C 1145/1169

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վեցամսեայ 800 ֆր., Արտ. 10 տոլ. կամ 3 աւզտ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 1 Janvier 1949 Շաբաթ 1 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N° 5734–Նոր շրջան թիւ 1145 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 6 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՆՑԵԱԼՆ ՈՒ ԳԱԼԻՔԸ

Պատմագիրը երբ գրիչը ձեռք առնէ քնորոշելու համար 1945—1948 շրջանին բարոյական պատկերը, մեքենաբար պիտի դործածէ ու կրկնէ հապաշուք բառ մը,— Մղձաւանջ:

Թերեւս ոչ մէկ առեն այնքան վրդովիչ, ահաւոր եւ չօշափելի երեւոյթ մը առացած էր այդ մէկ հատիկ բառը, որքան 1948ին: Ոչ միայն մեջազդային, այլեւ ազդային տեսակէտով :

Հայկականի մասին պիտի խօսինք տակաւին, տարեկան տեսութեանց չարքին մէջ:

Անշուշտ կարելի չէ բաղդատել մէկը միւսին հետ, միեւնոյն ատիճանին վրայ դնել ազդայինը եւ միջազդայինը:

Եւ սակայն, ո՛րքան սերտ կապ երկուքին միջեւ: Այս ափերէն մինչեւ ամենահեռաւոր դաղութը: Հայրենիքէն մինչեւ ուր որ հայկական համայնքներ կը շնչեն :

Ուժիշ կերպ ալ չէր կրնար ըլլալ, քանի որ փոխուած ենք համաշխարհային խլրտումներու եւ խռովութեանց բոլոր ճամբաներուն վրայ :

Մղձաւանջ՝ անոր համար որ աշխարհի ամէնէն հզօր եւ իմաստուն վարիչներն անդամ չեն համարձակիր նախատեսել գալիքը:

Ահուդող՝ ամբողջ տարուան ընթացքին: Եւ չարագուշակ ենթադրութիւններ, տեսութիւններ՝ վազուան համար:

Մէկ խօսքով, մթնոլորտ մը ուր հոգին կը թուլնաւորուի եւ աչքերը կը մթագնին համատարած մշուշէն :

Եւ ի՛նչ անճար միջոցներ՝ փարատելու համայն մղձաւանջը, որուն ծանրութեան տակ ամէն նէն աւելի կը տառապին փոքր, անճար ժողովուրդները :

Ահաւասիկ ամերիկացի Տէյվիսի պարագան, — այնքան բաստեղծական եւ արտառուչ :

Առ այժմ փայլուն հաստատուած, կարծի Տէյվիս յամառօրէն կը հետապնդէ իր ծրագիրը,— մարդկութիւնը փրկել նոր փոթորիկէ մը :

Նոր տարուան առթիւ, նոր օրերու, նոր դաղափարապաշտը կոչ մը ուղղեց բոլոր անոնց որ համակառակ են պատերազմին, որպէսզի արձանագրուին իր տոմարին մէջ:

— «Կացութիւնը ծանր է բայց ոչ յուսահատական: Ժամանակը չափուած է, բայց բաւարար: Հարկ է դինուորագրել բանակը, ցնցելու համար համաշխարհային դանդուածները » :

Իր նոր ծրագիրն է համաշխարհային ժողով մը դումարել 1949ի ընթացքին, խափանելու համար պատերազմը, սոսկ եւ ուրիշ պատուհասներ:

Այլապէս պերճախօս լուր մը՝ այս ձեռնարկին դիմաց: Հրատարակուած՝ միեւնոյն օրը.—

Ամերիկացի գիտնականներ որոշած են «արհեստական լուսիններ» ստեղծել երկրէն 350.000 քիլոմեթր հեռու, պատերազմի պարագային...

Թրիլ այս նոր գիւտին մանրամասնութեանց մէջ՝ պիտի նշանակէր գլխու պոյտ պատճառել :

Իսկանը դաղտնիքին բանալին չէ, այլ գիտութիւնը այսքան հրէշային «բարձրութեանց » հասցնելու ձգտումը: Այն ալ՝ ռազմական նպատակներով :

Մենք յիշեցինք միայն երկու չատկանշական օրինակներ: Դեռ ի՛նչ պերճիասա վկայութիւններ, ապացուցանելու համար թէ մարդկութիւնը արբեցած կ'արշաւէ դէպի արկածախնդրութիւն : Բուն բառով՝ դէպ ի խելագարութիւն :

Այս տեսակէտէն՝ անսպառ յիշատակարան մը պիտի կազմեն 1948ի ընթացքին կատարուած կամ ծրագրուած գիտական — ռազմական «հրաշքներ»ն ու չնդհալից յայտնութիւնները: Դէպքեր եւ երեւոյթներ, որոնք պարզապէս կը ծառային ժողովուրդներու հոգին վառելու: Այլ մանաւանդ բազմապատկելու Մեծերուն զինարշաւը:

Միեւնոյն տաեն, բարձրաձայն կանչեր յանուն Ազատութեան, Արդարութեան, Հաւասարութեան: Երբ Եւրոպայի կէսէն աւելին կը տրորուի, կը հեւայ նոր լուծերու տակ :

Թշուա՛ռ մարդկութիւն: Գալիքը պիտի մոռցնէ՞ թէ վնտռել պիտի տայ անցեալը ...

... « Նոր Տարի, Նոր բարի», կ'ըսէ մեր իմաստուն ժողովուրդը :

Պիտի կրնա՞նք դանդաղեցնել չարն ու բարին, 1949ին ընթացքին: Գոնէ հայկական ճակատին վրայ: Եւ հիմնական հարցերու մէջ:

Շ.

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ « ՅԱՌԱՋ » ԼԱԻՄ. – ԳՈՑՆ ՕՐԵՐ ԿԸ ՄԱՂԹԻ ԻՐ ԲՈԼՈՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒՆ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ԳԹՈՒԹԵԱՆ ՇԱԲԱԹ »Ը

Հանրային բոլոր բանուկ վայրերու մէջ, եռատանիէ մը կախուած կաթսայ մը կայ Փնունդի չարթուն, թարմ տերեւներով զարդարուած :

«Փրկութեան բանակ»ին ներկայացուցիչը կը դանդահարէր չարունակ, անցորդներու լոման խնդալով: Կաթսան կը լեռնար ու կը պարպուէր, ի նպաստ անտէր ու անօթնական ծերունիներու, որբերու եւ հիւանդներու:

Գիտեմ որ ձեզմէ ալ չատեր անտարբեր չանցան այդ կաթսաներուն առջեւէն :

Կարելի՞ է ձմրան խստաչունչ այս օրերուն, անցնիլ դողդողացող ծերունիի մը քովիկէն, եւ մեքենաբար ձեռքը չտանիլ քսակին:

Մենք չունինք Փրկութեան Բանակին նման դանդակներ ձեր սիրտին խօսելու համար: Բայց ունինք Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի մեր ժրաջան քոյրերը, որոնք ամէն տեղ ներկայ են յիշեցնելու համար ձեզի թէ մեր աջակցութեան կը կարօտին ծերունիներ, հիւանդներ ու որբեր:

Ո՞ւր է անոնց բաժինը ձեր Կաղանդի ճոխ եւ տօհաւեսական սեղանէն :

Այլեւս դասական դարձած է,— Հայը տասնոց – ներով հիւանդանոց ու դպրոց է պահեր :

Իրարու օդնելու մեր առաքինութիւնը զար – մացուցեր է նոյնիսկ մեր թշնամին :

Հոս, այս չքեղ ոստանին մէջ, հազարումէկ միջոցներով միլիոններ կը հաւաքուին Ծնունդին թէ կաղանդին վիրը ծուռ չձգելու համար անժամանադ մանուկը եւ անտէր ծերունին :

Թէեւ չունինք պետական լայն միջոցներ, բայց ե՞րբ է պատահեր որ անձրկինք այս կարդի պարտականութեանց առջեւ:

Հայուն տունկն դուրս չելլէր Կապոյտ Խաչուհին ձեռքը պարապ: Փառք մըն է ատ ալ մեր անձէր ժողովուրդին համար: ՍՕՍԻ

«ԱԶԳ. ՃԱԿԱՏ»Ը ԲԱՆԿԱԼ. ԿԸ ՓՈԽԱԴՐՈՒԻ

Աշխատակից մը կը գրէ.— Մէկ չաբաթէ ի վեր «Ազգ. Ճակատ»ին մարդիկը նոր ռազմախաղ մը կը փորձեն, մոլորեցնելու համար բարեմիտ հայրենակիցները: «Ժողովրդական ցանկ» մը կազմելով, աչ ու ձախ կը ցրուեն, փարիզի եկեղեցւոյ վարչութեան 12 անդամներու ընտրութեան առթիւ: Պիտի չանամ պարզել այս ձեռնարկին դարմանագան ծալքերը :

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ՎԱՒԱՆՆ, 29 Դեկտ.— (Ցառաջ).— Քանի մը օրէ ի վեր այստեղ կը դանուի Արտաւազդ արքեպ. որ դրաղած է հանդանակութիւն մը կատարելով ի նպաստ Երուսաղէմի աղէտեալներուն: Ցարդ հաւաքուած է 100.000 ֆրանք: Հանդանակութիւնը կը չարունակուի :

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ հայրապետին կարտինալ Մին – ծենթիի ձերբակալման առթիւ, Վատիկան հանդիսատրապէս բանադրանք ազձակեց այն բոլոր կաթոլիկներուն դէմ որոնք մասնակցած են այս դործողութեան: Ամենածանր պատիժն է այս որ կը սրուի Հռոմէական եկեղեցւոյ հաւատացեալնե – րուն: Վերջին լուրերու համաձայն, ուրիշ երկու եպիսկոպոսներ ալ հարցաքննութեան կանչուած են: Համայնավար աղբիւրէ կը ծանուցանեն թէ նոր ամբաստանութիւններ երեւան հանուած են կարտինալին դէմ, պղպեղով իր գաղտնի թուղթերը: Կ'ըսեն թէ կարտինալը իր գրքինքը խնամակալ նչանակած էր Հունդարիոյ, որպէսզի ձեռք ւտնէ կառավարութիւնը, եթէ Ամերիկացիները չաղթեն երրորդ պատերազմի մը մէջ...

« ԳԹՈՒԹԵԱՆ ՇԱԲԱԹԸ» ՄԻ ԹՈՂՈՒԻՔ ՈՐ ԱՄՈՒԼ ԱՆՑՆԻ: ՊԱՏԱՍԽԱՆԵՑԻՔ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԿՈՉԻՆ ՈՐ ԿԱՐԵՆԱՑ ԱՐԴԱՐԱՑՆԵԼ ԻՐ ՎՐԱՑ ԴՐՈՒԱԾ ԳՈՑՍԵՐԸ:

Ազատութեան դաշինքը

ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ « ԱԶԱՏ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆՑ », ՄԷՋՔ ԸԼԼԱԼՈՎ ԹՈՒՐՔԻԱՆ

Մ. Նահանգներու արտաքին դործերու եւ ազդ. պաշտպանութեան նախարարութիւններէն բխած տեղեկութեանց համաձայն, խորհրդարանին պիտի պահանջուի վաւերացնել ծրագիր մը որ կը տրամադրէ ղինուորական օգնութիւն ընծայել ուրիշ «ազատ պետութեան», երբ որ պէտք ունենայ :

Օգնութեան այս ծրագրին պիտի օգտուին արեւմտեան Եւրոպան, Յունաստանը եւ Թուրքիան, հաւանաբար նաեւ Չինաստանը: Առաջարկուած օրինագծին մէջ անունները պիտի չտրուին, հետեւաբար կառավարութիւնը ազատ պիտի ըլլայ օգնութեան հասնելու ուրիշ երկրի, որուն տաեն, երբ օգնութեան կարօտ դտնի դայն: Ծրագիրը չատ մը կէտերով կը յիշեցնէ պատերազմական շրջանի փոխ – վարձի օրէնքը որուն շնորհիւ նախագահը իրաւունք ունէր «օգնութիւնը տրամադրելու ուրիշ երկրի, երբ անոր պաշտպանութիւնը կենսական համարէր Մ. Նահանգներուն պաշտպանութեան համար»:

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, ղինուորական պաշտպանութեան առանձին ծրագիր մը պիտի չմշակուի, ոչ ալ յոյն – թրքական ծրագիր մը, կամ անջատ ձեռնարկ մը Չինաստանի համար: Այդ պետութեանց պահանջները վերաբերեալ մանրամասնութիւններ պիտի լսուին, բայց պիտի չնչանակուին օրինագծին մէջ :

2.500.000.000 ՏՈԼԱՐ ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐՒՆ

Առաջին տարուան համար կը նախատեսուի 2.500.000.000 տոլարի (625 միլիոն սթերլին) վարկ մը: Ինչպէս երկու օր առաջ կը յայտարարէր Մ. Նահանգներու ազդ. պաշտպանութեան նախարարը, ծրագրին դործադրութիւնը պիտի սկսի չափաւոր դումարներով,— մօտ 500 միլիոն սթերլին արեւմտեան Եւրոպայի, 37.500.000 սթերլին Յունաստանի եւ Թուրքիոյ եւ 31.250.000 սթերլին Չինաստանի համար: Անշուշտ չատ բան կախում ունի դէպքերու ընթացքէն: Նախագահ Թրումըն ամէն բանէ առաջ պիտի պահանջէ դործելու եւ անյապաղ դործելու պատասխանութիւն: Ուեւէ պետութեան անուն չնչանակելով, կառավարութիւնը պիտի կրնայ տրամադրելի դումարները բաչխել համաձայն ռազմավիտական պահանջներու :

Միեւնոյն տաեն որոշուած է ընդարձակել Ատլանտեան դաչինքը, որով կարելի պիտի ըլլայ նոր անդամներ ընդունել, առանց խորհրդարանին դիմելու: Այդ պարագային Մ. Նահանգները պիտի կրնան ղինուորական օգնութիւն տրամադրել նաեւ Իտալիոյ, հաչտութեան դաշնադրի սահմաններուն մէջ :

★ Ատլանտեան դաչինքին ամերիկեան նախադիծը կ'ուսումնասիրուի ամդամակից պետութեանց կողմէ եւ մեծ յառաջդիմութիւններ կատարուած են, ինչ որ դոհունակութիւն պատճառած է Ամերիկայի մէջ :

Իրարդեկ թերթեր հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն դաչինքին հիմնական տրամադրութեանց մասին .—

1.— Անդամակից պետութիւններէն ոչ մէկը իրաւունք ունի վեթօ դնելու (մերժել տրուած որոշում մը) :

2.— Երբ դիւանադիտական կամ տնտեսական պատիժներ սահմանուին, անոնց դործադրութեան պիտի մասնակցին նոյնիսկ այն պետութիւնները որ չեն քուէարկած :

3.— Եթէ նախայարձակում կատարուի անդամակից պետութիւններէն մէկուն դէմ, անմիջական դործողութիւն մը պիտի կատարուի, բայց չարժման մէջ պիտի չդրուին անդամակից երկիրներու դինեալ ուժերը, առանց իւրաքանչիւր պետութեան հաւանութեան :

4.— Դաչինքը կը համարուի չրջանային համաձայնութիւն մը Միացեալ Ազդերու չրջանակին մէջ, զօրացնելու համար արեւմտեան Եւրոպայի ժողովրդավարութեանց ճակատը:

★ Ուրչինկըհըմի խորհրդային դեսպանը, Պ. Պանեուչկին, չեչտակի հարցուց Ծայր. Արեւելքի յանձնաժողովին ամերիկեան պատուիրակութեան թէ ճի՞շդ է որ զօր. Մաք Արթըր ձեռնարկած է վերակազմելու ճափոնական բանակը: Ցանձնաժողովին նիստերը գաղտնի են. այնպէս որ յայտնի չէ թէ ի՛նչ պատասխան ստացաւ դեսպանը :

(Ուրեմն չարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահը նոր ճառ մը խօսելով, կրկնեց իր այն համոզումը թէ Ռ. Միութեան կարդ մը վարիչները հակառակ են պատերազմին եւ կ'ուզեն լեղու գտնել Ամերիկայի հետ: Բայց մերժեց մանրամասնութիւններ հաղորդել: Կ'ըսուի թէ նորէն վարկ չահել սկսած են խորհրդային երկու չափազոր դիւանագէտներ, Լիթվինով եւ Մայսքի, որոնք համաձայն են արեւմուտքի հետ հաչտ երթալու :

ԷՋԵՐ ԲԱՆՏԻ ՕՐԱԳԻՐԷՍ

ՓԻՐԷՆ, 26 Նոյեմբեր 1944

Կիրակի: Օր տէրունական, լաւ է աղօթքի երթալ՝ ինչպէս շատ Հայեր կ'երթան ժան-Կուժօն մարդ տեսնելու:

Երբ պահակը կ'անցնի արձանագրելու համար փախաքողները, կ'ըսեմ.

— Արձանագրեցէք ինծ պատարագի համար:

— Այսօր այս յարկին համար չկայ, գալ շաբթու: Այսօր բողոքականներուն համար է:

— Ուրեմն բողոքական արձանագրեցէք:

Ձաչ, նախընթրիք, դեռ լուր չկայ: Կը վախնամ որ մոռցած են: Բայց ահա ժամը 5ին կուգան « աղօթքի » կանչելու:

Գետնայարկը կը խմբուինք, բազմութիւնը տակաւ կը շատնայ:

— Զարմանալի բան, կ'ըսէ պահակ մը, անցած շաբթիներուն այսքան բողոքական չկար ...

Մարդը չէր հասկցեր որ աղօթքի առիթը՝ արձակուրդի մը առիթն էր:

Կարաւանը կամարաւոր միջնուղիներէ կ'անցնի առաջին չէնքէն, յետոյ երկրորդէն, երրորդէն որու կը յաջորդէ անցք մը, ձախիդ դուռ մը, քանի մը սանդուղներ մագլցելէ վերջ կը մտնենք «տաճար»-բաւական ընդարձակ սրահ մըն է, սունտղաձեւ չինուած, ճակատը, բարձրը, խորան մը կայ վարագուրուած՝ կաթոլիկներու պատարագին առեղծ բացելու համար: Իսկ յառաջամասը պատշգամաձեւ, ուր դրուած է երկար սեղան մը՝ պատուելին իր Ս. Գիրքով:

Ի՛նչ յուսախաբութիւն...: Կը կարծէինք որ աղօթատեղին դէթ աղատ պիտի ըլլայ աղատօրէն եւ ընկերովի աղօթելու համար: Ոչ: Վերէն վար տուփեր չինուած են ուր կը փակեն մեղ պահակները մէկ առ մէկ: Զորս կողմդ, տանիքն իսկ գոց է. միայն, գլուխիդ բարձրութեամբ պատուհանիկ մը առջեւդ, դիտելու պատարագը կամ լսելու պատուելին: Բանտարկեալը հոս աւելի քան բանտարկուած է. ոչ աջդ կրնաս տեսնել, ոչ ձախդ, ոչ վերը, ոչ վարը: Կը նստիս, եւդիտելով պատուելիին երեսը կամ վարդապետին չարժումները, կ'ուզես կ'աղօթես, կ'ուզես կը նինջես:

Ամէն պարագայի մէջ սքանչելի ձեւ մը մարդիկը ինքնամփոփելու: Այս դրութիւնը ոչ թէ բանտին մէջ, այլ դուրսը պէտք է գործադրեն, եթէ կղերը կ'ուզէ որ աղօթքը աստուածահաճոյ ըլլայ եւ եկեղեցին դադրի մեղքի տուն մը ըլլալէ, ինչպէս հիմա:

Մինչ պատուելին աղօթքէ մը վերջ կը քարոզէ Քրիստոսէ փրկութիւն խնդրող տասը բորոտներու մասին, եւ հաւատքին ուժը կը բացատրէ, ես կ'օրինակեմ աջակողմեան պատիս վրայ, Լօրէնեան խաչի մը տակ գրուած ոա աղօթքը.—

Մեր տը Կօլը որ կրակին մէջն ես,
Քու անունդ փառաւորուի,
Քու յաղթութիւնդ ժամանէ,
Քու կամքդ ըլլայ Ծովու վրայ եւ օդին մէջ,
Տո՛ւր այսօր իրենց ամենօրեայ լոդանքը,
Դարձուր անոնց հարիւրապատիկը այն չարիքին որ անոնք կ'ընեն մեզ.
Մի թողուր մեզ անոնց իշխանութեան տակ
Այլ փրկէ մեզ Պօչերէն,
Ամէն:

Գերմանական մտրակին տակ ջարդուփշուր հոս ինկած ո՛վ գիտէ ո՞ր տարաբախտը այս սըրտառուխ աղօթքն էր արձանագրած:

×

Երեքշաբթի, 26 Դեկտեմբեր

Այսօր տեղեկացայ թէ ոչ միայն մենք, այլ մեր հագուստներն ալ բանտարկուած են՝ երբ ուզեն մեզմէ անջատուիլ: Անիմանալիութիւն մը աւելի՝ վարչական անիմանալիութեանց ովկիանին մէջ:

Երբ աղտոտ ճերմակեղէնները տուն կը դարձնէի, պահակը անոնց մէջէն տարատ մը ջոկելով յայտարարեց որ զայն տուն ղրկելու համար հարկ է Հարցաքննիչ Դատաւորէն հրաման խնդրել եւ ստանալ:

Ուստի, խորհեցայ հետեւեալ ստիպողական նամակը ուղղել դատաւորին.—

« Պ. Դատաւոր: Ինծի արհարաբար կուգամ ձեզ ձանձրացնել բանտիս տնօրէնութեան հրահանգին համաձայն, որով կանխաւ ներողութիւն կը խնդրեմ:

« Կրած տարատս մաչեցաւ Տրանսիի մէջ երեք ամիս խոտի վրայ պառկելէն եւ փայտի վրայ նստելէն: Ցրէնի խոտուրը լմացուց մնացեալը եւ այնպէս մը ծակեցաւ անոր տակը որ ստիպողաբար օգնութեան կանչեցի փեսութեանս ուշադրեստիս տարատը:

« Հինը նորոգելու նպատակով երբ տուն ղրկել ուզեցի, արդիլեցին ձեր ազատ արձակման հրամանը պահանջելով տարատիս ազատ արձակման համար:

« Տէր դատաւոր: Գիտէք որ փեսութեան երիզաւոր տարատով չրջիլ բանտին մէջ ոչ միայն ծիծաղելութեան մէջ ծիծաղելի դառնալ է, ça, je m'enf... այլ մանաւանդ նիւթական վլուզում մըն է ինծ պէս համեստ մարդու մը համար որ չի կրնար 15—20.000 վճարել նոր զգեստի մը, չնորհիւ դեռ դուրսը չարունակուող սեւ չուկային, մինչ մեր հոս փոխադրուելովը կը կարծէինք թէ երկիրը դուրսը կարգի է մտած:

« Անհամբեր սպասելով խեղճ տարատիս արձակման հրահանգին, եւայլն»:

Ենթադրելով որ այս նամակս գնաց, ուրիշ ցաւ մը ունիմ հիմա: Զարթ բախտս, եթէ արձակուիմ այսօրերս եւ տարատս մնայ, եւ կամ տարատս արձակուի ու ես մնամ, ի՞նչ պիտի ըլլայ վիճակս... Մելամաղձութիւնը կը ճնշէ վրաս եւ կը սկսիմ ողբալ.

— Ով իմ սիրելի ու վաղեմի ընկերս. դուն որ դիշեր ցերեկ ինձմէ անբաժան մնացիր տրորուելով քարերու, փայտերու եւ յարդերու վրայ, եւ այդքան տառապանքի չկարենալով տոկալ երկու թոքերդ կորսնցիր եւ այդ պատճառով դարմանատունը կը ղրկուիս: Հիմա իմ դառս կը բաժնուի քու դառդ, ինչպէս իմ յատակս քու յատակդ: Այս անջատումը դիս անհուն վիշտի կ'ենթարկէ եւ այն մտածումը թէ մարդոց չարութիւնը կամ բախտին անիւը կրնայ մեզ առյաւէտ իրարմէ հեռացնել, սիրտս կը փղձկի եւ կը մնամ անմխիթար, ով իմ սիրելի, պաշտելի, անգնահատելի ընկերս, որ կեանքդ ամբողջ ի սպաս դրիր իմ տակս:

Մին պարտիմ առնուլ եւ միւսն չմոռանալ:

Երախտադիտական պարտք մըն ալ քեզի՛ ունիմ ո՛վ իմ վերարկուս որ չորս ամիսներ անխափ ու անբաժան պաշտպանես եղար: Մերթ իբր անկողին, մերթ բարձ, մերթ վերմակ եւ մերթ վերարկու անտրտունջ ծառայեցիր ինձ, պաշտպանելով ամէն մթնոլորտային քմահաճութեանց ու սպառնալիքի դէմ: Թեւերդ մաշեցան դիս դրկելէն, վիզդ հիմնեցաւ վիզիս փաթթուելով, ծունկերդ սեւցան, ծունկերս խնայելու համար: Մօր մը պէս հսկեցիր վրաս ու հօր մը պէս պաշտպանեցիր, չէ՞ որ քեզ: Բայց վաղը, քաղաքին մէջ եթէ քեզ կրեմ թիկունքս այդ տառապագործ վիճակովդ, մարդիկ եթէ ծիծաղին ու արդահատին վրաս որ նոր վերարկու մը չունիմ, մի՛ վրդտանար, մի՛ վրդովուիր, այլ քու մաչած ծակերէդ լեղո՛ւդ դուրս հանելով, ծաղրէ՛ ու արհամարհէ ապուշութիւնը անոնց որ կ'անդիտանան ազնուութեան եւ երախտադիտութեան փոխադարձութիւնը:

Անգա՛մ մըն ալ՝ յարդո՛ւնք քեզ:

ՅԱԿՈԲ ՏԻՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Տուներս...

Ընդհուպ այս ճամբան պիտի վերջանայ ...
Գիշերն ալ արդէն իջեր է վերան,
Կը նայիմ ետիս ճամբորդին նըման,
Որ խաւարին մէջ փնտռել կը ջանայ
Ճըրագներն առկայծ անցած վայրերուն,
Կ'որոնեմ այդպէս՝ տուներս ես հեռուն ...:

Ձեղքելով աղօտ քօղը անցեալին,
Երազիս աղու աստղերը գըրկած,
Անունք կը ժըպտին ինձ նորէն յանկարծ,
Վիշտ ու խինդերուս յոյզերովը հին ...
Դուռ ու փեղկերու լոյսերուն մէջ յորդ,
Դէմքեր կը փնտռեմ չրթներով կարօտ ...:

Ամէն մէկն ահա, նաւի պէս ծըփուն,
Կը յածի չուրջըս դըտնելու անդորր
Անկիւն մը կարծես հոգիիս մէջ խոր,
Դարճուիը ուրախ նախնի ափերուն ...
Ինչ որ սիրեցի հոն է անպատրանք,
Ամբարներով լի կեանքէս ինձ ժառանգ ...:

Ու անկիւններէն՝ քաղցրութեամբ նոյնքան,
Ուր մահերն անոնց պահեցի զաղտնի,
Թեւ առած դարձեալ իղձերս երբեմնի,
Հիմա յամրօրէն դէպ ի ինձ կուգան...
Անունք, ա՜հ որքան, այդ խորչերուն մէջ,
Սպասեր են զուր, չունչի մը անշէջ ...:

Այսքան մօտ ըլլալ տուներուս ապրած,
Որքա՜ն անուշ է յոգնաբեկ սըրտիս,
Անցնիլ սեմէ սեմ ու դըտնել հոն դիս,
Անցեալին բոցով դեռ հոգիս ապծարծ...
Գիւղ մը իմս ամբողջ երազի ափին,
Հեւքերուին եռուն կեանքիս տրուփին ...:

Ահա անոնցմէ տունն այս լուսածին,
Զայն մը ինձ կ'ըսէ թէ ես հոն ծընայ,
Վարդի կոկոն մը չրթներուս վըրայ,
Նախ մայրըս ճանչցայ ձեռքերս իր ծոցին ...
Ծըխանէն բացուող մուխ մը զալարուն,
Կը պատմէ հէքեաթ՝ ինձ ու հովերուն ...:

Անդին ուրիշ մը, արեւը՝ ճակտին,
Կ'օծէ մանկութեան յուշերըս վարդագոյն,
Թեւաբաց դուռնէն ոստոստելով ներս,
Մատաղ օրերուս հետ եմ վերըստին...
Անունք որ տուին ինձ կեանք, սէր ու խինդ,
Կը սեղմեմ կուրծքիս, կը բաղեղեմ պինդ ...:

Ու տունե՛ր ուրիշ՝ ուր՝ կեանքէն ինկած
Բաժինըս վըտիտ ըրի ինձ երազ,
Տինչ ու ուխտերուս վաղքը հազիւ հազ
Սեմէս հեռացած՝ կանգ առաւ յանկարծ ...
Բայց երդիքին տակ անոնց անխըռով,
Անկիւնէ անկիւն գըտայ ես դորով ...:

Ժամ է մեկնումի դէպի վաղն աղօտ,
Կը զգամ թէ ետիս ստուերներ տրտում,
Կը հետեւին ինձ վիշտով անպատում,
Համբոյրներ տալով վերջին սեմին մօտ...
Ձեռք մը հըծծիւնով կը փակէ կամաց,
Դուռը առ յաւէտ...: Ճամբորդն է մեկնած ...:

ՉԱՐԵՀ ԳԱՉԱՉԵԱՆ

Կաղանդի արտասանութիւն

Աբիւն էր ձիւնին վրայ: Կ'աղաղակէին սագերը, կը պատասխանէին վանդակէ վանդակ: Մոռցուած էր արիւնոտ դանակը անոնց սառած ջրամանին քով: Փող մը կը հնչէր հեռուն:

Պարտէզը ողողուած էր ձիւնով: Այդ ձիւնը կը տեղար չարունակ: Հալած չաքարի կոյտ մըն էր աղբիւրին ծորակը: Քանի մը ադռուներ կը թռչէին ճիւղ ճիւղ: Կը տեղար ձիւնը փողոցին վրայ: Կը քալէին չէնքերն ու ծառերը՝ առասպելական կերպարանքներ առած: Տանիքները ուռած էին առագաստներու պէս: Տեղ տեղ՝ լուսաւոր պատուհան մը: Կը քալէի կարծէք երկնքի մը մէջէն, ուրախ եւ նոյն առեն անձկոտ:

Տնօրէնը ուղած էր բոլորին առաջ իմ ներկայութիւնս այդ առաւօտ: Ու ամասպարած էի: Ինչ չէր եկած դեռ: Ձեղքէն դուրս չէր կախուած չուանը որուն չնորհիւ կը բացուէր դուռը: Զանգ չկար: Եւ բռունցքի, ուսի կամ ոտքի ամէնէն ուժեղ հարուածն իսկ անկարող էր վերի յարկէն վար բերել ձեր ու խուլ տնտեսը: Պէտք էր սպասել:

Լռութեան մէջ էր չէնքին կէսը, դպրոցը: Միւսին խորէն կը լսուէր թաւալումը անիւին՝ զոր տեսնել կ'երթայի յաճախ: Կաղանդ էր: Բայց ձեր ձին կ'աշխատէր սովորականին պէս: Կը դառնար, դլխիկոր՝ առաստաղէն կախուած քարիւղ ջրոտ լապտերին տակ՝ հետեւելով պատ պատ, դերանդ դերան սահող իր չուքին: Կը լսուէր թիթեղէ ամանը յոյն կնոջ՝ որ կը հաւաքէր խողովակէն հոսող ձէթը: Շատ աւելի խորհուրդ ու տխրութիւն կար այդ առաւօտ՝ անիւին այդ միօրինակ թաւալումին, սմբակի հարուածներուն եւ չղթային աղմուկին մէջ: Շատ աւելի բարութիւն՝ նաեւ իր հիմերէն ցնցուող դամբանային այդ տան մէջ՝ ուր կինն ու ձին կ'ապրէին առանձին:

Տղաք, երդելով դուռեր կը ծեծէին հեռուն՝ ստանալու համար իրենց նուէրները: Ելած էին լուսաբացէն առաջ եւ ամանց լապտերները կը վառէին դեռ:

Արտասանութիւնս էր աշխարհի ամէնէն կարեւոր բանը այդ առաւօտ: Կը կրկնէի զայն՝ դրեթէ լսուելու չափ բարձր՝ հակառակ անոր որ կ'այրէին ականջներս ու ձեռքերս եւ չրթներս զժուարութեամբ կը զատուէին իրարմէ: Այդ արտասանութիւնը պիտի մեծցնէր դիս մատ մը աւելի եւ անկէ վերջ պիտի վայելէի բարիքները Կաղանդին որ սրտիս խօսող ամէնէն մեծ տօնն է մանկութենէս ի վեր: Տօնը տղոց՝ որ կ'աճապարեն մեծնալ, այնքան դեղեցիկ կը թուի կեանքը իրենց: Տօնը մեծերուն՝ որ կը փորձեն պղտիկնալ, մօտենալ մանուկներուն, մեղքերուն եւ սխալներուն ղղջումէն հալածուած, կարօտ նաեւ դերընակալին՝ որուն չհանդիպեցան այլեւս մեծնալէ վերջ: Երաշնորհ փոխանակութիւն մը՝ պղտիկին եւ տարիքոտը սպառողին միջեւ:

Երեւցաւ վերջապէս տնօրէնը: (Այդպէս կը ձանչնայինք զինք՝ հակառակ անոր որ մանկապարտէզի դեղեցիկ ուսուցչուհիէն զատ պատահական դասատուներ ունէր միայն իր հրամանին տակ):

Ծածկուած էր ձիւնով, կտրելով երկար ճամբայ մը: Կը բնակէր Հայոց թաղէն հեռու, տեղացի ընտանիքի մը յարկին տակ: Ներկուղքին մէջն էր անոր կեանքին մէկ մասը: Մեռած կին մըն էր այդ խորհուրդը՝ որուն սուգը պրուիթիւն մըն էր իր մէջ: Կար նաեւ դժդոհութիւն մը կեանքին հանդէպ: Մենակեաց մըն էր: Ելպաղին մէջ սուղուած դեղեցկապաշտ մը: Հիւկօ, Լամարթին, Ալիշան եւ Տէմիրճիպաշեան իր կուռքերն էին: Մեծ համա-

ծաղելիութեան մէջ ծիծաղելի դառնալ է, ça, je m'enf... այլ մանաւանդ նիւթական վլուզում մըն է ինծ պէս համեստ մարդու մը համար որ չի կրնար 15—20.000 վճարել նոր զգեստի մը, չնորհիւ դեռ դուրսը չարունակուող սեւ չուկային, մինչ մեր հոս փոխադրուելովը կը կարծէինք թէ երկիրը դուրսը կարգի է մտած:

« Անհամբեր սպասելով խեղճ տարատիս արձակման հրահանգին, եւայլն»:

Ենթադրելով որ այս նամակս գնաց, ուրիշ ցաւ մը ունիմ հիմա: Զարթ բախտս, եթէ արձակուիմ այսօրերս եւ տարատս մնայ, եւ կամ տարատս արձակուի ու ես մնամ, ի՞նչ պիտի ըլլայ վիճակս... Մելամաղձութիւնը կը ճնշէ վրաս եւ կը սկսիմ ողբալ.

— Ով իմ սիրելի ու վաղեմի ընկերս. դուն որ դիշեր ցերեկ ինձմէ անբաժան մնացիր տրորուելով քարերու, փայտերու եւ յարդերու վրայ, եւ այդքան տառապանքի չկարենալով տոկալ երկու թոքերդ կորսնցիր եւ այդ պատճառով դարմանատունը կը ղրկուիս: Հիմա իմ դառս կը բաժնուի քու դառդ, ինչպէս իմ յատակս քու յատակդ: Այս անջատումը դիս անհուն վիշտի կ'ենթարկէ եւ այն մտածումը թէ մարդոց չարութիւնը կամ բախտին անիւը կրնայ մեզ առյաւէտ իրարմէ հեռացնել, սիրտս կը փղձկի եւ կը մնամ անմխիթար, ով իմ սիրելի, պաշտելի, անգնահատելի ընկերս, որ կեանքդ ամբողջ ի սպաս դրիր իմ տակս:

Մին պարտիմ առնուլ եւ միւսն չմոռանալ:

Երախտադիտական պարտք մըն ալ քեզի՛ ունիմ ո՛վ իմ վերարկուս որ չորս ամիսներ անխափ ու անբաժան պաշտպանես եղար: Մերթ իբր անկողին, մերթ բարձ, մերթ վերմակ եւ մերթ վերարկու անտրտունջ ծառայեցիր ինձ, պաշտպանելով ամէն մթնոլորտային քմահաճութեանց ու սպառնալիքի դէմ: Թեւերդ մաշեցան դիս դրկելէն, վիզդ հիմնեցաւ վիզիս փաթթուելով, ծունկերդ սեւցան, ծունկերս խնայելու համար: Մօր մը պէս հսկեցիր վրաս ու հօր մը պէս պաշտպանեցիր, յարդա՛նք քեզ: Բայց վաղը, քաղաքին մէջ եթէ քեզ կրեմ թիկունքս այդ տառապագործ վիճակովդ, մարդիկ եթէ ծիծաղին ու արդահատին վրաս որ նոր վերարկու մը չունիմ, մի՛ վրդտանար, մի՛ վրդովուիր, այլ քու մաչած ծակերէդ լեղո՛ւդ դուրս հանելով, ծաղրէ՛ ու արհամարհէ ապուշութիւնը անոնց որ կ'անդիտանան ազնուութեան եւ երախտադիտութեան փոխադարձութիւնը:

Անգա՛մ մըն ալ՝ յարդո՛ւնք քեզ:

ՅԱԿՈԲ ՏԻՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԱՅՍՕՐ

— Կարող ես ասել ինչ է նշանակում «Ամեն ինչ ծախու է»։

— Հարցնում ես, թե ինչ է նշանակում, երբ ասում են, որ ամեն ինչ ծախու է։ Ես կարծում եմ, որ այդ նշանակում է, որ ամեն մարդ ունի իր գինը։ Օրինակ, ես ծախու չեմ, բայց եթե ինձ տան այնքան փող, որքան ես ուզում եմ, ես կծախվեմ։ Ես ուզում եմ ունենալ ավտոմոբիլ, ուզում եմ ունենալ տուն, ուզում եմ ունենալ ամեն տեսակ հարմարություններ, որոնք ունեն ուրիշները։ Ես

ՏԱՐԵԳԼՈՒԽԻ ԱՌԹԻԻ «ՅԱՌԱՋ»Ի ՑԱՋՈՐԴ ՀԱՄԱՐԸ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 3 ՑՈՒՆՈՒԱՐ :

Էլեկտրական հոսանքին կրճատումը

Պաշտօնաթերթը հրատարակեց էլեկտրական հոսանքի գործածութեան կրճատումը, որ պիտի գործադրուի յունուար 3էն սկսեալ: Մասնագէտ – ներ կ'աշխատին օրական 9 միլիոն քիլովաթ զեղչել սպառումը, ներկայ սպառումը՝94 միլիոն քիլովաթը անցեալ տարուան այս եղանակի չափին իջեցնելու համար :

Կրճատման օրէնքը չատ բարդ է եւ ծանր պատիժներ կը տրամադրէ :

Առանին գործածութեան համար կրճատումը պիտի ըլլայ 12ուկէս %: Այսպէս, մէկ հոգինոց ան մը մէջ որ ամիսը 32 քիլովաթ կը սպառէր 1948 Դեկտեմբերին, 1949ունուարին պիտի սպառի միայն 28 քիլովաթ: Միեւնոյն բնակարանին մէջ բնակող երկու անձեր պիտի գործածեն 42 քիլովաթ փոխանակ 48ի, երեք հոգինոց ընտանիք մը՝ 56, փոխանակ 64ի: Երեք հոգիէն աւելի եղած ընտանիքներու բացառիկ բաժինը պիտի ըլլայ 14 քիլովաթ, փոխանակ 16ի :

Այս չափերը այն ընտանիքներուն համար են որ կազ կամ ածուխ կը գործածեն կերակուր եփելու համար: Անոնք որ էլեկտրականութեամբ կ'եփեն կերակուրը, նոյնպէս ենթակայ են 12ուկէս կրճատման: Ով որ սահմանուած չափէն աւելի կը սպառէ, իւրաքանչիւր քիլովաթին 5 ֆր. տուգանք պիտի վճարէ, եթէ չափը անցած է 10 %, 10 ֆր.՝ երբ 20 %էն աւելի չէ, 20 ֆրանք՝ երբ 20 առ հարիւրէն աւելի սպառած է:

Այսպէս, անհոգ այր եւ կին մը երբ լոյսերը ժամանակին չեն մարեր եւ էլեկտրականութեամբ տաքցնելով իրենց բնակարանը՝ 70 քիլովաթ կը սպառեն յունուարին, պիտի վճարեն 560 ֆրանք տուգանք: Միեւնոյն տեսիլը կրնան հոսանքէն բոլորովին զրկուիլ մէկ երկու օր :

Այս 12ուկէս % կրճատումը կը վերաբերի նաեւ առեւտրական գրասենեակներու եւ խանութներու: Այն ճարտարագործութիւնները որ էլեկտրականութեամբ կը բանին, նոյնպէս ենթակայ են 15 % կրճատման:

Ահկէ զատ, արդիլուած են բոլոր լուսաւորութիւնները ցուցափեղկերու մէջ: Սրճարանները եւ ճաշարանները իրենց լոյսերուն կէսը պիտի վառեն ժամը 4—8, բացի չաբաթ, կիրակի եւ տօն օրերէն :

ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ սակէրու յաւելման լուրին առթիւ, Ազգ. ժողովին ելմտական յանձնաժողովը միաձայնութեամբ քուէարկեց բանաձեւ մը, որ կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ ծրագրուած յաւելումներու ծանր հետեւանքներուն վրայ,— ապրուստի սղութիւն, տնտեսական գործունէութեան թուլացում եւն.: Ցանձնաժողովը բացատրութիւն կը կը պահանջէ այս մասին:— Իրագեկ աղբիւրէ կը հերքեն մեթրոյի եւ հանրակառքերու գիներուն յաւելման լուրերը, կանխահաս համարելով :

ՊԱՂԵՍՏԻՆԷՆ հասած վերջին լուրերու համաձայն (հրէական աղբիւր), Իսրայէլի զօրքը յաջողած է եգիպտացիները հեռացնել հարաւային Նէճէպի շրջանէն: Կը հերքուի այն լուրը թէ հրէական զօրախումբերը անցած են Եգիպտոսի սահմանադրութիւնը :

ՉԻՆԱՍՏԱՆի լուրերը միշտ հակասական են : Հեռագրի մը համաձայն, Ջանկ Քայ Շէք պիտի հրաժարի, հարթելու համար հաշտութեան ճամբան:Բայց այլակողմեան տարրերը կը ճնշեն նախագահին վրայ: Ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ 500 հազար կարմիր զինուորներ կը համախմբուին, անմիջապէս յարձակելու համար մայրաքաղաքին վրայ (Նանքին): Կառավարական զօրքին թիւն է 300.000 հոգի: Թիէնցինի երեւելիները կը խնդրեն հաշտութիւն կնքել անմիջապէս :

ԹՈՒՐՔԻՈՑ քարիւղի հանքերուն չահագործման համար, ամերիկեան դրամագլուխ պիտի տրամադրուի, Մարշըլի ծրագրին վարկերէն, ինչպէս կը հաղորդեն տեղական թերթերը: Վերջերս այս մասին խորհրդակցութիւններ կատարուած են Մարշըլի ծրագրին գործադրութեան վերատեսուչին՝ Հարրիմէնի եւ թուրք վարիչներու միջեւ:

ՍՈՒՐԻՈՑ նոր դահլիճը վստահութիւն չահեցաւ 35ի դէմ 73 ձայնով, երկար վիճաբանութենէ մը վերջ որ տեւեց ութ ժամ: Քանեւհինգ եղեսիոխանները բուռն ճառեր խօսեցան դահլիճին դէմ:

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ հանրապետութեան առաջին տարելիցը տօնուեցաւ մեծ հանդիսաւորութեամբ, Պուքրէշի մէջ զօրահանդէս մը կատարուեցաւ 15 հազար զինուորներով որոնց կը հետեւէին 20 հազար անդամներ Աշխատաւորական Միութիւնին :Զինուորները սպառազինուածէին արդիական արդահարուած զէնքերով :— Ռումանիոյ խորհրդարանը օրէնք մը քուէարկեց ընկերային ապահովութեան մասին: Ամէն վարձու աշխատաւոր եւ իր ընտանիքը բժշկական խնամք պիտի ստանան ձրի, նպաստ՝ հիւանդութեան, ծնունդի կամ մահուան պարագային :Անկարները եւ ծերերն ալ հանգստեան թոշակ պիտի ստանան :

ՀՈԼԱՆԴԱԿԱՆ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆի կռիւները չեն դադրած տակաւին: Հոլանտացիները դրաւեցին Սումաթրայի քարիւղի հանքերը: Ինքնիները կը սպառնան աւերակի վերածել ամբողջ երկիրը :

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ առթիւ վալանի մեր եռանդուն աշխատակիցը, Տիկին Օտէթ Միքայէլեան (Ֆրանսուհի), երջանիկ օրեր կը մաղթէ բոլոր Դաշնակցական ընկերներուն :

ՈՒՐԱԽ ԷՔ ՈՐ ԿԱՂԱՆԴԵՑԻՔ ՁԵՐ ՓՈՔՐԻԿՆԵՐԸ: ՏՈՒԷՔ ՁԵՐ ՆՈՒԷՐԸ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻՆ ՈՐ ԱՆ ԱԼ ԿԱՂԱՆԴԷ ԻՐ ՓՈՔՐԻԿՆԵՐԸ :

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՑՈՒՆՈՒԱՐ 13ԻՆ

Հինգշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Société Savantesի մէջ :

Ֆր. Կապոյտ Խաչի Շրջ. վարչութիւնը իր բոլոր մասնաճիւղերուն հետ կը տօնէ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ :

ՏՕՆԱԾԱՌ Լ.Ա. ՍԻՈՒԱՑԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի կողմէ, այս կիրակի 2 Ցունուար, ժամը 2.30ին, Սալ Միւթիւալիթէի մէջ, հոմանուագութեամբ «Ալաժակ» խումբի եւ Նոր Սերունդի Եմարսէյլի Շրջ. վարչութեան :

Բոլոր ներկայ պզտիկները պիտի ստանան տոպրակ մը անուշեղէն կաղանդապապային ձեռքէն: Գեղարուեստական ճոխ բաժին, Նոր Սերունդի անդամները կը ներկայացնեն «Կեցցէ Հայլեզուն» :

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ՎԻՆՆԻ ՄԷՋ ԱՄԱՆՈՐԻ ԱՌԹԻԻ

Աղտասանութիւն, մանկական ներկայացում – ներ, պար եւ երգ: ՏՕՆԱԾԱՌ: Կաղանդ Պապան նուէրներ պիտի բաժնէ: Այս չաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Cercle Catholiqueի սրահին մէջ :

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է :

ՅԵՐԵԿՈՑԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ եւ ներկայութեամբ քաղաքապետին, Ֆր. Կապոյտ Խաչին կողմէ այս կիրակի ժամը 3էն կէս ղիշեր: Rue Voltaire, Salle Voltaire քաղաքապետարանին սրահին մէջ :

Նուագախումբ Սարեանի :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

Դերասան Ուզունեան կը ներկայացնէ

ՊԱՂՏԻԿԻ ՆՇԱՆՏՈՒԻՔԸ (զաւեշտ)

Նոր Սերունդը կը մասնակցի հայկական պարով :

Ճոխ պիւֆէ : Մուտք 100 ֆրանք :

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Մարսէյլի Աղքատախնամ – Որբախնամ միութեան, տեղի կ'ունենայ 8 Ցունուար 1949, չաբաթ իրիկուն, ժամը 9էն մինչեւ լոյս Alhambraի սրահին մէջ, 340 Bld. Chave:

Գեղարուեստական բաժին.— Կ'երգէ Օր. Գոհարիկ Մարտիկեան (Փօլ Մօնթալ), ձայնասփիւռի եւ Ֆր. բեմի իրապաշտ երգչուհին: Կը նուագէ աքորտէոնիստ Ցարութիւն Այանեան (ինք տարեկան): Կը պարէ եւ կ'երգէ Ֆիլիփ Փափազեան, Կովկասեան պարերու Քլաքէթ (15 տարեկան) :

Կիկօ եւ իր խումբը մասնակցութեամբ Պ. Չէօրէքճեանի :

Նորութիւն.— Գնդակախաղի մեծ մրցում, պարող զոյգերու կողմէ: Շահողները կը ստանան արժէքաւոր պարգեւներ :

Տոմսերը կը ծախուին.— Ց. Փափազեան 3a rue Lafayette, Ա. Մեծիկեան 43 rue Ste. Barbe, Լ. Եավրուեան 23 rue Sénac, Ց. Մերճիկեան 8 rue de la Providence, Մ. Պօղոսեան 53 rue Nationale :

Տոմսերու դիները երկու անձի համար 250 ֆր. :

ՆՈՐ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ.— Կը տեղեկանանք թէ Փարիզի մէջ կազմուած է նոր թատերախումբ մը, «Ադամեան», մասնակցութեամբ սիրող մտաւորականներու, ծանօթ դերասաններու եւ Նոր Սերունդի անդամներու :

դարանը օրէնք մը քուէարկեց ընկերային ապահովութեան մասին: Ամէն վարձու աշխատաւոր եւ իր ընտանիքը բժշկական խնամք պիտի ստանան ձրի, նպաստ՝ հիւանդութեան, ծնունդի կամ մահուան պարագային :Անկարները եւ ծերերն ալ հանգստեան թոշակ պիտի ստանան :

ՀՈԼԱՆԴԱԿԱՆ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆի կռիւները չեն դադրած տակաւին: Հոլանտացիները դրաւեցին Սումաթրայի քարիւղի հանքերը: Ինքնիները կը սպառնան աւերակի վերածել ամբողջ երկիրը :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ.—

ԱՐԱՄ խումբը կիրակի 2 Ցունուար առաւօտ ժամը 10ին :

ՎԱՇԻՆԵԱՆ խումբը կիրակի 2 յունուար կէսօրէ վերջ ժամը 4ին :

ՀԱՑԱՍՏԱՆ եղբայակոմիտէն կիրակի 2 Ցունուար կէսօրէն վերջ ժամը 4ին :

ՆԻԿՈԼ ԴՈՒՄԱՆ կիրակի 2 Ցունուար կէսօրէ վերջ ժամը 4ին :

Ժողովին ներկայ կ'ըլլան Շրջ. կոմիտէին ներկայացուցիչները :

ՄՈՒՐԱՏ խումբը կիրակի 2 Ցունուար կէսօրէ վերջ ժամը 3ին : Ժողովին ներկայ կ'ըլլայ ընկեր Ց. ՊԱՊԻԿԵԱՆ :

CUIRS ET PEAUX
FOURNITURES POUR CHAUSSURES
Ets. GEROSC
(Տէր եւ Տնօրէն ԺԻՐԱՑՐ ՈՍԿԵԱՆ
13 Rue des Dominicaines
MARSEILLE
Tél. Colbert 76–39
« GEROSC» Տունը, ամանորի առթիւ, կը յայտնէ ջերմագին շնորհաւորութիւններ իր յարգոյ յաճախորդներուն :

ՀԱՑ. ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ֆրանսահայ Աւետարանական Եկեղեցիներու նախագահ վեր. փրօֆ. ԽԱՑԻԿԵԱՆ կը խօսի ամէն կիրակի առաւօտ ժամը 10.45ին, 58 rue Madameի ժողովասրահին մէջ, métro St. Placide կամ Notre Dame des Champs :

Այս կիրակի քարոզին նիւթն է՝ «Ի՞նչ է Ցաւիտեանականը այս թռչող անցաւոր ժամանակին մէջ» :

ՖՐ. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ մեծ վիճակախաղը քաշուած է Մէյմանճաիւղային ժողովին մէջ եւ չահած է 1390 թիւը (Վ. Մախխեանի նկարը):

ԱՑՐԻ ՏԻԿ. ՀՈՒԻՓՍԻՄԷ ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ եւ զաւակները եւ բոլոր պարագաները իրենց խորին չնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ կամ դրաւոր իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին ողբացեալ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍ ԲԱՐՍԵՂԵԱՆի մահուան առթիւ :

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ տօնական օրերու Փարիզի եկեղեցւոյ պաշտամունքներուն, Ցունուար 1 Շաբաթ Կաղանդ, Ս. պատարագ ժամը 10ին :

Ցունուար 5, Ձրագալոյց Ս. Ծննդեան, չորեք – չաբթի , երեկոյեան սկիզբ. ժամերգութեան ժամը 15.30ին, բազմաձայն Ս.պատարագ ժամը 17ին:

Ցունուար 6ին Տօն Ս. Ծննդեան, հինգշաբթի սկիզբ ժամերգ. ժամը 8ին, բազմաձայն Ս. պատարագ ժամը 10, Ջրօրհնէք ժամը 12ին, պատարագիչ՝ գեր. Տէր Արտաւազդ Ս.ք. Սիւրմէեան Հայրապետական պատուիրակ :

Ցունուար 7, Բ. օր Ս. Ծննդեան, յիշատակ Մեռելոց, Ուրբաթ Ս. պատարագ ժամը 10ին :

Եկեղեցասէր հայ հասարակութիւնը կը հրաւիրուի :

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԾՆՈՒՆԴԻ սեղանը առանց առաւելական օդիին որր եւ տխուր կ'ըլլայ: Փութացէք ուրեմն ապահովել հոչակաւոր «ՇԻՐԱԿ ՕՂԻ »ի շիշեր, ամէն վիշտ մոռցած զուարթ տօնախմբութիւն մը մեծարելու համար ձեր սեղանը շքեղապատող սիրելիներու :

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԲԼԱՖՆԵՐՈՒ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ
Ա Զ Ֆ Ը Լ Ո Ց Ս
Վերջին նոր երգերու բլաքներ կը գտնուին
Ա Լ Ֆ Ա Զ Ի
մօտ, 45 բիւ Սէնթ Պարպ, Մարսիլիա

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Մեծ եւ ուժով կարի մեքենաներու վրայ իրենց բնակարանին մէջ աշխատողներ :Տեւական գործ եւ լաւ վարձատրութիւն: Դիմել Պ. ԹՈՎՄԱՍԵԱՆի, (Sud - Est Récuperation), 2 Chemin de la Promenade, Lyon (Rh.):

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վեցամսեայ 800 ֆր. , Արտ. 10 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 4 Janvier 1949 Երեքշաբթի 4 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N° 5735–Նոր շրջան թիւ 1146 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 6 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏԸ 1948ԻՆ

4.— ՊՈԼԻՍ ԵՒ ՄՆԱՑԵԱԼԸ

Ի՞նչպէս կարելի է մոռնալ պատմական Պոլիսը, երբ մեր ակնարկը կ'ուղղենք դէպ ի Մօտաւոր եւ Միջին Արեւելք:

Կատարեալ – ծաղրանկար մը, բաղդատելով երէկուան բազմութեան, փառքին եւ գործունէութեան հետ:

Հայերու թիւը՝ 55—60.000, (անցեալ դինա – դաշարին՝ 200 հազար): Ազգային կազմակերպութիւնը հիմնովին քանդուած: Մնամէջ անուն մը՝ Պատրիարքարանը: Անտէր չհասատան եւ որջ՝ զառամած եւ անոպայ կղերականի մը թաթին տակ:

Քար ըլլար, կը ճաթէր տարիներու փաստա – տի, չախչախիչ քննադատութեանց տեղատարա – փին տակ: Եւ սակայն յամառօրէն իր աթոռնիկանէն կը մնայ այս անպատիւ փլատնաւորը, ասարի տալով անհաշուելի հարստութիւններ, թուրք իշխանաւորներու հետ:

Կրթական գործունէութիւնը կը չարունակուի 20—25 դպրոցներով, որոնց մէջ տէր տիրական են ոչ միայն կրթական տեսչութիւնը եւ ոստիկանութիւնը, այլեւ յետին թուրք ուսուցիչն ու վար – ժուհին:

Տարիներէ ի վեր, պետութիւնը իւրաքանչիւր դպրոցի պարտադրած է թուրք ուսուցիչ – ուսուցչուհիներ, մէկ – երկուքէն մինչեւ 10—15 հոգի, համարձակին վճարել տալով թոշակները: (Վերջերս միայն անձնական դրամով մը յատկացուցին պետական մնաուկէնը):

Ազգ. կալուածներու եւ եկամուտներու ւսարը օրինականացաւ տասը տարի առաջ, երբ «Թէյք միւթէվէլլի»ներու դրութիւնը մը հաստատուեցին, լուծելով երբեմնի Թաղ. Խորհուրդները: Ընդհ. մատակարարութիւնն ալ յանձնուեցաւ Էվգաֆին, որ 5 % չահաբաժին կը սոանար, մինչեւ իսկ պրպտելով ըւղազնի, բանկային մէջ դրուած ազնականներու հաշիւները:

Անշուշտ «անհատ մատակարար» կը նշանակուէր պետութեան վստահելին եւ սիրելին, ոչ թէ համայնքին ընտրելին: Եւ կողպուտը կը բաժանուէր կառավարութեան անդամներուն հետ:

Զեղծումները այնքան վրան – բաց համեմատութիւններ սոացած էին որ, իրենք ալ հարկադրուեցան խոստովանիլ եւ այժմ կը խորհին վերահաստատել Թաղ. խորհուրդները:

Կողոպուտ, նաեւ շահատութիւն, ունեւորութեան տուրքի եւ ուրիշ պատրուակներով, որոնց հետեւանքով կորսուեցան ոչ միայն հանրային եւ կամուտներ, այլեւ չատ կարեւոր կալուածներ:

Իրրեւ թէ որոշ բարեփոխումներ կատարուած են վերջերս, եւ դիւրութիւններ պիտի տրուին, վերակազմելու համար ազգ. վարչութիւնը:

Տարիներէ ի վեր կը լսուին այդ հաւաստիքները, առանց բան մը փոխելու կացութեան մէջ: Բացառիկ չնորհներ կը համարուին հայերէն ներկայացումները եւ զանազան բանախօսութիւնները:

Ներքին կազմալուծում եւ ծլրագրեալ աղքատացում,— ահա հիմնական քաղաքականութիւնը, որուն դլուխը կանգնած է Իսմէթ Ինէօնիւ:

Ինչ ըր «Գաւառ» կը կոչէինք երբեմն, կը ներկայացնէ 30—40.000 հոգինոց համրանք մը,— բեկորներ՝ ցիրուցան Անատոլուի խորերը: Գլխաւոր կայաններն են՝ Կեսարիա, Սեբաստիա, Խարբերդ, Արաբկիր, Տիգրանակերտ, Անդարա եւն.: Մաս մըն ալ Սեւ Ծովու ափերուն վրայ:

Տեղ – տեղ քանի մը եկեղեցիներ մնացած են: Դպրոցը՝ անցեալ յիշատակ մը կամ հեռաւոր եւրոպ մըն է:

Դեռ վերջերս էր որ քահանայի մը արտօնութիւն տուին այցելելու մինչեւ Սեբաստիա, ուր 599 բեկորներ մկրտած էր, նորածիններէ մինչեւ 25—30 տարեկաններ:

Ամբողջ վկայութիւն մը՝ այս մէկ հատիկ դէպքը: Գերագոյն սիրփանք՝ երեսուն տարուան կարօտ մը վերջ ...

Մայրենի լեզուն այնքան մոռցուած է որ, եթէ կրօնական արարողութիւն մը կատարուի եւ եւրիտասարդներ դոնուին չարական երգելու համար, ստիպուած են լսուհնատուռ «նօթա»ներ ճարել: (Ինչպէս այստեղ, երբ երգեր կ'ուսուցանեն նոր սերունդին...):

Եւ սակայն կը դիմանան, կը դիմանա՞ն, ամուր կառչած՝ իրենց հաւատքին:

Շ.

ՖՐԱՆՍՈՒՀԻՒ ՄԸ ՆՈՒԻՐԸ Հ. Ց. Դ. ԹԱՆԳԱՐԱՆԻՆ

ՎԱԼԱՆՍ, (Ցառաջ).— Տիկին Օտէթ (Ֆրանսուհի) Միքայէլեան, աշխատակից Ցառաջի եւ տեղ. թերթերու, 1940էն ի վեր երդուեալ թարգման, 1942էն ի վեր դատախարարութեան կողմէ կոչուած է կարեւոր պաշտօնի մը: Ազնիւ Տիկինը ազատագրութեան օրերուն, երբ Հայերը կ'ամբաստանուէին թէ Մոնկոլներ (գերման քանակի դինուորներ) պահած են, իր յօդուածներով հերքեց եւ լայն օժանդակութիւն ընծայեց ենթականերուն, առնչ վերջին ալ չարունակելով օգտակար հանդիսանալ մեր հայրենակիցներուն:

Տիկինը ընկոյզի տախտակի վրայ Հ. Ց. Դ. դինանչան մը քանդակած է եւ կը նուիրէ Հ.Ց.Դ. Թանգարանին:

Հիսունուկէս տարիէն ետք

Ազգ. ժողովին չարաթ օրուան նիստին մէջ, համայնավար երեսփոխան մը, տիկին Պոտուն բողոքեց սպանիացի հանրապետական զօր. Ֆէրնանտէզի ձերբակալման դէմ, վախ յայտնելով որ կրնայ Սպանիոյ յանձնուիլ: (Զօրավարը Քորսիքա փոխադրուած է, եւ կը մնայ հսկողութեան տակ): Ներքին նախարարը, Պ. Ժիւլ Մոք (ընկերվարական) պատասխանեց.

— « Ֆրանսայի ազատագրութեան պայքարին մասնակցած ըլլալու պարագան ոչ մէկ օտարականի ազատ կը կացուցանէ օրէնքը յարդելու պարտաւորութենէն: Այն օտարականները որ հակազդային քարոզութիւններով կը զբաղին, պարտաւոր են կա՛մ դադրեցնել ամէն գործունէութիւն, եւ կամ զրկուիլ մեր հիւրընկալութեան բարիքէն: Այս կէտը ճշդելէ վերջ, կը յայտարարեմ,— ոչ մէկ Սպանիացի բռնի պիտի չքշուի իր երկիրը »:

Ուրիշ համայնավար մը, Պ. Կոընիէ, աղաղակեց.— Բայց բան չէք ըսեր այն օտարականներուն որոնք պայքար կը մղեն համայնավարութեան դէմ եւ կը դավարանեն Պ. Ժիւլ Մոքը, կէսթապոյին ծառայելէ վերջ (բացագանչութիւններ):

Նախարարը.— Դուք պաշտպանի իրաւունքին դէմ կ'ելլէք ամէն անդամ որ խնդիրը կը վերաբերի ոչ – համայնավարներու: Կը կրկնեմ թէ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՉԻ ԽԱՌՆՈՒԻՒ ՄԵՐ ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ:

Այս վճռական յայտարարութեան վրայ, երրորդ համայնավար երեսփոխան մը, Մոքէ, «Ֆոյիսա» պոռաց Ժիւլ Մոքի երեսին:

Նախագահը.— Եթէ Ֆաշական ըլլալ կը նշանակէ համայնավար չըլլալ՝ չատ Ֆաշականներ կան Ֆրանսայի մէջ (ծափեր):

Բանավէճը հետզհետէ սատկանալով, անձնականութեան յանգեցաւ: Պ. Կոընիէ նախադարը ամբաստանեց թէ ըրամատ աուն, Ալժէի մէջ բանտախօսած է զօր. տը Կոլի, որպէսզի չընդդակահարեն Փէթէնի ներքին նախադարը, Փիւշօն:

Պ. Ժիւլ Մոք.— Երբ համայնավարներուն ճնշմարտագանութիւնները սպառին, կը փորձեն ապստամբել: (Ցետոյ բացատրեց ակնարկուած դիմումը, բոլորովին տարբեր՝ համայնավար եւրոպհանին պատմածէն):

Ցանկարծ ընդհանուր ժխոր մը ծագեցաւ: Ժիւլ Մոք «վատահամբաւ ղրպարտիչ» կոչեց իր հակառակորդը: Պ. Կոընիէ պատասխանեց.— « Դուք Ֆրանսայի ամէնէն վատահամբաւ ներքին նախարարներէն մէկն էք»: Ժողովին ստուար մեծամասնութիւնը բողոքեց: Ալկոդմեան եռեսփոխան մը պոռաց.

— Հերիք է ձեր աղտոտ լաթերը լուաք ժողովին առջեւ:

Նախագահը մեծ դժուարութեամբ վերահաստատեց բարեկարգութիւնը:

ՄԻԿ ԱՄԻՍ ՊԱՑՄԱՆԱԺԱՄ ստուած է այն տուրքերուն համար որ տակաւին վճարուած չեն եւ որոնց ազդարարութիւնը հաղորդուած էր Սեպտեմբեր 30էն վերջ (Դիակ. 31ին): Այդ պայմանաժամէն վերջ պիտի գործադրուի 10 % յաւելում մը անվճար դումարներուն համար:

ՀՐԱՆԻԻԹԻ (էսանս) լիտրը 39 Ֆր. 80էն 44 Ֆրանքի բարձրացած է Ցունուար 3էն սկսեալ:

Նոր Տարին

Տարեգլուխի առթիւ, հանրապետութեան նախագահը ձայնասփիւռ ճառ մը խօսելով, յայտարարեց.— «Կը մօտենանք նպատակին: Մեզմէ կախում ունի ամէն բան վտանգել կամ ամէն բան փրկել: Կը մաղթեմ որ մեր անցեալ դժբախտութեանց յիշատակը եւ մեր մեռելներուն օրինակը մեզի ներչնչեն միութիւն եւ ազգային կարգապահութիւն, որոնք անհրաժեշտ են մեր կատարեալ վերելքին համար: Կը մաղթեմ որ մշտահայ աւերակներուն եւ անպատասպար ընտանիքներու տեսարանը փարատէ այնքան բազմաթիւ կոյր եսասիրութիւնները, պանծացնէ աշխատանքը ընկերային արդարութեան ոգիով մը» :

Ուրիշ բարեմաղթութիւններէ վերջ, նախագահը մասնաւորապէս յիշեց Մ. Նահանգներուն «ընծայած օգնութեան աքանչելի պատեհութիւնը, որուն չնորհիւ Ֆրանսա պիտի կրնայ ինքնաբաւ դառնալ, երկու տարիէն, վերագտնել իր բարօրութիւնը եւ ուրախութիւնը»:

★ *Էլիզէի պալատին ասանդական ունկնդրութեան ներկայ էին Փարիզի օտար դեսպանները, կաթոլիկ, հրէական եւ բողոքական եկեղեցիներու ներկայացուցիչները, պապական նուիրակը եւն.:*

★ *Փարիզցիները Նոր Տարին անցուցին առանց արտակարգ խրախճանքներու, մեծ մասով՝ իրենց տուներուն մէջ: Ճաշարաններու եւ գրօսավայրերու տարապայմանն սղութիւնը մեծապէս ազդած էր զուարճութեանց վրայ: Մնաց որ, Փարիզի մէջ ամէնէն ճոխ եւ այլազան «Զարթօնք»ները (réveillon) կը կատարուին լատինական Մենանդի խթումին, իսկ տարեգլուխի երեկոյթը կ'անցնի ընտանեկան հրաւէրներով:*

Ազգ. ժողովը կ'անցնի Հանր. Խորհուրդին իշխանութեան

Ֆրանսայի պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով, Խորհրդարանին Վերին Ժողովը, որ երէկ Մերակոյտ կը կոչուէր, իսկ այսօր՝ Հանրապետութեան Խորհուրդ, ներոյի դէմ 186 ձայնով մերժեց 1949ի ելմտացոյցը: Զօր. տը Կոլի կուսակիցները, համայնավարները, փոքրաթիւ արմատականներ եւ քանի մը անկախներ դէմ քուէարկեցին. կառավարութեան կուսակիցները — ժողովրդական եւ ընկերվարական — ձեռնպահ մնացին: Իսկ Ազգ. Ժողովը անտեսելով այս մերժումը, կրկին քուէարկեց նախահաշիւը, իրրեւ թէ Հանրապետութեան Խորհուրդը կատարելապէս համաձայն եղած ըլլար:

Նոր Սահմանադրութեամբ, Ազգ. Ժողովը իրաւունք ունի անտեսելու Հանրապետութեան Խորհուրդին որոշումները, քանի որ միայն խորհրդակցական հանդամանք ունի այդ մարմինը: Բայց, ինչպէս դիտել կուտան իրագէտներ, զօր. տը Կոլի կուսակիցներուն այս դիրքը կրնայ պղտորել հանրային կարծիքը: Նախկին նախադար Տիթէլ, այժմ նախագահը տը Կոլի խմբակցութեան, յայտարարեց այս առթիւ.— «Ելմտական օրինագծին յօդուածներուն քննութեան առեն մեր ընկերները յայտնութիւն չահեցան հիմնական կէտերուն վերաբերեալ: Օրինագծին մերժումը ամէնէն հանդիսաւոր ազդարարութիւնն է եւ ամէնէն բացորոշ ձախանձանքը՝ ուեւէ կառավարութեան համար, Հանրապետութեան Խորհուրդին առջեւ: Այս քուէարկութեամբ կոլեանները ապստամբեցին իրենց հիմնական հակառակութիւնը որեւէ նոր տուրքի, մինչեւ որ Ֆրանսա կարգի դնէ իր գործերը »:

Ուրիշ ներկայացուցիչ մը կը կարծէ թէ խորհրդարանի երկու ժողովներուն այս ընդհարումը ի վերջոյ պիտի յանդի նոր ընտրութեանց եւ զօր. տը Կոլ պիտի ընտրուի ստուար մեծամասնութեամբ:

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻԱՅԻ ՊԱՏԳԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ, Խ. Միութիւնը 7/8 համեմատութեամբ զեղչեց առեւտրական գործառնութիւնները: Ուրեմն 1949ին առեւտուր պիտի ընէ միայն 1/8 համեմատութեամբ: Այս որոշումը պաշտօնապէս հաղորդուեցաւ Եուկոսլաւիոյ առեւտրական պատուիրակութեան, որ Մոսկուա հասած էր անցեալ Հոկտեմբեր 26ին: Պաշտօնական դեկոյցը այս առթիւ կը յիշէ «Եուկոսլաւիոյ կառավարութեան ոչ-բարեկամական դիրքը Խ. Միութեան հանդէպ»: Այժմ Խ. Միութեան հետ առեւտրական բանակցութիւններ կը կատարեն Ռումանիա, Պուլկարիա, Լեհաստան, Մոնկոլիա, Քորէա:

ԱՆՓՈՓՈԽ ԿԸ ՄՆԱՑ անթելի (ռատիօ) տուրքը, 750 Ֆրանք: (Կառավարութիւնը կը պահանջէր 1000 Ֆրանքի բարձրացնել):

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՄԱՆՈՐԸ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Դուրսէն խօսակցութեան ձայներ եկան եւ ուրիշ ուժեղ դռփիւններ: Վեր ցատկեցինք մէկէն: Հիւրեր էին մեր ուսուցիչները: Մինչեւ ծունկերը ձիւնի մէջ թաթխուած, հեռու թաղերէ կուգային: Իրենց խոշոր ու պաղ ձեռքերով սեղմեցին մեր պզտիկ ու տաքուկ ձեռքերը եւ իւրաքանչիւրիս յարմար սրամիտ ակնարկներ ըրին: Ինչքա՜ն երջանիկ էինք: Ինծիդին ու երանութիւնը կ՚աճէին, կ՚ուռճանային մեր մանկասէր դէմքերուն վրայ:

Ուսուցչական խումբը մեզի առաջնորդողը Սեպուհ վարժապետն էր, մեր տան բարեկամը: Հայրս չատ կը յարգէր զինքը, «ականջը ծակ է», կ՚ըսէր.— Այսինքն ազգային կեանքով, քաղաքական անցուդարձին տեղեակ, բանիմաց մէկը: Ներկաներուն ամէնէն տարէցը: Միջահասակ, թուխ դէմքով, բարձր ճակատով, ուր սեւ խորագնին աչքերը քիչ մը կարճատես ըլլալու էին: Կը նկատուէր որ դասի առեն դիրքը չատ մօտ կը բռնէր աչքերուն:

Աղնուական դէմքով համակրելի անձ մըն էր Պ. Մեսրոպ, հայերէնի եւ շարադրութեան ուսուցիչ, Մանասարեանի աւարտական մը: Բարձրահասակ թիկնեղ: Իր կապոյտ մեծ աչքերը զբաւիչ էին եւ խաղաղ: Յարտեաչ դռուղ մազերը բարձր կը կենային գլխուն վրայ: Արթուն եւ լուրջ դասախօս մըն էր եւ սէր կը պարտադրէր իր աւանդած դասերուն:

Պ. Արամը եղբօրս ուսուցիչն էր, խումբին ամէնէն երիտասարդը: Միչտ ժպտուն, չագանակագոյն նշաձեւ աչքերով եւ պզտիկ կազմուածքով: Կը զարմանայի որ այդ հանդարտ երեւոյթով մարդը պատիժներ կը սահմանէր իր աշակերտներուն: Եղաւ անգամ մը, լման չաբաթով ճաշէ զրկեց եղնիկը իր քանի մը ընկերներով: Որ եւ է դիմումի տեղի չտուաւ: Բայց գիտե՞ր թէ տղաքը ծոմ բերան չէին մնար: Որքան որ գեանայարկ դասարանին դուռը կը կղպէր բանալիով, պատուհանները կրնային բացուիլ: Ուտելիք եւ հաց կը տանէի անոնց: Եւ անմիտ կ՚գտնէինք իր տուած պատիժը: Մինչդեռ այդ դիշեր բարձրացեր էր աչքիս, բարեսիրտ եւ ներող կը գտնէի զինք: Միւս երկուքը արական բաժնի մնայուն ուսուցիչներն էին:

Ամանորի մեր սեղանը լեցուն էր պէս պէս անուշեղէններով, որոնք մեր այդիներու անապակ քաղցուէն պատրաստուած էին: Նուշ ու չամիչ, թուզ ու ընկոյզ, չարոցներ, կաղին եւ պտուղներ: Միայն արմաւն ու նարինջը օտար էին, կուգային հեռաւոր Միջագետքէն եւ Սուրիա–Լիբանանէն: Կար Տիգրիսի եղերքները աճող համբաւաւոր մեղրածոր սեխը: Գինին կարմիր եւ ճեմական: Նաեւ չամիչի օղին:

Ամրան չուքին տակ չորցած բանջարեղէններով պահուած կերակուրներու ախորժարեր հոտը լեցուցեր էր ներսն եւ դուրսը:

Լոլիկն ու վարունգը, դդումն ու սմբուկը, եւ կանանչ լուրիան դմբուխտ դոյնով: Մրգանոցը չոր պտուղներով եւ թելհիւսը ընկոյզով ու համեմներով:

Մեծատուններն սկսեալ մինչեւ ամենախոնարհ հայ տանտիկինը ամբողջն կը կերարկէր այս հնաւանդ սովորութիւնները: Ոչ ոք փորձեր էր անդոնել պահքն ու ծոմը, որոնց դիտական–առողջապահական գաղտնիքներուն բոլորովին անգէտ էին մեր մայրերը:

Աւելի ուշ եկաւ մեր դրացի Բրուտ Տիրանը: Գինիով լեցուն ճմեռնային կանանչ նոր փարչ մը բերեր էր մեզի: Այս դիշեր պարապ ման չեն նուիրեր:

Սեղանին չուրջ կեդրոնումը սկսած էր արդէն: Պ. Սեպուհ ուղեց հանդիսութեան մը ձեւը տալ: Առաջարկեց որ եղնիկը կարդար իր ճառը: Բայց ան քաշուեր՝ դրեթէ պահուեր էր մօտս ու քօղրեղուս եռին: Թէեւ լաւ տրամադրուած, չանսաց նոյն իսկ իր ուսուցչին հրաւէրին: Մանկական անհամարձակութեան:

Վերջապէս մեղմէ մէկը պէտք էր մէջտեղ դար: Զէ՞ որ լաւագոյն նկատուած դպրոցականներ էինք, մանաւանդ քոյրիկիս «Կաղանդի մտածումներ» շարադրութիւնը դուխտի արժանացեր էր դասարանին մէջ: Հիմա անվայել էր լռել: Գրեթէ սպասումի մէջ էին:

Երկար չսեւեց: Երանը փրկեց կացութիւնը: Քաջարար առաջ անցաւ, եւ սկսաւ արտասանել Կարոյի ճառը:

— « Մենք այն ազգի ոդդիքն ենք, որ զրկուելով հայրենական հողից, ցրուել է աշխարհի չորս անկիւններում »...

Անոր մաքուր եւ յստակ առոգանութեան կը բակոտ չեչտերը կը լուսէին անձայն հիացումով: Ոչ ոք կ՚ակնկալէր ծադկատի աղջիկ մը սորվելու եւ արտայայտելու այդքան կամքի ուժ՝ որ կրնար իւրացնել «Կայծ»երու այդ սքանչելի էջը: Ամէնէն աւելի Պ. Սեպուհը հպարտ էր: Բաֆֆիին իր ձեռքովն էր հասեր մեր տունը: Եւ մեր մատաղատի հոգիները բռնկեր էին կրակէ կայծերով:

Գաւաթները իրարու բախեցին, ու խմեցին ընկերներուն կենացը, ինչպէս կարոյի ընկերները:

Ինծի կը թուէր թէ «Կայծեր»ու հերոսներն էին անոնք: Պ. Մեսրոպը ինչքան նման էր Ասլանին: Սեպուհ վարժապետը որսորդ Աւոյի դերին մէջն էր: Իսկ միւսները կը բաղդատէի Ֆարհատի, Սադոյի եւ Կարոյի հետ:

Խանդավառութիւնը անսահման էր: Գլուխները տաքցան: Սանասարեանցին կ՚երգէր: Նման երգ մը չէինք լսած, անոր ձայնը կը հոսէր իրրեւ գլգլուն ու վճիտ առու որ լերան կուրծքէն կը բխի: Այնքան ջինջ էր եւ հոգենուաղ:

« Եղբարք Հայերը, օտարներէն չկայ յոյս,
Ինչ աչուըդիդ դուխ դարձիէք յայս յայնկոյս...»

Ան կ՚երգէր յուզումով ու խռովքով, անխռով ու կիրքով: Վիշտ ու տառապանք կար իր երգին մէջ, եւ դառնադին յուսախաբութիւն:

«Հայ չէ այն, որ չզդար Հայուն ցաւերը»...

Բրուտ Տիրանի դէմքը այլափոխուած էր: Ոտքի ելաւ դինիով լեցուն գաւաթը ձեռքը, երկնցնելով Պ. Մեսրոպին՝ բացականչեց.

— Ձայնդ պայծառ, վարձքդ կատար, եղդէ մեզի «Ձայն մը հնչեց Հայոց լեռներէն» ...

Խումբը միաբերան կ՚երգէր: Կը դղրդէր տունը ու կը կարծուէր թէ մարտական բանակ մը կ՚անցնի դոռ քայլերդով:

« Թուն՛դ թուն՛դ ելան Հայ սիրտերը»...

Տարիներ վերջ, նախճիրը կը խամրեցնէր ամառատենջ այդ լուսապեղ հոգիները, ընտանիքի հայրեր ու եղբայրներ, արհեստաւոր, դաստիարակ, հռետոր, առաջնորդ, անոնք չդիտցան ու չհասան որ «թուն՛դ թուն՛դ ելլող հայ սրտերը պղպջատ դարձած՝ դիմադրեցին հզօր ու սպառազինուած թշնամի բանակին ու կերտեցին յաղթական հերոսամարտեր ..:

Եկած է...: Իր բարի ու յանկուցիչ ժպիտով կը բաժնէ կախարդական հմայիկները: Զայնասփիւռը կը չարունակէ դեղեցկացնել օրուան տօնախմբութիւնը:

Դուրսը կը վառին լոյսերը: Ինան մարդոց հատ ու կտոր եղանակները կը տարաղնուին փողոցի եզերքին: Զբօսատեղիներէն եւ պարահրապարակներէն կը վերադառնան զոյգեր թեւ թեւի: Կ՚պատմեն, կ՚երգեն: Ու կը լսուին արծաթ քրքիջներ, անխառն ողջագուրումներ:

Նոյնացած են տեղացին եւ Հայը— ծադիկ սերունդը Արմէնիներուն,— Սփիւռքի զաւակները:

Դուրսը սառ կայ: Ցուրտ է: Սրսփուք մը կ՚իյնայ ուսերուս: Ու յարաճուն հին յաւ մը դաժանօրէն կը փորէ հոգիս:

Չի... «Մենք այն ազգի որդիքն ենք՝ որ զրկուելով հայրենական հողից՝ ցրուել է աշխարհի չորս ծագերումն ...» :

Ամանորի ձիւնածառ ու լոյս դիշեր: Արեւադալի ողջոյն: Նաւասարդեան տաղերդութիւն հեթանոս սրբութեանց: Նորոգող հնութեան, վերածնող ցաւոյս... վերածնէ, վերածնէ ...

ՏԻԳՐԱՆՈՒՀԻ

Երէկ եւ այսօր

Ու ահա, դարձեալ՝ Ամանոր :

Ու իր այս դիմաւորումովը ուղիղ քառորդ դարը կը բոլորի տարազդութեանս:

Քանի հինգ անգամ Նոր Տարի, օտարութեան մէջ:

Արագ, արագ ու արտորանքով մը եկան ու անցան բոլորն ալ, չղթայ կապած տարիներուս երկանքն ի վեր:

Ու ոչ մէկը նորութիւն մը չբերաւ անցնող օրերուս համար: Ոչ մէկէն բարիք մը, խնդութիւն՝ ուրախութիւն մը չտեսայ:

Եւ ահա տարի մըն ալ, օտար երկինքին ու ափերին տակ, դառնութիւններով՝ աղի ու լեղի :

Տարազդութեան, պանդխտութեան տարիներ: Օրերը՝ ակնթարթ, շաբաթները՝ վայրկեան ու ամիսները օրուան մը չափ ալ տեւողութիւն, հեռանորութիւն չունին :

Նոր տարի, Ծնունդ, Զատիկ ու Բարեկենդան, բոլորն ալ հայրենիքով են ուրախալի, սիրելի ու համակրելի, սպասելի:

Հայրենի Ամանոր... :

Այդ երէկ չէ՞ տակաւին :

Ու այն օրերուն, ինչո՞ւ այնքան կ՚ուշանար անոնք: Այնքան դանդաղ կը չափէր իր կարկինները: Շատ կամաց կը փոխէր իր քայլերը եւ, մեզի՝ մանուկներուս համար սիրտ հատնում կը պատճառէր մինչեւ որ հասնէր ու ճակատիս համբոյրը ...:

Նոր տարին՝ հայրենի երդիքին տակ ու ճրագին առջեւ:

Այն օրերուն, մենք հաւատացած էինք, որ մեծերն էին Նոր Տարին բերողը :

Ու անոնք՝ մեր երէցները, ու մենք՝ մանուկներս չարան չարան, տունէ տուն :

Գոհունակութեամբ երէցները՝ իրարու .

— Շնորհաւոր Նոր Տարի եւ բարի կաղանդ .

— Հանդերձ բարեկամներով, սիրելիներով :

Մանուկներս, մեր ծիծղուն ու ծաղկուն այտերով ու աչուըներով.

Շնորհաւոր Ամանոր
Ինձի բերաւ կապայ ընոր,
Ինկուզ, չամիչ ու շաքար ...

Ու երէցները մեզի կը բաժնէին ափ ափ, բուռ բուռ կարմիր չամիչ ու գլուխ, բալոճ, չաքար ու

Այն օրերուն, երբ թիզ ու կէս հասակ ունէի տակաւին ու երբ հօրս, Գիւրդոր աղբօրս կամ սեհհատակ կարմուխս քովն ի վեր կը բուռնէր ու աչուիս յառած կը նայէի իրենց հասակին, որքան կը բաղձայի, կ՚ըղձայի որ ես ալ չուտ մեծնամ, իրենց չափ հասակ ու բարձրութիւն ունենամ, կտրիճ, երիտասարդ դառնամ :

Որքան կ՚ուզէի, կը տեսնէի որ տարիները արագ թաւալումով մը զիս ալ անոնց հասակին ու լայնքին հասցնէին:

Որ ալ գառ ու ուլ չարածէի, այլ՝ հովիւ գառնայի գայլերէն անվախ: Որ ալ որա չկրէի ու կամ չկամնէի, այլ՝ խուրձ կապող ու ջորիքը բեռցնող դառնայի: Որ ալ խոյ ու նոխազ արածող չըլլայի, այլ՝ հերկուոր ու սերմնացան ըլլայի: Որ ալ դպրատուն չերթայի ձմեռները... այլ՝ լսարան յաճախէի ծխիկը շրթունքիս ու փէսը ծռած :

... երէկ էր այդ: Անդարձ, ու անհետ կորան այդ անոյշ օրերն ու երազները, մոմուս յիշատակ մը թողելով հոգիիս խորը:

Իսկ այսօ՞ր: Կը սոսկամ իրեն հանդիպելէ : Տարազիր ու վշտահար հոգիս կուլայ, կը մղկտայ իր դէմքին նայելով անդամ:

Երէկ՝ անհամբեր կը սպասէի իրեն որ չուտ դար, չրջանը չուտ ընէր ու հասակս բարձրացնէր, թեկուզեայ լայնցնէր որ արտերս հերկէի լծվար դառնալով: Որ դոզնոցը կապած սերմնացան դառնայի մեծ հայրիկիս կամ հօրս պէս «հարօ – ձող» հատ բաղուկներով ու սանդի հանդոյն լայն ոտքերով: Որջորիներուն վրայ նետուած վայտն երթայի Ընտերեսր կամ Ախմըչատ, դեղիս կտրիճներուն պէս ծոպաւոր ու տալ փէսը ծռած, դեղի աղջիկներուն դաղտուկ նայուածքին ու սէրերուն արժանանալով:

Շուտ չէր դար Նոր Տարին, կ՚ուշանար ու հոգի կը հատցնէր այն օրերուն, երբ դեռ տղայ էի ու հայրենի դեղիս մէջ:

Այսօ՞ր, երբ հայրենիքէ զրկուած եմ ու այլ չունիմ դեղ, տուն ու ճրագ, մեծնալ չեմ ուզեր... Նոր Տարի չեմ ուզեր, բայց ան կուգայ, կուգայ ամուր եւ ես, վազելով ու չունչը կտրած:

Այսօր, երբ ալ չունիմ արտ ու հերկ, լուծք – լուծքեղներ եւ ոչ ալ սերմ՝ ցանելու, ոչ ոչխարի հօտեր ու օպա, ու տարիներուս ալ չատնալու պէտքը չունիմ ... կուգայ, կուգայ թեւեր կապած ու սաւառնելով :

Այսօր, երբ ալ չունիմ ոչ մէկ ինչ, ընչաղուրկ դարձած՝ նետուած եմ հեռու, բոլոր ողջ կամ մեռած՝ նահատակ սիրելիներէ, Ան կուգայ առանց պահիկ ուշանալու, ու սաղայէլի մը պէս ծիծաղելով ու ծաղրելով, այնքան ամուր փարած իմ դժբախտ տարիներէս հատ մըն ալ խլելով ապիս:

Այսօր, երբ վշտահար ու մենաւոր նետուած եմ օտար ու խորթ ափերու վրայ ...:

Նոր Տարի՛,— Քանի որ չունիմ դեղ, արտեր ու եղներ, չեմ ուզեր անուղղ անգամ արտասանել:

Գիտա, այցելէ անոնց, որ դեղ ունին ու արտեր, ու փարթամ յարկեր... Ու ամէն, ամէն ինչ ու քեզի կը սպասեն անհամբեր, սրտատրոփ: Ես, այսօր բան մը չունիմ, ու քեզի ալ պէտք չեմ ունիմ , չունիմ ... :

Ն. ՇԻՆԱԿԱՆ

ԿԱՂԱՆԴԸ ՈՒՐԱՆՈՒԹԵԱՆ ՕՐ Է ԲՈԼՈՐԻՆ ՀԱՄԱՐ: ՓՐ. ԿԱՊՈՑՏ ՆՍՁՆ ԱԼ Կ՚ՈՒԶԷ ՈՒՐԱՆԱՑՆԵԼ ԻՐ ՊԱՇՏՊԱՆԵԱԼՆԵՐԸ, ՕԳՆԵՑԷՔ ԻՐԵՆ:

ՓԱՅԱՆ ԼԱՎՈՒՆ

ՊԱՏՄ. ՅԱՆ.

ԲԱՐԻ ԿԱՐԴԱԼ ՀԱՅ ՀԱՐՍՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅ ՄԱՐԴՈՒ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅ ՀՈԳՈՒ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅ ՄԱՐՄՆԻ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅ ՍԻՐՏԻ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՆ ԱԼ պիտի օգտուին ընկերային ապահովագրութենէն, 1949 Յունուար 1էն ըսկսեալ : Պետութիւնը 60 միլիոն ֆրանք պիտի վճարէ 1948ի վերջին եռամսեային, 240 միլիոն ալ 1949ին: Ուսանողներուն բաժինը չէ ճշդուած տակաւին: Թեւերա ամսականը 40—60ֆրանք որոշուի:

Ա. ՄԻՈՒՒԹԵԱՆ մեռադործութեան նախարարը, Թեւոսեան (Հայ) Դեկտեմբեր 31 թուակիր նամակ մը ուղղելով Սթալինի, կը ծանուցանէ թէ երկիրը մեծապէս գերազանցած է պողպատի նախապատերազմեան արտադրութիւնը, շատ ետ ձգելով Անգլիան: Իր յայտարարութեան համաձայն, Ա. Միուիւթիւնը այժմ պողպատի երկրորդ ամենամեծ արտադրիչն է աշխարհի մէջ: 1948ի չորրորդ եռամսեակին գերազանցած են նաեւ ձոյլ երկաթի արտադրութիւնը : Նախապատերազմեան վերջին տարին, 1940ին Ա. Միութիւնը տարին կ'արտադրէր 18 միլիոն թոն պողպատ եւ 15 միլիոն թոն ձոյլ երկաթ: Պ. Թեւոսեանի նամակը հետեւեալ յաւելումները կը հաղորդէ 1947ի վերաբերեալ.— Պողպատ՝ 27 %, ձոյլ երկաթ՝ 22 %, խողովակ՝ 39 առ հարիւր եւն.: Միւս նախարար – ներն ալ աւետարերի հեռագիրներ ուղղած են Սթալինի, հաղորդելով կատարուած յաւելումները : Քարիւղի արտադրութիւն աւելցած է 19 առ հարիւր, Ուկրայնայի ճարտարադործութիւնը՝ 60 % եւն.: Ուրանիումի արտադրութիւնն ալ աւելցած է Սաքսոնիոյ մէջ (արեւելեան Գերմանիա) :

ԿՈՄԻՆՖՈՐՄԸ (համայնավարական Տեղեկատու դիւան) իրրեւ նոր տարուան պատգամ կը յայտարարէ թէ «աշխարհակարկերուն չրջանը անցած է եւ բոլոր ճամբաները դէպի համայնավարութիւն կը տանին»: Առաջին էջին վերայ փոուած խմբագրականով մը, իր պաշտօնաթերթը կ'ըսէ թէ անցեալ տարուան ընթացքին Ա. Միութիւնը եւ իր ուղեկից պետութիւնները «չատ մը յաղթանակներ չահեցան աշխարհակալութեան ուժերուն դէմ, բանուոր դասակարդի գլխաւոր առանցքին հետ (Կոմինֆորմ) որ կազմուեցաւ 1947 Սեպտեմբերին: Այս առթիւ կը յիշէ մասնչալ Թիթոյի եւ ընկերներուն դէմ արձակուած բանադրանքը՝ 1948 Յունիսին :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի պատերազմական նախարարութիւնը ծառայութեան կոչեց կին բժիշկներն ու դեղագործները: Ճակատ պիտի դրկուին այն այր բժիշկներ եւ դեղագործները որ կը ծառայեն հիւանդանոցներու մէջ:

ՄՈՍԿՈՒԱՅի հեռագրական դործակալութիւնը եւ անթելը հաղորդեցին թէ հիւսիսային Քո – րէայի խորհրդային գինուորներուն պարպումը վերջացած է Դեկտ. 25ին : Այս առթիւ կը մեղադրէին թէ Մ. Նահանգները չեն պարպած Հարաւային չրջանը, ինչպէս կը պահանջէր Քորէայի ազգ. ժողովը: Ոչնչին կերքն կը հերքէ այս մեղադրանքը, պնդելով թէ պարպումը սկսած է 50 % համեմատութեամբ: Ամերիկայի մէջ չեն հաւատար թէ ռուս գինուորները ամբողջովին քաշուած են:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ արեւմտեան չրջանին ամերիկեան հրամանատարը, զօր. Քլէյ եօթը գերմանի դատապարտեալներու մահապատիժը վերածեց մշակչնական բանտարկութեան, իսկ ութ մահապարտներու պատիժն ալ իջեցուց տասը տարուան, Նոր Տարուան առթիւ :

ԼԵՀԱՍՏԱՆի կառավարութիւնը 10 % աւելցուց երեք միլիոն բանուորներու եւ պաշտօնեաներու աշխատավարձը: Միեւնոյն առեն պիտի գեղչուին հացին, ալիւրին, օճառին, իւղերու, գարեջուրի, չաքարի, պանիրի եւ բրդեղէնի գիները:

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՆԱՐԻՆՋ հասած է Մարսէյլ, յանկարծակիի բերելով խնդութեանները: Դեկտ. 31ին, չորս օրուան ընթացքին 23 նաւեր 6000 թոն նարինջ եւ 2300 թոն մանտարին բերած էին հիւս. Աֆրիկէէն: Սպանիա ամէն օր կը ղրկէ 600 թոն նարինջ, ինչ որ գինեերու անկում յառաջ բերած է: Մեծաքանակի համար քիլօն 60 Ֆր. կ'առաջարկուի, բայց 45—43ի անգամ գնող չկայ: Փոքրաքանակ վաճառողները դոհ են, իսկ մեծ վաճառականները եւ արտադրիչները կը տրտնջան: Մարոքի արտադրիչներէն մէկը որ 28 միլիոն Ֆր. կը պահանջէր երկու ամիս առաջ, ամբողջ ապրանքը ծախած է 12 միլիոնի:

ՊԵՐԼԻՆի օդանաւային էթեւեկը իր 100.000րդ թռիչքը կատարեց Դեկտ. 31ին:

ԼԵՀԱՍՏԱՆի հայրապետը, կարդինալ Մինձենթի, պիտի դատուի յառաջիկայ փետրուարին, լրտեսութեան, դաւաճանութեան եւ սեւ չուկայի գործառնութեանց ամբաստանութիւններով : Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուած են եւ դեռ որիշներ ալ կը սպասուին: Իրազեկ աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ կարդինալը դիտէր որ պիտի ձերբակալուի: Այս առթիւ քահ է եպիսկոպոս – ներու թէ ոչ մէկ խոստովանութիւն պիտի ընէ, ոչ ալ պիտի հրաժարի: Եւ աւելցուցած է.— Եթէ լսեն որ հրաժարած է կամ խոստովանութիւններ ըրած, պէտք է «վերադրեն մտաւորական տկարութեան եւ չեղեալ համարեն:— Կառավարութիւնը կարգ մը նամակներ հրատարակեց, ապացուցանելու համար թէ կարդինալը դաւեր կը սարքէր փէլթայի ամերիկեան դեսպանին հետ: Ֆրանսայի Ազգ. ժողովին մէջ բողոքներ եղան կարդինալին ձերբակալմանդէմ :

ԱՀՌԵԼի ՓՈԹՈՐԻԿ ՄԸ, որ ժամակին 150 քիլոմեթր արագութեամբ կը սուրար, ահագին աւերներ գործեց Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ առ հասարակ հիւսիսային Եւրոպայի մէջ, չարաթ եւ կիրակի: Եղեւեւկը դադրեցաւ Մանչի մէջ: Անգլիական հսկայ չոգենաւը, «Քուին Մէրի», որ 81 հազար թոն տարողութիւն ունի, խրեցաւ Շէր – պուռի բացերը, երբ Նիւ Եորք կ'երթար 1740 ճամբորդներով: Զորս նաւաճիղներ 13 ժամէն ազատեցին չոգենաւը որ Անգլիա վերադարձաւ, քննուելու համար: Ֆրանսական նաւ մը Տիէփէն Անգլիա հասաւ 24 ժամուան յապաղումով Տաս – նեակ հոգի զոհ գացին նաւաբեկութեանց: Հաւաստ. Ֆարնան ալ ազատ չմնաց փոթորիկէն : Նիսի հռչակաւոր փոռմփնատը ողողուեցաւ եւ աթոռները դէպի ծով քչուեցան: Մառաններ ողողուեցան, պատեր եւ տանիքներ վնասուեցան: Աւելի քան 150 ձիռնելոյզներ քանդուեցան Լիոնի մէջ եւ մէկ հոգի մեռաւ :

17 ՀՈԳԻ ԽԵՂԴՈՒԵՑԱՆ եւ 7 հոգի ծանրագոյս վիրաւորուեցան Ռէնի մէջ: Գնդախաղիխումբ մը նշանակուած վայրը կ'երթար, երբ կառքը գլորեցաւ աւազանի մը մէջ :

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

ՊՈՄՈՆի մանուճիւղը կը տօնէ 9 Յունուարին կէսօրէ վերջ եկեղեցւոյ կից սրահին մէջ :

ՊՈՒԼ. ՕՏՏՈՑի մանուճիւղը այս կիրակի, կէսօրէ վերջ, 18 Bld. Denis Papinի, Cabucelle:

Ձոխ յայտագիր, չարժանկար եւ կազանդ պատկային նուէրները բոլոր մանուկներուն:

Կը հրաւիրուին ծնողքները ու թաղեցիները :

ՎԱՇՏԱՊԵՏ ՄԻՀՐԱՆ ՊՕՑԱՃԵԱՆ կը խնդրէ Պ. Զօհրապ Պողոսեանէ (Մարսէյլէն) որ իր նոր հասցէն իմացնէ հետեւեալ հասցէին.— Brigadier M. Boyadjian S. P. 52 176—B. P. M. 5— T. O. E:

ՊՐԻՎԱՆի ապաքինարանին հիւանդներուն կողմէ կուդամ հրապարակով իմ եւ հիւանդ ընկերներուս չնորհակալութիւնը յայտնել Ֆրանսահայ կապոյտ Խաչի, Պաւէօ – Քաշանի մասնաճիւղին եւ Հայ կարմիր Խաչի տիկիններուն, որոնք անձնուիրաբար եւ իրենց յաճախակի այցելութիւններով եւ օդուտներով կ'ուրախացնեն մեզ:

Պօղոսեան

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆի Թիմաթ կիւշնենց դիւղէն Գարեգին կատանեան կը փնտռէ եղբայրները եւ քոյրերը: Վասպուրականի հերոսամարտին դիւղին կռիւներուն փախած են էվրիկ գիւղը, ուր հայրը՝ Սահակ կր սպասնուի, իսկ մայրը Հանէն երկու տղոց եւ երկու աղջիկներուն հետ կը հեռանայ քաղաք: Ճամբան աղջիկներէն Սրբուհին կը կորսուի, իսկ 2րդ նահանջին, մայրը իր երկու տղաքներուն Միհրանի եւ Վաղարշակի եւ աղջկան Ա. նուշին հետ կը փախին Կոտուց Անապատ, ուր իրենց հետքը կորսուած է: Կ'ըսուի թէ աղջիկներէն Անուշ անցած է Հայաստան: Տեղեկացնել Տիւլօեան Սեդրակի Rue d eCallade No. 1, La Ciotat (B. du R.), France: Կը խնդրուի թէհրանի «Ալիք»էն, Պաղտատի «Գոյամարտ»էն, ինչպէս նաեւ Սուրիոյ եւ Պոլսոյ հայերէն թերթերէն արտատպել : Ճշդրիտ տեղեկութիւն տուողին կարեւոր նուէր :

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Մարսէյլի Աղքատախնամ – Որբախնամ միութեան, տեղի կ'ունենայ 8 Յունուար 1949, չարաթ իրիկուն, ժամը 9էն մինչեւ լոյս Alhambraի սրահին մէջ, 340 Bld. Chave:

Գեղարուեստական բաժին.— Կ'երգէ Օր. Գոհար Իրիկ Մարտիկեան (Փոլ Մօնթալ), ձայնասփիւռի եւ Ֆր. բեմի իրապաշտ երգչուհին: Կը նուագէ ակորտէոնիստ Յարութիւն Այանեան (ինը տարեկան): Կը պարէ եւ կ'երգէ Ֆելիսի Փափազեան, Կովկասեան պարերու Քլաքէթ (15 տարեկան) :

Կիկօ եւ իր խումբը մասնակցութեամբ Պ. Զէօրէքճեանի :

Նորութիւն.— Գնդակախաղի մեծ մրցում, պարող զոյգերու կողմէ: Շահողները կը ստանան արժէքաւոր պարգեւներ :

Տոմսերը կը ծախուին.— Յ. Փափազեան 3a rue Lafayette, Ա. Մեծիկեան 43 rue Ste. Barbe, Լ. Եավրուեան 23 rue Sénac, Յ. Մճըրիկեան 8 rue de la Providence, Մ. Պողոսեան 53 rue Nationale :

Տոմսերու դիները երկու անձի համար 250 Ֆր. :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ.—

ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ խումբ Շորեքչաբթի 5 Յունուար ժամը 8.30ին :

ԸՆԿԵՐ ԿԱՐՕ ենթակոմիտէն Շորեքչաբթի 5 Յունուար ժամը 8.30ին :

ՉԱԻԱՐԵԱՆ ենթակոմիտէն այս ուրբաթ ժամը 8.30ին :

ԱԿՆՈՒՆի ենթակոմիտէն այս հինգչաբթի ժամը 8ին :

ԹԱՓՈՒԼ խումբը այս ուրբաթ ժամը 8.30ին:

ԻՇԽԱՆ խումբը այս կիրակի ժամը 9ին :

ՔԵՌԻ խումբը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին :

ՔՐԻՍԱՓՕՐ խումբը երկուշաբթի 10 Յունուար, ժամը 8.30ին :

ՀԱՄԱԶԱՍՊ խումբը երկուշաբթի 10 Յունուար ժամը 8.30ին:

Սոյն ժողովներուն ներկայ կ'ըլլան Շրջ. Կ. Ներկայացուցիչը:

Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: կարեւոր օրակարդ :

CUIRS ET PEAUX
FOURNITURES POUR CHAUSSURES
Ets. GEROSC
(ՏԷՐ եւ Տ'Հօրէն ԺԻՐԱՑՐ ՈՍԿԵԱՆ
13 Rue des Dominicaines
MARSEILLE
Tél. Colbert 76–39
« GEROSC» Տունը, ամանորի առթիւ, կր յայտնէ ջերմագին չնորհաւորութիւններ իր յարգոյ յաճախորդներուն:

ՖՐ. ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ մեծ վիճակախաղը քաշուած է Միջմասնաճիւղային ժողովին մէջ եւ չահած է 1390 թիւը (Վ. Մախոխեանի նկարը):

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Պ. Վահրամ Մանկասար – եան, Օր. Հայկուհի Մանկասարեան, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Քէպէնեան, Գարակէօզեան ընտանիքները եւ բոլոր պարագաները չնորհակալութիւն կը յայտնեն մասնաւորաբար Դպրոցասէր վարժարանի նախկին սանուհիներուն եւ բոլոր անոնց որոնք անձամբ, նամակով եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց կնոջ, մօր եւ աղգականին՝

ՏԻԿԻՆ ԱՍՏՂԻԿ ՄԱՆԿԱՍԱՐԵԱՆի մահուան առթիւ: Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Դեկտեմբեր 29ին, Ալֆորվիլի մէջ:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ տօնական օրերու Փարիզի եկեղեցւոյ պաշտամունքները.—

Յունուար 5, Ճրագալոյց Ս. Ծննդեան, չորեք – չաբթի, երեկոյեան սկիզբ. ժամերգութեան ժամը 15.30ին, բազմաձայն Ս. պատարագ ժամը 17ին:

Յունուար 6ին Տօն Ս. Ծննդեան, հինգչաբթի սկիզբ ժամերգ. ժամը 8ին, բազմաձայն Ս. պատարագ ժամը 10, Ջրօրհնէք ժամը 12ին, պատարագիչ՝ գեր. Տէր Արտաւազդ Արք. Սիւրմէեան Հայրապետական պատուիրակ :

Յունուար 7, Բ. օր Ս. Ծննդեան, յիշատակ Մեռելոց, Ուրբաթ Ս. պատարագ ժամը 10ին :

Եկեղեցասէր հայ հասարակութիւնը կը հրաւիրուի :

ԿԱՐԱՊԵՏ Ա. ՍՈՄԱՃԵԱՆԻ
ՆԿԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
8 Յունուարէն 22 Յունուար 1949:
Galerie de la Cité, 41 Quai de l'Horloge, Paris: métro Pont - Neuf: Բացումը 8 Յունուար ժամը 3ին :
Կարելի է այցելել ամէն օր կէս օրէ վերջ բացի կիրակիէն :

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՇՆՈՒՆԴի սեղանը առանց աւանդական օղիին որր եւ տխուր կ'ըլլայ: Փութացէք ուրեմն ապահովել հռչակաւոր «ՇԻՐԱԿ ՕՂԻ »ի շիշերը, ամէն վիշտ մոռցած զուարթ տօնախմբութիւն մը մեծարելու համար ձեր սեղանը շրջապատող սիրելիներու :

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Մեծ եւ ուժով կարի մեքենաներու վրայ իրենց բնակարանին մէջ աշխատողներ: Տեւական գործ եւ լաւ վարձատրութիւն: Դիմել Պ. ԹՈՎՄԱՍԵԱՆի, (Sud - Est Récuperation), 2 Chemin de la Promenade, Lyon (Rh.):

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վճ. 800 ֆր., Արտ. 10 տող. կամ 3 սիգ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 5 Janvier 1949 Չորեքշաբթի 5 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N° 5736–Նոր շրջան թիւ 1147

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՒԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 6 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏԸ 1948ԻՆ

5.— ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

Բառին լայն առումով ազգային կեանք եւ արդիւնաւոր գործունէութիւն կ'ապահովեն, ան – չուշտ, Միջին Արեւելքի երկիրները, — եգիպ – տոս, Լիբանան, Սուրիա, Իրաք եւ Իրան: (Կրնայինք յիշել Կիպրոսն ալ, իր բազմազան յարմարութիւններով, թէեւ 3000ը չանցնիր մեր համբանքը):

Այս երկիրներէն անոնք որ տիրացան իրենց անկախութեան, փոխանցման շրջան մը կ'անցը – նեն: Հետեւաբար շատ մը աւանդական, ընկալեալ սովորութիւններ հետզհետէ կը փոխուին:

Ազգայնական ոգին է որ կը տիրապետէ բոլորին մէջ ալ, եւ օրէնքները կը խմբագրուին այդ ուղղութեամբ: Սակայն եւ այնպէս, թանկագին առաւելութիւններ կը ներկայացնէ փոքրամասնութեանց իրաւական ճանաչումը:

Այդ կարգադրութիւնը չնորհիւ է որ ամէն տեղ ալ ունինք բազմաթիւ դպրոցներ՝ հաղարաւորներ – չակերտներով: Այսինքն կրնանք 90 % սերունդ փրկել առանց մեծ դժուարութեան, եթէ գիտակ – ցօրէն կատարենք մեր պարտականութիւնը:

Տարբերութիւններ կան մէկ երկիրէն միւսը, համաձայն տեղական պայմաններուն կամ յոլորական իշխանութեանց հայեցողութեան:

Այս տեսակէտէն, մասնաւոր ուշադրութիւն կը պահանջեն Իրանի նախորդ Շահին օրով հաստատուած օրէնքները, որոնք թէեւ մեղմացած են, բայց կարգմը դժուարութիւններ կը պատճառեն, ընդհանուր հանգամանք ունենալով:

Եգիպտոսի մէջ 1948ի ընթացքին դործադրուեցաւ այն օրէնքը որ միայն հպատակներուն կը վերապահէ ազգ. ժողովներու ընտրութեանց եւ անդամակցութեան իրաւունքը: Ոչ մէկ միջամտութիւն՝ մեր ներքին գործերուն մէջ, եթէ մենք տեղի չտանք, անխորհուրդ ձեռնարկներով:

Առաջնորդարանները՝ երկու դլխաւոր եւ հայաստ քաղաքներուն՝ Գահիրէի եւ Ալեքսան – դրիոյ մէջ, ընդարձակ եւ գեղեցիկ շէնքերով: Երկու քաղաքներն ալ օժտուած՝ դպրոցներու ցանցով մը: Մեծ մասով կրթարանի վայել շէնքեր: Հաստութաբեր կալուածներ, որոնք մեծապէս կը թեթեւցնեն նիւթական հոգերը: Թեմական կազմակերպութիւն՝ բոլոր ստորոգելիներով:

Դժբախտաբար այս զաղութին մէջ ալ հետզհետէ կը պակսին մտաւոր ուժերը, աւելի ընդլայնելու եւ զարդացնելու համար կրթական վարուցանքը: Դեռ վերջերս ուսուցիչներ կը փնտռուէին, մանաւանդ հայերէնի համար (աշխարհաբար եւ գրաբար):

Ընդհանուր երեւոյթ մըն է այս,— աստիճանական խուսափում այն ասպարէզներէն որ ամէն բանէ առաջ խանդավառութիւն եւ զոհողութիւն կը պահանջեն:

Եգիպտոսի մէջ ալ նոր տարրեր հասած են երբեմնի վաստակաւորներուն տեղ, բայց դժուար թէ կարենան լեցնել անոնց տեղը: Շատեր ալ Հայաստան զացած են կամ արձանագրուած, ինչ որ կը նշանակէ նոր բացեր դոյացնել:

Եղած դպրոցները կրնային տասնապատկել իրենց արդիւնքը, եթէ շատ մը ծնողներ յաւիտեանս ուած չըլլային օտար կրթարաններու հրապոյր – ներէն:

Արդարեւ, նշանակալից թիւ մը կը կազմեն այն հայ աշակերտներն ու աշակերտուհիները որ օտար դպրոց կը յաճախեն: (Շատերը նոյնիսկ ուղղակի, առանց հայկական նախակրթարանէ մը անցած ըլլալու):

Բաղդատաբար հանդարտ այս զաղութը վտանգուրիկ մը անցուց տարուան վերջերը, իրրեւ հետեւանք Նոյեմբեր 29ի տօնակատարութեան:

Ինչպէս կը հաստատեն հրատարակուած տեղեկութիւնները, առաջնորդը, Մամբրէ արք. Սիրունեան, նախ կը խոստանայ դպրոցները բաց պահել այդ օրը —քանի որ ազգ. տօն չէ — բայց յետոյ գաղտնի կը պատուիրէ որ գոցեն, եւ ինքն ալ կ'անհետանայ, հոգեբանական պահուն: Այժմ գաղութի երկուքի բաժնուած է, ինչպէս տարի – ներ առաջ:

Հիմնական տեսակէտներ կան որոնց մասին եթէ համաձայնութիւն չդոյանայ, միշտ ալ պիտի պատահին այսպիսի անախորժութիւններ, այս կամ այն դաղութին մէջ:

Մաղթենք որ երկար չտեւէ նոր տագնապը:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Կաղանդը անցաւ, մանուկները վայելեցին իրենց տօնին բոլոր բարիքները: Մեծերն ալ իրենց հետ մանկացան մէկ օր, մոռցան թերեւս կեանքի տադտուկները, եւ տարին ողջունեցին ժպիտով ու լաւատեսութեամբ:

Մանուկը, օրուան աղքատ եւ վաղուան, դալիքին յոյսը, միշտ ալ մասնաւոր ուշադրութիւնը վայելած է Ֆր. Կ. Խաչին:

Եթէ իր դասընթացքները անոր ազգային դաստիարակութեան համար են, եթէ իր օդափոխութեան կայանները, անոր ֆիզիքական ամման ու պահպանման մտահոգութեամբ են, Մանուկներու Օրուան տօնակատարութիւնները անոր հոգեկան կառուցման ու նկարագրին վրայ լաւագոյն չեշտ մը դնելու համար կը կազմակերպուին, իր բոլոր մասնաճիւղերուն կողմէ:

Հոս, Փարիզ մեծ սրահի մը մէջ տարիներէ ի վեր կը հաւաքուին թէ արուարձաններէ, թէ քաղաքին դանազան անկիւններէն տղաքներ: Անչուշտ անոնց գեղեցիկ համդէս մը վայել տալն ալ ինքնին համոյք մըն է: Բայց մանաւանդ հարիւրաւոր հայ տղաք, իրարու ամծանօթ, քով քովի բերելը ուրիշ նպատակ մըն ալ ունի:

Հայ մանուկին մէջ ամէնէն եւս մնացած զգացումը իր ազգային ամբողջականութեան եւ իր հաւաքական արժէքին գիտակցութեան պակասն է:

Ան տիւթ ունի օրը տասն անգամ հանդիսելու իր Ֆրանսացի ընկերոջ ազգային արժէքներու արտայայտութեան, հանդէսներով, մրցումներով, դրօսական պտոյտներով, տօնածառերով ու նոյնիսկ բաշխուած նուէրներով:

Իսկ մե՞նք: Աղգ ենք, հաւաքական արժէք ունի՞նք:

Հայ մանուկը, դաղթական ու օտար, եթէ չի կրնար մրցիլ մեծ ազգի մը դաւկին հետ, վայելելով անոր բոլոր առաւելութիւնը, չունի՞ դոնէ տէր ու տիրական մէկրոր կարենայ դիրենք ալ հաւաքել տօնածառի մը շուրջ, նուէրներ բաժնել, իրենց համար, միայն իրենց համար հանդէս մը տալ, որպէսզի կարենայ ինքն ալ հպարտ ժպիտով մը ըսել իր ընկերոջ— Գիտե՞ս, հինդշաբթի օր իրենց դեղեցիկ տօնածառ մը ունեցանք մենք, Հայերս:

Ահա Ֆր. կապոյտ Խաչին ալ ուղածը: Դնել հայ մանուկին հոդիէն ներս իր հաւաքական ազ – ժէքին գիտակցութիւնը, անոր տալ ազգային հպարտութեան առիթ մը, հոդ չէ թէ համեստ:

Այս էիմասոր Ցունուար 13ի Փարիզի հանդիսին եւ բոլոր մասնաճիւղերու Մանուկներու Օրուան տօնակատարութեանց: ՍՕՍԻ

ՉԻՆԱՍՏԱՆի շատ մը քաղաքներէն քաղաքական խորհուրդները եւ ազդեցիկ անձեր ուղղակի դիմում կատարեցին Համայնավար հրամանատարին՝ Մաօ Ցէ Թունկի, պատերազմը դադրեցնելու եւ հաշտութիւն կնքելու համար: Հիւսիսային Չինաստանի 29 քաղաքներու եւ նահանգներու ներկայացուցիչները մասնաւոր հեռագրով մը կը խնդրեն որ հրամանատարը ներկայացուցիչներ ղրկէ: Այս բոլոր դիմումները կատարուած են Զանգ Քայ Շէքի դլխուն վրայ, ինչ որ կը նշանակէ թէ Չինաստանի նախագահը այլեւս վարկ չի վայելեր: Ամէնէն կարեւոր հեռագիրը ուղղուած է Շանկայ քաղաքէն եւ «Պարոն» կը կոչէ համայնավար հրամանատարը (երեք տարիէ ի վեր «աւազակապետ» կը կոչէին): Հեռագիրը կ'ըսէ.— «Մենք, Շանկայի 6 միլիոն քաղաքացիներուն ներկայացուցիչները, թախանձագին կը խնդրենք անմիջապէս հրաման արձակել կրակը դադրեցնելու եւ բոլոր խնդիրները կարգադրելու սրտագաց բանակցութեամբ: Ձեղմէ կախում ունի ազդին փրկութիւնը կամ կործանումը»: Զանգ Քայ Շէքի զօրաւոր հակառակորդներէն երկու հոդի ճամբայ ելած են դէպի հիւս. Չինաստան, բանակցելու համար բոլշեւիկ հրամանատարին հետ:

ՊԱՑԹՈՒՑԻԿՆԵՐ գտնուեցան Շոսէ տ'Անթէն փողոցի մէկ վաճառատան դեռնայարկը: Ուրիշ պայթուցիկներ, հրացաններ, դնդացիրներ, ձեռնառումբեր եւն. գտնուեցան Իվրիի մէջ:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ խորհրդարանին 81րդ նստաշրջանը բացուեցաւ Բ. օր: Շատ կարեւոր խնդիրներ կան օրակարգին վրայ.— Բարձում ցեղային խորութեանց, Ատլանտեանի դաշինք եւն.:

Թիւս ընթերցումը վաճագումար մխիթարեան մասին

Ինչպէս հաղորդած էինք, Հաշուակալութեան դիւանը ծանրակշիռ տեղեկագիր մը հրատարակած էր, մասնամնչելով շարք մը նախարարութեանց եւ պետական վարչութեանց մէջ կատարուած մեծագումար մխոմումները եւ դեղծումները:

Ազգ. ժողովը իր վերջին նիստին մէջ միաձայնութեամբ որոշեց որ կառավարութիւնը խիստ քննութիւն կատարէ այս մասին եւ պատիժներ տնօրինէ մինչեւ Փետրուար 1:

Նախարարական խորհուրդը անմիջապէս քննիչ յանձնախումբ մը կազմեց նախագահութեամբ դատական նախարարին՝ Պ. Անտռէ Մաուրի: Այս քննութենէն վերջ, Ազգ. ժողովը իր տեսակէտը պիտի յայտնէ յունուար 30ին:

Մատնանշուած մխոմումները եւ դեղծումները կը վերաբերին 1946ի եւ 1947ի հաշիւներուն: Այն ատեն պաշտօնի վրայ չէին ներկայ կառավարութեան անդամները. բայց համայնավարներ եւ ներկայ նախարարներէն քանի մը հոդի կը դտնուէին դահլիճին մէջ:

Հրատարակուած տեղեկագրին համաձայն, քանի մը միլիառ ֆրանք ծախսուած է առանց արդարացուցիչ փաստերու: Շքեղ կահ կարասիներ եւ մեծաքանակ ուտեստ դնուած են առանց մնհրամիշտութեան: Գնումներու հրամաններէն շատերը ապօրէն են եւ կամ ոչեւէ ստորագրութիւն չեն կրեր: Մեծադումարհատուցումներ եւ յատկացումներ եղած են, բայց յայտնի չէ թէ որոնց համար եւ որո՞նց կողմէ: Կարգ մը պաշտօնատուներու մէջ աւելորդ պաշտօններ ստեղծուած են եւ դրամ ճարուած է դանազան միջոցներով:

Շատ մը փաստերու կարդին, տեղեկագիրը կը յիշէ արեւելեան նահանգի մը վարչութիւնը որ դրամ փոխ առած է կապալառուէ մը, վճարելու համար բազմաթիւ աւելորդ պաշտօնեաներու թոշակները եւ փոխարէնը վճարած է պայմանագիր մը կնքելով կապալառուին հետ, պայմանագիր մը որ երբեք չէ դործադրուած: Զինուորական նպատակներու համար կատարուած բռնագրաւումներուն մէջ կը դտնուին մեծ քանակութեամբ ըմպելիներ, սուղ դիմինեղ, քաղաքային հագուստներ, մինչեւ անդամ կանացի զգեստներ եւ ճերմակեղէններ:

Տեղեկագիրը կ'ըսէ նաեւ թէ կառավարութեան կարասիներու մթերանոցը դրեթէ պարպուած էր, կահաւորելու համար վարչական շէնքեր որոնք երբեք չեն դործածուած: Այս առթիւ անհետացած են շատ մը արժէքաւոր առարկաներ, մասնաւորապէս հնօրեայ օթոցներ: «Կը թուի թէ ոեւէ մէկուն դիտաւորական համագործակցութեամբ հաշիւները ընելու իրաւունք կուտար ամէն բռնագրաւում կատարելու քմահաճոյքէն:

Տեղեկագիրը կը յիշէ շատ մը դլխաւոր նախարարութեանց յատկացուած ինքնաշարժ կառքերու բացառիկ թիւը: Այսպէս, պատերազմական նախարարութեան յատկացուած էին 2500 կառքեր՝ յարաբերութեանց, 1200 հատ ալ՝ դործնական նպատակներու համար. կրթականնախարարութեան՝ 200 կառք, վերաշինութեան նախարարութեան՝ 760, պարենաւորման եւ երկրադործութեան նախարարութեան՝ 100 կառք: Այս կառքերէն շատերը կը դործածուէին այնպիսի անձերու կողմէ որոնք որեւէ պաշտօնական կապ չունէին պատկան նախարարութեան հետ:

Տեղեկագիրը քննադատութիւններ կը պարունակէ նաեւ ընկերային ապահովադրութեան եւ ֆրանսական կարմիր Խաչի դործառնութեանց մասին:

Իրազեկները դիտել կուտան թէ կարդ մը համայնավարներ եւ ընկերվարականներ ուղղակի կապ ունին այս դաղթակղութեանց հետ:

Անգլիա՝ Հրեաներուն դէմ

Նորէն ղրոյց կը չըլլի թէ Իսրայէլի դիւուր – ները անցած են Եգիպտոսի տահմանադլուխը: Եթէ այս տեղեկութիւնը հաստատուի, Անգլիա պիտի հարկադրուի միջամտել, համաձայն 1936ի անդլո-եդիպտական դաշնադրին:

Ուշինկթընի բրիտանական դեսպանը այս առթիւ խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութեան հետ, որ տեսակցութենէն անմիջապէս վերջը ազդարարեց Իսրայէլի թէ այլեւս պիտի չճանչնայ նորակազմ պետութիւնը, եթէ արշաւանքներ կատարեն դրացի արաբական երկիրներու վրայ:

Կ'ըսուի թէ Ամերիկա այս ազդարարութիւնն ըրած է անոր համար որ, անգլիական դեսպանը չեշտակի հասկցուցած է թէ իր կառավարութիւնը ի հարկին զինուորական օգնութիւն պիտի տրամադրէ արաբական երկիրներուն, իրրեւ զինակից:

Այս անցուդարձին վրայ, Իսրայէլի պետութեան ներկայացուցիչն ալ իր կարդին ամբաստանեց Անգլիան թէ իրրեւ չհակից կը դործէ եւլին–

(Տուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ԱՐԱՐՔ...

(ՌԱՄԿԱՎԱՐ «ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ»Ը)

Ա.

1948 Նոյեմբեր 29էն ասդին պատահտուած է եգիպտահայ գաղութը:

Թեմիս առաջնորդական աթոռը դրաւող կղերականը իր ծանրակչիռ քայլերով, որոնց պիտի անդրադառնանք առանձին, երկար ժամանակի համար վտանգեց այս գաղութին խաղաղութիւնը:

Վէճը ծայր տուաւ ասկէ աւելի քան տարի առաջ:

Սակայն պալարը պայթեցաւ միայն այս տարի, 1948 Նոյեմբեր 29ին:

Մնդիրը կը դառնար Մայիս 28ի եւ Նոյեմբեր 29ի ժողովրդական ընտրութեանց չուրջ:

Եգիպտոսի ռամկավար օրգանը, որ ոխերիմ հակառակորդ մըն է Մայիս 28ի եւ ջերմ կողմնակից մը Նոյեմբեր 29ի, այս վերջինի փառաբանքին անցաւ ժողովրդավարութենէն օրեր առաջ:

Հակառակ Ազգ. իշխանութենից կողմէ կախապէս առնուած որոշման եւ պաշտօնապէս տրուած հրահանգին՝ Նոյեմբեր 29ին ազգ. վարժարանները ԲԱՑ պահելու մասին, Նոյեմբեր 29ին անակնկալաբար ԿՐ ԴՈՑՈՒԻՆ վարժարանները՝ նոր եւ զազանօրէն տրուած ապօրէն հրահանգի մը ուժով:

Վատաբար, դրեթէ նախընթացը չունեցող եղանակով մը, մենք մեզ խաբուած գտանք:

Զարաչահած էին մեր վստահութիւնը եւ խաղի բերած մեզ...

Ցնծութիւն էր հակառակորդ բանակին մէջ, երջանիկ էին, որ կրցած են մեզ խաբել...

Ճիշդ Նոյեմբեր 29ին վայել ձեւով այդ օրը տօնակատարուեցաւ Եգիպտոսի մէջ,— տուտ, խաբէութիւն, նենգութիւն, եւ ամէն ձեւի խաչտառակութիւններ ամբողջ գաղութին մէջ...

Այս լարուած մթնոլորտին մէջ էր ահա, որ լոյս տեսաւ Եգիպտոսի ռամկավար պաշտօնաթերթին 1948 Դեկտեմբեր 4ի Շաբաթ օրուան խմբագրականը, քաղաքական եւ սկզբունքային բացառիկ բովանդակութեամբ:

Մորագիրն իսկ կը մատնէր այն անսովոր կշիռը, որ «կուսակցութիւն»ը կուտայ իր Դեկտ. 4ի խմբագրականին:

Ահա այդ խորագիրը,— « ՄԵՐ ԱՆԱՌԻԿ ԲԵՐԴԸ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ ՈԳԻՆ, ԱՌԱՆՑ ԹԵՔԵԼՈՒ ՈՉ ԴԷՊԻ ՁԱՒ, ԲԱՑՑ ՈՉ ԱԼ ԴԷՊԻ ԱՋ»:

Բացառիկ էր նաեւ ծաւալը, չորսուկէս սիւնակ, հաղուագէպ երեւոյթ մը «Արեւ»ի խմբագրականներուն մէջ:

Աւրտասովոր էր նաեւ խմբագրականին ձեւը՝ եռաստղ նշաններով բաժնուած վեց անջատ մասերու:

Խմբագրականը լոյս կը տեսնէր «Արեւ»ի Շաբաթ օրուան թիւով, երբ թերթը — չբերուան մէջ բացառաբար միայն այդ օրը — չորս էջ կ'ունենայ եւ իր սպառումը, պիտի ենթադրել, բաղդատաբար աւելի կ'ըլլայ:

Խմբագրականը մեր ուշադրութիւնը գրաւեց նաեւ այն պատճառով, որ Նոյեմբերեան տօնակատարութեան կապակցութեամբ, ներքին վէճերու հետեւանքով, քաշուած էր «Արեւ»ի հին խմբագիրը եւ իր աթոռը գրաւած էր ուրիշ մը:

Մեր թուած բոլոր պատճառները մեզ մղեցին քիչ մը աւելի « լրջօրէն » զրաղելու « Արեւ »ի բացառիկ խմբագրականով:

ՏԱՌԱՊԱՆՔ է « Արեւ »ի խմբագրականները կարդալը:

Աւելին:

Գրեթէ ԱՆՀՆԱՐ է դանոնք ծայրէ ի ծայր կարդալը ,այնքան տափակ եւ անրովանդակ են անոնք:

Անկարող եղանք լրիւ եւ ամբողջութեամբ կարդալ նաեւ այս անգամ:

Եւ որքան մեծ եղաւ մեր ապշանքը, երբ թերթեւակի ընթերցումով իսկ նշմարեցինք, որ «բերդ»ը բնաւ «անառիկ» չէ, այլ շատ լուրջ ճեղքուածքներ ունի, բուն իսկ Դեկտեմբեր 4ի խմբագրականին մէջ:

Մեր նշմարածը իրողութիւն էր եւ ոչ հէք-եաթ:

Դեկտեմբեր 4ին «Արեւ» լոյս տեսած էր երկու ՏԱՐԲԵՐ խմբագրականներով:

Ահա մեր նշմարած տարբերութիւնները:

Ինչպէս ըսինք, խմբագրականը եռաստղ նը-չանակով բաժնուած էր վեց անջատ մասերու:

Այս մասերէն 4րդին մէջ, որ կը գրաւէր խմբագրականի երկրորդ զոյգ սիւնակներու 38 տողերը, հաստուածի վերէն, 5րդ տողէն հաշուելով, կը սկսէր հետեւեալ կտորը.

« ՀԱՑ ԱԶԳԸ, ԳԱՂԹԱԾՈՒԱՐՀԻ ՄԷՋ ԱՌՀԱ-ՍԱՐԱԿ , ԴԻՄ Է ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ: ԱՆ ՄԱՆԱՒԱՆԴ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ՀԱԿԱՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ԳՕՏԻՒՆ ՄԷՋ, ԵՐԿԻՐՆԵՐ՝ ՈՒՐ ՄՈՒՏՔ ԻՍԿ ՉԻ ԴՈՐԾԵՐ ԱՑԴ ԳԱՂԱՓԱՐԱԲԱ-ՆՈՒԹԻՒՆԸ »:

Ահա երկրորդ տարբերութիւնը:

Խմբագրականի 5րդ մասին մէջ, որ կը գրաւէր էջին երկրորդ զոյգ սիւնակներու վերջին 26 տողերը, այդ մասին մէջ, վերի 16րդ տողէն հաշուելով, կը սկսէր հետեւեալ կտորը.

« ՄԱՄՈՒԼԻ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ, ՅՕՍՓԻ ԱԶԱ-ՏՈՒԹԻՒՆ, ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ, ՀԱԻԱ-ՔՈՑԹԻ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ և ԴԵՌ ՈՒՐԻՇ ԴԵՂԵՑԻԿ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ԱՆ(ակնարկը՝ մեզի.— Ց), ԲԱՆԵՐ ՈՐ ՄԵՆՔ Ա.Լ. Կ'ՈՒԶԵՆՔ, ԵԹԷ ԽՆԴԻՐԸ ՈՒԶԵԼՈՒՆ ՄԼՔ Է, ՍԱԿԱՑՆ ՀԱՐՑԸ ԱՑՆ Է, ԹԷ ԱՑԴ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԵՐ ԿԱՄՔԷՆ ԱՆԿԱԽ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐՈՎ ԿԸ ՏԻՐԷ ԵՐԿՐԻՆ ՄԷՋ»:

Ահա նաեւ երրորդ տարբերութիւնը, որուն պիտի անդրադառնանք առանձին.

Խմբագրականի 3րդ մասին մէջ, որ կը գրաւէր էջին երրորդ զոյգ սիւնակներու առաջին 14 տողերը, այդ մասին մէջ, վերի 11րդ տողէն հաշուելով, կը սկսէր հետեւեալ հատուածը.

« ԱՑՆ ՕՐԸ ՈՐ ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՄ ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐ ՌԵԺԻՄ ԿԸ ԴՊՉԻՆ ՄԵՐ ԱԶԳԱՑԻՆ ՈԳԻՒՆ, ԱՆՈՆՔ ՄԵԶ ԿԸ ԳՏՆԵՆ ԻՐԵՆՑ ԴԻՄ»:

Առաջին կտորը (4րդ մասին մէջ) բաղկացած էր խմբագրական ՁՈՐՍ երկսիւնակ տողերէ, երկրորդ կտորը (5րդ մասին մէջ)՝ վեց երկսիւնակ տողերէ, իսկ երրորդ կտորը (3րդ մասին մէջ)՝ ԵՐԵՔ երկսիւնակ տողերէ:

Այս ՏԱՍՆԸՆԵՐԵՔ երկսիւնակ տողերը, երեք ՁԱՏ կտորներով եւ խմբագրականի երեք ՏԱՐԲԵՐ մասերուն մէջ, « Արեւ»ի 1948 Դեկտ. 4ի որոշ խմբագրականներու մէջ ԿԱՑԻՆ, իսկ որոնք խմբագրականներու մէջ՝ ՉԿԱՑԻՆ:

« Արեւ »ի այն թիւերուն մէջ, ուր այդ երեք կտորները չկային, պակսող տողերուն տեղը կը դրաւէր գրեթէ նոյն ծաւալով — եւ երկսիւնակ տողերով — հետեւեալ մը Ուոշինկթընէն, հետեւեալ խորագրին տակ՝ « Իտալիա «արեւմտեանները» պիտի զինի Թոպրուքը»: 2

« Արեւ »ի էջերը կապուած էին այնպէս, որ թեքնիկօրէն այս տարբերութիւնները պարզ ընթերցումով երբեք կարելի չէր նշմարել:

Եւ վստահ ենք, որ մեզմէ բացի ուրի ՈՉ ՈՔ նշմարած է այս տարբերութիւնները:

Մենք իսկ վրիպած եւ լրիւ ու ամբողջութեամբ նշմարած չէինք բոլոր տարբերութիւնները:

Նշմարել կարելի չէր ոչ միայն թեքնիկօրէն, այլ եւ խմբատի տեսակէտով, խմբագրականը առնելով իբրեւ ամբողջութիւն:

Կարելի չէր այն պարզ պատճառով, որովհետեւ ամէնօրեայ օրգանին խմբագրականները են-թակայ չեն տրամաբանութեանց ամէնէն տարբրականն օրէնքներուն իսկ: Այդ խմբագրականներէն կարելի է ամբողջ հատուածներ զեղչել, կարելի է նորեր աւելցնել, վերջն ամբողջ կտորներ վարբերել, վարչն վեր տանիլ, այս բոլոր փոփոխութիւնները խմբագրականներուն որեւէ «վնաս» չեն պատճառեր՝ «անառիկ բերդ»երը միշտ կը շարունակեն մնալ «անառիկ»...

Ապացոյց — « Արեւ »ի Դեկտեմբեր 4ի տարբեր խմբագրականները:

Այդ խմբագրականները կարելի էր կարդալ եւ մեր մատնանշած կտորներով, եւ առանց այդ կտորներուն ...

Երբ չկան այդ կտորները՝ նորէն «անառիկ » է «բերդ»ը (նոյն անկապ խմբագրականն է):

Երբ կան կտորները՝ դարձեալ «անառիկ » է «բերդ»ը(վերստին նոյն անկապ խմբագրականն է):

(Խմբագրական «ՑՈՒՍԱՔԵՐ»ի)

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Եկեղեցին եւ պետութիւնը դէմ դիմաց Հունգարիոյ մէջ

« Տէյլի Մէյլ» մասնաւոր թղթակիցը վեր ջերս տեսակցութիւն մը ունեցած էր կարտինալ Եոզէֆ Մինդենթիի հետ, որ անցեալ շաբթու ձերբակալուեցաւ, իբրեւ լրտես: Այս առթիւ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ անցուդարձի մասին:

Հունգարիոյ հայրապետին ձերբակալութիւնը հետեւանք է կաթոլիկ եկեղեցիին եւ հունգար պետութեան միջեւ ծագած պայքարի մը, որ յանգեցաւ 3700 կրօնական դպրոցներու եւ աղգայնացած հողերու պետականացման:

Մէկ միլիոն հեկտար հող կը պատկանէր կաթոլիկ եկեղեցիին: Հունգարիոյ 9 միլիոն 250 հազար բնակչութեան վեց միլիոնը կաթոլիկ է:

Անոր դէմ բացէ ի բաց պայքար բացաւ կըրթական նախարարը, Պ. Կիուլու Օրթութէյ (36 տարեկան), նախկին ուսուցչապետ աղդարարութեան, եւ ինք ալ կաթոլիկ մը: Ան իր թիկունքն ունի վարչապետը, Մաթիաս Ռաքօցին, որ Հունգարիոյ համայնավար կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարն է:

Հունգարիոյ չորս խառն կառավարութեանց մէջ, համայնավար կուսակցութիւնը ամէնէն զօրաւորն է եւ վարչապետը ինքն էր որ զղուշացուց կարտինալը թէ «պիտի ձգմենք որեւէ ընդդիմութիւն, մինչեւ իսկ եթէ փորձուի եկեղեցիի տակ-պաղին տակ»:

Վերջին ամիսներըվատիկան լրջօրէն կը վախնար թէ պիտի ձերբակալուի:

Վերջերս Հովուապետը լսած է թղթակցին թէ «ինք կը պայքարի մարքսականութեան դէմ: Թէ ան-ունք 65 օրաթերթեր եւ 144 շաբաթաթերթեր ունին, մինչդեռ եկեղեցիին թոյլատրուած է միայն մէկ շաբաթաթերթ 50 հազարի սահմանափակ տպաքրութեամբ (կառավարութիւնը հարիւր հազար կը հաշուէ սպառումը):

Անցեալ Մայիսին համայնավարները եւ միւս կուսակցութիւնները որոնք իշխանութեան մէջ կը գտնուին իրենց վրայ առին բոլոր տղոց ուսուցման հոգը: Կարտինալը ընդդիմացաւ, մտածելով որ տուիկա առաջին քայլն էր կուսակցական դաստիարակութեան:

« Մարքսական դաստիարակութիւնը եւ կուսակցութեան գաղափարաբանութիւնը — չեն ճանչնար Աստուծոյ իրաւունքը», կ'ըսէր կարտինալը:

Երկու տարի պետական դպրոցներու ուսուցիչներ բռնի դրկուեցան մարքսեան ճեմարաններ եւ ընկերութեանց մէջ:

Անցեալ Մայիսին դպրոցներուն ազգայնացմանն հրահանգին հետեւանքը այն եղաւ որ ծնողները չէին կրնար դրկել տղաքը դպրոց մը որ կուսակցութեան ազդեցութեան տակ չըլլար: Կաթոլիկ դպրոցները պէտք է որ դադրէին, որովհետեւ այլեւս չէին կրնար պահուիլ կամաւոր նուէրներով:

Հակառակ ահռելաբաւիին, վերջերս դումարուած կրօնական հաւաքոյթներուն ներկայ եղած են 80էն 100 հազար հաւատացեալներ: Ժողովուրդը քալեց մղոններով, որովհետեւ այդ չրջանին համար կառավարութիւնը արգիլածէր չոգեկառքի տոմսակ ծախել, իսկ ձիերն ալ ախոռներու մէջ մնացին անասնաբուժական քննութեան պատրուակով:

Կարտինալ Մինդենթի պատրաստ էր բանակցելու պետութեան հետ, երեք պայմաններով.—1. Դպրոցական խնդիրը մէկդի դնել .— 2. Վերահաստատել կաթոլիկ Երիտասարդներու ընկերութիւնները որոնք լուծուեցան 1946ին.— 3. Արտօնել եկեղեցւոյ օրաթերթին հրատարակութիւնը:

Այս վերջին առաջարկը փոքր բան մըն էր, նկատելով որ եկեղեցին նախապէս տասը օրաթերթեր եւ շատ մըն ալ շաբաթաթերթեր ունէր:

Տեսակցութեան դրամնութիւն չունի, բայց առջին տպաւորութիւնը իշխանութենից կը ղրկուի, որ հեռախօսով կը պատուիրէ չհրատարակել այս կամ այն գրութիւնը, սպառնալով թէ հակառակ պարագային ամբողջ հրատարակութիւնը պիտի գրաւեն:

Շատ մը փորձեր եղան դինադադար մը կրնքելու եկեղեցիին եւ պետութեան միջեւ, բայց ոչ մէկը յաջողեցաւ,իսկ կարտինալը ըսաւ թէ «դժուար է լաւ խառնուրդ մը ունենալ իւղին եւ ջուրին»: Շատ մը մարքսականներ ե եկեղեցականներ փորձեցին, բայց անօգուտ:

Կրթական նախարարը, որ տակաւին կը վճռէ եկեղեցւոյ տուրքերը եւ որուն Յունկէս տարեկան աղջիկը, եկեղեցի կ'երթայ ամէն կիրակի, կը յայտարարէր վերջերս.

— « Մի մոռնաք որ մենք, Հունգարիոյ մէջ օրէնք մը հրատարակած ենք, կրօնական կրթութիւնը պարտաւորիչ դարձնելով դպրոցներու մէջ: Ֆրանսական դասագիրքերու մէջ Աստուած բառը չերեւար, բայց մեր դիրքերուն մէջ կայ: Իսկ օրէնքը հարիւր տարի առաջ հաստատուած ըլլալու էր, ոչ թէ այսօր: Ես հպարտ եմ այս օրէնքին համար, որ ժամանակին հետ կ'ընթանայ եւ կը համապատասխանէ երկրին պահանջներուն: Պէտք է տեսած ըլլայիք կրօնական դպրոցները, համոզուելու համար թէ ինչու այսպէս կը վարուինք:

Մօտ 700 գիւղեր ներկայիս ունին մէկ սենեակնոց դպրոցներ որոնք անմիջապէս պիտի վերակառուցուին իբրեւ անջատ հաստատութիւններ: Այս վերաշինութեան համար 500.000 ամպլ. ոսկի որոշուած է:

1945ի գահլիճի որոշումով որոշեցինք կարմինալին վճարել վարչապետին երկու անդամը, իսկ արքեպիսկոպոսները կ'առնեն մէկուկէս անդամը գահլիճի անդամներուն Թոչակին: Մեր պաշտօնէութիւնը ամէնէն բարձր ելեւմտացոյցը ունի երկրին մէջ, մեր ընդհանուր դումարին մէկ երրորդը եկեղեցիին կուտանք: Կաթոլիկ եկեղեցիին բաժինը 90 առ հարիւր է:

Ֆ.

« ՑԱՌԱՋ »Ը ՈՉ ՄԻԱՑՆ ԱՄԵՆՕՐԵԱՑ ԼՐԱՏՈՒՒՆ, ԱՑԼԵԻ ՄՏԱՒՈՐ ՍՆՈՒՆԴ:

ԳԱՂՈՒԹԻ ԳԱՂՈՒԹ

« ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը մեծ ոգեւորու – թեամբ տօնուած է Շթութկարտի համբարին մէջ: Հանդէսը բացուած է «Մեր հայրենիք»ով որ ունկնդրուած է յոտնկայս: Բացմանխօսքը ըրած է Պ. Ա. Ներսէսեան, չեշտելով թէ Դաշնակցութիւնը, միակը հարազատի սիրով եւ վեհանձնութեամբ նայած է երկրորդ պատերազմի տարադիրներու դժբախտութեան: Օրուան դիմաւոր բանախօսը եղած է Տօքթ. Ա. Աբեղեան, պարզելով այն եղելական պայմանները որ կը տիրէին 19րդ դա – րու վերջին քառորդին Թրքահայաստանի, ինչպէս եւ ցարական դրաման ենթակայ Հայաստանի մէջ, «Առանց Հայու Հայաստան ունենալու» ռու– սական քաղաքականութիւնը ամէնէն անխիղճ կերպով դէպի իրականացում կը քալէր, մինչ մեր անկազմակերպ տարութեան ողբերգական գի – տակցութիւնը կը չեշտուէր, մանաւանդ այն ժա– մանակ երբ անզուգական հայրիկը Պերլինէն կը դառնար «երկաթէ չերեփի» դասը միայն սորվելով եւ սորվեցնելով, իր յուսախաբ ժողովուրդին: Ցեղափոխական ձեռնարկներ չուշացան իրենց հե– տեւանք ոյժի անհրաժեշտութեան, բայց այս բո– լոր ձգտումներուն եւ խմորումներուն մէջ, ո – րոնք սկիզբը կը դնէին հայութեան հետապնդելիք նոր քաղաքականութեան միակ պայծառ ու ան – խարդախ չարժումը եղաւ՝ Հայ Ցեղափոխական Դաշնակցութեան կազմակերպութիւնը: Եւ այդ օրհնաբեր սկիզբէն մինչեւ այսօր 58 երկար տա– րիներու չարանը, Դաշնակցութեան ամբողջո – վին հայրենանուէր գործին պատմութիւնն է:

Շթութկարտի համբարին թատերասրահին մէջ տեղի ունեցած է Պ. Ալէքսանդր Գուգունեա– նի եւ իր աղջկան՝ Օր. Անժելայի կազմակերպած պարի իրիկուն, մասնակցութեամբ երկու տաս– նեակ ղպրոցական աշակերտուհիներու եւ ուրիշ օրիորդներու: Ցայտագիրը բաղկացած է զանա – զան օտար մեներգերէ եւ խմբապարերէ, ինչ– պէս գերման ժողովրդական պարը, չինական պա– րը, հոլանտական, հունգարական, ռուսական եւ արաբական պարեր: Մասնաւորապէս խանդա– ւորութիւն ստեղծած է «Հայկական դրօշին» ձօն – ուած պարը, չինական պարը, հունգարական « Եուլիչկա»ն արաբական պարը, «Տիկնիկներ»ը, «Ձիւնկըլ պէլն»ը եւ մանաւանդ Սիֆէլը:

ԵՐԻՑՈՒՀԻ ՎԱՐԴՈՒՀԻ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ որ վեր– ջերս մեռաւ Հալէպի մէջ, Սասունի Թարագ գիւ – ղացի ծանօթ ղերդաստանի զաւակն էր, բարե – սիրտ եւ հեզահամբոյր: Ընթացաւարտ Ազգ. Ներ– սէսեան վարժարանին, ուսուցչուհի եղած է նաեւ այն դպրոցին մէջ: Երբ Մկրտիչ քահանայի հետ Սասուն կը վերադառնայ, ուխտի կ'երթայ Մ – թենք դիւղակը, ծննդավայրը Գէորգ Զաւուչի: Ան պատկառանքով կը համբուրէ Գ. Զաւուչի մօր ՌԷհանի ձեռքը, «Օրհնուիս» կ'ըսէ անոր, որ քաղ– ցըր կաթի հետ վրէժի բարկ հեղուկը հոսեցուցիր Գէորգիդ մէջ, օրհնուին այդ ձեռքերդ որ առաջին անգամ հայրենիքի պաշտպան վրիժառու խան– չէրը կապեցին պատանի որդւոյդ կուչտին: Օրհ – նուի, բիւր օրհնուիլեզուդ որ արտասանեց Սպար– տացի մօր պէս, — «Գեւս, քեզ ծնայ, որ ղուրպան իլնիս ազդիդ»:

Ընդհ. պատերազմին ծառայած է խնամակալ մարմիններուն իբրեւ գործունեայ անդամուհի: Իր գուրգուրանքին ամայրական գորովին արժա– նի զարճան մանուածրապէս հայ մտաւորական – ները:

ՄԻՏԻԼԻ կղզին իր աշխարհագրական դիր – քով հեռու կը մնայ հայաշատ կեդրոններէ: Իր մօտ կան Քիոս եւ Լիմնոս կղզիները, ուր նոյնպէս կը գտնուին սահմանափակ թիւով Հայեր: Այս հայրենակիցներուն վիճակը աւելի ծանր է ազգ. դիմադիծը անաղարտ պահելու տեսակէտէ, քան Միտիլլիի մէջ, որ աւելի բազմամարդ է: Գաղու– թը ունի Հայ Եկեղ. Միութիւնը, Հ. Կ. Խաչի մասնաճիւղը նաեւ առաջնորդ Ազգ. Մարմին մը:

Վերջերս դումարուած Հ. Ե. Մ.ի եւ Հ. Կ. Խաչի ժողովները տուին հետեւեալ որոշումները — Ա. Ջանալ պահել Կ. Խաչի հովանաւորեալ վար– ժարանը, քահանայ մը գտնել եւ եկեղեցի մը բա– նալ: Ցաջողութեան պարագային կրնան օգտուիլ նաեւ Քիոս եւ Լիմնոս կղզիներու փոքրաթիւ Հա– յերը: Կատարուած դիմումները ցարդ մնացած են ապարդիւն:

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ դադրեցնելու համար Նախագահ Ջանկ Քայ Շէք պատրաստակամութիւն յայտնեց հրաժարելու, « եթէ համաձայնավարները անկեղծ են»: Հակառակ պարագային, իր կառա – վարութիւնը պիտի չարունակէ կռուիլ մինչեւ վերջը եւ ամէն գնով պաշտպանել Նանքինն ու Շանկայը: Կը կարծուի թէ նախագահը, որ 63 տա– րեկան է եւ 25 տարիէ ի վեր տիրապար կը կառա– վարէ երկիրը, իր յոյսը դրած է եւ Ա. Միութեան եւ Մ. Նահանգներուն միջամտութեան վրայ: Իր ճառէն ամիսներ առաջ կարմիրներու ամբելը անուղղակի մերժեց այս առաջարկը, հետեւեալ աղաչաբարութեամբ.— « եթէ յեղափոխութիւնը կէս ճամբան պիտի մնայ, այդ կը նշանակէ հա – կառակ երթալ չինացի ժողովուրդի կամքին, տեղի տալ օտար նախայարձակիներուն եւ չինացի յետա– դիմականներուն»: Կ'ըսուի թէ մէկ միլիոն հա – մայնավար զինուորներ համախմբուած են Եանկ– ցէ գետին հիւսիսակողմը, ամէնէն զօրաւոր յար– ձակողականը կատարելու համար:

ՍՏԱՑԱՆՔ

THE ARMENIAN REVIEW, Չորրորդ թիւ (Ա. – չուն, 1948), ճոխ բովանդակութեամբ, գրական կտորներ, յուշեր, պատմական եւ դեղարուեստա– կան ուսումնասիրութիւններ եւն.: Պատկերա – զարդ: Հրատ. «Հայրենիք»ի: Տարեկան բաժնեգին 6 տոլար: Հասցէ.— 212 Stuart St. Boston, Mass, (U. S. A.):

Les Thèsse d'un Pasteur Chrétien. Par L .A. Jacquin, St. Antoine par les Hôpitaux - Neufs (Doubs):

Memorandum sur la Situation des Kurdes et leurs revendications. Paris, 1948 :

Ալիք, գրական պարբերաթերթ թիւ 9 (30 Նոյեմբեր): Հրատ. «Ազատոնեան» տպարանի: Շտուտկարտ: Հասցէ.— Stuttgard - Bad Connstatt, Wildunger Strasse 46 (Allemagne):

ՑԱՌԱՋ կը նուիրեն

ԼԻՈՆԷՆ Տիկին Տիգրանուհի Նորոյեան մէկ տարեկան «Ցառաջ» կը նուիրէ Պ. Կոփոյեանի, Ամերիկա, մէկ տարեկան ալ Պ. Տիգրան Նորոյեա– նի, Լիոն:

ՎԱԼԱՆՍԻԷՆ ընկեր Ցակոբ Տէր Սարգիսեան մէկ տարեկան «Ցառաջ» կը նուիրէ Տէր եւ Տիկին Ամիրխանեաններու, Պիլանքուր:

ՀԱՑՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ

ԱՔԷՆԻԻ ԿԵՍԱՐԱՑԻՆԵՐԸ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ԽՆԴՐԵՆ

ԽՄԲ.— Կեսարիոյ եւ շրջանի Հայր. Միու– թեան Աթէնքի Կեդր. վարչութենէն ստացած ենք հետեւեալ կոչը, եւ կը յանձնենք իրենց բախտա– ւոր հայրենակիցներու լուրջ ուշադրութեան.—

Կեսարիոյ եւ Շրջանի Հայրենակցական Միու– թեան Ցունաստանի մասնաճիւղը, հաւատարիմ իր առաջադրութիւններուն, առանց նկատի առնելու պայմաններուն պարտադրած դժուարութիւնները, երկու տարիէ ի վեր, մեծ զոհողութիւններով, կա– րելին ըրած է՝ յօգուտ իր հայրենակիցներուն: Իր գործունէութեան արդիւնքը, մանրամասնօրէն թերթերով յայտարարուած, ամփոփ հետեւեալը եղած է.—

1.— Ծերերու, որբեւայրիներու, չքաւոր ըն– տանիքներու նիւթապէս օժանդակած է: Թոքախ – տառուններու եւ հիւանդներու անմիջական բժշկա– կան խնամք տարած է:

2.—42 որբ եւ անխնամ մանուկներ հաւաքած եւ տառապած է անոնց կրթութեան գործին, վճա– րելով անոնց հագուստի, թոշակի, գիրքի եւ գրե– նական պիտոյքի ծախսերը: Այս գործը կը շարու– նակուի մինչեւ այսօր:

3.— Հայրենիք մեկնող 100 ընտանիքներու հայթայթած է ուտեստեղէնի պաշար, դոյքերու փոխադրական ծախս, կերպաս, ճամբու ծախս եւայլն եւ մեր սաներէն 22ը ղրկած է Հայրենիք:

Դ.— Կարաւանին անակնկալ յետաձգուելուն հետեւանքով, շրջանիներէն եկած չքաւոր ընտանիք– ներ եւ անխնամ մանուկներ աւելցած են մեր կա– րօտ Հայրենակիցներուն վրայ:

Մեր տեղական հասոյթները չատ չնչին են: Ծոլածաւալ կարիք ունինք: Մեր գանձն ալ պա – պաս է: Պատկերը՝ սրտակսկիծ եւ յաճախ ողբեր– գական է: Բայց կեսարացիի ոդին թող չի տար մեզ յուսահատիլ: Այս դաղափարէն առաջնոր – դուած՝ կը դիմենք ձեզի: Կոչ կ'ուղղենք ձեր ա– ռողջ դիտակցութեան, որպէսզի ձեր նուէրներով օժանդակէք մեր թշուառ հոգեհատորներուն հո – գածութեան: Վստահ ենք թէ մեր յոյսերը ի դե– բեւ չպիտի հանէք:

ԵՐԲ ԿԸ ԿԱՐԴԱՓ ՕՏԱՐ ԹԵՐԹԵՐՈՒ ՏԱԳՆԱ – ՊԸ, ԶԷՓ ԽՈՐՀԻՐ ՁԵՐ ԹԵՐԹԻՆ ՄԱՍԻՆ:

« ՑԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (62)

ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԻ

ԳԼՈՒԽ ԺԸ.

ՍԵՒ ԼԵՌ

Բայց նէյսի աղաղակները աւելի կը բարձրա – նային, ամէն դուռ, ամէն սրահ, ամէն սանդուխ, ամէն պատուհան կուռի տեղ եղած էր, վահան, նիզակ, սուր, կացին ամէն տեղ կը չողար. հե – րարձակ եւ կիսազգեստ կատաղի կիներ՝ պատու – հանները իրենց ձեռքէն եկածը կը նետէին. հոտմ իշխանը յանկարծակի վախէն եւ ընտանիքին վա – խէն խենթեցած՝ ներքնաբերդին դրանը նեղ սրա– հին առջեւ կանգնած՝ սուր մը եւ վահան մը ձեռ– քը յուսահատաբար կը կռուէր եւ արդէն քանի մը հոգի Թորոսիններէն՝ այս կատաղութեան զոհ ինկած էին, երբ Թորոս ինքզինքը եկաւ եւ հրաւի – րեց Թողուլ զէնքը ու անձնատուր ըլլալ. ասոր պատասխան՝ Իշխանին սուրը չողաց, որուն ըն – դէմ՝ կայծակի պէս Թորոսի սուրը՝ որ Քշնամի սուրը թռուց եւ անդէն հոտմը Թորոսի գլին – ուորները բռնեցին ու կապեցին

Այս միջոցին ամբոցը կը խուժէին Կոստանդին իրենիերով եւ Բարկէն Ասոյիներով, պարտէզը լեցուեցաւ պատերազմներու բազմութեամբ, զոր երբ տեսան Ցոյներուն մնացած պահապանները՝ զէնքերը ձգելով անձնատուր կ'ըլլային, կիներուն յուսահատ կատաղութեան լքեալ յաջորդեց, եւ Թորոս Բարկէնի հրամայեց կիներն ու տղաք– ները սենեակ մը փակել, եւ գինուորներուն հրա– մայեց բոլոր ամրութիւնները ղրաւել, դիակները վերցնել, արեան նշանները մաքրել, երբ ամէն բան կարգի մտաւ, Բարկէնը տեսնուեցաւ որ իր տղոց մէկուն օգնութեամբ ելած ներքնաբերդին տանիքին վրայ, յունական արծուեկիր դրօշը վար ձգեր եւ տեղը Ռուբինեան խաչակիր դրօշը կը հաստատէր:

Բոլոր բազմութիւնը աս տեսնելուն ուրախու – թեան աղաղակներով օդը կը լեցնէր, որոնց ար – ձագանգը լեռնէ լեռ տարածուելով՝ չրջակայ բը– նակիչները որոնք կիները եւ տղաքները այս խա– չակիր դրօշակին փոխարէն ուրախութեան աղա– ղակներով կը խաչակնքէին ու երկինք նայելով Աստուծոյ չնորհակալութեամբ ողջոյն կուտային, ծերերն ու պառաւները կուլային:

Եւ ահա դեղեցիկ տիկին մը բեհեղեայ ոսկե – թել զգեստներ հագուած՝ արաբական ձիուն վրայ հեծած Բարկէնին կինն ու աղջիկները եւեւէն, կը մտնէր բերդին դռնէն ներս. ամէնքը յարգանօք կը շարուէին իր առջեւ, զէնքերը կըխոնարհէին, եւ զինք ճանչցող չի ճանցող, երեւակայելով թէ Թորոսին էր ան՝ համակիր աղաղակները կը կրկ– նէին, երբ ան՝ իբր թագուհի մը իր ժողովուրդը սիրալիր կը բարեւէր, Թորոս զինքը դիմաւորելով ձիէն վար առաւ եւ հոն ներքնաբերդին դրանը առջեւ ամէնուն՝ որ դիմած էին ամբոցին ի վեր խուժելով՝ նշան ըրաւ թէ խօսիլ կ'ուզէր.

— Ով Հայեր, ով իմ ազգս, Լեւոնի որդիները– րոսն է որ ձեզի կը խօսի, Աստուած ինք բանտին դռները բացաւ եւ զիս հոս բերաւ, որպէսզի ձեզի ալ օգնեմ հայկական դերութիւնը եւ նախատինքը մէկտեղ չնչեմ, եւ այդ ազատ լեռներուն վրայ ազատ մարդիկ միայն երեւանք:

Աստուած որ ամէն ձեռնարկութիւն մինչեւ այսօր ինձ յաջողեց, անտարակոյս իմ բոլոր փա – փաքներս պիտի լեցնէ եւ այս լեռներուն դլխին մինչեւ ծով մեզի նոր Հայաստան մը պիտի չնոր– հէ. միայն թէ դիտնանք սիրով եւ միաբան ըլլալ իրարու օգնել, անարդ նախանձ եւ պզտիկ սիրտ չունենալ. մեր անձնական չահուն հասարակաց օ– գուտը նախադասել:

Կինը, որ հոս քովս կը տեսնէք, որ իմ ազա– տութեանս առաջին դործիքն եղաւ. այս՝ իմ հօրս սուրը՝ ձեռքս տուաւ, մինչեւ այսօր իմ փախստեանս բոլոր վտանգներուն անբաժան մասնակից եղաւ, ահա ձեզի կը ներկայացնեմ, անոր պատիւը իմ եւ ձեր պատիւն է, ինչպէս ձեր մայրերուն՝ կիներուն եւ զաւակներուն պատիւը իմս է...

Ուրախութեան եւ « ապրի »ներու աղաղակ – ներ ու երդումներ իր ձայնը ծածկեցին եւ բոլոր ժողովուրդը Թորոսը՝ իր քաջութիւնըեւիր իմաս– տութիւնը կ ըպատմէին եւ ինչպէս սովորութիւն է չատ մը չափազանցական վրադիրներ դնողներ այ կը գտնուէին. իւրաքանչիւրն իր տեղն սկսաւ ցր– ուիլ, եւ փողահարները ամէն լերան եւ բլուրնե – րու դլուխներ կ'ընթանային զէնքի կոչելու հայ ժողովուրդը, որովհետեւ Թորոս՝ Լե – ւոնի որդին՝ զիրենք կը հրաւիրէր Ամուսա բեր– դին ստորոտը որուն վրայ հայկական խաչադրօշը կը ծածանէր:

ԾԻՐԱՆՑ

ուրբական օգնութիւն կ'ընծայէ արաբական սե – տուբեանց, վոխանակ անկողմնակալ դիրք մը բռ – նելու, իբրեւ առդամ Ապահովութեան Մարհուդ – դին : «Անգլիա ճնշում կը բանեցնէ Մ. Նահանդ – ներուն վրայ, եգիպտացիները փրկելու համար ի – րենց իսկ յիմարութենէն : Եգիպտական զօրքը նը – կատի չառնելով սահմանադիրը, մտած էր իսրա – յէլի հողէն ներս, աջակցութեամբ անգլիական դէնքերու եւ կազմածներու : Հիմա որ եգիպտա – կան ուժերը դուրս կը քշուին, Անգլիա սպառնա – լիքները կը փորձէ» :

Պէն Կիւրիոն, Իսրայէլի վարչապետը, ճառ մը խօսելով Թել Ավիվի մէջ, յայտարարեց թէ ազա – տագրութեան ճակատագիրը վերջացած չէ տակա – ւին, եւ ոչ միայն արաբական պետութիւնները, այլեւ «արտաքին ուժեր ալ» դիրք բռնած են Իս – րայէլի դէմ : «Մեր կռիւը վերջացած չէ տակա – ւին : Ցորչափ մեր դրացիները կը մերժեն հաշտու – թեան բանակցութիւնները եւ կը չարունակեն սպառնալ մեր ապահովութեան եւ հողային ամ – բողջութեան, մենք պատրաստ պիտի մնանք, չա – րունակելու համար կռիւը » :

★ Լոնտոնի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ ուշադրութեամբ կը հետեւին դէպքերու ըն – թացքին, իմացած ըլլալով թէ Հրեաները հազիւ 120 մղոն հեռու են Սուէզի շրջանէն, որ հիմնական արժէք ունի ռազմավարական տեսակէտով : Անդ – լիա երբեք չի հանդուրժեր որ ոեւէ օտար ուժ ե – րեւայ Ջրանցքի շրջանին մէջ :

★ Եգիպտական կառավարութիւնը հաւանե – ցաւ զգրեցնել կռիւը, համաձայն Ապահովու – թեան Խորհուրդի որոշման :

Նոր վարչապետը, Հաւի փաշա, յայտարա – րեց խորհրդարանին առջեւ թէ կառավարութիւնը «երկաթէ ձեռքով» պիտի պահպանէ բարեկար – գութիւնը : Կառավարութիւնը ունի երկու գլխա – ւոր նպատակներ,— պարպել տալօտար զինուոր – ները, եւ միացնել Եգիպտոսն ու Սուտանը, մի – եւնոյն մականին տակ :

ՀԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ՆՈՐ ՍԱԿԵՐԸ պիտի գործա – դրուին վաղուընէ սկսեալ (հինգշաբթի, 6 յուն – ուար) : Ահաւասիկ նոր դիները.— Սովորական նամակ (մինչեւ 20 կրամ) 15 ֆրանք, 20—50 կը – րամ՝ 20ֆրանք : Սովորական բացիկ (քարտ – փոստալ) պատկերազարդ կամ ոչ՝ 12 ֆրանք, պատկերազարդ բացիկ միայն թուականով, առո – րագրութեամբ, դրկողին հասցէով եւ առ առաւելն հինգ բառով՝ 8 ֆրանք : Սովորական տպագրեալ նիւթ եւ չգոցուած կապոց՝ մինչեւ 20 կրամը 5 ֆրանք, 20—50 կրամ 10 ֆրանք : «Էքսփրէս»ի հա – մար 50 կամ 100 ֆրանք : Ապահովագրեալ նամա – կի համար յաւելուածական տուրք՝ 50 ֆրանք : Զինուորներուն ուղղուած նամակներ 5 ֆրանք (20 կրամ) 10 ֆրանք (20—50 կրամ) : Սովորական մանուաներ մինչեւ 100 ֆրանքը՝ 20 ֆրանք, հա – րիւր ֆրանքէն վեր՝ 20 ֆրանք, յետոյ համեմա – տական տուրք իւրաքանչիւր հազարի վրայ : Մանուա – ֆառք՝ մինչեւ 100 ֆրանքը՝ 40, հա – րիւրէն վեր՝ 40 եւն. : Սովորական հեռագիր բառը 10 ֆրանք, ուր որ ալ ղրկուի, նուազագոյն 100 ֆրանք : Փնեւմաթիֆ՝ մինչեւ 7 կրամը 45 ֆրանք, 7—15 կրամ 60 ֆրանք : Հեռաձայն 12 ֆրանք, հանրային վայրերու մէջ՝ 15 ֆրանք : Հեռաւոր դիծերու համար յաւելում 20 % եւն. :

500 ՀՐԵԱՑ ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐ , որոնք Մարսէյլէն Հայֆա կ'երթային, Սուսայի նաւահանգիստը քաշուեցան նաւաճիպներով : Ճամբորդները ծա – բաւէն կը մեռնէին եւ ծովախոչ բռնուած էին, բուռն փոթորիկի մը հետեւանքով :

ԵՐՈՒսԱղԷՄԸ կրկին ամբակոծուեցաւ կիրա – կի օր, վեց ամսուան դադարէ մը վերջ, կէս ժամ տեւողութեամբ : Եղած ռումբերը նետուեցան հրէա – կան թաղին վրայ :

73.000 ՀՈԳԻ ԱՆՊԱՏՍՊԱՐ կը մնան Թէհրանի մէջ, հարիւրաւոր հիւղակներ թաղուած ըլլալով ձիւնին տակ :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՕԴԱՆԱՒ ՄԸ ջախջախուելով , 28 համալսարանական ուսանողներէ 11ը եւ երեք օդաչուներ մեռան :

ԳԵՐՄԱՆ ԳԵՐԻՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ հաղցարան մը ուղղուեցաւ Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Մ. Նահանդ – ներուն կողմէ, իմանալու համար թէ Ս. Միու – թիւնըղքան գերիներ տակաւին չէ արձակած Դեկ – տեմբեր 31ին : Զորս Մեծերը 1947ին համաձայ – նութիւն մը կնքած էին Մոսկուայի մէջ, յանձն առնելով բոլոր գերման գերիները արձակել մին – չեւ 1948ի վերջը : Ա՛յն պահեն Ս.Միութիւնը կ'ըսէր թէ տակաւին 890.532 գերման գերիներ ունի : Այս հարցումը ուղղուած է անոր համար որ իրաղեկ – ներ կը պնդեն թէ տակաւին 100 հազարաւոր գերի – ներ կը մնան Ս.Միութեան մէջ : Մոսկուայէրջերս ամբաստանած էր Ֆրանսան թէ 400.000 գերման գերիներ կը պահէ, բայց կառավարութիւնը ան – միջապէս վերջեց, ըսելով թէ միայն 84.000 գեր – մաններ կը մնան իրենց յօժար կամքով, իբրեւ ազատ աշխատաւորներ հողագործութեան եւ հան – քերու մէջ :

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

ՊՈՄՈՆի մատնաճիւղը կը տօնէ 9 Յունուարին կէսօրէ վերջ եկեղեցւոյ կից սրահին մէջ :

ՊՈՒԼ. ՕՏՏՈՑի մատնաճիւղը այս կիրակի, կէսօրէ վերջ, 18 Bld. Denis Papin, Cabucelle:

Ճոխ յայտագիր, շարժանկար եւ կաղանդ Պա – պային նուէրները բոլոր մանուկներուն :

Կը հրաւիրուին ծնողքները ու թաղեցիները :

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

(ՀԱՑ ՎՇՏԻ ԵՒ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳԻՉԸ)

ՍԻՆ ՇԱՄՈՆի ՄԷՋ.— 5 Յունուար , Զորեք – շաբթի երեկոյեան ժամը 9ին, Սիրկմա Variétésի մէջ : Մուտքը հրաւիրատոմսերով : Դիմել Ճա – պուրեան եղբայրներուն, 6 Place du Treyve.—Սար – գիսեան Յակոբ, 14 rue Alsace Lorraine:

×

ՍԻՆԹ ԷԹԻԼՆի մէջ, 8 Յունուար, չաբաթ ե – րեկոյեան ժամը 8.30ին, St. Ermomardի սրահին մէջ, Rue Saleysel:

Գեղարուեստական բաժին: Մուտքը հրաւիրա – տոմսով :

×

ԼՒ. ՍԻՈՒԱՑի մէջ այս հինգշաբթի, 6 Յուն – ուար, ժամը 8.20ին, Cinemor Familialի մէջ : Մուտ – քը հրաւիրատոմսով : Գեղարուեստական խնամ – ուած բաժին :

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Մարսէյլի Աղքատախնամ – Որբախնամ միու – թեան, տեղի կ'ունենայ 8 Յունուար 1949, չաբաթ իրիկուն, ժամը 9ին մինչեւ լոյս Alhambraի սրա – հին մէջ, 340 Bld. Chave:

Գեղարուեստական բաժին.— Կ'երգէ Օր. Գոհար Մարտիկեան (Փօլ Մօնթալ), ճայնասփիւռի եւ Ֆր. բեմի իրապաշտ երգչուհին : Կը նուագէ ա – քորտէոնիստ Յարութիւն Այանեան (ինը տարե – կան) : Կը պարէ եւ կ'երգէ Ֆիլիփ Փափազեան, Կովկասեան պարերու Քլաքէթ (15 տարեկան) :

Կիկօ եւ իր խումբը մասնակցութեամբ Պ. Զէօրէքճեանի :

Նորութիւն.— Գնդակախաղի մեծ մրցում , պարզ զոյգերու կողմէ : Շահողները կը ստանան արժէքաւոր պարգեւներ :

Տոմսերը կը ծախուին.— Յ. Փափազեան 3a rue Lafayette, Ա. Մինճիկեան 43 rue Ste. Barbe, Լ. Եաւրուեան 23 rue Sénac, Յ. Մճըրիկեան 8 rue de la Providence, Մ. Պօղոսեան 53 rue Nationale :

Տոմսերու դիները երկու անձի համար 250 ֆր. :

ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ ԱՐՄԵՆԻԱ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻ

Ղեկավարութեամբ Վ. ՍԱՐԳՍԵԱՆի

Մարսէյլ, CASA D'ITALIAի մէջ, Փետրուար 26ին, նոր ու ճոխ յայտագրով : Տոմսերը ստանալ երգիչ անդամներէն :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ.— Manuel de Langue Arménienne (Arménien Occidental Moderne): Հեղինակ՝ Fré – déric Feydit: 342 մեծադիր էջ, ընտիր տպագրու – թեամբ : Հայերէն բացատրութիւններով, եւ պատ – մական դիտելիքներով : Տպ. Տէր Յակոբեան, Lib – rairie C. Klincksieck, 11 rue de Lille, Paris:

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԲԼԱՒՆԵՐՈՒ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ
Ա Զ Ռ Ը Լ Ո Ց Ս
Վերջին նոր երգերու բլաքներ կը գտնուին
ԱԼՔԱԶԻ
մօտ, 45 բիւ Սէնթ Պարպ, Մարսիլիա

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐ
ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏ ՀԱԳՈՒՍՏ ՇԻՆՈՂՆԵՐ

Մէկ անգամ այցելել կը բաւէ տեւական յա – ճախորդ ըլլալու : Դիմելով դերձակներու հայ – թայթիչ՝ Ա. ՀԱՄԱԼԵԱՆի
68, Rue Nationale , Marseille Tél.: Colbert 33–22

Պիտի գտնէք կերպաս, աստառ, թելա, կարի դերձան, կոճակ, ուսնոց (էփոլէթ) եւն., եւն.:
ՕՐԻՆԱԿԱՆ ԵՒ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼի ԳԻՆԵՐՈՎ
Ապապրանքներ կ'ընդունինք contre remboursement

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷԼԵԼ.— Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընկե – րական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ.—

ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ խումբ Զորեքշաբթի 5 Յուն – ուար ժամը 8.30ին :

ԸՆԿԵՐ ԿԱՐՕ ենթակոմիտէն Զորեքշաբթի 5 Յունուար ժամը 8.30ին :

ՋԱԽԱՐԵԱՆ ենթակոմիտէն այս ուրբաթ ժամը 8.30ին :

ԱԿՆՈՒՆի ենթակոմիտէն այս հինգշաբթի ժա – մը 8ին :

ԹԱԹՈՒԼ խումբը այս ուրբաթ ժամը 8.30ին:

ԻՇԽԱՆ խումբը այս կիրակի ժամը 9ին :

ՔԵՌի խումբը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժա – մը 3ին :

ՔՐԻՍԱՓՈՐ խումբը երկուշաբթի 10 Յունուար, ժամը 8.30ին :

ՀԱՄԱԶԱՍՊ խումբը երկուշաբթի 10 Յունուար ժամը 8.30ին:

Սոյն ժողովներուն ներկայ կ'ըլլան Շրջ. Կ. Ներկայացուցիչը:

Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Կարեւոր օրակարգ :

ԼԻՈՆ.— Հ. Յ. Դ. Վարանդեան կոմիտէին ընդհ. ժողովը՝ այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30 – ին, դպրոցին սրահը, 7 8rue Rabelais: Խիստ կա – րեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ԻՍԻ.— Հ. Յ. Դ. Զաւարեան կոմիտէն ժողո – վի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր, չորեք – շաբթի, ժամը 8.30ին, Ռրիմեան դպրոցին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Բացականները նկատի պիտի առնուին :

ԼԻ ՄԻԼի (Կարտան) դպրոցական հանդէսին առթիւ կազմակերպուած վիճակախաղին շահողներն են.— 130 թիւը՝ այր մարդու շապիկ մը, 755ը փողկապ, 951ը մէկ լիտր «փաստէս», 173ը 5 քիլօ ճաւար, 131ը զոյգ մը դուլպայ, 266ը չի՛ մը օ տը քոլոնիը, 973ը հաւ մը, 987ը նպաստակ մը, 949ը մէկ լիտր իւղ: 833ը դիրք մը :

ԿԱՐԱՊԵՏ Ա. ՍՈՄԱՃԵԱՆԻ
ՆԿԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

8 Յունուարէն 22 Յունուար 1949:

Galerie de la Cité, 41 Quai de l'Hor – loge, Paris: métro Pont - Neuf: Բացումը 8 Յունուար ժամը 3ին :

Կարելի է այցելել ամէն օր կէս օրէ վերջ բա – ցի կիրակիէն :

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԾՆՈՒՆԴի սեղանը առանց առաւ – դական օդիին որք եւ տխուր կ'ըլլայ : Փութացէք ուրեմն ապահովել հոչակաւոր «ՇԻՐԱԿ ՕՂԻ »ի շիշեր, ամէն վիշտ մոռցած գաւարթ տօնախմբու – թիւն մը մեծարելու համար ձեր սեղանը շրջապա – տող սիրելիներու :

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Մեծ եւ ուժով կարի մեքենաներու վրայ իրենց բնակարանին մէջ աշխատողներ : Տեւական գործ եւ լաւ վարձատրութիւն: Դիմել Պ. ԹՈՎՄԱՍԵԱՆի, (Sud - Est Récuperation), 2 Chemin de la Promenade, Lyon (Rh.):

ԻՆՔՆԱՁԱՐԺ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Շուտով ապահովագրութեան յաւելում պիտի ունենանք, եթէ արդէն իսկ չէ եղած : Ձեր չահը կը պահանջէ այս չարիքէն խուսափելու համար , դիմել՝

Պ. Կրօնիկ Ալեանի

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ – ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ
107 Bld. Magenta Paris (10), Métro Gare du Nord
Հեռաձայն TRU. 02–20

LA MÉDITERRANEENE

2 Rue de la Grange Batelière, Paris
ԼԱՒԱԳՈՑՆ ՃԱՇԱՐԱՆԸ ԱՐԵՒԵԼՔՑԻՆԵՐՈՒՆ
Maison CHRISTOU

Շատ հաճելի մթնոլորտ մը, գեղեցիկ սրահ – ներ պատշգամներով, արեւելեան համադամ կե – րակուրներ , օղի եւ աղանդեր :
Հեռաձայն PRO. 03-98

ՃԱՇԱՐԱՆ
AU CHAPON FIN ՍԱՐԵԱՆ

Արեւելեան եւ ֆրանսական ընտիր կերակուրներ, Ամերիկեան պառ, Մարսէյլի նշանաւոր Քանըպիէ – րէն 50 մեթր հեռու միայն :
Հեռ. C. 02-43 18 Marché des Capucins

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վեցամսեայ 800 ֆր., Արտ. 10 տոլ. կամ 3 աճգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 6 Janvier 1949 Հինգշաբթի 6 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N° 5737–Նոր շրջան թիւ 1148 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՒԵԱՆ ԳԻՆ 6 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏԸ 1948ԻՆ

6.— ՍՈՒՐԻԱ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆ

Ընդհանուր տեսութեանց այս շարքին մէջ, շատ աւելի հարթեանցի պիտի ըլլայ այս երկու բաղմահայ գաղութներուն քաժինը :

Երկուքը միասին՝ ամբողջ աշխարհ մը կը ներկայացնեն մեր աչքին : Կազդուրիչ իրականութիւն մը, որ երբեմնի Պոլիսը կը յիշեցնէ :

Բազմաթիւ ուսումնասիրութիւններ եւ տեղեկագիրներ հրատարակուած են երկուքի մասինալ : Դեռ որքան ուսումնասիրութիւններ կատարուին՝ կ'արժէ :

Իսկապէս անփոխարինելի խարիսխ մը կը կազմեն այս երկու գաղութները : Թէ իրրեւ մի – ջավայր եւ թէ իրրեւ համրանք (150.000 հոգի) :

Երկու բարեկամ երկիրներուն մէջ ալ պաշտօնապէս վաւերացուած են փոքրամասնութեանց իրաւունքները, որոնց հիմնական սկզբունքները կը բխին Պոլսոյ ազգ. սահմանադրութենէն :

Ոչ մէկ արգելք՝ ազատօրէն կազմակերպելու մեր ներքին կեանքը, օրէնսդրական եւ գործադիր իշխանութիւններով :

Եթէ վերջին տարիներու ընթացքին երկուքն ալ ծաղրանկարի մը վերածուեցան Լիբանանի մէջ, սեւ ձեռքը ներսէն էր, ոչ թէ դուրսէն : Հետեւանք՝ պզտոր խաղերու, որոնք այլասերացան 1946ի եւ 1947ի ներքաղաքի ժխորին մէջ :

Շատ մը թիւրիմացութիւններ եւ չարիքներ ինքնին կը հարթուէին, եթէ Գարեգին Կաթողիկոս փորձած չըլլար կղերապետական կարգուսարք մը հաստատել : Նոյնիսկ նոր կանոնագիր մը դրել :

Ի վերջոյ ինքն ալ համոզուեցաւ թէ անօգուտ են այդ փորձերը : Բայց մթնոլորտը երկար տաեն պղտորած մնաց : Եւ, որքան դիտենք, քնականոն վիճակը տակաւին վերահաստատուած չէ Լիբանանի մէջ

Երկու գաղութներուն մէջ ալ, ջերմապէս գնահատելի պատկեր մը կը ներկայացնեն անհամար դպրոցները , մանկապարտէզներէն մինչեւ ճեմարանները եւ բարձրագոյն դասընթացքներ : Կատարեալ ցանց մը՝ քաղաքի մը ամէնէն խոնարհ թաղէն մինչեւ լերան կատարը : Մինչեւ Եփրատի ափերը եւ սահմանին վրայ :

Դժբախտաբար այս ճակատին վրայ եւս աչքի կը զարնեն կարգ մը ձեղքեր ու վէրքեր : Այլ մանաւանդ պակասներ, որոնք ամէն բանէ առաջ հետեւանք են նիւթական անճոռնութեան :

Ձեղքերէն մէկը այն է որ, Հալէպի թէ Պէյրութի մէջ, կարգ մը իմաստակներ «անկախութիւն» հռչակած են, եւ չեն ուզեր ենթարկուիլ կեդր. Ուսումն. Մարհուրդներուն : Իրենք իրենց համար կրթական ծրագիրներ յօրինած են, կլորնալով, տափակցնելով կամ ոստոստելով ի փառս Երեւանի :

Ուրիշ ճեղք մը,— դպրոց դպրոցի դէմ : Ոչ միայն յարանուանութեանց տարբերութեամբ, այլ եւ «առաքելական» ճակատի վրայ : Նոյնիսկ յետին դիւղին մէջ :

Այս ճեղքերուն հետ վէրքեր ալ՝ նիւթական միջոցներու բաշխում կատարած տաեն :

Մէկ անդամէն ըսենք թէ որքան առատ հոսին աղբիւրները դէպի Միջին Արեւելք, այնքան կը բաղմապատկուի պզտիկը :

Արդ, երկու գաղութներուն մէջ ալ սիրտ կը ճմլեն չատ մը դպրոցներու ներքինն ու արտաքինը, իրրեւ չէնք :

Հնօրեայ կրթարաններ կան, քիչ – շատ յարմար, բայց կարօտ լուրջ նորոգութեան :

Կան ուրիշներ ալ, մանաւանդ արուարձաններու եւ դիւղերու մէջ, որոնք պարզապէս յարմար – ցուած են :

Կոտրտած, խարխուլ նստարան – գրասեղաններ : Թուղթով կամ քուրջով դոցուած լուսամուտներ : Գետինը՝ քար կամ հող եւ կամ երբոյն տախտակամածներ : Աննկարագրելի խեղճութիւն՝ գրենական պիտոյքներու : (Դպրոցներ կան ուր աշխարհացոյցի երես տեսած չեն) :

Եւ սակայն, հազարաւորներ կը կրթուին այս տաժանելի պայմաններուն մէջ : Սերունդ կը հասնի 25 տարիէ ի վեր : Ոչ միայն իրրեւ հաւաքական ժառանգորդ, այլեւ իրրեւ անհատական արժէք :

Ո՞ր օրուան կը սպասեն ունեւորն ու բախտաւորը, կենդանի յիշատակ մը ձգելու համար :

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴՈՆԷ ՏՂԱՔԸ ՓՐԿԵԼ

Կ'ուզեմ հաւատալ թէ դոնէ կեսարացիները կարդացին այն սրտառուչ կոչը որ երեւցաւ երէկուան «Յառաջ»ի մէջ, յանուն Ազնիւի կեսարացիներու Հայր. Միւրեհան :

Որքա՞ն պերճախօս, իր պարզութեամբ :—

Օգներ են ծերերու , որբեւայրիներու եւ չքաւոր ընտանիքներու : Դարման ճարած են հիւանդներու :

Քառասուն երկու անյեղուկ մանուկներ կըրթած են, ճարելով հագուստ – կապուստ, գիրք, գրենական պիտոյք եւն. (Կոչին վրայ՝ այս տղոց խմբանկարը)

Ուտեստ, փոխադրութեան ծախք եւն. ճարած են հայրենիք մեկնած 100 ընտանիքներու : Իրենց սահերէն 22ը ղրկած են Հայաստան, եւն. :

Բայց,— եղբայրական բաղուկի մը կը կարօտին : «Մոմածաւալ կարիքներ ունինք, մեր գանձն ալ պարապ է» :

Եւ քանի որ կեսարացին յուսահատիլ չի գիտեր, ահա կը դիմեն բախտաւոր գաղութի մը հայրենակիցներուն :

— « Վստահ ենք թէ մեր յոյսերը ի դերեւ պիտի չհանէք » :

Կոչը ղրկուած է ուրիշ թերթերու ալ, այնպէս որ բոլոր կեսարացիները կրնան կարդալ, առանց դասակարգի կամ դաւանանքի խորութեան :

Ինչպէս ամէն տեղ, Ֆրանսայի մէջ ալ բազմաթիւ կեսարացիներ յաջողած են փայլուն դիրքերու հասնիլ, իրենց հնարամտութեամբ եւ յամառ աշխատանքով :

Անոնք դրամին յարգը դիտնալով հանդերձ, ծախսել ալ գիտեն, հանրօգուտ նպատակներու համար :

Ուրեմն Փարիզի Հայր. Միւրեհան կը մնայ ակնարկ մրն ալ դէպի Ազնիւ նետել :

Եթէ ուրիշ ամէն բան մէկդի դնենք, միայն սա 42 մանուկներուն հոգը բաւական է ամէնէն «պէխապէր»ն ալ պատահանութեան կանչելու :

Թող չըսեն թէ «ինչու մոր հարուստին սըրտին ըներ, աղքատին հէգին կ'ելլէ», ինչպէս պիտի փսփսար Էվէրէկ – Ֆէնէսէյին : Վ.Ա.Հ.

ԻՆՉ ԵՂԱԾ ԵՆ ԱԻԱՆԴ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐԸ

Մարսէյլէն կը գրեն մեզի.— *Զարմանալի է որ «Յառաջ»ը լուսաբանութիւն կը սպասէ, Հայկ. Դատի եւ Ներգաղթի Հանդանակութեանց դումարներուն «որպիսութեան» մասին :*

Լուծեալ Ադդ. Միւրեհան (Ադդ. Ճակատ) կեդր. վարչութեան եւ Ներգաղթի կեդր. Կոմիտէին ո՞ր մէկ անդամը պիտի համարձակէր պատասխանել եղած հարցումներուն : Բոլորն ալ իրարմէ վախնալու պատճառներ ունին : Անցեալ տարի Բարեգործականի տեղական վարչութեան կարգ մը անդամներն անդամ ընդվզեցան, մանրամասն հաշիւ պահանջելով, բայց աւելի վարպետներ անցուկը մոռցուելի վերածեցին : 27 միլիոն հաւաքուած, 18 միլիոնը ծախսուած, 9 միլիոն մնացած է, կ'ըսէին : Ո՞ւր է այդ դումարը : Հայկ. Դատին համար միայն Մարսէյլի մէջ հաւաքուած դումարը մէկ միլիոն կը ցուցնէին : Կրնա՞ն դոնէ այդ դումարին տեղը ցուցնել : Հապա Փարիզի մէջ եղած մսխումնե՞րը ...

ՍՈՒՐՃԻ ՏԱԳՆԱՊԸ լրջօրէն կը զբաղեցնէ կառավարութիւնը : Այս տարուան համար նախատեսուած է միայն տասը ամսական բաշխում, ինչ որ մեծ դժգոհութիւն կը պատճառէ ժողովուրդին : 1948ին կարելի եղած էր 11 բաշխում կատարել վոխանակ տասնի, բայց այս տարուան համար յոյս չկայ : Պարենաւորման վարչութիւնը 107.000 թոն կը հաշուէ Ֆրանսայի տարեկան սպառումը, 80.000ը մայր երկրին, 27 հազարը հիւս. Աֆրիկէի համար : Այս պահանջին դիմաց կայ 30.000 թոնի պահեստ մը անդծուկան գաղթավայրերու մէջ , 1948 հունձքը, որ եղած է 40.000 թոն արեւմտեան Աֆրիկէի մէջ եւ 15 հազար Մատակասքարի մէջ : Համագումար 85 հազար թոն, ուրեմն 22 հազար թոնի բաց մը կայ որ պիտի գոցուի ներածումներով : Թերթերը կը գրեն թէ քանի մը օրէն պիտի կատարուի առաջին բաշխումը, 125 կրամ :

Աւլաճեանի դաշինքը

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՕԳՆ�են, ԵԹԷ ԵՒՐՈՊԱՆ ՅԱՐԶԱԿՈՒՄ ԿՐԷ.—ԱՐԴԷՆ ԻՍԿ ՉԵՌՆԱՐԿՈՒԱԾ Է ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՎԵՐԱԶԻՆՄԱՆ .— ԳԱԼՏՆԻ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ :

« Փառք – փառք լինթառանսիժան » հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Ալամնտեանի դաշինքի մասին, որ իւրաքանչիւր կառավարութեան կողմէ քննութեան վերը, այժմ Ուշինկթընի մէջ կ'ուսումնասիրուի դաշնակից պետութեանց դեսպաններու միջոցաւ, վերջնական ձեւի մը վերածուելու համար : Նախագիծը միեւնոյն ատեն պիտի յանձնուի Մ. Նահանգներու խորհրդարանին :

Մինչեւ հիմա կատարուած բանակցութիւնները գաղտնի կը պահուին, բայց իրազեկներ կը հաստատեն թէ Մ. Նահանգները յանձն առած են մեքենաբար օգնութեան հասնիլ, եթէ դաշնակից պետութիւններէն մէկը յարձակում կրէ : Այս չի նշանակեր թէ, օրինակի համար, եթէ Ֆրանսան յարձակում կրէ, Ամերիկան մեքենաբար պատերազմի պիտի բռնուի նախայարձակին դէմ : Այլ կը նշանակէ թէ ամերիկեան օգնութիւնը ապահովուած ըլլալով, Ալամնտեան ճակատի զինուորական խորհուրդին կ'ինկայ որոշել ձեռք առնուելիք միջոցները, տնտեսական թէ զինուորական : Այս խորհուրդին բոլոր որոշումները պիտի տրուին 2/3ի մեծամասնութեամբ : Ոչ մէկ ազգ իրաւունք ունի մերժելու զանոնք :

Մինչ այս մինչ այն, Մ. Նահանգները ձեռնարկած են Եւրոպայի եւ մասնաւորապէս Ֆրանսայի վերազինման : Նոյն աղբիւրին համաձայն , Ֆրանսա արդէն իսկ անհրաժեշտ պիտոյքները ստացած է, սպառազինելու համար երեք զօրաբաժիններ : Այդ ռազմական պիտոյքները, որոնք ստացուած են քանի մը չաբաթ առաջ, նախապէս յատկացուած էին Դերմանիոյ Ֆրանսական բանակին վերազինման, այն պահուն երբ Պերլինի տագնապը վտանգ մը կը համարուէր խաղաղութեան համար : Ուրիշ Ֆրանսական զօրաբաժիններ ալ, մինչեւ երեսուն հատ, պիտի սպառազինուին ամերիկեան արդիական զէնքերով :

Իտալիոյ սպարապետը Ուշինկթընի այցելած տաեն, Մ. Նահանգները խոստացած են զէնք եւ ռազմանիւթ ճարել իտալական հինգ զօրաբաժիններու : Կ'ըսուի թէ Իտալիա ռազմագիտական պիտոյքներ պիտի ստանայ տասը զօրաբաժիններու համար, որ հաշտութեան դաշնագրով ճզդուած սահմանն է :

Այս առթիւ կ'ըսուի թէ Անգլիա համաձայն չէ որ Իտալիա եւ Սպանիա մասնակցին Ատլանտեան դաշինքին : Ռազմագիտական տեսակէտով, տարբեր կարծիքներ ունին մասնչալ Մոնթկոմըրի եւ զօր. Թիւէն : Մինչ անգլիացի սպարապետը համաձայն է արեւմտեան Եւրոպան պաշտպանելու Հռենոսի վրայ, իրրեւ նահանջի գիծ ունենալով Անգլիան, Ֆրանսացի զօրավարը Հռենոսի դիրքին համաձայն ըլլալով հանդերձ, նահանջի գիծ կ'ընդունի ոչ թէ բրիտանական կղզիները, այլ Հիւս. Աֆրիկէն : Ահա թէ ինչու անհրաժեշտ կը համարուի համաձայնիլ Իտալիոյ եւ Սպանիոյ հետ, եւ արեւմտեան Միջերկրականն ալ միացնել Ատլանտեան ռազմագիտական ծրագրին : Այս խնդիրը լուրջ քննութեան կը կարօտի :

Կ'ըսուի թէ եօթը զաշնակից պետութիւնները որոշած են հրաւիրել նաեւ Նորվեկիան, Փորթուկալը, Իսլանտան եւ Տանըմարքան : Շուէտ մերժած է, նախընտրելով չէզոքութիւնը :

Ֆրանսական թերթը այս տեղեկութիւններէն վերջ կ'աւելցնէ թէ գաղտնի պայմանագիր մըն ալ պիտի ստորագրուի, անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնելու համար համայնավարներուն դէմ, պատերազմի պարագային : Ծրագիրը կը նախատեսէ յանդուգն գործողութիւններ, ջլատելու համար կարմիրներուն գործունէութիւնը եւրոպական երկիրներուն մէջ : Ուշինկթընի կարծիքով, Մ. Միութեան հետ պատերազմ ծագած տաեն, համայնավարները պիտի գործեն իրրեւ հինգերորդ զօրաբաժիններ, այն երկիրներուն մէջ ուր բազմաթիւ են :

Լոնտոնի թերթերը հաստատելով այս տեղեկութիւնները, կ'ըսեն թէ ի հարկին Շուէտացիները եւ Թուրքիան ալ պիտի հրաւիրուին :

Գերմանի գերիներու խնդիրը

ԶՈՐՍ ՄԵԾԵՐԸ ԻՐԱՐ ԿՐ ՄԵՂԱԴՐԵՆ

Ինչպէս հաղորդած էինք, Անգլիա, Ֆրանսա է Մ. Նահանգները առանձին հարցարաններ ուղղեցին Մ. Միութեան, ստուգելուհամար թէ դեռ որքան գերման գերիներ կը պահեն, քանի որ Մոսկուայի մէջ որոշուած էր բոլոր գերիները արձակել մինչեւ 1948ի վերջը :

Մոսկուայի հեռագրական գործակալութիւնը պատասխանելով այս ծանուցագիրներուն, կ'ըսէ յատարարէ թէ «գերման գերիներու» ջախջախիչ մեծամասնութիւնը արձակուած է, եւ մնացեալ փոքրամասնութեան արձակումը պիտի լրանայ 1949ի ընթացքին» :

Ցետոյ «սուտ եւ զրպարտութիւն» համարելով

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ԱՐԱՐՔ ..

(ՌԱՄԿԱՎԱՐ «ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ»Ը)

Բ.

Մեզ կը մնար սպասել « Արեւ »ի յաջորդ Դեկտ. 6ի թիւին (կիրակի օրերը «Արեւ» լոյս չի տեսներ), եղած այս տարբերութեանց մասին որոշ բացատրութիւն ունենալու համար :

Արեւէ կասկած չունէինք, որ «Արեւ», բոլոր պայմաններու տակ, եղածը դէմ կոճկելու համար, բացատրութիւն մը պիտի տար հանրութեան :

Ռամկավար օրգանը, պէտք չէ մոռնալ, ունի ոչ միայն ռամկավար, այլեւ ոչ ռամկավար ընթերցողներ, ունի ոչ միայն բարեկամներ, այլեւ հակառակորդներ :

Հանրային պատասխանատուութեան եւ պարկեշտութեան տարրական զգացումը իր ոչ կուսակիցներու եւ հակառակորդներու հանդէպ ԿԸ ՊԱՐՏԱԴՐԷՐ կուսակցական օրգան մը այս բացատրութիւնը տալու :

Սակայն մեծ եղաւ մեր զարմանքը, երբ Դեկտեմբեր 6ին « Արեւ » լոյս տեսաւ առանց որեւէ լուսաբանութեան :

Թերթերը յաճախ նախադասութեանց, պարզ բառերու մէջ իսկ եղած վրիպակները իրենց յաջորդ թիւերով, « ՎՐԻՊԱԿ » խորագրին տակ, կը սրբագրեն. մինչ « Արեւ » լուռութեամբ կ'անցնէր քաղաքական ծանրակշիռ բովանդակութեամբ ԵՐԵՔ ամբողջ ՀԱՅՈՒԱԾՆԵՐՈՒ վրայէն, որոնք իր Դեկտեմբեր 4ի որոշ խմբագրականներու մէջ ԿԱՑԻՆ, իսկ որոշ խմբագրականներու մէջ՝ ՉԿԱՑԻՆ ...

Նոյն խորհրդաւոր լռութիւնը նաեւ յաջորդ օրերուն :

Լռութիւն — Դեկտեմբեր 7ին :
Լռութիւն — Դեկտեմբեր 8ին :
Լռութիւն — Դեկտեմբեր 9ին :
Լռութիւն — Դեկտեմբեր 10ին :
Լռութիւն — Դեկտեմբեր 11ին :

« Արեւ » վստահ էր այլեւս, որ ամէն բան անցած է աննշմար ...

Եւ ահա, « Ցուսաբեր»ի 1948 Դեկտեմբեր 11ի թիւով, երեք կէտերէ բաղկացած մեր հետեւեալ « Հարցում»ը լոյս կը տեսնէ, ուղղուած ռամկավար «կուսակցութեան» :

« 1.— 1948 Դեկտեմբեր 4ին, երբ « Արեւ » մամուլի տակ դրուեցաւ եւ սկսաւ տպուիլ, մեր յիշատակած հատուածները խմբագրականին մէջ կային եւ եթէ՞ն ՅԱՊԱՀՈՒԵՑԱՆ, թէ՞ այդ հատուածները չկային եւ եթէն ԴՐՈՒԵՑԱՆ :

« 2.— « Արեւ »ի ո՞ր թիւը արդեօք մենք կըրնանք նկատել իբրեւ կուսակցութեան պաշտօնական արտայայտութիւնը, ա՞յն թիւը արդեօք՝ ուր յիշատակուած հատուածները ԿԱՆ, թէ՞ այն թիւը՝ ուր յիշատակուած հատուածները ՉԿԱՆ :

« 3.— ՄԷԿ ԹԷ միւս պարագային, ՅԱՊԱՀԵԼՈՎ թէ ԱՒԵԼՑՆԵԼՈՎ, ինչո՞ւ այս մասին տեղեակ պահած չէք ձեր ընթերցողները. ինչո՞ւ այդքան էական ՅԱՊԱՀՈՒՄԻ կամ ՅԱՒԵԼՈՒՄԻ մասին որեւէ բացատրութիւն տուած չէք, երբ գիտէիք, որ « Արեւ »ի նոյն թիւէն ՏԱՐԲԵՐ բովանդակութեամբ խմբագրականներ շրջան կ'ընեն ժողովուրդի մէջ :

«Արդեօ՞ք կը խորհիք, թէ կ'անցնի աննկատ :

« Կը սպասենք պատասխանի» :

Մեր այս «Հարցում»ը կը վերաբերէր մեր կողմէ նշմարուած միայն ԵՐԿՈՒ հատուածներու, որոնք տեղ գտած էին լրիւ խմբագրականի 4րդ եւ 5րդ մասերուն մէջ :

Երբ այս « Հարցում »ը կը հրապարակէինք , մենք տակաւին նշմարած չէինք ԵՐՐՈՐԴ ՀԱՏՈՒԱԾԻ բացակայութիւնը Թերի խմբագրականին մէջ :

Ինչպէս ըսինք, տառապանք է մեզ համար ամբողջութեամբ կարդալ « Արեւ »ի խմբագրականները, եօթ էջս տառապանք է կարդալ մանաւանդ բաղդատումով, տող առ տող :

Թերացանք այս աշխատանքին մէջ, ուստի եւ երրորդ հատուածը վրիպեցաւ մեր ուշադրութենէն :

Դառնանք մեր « Հարցում»ին :

Հարցի բացառիկ կարեւորութիւնը նկատի առնելով՝ « Արեւ » այլեւս լռութիւն չպահեց, այլ անմիջապէս, իր յաջորդ՝ Դեկտեմբեր 13ի թիւով, Թերթի առաջին էջին վրայ, խմբագրականին տեղը, զոյգ սիւնակներով, տուաւ իր«Պատասխան»ը :

Դեկտեմբեր 11ի թիւով իրեն ուղղած մեր եօթը հարցումներէն առաջինին « Արեւ » հետեւեալ պատասխանը կուտար .—

« Ինդրոյ առարկայ հատուածները կային ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆԻՆ ՁԵՌԱԳՐԻՆ ՄԷՋ ԻՍԿ ԵՒ ՇԱՐՈՒԱԾ ԻՍԿ ԷԻՆ՝ ԼՈՑՍ ՏԵՍՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՄԲՈՂՋ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆԻՆ ՀԵՏ : Գրաշարական ներքին դասաւորումի առեն այդ հատուածները աներեւոյթ կը մնան, եւ երբ այդ անտեսանելի անդրադարձումը կ'ունենայ Թերթին պատասխանատու վարիչը, մամուլէն ելած առաջին օրինակներէն իսկ, անմիջապէս առկախել տալով Թերթին տպագրութիւնը, կը վերահաստատէ մոռցուած հատուածները եւ կրկին դրաքննութենէ անցնել տալով ամբողջութիւնը՝ Թերթին հրատարակութիւնը կը շարունակուի ամբողջական խմբագրականով, ինչ որ տեղի կուտայ Թերթին մի քանի ժամ ուշացումին» :

Այս պատասխանին մէջ կար նաեւ մեր երկրորդ հարցումին պատասխանը :

« Արեւ » կուզար վկայելու, որ ինք տէր կը կանգնի ոչ միայն Թերի, այլ եւ լրիւ խմբագրականին ...

Իսկ մեր երրորդ հարցումին ռամկավար օրգանը կուտար հետեւեալ պատասխանը .

« Հարկ իսկ չկար նման անկարեւոր ներքին խանդարման մը անդրադառնալ, քանի որ չատ քիչ Թիւով օրինակներ միայն այդ անտեսանելին ենթարկուած էին » :

Այս էր « Արեւ »ին պատասխանը ...

Ոչ մէկ խօսք այն մասին, Թէ Դեկտեմբեր 4ի խմբագրականները կը տարբերին իրարմէ ոչ Թէ ԵՐԿՈՒ, այլ ԵՐԵՔ հատուածներով ...

Ոչ մէկ բառ, ոչ մէկ ակնարկ այս ԵՐՐՈՐԴ հատուածին առիթով ...

Դարձեալ կը յուսար, Թէ կ'անցնի ...

Միայն Դեկտեմբեր 17ին, երբ մենք, կրկին պատահարար, արդէն ՆՇՄԱՐԱԾ էինք երրորդ հատուածը եւ նոր հարցում պիտի ուղղէինք, « Արեւ»ի կանխելով մեզ, կը գրէր .—

« Ան երկու պարբերութիւններ կը մատնանշէ : Երրորդ մըն ալ կայ, զոր ? իր «մշտավառ» ուշադրութենէն դժբախտաբար վրիպած է : Անիկա հետեւեալն է» :

Եւ կը բերէ այդ հատուածը, զոր երկու տարիներ ....

Հատուած մը, որու վրայէն, ինչպէս ըսինք, լռութեամբ անցած էր իր Դեկտեմբեր 13ի պաշտօնական «Պատասխան»ին մէջ ...

Ուրեմն այսպէս. « կուսակցութիւն»ը ԱՆԿԱՐԵՒՈՐ կը նկատէր այն իրողութիւնը, որ ՔԱՂՔԱԿԱՆ ԾԱՆՐԱԿՇԻՌ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԵԱՄԲ եւ րեք ամբողջ հատուածներ իր օրգանի ՆՈՑՆ Թիւի որոշ խմբագրականներու մէջ ԿԱՑԻՆ, իսկ որոշ խմբագրականներու մէջ՝ ՉԿԱՑԻՆ ...

Այսքան էր այն արժէքը, զոր ան կուտար իր խօսքին ... :

Եւ որովհետեւ արժէք չէր տար — այս էր իր պատասխանին ոգին — ուստի եւ անհրաժեշտ չդատեց որեւէ լուսաբանութիւն տալ ընթերցող հասարակութեան ...

Անհրաժեշտ չդատեց մանաւանդ այն պատճառով, որ « ՇՈՏ ՔԻՉ ԹԻՒՈՎ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ ՄԻ ԱՑՆ» ելած էին, առանց մեր յիշատակած հատուածներու ...

« Արեւ » չի յաղթուիր «ՇՈՏ ՔԻՉ»ը սահմանել՝ իր բովանդակ հասակով ստախօսութեանց սիրտին մէջ չխրելու համար...

Այն ՊԱՏԱՃԱԿԱՆ քանակը, որ մենք ունինք այսօր մեր տրամադրութեան տակ, կուգայ վկայելու, որ երբեք « շատ քիչ » Չի թիւը այն օրինակներու, որ վաճառքի հանուած են, ԱՒԱՆՑ մեր յիշատակած երեք հատուածներու :

(Խմբագրական «ՑՈՒՍԱԲԵՐ»ի)

Եփրատ, սիրահար Եփրատ

ՅՄԲ.— Երրորդ հատուած մը թուրք գրագէտ Իսմայիլ Հապիպ Սեվիւքի գիրքէն՝ «Հայներ Հայրենիքէն» .—

Եփրատ երբ կ'իջնէ Մալաթիոյ դաշտը եւ կը դրկէ ծոցին մէջ Թօհման, ինչո՞ւ կը զառնայ յանկարծ դէպի Արեւելք, դէպի Թէլէկ :

Պարզ է, ան կ'ուզէ Տիգրիսը տեսնել, հոն ուր կէօլճիւքը կը ցցուի եւ Տիգրիս կը բխի այդ կէտէն : Հեղեղատ մը ձեւացնելով, Եփրատ մօտեցաւ Տիգրիսին, այս վերջինն ալ չհեղով ու չառաջելով Եփրատը դրկել ուզեց : Առաջին ծանօթացումը եւ առաջին ողջագուրումն էր ատ :

Աւելի բաւ էր որ Եփրատ սիրահարի Տիգրիսին : Զայն մէկ հեղ տեսաւ եւ անմիջապէս սիրեց : Եւ արմուկ մը չխնեց Թէլէկէն դէպի հարաւ. նետուեցաւ հոն, իր սիրականը փնտռելու համար :

Հին բանաստեղծ մը չատ լաւ պատկերացուցած է այս տարփանքը : Տիգրիս եղաւ Եփրատի սիրուհին :

Եւ Եփրատ նամուսեցաւ Մէզոնային, անոր պէս անապատէ անապատ նետուեցաւ, « Լէյլա, Լէյլա» պոռալով : Կարեց անդունդներ, հեռաւորութիւններ — րը, լանջքը՝ վիրաւոր, կուրծքը ըզկոտուած, հեկեկալով ու հեծկլտալով սիրոյ ցաւէն : Հէյ Մէզոնուն Եփրատ, ճակատագիրը անոր սահմանեց նաեւ այս տառապանքը, որով խելագարի պէս վազեց Տիգրիսին հետէն, պատռելով հորիզոնները, անհամար վերջալոյսերը ճղելով իր եռին կարմիր քղտիներու նման :

Վերջապէս անցաւ Նէճէֆի լիճէն, եւ հոն հոտոտեց միջավայրը եւ ղգաց իր Լէյլային. իր սիրականին բուրմունքը : Երկու գետերը սկսան հոսիլ զուգահեռաբար, բայց եղաւ վայրկեան մը ուր Եփրատ քչնոտեցաւ անոր դէմ, որովհետեւ երկրաբանական մրուրներ խցեցին ճամբան եւ դինքը անջատեցին Տիգրիսէն : Չէ՞ որ Մէզոնուն ալ անապատին մէջ քչնոտեցաւ իր Լէյլային :

Ո՞ր սիրահարն է որ չէ զառնացած եւ չէ զղջացած ի վերջոյ : Ահա Եփրատը, որ նետուեցաւ զարձեալ անապատէ անապատ եւ սակայն ցնցուեցաւ խորունկ ապաշաւէ մը : Սկսաւ դառնալ նորէն դէպի ձախ, դուցէ յուսահատօրէն իր տարփուհին դտնելու համար, յետոյ նորէն դէպի ալ դարձաւ, Թերեւս իր հպարտութեան ապացոյցը տալու համար :

Այսքան նազանք եւ ամօթխածութիւն բաւ էին սակայն, որոնք ուխտեր էին միանալ իրարու : Ահաւասիկ որ երկու գետերը գաղտնաբար կը համբուրուին :

Այո, գաղտնաբար տուին այս համբոյրը իրարու, առանց նոյնիսկ տեղեկացնելու քարտէսին, անշշուկ մօտեցան եւ իրենց շրթները տուին իրարու :

Այս սիրոյ երդումը կատարուեցաւ Հինտիյէի ջրանցքին մէջ : Երկու գետերուն համար լաւագոյն Թաքստոց մըն էր ան, ուր կրցան ծածկել իրենց սէրը աչխարհի աչքէն, եւ նշանուեցան, միութիւն խոստացան իրարու : Աւելի վերջ ամուսնացան նաեւ, եւ Քօրնան եղաւ իրենց առագաստի սենեակը :

Փեսան Եփրատն էր եւ Տիգրիս՝ հարսը : Եւ արդար էրաւունքով տուեցաւ իրենց այս տիտղոսները : Առաջինը վազեր, յղիներ ու տառապեր էր, անցնելով կիրճէ կիրճ, խուրէ խուր, հրակէզ անապատներէն ու ամբարտակներէն եւ սիրահար անապատներէն, մինչ Տիգրիս հանդիստ կեանք մը ունեցեր էր, եւ տիրացեր հարստահեղ գեղեցկուհի մը, ճոխացած գետակներով լայնչի կուրծքերով, ոլորապտոյտ եւ ցանկայարոյց դիծերով անդնդախոր իղութեամբ մը...

Մեծ եղաւ Եփրատի ու Տիգրիսի սէրը, եւ պճնալարդեց անապատը, եւ իր փառքը կը գովերդէ հիմա անմահութեան ճշմարտութիւնը :

Գետերն են որ կը ծնին քաղաքակրթութիւնը : Պատմութիւնը կ'ըսէ Թէ աչխարհի ամենահին քաղաքակրթութիւնը ամփոփուած է Նեղոսի մէջ :

*Ահա Եփրատը, որ մայր է վաղնջական քաղաքակրթութիւններու, եւ դրախտը հաստատուեր է իր ափերուն վրայ : Ստորին Եփրատը Սումերացիներու կողմէ ճոխացաւ, վերին Եփրատը Էթիններու կողմէ : Այդ կողմերը բնաւրու կամ Հիթիթներու կողմէ : Այդ կողմերը բնաւ քար եւ կիր չկայ, մարդիկ համար կոփքար եւ կիր չկայ, մարդիկ գետին համար կոփքար եւ կիր չկայ, մարդիկ գետին համար կոփքար եւ կիր չկայ, մարդիկ գետին

Պաղտատի գաղութը 70 տարի առաջ

(ԹԵՐԹ ԱԼ ՈՒՆԵՑԱԾ ԵՆ)

ՆՄԲ.— Պաղտատի մեր պաշտօնակիցը «Գոյամարտ» հետեւեալ նամակը հրատարակած է, իրազեկ ակնի մը ստորագրութեամբ (16 Դեկտ.).

Գոյամարտի առաջին թիւի խմբագրականին նայելով թերեւս կարծուի թէ Պաղտատի Հայ հասարակութիւնը առաջին անգամ է որ հայերէն լեզուով թերթ կ'ունենայ:

Այժմեայ սերունդը թերեւս տեղեակ չէ որ 1875ին Պաղտատ ձեռքով գործող հայերէն տպարան կար եւ տեղւոյս Հայկական կրթարան անունով դպրոցի դասագիրքերը նոյն տպարանի մէջ կը տպուէին, ես ունէի այս դասագիրքերէն մի քանի օրինակ հնուց անտի մնացած, Քերական մը, Սաղմոս մը եւ քերականութիւն մը Պաղտատ տպուած որոնցմէ առաջին երկուքը այսինքն Քերականը եւ Սաղմոսը գերաշնորհ տէր Ներսէս վրդ. Սայլըեանի խնդրանօք եւ իր միջոցաւ Վիէննայի Մխիթարեան վանքը ղրկուեցան քանի մը տարիներ առաջ իրենց թանգարանի մէջ մնալու իբր հետաքրքրական հնութիւն եւ Պաղտատի հայ ազգի ուսումնասիրական զգացմանց իբր նշան, իսկ քերականութիւնը կը մնայ տպուած ի Պաղտատ 1876ի՛, աշխատասիրուած Տիգրանակերտցի Ցակոբ Խալֆայի կողմանէ, որ նոյն կրթարանի հայերէն ուսուցիչներէն մին էր, եւ տեսնելով աշակերտներու կրած դժուարութիւնը Քամչեան ընդարձակ քերականութիւնը ըմբռնելու հարկ համարեց համառօտացնել:

1890էն մինչեւ 1892 «Փունջ» անունով չարաթաթերթ մըն ալ կը տպուէր նոյն տպարանով դպրոցի աշակերտներու կողմանէ, նախաձեռնութեամբ հանգուցեալ տեսուչ Մխիթարեան Սմաճեանի, ուր տեղական լուրերու եւ զանազան յօդուածներու կարգին աշակերտներու յաջող չարադրութիւնները կը հրատարակուէին:

Պաղտատի հայ հասարակութիւնը որ նախապատերազմեան շրջանին թիւով 100ը նատելէ անցած չէ միշտ նախանձախնդիր եղած է հայերէն լեզուի պահպանութեան, նախապէս թեմական քահանաներու յանձնուած էր հայ մանուկներու հայերէն դասաւանդութիւնը որ վերջ կը գտնէր Սաղմոսը եւ Աւետարանը ծայրէ ի ծայր կարդալ սորվելով, այն տեն Պաղտատ Ջուղայու Ամենափրկչեան թեմի մաս կը կազմէր եւ քահանաները պարսկահայ էին, ի բաց առեալ քանի մը Տիգրանակերտցի եւ Սղերդցի այցելու քահանաներէ, որոնք մերթ ընդ մերթ այցելած եւ պաշտօնավարած են հոս, իսկ 1848ին երբ Պաղտատի թեմը երկար թղթակցութենէ յետոյ Ջուղայէն անջատուելով Պոլսոյ պատրիարքութեան կցուեցաւ եւ նորընտիր առաջնորդ Պոլսեցի Մեսրոպ Ծ. վրդ. Պաղտատ ժամանեց, ազգայիններէն մի քանիսի ձեռնահասութեամբ եւ ծախիւք երկու Պաղտատցի երիտասարդներ ղրկուեցան Էջմիածին, Բաղտասար Դաւիթեան եւ Մանուէլ Դիլմենեան, առաջինը իբր քահանայ եւ երկրորդը իբր հայերէնի ուսուցիչ պատրաստուելու, որոնք ուսման շրջանը լրացնելէ յետոյ Բաղտասարը քահանայ կը ձեռնադրուի Տէր Մեսրոպ անունով եւ երկրորդն ալ վերկայեալ ուսուցիչ, երկուքն ալ Պաղտատ վերադարձան եւ ազգին ծառայեցին մինչեւ իրենց մահը:

Դ. Ց.Թ.

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՄԻՆԱՍ ՄԱԿԱՐԵԱՆի յուղարկաւորութիւնը կատարուած է Դեկտեմբեր 5ին, Թէհրան, Դուլաբի բուրաստանին մէջ, ի ներկայութեան ընկերներու, հայրենակիցներու եւ համակիրներու խուռն բազմութեան մը: Դամբանականներ խօսած են Ց. աւագ քհնյ. Հապեան, Տ. Գուլումճեան եւ Դ. փափազեան վերջին երկուքը տեղական եւ Իրանի Դաշնակցական ընկերներու ու մարմիններու կողմէ: Դրուած են բազմաթիւ ծաղկեպսակներ հարազատներու, ընկերներու եւ «Ալիք»ի խմբագրութեան կողմէ:

ԼՈՍ ԱՆՃԷԼՈՍի հայ գաղութը մինչեւ հիմա ստիպուած էր ամէն առնել օտար դռներ, երբեմն կը մերժուէր եւ երբեմն ալ կը վոխէր օրերը: Չկար կայան մը, ուր հոծ գաղութի անդամները կարենային հաւաքուիլ մտերմիկ հաւաքոյթներու համար: Չկար ժամադրավայր մը, ուր կարենային իջեւանել զանազան նահանգներէ այցելու Հայեր, իրրեւ հայ կեդրոնավայր: Չունէին պատսպարան մը, ուր կարելի ըլլար հաւաքել հայ նորահաս սերունդը, անոր տալու համար իր Մայրենի Լեզուի ուսուցումը, եւ ան հետզհետէ կը կորսնցնէր իր ազգային դիմագիծը: Մինչեւ հիմա Լոս Անճելըս տուաւ Բարեգործականին, Ներդաշնին, Հայկ. Դատին, Հայ Օգն. Միութեան, «Հայրենիք»ին, «Ասպարէզ»ին, ԱՆՁԱՒին, եկեղեցիներու եւ այլոց հայ հաստատութիւններու: Բայց չունեցաւ իր սեփական տունը: Հայ մշակոյթի ջահը վառելու մեծ գործը դարձեալ վիճակեցաւ Հ. Ց. Դաշնակցութեան, Հայ Օգն. Խաչի եւ Հայ Երիտ. Դաշնակցութեան, որոնք որոշեցին կառուցանել «Տուն» մը, որ անխտիր դառնայ ժամադրավայր բոլոր Հայերուն: Տուն մը որ գոհացում տայ գաղութին Մշակութային, կրթական, գեղարուեստական, թատերական եւ աղգային – հասարակական ձեռնարկներուն: Հ. Ց. Դ. զոյգ կոմիտէներ եւ իրենց բարեկամ երկու կազմակերպութիւններ արդէն ունին պատրաստ 28.000 տոլար նուիրուած իրենց անդամներէն: Այս Տունը որ պիտի ըլլայ նորաձեւութեան եւ ճարտարապետական ճաշակով գեղակերտ կառուցուածք մը պիտի կոչուի «Հայ Կեդրոն»: Պիտի ունենայ ընդարձակ սրահ եւ սեղանատուն, սենեակներ, դրադարան եւ դպրոց: Ակումբը բաց պիտի ըլլայ գիշեր-ցերեկ:

ԴԵՐԱՍԱՆ Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆի ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ

ՀԱԼԷՊ, (յապաղած).—Դերասան Մ. Մարութեանի թեմական 30ամեայ գործունէութեան յոբելեանը տօնուեցաւ Նոյեմբեր 14ին, Սինէմա «Օրիանթալ»ի մէջ, հովանաւորութեամբ Բերիոյ առաջնորդ Զարեհ Ս. եպիսկոպոսի: Յոբելինականը յանձնախումբին կողմէ ընկեր Ա. Ծառուկեան հանդիսին բացումը կատարելով յայտնեց, ի միջի այլոց.— «Մեր մեծատաղանդ դերասաններէն Պետրոս Աղամեան, անդրադառնալով թեմական արուեստին, ըսած է.— «Նկարիչէն պիտի մնայ իր պատառը, գրագէտէն իր գիրքը, երաժիշտէն իր ձայնանիշերը, իսկ պիտի մնայ դերասանէն»: Դերասան Մարութեանէն պիտի մնան իր սերունդները, որովհետեւ, Մարութեան որքան տաղանդաւոր դերասան, նոյնքան ալ շնորհալի դրող է: Հալէպի գաղութը երախտապարտ է Մարութեանին, որ ամբողջ երկու տարի հայ թատրոնը սիրացուց մեզի»:

Ծոբելեար Մ. Մարութեանի գործին շուրջ խօսք առաւ ընկեր Արմէն Անոյշ եւ բացատրեց թէ Մարութեան միաժամանակ վարպետ դերասոյց է եւ հարիւրներ կը հաշուեն անոնք, որոնք իր շունչին տակ պատրաստուած են եւ չնորհալի սիրողներ դարձած՝ հայ բեմին համար:

Ամէնէն վերջ խօսքը տրուեցաւ յոբելեար Մ. Մարութեանի, որ իր չնորհակալութիւնները յայտնելով ըսաւ թէ «իրրեւ մէկը զարաւոր հայ մշակոյթի համեստ մշակներէն, պիտի շարունակէ ծառայել անոր, որքան ալ տաժանելի ըլլայ այդ ճամբան»:

Հանդիսի վարման խօսքը ըրաւ ընկեր Ա. Ծառուկեան որ բարի ճանապարհ եւ նորանոր յաջողութիւններ մաղթեց Մարութեան տիկնոջ:

ՏՈՒՐԲ. ՎԻՆՍԱՆ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ, որ իրրեւ լրատես ամբաստանուած էր քանի տարի առաջ, մեռած է: Կաթոլիկ պատրիարքարանը մերժած ըլլալով թաղում կատարել, Պատր. տեղապահ Սալանեան արք.ի մասնաւոր արտօնութեամբ յղի – զարկաւորութիւնը կատարուած է Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցին եւ փոխադրուած է Շիշլիի Հայոց գերեզմանատունը: Կաթոլիկները նորէն տէր չեն եղած, եւ դիակը վեց օր մէկտեղ մնալէ վերջ, թաղուած է ոստիկանութեան միջամտութեամբ:

ՊՈՒԼՈՑ փոքրամասնութեանց դպրոցներուն թուրք ուսուցիչներու թոշակները կը վճարուէին համայնքին կողմէ եւ կրթական նախարարութիւնը միայն 30% օժանդակութիւն մը կ'ընէր: Թուրք թեքթերը կը դրեն թէ որոշուած է կրկնապատկել այս օժանդակութիւնը, նախակրթարաններու թուրք ուսուցիչներուն դասաժամը հաշուելով 250 ղրուշ, Այս առթիւ սահմանուած դումարը պիտի բարձրանայ 20.000 ոսկի:

Ի. ԱՏՐԻՒՃԱՆի երաժշտագէտ եւ արեւել – եան կարգ մը օփերաներու հեղինակ Ազիզ Բէկ Հաճի Բէկով մեռած է 63 տարեկանին: Հանդուցեալը հեղինակն է «Լէյլի Մէջնուն» յայտնի օփերային: Անոր գրածներէն մէկ քանին թարգմանուած են 48 լեզուներու:

մրուըներուն թանձր խաւերուն ներքեւ պահեց մարդկութեան մեծագոյն պատիւը:

Եւ երբ պատմութեան ձեռքը բացաւ այդ խաւերը հոն տեսաւ մայր քաղաքակրթութիւնը, դայլակը աչխարհի ստեղծագործութեան:

Օ, դիտեմ, դիտեմ: Եփրատ գեղեցիկ բաներ պիտի սորվեցնէ մարդոց:

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (63)

ԹՈՐՈՍ ԼԵԻՈՆԻ

ԳԼՈՒԽ ԺԲ.

ՍԵՒ ԼԵՌ

Իսկ երբ ժողովուրդը ցրուեցաւ գացին, Թորոս զուարթ կերպարանքով՝ պարզ ճակատով բոլոր զօրքերուն առջեւ.

— Բարկէն հայրիկ, ըսաւ, այս բերդը՝ որ տէր չունի հիմա, վաղնդի Ապլխարիպ չկայ դրացնութեան իրաւունքին համեմատ՝ տէրը դու ես իր բոլոր կալուածներով, մենք որ քու հիւրդ ենք ամէնիս ալ, չատերնիս հեռու տեղերէ եկած, կէս օր անցած ըլլալուն անօթի ծարաւ կը ջարդուինք, մեր այս վիճակին ճար եւ ճարակ քեզմէ կը սպասենք:

— Տէր եւ իշխան մեր, ըսաւ Բարկէն աչքերը լեցուելով եւ Թորոսի խօսքին մէջ տեսնելով իր այնչափ տարուան հաւատարմութեան վարձատրութիւնը, ինչ որ կայ՝ ամէնն ալ ձերն է, ինչպէս որ դիտէք թէ ես ալ ձերն եմ, եղած եմ եւ պիտի ըլլամ միշտ, տեսնենք ուրեմն թէ սա Հոռոմները մեզի համար ինչ պատրաստեր են եւ վայել ենք:

Մէկէն Բարկէն հրամայեց յոյն իշխանին տեսը առջեւը բերել եւ կապանքը քակել, վարձատրութիւն եւ ազատութիւն խոստացաւ իրեն թէ որ հաւատարմութեամբ ծառայէ եւ թէ որ իր հիւրերը գոհ ընէ:

Նոյնպէս Շուշիկ տիկին՝ չուտ մը իր տան – տիկին սովորութեամբ եւ աղջիկներուն հետ թեւերը սոթռեց եւ դործին գլուխը անցաւ: Հորթ՝ ոչխար՝ այծ եւ հաւ կը մորթուէին կը խորովուէին կրակներու մուխը երկինք կը բարձրանար՝ դիւի կարասներ կը պարպուէին դաս դաս Հայ գինուորը բերդին գլխէն կիլիկիոյ դաշտին ընդարձակու – թեան հանդիսատես այսօր եւ վաղը տէր, կ'ուտէր կը խմէր՝ կ'երգէր՝ կը զուարճանար:

Իսկ Թորոս միշտ արթուն՝ միշտ անկարելին նաեւ մտածող, իրրեւ թէ զուարճութեան համար, բայց դիտելու համար, գինուորին բարոյական եւ նիւթական վիճակը՝ պահպանութեան կէտերը կ'ելլէր պտտելու հետն առած Կոստանդին՝ Սարդիս եւ քանի մը դիւղապետներ, որ կամաւ եկեր խառնուեր էին զօրքերու խումբին հետ եւ առանց պատերազմի յաղթութեան մասնակից էին, բայց որոնց համար երկրորդ օրը խիստ եւ յարատեւ աշխատութիւն կար, երկրին կատարեալ ազատութեան համար, հոն, Թորոս որ իր սրամտութեան եւ քաջութեան փորձը անոնց քանի մը հատին ցուցուցեր էր քանի մը չարթուան մէջ՝ միշտ՝ Կոստանդինի հետ խօսելով.

— Լաւ, կ'ըսէր, պէտք է գինուորը ուրախ ըլլայ բայց հոս պէտք էր պահապան դնել, հոսպէտք էր դէտ մը ունենալ, հոս այս դուռն ամրացնել եւ այսպէս կը չարունակէր իր այցելութիւնը:

Իրարու երես կը նայէին, եւ Կոստանդին՝ որ անոր հօրն ու հօրեղբօրը ծառայած եւ քանի մը օր առաջ ինքնիրեն կը մրմռար երբեմն Թորոսի արարքներուն՝ հիմա ամէն ըսածներուն գլխով եւ աչքով իրաւացի ըլլալը կը հաստատէր, եւ այս այցելութենէն վերջը Թորոս դարձաւ հոն ուր իրենց կը սպասէր սեղանը:

— Ով մեր Իշխան, ըսաւ Կոստանդին, ներէ՛ ո՛ր երթամ ձեր արդար դիտողութիւնները դործադրեմ, եւ ներէ՛ մեր պակասութեանց որ անկարծելի յաղթութեան ուրախ հետեւանքն եղան, յաղթութեան որուն բոլոր արժանիքը ձերն է միայն:

— Ոչ ոք միայնակ յաղթութիւն չկրնար տանիլ, պատասխանեց Թորոս, յետին հիւանդապահ գինուորը մասնակից է մեր յաղթութեանց, եւ մենք եղածը դործողութեանց սկիզբն պիտի համարինք, իշխան Կոստանդին, դնա եւ չուտով դարձիր, որպէս զի անօթի չմնան:

Սեղանին գլուխը նստած է, եւ փիմէմ Թորոսի քով Շուշիկ իր կերակուրի հանդերձանքներուն զբաղած չէր երեւար, բայց Բարկէնին աղջիկները իրենց տիրուհիին եւեթ նստած անոր կը ծառայէին, նոյն միջոցին եւ հազիւ թէ նստեր էին՝ մեր կիպրոսի վանքին վանահայր վարդապետը ջորիի մը վրայ հեծած՝ կէս օրուան արեւի բոլոր ճառագայթներէն այրած եւ մրկած կը հասնէր եւ ուրախութիւնը աւելցաւ երբ տեսաւ թէ ճիշդ ժամանակին եւ սեղանի մը սկիզբը կը հանէր:

— Բարի եկար, Հայր սուրբ, մեր սեղանը օրհնելու, կանչեց Թորոս:

— Ինչ երանելի վիճակ վարդապետի մը համար, կ'ըսէր բազմական մը ծիծաղելով:

ՏԵՐՆՑ

այն վերապրումը թէ Ն. Մխուիթիւնը չէ յարգած իր յանձնառութիւնը, դիտել կուտայ թէ արեւմտեան պետութիւնները « կը մերժեն հայրենիք վերադարձնել աւելի քան 250.000 խորհրդային քաղաքացիներ որոնք Գերմանիա տարագրուած էին հիթլէրական իշխանութեանց կողմէ եւ վարդրուած են ամերիկեան, անգլիական եւ ֆրանսական շրջաններու դաղթակայաններուն մէջ»: Կը դանդատի նաեւ թէ բազմաթիւ գերման գերիներ վար դրուած են Անդլիոյ եւ Ֆրանսայի մէջ, իբր – րեւ վարձու աշխատաւոր: Ուշագրաւ է որ Մոսկուայի գործակալութիւնը երբեք չի ճշդեր իր պահած գերիներուն թիւը, զոր 450.000էն մինչեւ երկու միլիոն կը հաշուեն իրազեկները :

★ Ֆրանսական կառավարութիւնը անմիջապէս պատասխանեց Մոսկուայի մեղադրանքներուն: Ապառքին նախարարութեան մէկ ներկայացուցիչը բացատրութիւններ տալով, ըսաւ թէ երբ Ֆրանսա կրցաւ 610.000 գերիներ արձակել 1947 ապրիլէն 1948 Դեկտեմբեր 31, Ն. Միութիւնը կրնար միեւնոյն ձեւով արձակել իր հարիւր հազարաւոր գերիները: Գալով այն 250.000 տարագիրներուն որոնք իբրեւ թէ վար դրուած են, անոնք մեծ մասով Պալթեր, Լեհեր, Եուկոսլաւներ, Ռումանացիներ եւ արեւելեան Եւրոպայի ուրիշ բնակիչներ են որոնք ազատօրէն հեռացած են իրենց երկիրներէն կամ չեն ուզեր վերադառնալ իրենց ազատ կամքով: Պաշտօնատարը աւելցուց թէ Ֆրանսայի մէջ կը մնան միայն ութ մը Գերմաններ, իբրեւ պատերազմի ոճրագործներ եւ 84.000 նախկին գերիներ որոնք պայմանագիրներ կնքած են իբրեւ ազատ աշխատաւորներ, մէկ տարուան համար եւ նոյն իրաւունքները կը վայելեն ինչ որ Ֆրանսացիները:

★ Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը իր ծանուցագրին մէջ դիտել կուտայ թէ Ն. Միութիւնը 1947ին ծանուցած 890.532 գերման գերիներէն 447.367ըմիայն վերադարձուցած է, համաձայն պաշտօնական դեկոյցին: Անդլիական կառավարութիւնն ալ կը յայտարարէ թէ Ն. Միութիւնը դեռ կը պահէ 200.000 գերման գերիներ, խախտելով Զորսերու մէջև դոյացած համաձայնութիւնը:

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵԻՐՈՊԱՅԻ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ծրագրին գործադրութեան առթիւ, Տնտեսական Գործակցութեան մարմնին նախագահը, Պ. Մարժոլէն, տեղեկագիր մը հրատարակեց որ կ'ըսէ թէ 19 «Մարշալեան» երկիրները դեռ շատ մեծ նեղութիւններ պիտի կրեն եւ Եւրոպան տնտեսական աղէտի մը պիտի մատնուի 1952ին, եթէ որոշ բարեփոխումներ չկատարուին: Իր կարծիքով, ներկայ քառամեայ ծրագիրը 750 միլիոն սթերլինի բաց մը պիտի ներկայացնէ 1952ին, «մինչ որ կը նշանակէ թէ 19 ազգերը պիտի հարկադրուին մէկ չորրորդ համեմատութեամբ կրճատել իրենց նեղութիւնները, 40 % հիւսիսային եւ հարաւային Ամերիկայէն: Ուրեմն պարենաւորման տագնապը պիտի չարունակուի Եւրոպայի մէջ :

ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՄԱՍԻՆ շատ նպաստաւոր տեղեկագիր մը ներկայացուց Մ. Նահանգներու նախագահին, պատերազմական նախարարը, որ վերջերս քննական պտոյտ մը կատարած էր Եւրոպայի եւ Արեւելքի մէջ: Նախարարը կ'ըսէ թէ ամերիկացի սպաները տենդագին կ'աշխատին արդիացնելու համար Թուրքիոյ զինեալ ուժերը: Թուրքիա քանակ մը ունի այժմ: Ինք մասնաւորապէս ազդուած է Թուրքիոյ զինուորական վարժարաններու բարձր ատիճանէն: «Թուրքիոյ մէջ պիտի դտնէք անկախութեան ոգի մը, դիմադրութիւն՝ որեւէ նախայարձակման դէմ: Երկիրը խոր ատելութիւն կը ձդէ այլեւլուին վրայ»: Նախարարը յանձնարարած է նախագահին սպառազինել Երոպան : Իր կարծիքով, «ժողովրդապետութեան ուժերը հետզհետէ կը զօրանան», ամէն երկրի մէջ ալ յարձանուն վճռականութիւն մը կը տեսնուի դիմադրելու համայնավարութեան, Գերմանիները հակառակ են կարմիրներուն եւն. :

ՋԻՆԱՍՏԱՆԻ երեւելիները կը չարունակեն կոչեր եւ աղերսագիրներ ուղղել կարմիրներուն, պատերազմը դադրեցնելու համար: Ազդային կառավարութեան օդանաւերը թռուցիկներ ցրուեցին մէկ միլիոն կարմիր զինուորներու մէջ, խնդրելով մնալ իրենց դիրքերուն մէջ, որպէսզի երկու կողմերուն ներկայացուցիչները փորձեն«օգտակար հաշտութիւն մը կնքել »:

ԿՐԻՓի ՀԱՄԱՁԱՐԱԿ մը կը սիրէ Փարիզի մէջ, թէեւ մահերը չեն պատահած: Փարիզի հինգ բնակիչներէն մէկը վարակուած է: Մէջի մէջ հիւանդացած են 20.000 հոգի: Հիւանդանոցները խըճողուած են :

ՊԱՂԵՍՏինի կռիւները դադրեցնելու համար Մ. Նահանգները ղեկչութեան հրաւէրներ ուղղեցին Արաբներուն եւ Հրեաներուն: Միւս կողմէ Եգիպտոսի արտաքին նախարարը կը ծանուցանէ թէ «Պաղեստինի ամենամեծ ճակատամարտը կը մղուի Նէճէվի մէջ»: Հրեաները յարձակած են տուեալ թիւերով, ամբողջ հարաւային ճակատին վրայ, բայց ետ մղուած են: Եգիպտացիները օդանաւեր, թնդանօթներ եւ զնդացիրներ կը գործածեն :

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

ՊՈՄՊՈՆի մանանճիւղը կը տօնէ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 16ին, կէսօրէ վերջ եկեղեցւոյ կից սրահին մէջ :

ՊՈՒԼ. ՕՏՏՈՑի մանանճիւղը այս կիրակի, կէսօրէ վերջ, 18 Bld. Denis Papinի, Cabucelle:

Ճոխ յայտագիր, չարժանկար եւ կաղանդ Պապային նուէրները բոլոր մանուկներուն:

Կը հրաւիրուին ծնողքները ու թաղեցիները :

ԹԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

(ՀԱՑ ՎՇՏԻ ԵՒ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳԻՉԸ)

ՍԻՆԹ ԷԹԻԷՆի մէջ, 8 Յունուար, չաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, St. Ermomardի սրահին մէջ, Rue Saleysel:

Գեղարուեստական բաժին: Մուտքը հրաւիրատոմսով :

×

ԼԱ ՍԻՈՒԱՑի մէջ այս հինգշաբթի, 6 Յունուար, ժամը 8.20ին, Cinemor Familialի մէջ: Մուտքը հրաւիրատոմսով: Գեղարուեստական խնամուած բաժին :

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Մարսէյլի Աղքատախնամ – Որբախնամ միութեան, տեղի կ'ունենայ 8 Յունուար 1949, չաբաթ իրիկուն, ժամը 9ին մինչեւ լոյս Alhambraի սրահին մէջ, 340 Bld. Chave:

Գեղարուեստական բաժին.— Կ'երգէ Օր. Գոհար Իրիկ Մարտիկեան (Փօլ Մօնթալ), ձայնասփիւռի եւ Ֆր. բեմի իրապաշտ երգչուհին: Կը նուագէ ազգորէնցիստ Յարութիւն Այանեան (ինը տարեկան): Կը պարէ եւ կ'երգէ Ֆիլիփ Փափազեան, Կովկասեան պարերու Քլաքէթ (15 տարեկան) :

Կիկօ եւ իր խումբը մասնակցութեամբ Պ. Զէօրէքճեանի :

Նորութիւն.— Գնդակախաղի մեծ մրցում, պարող զոյգերու կողմէ: Շահողները կը ստանան արժէքաւոր պարգեւներ :

Տոմսերը կը ծախուին.— Ց. Փափազեան 3a rue Lafayette, Ա. Մենթիկեան 43 rue Ste. Barbe, Լ. Եավրուեան 23 rue Sénac, Յ. Մճըրիկեան 8 rue de la Providence, Մ. Պօղոսեան 53 rue Nationale :

Տոմսերու դիները երկու անձի համար 250 ֆր. :

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԲԼԱՔՆԵՐՈՒ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ ԱԶՔԸ ԼՈՑՍ

Վերջին նոր երգերու բլաքները, հայերէն եւ արեւելեան, կը դտնուին՝

ԱԼՔԱԶԻ

մօտ, 45 բիս Սէնթ Պարպ, Մարսիլիա

ՀԱՑ ԱԻԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ, կիրակի Յունուար 9ին, առաւօտ ժամը 10.45ին 58 rue Madameի ժողովարահին մէջ, métro St. Placide կամ Notre Dame des Champs: Քարոզին նիւթն է «Աչխարհ ցաւոց ձոր մըն է, վանդի այսօր ալ մարդիկ միայն մասուր մը կը տրամադրեն Քիստոսին»: Քարոզիչը՝ ՓՐՕՖ. ԽԱՑԻԿԵԱՆ: Նոյն օրը նոյն տեղը կէսօրէ վերջ Ծնունդի հանդէսը: Արտասանութիւններ, երգեր փոքրիկներու կողմէ եւ թատերդութիւն մը: ՏՕՆԱԾԱՌ :

ՏՕՆԱԾԱՌ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Ալֆորվիլի Աղգ. վարժարանի հոգաբարձութիւնը կազմակերպած է տօնածառ մը, այս կիրակի, ժամը 3ին Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցիին մէջ : Հովանաւորութեամբ Հ. Բ. Ը. Միութեան Փարիզի Կրթ. Մարմնին: Դպրոցի աշակերտները պիտի ստանան մրգեղէններով լեցուն տոպրակներ Կաղանդ Պապային ձեռքով: Անակնկալներ, երիտասարդական միութիւններու կողմէ :

ԼԻՈՆԻ ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

կազմակերպած ընտանեկան մեծ պարահանդէսը, Յունուար 29ին, Վիլլէօրպանի թաղապետական պարասրահին մէջ: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ՏՕՆԱԾԱՌԻ ՀԱՆԴԷՍ ԵՒ ԳԻՆԵՍԵՂԱՆ

Կազմակերպուած Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ դպրոցի, Լիլայի կրթական յանձնախումբին կողմէ, տեղի կ'ունենայ կիրակի 16 Յունուար, ժամը 15ին, Caisse d'Epargneի սրահը, 32—34 Ave. de la Porte des Lilas, métro Porte des Lilas: Երգ, պար եւ արտասանութիւն դպրոցին աշակերտութեան կողմէ: Ճոխ եւ դիւրամատչելի պիւֆէ :

ԲՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. ՓԱՐԻԶի Եգիպտացի կոմիտէի ընդհանուր ժողովը՝ այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Sociétés Savantesի սրահը, 28 rue Serpente, métro Odéon: Կարեւոր օրակարգ :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ.—

ՋԱՒԱՐԵԱՆ ենթակոմիտէն այս ուրբաթ ժամը 8.30ին :

ԱԿՆՈՒՆի ենթակոմիտէն այս հինգշաբթի ժամը 8ին :

ԹԱԹՈՒԼ խումբը այս ուրբաթ ժամը 8.30ին:

ԻՇԽԱՆ խումբը այս կիրակի ժամը 9ին :

ՔԵՒԻ խումբը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին :

ԿՐԻՍՄԱՓՈՐ խումբը երկուշաբթի 10 Յունուար, ժամը 8.30ին :

ՀԱՄԱԶԱՍՊ խումբը երկուշաբթի 10 Յունուար ժամը 8.30ին:

Ոտն ժողովներուն ներկայ կ'ըլլան Շրջ. Կ. ներկայացուցիչը:

Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Կարեւոր օրակարգ :

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. Վարանդեան կոմիտէին ընդհ. ժողովը՝ այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, դպրոցին սրահը, 7 8rue Rabelais: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի ժողովը՝ այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ :

ՎԻՆՆ.— Կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ ընկերները այս չաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին, «Օհանջանեան» ակումբին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Վալանսի, Ռոմանի եւ Փոն տ'Օսլոյի բոլոր խումբերը Յունուար 9ին, կիր. առաւօտ, ժամը 9ին, « Ա. Ահարոնեան» ակումբին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ ճիշդ ժամին :

ԻՍԻ.— Ֆր. Կ. Խաչի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8ին: Կարեւոր օրակարգ :

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԾՆՈՒՆԴի սեղանը առանց աւանդական օղիին որք եւ տխուր կ'ըլլայ: Փութացէք ուրեմն ապահովել հռչակաւոր «ՇԻՐԱԿ ՕՂԻ »ի շիշեր, ամէն վիշտ մոռցած զուարթ տօնախմբութիւն մը մեծարելու համար ձեր սեղանը շրջապատող սիրելիներու :

ՀԱՑ ԱՊՐԻԼ

Այս մտահոդութենէն տարուած,
Նիսի հռչակաւոր
ԱՐԱՐԱՏ ճաշարանի տնօրէն ԳԱՐԱՊԵՏԵԱՆ կը կազմակերպէ իր ծաղկազարդ սրահին մէջ, ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԾՆՈՒՆԴի առթիւ, ճաշկերոյթ խնջոյք մը, չաբաթ 8 Յունուար, իրիկուան ժամը 8էն մինչեւ առաւօտ: Պար, երգ :

Փութացէք դրաւել ձեր տեղերը անյապաղ, թերեւս տրամադրելի սեղան մը գտնէք
LE DOME ARARAT, 1 Ave. Thiers, NICE

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ
ՀԻՆ
ՀԱԳՈՒՍՏ

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ
Դիմել՝
Adept Mercantile Trading Co. Inc.
162 Madison Street
NEW YORK 2. N. Y. (U. S. A.)
Հայկական ընկերութեան :
ԸՆՏՐՈՒԱԾ ԿՏՈՐՆԵՐ՝
ԶԱՓԱԶԱՆՔ ԳԻՆԵՐ
Հեռագիր. AMTIN. New York
Թղթակցութիւն Հայերէն եւ Ֆրանսերէն

BONNETERIE
GROS, DEMI - GROS
Տ. ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ
10 Rue des Petits Carreaux, Paris (2)
Métro Sentier, հեռաձայն Cen. 36-54
Ճոխ մթերք դուլպայի «Եօսէֆ»ի, ներքին ճեղմակեղէններու, մասնաւորաբար չրջուն վճաուորդներու համար :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վեցամսեայ 800 ֆր. ; Արտ. 10 տոլ. կամ 3 ամգ.

Tél. : GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 7 Janvier 1949 Ուրբաթ 7 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N° 5738-Նոր շրջան թիւ 1149 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՒԵԱՆ ԳԻՆ 6 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՔԱՒՍՈՒՆՃԱՆԿՈՒԿ

Արեւելքի մէջ սարդի տեսակ մը կայ որ բաղդատաբար անվնաս կը համարուի, բայց եւ այնպէս աւերներ կը գործէ տուներէ ներս :

Բառարանը օճասանդր կը կոչէ զայն, ժողովուրդը՝ «քառասունճանկուկ»:

Անոնք որ ուսումնասիրած են, կը հաւաստեն թէ քառասունճանկուկը չատչեւար տուներու մէջ: Բայց եւ այնպէս, վնասակար հետքեր կը ձգէ զանազան ձեւերով :

Այսպէս, երբ կերակուրը բաց թողուն տանի – քին վրայ, ամառ առեն, կը պատահի որ չատերը թունաւորման ախտանշաններ կը ցուցնեն եւ խմբովին կը փսխեն :

Պատճա՞ռ : Փորձառու գիւղացին կ'ըսէ թէ քառասունճանկուկը անցած է կերակուրներուն վրայէն, թունաւոր հոտ մը ձորելով :

Թոյլ տուէք, ընթերցող, դառնէ մէկ անգամ այս թունաւոր սարդին հետ բաղդատել նախկին վարդապետ մը, որ երկու տարիէ ի վեր մաղձ եւ առելութիւն կը սերմանէ այս գաղութին մէջ :

Մարմնացեալ խմաստակութիւն եւ քամութիւն, այս մարդը իր «պախալ»ի խանութին հետ չփոթելով հրապարակագրութիւնը, օրն ի բուն չան – քարող կը կարդայ :

Իբրեւ ինքնակոչ դռնապան Երեւանի, իր իսկ ընթերցողներուն եւ հասարակութեան հետ կը վարուի ճիշդ այնպէս ինչպէս անոթագ concierge մը, որ տեղի – անտեղի հարցումներ կ'ուղղէ եւ – կող – դացողին :

Ցաճախ դռնհիկ հաւատաքննութեան փորձեր կը կատարէ, սուտ – իրաւ իրար կը խառնէ, կը կեղծէ, կը ստէ, կը խեղաթիւրէ : Սարկաւորէն պատմութիւններ կը հիւսէ : Ցուշերը կը թխէ : Բոլորը՝ յանդելու համար միեւնոյն եզրակացութեան , դէպքերուն եւ դէմքերուն տալու համար իր ուզած հանդամանքը :

Ամբողջ երկու տարի նախընտրեցինք արհամարհել, մոռնալ իր դոյութիւնն իսկ, որեւէ պատասխանի անարժան համարելով իր ցնդաբանութիւնները :

Երբեմն միայն տեղի ունեցան չեղումներ : Պարզապէս անոր համար որ, այս ձախողած համալսարանական – կղերականը կը յաւակնէր խօսիլ յանուն ազգ. միութեան մը (այժմ լուծուած):

Կատարեալ դժմազգի, ոչ կարդացածը հասկնալու կարողութիւն ունի, ոչ ալ դրի առած բաները իմաստը :

Որքա՜ն դարչելի, դրդռիչ, մատնիչ բառեր՝ իր բոլոր դրութեանց մէջ :

Մօտ վաթսուն տարուան կաղմակերպութիւն մը կը կոչուէր «չարագէտ», «անիծեալ» , դաւաճան, ուղեկից Թուրքերու եւայլն : Նոյն մաղձը՝ անհատներու դէմ : Թոյն եւ թարախ՝ բոլոր տողերէն: Թերթով թէ ճառերով :

Պատահեցաւ որ իր հովանաւորներն ալ երեսէ ձգեցին զինքը եւ «խմբագրապետը »հարկադրուեցաւ ամփոփուիլ իր պատեանին մէջ : Ցետոյ սկսաւ իր սովադրութեան տակ յօդուածներ դրել իբրեւ պարզ աշխատակից, այս անգամ քիչ մը կոճկուելով :

Բարեմիտներ կը կարծէին թէ այլեւս պիտի դոհանայ չաքար եւ ձիթապտուղ ծախելով, եւ երբեմն ճառեր խօսելով :

Ցունուար 1ին դարձեալ ջուրին երեսը ելաւ , նոր թերթի մը մէջ, այս անգամ արեւմտեան հայերէնի թարգմանել տալով իր թխած խմբագրականները :

Քիչ մը զգոյշ՝ առաջին օրերուն, ահա նորէն ամբողջ կերպարանքով փուռած, իրրեւ քառասունճանկուկ :

Միշտ բթամիտ եւ նենգամիտ, դարչելին նոր չջլանի 5րդ խմբագրականով կ'ուզէ այն տպաւորութիւնը ձգել թէ « Ցառաջ »ը կը պաշտպանէ Թրումէնի վարդապետութիւնը, թէ կ'ուրախանայ Թուրքիոյ ընծայուած օգնութիւններով, թէ «Բրքական ակնոցով կը նայի» : (Զայն Փարիզի, 6 Ցունուար):

Եւ այս բոլորը՝ հիմնուելով մեր Դեկտեմբեր 22 թուակիր խմբագրականին վրայ :

Տակաւին չատ բան ըսելիքներ պիտի ունենանք , բայց այժմէն կը հրաւիրենք այս խառնակիչը որ ՆՈՑՆՈՒԹԵԱՄԲ ԱՐՏԱՏՊԻ ԱՑԴ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆԸ, խորագիրէն մինչեւ տողագրութիւնը :

Շ.

Զգուշացէ հաւաճառակեն

100.000 ՎԱՐԱԿԵԱԼՆԵՐ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Ինչպէս գրած էինք, պաշտօնապէս կը հաստատուի թէ իտալական կրիպի համաճարակ մը կը տիրէ Ֆրանսայի մէջ, սկսելով Փարիզէն դէպի արեւելեան, կեդրոնական եւ հարաւային նահանգները :

Առողջապահական նախարարութիւնը ամէնքէն պէս միջոցներ ձեռք առաւ, խափանելու համար համաճարակը : Հանրային խնամատարութիւնը առջի օր կը յայտարարէր թէ հիւանդանոցներուն մէջ տեղ չկայ 48 ժամէ ի վեր : Առ այժմ վտանգաւոր չի համարուիր համաճարակը : Մասնագէտներ երկու տարբեր տեսակներու կը բաժնեն հիւանդութիւնը,— A. եւ B. Թոյներ (ժահր) : Միայն վերջինը մահացու կը համարուի եւ առողջապահական վարչութիւնը յանձնարարած է բժիշկներուն անմիջապէս իրեն հաղորդել B. տեսակին պատկանող հիւանդները : Այս ձեւով կը յուսան սահմանափակել այն շրջանները որ ծանրապէս վարակուած են :

Համաճարակը մասնաւորապէս տարածուած է արեւելեան Ֆրանսայի մէջ,— Միւլհուզ, Ռոլմար, Մէց, ուր բնակիչներուն 30—40 %ը վարակուած է : Բայց կր ծաւալի հետզհետէ : Երէկ հարիւր հազար կը հաշուէին վարակեալներուն թիւը միայն Լիոնի մէջ :Փարիզ ալ ծանրապէս ազդուած է:Շատ մը գործարանատէրներ հարկադրուեցան առժամապէս փակել իրենց հաստատութիւնները, նկատելով որ բազմաթիւ աշխատաւորներ գործի չեն գար :

Ինչ որ ալ ըլլայ համաճարակին սաստկութիւնը, ախտը կը տարածուի երկու տարբեր ձեւերով,— մէկը սրընթաց, որ կը տեւէ 24—48 ժամ, միւսը՝ երկար, որ կրնայ քաշքշուիլ մինչեւ 12 օր :

★ Վերջին լուրի մը համաձայն, միայն Վիլէօրպանի (Լիոն) մէկ հաստատութեան մէջ որ 1200 բանուոր ունի, 300 հոգի հիւանդացած են , այսինքն մէկ չորրորդը : Փարիզի մէջ ալ բազմաթիւ հաստատութեանց բանուորները անկողին կանած են մէկ երրորդ կամ 50 % համեմատութեամբ:

Ինչպէս դիտել կուտան մասնագէտները, այս տարուան կրիպը (ինֆլիւէնցա) կարճ տեւելով ծանր հետքեր չի ձգեր: Հիւանդը երկու երեք օր անկողին կ'ինկնայ սաստիկ գլխուցաւով մը եւ հազով, ոսկորները կը ցաւին եւ ջերմութիւնը կը բարձրանայ: Բայց ընդհանրապէս կ'աղկկան : Առողջապահական վարչութիւնը չիճուկ հասցուցած է բոլոր վարակեալ շրջանները ,որպէսզի դործածեն, եթէ իտալական կրիպը աւելի ծանրանայ, սպանիականի փոխուելով, ինչպէս եղաւ 1918էն 1921, բազմաթիւ մահեր պատճառելով :

★ Ինչպէս անունն ալ կը բացատրէ, համաճարակը Ֆրանսա անցած է Իտալիայէն : Լոնտոնի մէջ ալ հազարաւոր քաղաքացիներ անկողին կանած են: Իտալիոյ բնակիչներուն 60 %ը վարակուած է :

Հիւանդութիւնը մասնաւորապէս կ'ազդէ ծերերուն, մանուկներուն եւ սրտի հիւանդութենէ տառապողներուն վրայ :

ԵՐԿՈՒ ՀԱՑ ՁՈՀԵՐ
ԿԱՐՏԱՆԻ ԱԾԽԱՀԱՆՔԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Երեքշաբթի օր ծանր արկած մը պատահեցաւ Պիվէդի ածխահանքերուն մէջ(Կարտան,Մարսէյլի մօտ): Փլուզումի մը հետեւանքով չորս հանքադործներ թաղուեցան տախտակի եւ ածուխի կոյտերու տակ: Գերմարդկային ճիգերէ վերջ, ազատարարները յաջողեցան հանել բանուորներէն Լեհ մը որ մեռաւ ահռելի չարչարանքներով: Ցետոյ հանուեցան ուրիշ երկու ծանր վիրաւորներ, Մանկոյեան, որուն ալ ազդրը ջախջախուած էր եւ ամբողջ մարմինը վիրաւորուած, եւ Արաբ մը, որուն թեւը կտրած էր :

Ամբողջովին ածուխի կոյտի մը տակ թաղուած էր հանքադործ Մարտիրոսեան: Հարկ եղաւ ժամերով ձգնիլ, դուրս հանելու համար դիակը :

1949Ը ՎՃՌԱԿԱՆ տարի մը պիտի ըլլայ Ֆրանսայի համար, համաձայն զօր. տը Կոլի յայտարարութեան :

Նախագահ Թրումէնի ծրագիրները

ՊԻՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ՕԳՆԵԼ ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆՑ

Մ. Նահանգներու նախագահը երկար պատգամախօսութիւն մը կարդաց Դշ. օր, խորհրդարանին 81րդ նստաշրջանին բացման առթիւ, պարզելով իր տեսակէտները եւ առաջադրութիւնները ներքին թէ արտաքին քաղաքականութեան մասին: Ամերիկեան թերթերը կը չեշտեն թէ նախագահին ճառը մեծ տպաւորութիւն գործեց, թէ ընկերային – տնտեսական եւ թէ միջազգային քաղաքականութեան տեսակէտով :

Ահաւասիկ ներքին խնդիրներու վերաբերեալ կէտերը. —

1.— Միջոցներ ձեռք առնել, թղթադրամի աճումը դադրեցնելու համար : 2.— Նոր տուրքեր հաստատել, 4 միլիառ տոլարի եկամուտ մը ապահովելու համար : 3.— Անմիջապէս ջնջել այն օրէնքը որ կը սահմանափակէ գործադուլի իրաւունքը : 4.— Ընդարձակել ընկերային ապահովագրութեան առաւելութիւնները, որպէսզի կարենան օգտուիլ հանգստեան կոչուած տարիքոտ աշխատաւորները, հիւանդները կամ գործազուրկները : 5.— Ազգային ապահովադրութեան դրութիւն մը հաստատել, որպէսզի ամէն ամերիկացի կարենայ դարմանուիլ հիւանդութեան առեն : 6.— Աւելցնել պետական նպաստը դպրոցներուն: 7.— Մասնաւոր օրէնք մը մշակել, բարւոքելու համար բնակարանի խնդիրը (մէկ միլիոն տուներ չինել) : 8.— Կատարեալ ծրագիր մը հաստատել, անհատներու քաղաքացիական իրաւունքի մասին, որ պէտք խորութիւններ չդրուին սեւամորթներուն կամ ուրիշ ցեղային փոքրամասնութեանց դէմ :

ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ցայտարարելէ վերջ թէ այս նստաշրջանի ընթացքին կարդ մը միջոցներ պիտի առնուին քաղաքականութեան մէջ, Պ. Թրումէն շարունակեց.

— « Մենք չենք ձգտիր քարացնել ներկայ դիրքաւիճակը : Մենք միտք չունինք պահպանելու անցեալին ամարդարութիւնները : Մենք չերմարտ պէս կ'աղջունենք չատ մը ազդերու չինարար ճիգերը : Եւրոպայի վերակազմութեան ծրագրին, մեր բարի դրացնութեան քաղաքականութեան եւ Միացեալ Ազգերուն մէջ մենք սկսած ենք վարտնել այն ազդային պատնէշները որ կը խափանեն աշխարհի ժողովուրդներուն տնտեսական բարգաւաճումը եւ ընկերային յառաջդիմութիւնը : Մենք կը հաւատանք որ՝ եթէ վճռապէս հետեւինք այս ճամբուն, միջազգային դործակցութեան սկզբունքը ի վերջոյ պիտի ընդունուի նոյնիսկ այն ազդերուն կողմէ որոնք այժմ կը չանան տկարացնել կամ քանդել զայն :

«Կանգնած ենք դարաշրջանի մը առջեւ, ուր կա՛մ մեծ դործեր պիտի կատարուին, եւ կամ ահռելի աղէտ մը պիտի պարթի մեր եւ մարդկութեան դլխուն : Մեր ազդին ուժը պէտք է դործածուի յօդուտ բոլոր ժողովուրդներու եւ ոչ թէ քանի մը առանձնաշնորհեալներու : Պէտք է դործածուի առանց չահախնդրութեան, ի խնդիր համաշխարհային խաղաղութեան եւ բարօրութեան » :

Այս առաջադրութեամբ, Մ. Նահանգները պիտի աւելցնեն ամերիկեան օգնութիւնը ժողովրդավար ազդերու՝ ընդդէմ՝ նախայարձակման :

« Մենք մեր կարելին պիտի փորձենք, խրախուսելու համար աշխարհի ազատ պետութիւնները, օգնութեան հասնելու համար անոնց որ կը տառապին եւ կը տքնին օտար հողի վրայ «կ'ակնարկէ Եւրոպայի տարագիրներուն), եւ զօրացնելու համար ժողովրդավար ազդերը : Մեր արտաքին քաղաքականութեան էութիւնն իսկ խաղաղութիւնն է : Ցորչափ չէ հաստատուած ապահովութեան համաշխարհային դրութիւն մը որուն վրայ կարենանք յոյս դնել առանց վերապահութեան, չենք կրնար խուսափիլ բաւարար բանակներու հաստատման եւ պահպանման բեռէն : Պատասխանատուութիւնը անհրաժեշտ պայմանն է Մ. Նահանգներու ապահովութեան համար» :

Կարդ մը թերթեր «զեկավարեալ դրամատիրութիւն» կը կոչեն նախագահին ընկերային – տնտեսական ծրագիրները, աւելի լայն եւ ազատական :

ՀԻՒԼԻԱԿԱՆ ուժի վերատեսուչը, Ժոլիո – Քիւրի, որ համապատասխար է, «զրպարտութիւն եւ նախատինք» անուանեց այն վերագրումները թէ Մ. Միութիւնը կրնայ մեծապէս օգտուիլ Ֆրանսայի հիւլէական զննութեանց արդիւնքէն, չնորհիւ համաձայնաւոր կուսակցութեան : «Ֆրանսացի համաձայնաւոր մը, ինչպէս ուրիշ ոեւէ քաղաքացի, չի կրնար մտքէն անցընել ոեւէ օտար պետութեան հաղորդել արդիւնքները որոնք իրեն չեն պատկանիր » :

(Ուրիշ շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ԱՐԱՐՔ ..

(ՌԱՄԿԱՎԱՐ «ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ»Ը)

Գ.

Երկաթուղային արկածներու համար առաւելաբար մէկ յանցաւոր կայ միայն — ՍԼԱՔՍ. – ԻՈՐԸ ...

Երբ արկածի մը հետքերը կ'ուզեն գոցել՝ իկոյն «սլաքաւոր»ը կը յիշեն, որ ոչ անուն ունի եւ ոչ ալ պաշտպանութեան հնարաւորութիւններ ...

Այս նոյն «սլաքաւոր»ը կայ նաեւ թերթերու խմբագրութեանց մէջ, եւ այդ «սլաքաւոր»ին անունն է — ԳՐԱՇԱՐ ...

Երբ լրագրական «արկած»ի մը հետքերը կ'ուզեն գոցել՝ իսկոյն այս «գրաչար»ը կը յիշեն, որ նոյնպէս ոչ անուն ունի եւ ոչ ալ պաշտպանու – թեան հնարաւորութիւններ ...

Ամէնքը գիտեն, որ անանուն «ԳՐԱՇԱՐ»ը լուռ է առյաւէտ, ինչպէս որ առյաւէտ լուռ է «ՍԼԱՔԱԻՈՐ»Ը ...

« Արեւ » անմիջապէս գտած էր «արկած»ի պատասխանատուն,— « ԳՐԱՇԱՐԱԿԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ԴԱՍԱԻՈՐՈՒՄԻ ԱՏԵՆ ԱՅԴ ՀԱՅՈՒԱԾՆԵՐԸ ԱՆՏԵՍՈՒԱԾ ԿԸ ՄՆԱՆ ... » :

Ցանուն ամէն սրբութեան պիտի խնդրէինք վերի տողերուն իմաստը մեկնաբանել թէ մեզի եւ թէ ընթերցող հասարակութեան :

Մեր թերթերը, ինչպէս գիտէք, կ'ը առ էլ կը կապուին եւ այդ ձեւով կը ներկայացուին գրա – քննութեան :

Գիտէք նաեւ, որ թերթերը նուազագոյնը եւթը անգամ կը սրբագրուին, ամէն կարգի «անտեսում»ները — կէտագրական նշաններու, գիրեր – րու, բառերու, նախադասութեանց եւ ամբողջ հատուածներու — սրբագրելու համար :

Արդ, աշխարհի բոլոր անկիւններուն մէջ ընդունուած սովորութեան համաձայն, փորձերը կատարելու համար — մանաւանդ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ – ՆԵՐՈՒ — այս վերջիններս կը կապուին ԱՄԲՈՂՋՈՒԹԵԱՄԲ եւ ԱՄԲՈՂՋՈՒԹԵԱՄԲ ալ այս խմբագրականներու փորձերը կը կատարուին :

Երբ խմբագրականներու առաջին փորձը կը տրուի, ամէն կարգի «արկած» եւ ամէն կարգի « անտեսում » — ԳՐԱՇԱՐԻՆ կողմէ — կրնայ տեղի ունենալ :

Սակայն ի՞նչպէս կրնայ նման «անտեսում » տեղի ունենալ ԽՄԲԱԳԻՐՆ կողմէ, այն անձին, որ խմբագրականը գրած է ...

Մի՞թէ ԽՄԲԱԳԻՐԸ եւս չնկատեց, որ ամբողջ ԵՐԵՔ ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ «անտեսուած» են «գրաչար»ին կողմէ ...

Ի՞նչպէս կրնայ նման բան պատահիլ· ի՞նչպէս հնարաւոր է այս ...

Իսկ եթէ ԽՄԲԱԳԻՐՆ իսկ չնկատեց բացակայութիւնը «անտեսուած» կտորներու, Ո՞վ նկատեց արդեօք, ԵՐԲ , Ո՞Ր եւ Ի՞ՆՉՊԷՍ ..

« Արեւ » կը գրէ, թէ մոռցուած հատուածներուն վերահաստատումը « ՏԵՂԻ ԿՈՒՏԱՑ ԹԵՐ – ԹԻՆ ՄԻ ՔԱՆԻ ԺԱՄ ՈՒՇԱՑՈՒՄԻՆ »...

Բայց ինչո՞ւ .. «մոռցուած» հատուածները քանի որ «ՇԱՐՈՒԱԾ ԻՍԿ ԷԻՆ», ինչպէս ու կը գրէք, այս ՊԱՏՐԱՍՏ կտորները իրենց տեղերը դնելու համար — փոխարէնը ուրիշ ՊԱՏՐԱՍՏ կտոր մը հանելով — ինչո՞ւ ձեզմէ « ՄԻ ՔԱՆԻ ԺԱՄ» պիտի խլէր ...

Տարբեր է խնդիրը, եթէ ըսէիք, թէ հատուածները գրուած չէին եւ նոր գրուեցան ու շարուեցան, եւ կամ եթէ ըսէիք, թէ գրուած էին, սակայն չարուած չէին ու նոր չարուեցան, այն ատեն « մի քանի ժամուան » ուշացումը կարելի կ'ըլլար ըմբռնել ..

Սակայն երբ ՊԱՏՐԱՍՏ են բոլոր կտորները — թէ հանուելիք եւ թէ դրուելիք — ինչո՞ւ այս « մի քանի ժամ»երու ուշացումը ...

Եւ յետոյ, ինչո՞ւ այս ուշացումն ու իյարանգումը հատուածներու չուրջ, որոնց բացակայութիւնը ոչ դրաչարը կը նշմարէ, ոչ սրբագրիչը եւ ոչ ալ խմբագիրը ...

Ինչո՞ւ թերթը ամբողջութեամբ չհանել առանց այդ հատուածներու, երբ մանաւանդ այնքան մեծ թիւով օրինակներ չրջանառութեան մէջ էին ապրդէն, ապացոյց, ինչպէս ըսինք, մեր տրամադրութեան տակ դնուած օրինակներու քանակը ...

Ինչո՞ւ կարելի չէր յաջորդ օրը նոր խմբագրական դրել եւ այդ հատուածները հոն յիշատակել, եթէ երբեք անոնց յիշատակութիւնը այդքան կարեւոր կը նկատէր ամկավար օրգանը :

Այս ամբողջապարզելէ յետոյ՝ մենք կրկին կը դառնանք Դեկտեմբեր 11ի Թիւով տուած մեր «Հարցում»ի 3րդ կէտին :

Եթէ իր մտածումի, իր քաղաքական կեցուածքի եւ իր վերաբերումի մէջ դէպի բոլշեւիզմը եւ դէպի խորհրդային կարգերը որեւէ ԽԱՐՈՒՄ. – ՅՈՒԹԻՒՆ չկայ, ինչո՞ւ « Արեւ » արհուեցաւ յաջորդ օրն իսկ, քանի մը տողով, պարզ կեչտօրէն հանրութեան ներկայացնելու այն, ինչ որ տեղի ունեցած էր :

Չէ՞ որ տարբեր խմբագրութեամբ օրինակներ հրապարակ հանուած էին ...

Չէ՞ որ քաղաքական բացառիկ կշիռով ամբողջ երեք հատուածներ «անտեսուած» էին ...

Չէ՞ որ թերթը ժամերով ուշացած էր որոշ ընթերցողներու համար, երբ այլ ընթերցողներու համար ժամերով չուտ ելած էր նոյն թերթը ...

Ինչո՞ւ պահել եւ այս բոլորի մասին յաջորդ օրն իսկ քանի մը տողով բացատրութիւն չտալ :

Հնա՞ր է երեւակայել համայն աշխարհի մէջ մարդ մը—բոլոր ամկավարները եւ բոլշեւիկները մէջը հաշուելով — որ անկեղծօրէն դար եւ ըսէր , թէ նման լուսաբանութիւն մը անհրաժեշտ չէր ...

Եւ հնա՞ր է համայն աշխարհի մէջ գտնել մարդ մը — բոլոր ամկավարները եւ բոլշեւիկները մէջը հաշուելով — որ հաւատայ այն ակամայ «լուսաբանութեան », զոր «Արեւ» կուտար իր Դեկտեմբեր 13ի Թիւով :

Ջեւով ու խորքով աննախընթաց էր այն, ինչ որ «Արեւ» թոյլ կուտար իրեն իր Դեկտեմբեր 4ի խմբագրականին մէջ :

Դէպքին բացառիկ կարեւորութիւնը կարելի յստակութեամբ ընթերցողին ցոյց տալու համար՝ զայն կ'առնենք այնպէս, ինչպէս որ ըսած է « Արեւ » :

1948 Դեկտեմբեր 13ի Թիւով տուած իր «Պատասխան»ին մէջ «Արեւ»կուգար վկայելու հետեւեալը .

1.— *Մատնանշուած հատուածները « կայծին խմբագրականին մէջ իսկ եւ շարուած իսկ էին՝ լոյս տեսնելու համար ամբողջ խմբագրականին հետ » :*

2.— *Այդ հատուածները «անտեսուած են դրաչարական ներքին դասաւորումի առեն» :*

3.— *Անտեսումը նշմարուելով՝ եռքէն « անտեսուած» հատուածները աւելցուած են եւ այս ձեւով վերահաստատուած է խմբագրականին ամբողջութիւնը :*

4.— *Անկարեւոր նկատելով դէպքը՝ չհանդրադարձանք, դիտնալով մանաւանդ, որ «անտեսուին ենթարկուած էին քիչ Թիւով օրինակներ» :*

Այս «քիչ»ը կը հերքուի այն հասարակ փաստով, որ մենք իսկ, ինչպէս ըսինք, ստուար քանակութեամբ մեր տրամադրութեան տակ ունինք «անտեսումին ենթարկուած օրինակ»ներէն :

Եւ ամէնէն ուշադրաւն այն է, որ այդ օրինակներէն մեղի բերին ոչ միայն Գահիրէէն, այլ մեղի ղրկեցին նաեւ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՑին. ...

Այս միակ փաստը բաւական է կոյրերուն իսկ յստակ դարձնելու համար այն ՍՈՒՏԸ , զոր Թոյլ կուտայ իրեն «Արեւ» քանակի հարցին մէջ :

Սակայն կայ աւելի էականը :

(Խմբագրական «ՑՈՒՍԱԲԵՐ»ի)

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Ռումանիոյ կարմիր ցարունին

« Ռումանիոյ կարմիր ցարուհին», այսպէս կը կոչէ եւրոպական թերթի մը թղթակիցը Աննա Փաուքէրը, արտաքին նախարար Ռումանիոյ, որ ամէնէն ծանր բառերով ամբաստանեց իր դրացին՝ Թիթօն :

Արկածալի կեանք մը ունեցած է Աննա Փաուքէրը : Իրազեկներ կը պատմեն թէ օրական 12 ժամ կ'աշխատի արտաքին գործերու պաշտօնատան մէջ, հանելով իր երեք քարտուղարուհիներուն հոգին :

Մէկ չունչով տուն կուտայ իր պատգամները կուսակցութեան, իր յօդուածները կուսակցութեան օրկանին՝ «Սքանթէյա» (Կայծ) եւ կիսամսեայ Քոմինֆորմի թերթին :

Քաղաքականութեան մէջ յարձակողական է : Իր զէնքերն են սպառնալիք, ատելութիւն, վրէժխնդրութիւն :

Ծնած է 1893ին, Հիւսիսային Մոլտովիոյ մէջ: Հայրը մսագործ էր, եւ անասունները կը մորթէր համաձայն հրէական աւանդութեան : Մեռաւ երիտասարդ տարիքի մէջ: Իր մահէն վերջ, իր զաւակները կը ցրուին զանազան երկիրներ : Աննա Փաուքէրի մեծ եղբայրը Զվի՝ Միքվէի մէջ (Թէլ Ավիվի մօտ քաղաք մը), երբայերէն կ'ուսուցանէ :

Աննա Փաուքէր իր Ա. Բ.Դ.ը կը սորվի հրէական դպրոցի մը մէջ: Կանուխէն չափազանց կը սիրէ վիպապաշտ բանաստեղծութիւնները : 17 տարեկանին տունէն վռնտուելով, կ'երթայ կ'ապրի երիտասարդ ընկերվարական իրաւաբան Շեթայպէրկի հետ, որ իրեն կուտայ քաղաքականութեան առաջին դասերը : Կը խորանայ Մարքսականութեան մէջ: Գիւղական ուսուցչի աստիճան կը ստանայ, եւ քաղաքական պայքարներու մէջ կը նետուի, պաշտպանելու համար ճնշուածները :

Առաջին աշխարհամարտին ծրնեւ կ'երթայ եւ կ'արձանագրուի համալսարանը, հետեւելով մի – ջազգային օրէնքի դասընթացքին: Ժընեւի մէջ, Միջազգային երիտասարդութիւնը եւ մարքսական – ները հեւ ի հեւ կը հետեւին բոլշեւիկեան յեղափոխութեան :

1920ին կ'ամուսնանայ իր համալսարանի ըն – կերներէն մէկուն հետ, Մարսէլ Փաուքէրի : Աւելի վերջ զայն կ'ամբաստանէ հրապարակաւ եւ թրոցկիական կը կոչէ, եւ երբ կը գիւղակահարեներ աչքին առջեւ, իր դէմքին մկան մը իսկ չի ջարժիր :

Երկիր վերադարձին, Պուքրէշի մէջ կը միանայ համայնավար խմբակի մը որ հաղիւ հարիւր անդամ ունէր : Մէկ տարի վերջ կոմիտէի անդամ է, յետոյ աքսոր եւ բանտ , մտանէկ ձեղնա – յարկ , Վիէննայէն Սօֆիա , Փրակայէն Պուտա – փէշտ , Փարիզէն Պերլին : Իր բարեկամները կը հիանան եւ Մոսկուան կը դասէ զինք իր առաջնակարգ մարտնչողներու կարգին : Կը յանձնարարեն ստորերկրեայ պայքար մը կազմակերպել, ի նպաստ կուսակցութեան : 1936ին Քրայովայի մէջ զինուորական ատեանն է : Ռումանացի համայնավարները կը շրջապատեն զինք : Իր պայքարի ընկերներուն հետ կ'ամբաստանուի իբրեւ դիմադրող, խռովարար դաւադիր եւ գործադուլ հրահրողը :

Այս դատավարութիւնը բողոքի ձայն կը բարձրացնէ , ժողովներ կը կազմակերպուին ամէն կողմ : Բայց անօգուտ : Վարչապետը, Թաթարէսկօն անխախտ կը մնայ եւ կը պահանջէ գերադոյն պատիժը :

Աննա Փաուքէր 8 տարուան բանտարկութեան կը դատապարտուի : Բայց 1940ին Քրէմլինի միջամտութեամբ եւ հիթլէրական Գերմանիոյ համաձայնութեամբ, բանտարկեալներու փոխանակութիւն մը տեղի կ'ունենայ Մոսկուայի եւ Պուքրէշի միջեւ : Աննաֆաուքէրն Ռուսերուն կը յանձնուի փոխանակուելով ընկերվարական մարտիկի մը՝ Քոտրէանուի հետ :

Մոսկուայի մէջ Թիթօյի եւ Տիմիթրովի հետ կ'աշխատի Կոմինտէրնի մէջ : Սովետական հպատակ կը դառնայ, գնդապետի տիտղոս ստանալով : Կը կազմակերպէ ռումանական զօրաբաժին մը եւ խորհրդային զինուորներուն հետ կը քալէ դէպի Դանուբի ռազմաձակը :

Երկու տարուան մէջ, իբարու եռեւէ կը բնաջնջէ կամ կը չէզոքացնէ իր թշնամիները : Թա – թարկօն, Միհայ Ա. թագաւորը որ իր 1944ի նախարարական ցանկին մէջ ընդունած չէր զինքը եւայլն :

1947 Նոյեմբերին կը հատատուի Ռումանիոյ արտաքին գործերու նախարարութեան ճերմակ չէնքին մէջ :

Գիշերը ուշ աեեն ծածկուած մուշտակներու մէջ, կուսակցութեան ժողովէն դուրս ելած աեեն, կը մտնէ փառաւոր լինքնաշարժի մը մէջ որուն դուռը կը բանայ կառապանը : Դաղտնի ոստիկանները կը քնեն թաղին պատուհանները եւ կը պարպեն փողոցը : Կը բնակի այն երեք ամարանոցներէն մէկուն մէջ, զոր կառավարութիւնը տրամադրած է իրեն : Մահափորձէ խուսափելու համար, այն – պիսի միջոցներ ձեռք առած է որ, իր անձնական ոստիկանէն զատ ոչ ոք դիտէ թէ ուր պիտի պառկի գիշերը:

Եթէ կուսակցութեան նիստը եղած է խրթին հարցերը կը մնան անլոյծ, Աննա Փաուքէր կը դիմէ Մոսկուայի: Մինչեւ կէս գիշերը անձնապէս Սթալինի հեռախօսելու իրաւունք ունի, ուղղակի դիմով: Կէս գիշերէն վերջ, պէտք է սպասէ առտուան :

Իր ուժը, վախը զոր կը ներշնչէ իր հայրենակիցներուն, կը պարտի այս ուղղակի դիմին, որ իր ննջասենեակը կը կապէ մարաջախտ Սթալինի աշխատութեան սենեակին :

J. L.

ՄԱՄՈՒԼ

Լ. ՇԱՆԹԻ ԾԱՂՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

« Ասպարէզ » խմբագրականի մը մէջ կը պարզէ վաստակաւոր գրագէտին առաքելութեան յաջողութիւնը Ամերիկայի մէջ, ի նպաստ Պէյրութի նեմարանին (10 Դեկտեմբեր).

— Առաջին իսկ առիթով Պոսթընի հայութիւնը տուած է աւելի քան 14.000 տոլար եւ կը խոստանայ բարձրացնել մինչեւ քսան հազարի :

Ցուզիչ է տեսնել, որ նիւթական չատ համեստ պայմաններու տակ ապրող ազգային մը, Մուլլուեցի Պետրոս Աստուրեան, մասնակցած է հանգանակութեան մը մասուագ 1030 տոլարով, ինչ որ ոչ միայն բարի օրինակ, այլ ներշնչումի աղբիւր է շատ չատերու համար, որոնց քսակները եթէ աւելի պարարտ են, դէթ սիրտերն ալ պէտք է ըլլան նոյնքան հարուստ եւ զոհաբերութեան կոչին առջեւ լաց :

Նոյնպէս յուզիչ է լսել, որ զրի ու գրակատարութեան սիրահար բանաստեղծ Թափառական , քան անխախտ կը մնայ եւ կը պահանջէ գերադոյն պատիժը :

Աննա Փաուքէր 8 տարուան բանտարկութեան կը դատապարտուի : Բայց 1940ին Քրէմլինի միջամտութեամբ եւ հիթլէրական Գերմանիոյ համաձայնութեամբ, բանտարկեալներու փոխանակութիւն մը տեղի կ'ունենայ Մոսկուայի եւ Պուքրէշի միջեւ : Աննաֆաուքէրն Ռուսերուն կը յանձնուի փոխանակուելով ընկերվարական մարտիկի մը՝ Քոտրէանուի հետ :

Մոսկուայի մէջ Թիթօյի եւ Տիմիթրովի հետ կ'աշխատի Կոմինտէրնի մէջ : Սովետական հպատակ կը դառնայ, գնդապետի տիտղոս ստանալով : Կը կազմակերպէ ռումանական զօրաբաժին մը եւ խորհրդային զինուորներուն հետ կը քալէ դէպի Դանուբի ռազմաձակը :

Երկու տարուան մէջ, իբարու եռեւէ կը բնաջնջէ կամ կը չէզոքացնէ իր թշնամիները : Թագաւորը որ իր 1944ի նախարարական ցանկին մէջ ընդունած չէր զինքը եւայլն :

1947 Նոյեմբերին կը հատատուի Ռումանիոյ արտաքին գործերու նախարարութեան ճերմակ չէնքին մէջ :

Գիշերը ուշ աեեն ծածկուած մուշտակներու մէջ, կուսակցութեան ժողովէն դուրս ելած աեեն, կը մտնէ փառաւոր լինքնաշարժի մը մէջ որուն դուռը կը բանայ կառապանը : Դաղտնի ոստիկանները կը քնեն թաղին պատուհանները եւ կը պարպեն փողոցը : Կը բնակի այն երեք ամարանոցներէն մէկուն մէջ, զոր կառավարութիւնը տրամադրած է իրեն : Մահափորձէ խուսափելու համար, այն – պիսի միջոցներ ձեռք առած է որ, իր անձնական ոստիկանէն զատ ոչ ոք դիտէ թէ ուր պիտի պառկի գիշերը:

Եթէ կուսակցութեան նիստը եղած է խրթին հարցերը կը մնան անլոյծ, Աննա Փաուքէր կը դիմէ Մոսկուայի: Մինչեւ կէս գիշերը անձնապէս Սթալինի հեռախօսելու իրաւունք ունի, ուղղակի դիմով: Կէս գիշերէն վերջ, պէտք է սպասէ առտուան :

Իր ուժը, վախը զոր կը ներշնչէ իր հայրենակիցներուն, կը պարտի այս ուղղակի դիմին, որ իր ննջասենեակը կը կապէ մարաջախտ Սթալինի աշխատութեան սենեակին :

J. L.

նոյնպէս իր համեստ միջոցներէն, նուիրած է գրեթէ նոյնքան արժէքով «Էհտիս»ի կազմածներ :

Հապա՞ Նիւ Ճըրզիէն այն ազնիւ ու հայրենասէր հայուհին, Տիկին Էօժէնի Նշանեանը, որ իր հանգուցեալ քրոջորդւոյն յիշատակը յաւերժացնելու համար նուիրաբերած է միանուագ 2000 տոլար : Ասիկա ոչ միայն հայ կրթութեան ու մշակոյթին ծառայելու բարձր նախանձախնդրութեան ոգիի ապացոյց է, այլ նաեւ պերճախօս առհասարակ՝ հայ կնոջ հանրային բարձր դերին գիտակցութեան : Ազգային արժէքներով խտացած վաստակաւոր հայ կնոջ դերը գիտակցելու տեսակէտէ ազնիւ օրինակ մըն է այս ժեսթը :

Եւ տակաւին հայրենակցական միութիւնները, որոնք զիրար գերազանցելու օրինակելի ոգիով մը, մասնակցած են հանգանակութեան, ինչպէս Քէսթրիկիներու Հայրենակցականը՝ 1000 տոլարով, Քէսթրիկի Երիտասարդաց Ուսումնասիրաց միութիւնը՝ 300ով, Զմշկածագի Հայրենասէրներու Միութիւնը 1000ով, Էրզրումցիներու Հայրենակցականը 1000ով, Փէյճէնճի Հայրենակցականը 500ով, Հիւսկիւիկի Հայրենակցականը՝ 1000ով եւայլն :

Համամասպուրականի Հայրենակցականը ոգրուած է « Վարդ » տպարանի մը կամ «Մուրճ»ևան » սրահի մը չինութիւնը ձեմարանին մէջ, ամբողջական ծախքը ինք ստանձնելով :

Այլեւս չյիշենք Հայ Օգնութեան Միութիւնը, որ Ճեմարանի հիմնադրումէն մինչեւ այսօր նիւթապէս ու բարոյապէս սատար կանգնած է այս ազնիւ հաստատութեան եւ անոր յարատեւման մէջ կեդրոնական դեր կատարած : Այս անգամ ալ, Պոսթընի հանգանակութեան առիթով, Հայ Օգնութեան Միութեան կեդր. Վարչութիւնը բերած է իր մասնակցութիւնը 1000 տոլարով, ինչ որ ըստ ամենայնի գնահատելի քայլ մըն է :

Մեծապէս քաջալերիչ է նաեւ ժէսթը Նիւ Ճըրզիի հայութեան, որ հանգանակած է 10.000 տոլար :

Լ. Շանթի առաքելութիւնը, իր առաջին քայլին մէջ իսկ, յաջողութեան դափնիներով սկսած է պսակուիլ » :

ՏԽՐՈՒՆԻ — ՎԻՐԱՒՈՐ ԳՈՎՕՆ

Յովհաննէս Բարսեղեան, բնիկ Ախլաթի կամուրջ գիւղացի, ծնած 1880ին : Իր մանկութեան հասակին ընմբռնատակելով Օսմանեան բռնակալութեան դէմ, քանիցս կը դիմէ Աղբիւր Սէյոբի՝ միանալու անոնց հետ : Բայց նկատի առնելով իր անչափահասութիւնը, կը մերժեն : Ասոր վրայ ձգելով իր ծննդավայրը՝ Ռուսիա կ'անցնի եւ կը հաստատուի Պաթում, իբրեւ նաւահանգստի բանուոր : Գովօն չէր կրնար այդպէս խաղաղ կեանք անցընել, սիրտը հոն էր ուր կը սպասէին Հ. Ց. Դ. չնակերները : Պաթումի մէջ չուտով կը ծանօթանայ Դաշնակցական չարքերուն, գոնելով իր հայրենակիցները.— Առիւծ, Աւազ, Փալապեխ Կարապետը, եւ ուրիշներ : Թէեւ կ'ուզէր հայրենիք վերադառնալ, բայց պայմանները կաչկանդեցին եւ 14 երկար տարիներ մնաց Ռուսաստան, մեծ մասով Պաթում :

1914ին, երբ կամաւորական չարժումն սկսաւ, Գովօ կը մտնէ Բարսեղեան, բնիկ Ախլաթի կամուրջ գիւղացի, ծնած 1880ին : Իր մանկութեան հասակին ընմբռնատակելով Օսմանեան բռնակալութեան դէմ, քանիցս կը դիմէ Աղբիւր Սէյոբի՝ միանալու անոնց հետ : Բայց նկատի առնելով իր անչափահասութիւնը, կը մերժեն : Ասոր վրայ ձգելով իր ծննդավայրը՝ Ռուսիա կ'անցնի եւ կը հաստատուի Պաթում, իբրեւ նաւահանգստի բանուոր : Գովօն չէր կրնար այդպէս խաղաղ կեանք անցընել, սիրտը հոն էր ուր կը սպասէին Հ. Ց. Դ. չնակերները : Պաթումի մէջ չուտով կը ծանօթանայ Դաշնակցական չարքերուն, գոնելով իր հայրենակիցները.— Առիւծ, Աւազ, Փալապեխ Կարապետը, եւ ուրիշներ : Թէեւ կ'ուզէր հայրենիք վերադառնալ, բայց պայմանները կաչկանդեցին եւ 14 երկար տարիներ մնաց Ռուսաստան, մեծ մասով Պաթում :

1914ին, երբ կամաւորական չարժումն սկսաւ, մեր սիրելի Գովօն խակոյն կ'արձանագրուի Անդրանիկի բանակին մէջ : Իրրեւ զինուոր 1914էն 16 բազմաթիւ ճակատամարտներու մասնակցած է, ցոյց տալով մեծ քաջութիւն եւ միշտ առաջին գիծի վրայ կռուելով : 1916 Փետրուար 16ին Բագէշի դրամման առեւ, Փլեոսի վաշտի մէջ, թշնամու թնդանօթի ռումբէն կը զարնուի ալ ծունկէն եւ վիրաւոր կ'իյնայ Ռահվա կոչուած տեղը, որ նշանաւոր է իր ձիւնամրրիկներով :

Քանըչէորս ժամ վերջ քաջարի ռազմիկը կը գտնեն ձիւներու մէջ : Վիրաւոր ոտքը կը մնայ տեղին վրայ : Այդ վիճակի մէջ կը փոխադրեն Սալաշկերտ, իսկոյն եւ ապա Ամասիոյ հիւանդանոցը : Բժիշկները տեսնելով միւս ոտքին սառիլը, ձեռքերէն մասեր կը կտրեն մարմինը փրկելու համար :

Գովօ 1917ին կը վերադառնայ Պաթում իր կնոջ եւ աղջկան քովՀ, առանց յուսահատելու որ կորսնցուցած էր ձեռքերը եւ ոտքերը, հայրենիքի ազատութեան համար : 1920ին յոյսը կտրած Հայաստանէն՝ ինքն ալ դարձեալ եւ կնոջը հետ կը մեկնի Պոլիս : Քէմալական արշաւանքին առեւ կ'անցնի Պուլկարիա, յետոյ Ֆրանսա : Այսպէս դեռ յոյսով եւ հաւատքով կ'ապրէր թէ օր մը պիտի երթանք Հայաստան : Իր կինն ու զաւակը անվհատ կ'օգնէին իրեն : Գովօ ալ կը մխիթարէր ինքզինքը, ըսելով թէ մարմինս մէկ մասը ձգեցի Թրքահայաստան, միւսը Ռուսիա եւ վերջին հանդրուանը պիտի ըլլայ Հայաստան : Դժբախտաբար վերջնոյս կը տառապէր սրտի հիւանդութենէ եւ իր վերջին հանգստարանը եղաւ Իվրիի գերեզմանատունը :

Հանդիստ տանջուած ու անդամահատուած ոսկորներուդ, սիրելի Գովօ : Քուդէնքի ընկերներդ եւ հայրենակիցներդ երբեք չեն մոռնար քու անձնուիրութիւնդ : — Ստեփան Ալիքսանեան

ՄԱՐՋԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՎԱԼԱՆՍ — Կիրակի, 2 Յունուար, Վալանսի Հայ Մարզականին (U. S. A.) երեք լաւագոյն խումբերը, կրտսերները, պահեստին եւ Ա. խումբը եղանակին ախոյենական ամէնէն վճռական մրցումները կատարեցին մեր դաշտին վրայ : Մեծ բազմութիւն մը չրջապատած էր դաշտը, հակառակ տեղատարափ անձրեւին : Ֆրանսացի Թղթակից – ներ, մարզական վարիչներ, պետեր, պաշտօնեաներ կը նչմարուէին բազմութեան մէջ : Մեր կրտսերները յաղթական հռչակուեցան, քանի որ հակառակորդ խումբը ներկայ չէր :

Ժամը 13.30ին սկսաւ մեր պահեստի խումբին եւ St. Agréfի մրցումը, 1ère série : Մերոնք չահեցան այս խաղը 5—1ով : Ռումբին բացակաները կը փոխարինէին, պատանիներ : Հակառակորդ խումբը իր անկարելին փորձեց պատուով դուրս գալ, բայց անօգուտ, մեր բերդապահը, Ռոմանոն Գովազի նման ճկուն կը կեցնէր գնդակները : Նչանակողները չահեցան մեր տղաքը իրենց ուղղակի եւ չեղակի, գետնի «փաս»երուն չնորհիւ, կարելի է օգտագործել այս ձեւի խաղարկութիւնը : Մեր մարզիչներուն կը մնայ վարժեցնել տղաքը :

Կէտերը նչանակողներն էին Մինասեան 2, Սիմոնեան 2, Մտեփանեան 1: Շնորհաւորելի են բոլորն ալ :

Ժամը 3ին խանդավառ ծափերու մէջ մեր Ա. խումբը եւ U. S. Lancey մտան դաշտ : Գլխաւոր իրաւարարն էր Պ. Amblard : Խաղը սկսաւ խիստ կատաղի : Մեր «փուլ»ին Promotion խումբերու նախկին փիճալիստ ու այժմ դասաւորման առաջնորդը՝ Lancey նախապէս մէկով, կորնցուցած էին մրցումը մեր դէմ, իրենց դաշտին վրայ : Ասիկա 4րդ match retourն էր : Մեր լաւագոյն խաղացողներէն Ժամադրճեան եւ Անթուան Գազանճեան ակամայ կը բացակայէին, (իրենց վիրաւորբոնքները դեռ չեն դարմանուած) : Հակառակորդը լրիւ էր : Թէ խումբը եւ թէ դասաւորումը կատարեալ : Մեր տղոց ամէնէն սքանչելի խաղարկութիւն էր այս, դիմադրական թէ յարձակողական : 38 վայրկեան ապարդիւն էր մրցումը : Ուաղ, սակայն, մեր անմահ Ցակոր Գազանճեանը, կայտառ 23 տարեկան, Տոմ – Արտէշ եւ միւս չրջանները մէկ հռչակ չահած, մեր կեդրոնի յառաջապահը, ձախէն եկած «փաս»ը, առնելով, ամարդել եղաւ թշնամի բերդը : Հակառակորդին բերդապահը կատաղօրէն ցատկեց, նոյնքան ուժգնութեամբ, Ցակոր հասած էր բերդին մօտ եւ ահա սոսկալի ան կումը : Գնդակի մեր հերոսը անշարժ մնաց ինկած տեղը : Անմիջապէս խաղը ընդհատեցին, իրաւարար – վարչական անդամները : Զոյգ հիւանդապահեր փութացին օգնութեան : Աբկածը խիստ ցաւալի էր, Ցակոբին ոտքը կոտրած էր, նախնական խնամքներէ վերջ, վիրաւորը անմիջապէս փոխադրուեցաւ բուժարան :

Երկրորդ կիսախաղին արդիւնքը դիւրին էր դուչակել երբ մերոնցմէ ամենակարեւոր ուժ մըն ալ պակսած էր եւ կը խաղային 11ի դէմ 10նով :

Տղաքը ընկրկեցան, նոյն ուժգնութեամբ խաղը չարունակուեցաւ, եւ վերջապէս հաւասար 0—0 : Այժմ ընդհ. դասաւորման մէջ միշտ երկրորդն ենք եւ դեռ 5 ախոյենական պաշտօնական մրցում կայ :

Այս կիրակի, առաջին անգամ ըլլալով մեր կրտսերները Rodierի մէջ պիտի մասնակցին Coup de Jeunesseի, ուր 3 յաղթանակ արդէն չահած են :

★ Գիշերուան ժամը 9ին, « Le Tonkinois Illustré » թերթին եւ ուրիշ թերթերու թղթակիցներ, այցելեցին մեր Ցակոբին բուժարանը :

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԲՈՆՈՒԹԵԱՆ ՁԻՐԱՆՆԵՐՈՒՄ (իմ յիշատակարանից) : Գրեց՝ Վ. Աբարատ : 1948: Տպ. «Ա. – Հարոնեան», Շտուտգարտ:

ԱԶԴԱԿ չարաթօրեակ, բացառիկ թիւ դասաւոր խորհրդանչանով մը եւ Մուրատի մեծադիր նկարով : Պատկերազարդ: Նուիրուած Դաչնակցութեան օրուան եւ Սեբաստացի հերոսին (մահուան 30րդ տարեդարձին առթիւ) : Պէյրութ : Գինը 100 ֆրանք :

Bulletin du Centre d'Etudes Kurdes. Paris 1948:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ կարմիրները խզեցին իրենց կապերը արեւելեան (ռուսական) չրջանի համայնավարներուն հետ :

« ՑԱՒԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (64)

ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԻ

ԳԼՈՒԽ ԺԲ.

ՍԵՒ ԼԵՌ

— Այո, մանաւանդ ան վարդապետին համար՝ որ մեզ արքայարար հիւրընկալելէն վերջը մեր փախստական եւ թաքթաքուն վիճակին մէջ, մեր նաւուն ղեկավարը նաեւ դիտէր ըլլալ :

Նեղ ժամանակին եւ իր կեանքը վտանգի մէջ դնել նաեւ Կիլիկիոյ ափափայից վրայ տաժանելի ուղեղնացութեանց մէջ : Պէտք չէ մոռնալ թէ որոշ նահապարար և խաբեբայ եկեղեցականներուն քով կան դործունեայ եւ աչխատասէր եկեղեցականներ ալ որ իրենց ազգը եւ ժողովուրդը կը սիրեն եւ դիտեն նախընթաց անոնց համար զոհել, անոնց սեղանն ալ, պատիւն ալ, աստիճանն ալ...

Դեռ խօսքը չէր լմնցուցեր զինուորներուն խումբը միաձայն Ռուբէնի երդը կ'երդէր, Ռուբէնի անուան տեղը Թորոսինը դնելով :

ԵՐԳ ՌՈՒԲԷՆԻ

Ի դառն հոդմոց արտասահման հայրենական մեր երկրէն ,
Օտարդաշտեր՝ սեւ լեռներու պանդուխտ եղանք տարաղէմ .
Չի կար Մովսէս՝ ոչզօրաւորեւսիւնլուսոյ ուղեցոյց ,
Մեզ զօրավար եւ սիւն լուսոյ արքայական արմատէն՝
Ընձիւղ պատուոյ՝ յոյս ծագեցաւ քաջն ու արին մեզ Ռուբէն :

Հայկայ տղոց աղեղանց լարք թուլցեր էին եւ թեւեր ,
Վահան՝ սուսէր՝ նիզակ եւ տէգ անկեալ կային ժանդոտեր .
Հայուն անուն վատթարացեալ՝ էրմէն (*) ոչ ոք կ'անուանէր ,
Մինչ մեր անշուք անկեալ փառաց արքայական արմատէն
Ընձիւղ փառաց՝ լոյս ծագեցաւ քաջն եւ արին մեզ Ռուբէն :

Մեր այգիներն փուշ բուսուցին, դարձաւ քացախ մեր գինին,
Ուրախութիւն հալածեցաւ, եւ սուգ տիրեց սրտերին .
Հարսի երգին՝ փեսի ձայնին փոխան բուէր ողբացին,
Մինչ կործանեալ աւերակաց արքունական արմատէն՝
Ընձիւղ դալար՝ յոյս ծագեցաւ քաջն եւ արին մեզ Ռուբէն :
Մեր այգիներն ոսկի ողկոյզ անուշ գինի կը հոսեն,
Մեր աղջիկներն քաղցր ձայնիւ եւ քնարիւ գեղգեղեն .
Մեր կըտրիճներ ազատութեան դէն եւսուսերը չըկահէն ,
Չի կործանեալ մեր գահոյից արքայական արմատէն՝
Ընձիւղ դալար՝ յոյս ծագեցաւ քաջակորովն մեզ Ռուբէն :

ԳԼՈՒԽ ԺԴ.

ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ԿԸ ՍԿՍԻ ԿԱՋՄՈՒԻԼ ԹՈՐՈՍԻ ԵՐԿԻՐԸ

Դեռ արեւը չէր ծագած, Թորոս Ամուտա բերդին իշխանական սենեակները կը հանդիսէր իր այնչափ օրուան յոգնութենէն, դեռ ամբողջին դռները չէին բացուած, երբ բիւրաւորներու բազմութիւն մը ծածկեր էր լեռ, բլուր, դաշտ· զէնքերը կը փայլէին, ցիցակիր դրօշներ կը պարզէին եւ մարդկային ձայներ ծովու հեռաւոր ձայնի պէս կը բարձրանար դէպի Ամուտա դղեակը :

Անհամբեր երիտասարդութիւնը «ապրի»նեբու, «կեցցէ»ներու աղաղակներով երբեմն կ'որոտար, եւ ժողովուրդը խումբ խումբ նստած ազատութեան եւ ուրախութեան անցեալ օրերուն յիշատակները կը նորոգէր , մինչեւ որ ամբողջին դռները բացուեցան, եւ Թորոս չդլջապատեալ իր քաջերէն իչխ. ժողովրդեանքով· հոն քանի մը խօսք ըսելէն վերջը ձեր եւ փորձ զինուորներու եւ գիւղապետներու, հրամայեց որ գիւղ գիւղ իրենց հրիւրապետներն ընտրեն եւ իրեն ներկայացնեն :

ՏԵՐՆՆՁ

(*) Էրմէն, կը թարգմանուի այր մարդ, արի մարդ :

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՂՈՎ

*Ջ*ՈՒՐԻՆ ԳԻՆՆ Ալ կրկնապատկուեցաւ , խոտանարդ մեթրը 8 ֆրանքէն բարձրանալով 16 ֆրանքի : Պիտի աւելնան նաեւ առանին մաքրութեան , կոյուղիներու եւն. տուրքերը :

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ հաշտարար յանձնախումբին թուրք ներկայացուցիչ նշանակուեցաւ Ծանօթ հրապարակագիրը , Հիւսէյին Ճահիտ : Կարդ մը շրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ Թուրքիա կրնայ մեծ դեր կատարել այս հարցին լուծման համար , իբրեւ իսլամ ազգ եւ կուսակից Հրէական պետութեան :— Իսրայէլի պետութիւնը խոստովանեցաւ թէ ղրահապատ ուժերը եւ հետեւակազօրքը 35 — 60 մղոն ներս մտած են դէպի Եգիպտոս , Սուէզի ճամբուն վրայ , երեք օր մնալով : «Եթէ ուղէին , կրնային աւելի յառաջ երթալ անարգել» : Կռիւը սաստկացած է երկու օրէ ի վեր :

ԱՌՈՒԵՍՏԻ ՏՈՒՐՔԸ , որ կը տարբերէր տեղէ տեղ , համաձայն քաղաքապետութեանց որոշման , այսուհետեւ միօրինակ 1ուկէս % պիտի ըլլայ ամբողջ երկրին մէջ :

25 ՀՈՒՆՎԱՐՆԵՐ Միւնիխ հասան օգնաւ մը նստած , չդիմանալով իրենց երկրին մէջ հաստատուած ահռելարտափին : Նոյն աղբիւրին համաձայն ամէն օր 150 փախստականներ կը հասնին Գերմանիոյ խորհրդային շրջանէն :

ՋԻՒՆ – ՋՄԵՒԸ կը շարունակուի Ֆրանսայի դանագան մասերուն մէջ : Փոթորիկ մը պայթեցաւ Միջերկրականի գեղածիծաղ ափերուն վրայ : Ծառեր արմատախիլ եղան Քանի մէջ , փալէ տէ Ֆէթը ծանրապէս վնասուեցաւ անձրեւէն եւ հովէն : Հաղորդակցութիւնները խանգարուած են Թիւռոյի շրջանին մէջ : Երկրաշարժի թեթեւ ցնցում մը տեղի ունեցաւ Պանիէռ – տը– Պիկոռի մէջ (Հարաւային - արեւմուտք) :

ՋԻՆԱՍՏԱՆԻ ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ անտանելի դարձած է : Բազմաթիւ ազգայնական զօրաբաժիններ պատրաստ են անձնատուր ըլլալու :

ՑԵՏԱՋՈՒՄԸ Է

Իսիի Ֆր. Կ. Խաչի Ճունուար 9ի թէյասեղանը :

ՀՐԱՒԷՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

Փարիզի Առաքելական Ընկերակցութեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ ընկերակցութեան բոլոր անդամները այս կիրակի , ժամը ճիշդ 15ին , Ս. Ճովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ , ունենալով միեւնոյն օրակարգը 26 Դեկտ.ի ընդհ. ժողովին որ տեղի չունեցաւ օրինական մեծամասնութիւն դոյացած չըլլալով :

Այս անգամ ներկաներու թիւը ինչ որ ալ ըլլայ պիտի նկատուի օրինաւոր :

Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն որ հաճին անձամբ ներկայ ըլլալ եւ կատարել իրենց պարտականութիւնը :— (Դիւան)

ՏԻՐՈՒՆԻ .— Վերջին պահուն ստացուած մահադէպ մը կ'իմանանք թէ Պ. Ճարութիւն Սարաֆեանն, անդամ Նախկին Ռազմիկներու վարչութեան, դժբախտութիւնն ունեցած է կորնչցնելու իր եղբայրը, Գէորգ (Ժորժ) : Մահը տեղի ունեցած է Ճունուար 3ին, 52 տարեկան հասակին մէջ, թաղումը կատարուած՝ չորեքշաբթի, Փարիզի Հայոց եկեղեցին :

Մեր խորին ցաւակցութիւնները :

ՏՕՆԱԾՈՒ, ԱՆՋՈՑԲ, ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Կրօնապլի Կապոյտ Խաչի կողմէ , այս կիրակի ժամը 3ին մինչեւ կէս գիշեր , Ամբրնօվիլի սրահին մէջ : Խնամուած գեղարուեստական բաժին , եւրոպական պարեր , դիւրամատչելի եւ ճոխ պիւֆէ , տաք սրահ մէջ : Կազմող Պապան նուէրներ ունի բոլոր երախաներուն համար : Մուտքը ազատ է :

ՄԵԾ ՀԱՍԵՐԳ ԱՐՄԵՆԻԱ ԵՐԳԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ղեկավարութեամբ Վ. ՍԱՐԳՍԵԱՆԻ

Մարսէյլ, CASA D'ITALIAի մէջ, Փետրուար 26ին, նոր ու ճոխ յայտագրով : Տոմսերը ստանալ երդիչ անդամներէն :

ԿԱՐԱՊԵՏ Ա. ՍՈՄՃԵԱՆԻ

ՆԿԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

8 Ճունուարէն 22 Ճունուար 1949 :

Galerie de la Cité, 41 Quai de l'Horloge, Paris: métro Pont - Neuf: Բացումը 8 Ճունուար ժամը 3ին :

Կարելի է այցելել ամէն օր կէս օրէ վերջ բացի կիրակիէն :

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

Ֆր. Կապոյտ Խաչի Շրջ. վարչութիւնը իր բոլոր մասնաճիւղերուն հետ կը տօնէ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ :

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ , ՅՈՒՆՈՒԱՐ 13ԻՆ

Հինգշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Sociétés Savantesի մէջ :

×

ՊՈՄՈՆԻ մասնաճիւղը կը տօնէ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 16ԻՆ, կէսօրէ վերջ եկեղեցւոյ կից սրահին մէջ :

ՊՈՒԼ. ՕՍՏՈՑԻ մասնաճիւղը այս կիրակի, կէսօրէ վերջ, 18 Bld. Denis Papinի, Cabucelle:

Ճոխ յայտագիր, շարժանկար եւ կազանդ պապային նուէրները բոլոր մանուկներուն :

Կը հրաւիրուին ծնողքները ու թաղեցիները :

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

(ՀԱՑ ՎՇՏԻ ԵՒ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳԻՋԸ)

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ մէջ, 8 Ճունուար, շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, St. Ermomardի սրահին մէջ, Rue Saleysel:

Գեղարուեստական բաժին: Մուտքը հրաւիրա – տոմսով :

ԳԹՈՒԹԵԱՆ ՇԱԲԱԹ ԵՐԿԱՐԱԶԳՈՒԱԾ

Ընդառաջ երթալով հասարակութեան փափաքին, Գթութեան շաբթուան հանգանակութիւնը երկարաձգուած է մինչեւ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 15 :

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱԶԱՀԱՆԴԷՍ

Մարսէյլի Աղքատախնամ – Որբախնամ միութեան, տեղի կ'ունենայ 8 Ճունուար 1949, շաբաթ իրիկուն, ժամը 9ին մինչեւ լոյս Alhambraի սրահին մէջ, 340 Bld. Chave:

Գեղարուեստական բաժին.— Կ'երգէ Օր. Գոհար Մարտիկեան (Փոլ Մօնթալ), ձայնասփիւռի եւ Ֆր. բեմի իրապաշտ երգչուհին : Կը նուագէ ազգոյն Թարութիւն Ա.յանեան (ինը տարեկան) : Կը պարէ Ֆիլիփ Փափազեան, Կոլկասեան պարել եւ Քլաքէթ (15 տարեկան) : ԿԻԿՕ ԵՒ ԻՐ ՀՈՒՄԲԸ ԵՐԳԻ ԵՒ ՊԱՐԻ ՄԷՋ :

Կը նուագէ հանրածանօթ Ջազ-թաքահար Պ. ԶԷՕՐՃԻՃԵԱՆԻ նուագախումբը : Զէօրճիճեան կը նուագէ նաեւ հայկական երգեր :

Նորութիւն.— Գնգակախաղի մեծ մրցում , պարով զոյգերու կողմէ : Շահողները կը ստանան արժէքաւոր պարգեւներ :

Տոմսերը կը ծախուին.— Ճ. Փափազեան 3a rue Lafayette, Ա. Մելիքեան 43 rue Ste. Barbe, Լ. Եավրուեան 23 rue Sénac, Ճ. Մճըրիկեան 8 rue de la Providence, Մ. Պօղոսեան 53 rue Nationale :

Տոմսերու դիները երկու անձի համար 250 ֆր. :

ՀԱՑ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ , կիրակի Ճունուար 9ին , առաւօտ ժամը 10.45ին 58 rue Madameի ժողովասրահին մէջ, métro St. Placide կամ Notre Dame des Champs : Քարոզին նիւթն է «Աչխարհ ցաւոց ձոր մըն է, վասնզի այսօր ալ մարդիկ միայն մսուր մը կը տրամադրեն Քիսուսին» : Քարոզիչը՝ ՓՐՕՖ. ԽԱՃԻԿԵԱՆ: Նոյն օրը նոյն տեղը կէսօրէ վերջ Մնուճնդի հանդէսը : Արտասանութիւններ, երգեր փոքրիկներու կողմէ եւ թատերդութիւն մը : ՏՕՆԱԾՈՒ :

ՏՕՆԱԾՈՒ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Ալֆորվիլի Ազգ. վարժարանի հոգաբարձութիւնը կազմակերպած է տօնածառ մը, այս կիրակի , ժամը 3ին Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցիին մէջ : Հովանաւորութեամբ Հ. Բ. Ը. Միութեան Փարիզի Կրթ. Մարմնին : Դպրոցի աշակերտները պիտի ստանան մրգեղէններով լեցուն տոպրակներ կազանդ Պապային ձեռքով : Անակնկալներ, երիտասարդական միութիւններու կողմէ :

ՏՕՆԱԾՈՒԻ ՀԱՆԴԷՍ ԵՒ ԳԻՆԵՍԵՂԱՆ

Կազմակերպուած Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ դպրոցի, Լիլայի կրթական յանձնախումբին կողմէ, տեղի կ'ունենայ կիրակի 16 Ճունուար, ժամը 15ին, Caisse d'Epargneի սրահը, 32—34 Ave. de la Porte des Lilas, métro Porte des Lilas: Երգ, պար եւ արտասանութիւն դպրոցին աշակերտութեան կողմէ : Ճոխ եւ դիւրամատչելի պիւֆէ :

ՔԱՌԱՋԱՑՆ ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի, Ս. Ծնունդի առթիւ, Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցւոյ մէջ, մասնակցութեամբ Գուսան երգչախումբի :

Պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Շահէ աբեղայ Ա.ՃԷմեան :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ճ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ եգիպտացի կոմիտէի ընդհանուր ժողովը՝ այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Sociétés Savantesի սրահը, 28 rue Serpente, métro Odéon: Կարեւոր օրակարգ :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ճ. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ.—

ՋԱՒԱՐԵԱՆ ենթակոմիտէն այս ուրբաթ ժամը 8.30ին :

ԹԱԹՈՒԼ խումբը այս ուրբաթ ժամը 8.30ին :

ԻՇԽԱՆ խումբը այս կիրակի ժամը 9ին :

ՔԵՒՌի խումբը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին :

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ենթակոմիտէն երկուշաբթի 10 Ճունուար, ժամը 8.30ին :

ՀԱՄԱԶԱՍՊ խումբը երկուշաբթի 10 Ճունուար ժամը 8.30ին :

Սոյն ժողովներուն ներկայ կ'ըլլան Շրջ. Կ. ներկայացուցիչը :

Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է : Կարեւոր օրակարգ :

ԼԻՈՆ.— Հ. Ճ. Դ. Վարանդեան կոմիտէին ընդհ. ժողովը՝ այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, դպրոցին սրահը, 7 8rue Rabelais: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ճ. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի ժողովը՝ այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ :

ՎԻԼԻՆ.— Կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ ընկերները այս շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին, «Օհան-Ջանեան» ակումբին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ճ. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Վալանսի, Ռոմանի եւ Փոն'Օսնայի բոլոր խումբերը Ճունուար 9ին, կիր. առաւօտ, ժամը 9ին, «Ա. Ա.Հարոնեան» ակումբին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ ճիշդ ժամին :

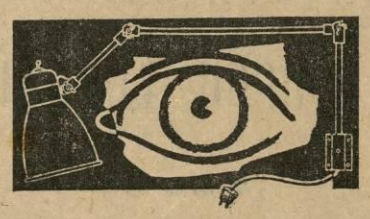
ԻՍԻ.— Ֆր. Կ. Խաչի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին: Կարեւոր օրակարգ :

ՀԱՑ ԱՊՐԻԼ

Այս մտահոգութենէն տարուած ,
Նիսի հռչակաւոր
ԱՐԱՐԱՏ ճաշարանի տնօրէն ԳԱՐԱՄԱՆԵԱՆ
կը կազմակերպէ իր ծաղկազարդ սրահին մէջ,
ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԾՆՈՒՆԴԻ առթիւ, ճաշկերոյթ խնջոյք մը, շաբաթ 8 Ճունուար, իրիկուան ժամը 8ին մինչեւ առտու: Պար, երգ :

Փութացէք դրաւել ձեր տեղերը անյապաղ , թերեւս տրամադրելի սեղան մը գտնէք
LE DOME ARARAT, 1 Ave. Thiers, NICE

LA VUE
EST UN DES ELEMENTS
ESSENTIELS DE LA PRODUCTION
UN TRAVAIL MAL ECLAIRÉ PROVOQUE
LA FATIGUE, D'OU DIMUNITION DE LA
PRODUCTION
POUR ECLAIRER VOTRE TRAVAIL D'UNE
FAÇON RATIONNELLE, CHOISISSEZ UN
DES 25 MODÈLES DES LAMPES
ARTICULÉES
« CHARMA »

ETUDIÉS POUR LE BUREAU, L'ATELIER
ET L'USINE
AVEC DIFFERENTES FIXATIONS ,
Plusieurs milliers en service aux Usines :
FORD, PANHARD, RENAULT, S. N. C. F.
THOMSON HOUSTON, etc.
LA LAMPE «CHARMA» ORIENTABLE EN
TOUS SENS EST TRES ROBUSTE
ET INDÉREGLABLE
Modèle à partir de 1500 Frs. (tout équipé)
Demandez la notice.
En vente chez votre électricien, à défaut,
à notre magasin de gros :
18, Bld. SAINT – JACQUES – PARIS (14)
Tél.: GOB. 33–27
DIRECTION: ATELIERS CHARLES MARTIN
Département Construction électrique
99, Bld. Haussmann – PARIS (VIIIème)
Industriels ! Demandez notre Brochure
« l'Augmentation de la Production par les **Petits riens**»

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վեցամսեայ 800 ֆր. , Արտ. 10 տոլ. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 8 Janvier 1949 Շաբաթ 8 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N° 5739–Նոր շրջան թիւ 1150 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 6 Ֆր.

«Յառաջ»-ի այսօրուան թիւը

Երկկ, ուրբաթ, ելեկտրական հոսանքը առ-տու կանուխէն կտրուած, յետոյ վերահաստատուած ըլլալով ժամը 11—15, Յառաջի մէկ մասըմ-ան կարելի եղաւ տպել: Այս առթիւ յետաձգուե-ցան խմբագրականը, շատ մը լուրեր եւ ծանու-ցումներ :

Հակառակ մեր կամքին շատեր ուշ պիտի ըս-տանան իրենց թերթերը: Թերեւս վաղն ալ նոյն դժուարութեանց մատնուինք (մեր թաղին համար կիրակնօրեայ ուրբաթ եւ շաբաթ):

Համակարգի ծառայումը

Վերջին լուրերն ալ կը հաստատեն թէ կրիմէի համաճարակը հետզհետէ կը ծաւալի մասնաւորա-պէս հիւսիսային Ֆրանսայի մէջ: Ցաւելուածա-կան անկողիններ պետեղուեցան Վալանսիէնի հի-ւանդանոցներու նորանոցներուն մէջ, հիւանդնե-րու թիւը աւելցած ըլլալով :

Թերթերը կը դրեն թէ համաճարակը, որ ըս-կսաւ լատինական Ծնունդին, վարակած է ամբողջ հիւսիսային Ֆրանսան: Ան այժմ վտանգաւոր չի համարուիր, բայց եւ այնպէս զգուշանալու է :

Լիոնի քաղաքապետութեան առողջապահա-կան վարչութեան տնօրէնը յայտարարեց թէ հա-մաճարակը հետեւանք է չափազանց խոնաւ եւ մեղմ օդին, եւ եթէ ջերմաչափը քանի մը աստիճան իջնէ, կրնայ անհետանալ:

Տիժոնի մէջ շատ մը բժիշկներ հիւանդ պառկած են, իսկ անոնք որ կրնան գործել, չափազանց ըզ-բաղած են իրենց պաշտօնակիցները եւ տոմորա-կան հիւանդները դարմանելով :

★ *Առողջապահական նախարարութիւնը հա-ստատելով հանդերձ թէ Փարիզի մէջ հիւանդու-թիւնը երկիւղալի հանդամանք չի ներկայացներ տակաւին, կարգ մը միջոցներ ձեռք առած է, հա-մաճարակին ծաւալումը կանխելու համար:*

Փասթէօրեան հաստատութիւնը եւ ուրիշ դի-տարան – բժշկական կեդրոններ չիճուկ մը կը պատրաստեն, պայքարելու համար կրիմէի զան-զան ձեւերուն դէմ, եթէ անհրաժեշտ համապատիւ ընդհանուր ներարկումներ կատարել : Կազմուած է նաեւ «թռուցիկ խումբ մը» մասնագէտներու, որ-պէսզի անմիջապէս օգնութեան հասնին, եթէ նոր դէպքեր պատահին այս կամ այն շրջանին մէջ : Առանք պիտի հրապարակին տեղական բժիշկներու կողմէ, քաղաքապետական եւ նահանգային վար-չութենէ միջոցաւ :

Ամէն օր վրդովիչ տեղեկութիւններ կը հաս-նին դանազան գաւառներէ : Ալանսոնի մէջ (Նոր-մանտիա), որ 15000 բնակիչ ունի , դպրոցները փակուեցան, որովհետեւ աշակերտները մեծ մա-սով հիւանդ են : Փակումը պիտի տեւէ մինչեւ Ցունուար 16: Հիւսիսային Ֆրանսայի մէջ մաս-նաւորապէս վարակուած են Լիլ, Վալանսիէն, Սէն Քանթէն եւ Տէօնքէրք:

★ *Բժիշկները կը յանձնարարեն երկու – երեք օր անկողնի մնալ, երբ վարակման ախտանշան-ներ տեսնուին :*

★ *Աւելորդ է ըսել թէ մշուշն ալ վնասակար ազդեցութիւն կը գործէ : Ամէն առտու թանձր մը-շուշ մը կը նստի մայրաքաղաքին վրայ: Հինդշաբ-թի կէս օրին մշուշը այնքան թանձրացաւ որ , Փարիզի փողոցները անտեսանելի դարձած էին : Կառքերը հարկադրուեցան վառել իրենց լոյսերը: Այն թաղերուն մէջ ուր ելեկտրականութիւնը կը-ճատուած է, բացառաբար վառեցին լոյսը : Նոյն-պէս յարկաբաժիններու, վաճառատուններու եւ գրասենեակներու մէջ, ինչ որ տեսնուած չէր ա-միսներէ ի վեր:*

Այս թանձր եւ դեղնորակ մշուշը, որ շատ կը յիշեցնէր Լոնտոնի մառախուղը, տեւեց մինչեւ ժամը 15: Այս տեսակ մշուշները հազուադէպ են Փարիզի մէջ եւ տարին մէկ – երկու անգամ հազիւ կը պատահին, միայն այն առեն երբ օդը բացա-ռապէս մեղմ է : Շատ երկար չեն տեւեր, բայց բա-ւական են ցրեկը դիւերուան վերածելու քաղա-քին դանազան մասերուն մէջ :

ԿԱՐՏԱՆի ԱԾԽԱՀԱՆԴԵՐՈՒ երկու նոր զո-հերուն, Յակիկ Մարտիրոսեանի (Պիթլիսցի) եւ լեհ բանուոր Վոժէքի յուղարկաւորութիւնը կա-տարուեցաւ Ցունուար 6ին, մասնակցութեամբ հազարաւոր քաղաքացիներու: « Իմանիթէ» կը դրէ թէ Պիվէռի ածխահանքը իր զոհեր ունեցաւ մէկ տարիէն պակաս ժամանակամիջոցի մը մէջ : Միւս հայ վիրաւորը, Սարգիս Մանկոյեան (Խար-բերդցի), վտանգէ զերծ կը համարուի:

ՏԽՐՈՒՆԻ — ՎՐԹԱՆԷՍ ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ

Պրիւսէլէն հասած մահազդէ մը խորին ցաւով կ'իմանանք մահը ընկեր ՎՐԹԱՆԷՍ ՄԱՐՏԻԿԵԱՆի Ցունուար 4ին : Ցուղարկաւորութիւնը պիտի կա-տարուէր երէկ, ուրբաթ, 7 Ցունուար:

Ողբացեալ ընկերը դեռ քանի մը ամիս առաջ կորսնցուցած էր իր կինը, Տիկ. Անթուանէթ (Սա-վայեան), եւ կը տառապէր մէկ հատիկ զաւկին՝ դժբախտ Վահէի հետ, որ անկողին գամուած է տալիներէ ի վեր, անբուժելի հիւանդութեամբ մը (ծիւրում ոսկորներու): Ծնած՝ Բաքւոյ, 1887ին, կանուխէն որբ, յաջողած էր փայլուն դիրքերու հասնիլ Պոլսոյ առեւտրական հրապարակին վրայ, չնորհիւ իր քնածին ուշիմութեան եւ յարատեւ աշ-խատանքին: Նախորդ մեծ պատերազմէն առաջ եւ դինադադարին, ներկայացուցիչն էր գերմանական հաստատութեանց : 1915 Ապրիլի ձերբակալու-թեանց առեն ինքն ալ աքսորուեցաւ Ասլաշ, բայց կրցաւ փրկուիլ արտաքին միջամտութեամբ, կո-միտաս վրդ.-ի, Բ. Քէչեանի, Բժ. Վ. Թորգոմեանի եւ ուրիշներու հետ: Պատասխանատու տնօրէնն էր (gérant) Պոլսոյ « Ճակատամարտ»ին: 1922ի ար-տագաղթէն վերջ, ամէն բան կորսնցնելով, անցաւ Գերմանիա, յետոյ Պելժիա, տաժանելի օրեր ան-ցընելով տարաբախտ Անթուանէթին հետ: Պրիւ-սէլի մէջ քանիցս եղածէ նախագահ Գաղթ. վար-չութեան, բարեբար դեր կատարելով մասնաւորա-պէս գրասէնի շրջանին:

Դեռ կը խօսինք իր մասին: Մեր խորին ցա-ւակցութիւնները՝ իր միւնուճար Վահէին, եղբօրը՝ Արամին, եւ բոլոր պարագաներուն:

ՄԱՐՍԷՑԼԻ Հ. Ց. Դ. ՏԱՆ բացումը, որ տե-ղի պիտի ունենար այս կիրակի կէսօրէն, ի նե-կայութեան Շ. Միսաքեանի, յետաձգուած է անո-րոշ ժամանակով :

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՂՈՎ

Ա. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ , որ 12 ամպլիական մար-տանաւեր փոխ առած էր 1944ին, այժմ սկսած է վերադարձնել դանոնք, իր հասուցման բաժինը ստացած ըլլալով Իտալիայէն: Առաջին հինդ մարտանաւերը ճամբայ պիտի ելլեն այս շաբթու:

ՋԻՆԱՍՏԱՆէն հասած վերջին լուրերու հա-մաձայն կարմիրները Թիէնցին մտած են,— Հիւ-սիսային շրջանին ամենամեծ նաւահանգիստը

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ Գերմանիոյ Տիւսէլտորֆ քա-ղաքին մէջ բազմաթիւ բանուորներ «դաւաճան-ներ», «ամօթ է» պոռալով Պոխումըրի պողպատի գործարանէն դուրս քշեցին խումբ մը գերման բանուորներ որոնք զրկուած էին Անգլիացիներուն կողմէ, քանդելու համար այդ հաստատութիւնը:

ՄԱՏՆԱՆՇՈՒԱԾ մսխումներու մասին խօսե-լով, տեղական թերթերը դիտել կուտան թէ հաշ-ուակալութեան դիւանին 106մեծադիր էջերը (40-964 տպագրեալ տող) չեն պարզեր բոլոր զեղծում-ներու վառնումները: Եւ իրենց կարգին յայտ-նութիւններ կը հրատարակեն ,մասնաւորապէս պատերազմական նախարարութեան եւ գերիներու վարչութեան մէջ: Թերթ մը կը դրէ թէ հազար մեծ ,էնքեր, որոնց 200ը բնակարաններ են, տա-կաւին կը մնան պետական վարչութեանց բռնա-դրաւման տակ:

ԿՕՇԻԿՆԵՐՈՒ նորոգութեան դին ոչնչուած է 910 ֆրանք (թիւ 38էն վեր, կաչի), 35էն 38 թիւե-րու համար՝ 790 ֆրանք, կիներու համար թիւ 28 —34ը՝ 645 ֆրանք եւն.:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ 60 տարիէ ի վեր առաջին անգամ ըլլալով մեղմանոյշ օդը կը տիրէ քաղաքին մէջ եւ ձիւները հալիլ սկսած են :

ԻՐԱՔի դահլիճը հրաժարեցաւ: Նոր կառա-վարութիւնը կազմեց Նուրի փաշա էլ Սայիտ, որ կը պահէ ներքին նախարարութիւնը: Արտաքին նախարարն է Սապիւլ Հաֆիտ: Հրաժարեալ վար-չապետը, Միւսահիպ Սամի Փաչաճի, պաշտօն ստանձնած էր անցեալ յունիսին: Զօր. Նուրի Սա-յիտ փաշա, որ Իրաքի ամէնէն ակնառու դիւա-նագէտը կը համարուի, ֆէյսալ թագաւորին սպարապետն էր 1914—18ի պատերազմին, իսկ վարչապետ՝ 1938 Դեկտեմբերէն մինչեւ 1940 Փե-տրուար :

Աջալանեանի դաշինքը

Փարիզի լաւատեղեակ շրջանակներէն կը հա-ստատեն թէ Ալանեանի դաշինքը, որ դինակ-ցութիւն մը կը հաստատէ Մ. Նահանգներուն, Քանատայի, Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Պելժիոյ, Հո-լանտայի եւ Լիւքսէմպուրկի միջեւ, պիտի ստո-րագրուի այս ամսու վերջը, ամէնէն ուշը՝ Փետր-ուարի սկիզբը: Ցետոյ պիտի ներկայացուի դինա-կից պետութեանց խորհրդարաններուն, վաւե-րացուելու համար: Մ. Նահանգներուն եւ Քանա-տայի վաւերացումը ամէն ապահովութիւն պիտի ներշնչէ եւրոպական պետութեանց, վոխադարձ պաշտպանութեան մասին :

Նոյն աղբիւրին համաձայն, դաշինքին նախա-դիծը «Ալանեանի ապահովութեան դօտի» կը սահմանէ Հեգենոսէն ալ անդին, բայց նշանակուած շրջանին մէջ եղած երկիրները ազատ են ընդունե-լու կամ մերժելու դաշինքին տրամադրած պաշ-տպանութիւնները : Սահմանագծուած դօտին կ'ընդգրկէ Իսլանտան, Նորվեկիան եւ Տանըմար-քան :

Այս դաշինքի մասին ալ խօսակցութիւններ տեղի պիտի ունենան Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի ար-տաքին նախարարներուն միջեւ, երբ Պ. Շուման Լոնտոն այցելէ Ցունուար 13—14ին:

Ֆրանսական կառավարութիւնը հաւանեցաւ որ յետաձգուի Եւրոպական Միութեան Ցանձնաժո-ղովին գումարումը, ինչպէս առաջարկած էր Անգ-լիա: (Ժողովը յետաձգուած էր Դեկտ. 16ին եւ պիտի գումարուէր Ցունուար 6ին) : Ֆրանսական կառավարութիւնը կը յուսայ թէ կարելի պիտի ըլ-լայ ժողովը գումարել մինչեւ Ցունուար 25, որպէս զի իր տեղեկագիրը Պրիւսէլի դաշնագրով կապ-ուած պետութեանց քննութեան յանձնուի այդ օ-րը :

★ *Իրազեկներ հաւանական կը դանեն որ ի վերջոյ Փորթուկալ եւս մասնակցի Ալանտեանի դաշինքին, իսկ աւելի վերջը Իտալիա :*

★ *Ամերիկեան սահմանադրութեամբ, կառա-վարութիւնը չի կրնար պատերազմ յայտարարել առանց խորհրդարանին վաւերացման : Հետեւա-բար, Ալանտեանի դաշինքին գործադրութեան պարագային ալ, եթէ յարձակում կատարուի զի-նակիցներէն մէկուն վրայ, խորհրդակցութիւններ պիտի կատարուին զինակից պետութեանց միջեւ: Այս տարամարդութիւնները կը պարունակէ նաեւ Համալ. Ամերիկայի հանրապետութեանց հետ կնք-ուած դաշնագիրը :*

★ *Նորվեկիոյ, Շուէտի եւ Տանըմարքայի վարչապետները, արտաքին գործերու եւ պաշտպանութեան նախարարները դաղտնի ժողով մը գումարեցին Ցունուար 5—6ին, շուէտական քաղաքի մը մէջ, կազմակերպելու համար իրենց հաւաքական պաշտպանութիւնը :*

ԵԳԻՊՏՈՍ ԵՒ ԻՍՐԱՑԻԼ ԿՐ ՀԱՄԱՁԱՅՆԻՆ

Թէլ Ավիվէն հասած հեռագրի մը համաձայն, Իսրայէլի կառավարութիւնը յայտնուար 6ին ընդու-նած է Եգիպտոսի առաջարկը՝ կռիւները դադրե-ցնելու եւ դինադադարի բանակցութիւններ կա-տարելու համար :

Հեռագիրը կ'ըսէ թէ առաջին անգամ է որ ա-րաբական կառավարութիւն մը դինադադար կ'ա-ռաջարկէ Իսրայէլի: Առաջարկը եղած է Միացեալ Ազգերու դինադադարի յանձնաժողովին միջոցաւ եւ անմիջապէս հայթա հաղորդուած :

Մինչ նոյն աղբիւրին համաձայն, Իսրայէլ անմիջապէս հաւանութիւն յայտնած է, պայմա-նաւ որ բանակցութիւնները սկսին կուիւները դա-դարեցնելէն անմիջապէս վերջ : Եգիպտոսի պա-տասխանը ուշացած ըլլալով, կռիւները կը չարու-նակուէին առջի օր, Նէճէպի չրջանին մէջ: Նոր հնարաւորութիւն մը կ'ըսէ թէ արդէն համաձայնած են :

Հէկական դեկոյց մը կ'ըսէ թէ եգիպտական կառավարութիւն մը, որ Ռաֆայէն կապա կ'երթար, ծովեզերեայ ճամբով, բուռն յարձակում կրեց Իսրայէլի զօրքին կողմէ: Կառավարութիւնը լեցուն էր դինուորներով, որոնք ծանր կորուստներ կրեցին:

★ *Անգլիոյ արտաքին նախարարութիւնը պաշ-տօնական դեկոյցով մը կը ծանուցանէ թէ Իսրայէ-լի զօրքը առնուազն մէկ մնայուն դինուորական կայան հաստատած է եգիպտական հողին վրայ, մինչեւ 100 քիլոմեթր դէպի ներս: Միեւնոյն առեն կը ծանուցանէ թէ Իսրայէլ կանոնաւորապէս ռազ-մական պիտոյքներ կը ստանայ Չեխոսլովաքիա-յէն:*

Անգլեւեգիպտական դաշնագրով (1936), Մե-ծն Բրիտանիա պարտաւոր է օգնութեան հասնիլ, եթէ յարձակում կատարուի Եգիպտոսի վրայ եւ եթէ Գահիրէ դիմում կատարէ : Իրրեւ առաջին քայլ, Անգլիա սկսած է օդնական զօրք ղրկել Ան-դրդրանի ռազահանգիստը, Աքապա : Օդանա-ւային ուժն ալ պիտի կրկնապատկուի:

Անգլիա լարուած ուշադրութեամբ կը հետե-ւի Միջին Արեւելքի անցուդարձին: Լոնտոնի թեր-թերը կը գրեն թէ Ապահովութեան Խորհուրդին

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՓԻՒՌՔ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԱԴԱՐՁ...

Մօտ տարի մը առաջ գրած իր կոնդակի մէջ Հայրապետը անդրադառնալով « Սփիւռքի հայրենադարձ»ին եւս, կրկնած է այն հաւատուածը, զոր ուղղած էր ժամանակին Նիւ Եորք դումարուած «Համազգային Կոնգրէս»ին: Ահա քանի մը տողեր այդ հաւատուածէն.

— « Մեր հայրենի հարազատ իշխանութիւնը բացել է Սփիւռքի տարագիր հայութեան առաջ Հայրենիքի դռները, որով ոչ միայն ազատում է հայ ժողովուրդին անխուսափելի ձուլման, ազգային դիմազրկման, օտարութեան մէջ հիւծուելու եւ անէանալու մեծ վտանգից, այլեւ լիակատար հնարաւորութիւն ընձեռում է թուով աճելու եւ ֆիզիքապէս զօրանալու հայրենի հողի վրայ...: Հայ ժողովուրդի պարտականութիւնն է ամէն ինչ ստորադասել Ազգահաւաքման, Հայրենադարձի նուիրական գաղափարի կենսագործման»:

Ըսելէ յետոյ որ Սփիւռքի հայրենադարձը իր «մեծախորհուրդ վեհութեամբ համարժէք է եբրայեցիների բիբլիական «Ելից»ին, Հայրապետը ինչպէս թշնամիներ կը տեսնէր «հայրենիքի տեղւոյն ամրողջացման» գործին մէջ, նոյնպէս թշնամիներ ու դաւադիրներ տեսնելով հայրենադարձի շարժման մէջ, գրի առած է հետեւեալ յատկոտ տողերը.

« Ով բացայայտ թէ դաղտնի դաւեր է լարում Հայ Սփիւռքի Հայրենադարձի դէմ, նա կամայ թէ ակամայ դուրս է մնում հայ ժողովուրդի ազգային հոգեւոր միասնութիւնից: Ով թեթեւա – մտօրէն թէ չարակամօրէն հակառակում է Հայ Հայրենադարձին, նա դառնում է զինակից հայ ժողովրդի դահիճ Քեազիմ կարապէքիրների, վատիկանի կամակատար Աղաջանեանների եւ աշխարհակալ դաւադիրների, որոնք փորձում են հայ տարագիրներից վարձկան զինախմբեր կազմակերպել եւ տորիական աշխատանքի իրաւազուրկ բանակներ նախապատրաստել»:

Ասկէ աւելի ցասկոտ, ու նաեւ Հայոց Հայրապետի գրչին անվայել տողեր անկարելի է երեւակայել: Պարզ է, որ Հայրապետի զայրոյթի առարկան մենք ենք՝ Դաշնակ հաւատուածը», մենք որ մեր ընթացքով դարձեր ենք զինակից «հայ ժողովրդի դահիճ Քեազիմ կարապէքիրին եւ Վատիկանի կամակատար Աղաջանեաններին»: Գոնէ Հայրապետը չյիշատակէր անունը Քեազիմ կարապէքիրի, որուն դեռ երէկ զինակից էինք իր այսօրուան տէրերը. Քեազիմ կարապէքիր երբ Հայաստանի սրտին վրայ նստած էր, այսօրուան կարմիր վարիչները, անոր իսկ միջոցաւ, հետադիմներով կը փութացնէին «Ռուսաստանի եւ Հայաստանի պրոլետարիատի ողջոյնները Թրքական պրոլետարիատին»: Գիտենք. տխուր պատմութիւն է այդ եւ Հայրապետը գիտակցաբար կ'ուզէ մոռցութեան տալ զայն :

Բայց մի՛թէ «Դաշնակ հաւատուածը» հակառակ էր ներդաղթին: Գործուած անլուր ապօրինութեանց դէմ խօսին ու բողոքելը արդե՞օք չարժման դէմ հակառակիլ կը նշանակէր: Ինչո՞ւ բռեզործականի մէկ միլիոն տոլարի հանգանակութիւնը փայլուն յաջողութեամբ պսակուեցաւ, եւ ինչո՞ւ երկրորդ միլիոնի հանգանակութիւնը ձախողանքով վերջացաւ: Պատասխանը պարզ է. առաջին հանգանակութիւնը յաջողեցաւ, որովհետեւ Դաշնակցութիւնը գործեց ու զոհաբերեց, երկրորդ միլիոնի հանգանակութիւնը մնաց կէս ճանապարհին, որովհետեւ Դաշնակցութեան դէմ մղուած հալածանքները, այլեւ ներդաղթի անուղղակի գործուած ապօրինութիւնները, տարկաղբեցին զայն ձեռնպահ մնալու, բայց երբեք ներդաղթի հակառակորդ դառնալու: Ինչո՞ւ սակայն ներդաղթով ոգեւորուածները զոնէ երկրորդ միլիոնի հանգանակութիւնը գլուխ չհանեցին:

Ներդաղթի հակառակորդները անո՛նք են, որոնք որոշ հաշիւներով ներդաղթ յայտարարեցին, բայց յետոյ ալ զայն երեսի վրայ թողուցին՝ պատճառ դառնալով հազարաւոր Հաերու դժբախտութեան: Շարժման սկիզբէն իսկ թէ Հայաստանի կառավարութիւնը եւ թէ էջմիածինը ամէն ջանք թափեցին, որ Դաշնակցութիւնը հետու մնայ գործէ :

« Ներդաղթող Հայերի ընդունման եւ տեղաւորման Երեւանի Կեդր. Մարմինը» չէ՞ր որ իր 1945 Դեկտեմբեր 25 թուակիր շրջաբերականով, ուղղուած Ազգային Մարհուրդներուն, տուաւ առաջին ազդանշանը թէ, Դաշնակցականներուն տեղ տրուելու չէ ներդաղթի կազմակերպիչ կոմիտէներուն մէջ:

Ինքը՝ այսօրուան Հայրապետը չէ՞ր, որ ասկէ ճիշդ 20 ամիսներ առաջ, « էջմիածին» ամսաթերթի 1947 Փետրուար – Մարտ միացեալ համարին մէջ գրեց որ՝ «պէտք է անխնայ պայքար բանայ անոնց դէմ, որոնք յերիւրանքներով ու զրպարտութիւններով կ'աշխատին ձախողեցնել ներդաղթը»: Այդ օրերուն կա՞ր մէկը որ ներդաղթին հակառակ խօսէր:

Ներդաղթի վարիչները ներդաղթել ուզողներէն կը պահանջէին հրաժարիլ Դաշնակցութենէն, հայհոյել «Մեր Հայրենիք»ին, «Մայիս 28»ին, Եռագոյնին եւ, Դաշնակցութիւնը լոկ ինքզինքը կը պաշտպաներ սկսած այս մոլեգին արշաւանքին դէմ՝ միաժամանակ ուժ տալով ներդաղթի չարժման: Ինչպէս բոլշեւիկները, կաթողիկոսն ալ ջներեց որ Դաշնակցութիւնը ինքզինքը պաշտպանէր անլուր յարձակումներու դէմ :

Երեւանի կառավարութիւնը, էջմիածնի Կաթողիկոսը եւ մեր բոլոր հակառակորդները քանիցս յայտարարեցին, որ 2—3 տարուանընթացքին Հայաստան պիտի փոխադրուին 4—500.000 տարագիրներ: Արդ, կը հարցնենք. Դաշնակցութի՞ւնը եղաւ պատճառ, որ ոչ թէ 4—500 հազար, այլ նոյնիսկ 100 հազար Հայեր իսկ չփոխադրուեցան Հայաստան: Տարիներու աղմուկէ եւ իրարանցումէ յետոյ, Հայաստան փոխադրուած են ընդամէնը 86.000 Հայեր միայն :

Մեծադղորդ անուն մը կրող Նիւ Եորքի «Համազգային Կոնգրէսը, որուն հետ էին, իբր թէ, աշխարհի բոլոր Հայերը, յայտարարեց որ, յօդուտ ներդաղթին, 5 միլիոն տոլար պիտի հանդանակէ: Այս մեծախօսիկ պարոնները, որոնք իրենց կողքին ունէին Բարեգործականը, Թեմերու Առաջնորդները, զանազան Հայրենակցականներ, քաղաքական կազմակերպութիւնները եւ հայ հարուստներու դասը, ինչո՞ւ չկրցան կատարել իրենց խոստումը: Ու էթէ չկրցան կատարել, ո՞վ էր ատոր պատասխանատուն: Դաշնակցութի՞ւնը արդեօք :

Ճիշդ է, 86.000 Հայեր փոխադրուեցան Հայաստան, բայց ատոր փոխարէն նաեւ որքա՜ն աւերներ գործուեցան Սփիւռքի մէջ: Հայրապետը չի՞ դիտեր որ Սփիւռքի հայրենադարձով զբաղող անպատասխանատու մարդիկ պատճառ եղան, որ Սփիւռքի մէջ ապրող հազարաւոր Հայեր անտեսապէս քայքայուին եւ կործանին :

Իրանի մէջ չէ՞ր, որ հազարաւոր հայ գիւղացիներ ներդաղթի պատճառով կորնչուցին տուն, այգի, արտ, պարտէզ, ամէն ինչ եւ այսօր կաթօտ ենամէն բանի: Դեռքանի մը չաբաթ առաջէ՞ր որ Թաւրիզի ժողովուրդը նոյնքան լաւ հագուած է այսօր որքան Փարիզցին: Հունգարիոյ հողը աղքատ է բնական արտադրութեան տեսակէտէն, բայց պօքսիթէն որուն արտադրութիւնը աւելի է նախապատերազմեան շրջանէն: Պողպատը, հիւսուածեղէնը, վայրաշրժները, կամ պատերազմի առաջուան չափը ունին եւ կամ աւելի են:

Արեւելեան շրջանի վերադարձնումի տեսակէտէն Չեխոսլովաքիան տկար է: Երկու բան վնասեցին իրեն, մէկը 1947ի երաշտը, երկրորդը 1948ի քաղաքականութիւնը :

Չեխոսլովաքիոյ արտաքին առեւտուրի 90 առ հարիւրը (որուն մէկ երրորդովը կ'ապրէր ազգը) կախում ունէր Արեւմտեան շրջանի հում նիւթի ներածումէն, ինչ որ ապրանքի վերածուելէ վերջ դարձեալ կը ծախուէր Արեւմուտքին: Չեխոսլովաքիան երկիր մըն է, որ կընար արագ վերականգնում մը ունենալ, Մարշըլի ծրագրին հում նիւթի վարկովը, ինչպէս բամպակ, ածուխ, ճարպային նիւթ, մանղեղէն եւայլն: Սակայն ներկայիս հոն նոր տեսակի արեւելեան առեւտուրի դրութիւն մը կը փորձուի: Թէեւ ամէն երկիր իր ներքին խնդիրները ունի, սակայն վերջին վեց ամիսներու ընթացքին անոնց միջեւ դաշինքը կնքուեցաւ, որոնք ձեւաւորեցին Արեւելեան Եւրոպայի առեւտուրը, որ իր լայն դիծերուն մէջ դուրս կ'ելլէ Գերմանիոյ շրջափակէն եւ կը մտնէ Ռուսիոյ շրջափակը:

Պատերազմէն առաջ Գերմանիան իբրեւ հսկայ մը՝ իր շուքը կը ձգէր արեւելեան դրացիներուն տնտեսական եւ ճարտարարուեստական կեանքին վրայ: Լեհաստան եւ Հունգարիա մէկ կողմէն կը կերակրէին, միւս կողմէ անոր յաճախորդներն էին ծանր ճարտարարուեստի մէջ: Ռուսիան գլխաւոր բաժնեկիցն է, սակայն տարբեր դետնի վրայ,— իբրեւ ուտեստ կամ հում նիւթ, ճարտղ եւ իբրեւ չինուած ապրանքի յաճախորդ: Ֆ.

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Հանգանակարութիւնը Միջին Եւրոպայի մէջ

Լենինի եւ բոլշեւիկեան յաղթութենէն ի վեր Ռուսիոյ մէջ, ոչ մէկ տեսն փոքր խումբ մը մարդիկ այնքան չուտ ձեռք առին իշխանութիւնը, որքան նեփկայիս Լեհաստանի, Հունգարիոյ, Չեխոսլովաքիոյ, ինչպէս եւ իրենց համայնավար դը – րացի երկիրներուն մէջ:

Տասը տարի առաջ այս երկիրներուն մէջ համայնավարները չունէին փոքրամասնութիւն մը էին: Հունգարիոյ մէջ չորս հինգ հազար, Լեհաստանի մէջ լիսուն վաթսուն հազար, Չեխոսլովաքիոյ մէջ թերեւս 75 հազար: Այսօր Հունգարիոյ եւ Լեհաստանի համայնավարները մէկ միլիոնէն աւելի անդամ ունին, իսկ Չեխոսլովաքիա եօթը – ութկէս միլիոն :

Անոնց կուսակցութիւնները լեցուն են արիւնոտ պատեհապաշտներով, որոնք ոչ արիւնոտ յե – ղափոխութեան մէջ դտնուած են, ոչ ալ ընդդիմադիր խմբակցութիւններու դէմ: Կուսակցութեան մաքրութիւնը պահելու համար, ուժեղ եւ ինքնանուէր համայնավարներ կ'ուզեն անոնք, փոխանակ պատեհապաշտներու եւ քուէարկողներու : Մրցակից Սոցիալ դեմոկրատ կուսակցութեան հաշիւը ցարդ մաքրած ըլլալով եւ իրենց մէջ լուծելով՝ սկսան կարգ մը մաքրազործումներու:

Երկրորդ կարեւոր հարցն է, զանգուածային հաւատարմութիւնը: Հունգարիոյ եւ Լեհաստանի մէջ հեռուհետէ աւելի հաւատարմութիւն կայ, որովհետեւ դպրոցները կը բացուին եւ սեղանին վրայի ուտելիքը կ'աւելնայ: Չեխոսլովաքիոյ մէջ տակաւին չկայ պէտք եղած հաւատարմութիւնը : Բայց համայնավարները կը ձգտին համոզել ժողովուրդը թէ՝ նոր կառավարութիւնները իրենց ստեղծագործութիւններն են եւ իրենց չահուն համար կը կառավարեն :

Ուրիշ դժուար հարց մըն էվարչական խնդիրը: Վարիչը պէտք է որ ըլլայ վստահելի եւ ազնիւ արտադրութեան դործը վարելու: Փոր – ձուած վարիչներու տեղ պէտք է դնել չփորձուած դեկավարներ : Ինչ որ դժուար է, եւ սակայն համայնավարները բարձր ճարտարարուեստական դիրքերու կը մղեն երիտասարդները :

Կուսակցութիւնը կը ձգտի խանդավառ պահել, ժողովուրդը, իսկ մասնագէտները կ'ամրողջացնեն ծրագիրը, քանի որ կը կարծեն թէ ընկերվարական կարգուսարք մը պիտի ստեղծուի ջնջելով անցեալին յիշողութիւնը:

Նիւթական ապահովութիւնը մեծ դեր կը կատարէ համայնավար կառավարութեան մէջ: Հիմա հոն անոնք աւելի լաւ են, որովհետեւ ճարտարարուեստը վերակենդանութիւն ցոյց կուտայ , իսկ յետպատերազմեան հունձքը յաջող է :

Լեհաստան ամէնէն չատ տառապեցաւ, սա – կայն ամէնէն չուտ վերադաւս ինքզինք, չհաշ – ուելով Բրիտանիան եւ Ֆ. Միութիւնը: Իր ելեկտրական ուժը, պողպատի արտադրութիւնը, չի – նարարութիւնը եւ ճարտարապետութիւնը հաւասար են եւ երբեմն ալ կ'անցնին նախապատերազմեան չափերը: Անոնք սկսան այս տարի միայն իրենց մեքենաշարժ արօրներու արտադրութիւնը եւ դալ տարի իրենց չինած ինքնաշարժները պիտի կրնան դործածել: Ածուխի արտադրութիւնը, որ լեհական ամէնէն մեծ ճարտարարուեստական ճեռնարկն է, չատ աւելի է քան պատերազմէն առաջ, ինչ որ կարելի կը դարձնէ որ Լեհաստան դառնայ եւրոպայի ամէնէն մեծ արտածողը: Ածուխը բանական օտար դրամ կը բերէ :

Հունգարիոյ վերակենդանութիւնը չի հասներ Լեհաստանին, սակայն աւելի է Չեխոսլովաքիա – յէն: Հունգարները չատ չուտ չհնեցին պատերազմին վնասները, մանաւանդ կամուրջները, հաղորդակցութեան միջոցները: Հունգը առատ էր եւ Պուտափէշտի ժողովուրդը նոյնքան լաւ հագուած է այսօր որքան Փարիզցին: Հունգարիոյ հողը աղքատ է բնական արտադրութեան տեսակէտէն, բայց պօքսիթէն որուն արտադրութիւնը աւելի է նախապատերազմեան շրջանէն: Պողպատը, հիւսուածեղէնը, վայրաշրժները, կամ պատերազմի առաջուան չափը ունին եւ կամ աւելի են:

Արեւելեան շրջանի վերադարձնումի տեսակէտէն Չեխոսլովաքիան տկար է: Երկու բան վնասեցին իրեն, մէկը 1947ի երաշտը, երկրորդը 1948ի քաղաքականութիւնը :

Չեխոսլովաքիոյ արտաքին առեւտուրի 90 առ հարիւրը (որուն մէկ երրորդովը կ'ապրէր ազգը) կախում ունէր Արեւմտեան շրջանի հում նիւթի ներածումէն, ինչ որ ապրանքի վերածուելէ վերջ դարձեալ կը ծախուէր Արեւմուտքին: Չեխոսլովաքիան երկիր մըն է, որ կընար արագ վերականգնում մը ունենալ, Մարշըլի ծրագրին հում նիւթի վարկովը, ինչպէս բամպակ, ածուխ, ճարպային նիւթ, մանղեղէն եւայլն: Սակայն ներկայիս հոն նոր տեսակի արեւելեան առեւտուրի դրութիւն մը կը փորձուի: Թէեւ ամէն երկիր իր ներքին խնդիրները ունի, սակայն վերջին վեց ամիսներու ընթացքին անոնց միջեւ դաշինքը կնքուեցաւ, որոնք ձեւաւորեցին Արեւելեան Եւրոպայի առեւտուրը, որ իր լայն դիծերուն մէջ դուրս կ'ելլէ Գերմանիոյ շրջափակէն եւ կը մտնէ Ռուսիոյ շրջափակը:

Պատերազմէն առաջ Գերմանիան իբրեւ հսկայ մը՝ իր շուքը կը ձգէր արեւելեան դրացիներուն տնտեսական եւ ճարտարարուեստական կեանքին վրայ: Լեհաստան եւ Հունգարիա մէկ կողմէն կը կերակրէին, միւս կողմէ անոր յաճախորդներն էին ծանր ճարտարարուեստի մէջ: Ռուսիան գլխաւոր բաժնեկիցն է, սակայն տարբեր դետնի վրայ,— իբրեւ ուտեստ կամ հում նիւթ, ճարտղ եւ իբրեւ չինուած ապրանքի յաճախորդ: Ֆ.

ԱՆԳԼԻՈՑ հանրակառքերու աշխատաւորները կը սպառնան ընդհ. գործադուլ յայտարարել այս չաբաթ օր: Աշխատանքի նախարարութիւնը խիստ ազդարարութիւն մը ուղղեց, դիտել տալով թէ « անարդած պիտի ըլլան սահմանադրական իշխանութիւնը, եթէ գործադրեն իրենց որոշումը »:

«Հին Աստուածներու» նոր թեւադրութիւնը

Ինչպէս հաղորդած էր «Ցառաջ», Փարիզի մէջ կազմուած է «Ազամեան» թատերախումբ մը – թիւնը: Առաջնակարգ վարչութիւնը արդէն իսկ ձեռնարկած է գործի :

Իրրեւ առաջին ներկայացում որոշուեցաւ բեմադրել Լեւոն Շանթի «Հին Աստուածները»: Բեմադրութիւնը յանձնուած է դերասան Շահան Սարեանի, որ միաժամանակ պիտի կատարէ Աբեղայի դերը: Վարչութեան նախագահ ընկերը Դա – ւիթեանեան, մեր լաւագոյն մտաւորական – սի – րողներէն, առանձնած է Վանիահօր դերը: Մնացեալ դերերն ալ բաժնուած են նմանապէս սիրող ընկերներու միջեւ (Տիկին Օսմանճեան, դերասանուհի Օր. Դաւիթիանեան, Պ. Պ. Ղարիպեան, Ս. Թորոսեան, Կ. Օսմանճեան) եւ Նոր Սերունդի անդամներու մէջ :

Լ. Շանթի թատերգութիւնը կը պահանջէ լուրջ ուշադրութիւն , բեմադրութեան արուեստի տեսակէտէն: Կան բազմաթիւ խթիթ տեսարաններ: Օրինակ Մկհհանի տեսարանը կը պահանջէ հարուստ տէֆորներ, բազմաթիւ լուսարձակներու խաղեր, արագ փոփոխութիւններ եւայլն: Միու – թիւնը վարձած ըլլալով Théâtre de l'Ambigu ն, հնապաւոր պիտի ըլլայ բարդ տեսարաններու լաւ – գոյն բեմադրութիւնը, չնորհիւ թատրոնին հարուստ բեմասարքին եւ արհեստագիտական միջոցներուն: Ներկայացումը աւելի եւս ճոխ դարձնելու համար միգանուշներու ամբողջ տեսարանը պիտի բեմադրուի լիւս, երաժշտութեամբ եւ «պալէ»ով: Նմանապէս պիտի պատրաստուի քուրմերու երդման եղանակը: Այս առթիւ դիմում եղած է երաժշտագէտ Պ. Մեսումեցի, իսկ «պալէ»ի կազմակերպումը առանձնած է Տիկին Հ. Թորոսեան :

Աւելորդ է ըսել, որ «Հին Աստուածներ»ու նման թատերախաղի բեմադրութիւնը կը պահանջէ մեծագումար ծախք:

Ուստի մեր թատերասէր հասարակութեան կը մնայ քաջալերել այս լուրջ ձեռնարկը: Այսպիսով մենք հնարաւորութիւն պիտի ունենանք տեսնելու պարբերական եւ բաեխղճօրէն պատրաստուած ներկայացումներ :

Բերենք մեր լայն ազակցութիւնը, որպէսզի յաջողի ձեռնարկը: Նկատի առնենք միշտ թատրոնին կարեւորութիւնը գաղութներու մէջ: Կանոնաւոր թատրոնը հնարաւորութիւն կ'ընծայէ համախմբելու մեր գեղարուեստասէր ուժերը, մշակելու նոր, երիտասարդ ուժերու ձիրքերը, հայ լեզուի տարածումը, հայ կեանքի պատկերացումը հայկական ինքնուրոյն թատերախաղերով, հայ մշակոյթի ժողովրդականացում ու զարգացում եւն. :

Հասարակութիւնը սիրով պիտի ուղէ տեսնել «Հին Աստուածները»ը հարազատ, ճոխ եւ գեղեցիկ բեմադրութեամբ:

Թատերախաղին նիւթը գրեթէ յայտնի է ամէնուն: Սակայն մեկնութիւնները տարբեր են : Նիւթը կը պատկերացնէ բազմաթիւ երեւոյթներ , չարք մը պրիսմակներու տակ: Այս մասին կ'անդրադառնանք առանձին : Ս. Թ.

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԷն Պէյրութ հասած ըլլալով՝ Ցարութիւն վարդապետ հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրած է: — « Երուսաղէմի վանքին չքաւորներուն թիւը որ նախապէս 200ը չէր անցներ, ներկայիս հազար է: Հին քաղաքին բոլոր խանութները բաց են եւ կարելի է ամէն բան դնել : Այն ինչ որ անկարելի է դառնել, պատրիարքը բերել կուտայ, Անդրյորդանանէն: Օրինակ վերջերս 70 թիթեղ ձէթ եւ 30 թիթեղ ալիւր իւղ եկած էր Բեթղեհէմէն: Պատրիարքը միշտ չփման մէջ է արտաքին երուսաղէմի հայրենակիցներուն հետ եւ միշտ տեղեակ անոնց կացութեան: Անոնց որոնց կարելի է հում նիւթ դրկել, ամէն ամիս կենդանիներու վրայ բեռցած կը դրկէ ,իսկ անոնց որոնց ան կարելի է, դրամ կը դրկէ, ինչպէս Բեթլէհէմի, Պէյթ Ճալայի, Ռամալլայի, Երիքովի, Ձիֆինէի, Ամմանի եւ Ռէմլէի (դրաւումէն առաջ): Ասոնցմէ զատ կ'օգնէ նաեւ բոլոր այն հայ կաթոլիկ եւ բողոքական չքաւորներուն որոնք իրենց Առաջնորդին յանձնարարականով կը դրկուին Վանք: Վեց ամսուան ընթացքին 170.000 բաժին կերակուր տրբուած է միայն Երուսաղէմի աղէտեալներուն:

Պատրիարքը իր հօտին եւ Ս. Աթոռին անցուցած ծանր տագնապին հետեւանքով, չափազանց նիհարցած է եւ մազերը ամբողջութեամբ ճերմկած են: Միշտ նամակ կը դրէ հայրենիքէն մինչեւ Ամերիկաները, օգնութիւն աղերսելով :

ՊԷՅՐՈՒԹի մէջ վերջերս մեռած է ընկերը Յովհ. Ալիքսանեան: Ծնած Տէօրթեօլ 1891ին: Կանուխէն մտած էր Դաշնակցութեան շարքերը : Տէօրթ – եօլի ինքնապաշտպանութեան ժամանակ կը հանդիսանայ այդ շարժումը վարող դէմքերէն մէկը: Կը նշանակուի զաւական մարմնի անդամ, եւ կը մասնակցի միկուսակցական մարմնին, որ այդ օրերուն անհրաժեշտ էր ինքնապաշտպանութիւնը վարելու : Պէյրութի մէջ Սահակ կաթողիկոսին կողմէ նշանակուած էր վրանաքաղաքի թաղ. խորհուրդի առենադպիր, ինչպէս նաեւ հոգաբարձու Ազգ. Սահակեան վարժարանի: Եւ Ազգ. գաւառական ժողովի անդամ 1925ի եւ 1926ին: Ան՝ նկարագրով ընկերական էր, ազնիւ եւառաչառ : Ունէր տրամաբանող սուր միտք, կացութիւնը յստակ կերպով ըմբռնելու :

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ ԱՄՍԱԳԻՐ 26 րդ տարի թիւ 11 (1948 Նոյեմբեր) , ճոխ եւ այլազան բովանդակութեամբ: Գրական կտորներ, ուսումնասիրութիւններ, յուշեր: Տարեկան բաժնեգին 6 տոլար: Հասցէ.— Hairenik Monthly, 212 Stuart Street, Boston, 16 Mass. (U. S. A.):

ՆԱՅԻՐԻ, ամսագիր գրականութեան եւ արուեստի: Դ. տարի թիւ 9 (1948 Հոկտեմբեր) : Երիտասարդութեան ժամադավայրը, նմոյշներ Ա. Հայաստանի գրականութենէն: Տարեկան բաժնեգին 3 սթերլին: Հասցէ. —A. Dzaroukian, B. P.372, Alep (Syrie):

ՅԱՌԱՋԿԸ ևուրեն

Փարիզէն Պ. Վարդան Մանուկեան մէկ տարեկան « Ցառաջ » կը նուիրէ, Կաղանդի առթիւ իր կնքահօր Պ. Գրիգոր Զերվիչեանի, Creteil :

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ջերմապէս կը խնդրուի մեր բաժանորդներէն նկատի ունենալ հետեւեալ խիստ կարեւոր պարագաները .—

1.— Թերթին առաջիկայ բաժնեգինն է 800 ֆրանք, վեցամսեայ :

2.— Տարեկանին դինը չենք նշանակած դիներուն յարաճուն փոփոխութեան պատճառով :

3.— Պակաս ղրկուած դումարները կը հաշուենք , ապրիլքին համապատասխան ժամանակով , նոր սակի հիման վրայ, օրինակ 1200 կամ 600 ֆրանքը ոչ մէկը տարեկան է, ոչ ալ միւսը վեցամսեայ :

4.— Առանց մասնաւոր նամակի ապառնելու բոլոր պարտք ունեցողները թող բարեհաճին փակել իրենց հաշիւները:

5.— Հետզհետէ պիտի դադրեցնենք անվճար թերթերը :

6.— Ծանուցումները վճարովի են անխտիր :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Զ. ՄՈՒԹԱՖԵԱՆԻ ՆԿԱՐԱՀԱՆԴԷՍԻՆ ԱՌԹԻԻ

Une semaine de Paris (15 Դեկ.).— Արեւելքէն է որ կուգայ մեզի Մութաֆեան, որուն այս երկրորդ ցուցահանդէսը Փարիզի մէջ, ցոյց կուտայ իր նկարչութեան անհուն օրէնն աղնուական նկատդիրը :

Մութաֆեան եղերական տեսարաններու մէջ կ'ոգեկոչէ զարհուրելի տրամը Թուրքերուն բարբարոսութեանց որ արիւնով ողողեցին Հայաստանը՝ իր հայրենիքը: Նկարիչը կը ներկայացնէ սահմռկեցուցիչ տեսարաններ: Բայց , Մութաֆեան Գոբեթանի ովկիանոսէն մասնաւորապէս ներշնչուած է, Արմորիքի հին ափերուն վրայ գտնելէ վերջ իր երկրին բնավայրերուն անդրադարձումը:

Ասիկա ցուցահանդէս մըն է որ ունի մասնայատուկ հմայք մը:— Կ. Ժ. ԿՐՕ

Les Nouvelles Litteraires (16 Դեկտ.).— Մութաֆեան կալըրի Վէյլի մէջ տաղանդով կը ցուցադրէ ծովային ու դաշտային Գոբեթանեան: Այդ գործերը կլրակոտ թափդմանութիւններ են գոյնի մէջ, եւ առողջ՝ նիւթին մէջ: Անոնք կը պահեն արեւելեան երազայնութիւն մը:— Մ. ԿՈՒՐԻԷ

Le Parisien Libéré (27 Դեկտ.).— Մութաֆեան կը զարդացնէ իր Coloristeի յատկութիւնները: Իր բնանկարները լեցուն են կեանքով: Անոնք կառուցուած են առանց աւելորդ նկարչականութեան : — ՄԱՐԹԻՆԻ

« ՑԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (65)

ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԻ

ԳԼՈՒԽ ԺԴ.

ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ԿԸ ՍԿՍԻ ԿԱԶՄՈՒԻԼ ԹՈՐՈՍԻ ԵՐԿԻՐԸ

Շուտ մը ընտրութիւնէն եղան եւ առանց վայրկեան մը կորսնցնելու, այն բոլոր բազմութեամբ յարձակեցան Վահկա հայրենական բերդին վրայ՝ ուր Ցոյներու փոքրիկ խումբ մը ազգակարար կ'ապրէր Լեւոնի անկումէն ի վեր. ոբոնք տեսան այն ահագին բազմութիւնը, չփոթած կը նայէին թէ՝ ե՞րբ եւ ի՞նչպէս այդ սքանչ Հայերը կրցեր էին գլուխ վերցնել : Իսկ Թորոս իր դեսպանը ադրէն իր հետ բերած էր:

Ամուսա բերդին բերդապահներէն՝ խարդախ, չահասէր, ճոռոմաբան մարդ մը ընտրած էր, որու ոչ թէ միայն ազատութիւն՝ այլ նաեւ հարստութիւն եւ գանձ խոստացեր էր թէ որ կարենար համոզել բերդակալը՝ բերդը տալու առանց պատերազմի, եւ գաղտնի վարձք ալ խոստանալով կ'աւեցնէր որ եթէ դիմադրութեամբ եւ արիւնահեղութեամբ առնուէր բերդը՝ եղդում կ'ընէր իր նախահարց վրայ թէ իրմէ դժութեան պէտք չէր որ սպասէր :

Ուստի յոյն պատգամաւորը երբ գնաց եւ յայտնի ու գաղտնի պատգամները կատարեց, բերդակալը ժողով մը ըրաւ. Ամուսա բերդին սքանչելիօք առումը, վախն ու վարձքը, պաշարի պակասութիւնը, ռոճիկներու չհասնիլը, պահապանաց թուոյն սակաւութիւնը բաւական պատճառ եղան բերդը յանձնելու Թորոսին :

Նոյն իրիկուն բերդին դռները բացուեցան ու բանալիները տրուեցան Թորոսի, որ յաղթանակաւ իր հարցը բուն ժառանգութեան բնակարանը կը մտնէր եւ կը տիրանար. մէկէն պէտք եղած հրամանները տրուեցան նորոգութեան համար որ հոն հաստատուի ինք,եւ ան գիշեր իր բոլորխումբերը կը բաժնէր ընդ ձեռամբ Բարկինի, Կոստանդնի եւ Սարգսի զանազան բերդերու վրայ. իսկ ինք ընտրուած երեք հազար մարդ հետը առած, ճամբայ կ'ելլէր ուղղակի Մամեստիոյ վրայ, ուր կայսեր կուսակալը կը նստէր. առաւօտ չեղած իր զօրքերը հոն հասան, ուր իր ամուսնի երկիւղը իրմէ առաջ հասեր է :

Հետն էր նաեւ կապանօք Ամուսա բերդակալ իշխանը՝ վեհայ Մամեստիոյ կուսակալին, զոր կանչեց Թորոս իր առջեւ եւ խոստացաւ իշխեն Ամուսա բերդին իր բոլոր ստացուածքը, զաւակները, կինը, ծառաները ամէնն ալ ողջ՝ ամբողջն ալ դարձնել, թէ որ կարենայ համոզել իր խնամին, նոյնպէս կը խոստանար Մամեստիոյ իշխանին ամէն դիւրութիւն, ազատ երթալու իր բոլոր ընտանիքով, միայն թէ խաղաղութեամբ իր ձեռքն յանձնէր քաղաքը:

Իսկ ընդհակառակն եթէ պարտաւորէր պատերազմի սկսիլ, Հռոմէները պէտք էր որոշ դիտնային թէ առջի թափուած արեան կաթիլին՝ հրաման պիտի ղրկէր տանել ծախելու Հալէպի Ամիրային՝ կինն ալ, զաւակներն ալ եւ բոլոր ծառաները՝ որ բերդին կալանաւոր էին: Եւ ալ անկից վերջ գաչինքի ու գժութեան չսպասէին իրմէ ու երեք ժամ միջոց տուաւ եւ ուղարկեց :

Բայց Թորոս ան մարդկիկներէն էր՝ որ պարապ ժամանակ անցնել չեն դիտեր. ուստի զօրքերուն երրորդ մասը գէնքի վրայ պատրաստ՝ քաղաքին դրան առջեւ ճակատեցնելով, միւս երկու մասին հրամայեց դոց խրամը փորել. ինչ գլուխնուն վերեւ կեցած կը ցուցնէր, եւ աս գործողութեան հանդիսատես ու մասնակից կ'ընէր բոլոր Հռոմ գերիները՝ որ բանտած՝ բանակը բերուած էին, գաղտնի ապսպրելով իր զօրքերուն, որ եթէ ոմանք մէջերնին քաղաք փախչելու փորձ ընեն՝ թող տան եւ աչք դոցեն :

Թորոսի բոլոր փափաքը այն էր որ առանց ապետն ճապաղիքի եւ արագութեամբ գործը լմընցնէ, ժամանակ չտայ թշնամին ուշաբերելու , վասնզի պիտէր թէ առջին արհաւիրքը մարդկանց սրտին վրայ որչափ զօրաւոր է. ուստի իր զօրաց մէջ վերջին աստիճանի գործունէութիւն մը կը տիրէր :

ԽՒՐԻՆԶ

ՈՒՐԱՒ ԼՔ ՈՐ ԿԱՂԱՆԴԵՑԻՔ ՁԵՐ ՓՈՔՐԻԿՆԵՐԸ: ՏՈՒԼՔ ՁԵՐ ՆՈՒԷՐԸ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻՆ ՈՐ ԱՆ ԱԼ ԿԱՂՆԴԷ ԻՐ ՓՈՔՐԻԿՆԵՐԸ :

բրիտանական ներկայացուցիչը կատղմը ծանրա – կշիռ յայտնութիւններ պիտի ընէ, որոնք իր կարծիքով միջազգային համդամանք ունին: Անգլիա կը կասկածի թէ Միջին Արեւելքը խռովայոյզ վիճակի մը մատնուած է, իբրեւ հետեւանք Իսպայէլի արարքներուն: Հակառակ Ուշլինկթընի ճըն – չումին, հրէական զօրքը տակաւին չէ հեռացած եգիպտական հողէն:

ՀԱՑ - ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐՔ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Բացուած է, լինելոյդ տարեշրջանի բաժա – նորդագրութիւնը: Ապրուստի յարաճուն սղու – թեան, թուղթի եւ տպագրութեան եւ փոխադրական ծախքերու յաւելումը նկատի առնելով նոր բաժնեդին որոշուած է 1949 Յունուարէն սկսեալ՝

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐ 500 ֆրանք:

ԱՆԳԼԻԱ, ԿԱՆԱՏԱ, Մ– ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ, կիպրոս, Պաղեստին, Եգիպտոս, Հնդկաստան եւ իրաք 2 տոլար:

ՄՆԱՑԵԱԼ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ համար 600 ֆրանք:

Կը խնդրուի ՀԱՑ – ԲՈՑԺի բարեկամներէն, դիւրացնել մեր գործը, դառնալով նոր բաժանորդներ, եւ ծանօթացնել մեր թերթիկիրենց շրջանակին:

Ո եւ է դիմում եւ առաքում կատարել վարչական հասցէով,— ԽՈՍՐՈՎ ՎԶՏՈՒՆԻ (Nercessian Khosrow), 17 rue Damesme — Paris (13):

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.—ԼԻՈՆ.— Ա. լամուչէն (Սէն ժըլնի Լավալ) Այրի Տիկին Մարիամ Տէրմանեան կը ծանուցանէ թէ իր ամուսնոյն Զաուիկ Տէրմանեանի մահուան քառասունքին առթիւ, հոգեհանդստեան պաշտօն պատարագ պիտի մատուցուի (Ծնունդեան պատարագի միջոցին) իր յիշատակը յարգող հայրենակիցներն ու բարեկամները կը հրաւիրուին: Այս կիրակի առաւօտ, Լիոնի Հայոց եկեղեցին:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.—Այրի Տիկ. ՍՐԲՈՒՀԻ ՊԱՔՐՃԵԱՆի մահուան քառասունքին առթիւ իր զաւակներուն կողմէ մատուցուր հոգեհանդստեան պաշտօն պիտիկատարուի այս կիրակի, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, յետ պատարագի:

Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները:

ԵՐՈՒՍԱղԷՄի ԱՂՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ փարիզէն Տիկին Մարի Երանեան հազար ֆրանք կը ուսուիրէ: Ստանալ «Յառաջ»էն:

« ԱԴԱՄԵԱՆ » ԹԱՏԵՐԱՍԻՐԱՑ ԽՈՒՄԲԸ

Մեծ պատրաստութեամբ կը ներկայացնէ

Théâtre de l'Ambigu (2ter, Bld. St. Martin Paris (10)

Ուրբաթ, փետրուար 11, ժամը ճիշդ 20.30ին

Լ. Շ Ա Ն Թ Ի

«ՀԻՆ ԱՍՏՈՒՀԾՆԵՐ»

ՏՕՆԱԾԱՌԻ ՀԱՆԴԷՍ ԵՒ ԳԻՆԵՍԵՂԱՆ

Կազմակերպուած Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ դպրոցի, Լիլայի կրթական յանձնախումբին կողմէ, տեղի կ'ունենայ կիրակի 16 Յունուար, ժամը 15ին, Caisse d'Epargneի սրահը, 32—34 Ave. de la Porte des Lilas, métro Porte des Lilas: Երգ, պար եւ արտասանութիւն դպրոցին աշակերտութեան կողմէ: Ճոխ եւ դիւրամատչելի պիւֆէ:

ՏՕՆԱԾԱՌ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Ալֆորվիլի Աղգ. վարժարանի հոգաբարձութիւնը կազմակերպած է ծօնածառ մը, այս կիրակի, ժամը 3ին Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցիին մէջ: Հովանաւորութեամբ Հ. Բ. Ը. Միութեան Փարիզի Կրթ. Մարմնին: Դպրոցի աշակերտները պիտի ստանան մրգեղէններով լեցուն տոպրակներ կապուղ Պապային ձեռքով: Անակնկալներ, երիտասարդական միութիւններու կողմէ:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

1949ի «ԳՈՑԱՄԱՐՏ» ՕՐԱՑՈՑՑԸ

Շաբաթական պլոք, 22 նոր նկարներով զարդարուած: Գինն 130 ֆրանք:

Կրնանք թղթատարով ուղարկել: Franco 150 ֆր., Դիմել M. Keusseyanի 11 Place d'Aix, Marseille:

ՎԱՇՏԱՊԵՏ ՄԻՀՐԱՆ ՊՕՑԱՃԵԱՆ կը խնդրէ Պ. Զօհրապ Պօղոսեանէ (Մարսէյլէն) որ իր նոր հասցէն իմացնէ հետեւեալ հասցէին.— Brigadier M. Boyadjian S. P. 52 176—B. P. M. 5— T. O. E:

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

Ֆր. Կապոյտ Խաչի Շրջ. վարչութիւնը իր բոլոր մասնաճիւղերուն հետ կը տօնէ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐը:

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 13ԻՆ

Հինգշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Sociétés Savantesի մէջ:

×

ՊՈՄՈՆի մասնաճիւղը կը տօնէ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 16ԻՆ, կէսօրէ վերջ եկեղեցւոյ կից սրահին մէջ:

ՊՈՒԼ. ՕՏՏՈՑի մասնաճիւղը այս կիրակի, կէսօրէ վերջ, 18 Bld. Denis Papinի, Cabucelle:

Ճոխ յայտագիր, չարժանկար եւ կաղանդ Պապային նուէրները բոլոր մանուկներուն:

Կը հրաւիրուին ծնողքները ու թաղեցիները:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐը ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Ֆր. Հայ Կապոյտ Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղը Մանուկներու Օրը կը տօնէ 1949 Յունուար 13ին ժամը 3ին, Հ. Ց. Դ.ի նոր սրահին մէջ, rue Convalescents: Ծնողները կրնան իրենց երեխաները ընկերանալ:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐը ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Ֆր. Կապոյտ Խաչի Լիոնի մասնաճիւղը կազմակերպած է «Մանուկներու Օրը», 9 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Salle Ste. Cécileի մէջ (257bis rue Boileau) Lyon:

Փոքրիկներու կողմէ պիտի ըլլան երգ, արտասանութիւն, պար եւայլն: «Կաղանդ Պապան» բոլոր փոքրիկներուն նուէրները պիտի բաժնէ անխտիր: Կը հրաւիրուին ծնողները եւ Լիոնի հայ հասարակութիւնը:

ՅԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

(ՀԱՑ ՎՇՏԻ ԵՒ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳԻՉԸ)

Սէնթ Էթիէնի մէջ, 8 Յունուար, շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, St. Ermomardի սրահին մէջ, Rue Saleysel:

Գեղարուեստական բաժին: Մուտքը հրաւիրատոմսով:

ԳԹՈՒԹԵԱՆ ՅԱՐԲԱԹ ԵՐԿԱՐԱՁԳՈՒԱԾ

Ընդառաջ երթալով հասարակութեան փափաքին, Գթութեան շաբթուան հանգանակութիւնը երկարաձգուած է մինչեւ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 15:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Մարսէյլի Աղքատախնամ – Որբախնամ միութեան, տեղի կ'ունենայ 8 Յունուար 1949, շաբաթ իրիկուն, ժամը 9ին մինչեւ լոյս Alhambraի սրահին մէջ, 340 Bld. Chave:

Գեղարուեստական բաժին.— Կ'երգէ Օր. Գոհար Իրիկ Մարտիկեան (Փօլ Մօնթալ), ձայնասփիւռի եւ Ֆր. բեմի իրապաշտ երգչուհին: Կը նուագէ ազգորտկիստ Յարութիւն Այանեան (ինը տարեկան): Կը պարէ Ֆիլիփ Փափազեան, Կովկասեան պարել եւ Ֆլաքէթ (15 տարեկան): ԿԻԿՕ ԵՒ ԻՐ ԽՈՒՄԲԸ ԵՐԳԻ ԵՒ ՊԱՐի ՄԷՋ:

Կը նուագէ հանրածանօթ ջութակահար Պ. ԶԷՕՐՔԻՃԵԱՆի նուագախումբը: Զէօրէքեան կը նուագէ նաեւ հայկական երգեր:

Նորութիւն.— Գնդակախաղի մեծ մրցում, պարզ զոյգերու կողմէ: Շահողները կը ստանան արժէքաւոր պարգեւներ:

Տոմսերը կը ծախուին.— Ց. Փափազեան 3a rue Lafayette, Ա. Մեծիկեան 43 rue Ste. Barbe, Լ. Եավրուեան 23 rue Sénac, Ց. Մճըրիկեան 8 rue de la Providence, Մ. Պօղոսեան 53 rue Nationale:

Տոմսերու դիները երկու անձի համար 250 Ֆր.:

ՀԱՑ ԱԻԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ, կիրակի Յունուար 9ին, առաւօտ ժամը 10.45ին 58 rue Madameի ժողովասրահին մէջ, métro St. Placide կամ Notre Dame des Champs: Քարոզին նիւթն է «Աչխարհ ցաւոց ձոր մըն է, վասնզի այսօր ալ մարդիկ միայն մասուր մը կը տրամադրեն Քիստոսին»: Քարոզիչը՝ ՓՐՕՖ. ԽԱՑԻԿԵԱՆ: Նոյն օրը նոյն տեղը կէսօրէ վերջ Մնունդի համդէսը: Արտասանութիւններ, երգեր փոքրիկներու կողմէ եւ թատերդութիւն մը: ՏՕՆԱԾԱՌ:

ՔԱՌԱՋԱՑՆ ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի, Ս. Ծնունդի առթիւ, Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցւոյ մէջ, մասնակցութեամբ Գուսան երգչախումբի:

Պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Շահէ արեղայ Ամէմեան:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՍԻ.— Հ. Ց. Դ. Զաւարեան կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր չաբաթ, ժամը 8.30ին Ազատին սրահը: Շատ կարեւոր օրակարգ: Ներկայ կ'ըլլայ Կ. Կ.ի ներկայացուցիչը:

Հ. Ց. Դ. ՓԱՐԻԶԻ Եգիպտացի կոմիտէի ընդհանուր ժողովը՝ այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Sociétés Savantesի սրահը, 28 rue Serpente, métro Odéon: Կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ.—

ԻՇԽԱՆ խումբը այս կիրակի ժամը 9ին:

ՔԵՌԻ խումբը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին:

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ՆՓԹԱԿոմիտէն երկուշաբթի 10 Յունուար, ժամը 8.30ին:

ՀԱՄԱԶԱՍՊ խումբը երկուշաբթի 10 Յունուար ժամը 8.30ին:

Սոյն ժողովներուն ներկայ կ'ըլլան Շրջ. Կ. ներկայացուցիչը:

Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Կարեւոր օրակարգ:

ՎԻՆ.— Կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ ընկերները այս չաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին, «Օհանեան» ակումբին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Վալանսի, Ռոմանի եւ Փոն տ'Օպայի բոլոր խումբերը Յունուար 9ին, կիրակուան առաւօտ, ժամը 9ին, « Ա. Ահարոնեան» ակումբին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ ճիշդ ժամին:

ԻՍԻ.— Ֆր. Կ. Խաչի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8ին: Կարեւոր օրակարգ:

Ս. ԷՓԻԷՆի Ֆ. Հ. Կ. Խաչի ընդհ. ժողովը՝ Յունուար 10ին, ժամը 3ին, մատուռին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՑ ԱՐԵՆՈՒՇՆԵՐՈՒ ընդհ. հաւաքոյթ, Մնունդի առթիւ, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Սէն ԺԷռոմի հայկ. եկեղեցւոյ կից սրահին մէջ: Կը հրաւիրուին Մարսիլիոյ Արաքս, Եփրատ, Տաւրոս, Սեւան եւ Սիփան խումբերու արիւնէն ու թեւիկները:

Այս մտահոգութենէն տարուած,

Նիսի հռչակաւոր

ԱՐԱՐԱՏ *ճաշարանի տնօրէն* **ԳԱՐԱԳԱՆԵԱՆ** *կը կազմակերպէ իր ծաղկազարդ սրահին մէջ,* **ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԾՆՈՒՆԴի** *առթիւ, ճաշկերոյթ խնջոյք մը, չաբաթ 8 Յունուար, իրիկուան ժամը 8էն մինչեւ առաւօտ: Պար, երգ:*

Փութացէք դրաւել ձեր տեղերը անյապաղ, թերեւս տրամադրելի սեղան մը գտնէք

LE DOME ARARAT, 1 Ave. Thiers, NICE

ԼԻՈՆԻ ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

կազմակերպած ընտանեկան մեծ պարահանդէսը, Յունուար 29ին, Վիլլէօրպանի Թաղապետական պարտսրահին մէջ: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՀՐԱՒԷՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

Փարիզի Առաքելական Ընկերակցութեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ ընկերակցութեան բոլոր անդամները այս կիրակի, ժամը ճիշդ 15ին, Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ, ունենալով միեւնոյն օրակարգը 26 Դեկտ.ի ընդհ. ժողովին որ տեղի չունեցաւ օրինական մեծամասնութիւն գոյացած չըլլալով:

Այս անգամ ներկանեալ թիւը ինչ որ ալ ըլլայ պիտի նկատուի օրինաւոր:

Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն որ հաճին անձամբ ներկայ ըլլալ եւ կատարել իրենց պարտականութիւնը:— (Դիւան)

ՏՕՆԱԾԱՌ, ԽՆՋՈՑՔ, ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Կրքնոպլի Կապոյտ Խաչի կողմէ, այս կիրակի ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, Ամբընօնվիլի սրահին մէջ: Խնամուած գեղարուեստական բաժին, եւրոպական պարեր, դիւրամատչելի եւ ճոխ պիւֆէ, տաք սրահի մէջ: Կաղանդ Պապան նուէրներ ունի բոլոր երախաներուն համար: Մուտքը ազատ է:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

177 44,25

ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վեցամսեայ 800 ֆր., Արտ. 10 տոլ. կամ 3 աճգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 9 Janvier 1949 Կիրակի 9 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N° 5740–Նոր շրջան թիւ 1151 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 6 ՖՐ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՎՐԹԱՆԷՍ ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ

Ամէն օր դուժական լուր մը...

Հինգէն վերջ, երէցներն են որ մէկիկ մէկիկ կը հեռանան, ձգելով իրենց ետին լայն պարապ մը: Ցաճախ առանց լրացնելու իրենց ապրելու սահմանուած տարիները բաժինը:

Չեմ հաւատար թէ Վրթանէսը ծերացած էր: Չեմ կրնար հաւատալ որ այդ կենսուրախ, վառվռուն եւ յարաշարժ մարդը դատապարտուած է յաւիտենական հանգիստի :

Երկու ահաւոր պատերազմներ, քամնելի եւ չարաղէտ, կրկնապատկեցին մարդոց եւ մանաւանդ մեր, Հայերուս տարիները եւ վաթսունը համարուեցաւ ծերութիւն:

Ընկեր Մարտիկեան զոր ճանչցած եմ « Ճա – տամարտ»ի օրերէն, ինչ յիշատակներ կը տանի իր հետ:

Զինադադարի պատմական օրերուն, ոչ միայն իր գրասենեակը, գործը ծալած մէկ կողմ դրած, համակ եռանդ, սրտով եւ քսակով բաց, կը վազվզէր օրն ի բուն, այլ եւ տուննալրարճուցած էր տեսակ մը որբանոց եւ գաղթակայան :

Եթէ, ըմբռստ եւ սրտաբեկ, այս դատանն մահուան հանդէպ, չահմռկիս յանկարծ, ինչ մանր մունր, բայց եւ շատ յատկանշական դէպքեր կը հալածեն քեզ ու փափաքը կուտան զանոնք պատմելու :

Դէպքեր որոնք եթէ խնդուք կը բերեն երբեմն, բայց եւ ցաւ կուտան թէ Վրթանէս Մարտիկեան ու իրեն պէս քիչեր, մոռցած տուն ու տեղ ամբողջապէս ապամադրուած յեղափոխական կամ հանրային գործին, կը դառնան եզակի մարդիկ :

Իր ընկերասէր եւ զոհողութեան ընդունակ նկարագիրը, գործի եւ բարեկեցութեան մէջ միացին չնչող այդ մարդը դարձուցած էր «ամէնուն Վրթանէսը» «Ճակատամարտէն» նեռս թէ դուրս:

Եւ այսօր ալ, երբ այլեւս չկայ, յուզումով ու արցունքով միայն կարելի է յիշել զինքը ու ատով ալ յարդել իր յիշատակը :

ՍՕՍԻ

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ե. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Գերագոյն Խորհուրդը աւելի խղճացուց բռնաբարման յանցանքներու պատիժ – ները: Նոր օրէնքին համաձայն, պարզ բռնաբարումը պիտի պատժուի 10—15 տարի տաժանակիր աշխատանքով (նախապէս հինգ տարի էր): Ան – չափահաս աղջիկներու բռնաբարումը, «խմբական բռնաբարումը» եւ այն պղծութիւնները որ ծանր հետեւանքներ կ'ունենան, պիտի պատժուին 15—25 տարի բանտարկութեամբ (առաջ 8 տարի էր): Կը նշանակէ թէ «վերակատարումը» յառաջ գացած է նաեւ այս ճակատին վրայ...

ՄԵԹՐՈՑԻ երթեւեկը պիտի չկրճատուի :

ՄԱՀՈՒԱՆ դատապարտուեցաւ Տիկին Քարէ, այլ անուամբ «Կատու», 40 տարեկան որ կեստոփոյի դործակալ դառնալով Լոնտոն գացած, յետոյ Փարիզ եկած էր եւ իր զերմանացի սիրահարին միջոցով 35 հայրենասէրներ մատնած էր: Այս զոհերուն մէկ մասը գնդակահարուած եւ միւս մասը աքսորի մէջ մեռած են: Իր մեղսակիցը Տիկին Պլոնտի որ դատարան բերուած էր պատգամակով, դատապարտուեցաւ երկուքուկէս տարի բանտարկութեան եւ 50.000 ֆրանք տուգանքի :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ խորհրդային շրջանին զինուորական վարչութիւնը հաւանեցաւ որ խորհրդարան մը հաստատուի այդ շրջանին մէջ, իբրեւ փոխանցման շրջան, մինչեւ որ արեւելեան Գերմանիոյ պետութիւն մը հաստատուի: Այս խորհրդարանը պիտի բաղկանայ 10 անդամներէ :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԵՐԿՈՒ ՇԱՐԱՆԿԱՐՆԵՐ «Նեռնոչքա» եւ «երկաթեայ վարագոյրը», որոնք Ե. Միութեան կեանքին առնուած են, արդիլուեցան Ֆրանսական կառավարութեան կողմէ, այն մտածումով թէ կրնան տեղի տալխռովութեանց: Փարիզի ամերիկեան դեսպանը կ'աշխատի եւ առնել տալ այս արգելքը :

ԿՐԻՒԻ 4 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԱՀԱՑՈՒ

ՋԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՀԱՄԱՁԱՅԱԿԻՆ ԴԷՄ

Առողջապահական նախարարութիւնը կարգ մը պատուէրներ հաղորդեց մամուլին, պայքարելու համար կրիւին դէմ: Այս առթիւ նախարարութիւնը զարթեալ կը յիշեցնէ թէ հիւանդները մեծ թիւ մը կը կազմեն, բայց հիւանդութիւնը անվնաս է եւ կարճ կը տեւէ :

Ահաւասիկ տարբական զգուշութիւնները. —

1.— Խստօրէն գործադրել մարմնական մաքրութեան սովորական միջոցները: Մանաւանդ աւելի յաճախ լուալ ձեռքերը:

2.— Հակառելել չնչառական գործարանները: Կարելի եղածին չափ զգուշանալ դուրս ելլելէ եւ հանրային խճողուած վայրեր յաճախելէ :

3.— Ուշադրութեամբ հսկել մանուկներու առողջութեան, մանաւանդ պէտք է ստուգել տղոց ջերմութիւնը: Եթէ տենդ ունի, անմիջապէս չէզոքացնել եւ բժիշկ կանչել :

4.— Կը յանձնարարուի նաեւ թեթեւ դիմակ մը դնել կրիւի վարակեալ կամ կասկածելի անհատի մը մօտեցած ատեն (քիթն ու բերանը ծածկել կապի ութանկիւնի կտորով մը):

★ *Մշուշը դեռ կը շարունակուի Փարիզի մէջ, նպաստելով համաճարակին տարածմանն:*

★ *Հռչակաւոր մանրադէտ մը, Պրոֆ. Մոռօ, հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ տեղական թերթի մը.*

— « Կրիւին ներկայ համաճարակը շատ աւելի ծանր հանդամանք ունի քան կը կարծեն կարգ մը պաշտօնական շրջանակներ: Կը ներկայացնէ 1918 — 1919ի սխտանչանները՝ իր սկզբնական շրջանին: Կացութիւնը աւելի վրդովիչ է, երբ յիշենք թէ 1918 Օգոստոսին սկսած համաճարակը ինը ամիս տեւեց եւ մահացու դէպքերը մինչեւ 25 % հասան :

« Բայց եւ այնպէս, պէտք չէ խուճապի մատնուիլ: Այսօր մեր տրամադրութեան տակ ունինք դեղեր, օրինակ՝ փէնիսիլինը կամ «սիւլֆամիտ»ները, որոնց շնորհիւ կրնանք յաջողութեամբ պայքարիլ բարդութեանց դէմ: Բայց հարկ է զգոյշ ըլլալ: Մանաւանդ որ, քանի մը օրէ ի վեր մահացու դէպքեր կ'արձանագրուին: Փարիզեան հիւանդանոցին մէջ չորս հոգի մեռած են 400 հիւանդներու վրայ: Այս համեմատութիւնը կարելի է մինչեւ թիւ մը համարել: Քանի որ ծանօթ կանխարգելի դեղերը միշտ ազդու չեն, միայն զգուշական միջոցներով կարելի է խուսափիլ հիւանդութենէն: Այսպէս, պէտք չէ այցելել կրիւէ վարակուած անձերու, շատ մօտէն չխօսիլ անոնց հետ (վարակումը տեղի կ'ունենայ օդի միջոցաւ) եւն: Միշտ օգտակար է պահիլ տաք սենեակի մը մէջ, կօկորդը ցօղուել ալքոլախառն ըմպելիներով եւն.:

★ *Հակառակ մահացու դէպքերու յաւելման եւ Պրոֆ. Մոռոյի յոռետեսութեան, կառավարութիւնը տակաւին անհրաժեշտ չի դներ բացառիկ վիճակ յայտարարել :*

ԱՇԽԱՏԱՎԱՐՁԻ նոր յաւելումներ կը պահանջեն Արհեստակցական Միութիւնները, փոխարինելու համար ապրուստի սղութիւնը :

ԶԻՆԱՍՏԱՆի կարմիր բանակները վերսկսան իրենց յարձակողականը Նանքինի եւ Շանկայի դէմ, Նոր տարուան դադարէն վերջը: Եօթը հարմարավար զօրամասեր յառաջ կը խաղան դէպի մայրաքաղաք, վճռական հարուած մը տալու համար: Միւս կողմէ նոր ձեռնարկներ կը կատարուին, ի խնդիր հաշտութեան: Մասնագէտներու կարծիքով, Նանքինի անկումն ալ չի կրնար վերջացնել պատերազմը :

ՅԱՒԱՋ կր ևուիրեն

Մէօտոնէն Պ. Գազանճեան մէկ տարեկան « Ցառաջ» կը նուիրէ Պ. Շահպազեանի Փարիզ, Պ. Զաւուշեան Շավիլլէն վեցամսեայ «Ցառաջ» կը նուիրէ Պ. Թէրզեանի , Առնուվիլ :

Մարշըլ հրաժարեցաւ

Ամիսներու ձգձգումներէ վերջ, Պ. Մարշըլ , Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը, եւ իր անմիջական օգնականը՝ Լովեթ հրաժարեցան յունուար 7ին: Արտաքին նախարար նշանակուեցաւ Մարշըլի խորհրդականը՝ Պ. Տին Էչիսըն , օգնական՝ Պ. Ճէյմս Ռէյպ :

Ծանուցանելով այս հրաժարումներն ու մանուանումները, նախագահ Թրումըն յայտարարեց թէ կը մնայ միակ պատասխանատուն Մ. Նահանգներու արտաքին քաղաքականութեան: Շեշտեց նաեւ թէ արտաքին քաղաքականութիւնը կը մնայ անփոփոխ, մասնաւորապէս Ե. Միութեան հանդէպ: Այս վերջին պարագան պատասխան մը կը համարուի ամերիկացի հրապարակագրի մը մէկ յօդուածին որով դիտել կուտար թէ երկու տարբեր ձգտումներ կը տիրեն ամերիկեան քաղաքականութեան մէջ, մէկը՝ մեղմ (Թրումըն) Մոսկուայի հանդէպ, միւսը խիստ :

Հակառակ այս վճռական յայտարարութեան, կարգ մը իրազեկներ կը կարծեն թէ Էչիսընի եւ Ճէյմս Ռէյպի անուանումը անկիւնադարձ մը կը կազմէ ամերիկեան քաղաքականութեան մէջ : Եթէ Մարշըլի հրաժարումը հետեւանք է հիւանդութեան, իր օգնականին՝ Լովեթի հրաժարումը անգամ մը եւս կ'ապացուցանէ նախագահին հետ եղած տարակարծութիւնը :

★ *Նախագահին յայտարարութեան համաձայն, նոր նախարարը եւ իր օգնականը պաշտօնի պիտի ձեռնարկեն յունուար 20ին :*

Պ. Թրումըն ընդունելով Մարշըլի հրաժարականը, չերմապէս գնահատեց զայն իբրեւ «կարկառուն դէմք մը պատերազմի շրջանէն» : Այս առթիւ ցաւ յայտնելով որ նախարարին առողջական վիճակը թոյլ չի տար շարունակել իր պաշտօնը, նախագահը կը թուէ անոր մատուցած քանի կազին ծառայութիւնները թէ իբրեւ սպարապետ Մ. Նահանգներու բանակին եւ թէ իբրեւ դիւանագէտ :

★ *Նոր նախարարը, Պ. Էչիսըն, վեց տարուան փորձառութիւն ունի Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութեան մէջ : Ամբողջ պատերազմի ընթացքին օգնականն էր արտաքին նախարար Քորտըլ Հըլի: Ինքն էր որ, նոյնիսկ Մարշըլի ծրագիրէն առաջ, յայտարարեց թէ Մ. Նահանգները պարտաւոր են օգնել Եւրոպայի: Ինքն է նաեւ Ե. Միութեան դիմադրելու քաղաքականութեան վարիչներէն մէկը :*

★ *Նախագահ Թրումըն պատգամաւոր մը աղդելով խորհրդարանին. պահանջեց աւելի լայն եւ դրական օգնութիւն ընծայել աշխարհի, բարձրացնելու համար կեանքի բարեկամական պայմանները :*

★ *Ֆրանսական մամուլը ցաւ կը յայտնէ Մարշըլի հրաժարման առթիւ, ջերմապէս գնահատելով անոր արժանիքները իբրեւ ռազմագէտ եւ իբրեւ հեղինակը Եւրոպայի տնտեսական վերակազմութեան ծրագրին որ իր անունը կը կրէ: Համայնաւար օրկանը, «Իւմանիթէ» դիտել կուտայ թէ այդ ծրագրին հեղինակն է որ իր տեղը կ'անցնի, հետեւաբար բան մը չէ փոխուած :*

★ *Մոսկուայի թերթերը քննելով Թրումընի ճառը, անոր կը վերագրեն «համաչխարհային տիրապետութիւն արտաքին քաղաքականութեան մէջ» :*

Զինադադար եւ նոր կռիւներ Պաղեստինի մէջ

Թէլ Աւիվէն կը հեռագրեն թէ կռիւները դադրեցան Նէճէպի շրջանին մէջ, ուրբաթ կէս օրին, երբ Եգիպտոս հաղորդեց թէ կ'ընդունի Խորհրդի պայմանները, բայց անմիջապէս զինադադարի մը յոյսերը նորէն ցնդեցան, երեք ժամ վերջը, երբ լուր հասաւ թէ կռիւը կը շարունակուի Ռաֆայի մէջ, եգիպտական սահմանին վրայ :

Միւս կողմէ, Անգլիոյ արտաքին նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ հրէական նոր զօրամաս մը մտած է եգիպտական հողը: Անգլիական ծանուցագրին համաձայն, այս երկրորդ զօրամասը դիտք բռնած է Միջերկրականի ափերուն վրայ: Տակաւին կասկածներ կան թէ հրէական երեք պահականոցներ եւս հաստատուած են նոյն շրջանին մէջ:

★ *Լոնտոնէն 8 յունուար թուականով Ռիւթէր կը հաղորդէ.—*

Անգլիա զինուորական միջոցներ ձեռք կ'առնէ միջին Արեւելքի մէջ: Իր զինուորները դէպի Ադքապա, եգիպտական եւ պաղեստինեան ուղղորդանեան սահմանագլուխին վրայ ճամբայ ելած են :

Շուտով մամաւոր պաշտօնական դեկոյցով մը պիտի հաղորդուի իրենց ցամաքահանումը :

Իսրայէլի զինուորները 100 քիլոմեթր միայն հեռու են Անդրյորդանեան այս նաւահանգիստէն :

ԱՌԱՋԻՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՄԲ.— Լուսիկ, իրաւահայ գրագիտուհին, որ հատոր մը ունի արդէն, «կեանքի էջերից» եւ որ Ամերիկա գնաց վերջերս, մեզի ղրկած է իր առաջին տպաւորութիւնները ։—

Ու այսպէս...

Արեւելքցի ուսանողը Նիւ Եորքի մարդաշատ պողոտաներէն եւ կայմերէն իր յոգնած ոսկորները կ՚քարշ տալիս ։

Աշուն է ։ Տխուր աշուն ։ Պանդուխտ տղայի հոգւոյ մէջ թափուր են տերեւներ, չորացած՝ մոխրանալու մօտիկ տերեւներ...

Շէնքեր են բարձրանում ։ Բարձր, հարիւր – յարկանի, տիեզերքը զարմացնող, բաբելոնեան աշտարակից էլ աւելի երկնասլաց՝ միմեանց վրայ դարսուած յամառ կառոյցներ ։ Գուրգէնի չորս բոլոր քով՝ Radio City, Rockfeller Center եւ ուրանց ահռելի սուտերում, մի քարէ նստարանի վրայ, խոոված երեխայի նման գլուխը թեքած՝ նստել է նա ։

կարճ տարածութեան վրայ, արհեստականօրէն սառցած բեմում, պարում են աղջիկները՝ պուպրիկների նման զարդարուած, ոտքերին վակցրած ունենալով անիւներ, որոնք օգնում են նրանց սահելու սառոյցի թափանցիկ մակերեսին, երաժշտութեան տըմփոցմփոցող չափերի տակ ։ « Նոր աշխարհ»ի այդ նոր մօտայով կազմակերպուած խրախճանքն առանձնապէս չի էլ յուզում Գուրգէնին ։ Նրան մինչ այժմ հետաքրքրող ներկայացումները եղել են աւելի խոր փիլիսոփայութեամբ լեցուն՝ քան այդ մի քանի տասնեակ կիսամերկ պարը, չնայած, որ այդ եւս նա իր տեսած անժխտելի նորոյթների չափումն է դասում ։

Ժուժանների լրարանցում, մերթ ընդ մերթ հրդեհ գուժող ահազանգ ։ Հանրակառքի շարան – ներ եւ հին ու նոր ինքնաշարժեր մեծ ու փոքր, ամէն գոյնի, ամէն տեսակի, ու մինչեւ անդամ կառապաններ՝ ֆրակ հագած, ցիլինդրաւոր եւ սպիտակ ձեռնոց հագած...։

Հազարաւոր մարդիկ անցնում են հապճեպ ։ կեանքի կառուսելը պտրտում է տարօրինակ չխկոցով ։ Քաղաքացիները այնքան մտազբաղ են, այնքան խուճապահար, որ Գուրգէնը ժամերով նստած է այնտեղ ու դեռ ոչ ոք է նկատել նրան ։ Եւ լաւ, տղան էլ հենց այդպէս, ինքն իրեն մի հիւղէ է համարում Նիւ Եորքում գալարուող ութ միլիոն չունչերի հետ համեմատած ։ Ութ միլիոն ծնուած, սնուող ու աճող երկոտանիներ, ո – րոնք ապրում են ահա այն կապտագոյն ծուխի եւ մոլեխանման տների մէջ, տներ՝ բեղդերի տես – քով, այնքան բարձր, որ արեգակի ճառագայթները իսկ թափանցել չեն կարողանում թղթէ վարագոյրներից ներս ... ։

Սակայն այս մարդկային խեժաժանոգում (Նիւ Եորք քաղաքին Madhouse ասում են Ամերիկացիները), ժողովուրդը անդիկային աւիւնով է չարժուում... Թերեւս նրանց երակներում արեան փոխարէն էլեկտրականութիւն է չրջում ... ։

Իր աշխատային տրամադրութեամբ հանդերձ, Գուրգէնը ժպտաց ու մի գլանիկ վառեց ։ Բայց ի՞նչ զարմանալու առիթ կայ ։ մի՞թէ անբնական երեւոյթներ քիչ կան իր չրջապատում ։ Ահա խաչհակ մի ընտանիք՝ ոտքից գլուխ ազնուականօրէն հագնուած, յղկուած չարժուձեւով, հարուստ կենցաղ ունեցողի վստահ քալուածքով ։ Գուրգէնը սեւամորթներ տեսել է իր ծննդավայրում, նիհար, բոպիկ, կեղտոտ ու դարերից ի վեր սորկութեան դերի ։ իսկ այստեղ ...

Եւ կապուտաչեայ «Gentleman Negro»ն իր պճնուած տիկնոջ թեւը մտած, բացում է տարուան ամենաչքեղ իր ինքնաչարժի դուռը, որն յատկապէս իր անձնական պատյանների համար է դուրս բերել ։

Ինչ որ տհաճելի զգացում աղեխարշ ցաւով բղկտում է տղային ։ Շարժւում է, քայլել է սկսում ։ Սրտում մի բաց տաճար ունի իր սուրբերին աղօթելու եւ այդտաճարում անձրեւից բացի ոչինչ կայ հիմա... ։ Մենակ է այժմ այդ ովկիանոս քաղաքում, այդ միլիոնաւոր դեղուհիներով վխտացող ճեմելիների կանաչութեան մէջ ։ Օրեր են անցել, չաբաթներ ։ Նա փորձել է դիմադրել հետզհետէ աճող սրտամաչ յոյզերին ։ «Կ՚անցնի», ասել է եւ նորից այսօր... Ցուչերը մօտնում են, հեռանում, խաղալ են փոխում իր զրպտուած ջղերի հետ ։ Բոլոր հիւանդութիւններից ամենավատթարը ճամբորդի համար «կարօտն» է ։ համոզւում է Գուրգէնը եւ անխուսափելի ախտն յանկարծ իր թեւերն է փռում նրա առանց այն էլ բորբոքուած երեւակայութեան վրայ ։

Կախարդական արագութեամբ երիտասարդի մտապատկերի խորքում գծւում է « Հաղար ու մէկ գիշեր»ների երկիրը՝ Թէհրանի նախշուն աշունը, չողչողուն արեւն ու մէկ էլ դէմքեր, ոչ թէ մէկ – երկու՝ այլ խմբեր, մտերիմների անգիր սրած դիմագծեր, խօսքեր անիմաստ, մի ծեր կնոջ չայ եւ ուրիշ սովորական մանրամասնութիւններ, որոնց արժէքը կայանում է նրանում, որ նրանք միայն իրենն, Գուրգէնին են պատկանում ։ իր խրանի սրբութիւններ են ու իր անձից բացի ոչ ոք է երբեւէ նրանց սիրել սովորել... Ոչնչ զաղափար ունի նրանց գեղեցկութեան մասին ։

— « Գիտնական էլ եթէ դառնալու լինես՝ ես քեզ միչտ նոյնչափ կը սիրեմ մինչ հիմա» ։ Անոյշ բարբառ մի քաղցր աղջկայ եւ,

— « Երեխէս նուրբ սիրտ ունի ։ օտարութեան դիմանալ չի կարող», մայրական խանդաղատանք ու արցունք ։ Իրականութեան մէջ էլ իսկապէս Գուրգէնն իր վերջին ճիգն է դրծի գնում դիմանալու Ամերիկայի լափող կենցաղին եւ մէկ էլ անհանգիստ, անքուն գիշերներին ու այն երկար, նեմսացնող ժամերին, երբ ինքը պարտաւոր է մի քանի տոլար վաստակելու համար, որպէս սպասաւոր ծառայել հարեւան հիւրանոցում ...

Ինչո՞ւ այսքան տուայտանք։ Ինչո՞ւ այսքան ջանք գործադրել ընտանիքից հեռու ։ Մի՞թէ այդ տրամաբանօրէն խելացի է ու տեւական։ Չէ՞ որ իւրայինների համար ոչ մի տարբերութիւն ունի իր մտաւոր մակարդակի չափանիշը... Ուրեմն, ո՞ւմ համար ապրել այդ հսկայ քաղաքի օտարոտի, ահռելապոյր մթնոլորտում, ապրել մենակ ու հեւալ... Ո՞ւմ համար է որոշել Գուրգէնը ձեռք բերել ուսման համակ բովանդակութիւնը։ Նա արդէն մի ամսուայ ընթացքում յոդնել է Նիւ Եորքի անտարբեր չէնքերից ու բնակիչներից ։ Նրանց համար իր լինել չլինելը ոչ մի տարբերութիւն ունի եւ Գուրգէնն էլ յատկապէս անհուն սէր չի տածում այդ մեքենացած կերպարանքների հանդէպ։

Ուրե՞մն ...։

Նա այլեւս տատանման մէջ է ։ Մնա՞լ, չարուընակե՞լ լոյսի ուղիներով՝ թէ վերադառնալ Թեհրան, ուր հարազատներ են սպասում իրեն, գրկաբաց, ժպտերես...։

— « Աղջկայ սիրտ ունի», պիտի ասեն ծանօթները, «գնաց Ամերիկա, չղխմացաւ՝ վերադարձաւ »։

Սակայն ի՞նչ արժէք ունեն ուրիշների կարծիքները։ կը գնայ Իրան եւ իրեն երջանիկ կը զգայ, ահա ամենագլխաւորը, իսկ սովորելու եւ կատարեալ մարդ դառնալու զաղափարներն էլ կը թողնի նրանց, ովքեր իրենից աւելի ուժեղ կամքի տէր կը լինեն...։

Այս կատածների առջեւ է կանգնած ահա Գուրգէնը, երբ մտքում յղանում է « Հայրենիք»ին այցելելու որոշումը ։

Յաջորդ օրուան երկաթուղու տոմսակը գրպանում, այդ գիչեր նա աւելի խաղաղ ննջեց, երազելով այն բոլորի մասին, որ պատմէր պիտի իրեն ծննդավայր վերադառնալիս։ Ու թշուառ ուսանողը կանգ չառաւ անդրադառնալու, որ Ամերիկան զարմանքի աչխարհը լինելով, « Հայրենիք»ն էլ թերեւս իր հերթին անակնկալի բերող չարժաւորիւններ ունենար, որ խաթարէր գուցէ իր օրոճացած ծրագիրը ։

ԼՈՒՍԻԿ

Աղբիւրին ճամբան

Կ՚ուզեմ ցոյց տալ ձեզի աղբիւրին ճամբուն նկարագիրը ։ Սովորական ճամբայ մը՝ որ բազմահազար ու գոյնզգոյն ղրուագներու ևւ թեմերը անցաւ դիւղին պատմութեան չէնքէն, դարձաւ առասպել ու նեղդաչնակ աղուորութիւնը դիւղական կեանքին ։ Ապրեցաւ եւ ապրեցուց, ուրախացաւ եւ ուրախացուց, լացաւ ու լացուց ։ Իր ու նիւթ էր, քար ու հող, բայց մարմին ու հոգի առաւ, քալեց դիւղին հետ, ու դիւղին մէջէն՝ իբր մտերիմ ու քաջակրթով ուղեւոր, ասոր համար էր որ աղբիւրի ճամբան նիւթականացած մտապատկերէ մը աւելի բան մը եղաւ ։

Գիւղի աղբիւրն ու անոր ճամբան, դիւղացիի մտածումը կը դժկամակի անոնք իրարմէ զատել ։ Անոնք՝ չատոնց կալին ու ժամուն, ապտին ու մուռեզնոցին հետ զարձեր էին սրբութիւն ։ Մորհուրդի թանձր ու ծանրկեկ զող մը նստեր է անոնց վրայ՝ կրօնական հաւատալիքի մը, եւ հեռաւոր անցեալներու աւանդական բռնադատութեան մը կշիռովը ։

Միամիտ ու տղէտ դիւղացին ինչո՞ւ կը սիրէ մթութիւնը, խորհրդաւորութիւնը ։ Չէ՞ որ ան ապրած է ու դեռ կ՚ապրի հարթ ուանձալ առօրեայ մը՝ իր կենդանիներու հետ եւ անոնց պէս ։ Ես չեմ ուզեր քրքրել դիւղացիի ներաչխարհը ու զայն դնել արեւի տակ, վասնզի ես սիրած եմ անոր կամակոր ու յամառ հոգին՝ անոր կարծր ու բիրտ եսը ։ Ես սիրած եմ մանաւանդ անոր ներքին մթութիւնը ։

Հայոց աչխարհի բոլոր դիւղերու ճամբանե – րուն պէս թարմ ու զուարթ, կենդանի եւ արեւուտ, բայց աւելի՝ հրաչափառ ու սրբազան աղբիւրի ճամբան, ինչպէս Սողոմոնի չինած տաճարին սիւները, եւ պատկառելի՝ Բաբելոնի մեծադղոյն արքաներու հուչակին պէս ։ Դարեւոր դիւղին նոյնքան դարեւոր ճամբան, մերթ լայն ու տարածուն՝ կոխկրտուած արտի մը պատրանքովը, երբեմն՝ նեղ եւ օձագալար, տեղ տեղ ընդհատուած, ապչահուած՝ յոդնած առուի մը հոսումին տքոցովը, կարծես թէ քալելը է ցաւէն ու տանջէն, անցեր է անհամար վտանդներու արհաւիրքներէն, տարաչաղ ու մաչեր, բայց չէ յուսահատած, գալիքին ակնկատոյց՝ կը յառաջանայ, կը փորձէ նոյնիսկ կայտառանալ, դառնալ իր անուշ մանկութեան ։

Աղբիւրի ճամբան սկիզբը մարդաներու տակի բլուրին կուչէն կը սկսէր ։ Զրատար Սահակենց տան փլլելիկած անկիւնը կը քերէր, կը մօտենար կոյնարկին, կ՚անցնէր Սեւ Դանիէլենց կալին ե – ղերքնեղէն, անկէ՝ քիչ մը վեր կը սողոսկէր, ապա լեռնակի մը կանաչ կողերէն վար կ՚իջնէր դէպ ի հեղեղատը, վայրէջքներէն կը ցատկէր, վերելքներու առջեւը կը տբար, բայց չիտակ ու անվարան կ՚երթար դէպի աղբիւրը՝ իր հոգիին ու գոյութեան խմաստին լուռ աղաղակը խառներու աղբիւրի երգահամ կանչին ...։

Ճամբան ճամբէ՝ պարտէզներն էին ու արտե – րը, հասկ ու ակօս, ծիլ ու ծաղիկ, խաչ – քար մը՝ բլուրի մը հետ, լեռնակ մը՝ հնաբոյր մատուռի մը սրբութիւնով ։ Դէպի աջ՝ կալերն էին, ցորենի դէզերը, գիւղին դերեզմանատունն ու մեռելները, Աչխանենց աւերակ դոմը ։ Աջեւը՝ մարդագետինը, եեւեւօք՝ դիւղը, իր ցած պատերով, հարթ տանիքներով, որոնցմէ չատերուն վրայ՝ լոր–քաթռներ կային, քաղբցոց որտին վրայ նստող մեղքին ծանրութիւը ...

Գիւղին ու աղբիւրին մէջտեղ երկարաձգուած ճամբան կը նմանէր երիզորդի մը, որուն երկու ծայրերը, երկու աքաղաղներու պէս կռացած են գիւղն ու ճամբան, անոնցմէ ամէն մէկը կ՚աչխատի աւելի չատ եւ աւելի շուտ կլլել, բայց ճամբան միչտ անվթար կը մնար ։

Զմրան՝ հակակշռելի ու հոգին ցաւցնող բան մը կը նստէր ճամբուն վրայ ։ Կը կոչնցնէր իր գոյութեան կախարդանքը, իր անունին պերճութիւնը եւ ապրումին չէնչղող հիւսքը, անոր յուչին կը խառնուէր արդահատանքի մը տխուրը, ողբերգութեան մը երկիւղը ։ Ձիւնը՝ ճերմակ թիթեռ – նիկներու անհոգ պարսովը, պալան, պալան եր – կինքէն վար կ՚իջնէր, կը թաղէր աղբիւրի ճամբուն վրայ, կը լեցնէր փոսերն ու պատռուածքները, կը թաղէր ծիլերն ու թուփերը, հողն ու քարը ։ Կճող ցուրտը՝ իր խայթոցին սարսուռը կը պատեցնէր ամէն կողմ, դերեզմանատան մէջ՝ կը ճչար, մեռելները կը սասկէր..., կը լզէր ժամուն պատին խնկահոտ պատէն ու դուռը, կը թափանցէր Օհանենց երդիքէն ներս ու կը տառապեցնէր իր անկողնին մէջ պառկած, դունդ ու կծիկ եղած Շուչիկ մաման ։

Այն առեն՝ աղբիւրի ճամբուն վրայ կը կտրէր անցուդարձը, կը սառէին մարդոց գոյցն ու խօսքը, հարսերուն երգը, աղջիկներու պարը եւ պատանիներու խաղն ու կանչը ։ Կը տիրէր ամայութիւն ։ Կեանքը կը մտնէր լռութեան քարացնող չրջագծին մէջ ։ Կալերու կեդրոնը տնկուած ծեր բարտին կը խշրտար ու կը ճռճռար, կարծես « Ունայնութիւն ունայնութեանց » կ՚արտասանէր...։ Հազիւ մերթ ընդ մերթ, երբ ձիւնը չէր տեղար, քանի մը այր ու կին, կուժերը չալկած, սրթսրթալով ու տքտքալով՝ աղբիւրը չուրի կ՚երթային...։ Անոնց ոտքերուն տակ՝ երկիրը կը հառաչէր, երկինքը՝ իր նոր մեռելի չխիմին վրայ անյոյս լացող կնկայ մը դէմքին դոյնովը ...։

Բայց տարրեր էր աղբիւրի ճամբան, երբ գարուն էր, ամառ, նոյնիսկ աշնան մօտերը ։ Անոր վրայէն կը վերցուէր մենութեան մահարբոյր սառները, կ՚իջնէին արեւ ու քաղցրութիւն, պայծառ ու չերմուտ օրերու վայելքը կը ծաղկէր, երկիրը կը փարթամանար, Շահի կնկան պէս կը հագուէր, կը կանաչչային ծառերն ու թուփերը, կը ծաղկէին ծիրն ու ծաղիկները, կտուցնկուսն վրայ կը բազմէր երգին ու սիրոյ բազմաճղի արուեստը ։ Նոքէն կը սկսէր երթեւեկը մարդոց ու կենդանիներու, ծայր կուտային երդն ու ծիծաղը ։ Ապրումին զոհունակութիւնը՝ լիաբուռն սերմնացանի մը պէս՝ կը ցանէր ամէն կողմ ։

Բնախօսական մտերմութիւն մը կար Աղբիւրին ու իր ճամբուն մէջ, բռնադատուած ու սեղմ՝ գոյութեան մը նոյնութիւնովը ։ Անցեալներու մչուշոտ առասպարներու կոպերէն կը սահէր ա – նոնց Գիրք Ծննդոցին վէպը, կը վազէր դէպի դիւղը, ինչպէս ուղիկ մը՝ իր մօրը ստիքներու հաճելի ու դինովցնող երանութեան ... ։

Գիւղին մէջ ո՞ր կինը կամ մարդը, աղջիկն ու հարսը, ամէն օր դէթ քանի մը անգամ չունեցաւ աղբիւրին ու իր ճամբուն ներկայութիւնը իր հոգիին մէջ՝ գոյնզգոյն ղրուագներու տխուրովն ու երջանկութեամբը ։ Անոնցմէ ո՞վ հոնտեղերէն անցած առենը, քարի մը վրայ, ծաղիկի մը մօտիկը, թուփի մը չուքը՝ չտեսաւ քանդակը իր սիրային մէկ արկածին ։ կար հարս մը, որ անկէ անցած

Սոցեալիստը

Տասներեք տարեկանին եւ արդէն սոցեալիստ էի:

Մի զարմանաք: Այդ բառը նոր էր մուտք գործել մեր երկրում, աւելի ճիշտ՝ մեզ՝ երեխաներիս համար նորութիւն էր:

Հօրեղբօրս մեծ տղան՝ Ոստանիկը, մի բրօշիւր էր ճարել: Այդ գրքում խօսւում էր՝ հողերի համայնացման, անհաւասարութեան, յաւելեալ աշխատանքի, բանւորների եւ գիւղացիների շահագործման եւ այլ խնդիրների մասին:

«Հողը գիւղացուն»:

Ես ու Ոստանիկը «ուսումնասիրեցինք» այս գրքոյկը եւ որոշեցինք «սոցեալիզմ կառուցանել»: Այս պատահեց 35 տարի առաջ:

Ըստ այդ գրքի, նրանք՝ որոնք չհագդծում էին գիւղացիներին եւ բանւորներին, կոչւում էին «կեղեքիչներ»: Հողը պատկանում էր գիւղացուն եւ բոլոր նրանք որոնք կալուածատէրներ էին, ուրեմն կեղեքում էին այդ թշուառ ընչազուրկներին:

Պէտք էր որոնել եւ գտնել այդ աներեւոյթ թշնամիներին:

Մենք որոնեցինք եւ գտանք:

Այդ ահաւոր «թշնամիները», «կեղեքիչներ – ը», «չհագդծողները» մեր ծնողներն էին. չէ՞ որ նրանք կալուածատէր էին:

Որոշեցինք «լուսաւորել» եւ գիտակցութեան բերել տառապող դասակարգը եւ նրա միջոցով պայքարել «բռնակալների» դէմ: Առաջին հերթին մօտեցանք մեր ծառայ՝ Կիւրեղին, որին ամենից շատ էինք սիրում եւ կամենում էինք ազատել նրան «ստրկութիւնից»: Կիւրեղին համոզելուց յետոյ, հերթը պիտի գար Մատոյին: Վերջինս եղիդի էր: Ուրեմն մեր աշխատանքի ծաւալն ու միջավայրը պիտի ընդարձակուէր. ազգային գետնից պիտի անցնէինք միջազգային հողի վրայ:

Ասոքից անցանք գործի:

— Կիւրեղ, ասաց Ոստանիկը, մինչեւ ե՞րբ պիտի այսպէս տառապիք, աշխատիք, քրտնիք եւ փէք:

— Մինչեւ խրիկուն, պատասխանեց Կիւրեղը: Համա ձմեռը չեմ քրտնում. ամառն էլ գնում եմ գիւղը, էնտեղ սարին է (զով է):

— Ոստանիկը այդ չի ուզում ասել, աւելացրի ես, նա ասում է. ե՞րբ է հնչելու ձեր ազատութեան զանգը, ե՞րբ պիտի փշրուին ձեր ժանգոտ շղթաները: Այս նախադասութիւնները ես այդ գրքից էի սովորել:

— Քաղաքում ամէն օր են դանդ զարկում, համա (բայց) մեր գիւղումը՝ կիրակի օրերը, մէկ էլ Ծնունդին, Զատկին, Վարդավառին, Համբարձման ու մեռել եղած օրերը: Զանգի ժինջիլը (շղթան) որ ասում ես... ժինջիլ չունենք, զանգը չուանով ենք քաշում, երբ կտրւում է էլի կապում ենք:

— Չհասկցար, Կիւրեղ, չարունակեցի ես: Ես ուզում եմ ասել, որ մեր հայրերը խլել են ձեր հողերը եւ չահագործում են ձեզ: Հողը պատկանում է գիւղացուն. բայց դուք հիմա հողազուրկ էք, կեղեքուած էք, ձեր արդար քրտինքի պտուղները վայելում են կալուածատէրերը:

— Քրտինքն էլ արդար կը լինի՞. պատասխանեց Կիւրեղը: Արդար մատդ կը լինի, իւղ կը լինի, սուրբերն են արդար:

— Դու կրկին չհասկացար, ասաց Ոստանիկը. միթէ չէ՞ք զգում որ ձեզ չահագործում են, աշխատեցնում եւ խլում ձեր ձեռքից վերջին պատառ հացը:

— Էդ ե՞րբ է եղել, հարցրեց Կիւրեղը սաստիկ զարմացած:

— Տօ՛, յիմար, ասացի ես. նոր չի եղել, միշտ էլ կայ այդ բանը: Դարերով դուք ապրել էք ստրուկների նման, խաւարի մէջ եւ մեզպէս – ները... մեր հայրերը չահագործել են ձեզ ու կեղեքել, խլել ձեր պատառ հացը, ղրկել ձեր զաւակներին եւ նրանք մերկ ու բոկոտն թափառել են մոխիրների վրայ...

— Էդպէս բաներ չի եղել, ասաց Կիւրեղը չատ համզիստ կերպով: Եթէ լինէր՝ ես կ'իմանայի: Ես ամառը գնացել էի գեղը, եթէ էդ տեսակ բաներ պատահած լինէին գեղացիք ինձ կ'ասէին: Հաց խլող չի եղել. մեր երեխաներին էլ ղրկող չի եղել. դէ, մոխիր չատ կայ գիւղումդ, ղրուստ է, որովհետեւ ամէն տուն թոնիր ունի– մոխիրը լեցնում են փողոցում, երեխէքն էլ խաղում են մոխրի վրայ: Մեր գիւղում բոլորն էլ սաղ–սալամաթ են, ոչ ոք ներանց չի նեղել: Մի–այն ձմեռը գէլը խփել էր հօտին եւ Սարօենց եր–կու ոչխարների դմակները տարել: Ներանք էլ այդ ոչխարները մորթեցին ու իրենց Սերորի հարսանիքը բռնեցին: Էնպէս որ ձեր ասածը ճարիչ է (սխալ է):

— Ծօ՛, ի՞նչ ճարիչ, էս գրքի մէջ է գրուած, ասաց Ոստանիկը:

— Գիրքը միշտ էլ ստում է գրում. մի անգամ մեր տիրացու Յակորը Յաստատուրքի մէջ կարդաց. — «Նաբիդոդոնոսոր արքան — բարձրութիւն նորա 70 կանգուն եւ լայնութիւն նորա 40 կանգուն»: Բաս ստում չի ի՞նչ է... մարդն էլ 70 կանգուն կը լինի եւ 40 կանգուն հաստութիւն կ'ունենա՞յ: Մի խօսքով մենք մեր վիճակից ու մեր աղաներից երկնքից մինչեւ գետին գոհ ենք. Աստուած թող ուրիշից եվկար կեանք տայ...

— Սորուկի հողերանութիւն է, կոչեցի ես եւ Ոստանիկի եռեւից բռնելով հեռացանք:

Կիւրեղին յայտարարեցինք սոցեալիզմի թշնամի:

Մատոյին չդիմեցինք, որովհետեւ նա աւելի խաւարամիտ էր:

Որոշեցինք երբ ամառը գնանք մեր գիւղերը այնտեղ չարունակենք մեր աշխատանքը: Կիւրեղին ու իր նմանները երկար ապրելով քաղաքում վարակուել էին «քաղքենի» հոգեբանութեամբ:

Բայց մինչեւ մեր գիւղ գնալը հողերի համայնացումը կատարուեց առանց մեր աշխատանքների եւ մասնակցութեան: Մեր ամբողջ ժողովուրդը, գիւղացի թէ քաղաքացի, թողեց իր համբողջ ունեցածը, իր կայքը, հողը, տարիների իր արդար քրտինքի պտուղը, լքելով իր երկիրը բռնեց դէպի Ռուսահայաստան տանող ճանապարհը...

Մեր դարաւոր թշնամին՝ Թուրքը լուծեց մեր վէճը:

«Սոցեալիզմը կառուցուած էր»:

Մ. ՄԱՐՈՒԽԵԱՆ

(Ազդակ շաբաթօրեակ)

Ամանոր

ՆՄԲ.— Ուշ հասած ըլլալով, այսօրուան մնաց:

Հանն ու հնդակահասը ձեզ՝
Երբ դուք, մի օր, ցանկանում էք երջանկա – նալ ,
Սիրում էք մոռանալ անցեալը դալուկ ....
Իսկ մե՞նք մշուշապատ ապագային
Դէպի մեզ սլացող կռունկն ենք սիրում :
Գրում էք մաղթանքներ բոլորիվն բոլորիվն,
Ստանում էք համբոյրներ եւ նուէրներ :
Բոլո՞ր սիրելիների հետ մեզ կապող կապը խզուած է.
Աչքէ հեռու բարեկամների օդային համբոյրն ենք սիրում :
Ջահէր պսպղուն ու անկիւնում տօնածառ
Մաղալիկներ զանազան կօշիկների մէջ լեցուն..
Իսկ մենք նետել ենք թոնիրի մէջ տրեխները մեր
Լացող աչքերի հետ թոնիրից բարձրացող ծուխըն ենք սիրում :
Ջահէլաւ փողոցներ, երդ ու նուագ ամէն կողմ ,
Մի դիւցեր թէկուզ վաղուայ մղճաւանջից զերծ
Մութ է աշխարհը մեր, չունենք վաղուայ յոյսն անգամ ,
Բանտարկեալի փայլատակող սեւ աչքերն ենք սիրում :
Աղջ, դայլ, չուն, պուպրիկները զարդարուն
Բոլորը ձեզ, բոլորը ձեզ...
Փողոցները ձիւն, թոնիրը մարած, տէրը աքսորական ,
Տարիքների վրայ իր տիրոջը կանչող դամբաններն ենք սիրում ...:
Գինու պէս պլպլում է ձեր հոգիները զուարթ
Ծայտում են, հրճւում են հոգիները ձեր ծիածան ,
Իսկ մենք ջուրհակ ենք դարձել հիւսում ենք պատանքներ անվերջ
Մեզ պատանքող աղնուական եռադոյնն ենք սիրում :
Ամէն պահ, ամէն ուր երջանկութիւն է ձեզ համար :
Դուք չունէք սիրատոչոր կարօտը սրտի ,
Ձկայ թոնիր, չկայ տարիք, չկայ դամբան
Օտարութեան մէջ տառապելով այս բոլորի կարօտն ենք սիրում ...:
Օրօրում է ձեզ ու առաջնորդում արդարութիւնը դարաւոր ,
Դուք քայլում էք վարդերի վրայ դէպի ապագան
Բռնութիւն էր անցեալում, բռնութիւն է նաեւ հիմա
Պատիւում ենք, այդ, բայց այդ արդարութիւնը մենք էլ ենք սիրում ... :

ՏՈՒՔ. Ց. ԿԻԼԻԿԵՑԻ

ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԻ

ԳԼՈՒԽ ԺԴ.

ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ԿԸ ՍԿՍԻ ԿԱԶՄՈՒԻԼ ԹՈՐՈՍԻ ԵՐԿԻՐԸ

Հիւանները բոլոր սանդուխ չինելու զրաղած էին, խումբ մը զինուոր դէպի՝ Տարսոնի ճամբան վրայ կը սպասէին թէ որ օգնութիւն գար քաղաքին՝ ժամանակին դիմաւորէին. բոլոր Սեւ լեռը հրաման գացած էր քանի մը օրուան պաշար հասցնելու բանակին. ուստի ժողովուրդը՝ այրերը եւ կիները՝ ծերերը եւ տղաքները որ պատերազմի չէին եկած՝ դունդ դունդ ունեցածնին կը բերէին, եւ երեկոյ չեղած բանակը առատութեամբ լեցուեցաւ:

Մամեստիոյ իշխանը ձայն չէր տար, Ամուտա իշխանը չէր երեւար, ուստի Թորոս քաղաքին դիրքը լաւ մը քննելէն վերջ անձամբ՝ բոլոր փափաքն ճամբաները գոցեց, լաստափայտ մը բիւրամոս գետին վրայ իջեցուց՝ որպէս զի քաղաքին ամէն հաղորդակցութիւն կտրէ:

Երբ իրեն լուր տուին թէ գերի Հոռոմներէն մէկ քանի հատը քաղաք փախչիլ յաջողեր էին, սպասեց եւ իր յոյսը պարապ չելլաւ, վասնզի քաղաքին դռները բացուեցան, եւ պատգամաւոր մը մը եկաւ որ դաշնադրութեան կ'ուզէր մտնել. Կայսեր կողմէն Թորոսի ներումը Ամուտա բերողը իրեն Թողուլ՝ Սեւ երան բնակիչներուն տարուան մը հարկերուն Թողութիւն կը խոստանար, միայն թէ բանը վերցնէր ու երթար, եւ Իշխանին կինն զաւակները դարձնէր: Թորոս այս պատգամները, հանդարտութեամբ մտիկ ընելէ վերջ՝ ըսաւ.

— Ամուտա բերդը առնողին չատ աւելի դիւրին է Մամեստիան առնել, միայն կը ցաւիմ, ըսաւ, որ պարապ տեղ արիւն պիտի թափի, բայց արիւնը ձեր իշխանին գլուխը ըլլայ, ես անպարտ եմ, ես իմ հայրենի ժառանգութիւնս եկեր եմ առնելու, իմ իրաւունքս պահանջելու. վայ անոնց որ իրենց վիճակին անդէտ՝ դաշնադրութեան ելած են ինծի հետ. թէ որ Մամեստիան ալ՝ ինչպէս տարակոյս չունիմ՝ Ամուտա բերդին պէս առնուի, ես չեմ կրնար արդիլել գօրքերուս որ անդթութիւններ չկատարուին: Վասն զի երկայն տարիներու վրէժխնդրութիւնները դիտուած են պատերու մէջ եւ կը վախնամ թէ գեղանին: Վաղը արեւուն հետ պատերազմը կը սկսի. գացէք այսպէս ըսէք ձեր տիրոջ:

Ինք մեծ յոյս ունէր թէ երկրորդ առաւօտուն քաղաքը անճնաւորը պիտի ըլլայ, վասն զի ժամանակ չէր տուած պաշար ունենալու, վասնզի միայն Ցոյներէն բնակուած չէր, այլ բաւական Հայ ժողովուրդ ալ կար որ կրնար խռովութիւն մը հանել, եւ մէկ մըն ալ որ Ամուտա իշխանը իր դժբախտութեամբ կընար մեծ ազդեցութիւն դործադրել Մամեստիոյ կուսակալին վրայ:

ՏԵՐՆՆՁ

Ասելիք

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Զերմապէս կը խնդրուի մեր բաժանորդներէն նկատի ունենալ հետեւեալ խիստ կարեւոր պարագաները .—

1.— Թերթին առժամեայ բաժնեդինն է 800 ֆրանք, վեցամսեայ :

2.— Տարեկանին դինը չենք նշանակած գիւղերու յարաճուն փոփոխութեան պատճառով :

3.— Պակաս ղրկուած դումարները կը հաշուենք , ապժէքին համապատասխան ժամանակով, նոր սակի հիման վրայ, օրինակ 1200 կամ 600 ֆրանքը ոչ մէկը տարեկան է, ոչ ալ միւսը վեցամսեայ :

4.— Առանց մասնաւոր նամակի սպասելու բոլոր պարագ ունեցողները թող բարեհաճին փակել իրենց հաշիւները:

5.— Հետզհետէ պիտի դադրեցնենք անվճար թերթերը :

6.— Յանուցումները վճարովի են անխտիր :

ՎԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՐԱՊԵՏ Ա. ՄՈՄՃԵԱՆԻ

ՆԿԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

8 Յունուարէն 22 Յունուար 1949 :

Galerie de la Cité, 41 Quai de l'Horloge, Paris: métro Pont - Neuf: *Բացումը 8 Յունուար ժամը 3ին :*

Կարելի է այցելել ամէն օր կէս օրէ վերջ բացի կիրակիէն :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

Հողը

Հրատ. Սուրիոյ եւ Լիբանանի Գրողներու Միութեան : Աքանչելի արձակ մը (պատմուածքներ Մուսա լեռնէն), երիտասարդ գրող Եդ. ՊՕՅԱՃԵԱՆԷ, ընտիր տպագրութեամբ : Լաւագոյն *կաղանդէօքը երիտասարդներու համար :*

Դիմել ՅԱՒՈՒԶԻ : Գին 400 ֆրանք :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

1949Ի «ԳՈՅԱՄԱՐՏ» ՕՐԱՑՈՅՑԸ

Շաբաթական պլոք, 22 նոր նկարներով զարդարուած : Գին 130 ֆրանք :

Կրնանք թղթատարով ուղարկել : Franco 150 *ֆր. , Դիմել* M. Keusseyan*ի* 11 Place d'Aix, Marseille :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ Ս. ՍԱՂԸՐԵԱՆԻ

Կիսադարեակ Յուշատետրակ

(1895—1945)

Ուղեւորութիւն մը Արդէօսէն Տաւրոս : Կը բովանդակէ Կեսարիայէն, Դամասկոսէն, Հալապէն, Երուսաղէմէն, Եգիպտոսէն, Կիլիկիայէն (դրաւում եւ պարպում) ինչպէս նաեւ Եւրոպայէն եւ Մ. Հայաստանէն զանազան հետաքրքրական յուշեր եւ դրուագներ, տղայկան, ընկերային, քաղաքական եւ պատմական.— Առեւանդումի դէպքեր : Երկու ձէմիլէներ (Շուշան եւ Սօֆա).— Պաշտօնական փաստաթուղթեր, պատկերներ եւ քարտէսներ : 380 *մեծադիր էջ : Գին 450 ֆրանք, արտասահման 2.50 տոլար : Հեղինակին հասցէն՝* 14 rue Cadet, Paris (9) :

Մօտերս լոյս կը տեսնէ՝

ՎԻՄԱՓՈՐ ՎԱՆՔԻՆ ՎԱՆԱՀԱՅՐԸ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Լիոնէն Տէր եւ Տիկին Յակոբ եւ Վարդուհի Թօփալեան իրենց խորին շնորհակալութիւնը՝ կը յայտնեն ամէն անոնց որ անձամբ, նամակով կամ հեռագրով, իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին իրենց մօրը ողբացեալ Այրի Տիկին ՍԱՒԱ ԹՕՓԱԼԵԱՆի (ծնեալ Մարաշլեան, բնիկ Աղբեամանցի) մահուան առթիւ, 64 տարեկանին, իր բնակարանը 57 rue Dunoir, Lyon Rhône:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

«ՍՕՍԵԱՑ ԱՆՏԱՌ»

ԱՀԱՐՈՆ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆԻ ԱՆՏԻՊ քերթուած – ներուն հատորը 400 *ֆրանք : Նոյն հեղինակէն.— ՄԱԴԱՂԱԹՆԵՐ (սպառելու մօտ)* 700 *ֆրանք, ՊՈՀԵՄԱԿԱՆՔ* 500 *ֆրանք : Դիմել հեղինակին. —* 17 rue Damesme , Paris (13):

LA MÉDITERRANEENE

2 Rue de la Grange Batelière, Paris

ԼԱԻԱԳՈՑՆ ՃԱՇԱՐԱՆԸ ԱՐԵՒԵԼՔՑԻՆԵՐՈՒՆ

Maison CHRISTOU

Շատ հաճելի միջավայր մը, դեղեցիկ սրահներ պատշգամներով, արեւելեան համադամ կերակուրներ , օղի եւ ազանդեր :

Հեռաձայն PRO. 03-98

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐ

ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏ ՀԱԳՈՒՍՏ ՇԻՆՈՂՆԵՐ

Մէկ անգամ այցելել կը բաւէ տեւական յաճախորդ ըլլալու : Դիմելով դերձակներու հայ – թայթիչ՝ Ա. ՀԱՄԱԼԵԱՆ*ի*

68, Rue Nationale , Marseille Tél.: Colbert 33–22

Պիտի դանէք կերպաս, աստառ, թելա, կարի դերձան, կոճակ, ուանոց (էփոլէթ) եւն., եւն. :

ՕՐԻՆԱԿԱՆ ԵՒ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Ապսպրանքները կ'ընդունինք contre remboursement

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

Ֆր. Կապոյա Ֆաչի Շրջ. վարչութիւնը իր բոլոր մասնաճիւղերուն հետ կը տօնէ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ :

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 13ԻՆ

Հինգշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Société Savantes*ի մէջ :*

×

ՊՈՄՈՆԻ մասնաճիւղը կը տօնէ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 16ԻՆ, կէսօրէ վերջ եկեղեցւոյ կից սրահին մէջ :

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Ֆր. Հայ Կապոյա Ֆաչի Մարսէյլի մասնաճիւղը Մանուկներու Օրը կը տօնէ 1949 *Յունուար* 13*ին ժամը* 3*ին, Հ. Ը. Դ.ի նոր սրահին մէջ,* rue Convalescents: *Ծնողները կրնան իրենց երեխաներուն ընկերանալ :*

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Ֆր. Կապոյա Ֆաչի Լիոնի մասնաճիւղը կազմակերպած է «Մանուկներու Օրը», 9 Յունուար , կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3*ին* Salle Ste. Cécile*ի մէջ* (257bis rue Boileau) Lyon:

Փոքրիկներու կողմէ պիտի ըլլան երգ, արտասանութիւն, պարի եւայլն : «Կաղանդ Պապան» բոլոր փոքրիկներուն նուէրներ պիտի բաժնէ անխտիր : Կը հրաւիրուին ծնողները եւ Լիոնի հայ հասարակութիւնը :

ԳԹՈՒԹԵԱՆ ՅԱՐԱԹԸ ԵՐԿԱՐԱՁԳՈՒԱԾ

Ընդառաջ երթալով հասարակութեան փափաքին, Գթութեան շաբթուան հանգանակութիւնը երկարաձգուած է մինչեւ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 15 :

ՀԱՑ ԱԻԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ , կիրակի Յունուար 9ին, առաւօտ ժամը 10.45*ին* 58 rue Madame*ի ժողովասրահին մէջ,* métro St. Placide *կամ* Notre Dame des Champs: *Քարոզին նիւթն է «Աչքարհ ցաւոց ձոր մըն է, վասնզի այսօր ալ մարդիկ միայն մասուր մը կը տրամադրեն Քիստոսին» : Քարոզիչը՝ ՓՐՕՖ. ՄԱՑԻԿԵԱՆ: Նոյն օրը նոյն տեղը կէսօրէ վերջ Մնուանդի հանդէսը : Արտասանութիւն մը : ՏՕՆԱԹՄՈՒՌ :*

ՔԱՌԱՉԱՑՆ ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի, Ս. Ծնունդի առթիւ, Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցւոյ մէջ, մասնակցութեամբ Գուսան Երգչախումբի :

Պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Շահէ արեղայ Ա.ԷՄՄեան :

« ԱԴԱՄԵԱՆ » ԹԱՏԵՐԱՍԻՐԱՑ ԽՈՒՄԲԸ

Մեծ պատրաստութեամբ կը ներկայացնէ

Théâtre de l'Ambigu (2ter, Bld. St. Martin Paris (10)

Ուրբաթ, Փետրուար 11, *ժամը ճիշդ* 20.30*ին*

Լ. ՇԱՆԹԻ

«ՀԻՆ ԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐ»

ՏՕՆԱԹՄՈՒՌԻ ՀԱՆԴԷՍ ԵՒ ԳԻՆԵՍԵՂԱՆ

Կազմակերպուած Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ դպրոցի, Լիլայի կրթական յանձնախմբին կողմէ, տեղի կ'ունենայ կիրակի 16 Յունուար, ժամը 15*ին,* Caisse d'Epargne*ի սրահը,* 32—34 Ave. de la Porte des Lilas, métro Porte des Lilas: *Երգ, պար եւ արտասանութիւն դպրոցին աշակերտութեան կողմէ : Ճոխ եւ դիւրամատչելի պիւֆէ :*

ՎԱՇՏԱՊԵՏ ՄԻՀՐԱՆ ՊՕՑՄԱՃԵԱՆ կը խնդրէ Պ. Զօհրապ Պողոսեանէ (Մարսէյլէն) որ իր նոր հասցէն իմացնէ հեռեւեալ հասցէին.— Brigadier M. Boyadjian S. P. 52 176—B. P. M. 5— T. O. E:

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ Թիմար Կիւլնենց գիւղէն Գարեգին Կատանեան կը փնտռէ եղբայրները եւ քոյրերը : Վասպուրականի հերոսամարտին գիւղին կռիւներուն փախած են էվրիկ գիւղը, ուր Հայրը՝ Սահակ կը սպաննուի, իսկ մայրը Հանէն եկուղ տղոց եւ երկու աղջիկներուն հետ կը հեռանայ քաղաք : Ճամբան աղջիկներէն Սրբուհին կը կորսուի, իսկ 2րդ նահանջին, մայրը իր երկու տղաքներուն Միհրանի եւ Վաղարշակի եւ աղջկան Ս. – նուշին հետ կը փախին Կոտց Անապատ, ուր իրենց հետքը կորսուած է : Կ'ըսուի թէ աղջիկները Անուշ անցած է Հայաստան : Տեղեկացնել Տիկ. Լօեան Սեդրակի Rue d eCallade No. 1, La Ciotat (B. du R.), France: *Կը խնդրուի թէհրանի «Ալիք»էն, Պաղտատի «Գոյամարտ»էն , ինչպէս նաեւ Սուրիոյ եւ Պոլսոյ հայերէն թերթերէն արտատպել : Ճշդրիտ տեղեկութիւն տուողին կարեւոր նուէր :*

ԳՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ը. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ.—

ԻՇԽԱՆ խումբը այս կիրակի ժամը 9ին :

ՔԵՌԻ խումբը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին :

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ենթակոմիտէն երկուշաբթի 10 Յունուար, ժամը 8.30ին :

ՀԱՄԱԶԱՅՊ խումբը երկուշաբթի 10 Յունուար ժամը 8.30ին :

Սոյն ժողովներուն ներկայ կ'ըլլան Շրջ. կ. ներկայացուցիչը :

Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է : Կարեւոր օրակարգ :

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ը. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Վալանսի, Ռոմանի եւ Փոն տ'Օպնայի բոլոր խումբերը Յունուար 9ին, կիր. առաւօտ, ժամը 9ին, « Ա. Ահարոնեան» ակումբին մէջ : Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ ճիշդ ժամին :

Ս. ԷԹԻԷՆի Ճ. Հ. Կ. Ֆաչի ընդհ. ժողովը՝ Յունուար 10ին, ժամը 3ին, մատուռին մէջ : Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՑ ԱՐԵՆՈՒՇՆԵՐՈՒ ընդհ. հաւաքոյթ , Ծնունդի առթիւ, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Մէն ժէռոմի հայկ. եկեղեցւոյ կից սրահին մէջ: Կը հրաւիրուին Մարսիլիոյ Ա.րաքս, Եփրատ, Տաւրոս, Սեւան եւ Սիփան խումբերու արիւներն ու թեւիկները :

ԱՐՄԻՒ ենթակոմիտէն ժողովը 15 Յունուար շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին:

Հ. Ը. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Մարսէյլի չրջանի վարչական ժողովը այս չորեքշաբթի երեկոյեան ժամը 7.30ին, Հ. Ը. Դ. Տան մէջ, 26 rue des Con-Valescents:

Նոր Սերունդ

Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին հերթական դասախօսութիւնը՝ այս երեքշաբթի ժամը 9ին, Պ. Մանուկ Փաշայեանի սրճարանը : Կը խօսի ընկեր ՀՐԱՆԴ ԲԱԼՈՒԵԱՆ :

Նիւթը.— «Պետրոս Դուրեանի կեանքն ու գրականութիւնը»: (Մահուան 75ամեակին առթիւ):

Մուտքը ազատ է : Կը հրաւիրուի դրասէր հասարակութիւնը :

ԼԻՈՆԻ ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

կազմակերպած ընտանեկան մեծ պարահանդէսը , Յունուար 29ին, Վիլլէօրպանի Թաղապետական պարասրահին մէջ : Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ՀՐԱՒԷՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

Փարիզի Առաքելական Ընկերակցութեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ ընկերակցութեան բոլոր անդամները այս կիրակի, ժամը ճիշդ 15*ին, Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ , աւետարանով մխիթարեան օրակարգը* 26 *Դեկտ.ի ընդհ. ժողովին որ տեղի չունեցաւ օրինական մեծամասնութիւն գոյացած չըլլալով :*

Այս անգամ ներկաներու թիւը ինչ որ ալ ըլլայ պիտի նկատուի օրինաւոր :

Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն որ հաճին անձամբ ներկայ ըլլալ եւ կատարել իրենց պարտականութիւնը:— (Դիւանը)

BONNETERIE

GROS, DEMI - GROS

Տ. ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ

10 Rue des Petits Carreaux, Paris (2)

Métro Sentier, *հեռաձայն* Cen. 36-54

Ճոխ մթերք գուլպայի «Ծօսէթ»ի, ներքնի ճեղմակեղէններու, մանաւորաբար չրջուն վառոդներու համար :

ՃԱՇԱՐԱՆ

AU CHAPON FIN ՍԱՐԵԱՆ

Արեւելեան եւ ֆրանսական ընտիր կերակուրներ, Ամերիկեան պառ, Մարսէյլի նշանաւորքանըգիէֆն 50 մեթր հեռու միայն :

Հեռ. C. 02-43 18 Marché des Capucins

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վեցամսեայ 800 ֆր., Արտ. 10 տոլ. կամ 3 աճգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 11 Janvier 1949 երեքշաբթի 11 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N° 5741—Նոր շրջան թիւ 1152 — Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 6 ՖՐ.

ՓԱՐԻԶԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐԸ

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ԴՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՉԵՂԵԱԼ ՅԱՑՏԱՐԱՐՈՒԵՑԱՆ ԻՐՐԵՒ ՀԵՏԵՒԱՆՔ ԱՊՕՐԻՆՈՒԹԵԱՆՑ

Ինչպէս յայտարարուած էր մամուլի միջոցաւ, կիրակի օր տեղի ունեցաւ Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ կրօնական ընկերակցութեան ժողովը, վարչութեան դեկուցումը լսելու եւ պակասեալ 12 անդամներու ընտրութիւնը կատարելու համար :

Որոշեալ ժամուն եկեղեցին լեցուած էր մօտ 300անդամներով : Դեկտեմբեր 26ին դումարուած ժողովին մէջ օրինական մեծամասնութիւն դոյացած չըլլալով, ըստ կանոնագրի այս երկրորդը նկատուեցաւ օրինաւոր : (Այդպէս ալ յայտարարուած էր) :

Ժողովին օրինաւորութիւնը հաստատուելէ վերջ, ձեռնարկուեցաւ դիւանի ընտրութեան : Նախագահ ընտրուեցաւ Պ. Կարապետ Խուպիկեան, քարտուղար՝ Հրանդ Բալուեան : Նախորդ ժողովի տեղեկագրութեան ընթերցումէն ետք, եկեղեցւոյ վարչութեան կողմէ Պ. Սեդրակ Քարեան կարդաց տեղեկագիր մը վարչութեան նիւթական ու բարոյական գործունէութեան մասին :

Այս առթիւ վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան զանազան հարցերու մասին.—Գաղութին կազմակերպութիւնը, Կաթող. պատուիրակութեան խնդիրը, կանոնագրի փոփոխութեան անհրաժեշտութիւնը, եւն. : Այս հարցերու մասին խօսեցան Պ. Զոպանեան (կաթ. պատուիրակի խնդիրը), Մ. Գույումճեան (գաղութի կազմակերպութիւն) ,Վ. Վարպետեան (կանոնագրի փոփոխութիւն) : Ի վերջոյ առաջարկուեցան երեք բանաձեւեր վարչութեան գործունէութեան մասին :

Առաջին բանաձեւ.— Տեղեկագիրը կազմուած ըլլալով փոքրաթիւ, սահմանափակ չրջանակի մը համար, չի գոհացներ ներկայ ընկերակցութիւնը : Լսել եւ անցնիլ օրակարգի :

Երկրորդ բանաձեւ.— Ցետադել որեւէ բանաձեւ վարչական գործունէութեան մասին :

Երրորդ բանաձեւ.— Տեղեկագիրը գոնելով բաւարար, անցնիլ օրակարգի :

Առաջին բանաձեւը եւս առնուած ըլլալով, Բ.ը կը քուէարկուի մեծամասնութեամբ : Ուրեմն ժողովը յետաձգեց ճշդել իր վերաբերումը վարչութեան գործունէութեան մասին : Ցետոյ անցաւ օրակարգին,— ընտրական խնդիր : Ընկեր Հ. Սէրկիւլեան եւ ուրիշ ժողովականներ մանրամասնութեամբ եւ թուանշաններով պարզեցին այն բոլոր ապօրինութիւնները որոնք գործուած են ընտրութեանց նախապատրաստական աշխատանքներու մէջ : Հաստատեցին թէ Վարչութիւնը ըստ կանոնագրի (14րդ յօդուած 8րդ համար) պէտք եղած հսկողութիւնը չէ կատարած այդ աշխատանքներուն վրայ եւ մանաւանդ ընտրութեան ձեւը ներկած է առանց ընդհ. ժողովին հաւանութիւնը առնելու, ինչ որ դարձեալ հակականոնագրական է, ըստ 9րդ յօդուածին :

Մեռածներորդ ժամուն նոր ազանդագրու – թիւններ ընդունուած են, երբ այդէն օրեր առաջ փակուած էին ազանդագրութիւնները :

Այս անկարգութեանց մասնակցումը հաճոյ չթուելով անկիւնները տեղատուրուած դիմակա – ւորներու, կը սկսին աղմկել : Սակայն ներկայ ժողովականներու չախչախիչ մեծամասնութիւնը արդար դտնելով եղած դիտողութիւնները, կարգապահութիւնը ինքնին կը վերահաստատուի :

Վարչութեան առենապետ Պ. Դամեր պաղատանաւ, անշուշտ լինք եւս տեսնելով որ կարելի չէ պարտկել այդքան վրան – բայց անկանոնութիւնները, եւ ընտրութեան ձեռնարկել, յայտարարեց թէ ՉԵՂԵԱԼ ԿԸ ՆԿԱՏՈՒԻ ՄԻՆՉԵՒ ԱՑԺՄ ԵՂԱԾ ԲՈԼՈՐ ՆԱՄԱՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ :

Այս յայտարարութիւնէն վերջ ժողովը ընտրեց ընտրական յանձնախումբ մը բաղկացեալ 14 անդամներէ, որպէսզի վարչութեան հետ համախորհուրդ ձեռնարկեն ընտրական պատրաստութեանց : Բացարձակ պայման դրուեցաւ որ միայն ինքնութեան թուղթերը պիտի համարուին ամէնէն վաւերական փաստերը քուէարկողներու համար :

Յանձնախումբին անդամ ընտրուեցան.—

Ընտրողական յանձնախումբ.— Սարգիս Տէօքմէճեան, Մաքս Ձերմակեան, Մեսրոպ Գույումճեան, Հարիկ Աղաբէկեան, Գրիգոր Ադամեան, Վ. Կաքաւեան, Ռուբէն Թադէոսեան, Երուանդ Ցա –

ՕՐ ԸՆ ՕՐԻՆ

ՎԵՐՋԻՆ ՅՈՒՑԱՀԱՆԴԷՄՆԵՐԸ

Ցաջորդաբար երեք նկարահանդէսներ մեր հայ արուեստագէտները քիչ մը աւելի ծանօթացուցին օտար հասարակութեան, ենթադրելով որ հայ գաղութը ծանօթ է արդէն գոնէ անոնցմէ երկուքին, Մուրթաֆեանին եւ Քարզուճին եւ կը գնահատէ զանոնք :

Անշուշտ գոհ են իրենց ցուցահանդէսներէն, առաւելապէս անոնց բարոյական արդիւնքէն : Չէ՞ որ մեր արուեստի մարդիկը ոչ թէ «հացիւ այլ բանիւ կեցցեն» : Ֆրանսական մամուլին արտայայտութիւնները այնքան հաճելի էին բոլորիս համար եւ այնքան քաջալերական իրենց նկարիչներուն համար, որ անոնք իրենց բոլոր չարչարանքը, եւ զոհողութիւնները մոռցան արդէն : Ժամանակ մը մեր ջարդերով ընդհատուր էինք Եւրոպայի մէջ : Միջոց մը մեր խրճիթները եւ անոնց սեմերուն առջեւ հաւաքուած պատանիները նիւթ դարձան խմբագիրներու դրչին : Եղանք դարձեալ անուանի մեր «խալի»ի, աղամանդի եւ «պախալ»ի խանութներով : Կամաց կամաց պէտք է ցրուել այդ տպաւորութիւնները : Եւրոպացին մեզ պէտք է նկատէ իբրեւ հաւասար, այս 25 տարուան գաղթականութենէն վերջ, երբ մանաւանդ կրնանք մեր տաղանդներով — նկարչական, երաժշտական թէ դրական աչքի զարնել ուրիշ օտարներու կարգին :

Այս մտահոգութեամբ երախտապարտ պէտք է ըլլանք անոնց ,որոնք մեր ժողովուրդին անունը կը մաքրեն չատ անգամ անարդար մեղադրանքներէ, կ'ապուացնեն անոր դիմագիծը, կը բարձրացնեն զայն օտարներու աչքին եւ ցոյց կուտան մեր արժէքները մէկ մասը գոնէ, որ կուգայ այս ժողովուրդին ցեղային յատկութիւններէն, մշակոյթէն ու քաղաքակրթութենէն :

Եթէ մեր հիւրընկալները մեր «աղտոտ լաթերը» կը տեսնեն չատ անգամ անարդար մեղադրանքներէ, կ'ապուացնեն անոր դիմագիծը, կը բարձրացնեն զայն օտարներու աչքին եւ ցոյց կուտան մեր արժէքները մէկ մասը գոնէ, որ կուգայ այս ժողովուրդին ցեղային յատկութիւններէն, մշակոյթէն ու քաղաքակրթութենէն :

Եթէ մեր հիւրընկալները մեր «աղտոտ լաթերը» կը տեսնեն չատ անգամ անարդար մեղադրանքներէ, կ'ապուացնեն անոր դիմագիծը, կը բարձրացնեն զայն օտարներու աչքին եւ ցոյց կուտան մեր արժէքներու

ԱՌԱՋԻՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ջինջ երկնակամար, մահացող մեղեդու վերջին ձայնանիշ ու մի նոր քաղաք:

Պոսթընի համեմատաբար ցած չէնքերն հա – ճոյք են պատճառում ընկճուած Գուրգէնին, Արեւելցու, որ իր ծոյլ հայեացքը սովոր չի դիտելու մրջիւնների նման արագ վազվզող մարդկանց, լուցկու տուփերի տեսքով իրար վրայ շարուած անհամար դրասենեակները եւ վերջապէս թռչող նաւեր ...

Ծամօնի երկիրն իր ստորերկրեայ երկաթու – ղիների բամբ աղմուկով չուարեցրել է նրան, ե – լեկտրական սանդուխներով իջնելու եւ բարձրա – նալու երեւոյթն ուղղակի ահաբեկել է տղային, եւ հիմա թէհրան վերադառնալու հեռանկարը մտ – քում, կանդ է առնում «Հայրենիք»ի մուտքի առ – ջեւ ...:

Սովորական հագուց ու փորձ : Դաշնակցական ընկերների նորութիւնները: Ամենավերջին տեսակի տպարան: Արդիականացած Հայեր: Կարգ ու կա – նոնն իր դրոշմն է դրել բոլոր աշխատանքների վը – րայ, մի բան եւս, որ չկայ եւ բնաւ չի լինի թէհ – րանի հայ մտաւորականութեան մէջ. սակայն « Ի՞նչ արած», մխիթարում է ինքն իրեն Գուր – գէնը, «պիտի բաւականանալ նրանով որ ունեցել ենք եւ դեռ ունենք» :

Վերապահական այս փիլիսոփայութիւնը չի բաւարարում երիտասարդին: Ողբի խայթ է զգում (չնայած, որ սոյն դիտակցութիւնն արդէն հնա – դարեան, մոռացուած տեսութիւններին է պատ – կանում) : Չէ՞ որ եկել է Ամերիկա, բարձր կոչ – ման հասնելու նպատակով, չէ՞ որ հայրենակից – ների մի հոծ բազմութիւն խարխափում է Իրանի ստուար խաւերում... եւ չէ՞ որ վերջապէս, դեռ մանկութիւնից իր երազն էր արտասահման գնալ, «մարդ» դառնալ եւ մի գեղեցիկ օր «տուն» դար – ձած, դիւութեան լոյսի իր նոր դիւտերով վառ ջահեր վառել: Ապա ի՞նչ եղան Դօն Քիշոտային պլանները... Ադա Գուրգէնը Իրանցի է եւ այդ երկրում սպասուող լինել նշանակում է երկրորդ դասակարգից էլ աւելի ստոր համարուել, ծառայ լինել՝ այսինքն աւելի չուտ կենդանիների չարքում դասուել, ու սոսկում է նա: Ամերիկան մի ամ – սուան ընթացքում դեռ չի կարողացել յեղաշրջել Արեւելցու փտած սկզբունքները :

— Ե՞րբ մեկնիք պիտի ...

Խմբագրի սենեակ :

— Ե՞րբ կը մեկնիք...: Կրկնում է ձայնը :

— Բ... մինչեւ երկու շաբաթ:

— Կանխաւ անձնական պատճառնե՞ր ունիք ատանկ ընելու :

— Հայրս... Հայրս հիւանդ է ... կակազում է Գուրգէնը ու խոստում չընթունքը :

— Կ'ուզենա՞յիք Շանթի հետ տեսակցութիւն մը ունենալ ...

Ականջներին չի հաւատում տղան : «Զարման – քի աշխարհը վերջապէս յուզեց նրան : Ի վերջոյ գտնուեց մի արտասովոր հանդամանք արթնացնե – լու համար երազկոտ Գուրգէնին :

Շանթին հանդիպել է նա, մի տարի առաջ, Պէյրութում, իսկ այժմ, այստեղ ...

Ոչխանոնները լսել են Միջերկրականի բո – ղոքներն ու հրաւիրել մեծ մարդուն: Սաւառնել է նա լեռների, ջրերի, անապատների վրայով. աչ – քաթող է արել բազում անհանդստութիւններ՝ տղ – դին տալու մի փաստ եւս իր բազմաթիւ օգնու – թիւններից: Ծերութիւնը պատուար չի հանդիսա – ցել կոչելու Լիբանանի եւ Պոսթընի միջեւ ընկած տարածութիւնը. սակայն ո՞վ է ասում, որ ծեր է Շանթը: Մօտ ութսուն դարուններ... Բանաս – տեղծ Սաադին իր եօթանասուն երկու տարիներով հանդերձ, դեռ նոր զգում էր, որ իր օրերի դա – րունն է փթթում: Եւ Գուրգէնի խորտակուած սրտում ինքնասիրութեան կայծերն ի վերջոյ կայծկլտալ են սկսում ...

— « Ծերը դու ես», բողոքում է նրա «ես»ը :

— « Ծերը եւ անզօրը դու ես, անպէտ տղայ: Դու՝ որ չես հանդուրժում դիմանալ Ամերիկայի ար – ցունքաց ու դժուարին կեանքին եւ սիրում ես հեշտ ու մեղկ կենցաղը հին» ...:

— Ձեր գիրքն ասացայ, սկզբից մինչեւ վերջ կարդացի, սակայն նոր գործերնիդ տեսնել կ'ու – զեմ, — արտասանում է Շանթը՝ խօսքն ուղղելով Գուրգէնին :

Վերջինս լսում է ժպտացող, մեղմ բառերն ու իր խճճուած մտքերով չփոթ՝ ոչինչ է հասկա – նում:

— Շատ լաւ ըրիք, որ հոս եկաք: Մի քանի տարի այստեղ մնալնիդ ձեզի շատ օգտակար պի – տի ըլլայ :

Ահա հուշակաւոր թատերագրի կարծիքը եւ տղան ակամայ վերյիշում է իր մեծ – մեծ ծրա – գիրներն ու իր առաջին գիրքը...

— « Թուլամորթ անբան», — չարունակում է « ես »ը: « Եւ դու փորձում ես յառաջադիմու – թեան այս սքանչելի աշխարհից փախչիլ, լոկ՝ ո – րովհետեւ ծոյլ ես... ծոյլ ու անկամ: Բաց աչե – րըդ, նայիր վազող այս ժողովուրդին, այստեղ է ահա վայրը՝ գինուելու այն անանուն զէնքերով, որոնցմով ընդունակ պիտի լինես քո հերթին աղ – գիդ լումաղ բերելու »...

Եւ հանգեան սենեակն անցնելով՝

— Երկու շաբաթից չեմ մեկնելու... — ա – սաց Գուրգէնը չիկնելով: Այլ մի քանի տարուց :

— Այդ ի՞նչպէս կ'ըլլայ, — բացականչեց ձայնը: Ասա՞ հիւանդ հայրդ ...

Գուրգէնն արդէն դրսումն է: Կարծես մի կոր – սուած բան նորից գտած՝ նա վազում է դէպի Նիւ Եորք տանող կայարանը ...:

ԼՈՒՍԻԿ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Այսօրուան Ալպանիան

Ներկայիս Ալպանիան Եւրոպայի ամէնէն մե – կուսացած երկիրն է, կ'ըսէ «Լը Մօնտ»ի Թղթա – կիցը:

Դիւանագիտական եւ առեւտրական յարաբե – րութեանց չեզոքութեան պատճառով, կարելի չէ հան երթալ ոչ Իտալիային, ոչ ալ Եուկոսլաւիա – յէն, առաւել եւս կարելի չէ երթալ Յունաստա – նէն, որուն հետ 1940էն ի վեր պատերազմական վիճակը կը շարունակուի: Միակ հաղորդակցու – թիւնը ապահովուած է սովետական օդանաւով մը որ Թիրանայէն ճամբորդ կը տանի Պելկրատ: Գալով ծովային ճամբուն, անցեալ յուլիսէն ի վեր մէկ հատ պուլկարական շոգենաւ հասաւ Պուլկա – րիայէն եւ եօթը հատ ալ սովետական նաւ հասաւ Տիւրացցօ :

Իր երկաթեայ վարագոյրին ետին, Ալպանիան կը զեկավարուի էնվէր Հօճայի կողմէ: Ան թի – թոյէն եւ Մարկոսէն կը տարբերի այն տեսակէ – տով որ, Հօճան մտաւորական մըն է, կազմուած Ֆրանսական մշակոյթով: Բորսայի Ֆրանքեալ – պանական լիսէէն աւարտելէ վերջ, յաճախած է Մոնփելիէի եւ Փարիզի համալսարանները: Ֆրան – սայի մէջ մարքսական դաղափարաբանութեան ծանօթացաւ, եւ աշխատակցեցաւ «Իսմանիթէ»ի : Երբ Ալպանիա կանչուեցաւ, օրուան Թագաւորը՝ Զօկոն անոր տուաւ Բորսայի Լիսէին մէջ ուսուց – չապետի պաշտօն իսկ երբ պատերազմը ծագե – ցաւ, ան կազմակերպեց պայքարը Իտալացիներ – ուս եւ Գերմաններու դէմ:

1944ին Թիրանայի գրաւումը գինք բարձրա – ցուց գնդապետ — զօրավարի աստիճանին:

Իրմով, Ալպանիան դարձաւ ժողովրդական ռամկավարութիւն մը: Իր տնտեսական եւ քաղա – քական կազմակերպութիւնը ձեւուած է Ռ. Ռու – սիոյ վրայ: Նախագահ եւ ժողովուրդի խոր – հուրդ, միակ կուսակցութիւն, փառաբանութիւն բոլի արտադրութեան, որ պիտի ապահովուի հնդուածային վաշտերու դրութեամբ. կամաւոր – ներու խումբեր, ընկերային առեւտուրի, քէչ թիւով գործատուներուը փոխարինուած սա – ռամի եւ արտադրութեան գործակցականներով : Ընդարձակ կալուածները բաժնուած մասերու: Ոչխարներու հօտերը աղգայնացուած եւ տրուած «պետական հօտաղ»ին :

Առանց երկաթուղիի այս երկիրը եռանդով գործի ձեռնարկած է երեք դիծերով երկաթուղիի շինութեան, Տիւրացցօ — Էլպասան (տիւրացօ – Փէքինը վերջացած է), Տիւրացօ – Թիրանա, վերջնանալու մօտ, Սքիւթարի – Թիթօկրատ (նախկին Փոտկորիցան) որուն աշխատանքները դադրած են :

Ճախճախուտ հողերը չորցուեցան, ինչպէս Մալիքի լիճը, ծրագրին մէջ յատաւումով մը, ո – րուն համար մեղադրեցին Ամերիկացիները թէ դրամով կը խանգարէին աշխատանքը, ինչ որ տե – ղի տուաւ մեծ դատավարութիւն մը: Ջրելեկտրա – կանութեան կեդրոնը, Ֆիւսովայի, Փաթոսի գո – րիւղի հորերը, եւայլն յառաջդիմութիւն ցոյց կուտան: Մասնագիտութիւնը եւս մնացած է, բանուորին անփորձութեան եւ տարրական մեքե – նաներու չգոյութեան պատճառով: Արհեստագի – տական այս յապաւումը գոցելու համար, Ալպա – նիան Եուկոսլաւիայէն օգնութիւն խնդրեց եւ ե – ղաւ ամէն տեսակի օգնութիւններ, մանաւանդ հսկայական վարկ բացուեցաւ: Անցեալ տարուան ելեւմտացոյցը Եուկոսլաւիան էր որ գոցեց իր 60 % փոխատուութեամբ: Այսպէս, Եուկոսլաւիան բռնեց Իտալիոյ տեղը:

Սակայն անակնկալ մը: 30 Յունիս 1948ին Էնվէր Հօճա Կոմինֆորմի ժողովէն վերադարձին՝ ամբաստանեց Թիթօն: Թիթոյի նկարները պատե – րէն վերցուեցան եւ սահմանադլուխը փակուե – ցաւ: Ըսուեցաւ թէ Թիթոյի «Թրոցկիական խմբա – կը» կ'ուղէր սարկացնել Ալպանիան վերածելով զայն տնտեսական դաղթավայրի մը եւ կամ «Եուկոսլաւիոյ ուխերդ հանրապետութեան» : Ալ – պանացի մասնագէտներու ծրագրին ուշացումը վերագրուեցաւ Եուկոսլաւիոյ : Իսկ Ալպանիան դաղթեցուց դէպի Պելկրատ քարխուլի իր առա – քումը:

Այս խղումը ներքին լուրջ տնտեսական եւ քա – ղաքական տագնապ մը ստեղծեց: Եուկոսլաւիոյ օժանդակութիւնը փոխարինելու համար՝ Ալպա – նիան կոչ ըրաւ Ռ. Ռուսիոյ եւ իր արբանեակնե – րուն: Պուլկարիան օգնութեան հասաւ, նամնապէս Ռուսիան ցորեն եւ շաքար դրկելով: Հորդդայինն ճարտարապետները Թիթոյի ճարտարապետներուն տեղը բռնեցին: Իսկ քաղաքական տագնապը չատ աւելի սուր եղաւ: Ալպանական համայնավար կու – սակցութեան ծոցին մէջ պատակտում յառաջ է – կաւ: Իոլոր Թրոցքիական տարրերը մաքրուեցան, ուրիշներ Եուկոսլաւիա դացին: Միեւնոյն տեսակի յեղաշրջումը տեղի ունեցաւ ինչ որ Թիթոյինը :

Հօճայի կառավարութիւնը ոչ միայն կը պայ – քարի Թշուառութեան եւ Թրոցքիականութեան դէմ, այլ ան պէտք է ենթարկուի նաեւ Մ.Ա.Կի ազ – դարարութեանց, Յունաստանի համար: Ա.Թէնքի հետ յարաբերութիւնները ձգտուած են Մարկոսի յաջողութենէն ի վեր: Ալպանացինները կը դանգա – տին թէ սահմանագլուխները կը բռնաբարուին, թէ ալպանացի փոքրամասնութեանց դէմ դէշ վե – րաբերմունք կայ: Իսկ Յոյները կը մեղադրեն Հօ – ճան թէ հարաւային շրջանի յոյն փոքրամասնու – թիւնը կը հալածէ, թէ զինուորական օժանդակու – թիւն կ'ընէ Մարկոսի կուսակիցներուն, մինչդեռ կանոնաւոր բանակի զինուորները եթէ սխալմամբ անցնին սահմանադլուխը կը բանտարկուին: Մի – ացեալ Ազգերու պալքանեան յանձնախումբը զոր կը վարէ, ամերիկացի փոխ – Ծովակալ Քիրքը, իր տեղեկագրին մէջ չէզոքութիւնը բռնաբարող բազ – մաթիւ պարագաներ կը յիշէ: Երեք հազար յոյն մանուկներ որոնք Մարկոսի զինուորներուն հետ բերուած են, ասպիջականութիւն գտան Ալպանիոյ մէջ «Մանուկներու Օժանդակութեան Միջազգա – յին Կոմիտէին» օգնութեամբ (միակ կազմակեր – պութիւնը որ ընդունած է Ալպանիան):

Ներքին դժուարութիւնները կը ստիպեն Հօ – ճան որ որոշ խոհեմութիւն ի գործ դնէ: Այսպէս, երբ Թիրանայի Ֆրանս. ներկայացուցիչը արեւ – մտեան երեք իշխանութեանց անունով խնդրեց Ալպանիոյ կառավարութենէն որ իր դիրքը ճշդէ Մարկոսի կուսակիցներուն եւ յոյն կանոնաւոր զինուորներուն հանդէպ: Արտաքին գործերու նա – խարարը մասամբ գոհացում տուաւ միջազգային օրէնքի հիման վրայ: Նման բանակցութիւններ կատարուեցան Ալպանիոյ, Յունաստանի, Եուկո – սլաւիոյ եւ Պուլկարիոյ միջեւ :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԱՋՈՂ ՋԵՒՆԱՐԿ ՄԸ

Յունուար 2 կիրակի եւ տօնական օր : Տեղ չէր պակսեր ժամանակ անցընելու համար, նախ – ընտրեցի երթալ Ալֆորվիլ, ուր Կապոյտ Աչէ Մատնաճիւղը պարանոցիկ հանդէս մը ունէր:

Վստահ էի թէ, սովորական դարձած քանի մը անպատրաստից երգերով ու արտասանութիւնե – ներով՝ դեղարուեստական կոչեցեալ բան մը պի – տի ըլլար տեսածս ու լսածս, եւ յետոյ՝ եւրոպա – կան պարն ու առատ պիւֆէով իրարանցքը:

Սխալած էի: Մեր խաչուհիները ջանացած էին խակապէս դեղարուեստական վայելք մը պատճառել ներկաներուն: Հանդիսասրահը՝ տեղ – ւոյն քաղաքապետարանի նորակառոյց խակապէս չքեղ եւ ընդարձակ սրահը (700 հոգինոց) լեփ լե – ցուն էր մեծով – պզտիկով, մանկ – պապիկով: Աքանչելի ժողովուրդ, որ եկած էր իր լսման տալու Կապոյտ Աչէին, եկած էր հայկական օր մը ապրելու:

Սրահը դեռ կիսաւարտ էր. ներկայացման համար պակաս էր ամէնէն կարեւորը, բեմը վարագոյր չունէր:

Հանդէսը սկսաւ բացառաբար խոստացուած ժամուն:

Տիկին Էլլէն Բիւզանդ յանուն վարչութեան՝ բարի գալուստ մաղթեց ներկաներուն, շնորհաւո – րելով ամուոց Նոր Տարին, պահանջելով Հայ Տուն մը դաղութին համար, տեղին էր:

Ահա բեմի վրայ է ծանօթ դերասան Յ. Ու – զունեան, իրեն հետ էին հին սիրողներէն Պ. Պ. Յակոբ Մինասեան, Հ. Ոսկանեան, Պ. Աղ – ուանեան, շնորհալի նոր մը Յ. Ուրրաթեան եւ Տիկին Զէրչեան, խաղը՝ «Պաղտիկի նշանուոքը»:

Բնական էր երեց խաղը, առանց չափազան – ցութեան երթալու, կուշտ ու կուռ կը խնդացնէն բոլորը: Վարագոյրին պակասը եւ յուշարարին իր տեղը չըլլալը արդելք եղան որ խաղը անցնէր կա – տարեալ:

Ժամը 5ին եկաւ քաղաքապետը, Պ. Գ. Ամի – րայեան բարի գալուստ մաղթեց քաղաքապետին Ֆրանսերէն: Բեմադրուեցաւ Ֆրանսերէն լեզու – ով, Մոլիէռի «Բէնթիէօզ Ռիտիքիւլ»էն տեսարան մը: Օր. Ա. Նշանեան բեմական իր շնորհով նոր յայտնութիւն մըն էր մեզի համար Մասքարիլ դերին մէջ. իր խաղընկերուհիները՝ C. Noble եւ

Յունուար 2 կիրակի եւ տօնական օր : Տեղ չէր պակսեր ժամանակ անցընելու համար, նախ – ընտրեցի երթալ Ալֆորվիլ, ուր Կապոյտ Աչէ Մատնաճիւղը պարանոցիկ հանդէս մը ունէր:

Վստահ էի թէ, սովորական դարձած քանի մը անպատրաստից երգերով ու արտասանութիւնե – ներով՝ դեղարուեստական կոչեցեալ բան մը պի – տի ըլլար տեսածս ու լսածս, եւ յետոյ՝ եւրոպա – կան պարն ու առատ պիւֆէով իրարանցքը:

Սխալած էի: Մեր խաչուհիները ջանացած էին խակապէս դեղարուեստական վայելք մը պատճառել ներկաներուն: Հանդիսասրահը՝ տեղ – ւոյն քաղաքապետարանի նորակառոյց խակապէս չքեղ եւ ընդարձակ սրահը (700 հոգինոց) լեփ լե – ցուն էր մեծով – պզտիկով, մանկ – պապիկով: Աքանչելի ժողովուրդ, որ եկած էր իր լսման տալու Կապոյտ Աչէին, եկած էր հայկական օր մը ապրելու:

Սրահը դեռ կիսաւարտ էր. ներկայացման համար պակաս էր ամէնէն կարեւորը, բեմը վարագոյր չունէր:

Հանդէսը սկսաւ բացառաբար խոստացուած ժամուն:

Տիկին Էլլէն Բիւզանդ յանուն վարչութեան՝ բարի գալուստ մաղթեց ներկաներուն, շնորհաւո – րելով ամուոց Նոր Տարին, պահանջելով Հայ Տուն մը դաղութին համար, տեղին էր:

Ահա բեմի վրայ է ծանօթ դերասան Յ. Ու – զունեան, իրեն հետ էին հին սիրողներէն Պ. Պ. Յակոբ Մինասեան, Հ. Ոսկանեան, Պ. Աղ – ուանեան, շնորհալի նոր մը Յ. Ուրրաթեան եւ Տիկին Զէրչեան, խաղը՝ «Պաղտիկի նշանուոքը»:

Բնական էր երեց խաղը, առանց չափազան – ցութեան երթալու, կուշտ ու կուռ կը խնդացնէն բոլորը: Վարագոյրին պակասը եւ յուշարարին իր տեղը չըլլալը արդելք եղան որ խաղը անցնէր կա – տարեալ:

Ժամը 5ին եկաւ քաղաքապետը, Պ. Գ. Ամի – րայեան բարի գալուստ մաղթեց քաղաքապետին Ֆրանսերէն: Բեմադրուեցաւ Ֆրանսերէն լեզու – ով, Մոլիէռի «Բէնթիէօզ Ռիտիքիւլ»էն տեսարան մը: Օր. Ա. Նշանեան բեմական իր շնորհով նոր յայտնութիւն մըն էր մեզի համար Մասքարիլ դերին մէջ. իր խաղընկերուհիները՝ C. Noble եւ

M. Grillot, Ֆրանսուհիները, չատ չնորհալի էին իրենց բաժիններով:

Քաղաքապետը բեմ եկաւ, քանի մը խօսքով յայտնեց իր գոհունակութիւնը հայ գաղութին, խոստանալով իրրեւ ընկեր, միշտ օգտակար ըլլալ անոր:

Ահա նորութիւն մըն ալ «Սիրոյ կանչը»՝ էլլէն Բիւզանդէն: Բեմի մէկ կողմը՝ հայկական տարազով խումբ մը տղաք զբաղած են ձեռակոն աշխատանքներով. կը պատրաստեն առաղ՝ շինարարութեան համար: Միւս կողմը աղջիկները՝ զբաղած ձեռագործով: Գարուն է. սրտերը սէր կը տենչան:

Տղաքներէն մէկը՝ Նոր Սերունդէն Պ. Դ. Մուրատեան թողած գործը հորիզոնը կը խուզարկէ, սպասելով իր սիրածին: Աղջիկներու կողմէն Օր. Ա. Տէր Նազարէթեան կը սպասէ սիրածի կանչին: Բեմի եռեւէն կը լսուի աշուղի լէ-լէն: Բեմ կուգայ աշուղը երգով. սէրն է, որ կը կանչէ. սիրող սրտերը կը գտնեն իրար, սէր կը յայտնեն իրարու (ոտանաւորով): Աշուղը կը հաստատէ սիրոյ ուժը եւ երգելով կը հեռանայ բեմէն: Դաշնակով կ'ընկերանար Պ. Մեսրոպեանց:

20ի չափ փոքրիկները բեմի վրայ. երգ, արտասանութիւն: Կաղանդ պապան կողովը կռնակը, կը կաղնէ փոքրիկները: Անոնք արդէն էր թէ՛ պղտիկներու եւ թէ՛ մեծերու ուրախութիւնը:

Նոր Սերունդի պարի խումբը, տղայ աղջիկ, հայկական տարազներով՝ ղեկավարութեամբ Տիկ. Զ. Քէչիչեանի, կը պարեն, կ'երգեն եւ կը ներկայացնեն Պէպօկի տեսարան մը: Ճերմակ աղաւնին կը սաւառնի սրահին մէջ: Օր. Ա. Կարապետեան, Օր. Ա. Տէր Նազարէթեան, Պ. Քիւրկեան, Ս. Անդրէասեան, Պ. Ա. Պաղտասարեան իրենց առանձին երգերով եւ մենապարերով կ'ընկերակցանցնեն սրահը: Պ. Մ. Ալթունեանի քլաքէթով պարը մեծ յաջողութիւն գտաւ ներկաներուն մօտ:

Քաղաքապետը որ մէկ ժամուան համար եկած էր, կը կենայ մինչեւ վերջը. չուզեր բան մը պակաս տեսած ըլլալ հայկական հանդէսէն:

Տիթրոյթէն ընկերուհի տիկին Վիքթորիա Մուրատեան ոգեւորուած՝ 1000 ֆրանք կը նուիրէ Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղին, 1000 ֆրանք ալ ազգային վարժարանին: Շրջ. Վարչութեան ամենամօտի Տիկին Տ. Սէրկիսկիւլեան եւս կը նուիրէ 1000 ֆրանք մասնաճիւղին: Ինչպէս միշտ, այս անգամ ալ Պ. Շ. Ալթրէասեան կապ. Խաչի մասնաճիւղին նուիրեց 2000 ֆրանք:

Կարգը արուեստագէտ Ջութակահար եւ դէկավար Պ. Կ. Սարեանին էր. կը սկսին եւրոպական պարերը: Ինչ խօսք, որ կը գործէ նաեւ պիւֆէն, որ կը մատակարարուի ժրաջան խոհուհիներու եւ Նոր Սերունդի նորահաներու կողմէ:

Ժամանակը կ'անցնի անկատ, ոչ ոք կը հաւատայ թէ կէս գիշեր է արդէն ու պէտք է տունդառնալ:

Ալֆորվիլի Կապոյտ Խաչը միշտ հոգ է տարած գեղարուեստական բաժնին, իսկ այս հանդէսը կրնայ ոչ միայն լաւագոյնը համարուիլ իր հաղէաներուն մէջ, այլ եւ օրինակ հանդիսանալ ուրիշներու:

Վարձքերնիդ կատար խաչուհիներ:

Ներկայ մը

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

Աթէնքի «ԱՋԱՏ ՕՐ»ին մէջ կը կարդանք թէ Դեկտեմբեր 12ին Կիրակի, Աթէնքի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցած է 1944ի դեկտեմբերեան նահատակներուն համար յարգանքի ազատայայտութիւն մը: Եկեղեցին ծայրէ ի ծայր լեցուած է մահաւանդ երիտասարդ սերունդով: Մասնաւորաբար պատրաստուած սգա – բեմին վրայ զետեղուած էր Հ. Ը. Դաշնակցութեան կեդրոնի եւ շրջաններու կազմերու եւ երիտասարդաց երկսեռ միութեանց միացեալ չքեղ ծաղկեպսակը՝ հայկական եռագոյնով եզերուած: Հայ արիներու խմբակները, Ֆիքսէն եւ Գոդիւա – յէն, սգաբեմին երկու կողմը զիրք բռնած էին: Ներկայ եղած է նաեւ ազդ. կեդր. վարչութիւնը:

Պատարագի արարողութենէն վերջ ուխտաւորներու խումն բազմութիւն մը գացած է Պրահամի գերեզմանատունը, ուր չորս գոհերու, Միհրան եւ Արշալոյս Փափազեաններու, Սերգօ Օնպաշեանի եւ Մանուկ Մանուկեանի վերամղոգած հիւրհաներուն վրայ տեղի ունեցած է մասնաւոր ապաղոթութիւն, որուն ընդհացքին յիշատակուած են նաեւ Դեկտեմբերեան չարժման միւս գոհերու Տքթ. Ցովհ. Աչըգեանի, Կարապիս Գազանճեանի, Օննիկ Ցովհաննէսեանի, Մելինէ Գըլըճեանի, Արսէն Պալեանի, Գրիգոր Գըլըճեանի, Հրանդ Նալպանտեանի, Մանուէլ Սաւուլեանի, Արմէն Վիրանեանի եւ Գ. Կասոյեանի անունները: Ներկայ – չուած դամբանական մը խօսած է ընկերը Օննիկ Զաքարեան: Ազդ. կեդր. վարչութեան կողմէ փաստաբան Ֆէսճեան ծանրացած է նահատակութեան ազգային գործունէութեան եւ համադործակցական ոգիին վրայ, յուհահայութեան համար մեծագոյն կորուստը նկատելով անոր սպանութիւնը, որուն հեղինակները դատապարտած է: Եկեղեցական մասնաւոր պաշտամունքկատարուած է գրամանշրջանիհամայնավարգնդակի գոհ երիտասարդ ընկեր Կարպիս Գազանճեանի հիմքին:

ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԷԻ 1500 հոգինոց համայնքէն, բացի եկեղեցւոյ մշտավառ Լուսաւորիչի կանթեղին ներշնչող լոյսէն, ոչ մէկ բան մնացած է: Կը տեսնուին կիրակի օրերը աղջիկներ, որոնք սրճարաններուն անկիւնը թուղթ կը խաղան:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի ակումբը, գրադարան ու գիրք, արտասահմանեան թերթեր ու պարբերականներ կը մնան սեղաններուն վրայ գրեթէ առանց ընթերցողի:

Թեսաղոնիկէի հայութիւնը կեանքստ անցեալ մը ունէր վերջին քսանեհինգ տարիներու ընթացքին: Սակայն այսօր համայնքը զօրաւիդ չէ Ազգ. իշխանութեան: Կարելի եղած է արտօնագիրը ստանալ կրթական նախարարութենէն տեղւոյն մէջ հայկական վարժարան մը ունենալու, սակայն քանի մը չարուցած դժուարութեանց պատճառով մինչեւ հիմա մնացած է երեսի վրայ:

Հայ Գ. Խաչը, իրրեւ Մակեդոնիոյ եւ Թրակիոյ Շրջ. վարչութիւն կապուած ուղղակի Ամերիկայի Հ. Օ. Մ.ի կեդրոնին, ունեցած է նիւթական եւ բարոյական դեռնի վրայ պնահատելի գործունէութիւն: Վերջերս վերակազմուած է նոր ուժերով ու սկսած է կապ պահել չրջաններու՝

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ջերմապէս կը խնդրուի մեր բաժանորդներէն նկատի ունենալ հետեւեալ խիստ կարեւոր պարագաները.—

1.— Թերթին առժամեայ բաժնեգինն է 800 ֆրանք, վեցամսեայ:

2.— Տարեկանին գինը չենք նշանակած դիմելու յարաճուն փոփոխութեան պատճառով:

3.— Պակաս ղրկուած դումարները կը հաշուենք, ապրիլքին համապատասխան ժամանակով, նոր սակի հիման վրայ, օրինակ 1200 կամ 600 ֆրանքը ոչ մէկը տարեկան է, ոչ ալ միւսը վեցամսեայ:

4.— Առանց մասնաւոր նամակի սպասելու բոլոր պարագաները թող բարեհաճին փակել իրենց հաշիւները:

5.— Հետզհետէ պիտի դադրեցնենք անվճար թերթերը:

6.— Ծանուցումները վճարովի են անխտիր:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԲԱԶՄԱՎԷՊ, թիւ 11 —12 (1948 Նոյեմբեր – Դեկտեմբեր): Ուսումնասիրութիւններ Ե. Տէր – միքճիպաշեանի, Փ. Վալէրիի, աչխարհաբար Նարեկի մասին եւ ուրիչ գրական եւ պատմական նիւթեր: Տարեկան բաժնեգինն Ֆրանսայի համար 1000 ֆրանք: Հասցէ.— St. Lazare, Venise (Italie):

Տէտէ Աղաճի, Բանաթիի, Գոմօթինիեւ Գավալայի, նախկին Գիւղատեան Խաչի անդամուհիներու հետ: Անոնք նիւթապէս օգտակար եղած են գաղութին, փրկելով ընտանիքները սոսկ մահէ: Բաժնած է Ամերիկայէն ղրկուած հագուստեղէնները անաչառ կերպով իւրաքանչիւր նաեւ 500 քիլօ ձկան իւղ փոքրիկներու: Այնպէս տարուան ներգաղթողներուն համար ծախսած է 6.453.000 տրամի: Այս տարի օգոստոսն եւ Ծովեզերեայ վայրի մը մէջ կարեւոր թիւով երկսեռ, հիւանդկախ փոքրիկներ պատսպարուեցան ու մասնաւոր հոգածութեան եւ դուրդուրանքի առարկայ եղան: 1947ի սկիզբէն մինչեւ 1948 Նոյեմբեր ունեցած են 23 մլիոն տրամիի գործունէութիւն: Տօներու առթիւ որոշուած է լաւ դեռնի վրայ հանդստեան կատարել եւ հայթայթել տկարակազմ փոքրիկներու համար ձկան իւղ:

Անդամ – անդամուհիներու թիւը կը հասնի 200 հոգիի: Նախապատերազմեան շրջանին ճանչցուած եւ վաւերացուած Հ. Ե. Մ իութիւնը Հ. Մ. Ը.Մ.ի հետ համագործակից պիտի դառնայ համայնքին ամենաօգտակար կազմակերպութիւնը, որուն նպատակը պիտի ըլլայ երկսեռ երիտասարդութիւնը ուծացումէ, ապազդային եւ օտարոտի գաղափարաբանութենէ զերծ պահել, անոր սիրելի դարձնելով մեր հայրենիքը:

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (67)

ԹՈՐՈՍ ԼԵԻՈՆԻ

ԳԼՈՒԽ ԺԴ.

ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ԿԸ ՍԿՍԻ ԿԱԶՄՈՒԻԼ ԹՈՐՈՍԻ ԵՐԿԻՐԸ

Դուրսի հետ ամէն հաղորակցութիւն արգիլելով կը յուսար որ վախը աւելի սաստկացնէ: Պահակներէն դիւրերուան վրայ յոյս ունէին որ կրնան սուլհանդակը թոցնել դէպի Տարսոն, բայց թէ գետին վրայէն եւ թէ ցամաքէն թղթատար մը հանելու փորձը անկարելի եղաւ, վանդի արքունի պահապանները խստիւ ամէն ճամբաները բռնած էին:

Երբ առտու եղաւ, արշալոյսին հետ Թորոս կը սպասէր պատգամաւորի մը որ չէր երեւար, ուստի աղեղնաւորներու եւ պարսաւորներու ընտիր խումբ մը չարեց պարիսպին ան կողմերը որ յարմար էին սանդուխներ կռթնցնելու, որպէսզի պարիսպին վրայ գտնուողները մէկդի վարեն՝ որ արգելք չըլլան անոնց որ վերելակել պիտի փորձէին, եւ որոնց գլուխ կանգնիլ որոշած էր մըտքէն. իսկ խրամին համար ալ խումբ մը գործաւորներ անխոնջ կ'աշխատէին, երբ քաղաքին դուռները բացուեցան եւ պատգամաւորները երեւցան:

Այս անգամ յունական զոռոզութիւնները եթէ խնարհած ալ չէր՝ գոնէ տեղի կուտար, Ամուտա իշխանն էր պատգամաւորներու գլուխ, որ կ'իմացնէր թէ Մամեստիոյ կուսակալը յանձն կ'առնէր քաղաքը տալ այն դաշինքները ընդունելով՝ զորս առաջարկած էր Թորոս:

Ուստի, չուտ մը հրաման ղրկեց Թորոս՝ Ամուտա ամրոցը բերելու իշխանին ընտանիքը եւ ամէն ստացուածքը, նոյնպէս ամէն թոյլտուու – թիւն ըրաւ կուսակալին որ ահագին կարաւանով մը քիչ առէն երեւցաւ իր պահապաններով, իր ընտանիքով եւ ամէն ինչքերով որ կրնար տանիլ:

Լաւ ընդունելութիւն ըրաւ Թորոս եւ ամենայն դիւրութիւն տուաւ իրեն, ու մէկէն տիրացաւ քաղաքին, վանդի ինչպէս խրատած կը կասկածէր իրեն ղրկած լրտեսները քիչ մը վերջը լուրը բերին թէ Տարսոնի կուսակալը արդէն ճամբայ ելած էր իր բոլոր զօրութեամբ Մամեստիոյ օգնութեան հասնելու եւ ամէն տեղ Ցոյն եւ կայսեր հնազանդ հայ իշխաններուն հրաման ղրկած էր որ դան Ատանա եւ դան ժողվուին իրեն քով, ամենևուին չկրնալով երեւակայել թէ գողի պէս մտած կ'ելլայ ապուշ երիտասարդ մը ինչպէս իրեն կը նկատէին Կոստանդնուպոլսէն եկած թուղթերը, բանական զօրութիւն ժողված ըլլար իրեն դիմադրելու համար:

Կային չատեր նաեւ իր բանակին մէջ որ տեսնելով Մամեստիոյ կուսակալին իր բոլոր հարստութեամբ ազատ երթալը, կը մրմռային, կը հառաչէին եւ կը մեղադրէին Թորոսը, որ չէր դրժեր խոստմունքին այնպիսի մարդիկներուն, որ դրամը եւ խաբէութիւնը՝ պատիւ եւ յաղողութիւն կը համարէին:

Բայց Թորոս հաստատ իր խոստման, դուրս կելով նաեւ իր չուրջը եղած լռելեայն խուզարկութիւնները, վանդի ժամանակին ոգին լաւ կը ճանչնար, կը քարոզէր թէ ինչ վատութիւն որ ուրիշներուն վրայ կը քամահրեն, պէտք չէր երբեք ի գործ դնեն:

Եւ Մամեստիա մտնելով չուտ մը պէտք եղած ամրութիւնները հրամայեց աւելցնել, եւ ինչպէս լաւ երեւակայեր էր՝ իմացաւ թէ քաղաքին անճնաւոր ըլլալուն գլխաւոր պատճառներէն մէկն ալ քաղաքին մէջի Հայերու խլրտումը եղած էր:

Ուստի, նոյն օրը զօրքերու լաւ հանդիսաւ մը տալէն՝ երեք օրուան պաշար իւրաքանչիւրին բաժնել տալէն՝ եւ քաղաքի պաշտպանութիւնը Մամեստիոյ Հայերուն յանձնելէն վերջ, մուտքն ի լուսոյն ճամբայ ելաւ դէպի Ատանա իր երեք հազար հոգիով, որ ամէնէն ընտիրներն էին բոլոր Տարսոնի լեռներուն, կը յուսար յանկարծակի հասնելով Տարսոնի կուսակալին վրայ, քանի որ նիզակակիցներու օգնութեամբ չէր զօրացած, յաղթու – թիւն մը կանգնել եւ իր համբաւը բարձրացնել:

ԾԻՐԻՆԶ

ՕՐԱԿԱՆ ՎԵՑ ՖՐԱՆՔՈՎ, ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ 800 ՖՐԱՆՔՈՎ, ՏԱՐԵԿԱՆ 1500 ՖՐԱՆՔՈՎ ՊԻՏԻ ԿԱՐԴԱՍ ՏԱՍԸ ՀԱՏՈՐ ԳԻՐՔ, ԻՐՐԱՒՈՒՆՔԻՐԸ 30 ՊՐԱԿՆՈՑ: ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԿ ՑԱՌԱՋԻՆ:

խոստացած է Իսրայէլի արտաքին նախարարին, իսկ այս վերջինը կացութիւնը այնքան ծանր չգտնելով հանդերձ, խոստացած է տեղեակ պահել դեսպանը:

Հրէական աղբիւրէ կը հերքեն այս լուրը, հաստատելով հանդերձ դեսպանին այցելութիւնը:

Ամերիկացի ծովակալ մը դէպի Թուրքիա

Ծովակալ Ռիչըրտ Քոնըլի, Արեւելեան Ատլանտեան եւ Միջերկրականի ամերիկեան նաւային ուժերու ընդհ. հրամանատարը, Փլիմուտէն ճամբայ ելաւ դէպի Թուրքիա, ծանր յածանուադով մը, «Քոլըմպոս»: Այցելութիւնը որ «քաղաքական-բնոյթ» կը համարուի, պիտի տեւէ մէկ շաբաթ:

Յածանուադը ձիլպրալթար կը սպասուի ուրբաթ օր, երբ Միջերկրականի ամերիկեան ներկայ մարտանաւերուն տեղ պիտի նշանակուին ուրիշներ, համաձայն ծովային նախարարութեան ծրագրին:

Ամերիկացի հրամանատարը պիտի այցելէ Մալթա, Ֆալէրոնի ծոցը (Աթէնք) եւ Պոլիս, ուր հինգ ուրիշ հինգ մարտանաւեր պիտի զնկերանան յածանուադին: Այցելութիւնը պիտի տեւէ յունուար 27-էն փետրուար 4: Ծովակալ Քոնըլիի առաջին այցելութիւնն է այս դէպի Թուրքիա, 1946-էն ի վեր, երբ հրամանատար նշանակուեցաւ: Ծովակալը Պոլսէն Անդարա պիտի երթայ օդանաւով, երեք օրուան համար:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՆՈՐ ՎԱՐՁՔԵՐԸ Յունուար 15-էն վճարելու պարտաւոր են անոնք որ սովորաբար կանխիկ կը վճարեն եռամսեան եւ ընդունուած են,— Ա. մինուդ 33 % յաւելում 1948 Յուլիս 1-է վարձքին վրայ.— Բ. կամ հաւանութիւն յայտնած են «սրբագրել տարածութեան» համաձայն նշանակուած նոր դիմը: Անհամաձայնութեան պարագային, երկու ամիս պայմանաժամ ունին, բողոքելու կամ ելք մը գտնելու համար: Իսկ անոնք որ եռամսեան լրանալէ վերջ կը վճարեն, յաւելումները պիտի վճարեն 1949 Ապրիլէն սկսեալ, միեւնոյն վերապահումներով:

Կրիմի համաձարակին առթիւ, դեղարանները այսուհետեւ բաց պիտի ըլլան կիրակի եւ երկուշաբթի, որպէսզի ժողովուրդը նեղութիւն չկրէ դեղ ճարելու համար: Կարծիքները կը տարբերին համաճարակին ծանրութեան եւ տեւողութեան մասին: Տկարութեան ընդհանուր ախտանշանին է ջերմութեան բարձրացում, որ կրնայ տեւել երկու-երեք օր, բայց կան պարագաներ ալ ուր հիւանդը կը տառապի ցնդղատապէ (պրոնշիթ) կամ թոքերու տկարութենէ, որ կրնայ տեւել երկու երեք շաբաթ: Հիւանդութեան վտանգաւոր ձեւերուն ենթակայ են ամէնէն տարէցները եւ ամէնէն պզտիկները: Մանաւորապէս պէտք է մանուկները հեռու պահել հիւանդներէն: Հարիւրաւորներ հիւանդանոց կը խուժեն Փարիզի մէջ:

ԶՕՐ. ՏԸ ԿՈԼԻ հետ դադրի տեսակցութիւն մը ունեցած է անցեալ Նոյեմբերին, Պ. Ժոռժ Պիտօ, նախորդ արտաքին նախարարը: Ինչո՞ւ էր ոչ հաստատեց այս իրողութիւնը ժողովրդականներուն (M. R. P.) համագումարին մէջ, յայտարարելով թէ իր նախաձեռնութեամբ չէր որ տեղի ունեցաւ տեսակցութիւնը եւ թէ միայն քննելու քաղաքական կացութիւնը: Կը թուի թէ համագումարը լուռելեայն հաւանութիւն յայտնած է այս տեսակցութեան: Իրազեկներ նոյնիսկ հաւանական կը գտնեն որ M. R. P. բաժնուի նոր կառավարութենէն, ուր ունի նախարարներ ունի, եւ միանայ զոր. տը Գոլի կազմակերպութեան:

ՄԵԾ ՀԱՍԵՐԳ ԱՐՄԵՆԻԱ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻ

Ղեկավարութեամբ Վ. ՍԱՐԳՍԵԱՆի

Մարսէյլ, CASA D'ITALIAի մէջ, Փետրուար 26-ին, նոր ու ճոխ յայտագրով: Տոմսերը ստանալ երգիչ անդամներէն:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Բ. Ը. Միութեան տարեկան պարահանդէսը տեղի պիտի ունենայ յունուար 16-ին, պատուոյ հովանաւորութեամբ ԱՒԱՓԵԼ ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱյի Hotêl GEORGES V-ի սրահներուն մէջ: Երկու օրքէսթր եւ անակնկալներ:

Կը խնդրուի այժմէն ապահովել սեղանները դիմելով Պ. Պալըքճեանի, 43 rue des Petits Carreaux: Հեռախօս՝ Gut. 08-48:

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

Ֆր. Կապոյտ Խաչի Շրջ. վարչութիւնը իր բոլոր մանուճիկներուն հետ կը տօնէ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐը:

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 13-ԻՆ

Հինգշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3-ին Société Savantes-ի մէջ:

✕

ՊՈՄՊՈՆի մասնաճիւղը կը տօնէ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 16-ԻՆ, կէսօրէ վերջ եկեղեցւոյ կից սրահին մէջ:

★

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Ֆր. Հայ Կապոյտ Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղը Մանուկներու Օրը կը տօնէ 1949 Յունուար 13-ին ժամը 3-ին, Հ. Ց. Դ.-ի նոր սրահին մէջ, rue Convalescents: Ծնողները կրնան իրենց երեխաները ընկերանալ:

●

ՎԱԼԱՆՍԻ մէջ Կ. Խաչի մասնաճիւղը կը տօնէ, այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8-ին, Պ. Ց. Կօշկակարեանի մեծ կառատան մէջ, (11 Ave. Gambetta): Կը ներկայացուի «ԿԱՂԱՆԴ ՊԱՊԱՆ» (մէկ արար) թատերգութիւն: Ճոխ յայտագիր, պուֆէ: Ատենդական տօնածառ եւ կաղանդի նուէրներու բաշխում: Մուտքը ձրի է:

« ԱԴԱՄԵԱՆ » ԹԱՏԵՐԱՍԻՐԱՑ ԽՈՒՄԲԸ

Մեծ պատրաստութեամբ կը ներկայացնէ

Théâtre de l'Ambigu (2ter, Bld. St. Martin Paris (10)

Ուրբաթ, փետրուար 11, ժամը ճիշդ 20.30-ին

Լ. ՇԱՆԹԻ

«ՀԻՆ ԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐ»

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆի Թիմաք Կիւլնենց դիւղէն Գարեգին կատանեան կը վնտռէ եղբայրները եւ քոյրերը: Վասպուրականի հերոսամարտին դիւղին կռիւներուն փախած են էվրիկ գիւղը, ուր հայրը՝ Սահակ կր սպասնուի, իսկ մայրը Հանէն երկու տղոց եւ երկու աղջիկներուն հետ կը հեռանայ քաղաք: Ճամբան աղջիկներէն Սրբուհին կը կորսուի, իսկ 2րդ նահանջին, մայրը իր երկու տղաքներուն Մխրանի եւ Վաղարշակի եւ աղջկան Ա. Նուշին հետ կը փախին Կոտուց Անապատ, ուր իրենց հետքը կորսուած է: Կ'լսուի թէ աղջիկները Անուշ անցած է Հայաստան: Տեղեկացնել Տիլօեան Սեդրակի Rue d eCallade No. 1, La Ciotat (B. du R.), France: Կը խնդրուի թէհրանի «Ալիք»էն, Պաղտատի «Գոյամարտ»էն, Լիչպէս նաեւ Սուրիոյ եւ Պոլսոյ հայերէն թերթերէն արտատպել: Ճշդրիտ տեղեկութիւն տուողին կարեւոր նուէր:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի Հայ Արեւուշներու տարեկան ցերեկոյթը ԱՊՐԻԼ 3-ին կէսօրէ վերջ ժամը 3-ին, Քալա տ'Իթալիայի մէջ: Կը խնդրուի չխաչաձեւել:

ԿԱՐԱՊԵՏ Ա. ՍՈՄԱԶԵԱՆԻ

ՆԿԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

8 Յունուարէն 22 Յունուար 1949:

Galerie de la Cité, 41 Quai de l'Horloge, Paris: métro Pont - Neuf: Բացումը 8 Յունուար ժամը 3-ին:

Կարելի է այցելել ամէն օր կէս օրէ վերջ բացի կիրակիէն:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. Խաչի Պանեէօ Քաշանի մասնաճիւղի տարեկան չքեղ պարահանդէսը, մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի, 23 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4—12, 72 Bld. Maréchal Joffre, Bourg la Reine: Գեղարուեստական խնամուած բաժին: Տեսարաններ «Այոյչ» օփերայէն, հայկական եւ կովկասեան զոյգ եւ սօլօ պարեր, երգ, եւրոպական եւ կովկասեան նուագ:

Métro Bourg la Reine, autobus Porte d'Orléans 188 իջնել Place Condorcet:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ.— Առնուվիլէն ընկեր Յարութիւն Խաչատուրեան 500 ֆրանք կը նուիրէ Վեթ. Ֆոնտին: Ստանալ «Յառաջ»էն:

ԻՄ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Խանասոր» խումբի հանդէսը, Յունուար 30-ին: Մանրամասնութիւնները չուտով:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱՐԾԻՒ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ժողովը 15 Յունուար չաբաթ երեկոյ ժամը 8.30-ին, սովորական հաւաքատեղին:

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Մարսէյլի չրջանի վարչական ժողովը այս չորեքշաբթի երեկոյեան ժամը 7.30-ին, Հ. Ց. Դ. Տան մէջ, 26 rue des Convalescents:

ԱՆԻԷՌ Պուա Քոլոմպի Արամ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷի ժողովը այս չորեքշաբթի, Պուա Քոլոմպի սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Փարիզի մասնաճիւղի Ա. Ահարոնեան խումբի դասախօսութիւնը՝ այս հինգշաբթի իրիկուն, Société Savantes: Դասախօսն ընկեր Հր. ԲԱԼՈՒԵԱՆ: Նիւթը «Հայկական ճարտարապետութիւնը եւ Թ. Թորամանեան»: Հայերէնի դասերը ժամը 20-ին Տիկին Զիթունիի կողմէ:

Նոր Սերունդ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին հերթական դասախօսութիւնը՝ այս երեքշաբթի ժամը 9-ին, Պ. Մանուկ Փաշայեանի սրճարանը: Կը խօսի ընկեր ՀՐԱՆՏ ԲԱԼՈՒԵԱՆ:

Նիւթը.— «Պետրոս Դուրեանի կեանքն ու ըրած գործունէութիւնը»: (Մահուանէն 75 ամեակին առթիւ):

Մուտքը ազատ է: Կը հրաւիրուի դրասէր հասարակութիւնը:

ԼԻՈՆԻ ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

կազմակերպած ընտանեկան մեծ պարահանդէսը, Յունուար 29-ին, Վիլլէօրպանի Թաղապետական պարասրահին մէջ: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

Այրի Տիկին Ազատի Գալայճեան, Տէր եւ Տիկին Մելքոն Գալայճեան, Տէր եւ Տիկին Պողոս Յակոբեան, Այրի Տիկին Վարդէն Պողոսեան յայտնում կը ծանուցանեն մահը իրենց ամուսնոյն, հօր, եւ աղգականին

Պ. ՈՍԿԻԱՆ ԳԱԼԱՅՃԵԱՆի

Թաղումը պիտի կատարուի այս հինգշաբթի առաւօտ ժամը 8-ին: Հաւաքուիլ իր բնակարանը 45 rue de la Défense, Issy les Moulineaux, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի տեղւոյն գերեզմանատունը:

Այրի Տիկին Բրաբիոն Մինասեան, Պ. Պ. Շահէն եւ Սուրէն Մինասեան, Տիկին Ադալի Մինասեան կը ծանուցանեն մահը իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր, տագրոջ

Պ. ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԻՆԱՍԵԱՆի

(Շապին Գարահիսարցի)

Թաղումը կը կատարուի այս հինգշաբթի առաւօտ ժամը ճիշդ 9-ին: Հաւաքուիլ իր բնակարանը 17 rue Morin, Drancy, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի տեղւոյն գերեզմանատունը:

Հաղորդակցութիւն.— Շոգեկառքը կը մեկնի կառ տիւ Նորդէն ժամը 8.30-ին:

ԽՆԶՈՑՔ ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՄԷՋ

Ֆր. Կ. Խաչի մասնաճիւղը այս կիրակի օր, ժամը 3.30-ին կազմակերպած է հայկական շատ հաճելի մթնոլորտի մը մէջ իրեն տարեկան խնջոյքը: Ճոխ պուֆէ եւ համեղ աղանդներ, իր իսկ անդամուհիներուն ձեռքով չինուած:

Մուտքը ազատ է:

ՊԱՆԵԷՕ ՔԱՇԱՆԻ Ֆր. Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը ցաւակցութիւն կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Վ. Յակոբեանի եւ Տէր եւ Տիկին Գ. Ակոնայեանի իրենց մօր եւ մեծ մօր՝ ՏԻԿ. ՎԵՐԺԻՆ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆի մահուան առթիւ:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑՔ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԻՆ

29 Յունուար, La Plage (ex salon Sabatier) չքեղ սրահներուն մէջ:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վեցամսեայ 800 ֆր., Արտ. 10 տոլ. կամ 3 աճգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 12 Janvier 1949 Զորեքշաբթի 12 ՅՈՒՆ.

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N° 5742 - Նոր շրջան թիւ 1153 — Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՒԵԱՆ — ԳԻՆ 6 Ֆր.

Համաձարակին հետեւանքներ

(ԱՐԵՒՄՏ. ԵՒՐՈՊԱՑԻ ԿԷՍԸ ՎԱՐԱԿՈՒԱԾ

Բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ կրիպի համաճարակը, որ ամէնէն մեծն է առաջին համաշխարհային պատերազմէն ի վեր, վարակած է արեւմտեան Եւրոպայի կէսը :

Պաշտօնական վիճակագրութիւններ կը պակսին առ այժմ, որովհետեւ համաճարակը այնքան ծանր չի համարուիր եւ ենթականերն ալ ընդհանրապէս առողջ են: Մի յաջեալ Ազգերու Առողջապահական կազմակերպութիւնը կը ջանայ լրացուցիչ տեղեկութիւններ հաւաքել, մինչեւ այս շաբթու վերջը :

Ինչպէս յայտնի է, համաճարակը սկսաւ տարի օր առաջ, Իտալիոյ մէջ, ուր ժողովուրդին 30 %ը վարակուած կը համարուէր: Աւելի յոռետեսներ մինչեւ 50 % կը հաշուէին համեմատութիւնը: Հռոմի առողջապահական վարչութեան ներկայացուցիչներէն Տոքթ. Ճ. Քանափերիա քանի մը միլիոն կը հաշուէ հիւանդներուն թիւը :

Համաճարակը դէպի հիւսիս արշաւելով, դադրեցուցած հասաւ Թորինոյի եւ Միլանոյի մէջ: Ցետոյ անցաւ սահմանը, դէպի Աւստրիա, Զուիցերիա եւ Ֆրանսա: Ամէնէն աւելի ազդուեցան վերջին երկու երկիրները :

Երկուշաբթի օր Փարիզի մէջ կարելի չէր գտնել դասեռնեակ մը որ բացակայ չունենար: Ճարտարագործական հաստատութեանց մէջ ալ բացականերու թիւը հետզհետէ կ'ուժգնանայ: Հիւանդանոց - ները չափազանց խճողուած են եւ տեղափոխու - թիւններ կը կատարուին դէպի մօտակայ շրջան - ները :

Համաճարակը ամէնէն աւելի տարածուած է արեւելեան Ֆրանսայի մէջ: Տիժոնէն կը հեռագրեն թէ քաղաքին 90.000 բնակիչներէն 20.000ը վարակուած են :

Հակառակ այս ծանրակշիռ տեղեկութեանց, թերթերը կը գրեն թէ մահերու թիւը չէ անցած հազարին 1 — 2ը: Մահացածներուն ալ մանուկներ են կամ տարիքոտներ,— հիւանդներ որոնք արդէն կը տառապէին թոքային հիւանդութիւններէ :

ԱՊՐՈՒՍՏԻ ՍՂՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Թերթերը կը գրեն թէ նոր տագնապ մը կը սպառնայ կառավարութեան, իրրեւ հետեւանք դիմումներու բարձրացման եւ արհեստակցական Միու - թեանց պահանջներուն :

Երէկ փարիզեան շրջանի մետաղագործական հաստատութեանց սէնտիքան ներկայացաւ աշխատանքի նախարարութեան, հետեւեալ պահանջ - ները ներկայացնելով.— 25 % յաւելում աշխատավարձի, չարժուն սակագոյց, հաւաքական պայմանագիր, 650 ֆրանք պարգեւ բնակարանի վարձքերու յաւելման առթիւ:

Այս պահանջներուն դէմ ելած է Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը: Միւսներն ալ յաւելում կը պահանջեն, բայց աւելի չափաւոր, 10 %: Մասնագէտներու հաշուով, ուսեալ եւ ուրիշ ենթերու գիները մօտերս պիտի աւելնան 2 —7 %, իրրեւ հետեւանք պատերազմեան տուրքին (25 %) եւ ուրիշ յաւելումներու :

Կառավարութիւնը բոլորովին տարբեր տեսակէտ ունի այս հարցերու մասին: Իր ներկայացուցիչներէն Պ. Փինէ կ'ազդարարէր առջի օր, ճառի մը ընթացքին.

— « Եթէ կառավարութիւնը տեղի տայ աշխատավարձի յաւելման պահանջներուն առջեւ, փըրանքը պիտի կորսնցնէ իր արժէքը, խանութները աւարի պիտի մատնուին եւ անկարգութիւններ պիտի ծագին փողոցներուն մէջ » :

Կառավարութիւնը տակաւին կը յուսայ իջեցնել գիները, պահանջելով գործարանատէրներէն որ չափաւորեն իրենց չահերը: Օգնութիւնն կը յուսայ նաեւ դիւզացիներէն: Արտադրութեանց կեդրոններուն մէջ գիները իրկած են 10—25 %, բայց արդիւնքը զգալի չէ փոքրաքանակ վաճառումներու մէջ:

Կառավարութեան չրջանակներէն դիտել կու տան թէ աշխատավարձի ընդհանուր յաւելում կատարուած է երկու անգամ, 1947 հոկտեմբերէն ի վեր, 58 % համեմատութեամբ, իսկ ապրուստի պաշտօնական գինը աւելցած է միայն 52 % :

Ուրիշ յայտնութիւններ

ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ ԱՌԹԻԻ

Երէկ հաղորդած էինք Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ Յունուար 9ի ընդհ. ժողովին արդիւնքը :

Քանի մը տեղեկութիւններ եւս, որոնք միեւնոյն առեն յայտնութիւններ են.—

Վարչութեան բարոյական գործունէութեան վերաքննութեան վերջ, ղոր Պ. Ս. Քարեանի գլխաւորած տեսչութիւնը եւ որ տարբական քննադատութեան չէր դիմանար, կարդացուեցաւ նիւթական տեղեկագիրը, չոր ու ցամաք, առանց ելեւմուտքի թիւերու:

Ցետոյ սկսան հարցումներն ու քննադատութիւնները : Պ. Կոստանեան քննադատեց վարչութիւնը թէ թեմական ընտրութեանց առթիւ որեւէ դործ չէ տեսած: Պ. Ա. Զօպանեան ըսաւ.

— «Կաթողիկոսական պատուիրակ սրբազանին ինչո՞ւ թելադրուած է յետաձգել թեմականի ընտրութիւնը: Ի՞նչ իրաւասութեամբ : Վարչութիւնը բացատրութիւն պահանջած է էջմիածնէ - նէն: Պէտք է խնդրել, թախանձել կաթողիկոսէն որ բացատրութիւն տայ: Անհրաժեշտ է եւ կենսական արեւմտեան Եւրոպայի թեմին կազմակերպութիւնը :

Աւելի խիստ քննադատութիւններ ուղղեց Պ. Մ. Գուլումճեան.

— «Վարչութիւնը որ եւ է գործ չէ կատարած իր անուան ու Հայ. Եկեղեցիի բարձրութեան համապատասխան, միայն ընտրութիւններ կազմակերպելու ճարտար ու ճարպիկ խաղեր է սարքած: Ես երեք տարի է կը հետեւիմ այս ժողովներուն. ընտրական բարեփոխման առաջարկ եմ բերած. թէեւ ընդհ. ժողովի կողմէ ընդունուած է, դժբախտաբար ոչ մէկ ճիգ եւ աշխատանք է տարուած: Թեմականի կազմակերպման համար արուած որոշումներուն ալ մնացեալ են առնուած» :

Պ. Վ. Եարճանեան պահանջեց որ փոխանակ Պ. Ս. Քարեանի, առենապետը, Պ. Գ. Պաղտատլեան պատասխանէ հարցումներուն եւ մեզի ըսէ թէ ինչ եղած են վարչութեան եւ կաթող. պատուիրակին յարաբերութիւնները: Պ. Պաղտատլեան պատասխանեց.

—« Սրբազանը մենք յարգած ենք միշտ, սակայն մենք միշտ ապահամարհած է մեզ եւ ինքնագլուխ Անգլիա, Պելժիա, Հոլանտա, ուր որ 5 Հայ հազիւ կայ հոն գնաց: Էջմիածինէն կանչուեցաւ, բոլոր դիւրութիւնները տուինք իրեն, սակայն մեզի ըսաւ թէ 75 % հիւանդութեան, 25 % քաղաքական պատճառներով չեմ ուզեր երթալ: Այսպիսի մարդու մը հետ ի՞նչպէս կարելի էր գործակցիլ: Նամակ գրած ենք էջմիածին, բայց պատասխան չենք ստացած :

Այս յայտարարութեան վրայ Պ. Ա. Զօպանեան ըսաւ.— « Ուրեմն այս պատուական կղերականը սեւցնելու համար ի՞նչ ահաւոր տեղեկագիրներ են ղրկուած կաթողիկոսին» :

Ակնարկներ եղան նաեւ ընտրութեանց առթիւ սարքուած խաղերու մասին: Պ. Գուլումճեան եբրեան հանեց չարք մը անկանոնութիւններ որոնք կը հակասեն կանոնադրին եւ Հայ. Առաքելական եկեղեցւոյ աւանդութեանց: Քուէները, ընդհ. ժողովի նախագահին ուղղուած պէտք է ըլլային, 15 օր առաջ ղրկուած ենթաէջթուղթեր եւ ցանկեր, մինչ այսօր չորս ժամէ իվեր միայն ունինք մեր նախագահը: Շատեր որոնք անդամ են կրօն. ընկերակցութեան, չեն ստացած իրենց քուէաթուղթը: Ուրիշներ անտեսուած են, իսկ ամէնէն հաւատրը,— ցանկերու փակումը երեք չարաթ առաջ պէտք էր յայտարարուէր, մինչդեռ վերջին պահուն իրենց քահանայքին համաձայն Դեկտ. 26ի ժողովը կը յայտարարեն եւ ցանկերը կը փակեն: Մենք ալ ցանկեր ունէինք. չատեր կ'ուզէին արձանագրուիլ: Կը տեսնէք թէ ի՞նչ ճարպիկ խաղեր կը խաղայ վարչութիւնը » :

Այս յայտարարութեանց վրայ էր որ, ժողովականներու չախչախիչ մեծամասնութեան պահանջով, չեղեալ հռչակուեցան ընտրական գործողութիւնները եւ 14 անդամներէ բաղկացեալ յանձնախումբ մը ընտրուեցաւ :

★ Երէկ, ընտրական յանձնախումբին կազմութեան առթիւ, «նախագահ» եւ «քարտուղար» բառերը նշանակուած էին երկու անդամներու անուններուն առջեւ, թիւրիմացութեամբ :

ՇՐՋՈՒՆ ԹՂԹԱԿԻՑ

Ամերիկայի յորդորը Անգլիոյ եւ Իսրայէլի

ՀՐԵԱՆԵՐԸ ԿԸ ԲԱՆԱԿԻՑՆ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՀԵՏ

Բրիտանական հինգ օդանաւերու խոցոտումը լրջօրէնկը զրաղեցնէ քաղաքական շրջանակները : Դէպքը շատ ծանր տպաւորութիւն գործեց Մ. Նահանգներուն մէջ: Կառավարութիւնը անմիջապէս կոչ մը ուղղեց Անգլիոյ եւ Իսրայէլի, առաջարկելով եղածը նկատել «ցաւալի միջադէպ մը» , որպէս զի պատճառ չդառնայ Եգիպտոսի եւ Իսրայէլի զինադադարի բանակցութիւններու ձախողման :

Այս ձեռնարկէն քիչ վերջ, Լոնտոնի թերթերը դրեցին թէ անգլիական կառավարութիւնը որոշած է բողոքագիր չուղղել Ապահովութեան Խորհուրդին: Մնաց որ, անհրաժեշտ միջոցները ձեռքառած է արդէն, զօրք ղրկելով Աքապա (Անդրյորդանան) և չարժման մէջ դնելով Միջերկրականի նաւատորմիղը :

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութեան ներկայացուցիչը տեղեկութիւններ հաղորդելով այս անցուդարձի մասին, հերքեց այն լուրը թէ Անգլիա խնդրած է Ամերիկայէն դիրք բռնել Իսրայէլի դէմ: Հրատարակուած տեղեկութիւններէն կը հետեւի թէ Մ. Նահանգները իրենց բոլոր ջանքերը կը կեդրոնացնեն մէկ բանի վրայ.— Ապահովել Եգիպտոսի եւ Իսրայէլի միջեւ կատարուած բանակցութիւնները Հռոդոսի մէջ, ի նկատի կայութեան ՄԱԿի միջնորդին :

Հրէական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Իսրայէլի արտաքին նախարարը, Մոչէ Շէրթոք, հաւանաբար Հռոդոս երթայ, իրրեւ նախագահը հրէական պատուիրակութեան: Բարձրատիճան սպաներ պիտի ընկերանան պատուիրակութեան: Միացեալ Ազգերու ներկայացուցիչներու մէկ մասը ճամբայ ելած է Հայֆայէն :

★ Իսրայէլի հրամանատարութիւնը պաշտօնապէս հաղորդեց թէ հրէական զօրքը քաշուած է իր նոր չհած դիրքէն, որ կը գտնուէր Ռաֆայէն երկու — երեք մղոն դէպի հարաւ, Եգիպտոսի մէջ: Այս յայտարարութեան համաձայն, այլեւս հրէական զինուոր չէ մնացած եգիպտական հողին վրայ, ինչ որ բարենչան կը համարուի, զինադադարի բանակցութեանց յաջողութեան համար :

(Ուրիշ յաղորդութիւններ եղած են Դ. Էջ)

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Կաթող. պատուիրակութեան դիւանէն կը հաղորդեն թէ Արտաւազդ սրբ. հետեւեալ դրամարկղները հաւաքած է կեդր. Ֆրանսայի մէջ, Երուսաղէմի աղէտեալներուն համար.—

Լիոն 189.700 ֆրանք, Կրընոպլը 106.500, Վալանս 100 հազար, Սէնթ Էթիէն 41.200, Ռօան 39 հազար, Փոն տը Շէրիւ 24 հազար, Վիէն 8.500, ընդհ. դրամարկղ 508.900 ֆրանք:

Տեղ տեղ հանգանակութիւնը կը շարունակուի: Տէսին եւ Սէն Շամոն խոստացած են ղրկել հանգանակուած դրամարկղները:

Կաթող. պատուիրակը այս առթիւ իր սրտագին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ չրջանի հոգեւոր հովիւներուն, ազգային մարմիններուն եւ բոլոր նուիրատուներուն, հաղորդելով թէ հանգանակուած դրամարկղը Հ. Բ. Ը. Միութեան Պէյրութի Շրջ. մասնաժողովի միջոցաւ երկու անգամով ղրկած է Երուսաղէմի պատրիարքին :

Վ. ՄԱՐՏԻԿԵԱՆԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՊՐԻՒՔՍԷԼ (Յառաջ).— Յունուար 7ին, ուրբաթ կէսօրէ առաջ, Պրիւքսէլի Անգլիկան եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ ողբացեալ Վրթանէս Մարտիկեանի յուղարկաւորութիւնը: Ներկայ էին Պրիւքսէլէն եւ Անվէրսէն բազմաթիւ հայրենակիցներ, որոնք եկած էին իրենց վերջին յարգանքը ընծայելու դաղութէս չատ սիրուած ու յարգուած անդամի մը: Պելժիոյ դաղութին կողմէ Պ. Մ. Մխիդատեանց խօսեցաւ կուռ դամբանական մը, որուն պատճէնը կը ղրկեմ ներփակ :

Շահէ վարդապետ Ա.Ճէմեան իր կարգին դրուատեց հանգուցեալին արժանիքները իրրեւ անձնադոհ ու տիպար հայրենասէր մը եւ թելադրեց օրինակ առնել :

★ Երեք ամիս առաջ Մարտիկեան դժբախտութիւնը ունեցաւ կորսնցնելու իր կինը, զոր չատ կը սիրէր եւ որուն մահը խոր վիշտ պատճառած էր իրեն: Ցաճախ իր բարեկամներուն կ'ըսէր թէ այլեւս իր կեանքը խորտակուած է եւ չուտով պիտի միանայ իրեն: Զարդէտ զուգադիպութեամբ իր տխուր նախազգացումը իրականացաւ, եւ կնոջմէն վերջ ամուսինն ալ յանկարծամահ եղաւ կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ, իր եսին ձգելով պժբախտ եւ հիւանդ դաւակ մը :

Հանգիստ ոսկորներուդ, սիրելի բարեկամ, քու յիշատակդ անմոռանալի պիտի մնայ մեր սրտերուն մէջ:

Հ. ՏԷՐՈՄԿԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՈՒ ԿԱԶՄԿԱՅԻՆ ՄԱՐՄՆԻՆ

ԳԱՐՈՒՆԱՅԻՆ ՀԱՆԳԻՍՏԻ ՕՐԵՐԻՆ

Նոյեմբերի մեկին Լենինականում տեղի ունեցած փակ հանդիսութեան ժամանակ Հայկական Սովետական Հանրապետութեան Գերագոյն Խորհրդի նախագահութեան անդամ ընկ. Ա. Ս. Ասլանեանը կարդաց հետեւեալ զեկուցումը։

Ընկերներ, Հայկական Սովետական Հանրապետութեան Գերագոյն Խորհրդի նախագահութեան որոշումով հրաւիրուած ենք այսօր հաւաքուելու, որպէսզի ծանօթանանք Հայկական Սովետական Հանրապետութեան Գերագոյն Խորհրդի նոր կազմի ընտրութեան արդիւնքներին։

Ինչպէս յայտնի է ձեզ, Հայկական Սովետական Հանրապետութեան Գերագոյն Խորհրդի նոր կազմի ընտրութիւնները տեղի ունեցան նոյեմբերի 12-ին։ Ընտրութիւնները կատարուեցին ընդհանուր, հաւասար, ուղղակի եւ գաղտնի քուէարկութեամբ։ Ընտրութիւնների օրը ընտրական տեղամասերում ընտրողների ներկայութիւնը կազմեց 100 տոկոս։ Ընտրուեցին բոլոր 450 պատգամաւորները։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 բանուորներ, 150 կոլտնտեսականներ եւ 150 մտաւորականներ։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կանայք։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կուսակցական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 անկուսակցական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 երիտասարդներ։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 ծերեր։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 միջին տարիքի մարդիկ։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 ազգութեամբ հայեր։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 ազգութեամբ ոչ հայեր։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ բարձրագոյն։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ միջնակարգ։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ տարրական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ անգրագէտ։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ ինքնուս։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ արտասահմանեան։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ ռուսական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ վրացական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ ադրբեջանական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ թուրքական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ քրդական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ եզդիական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ ասորական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ յունական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ լատինական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ գերմանական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ ֆրանսական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ անգլիական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ իտալական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ իսպանական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ պորտուգալական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ հոլանդական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ շուէդական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ նորվեգական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ դանիական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ ֆինլանդական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ լեհական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ չեխական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ հունգարական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ ռումինական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ բուլղարական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ սերբական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ խորուատական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ սլովենական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ մակեդոնական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ ալբանական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ յունական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ թուրքական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ քրդական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ եզդիական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ ասորական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ յունական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ լատինական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ գերմանական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ ֆրանսական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ անգլիական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ իտալական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ իսպանական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ պորտուգալական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ հոլանդական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ շուէդական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ նորվեգական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ դանիական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ ֆինլանդական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ լեհական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ չեխական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ հունգարական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ ռումինական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ բուլղարական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ սերբական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ խորուատական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ սլովենական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ մակեդոնական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ ալբանական։

Ընտրութիւնները կատարուեցին ընդհանուր, հաւասար, ուղղակի եւ գաղտնի քուէարկութեամբ։ Ընտրութիւնների օրը ընտրական տեղամասերում ընտրողների ներկայութիւնը կազմեց 100 տոկոս։ Ընտրուեցին բոլոր 450 պատգամաւորները։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 բանուորներ, 150 կոլտնտեսականներ եւ 150 մտաւորականներ։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կանայք։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կուսակցական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 անկուսակցական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 երիտասարդներ։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 ծերեր։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 միջին տարիքի մարդիկ։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 ազգութեամբ հայեր։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 ազգութեամբ ոչ հայեր։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ բարձրագոյն։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ միջնակարգ։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ տարրական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ անգրագէտ։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ ինքնուս։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ արտասահմանեան։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ ռուսական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ վրացական։ Ընտրուած պատգամաւորների մէջ կան 150 կրթութեամբ ադրբեջան

Նաւակ Պուլկարիայէն

Պուլկարիայէն ստացանք հետեւեալ տխուր նամակը, զոր կը հրատարակենք ամբողջութեամբ՝ հասկնալի պատճառներով կրճատելով յիշատակուած քանի մը անուններ միայն: Պարզ տողերու մէջ նամակագիրը խտացուցած է այն ահաւոր կեանքը, զոր չատերու հետ կ'ապրի նաեւ մեր ափ մը հայութիւնը՝ Պուլկարիայէն ներս, երկաթեայ վարագոյրին ետին :

ԲԼՈՎՏԻՒ, **20** Հոկտեմբեր, **1948**

Սիրելի եղբայրս...

Ինչ դժուար է գրել բաներու մասին, որոնք, համեստութեան դէմ են: Մեզ համար անպատուութիւն էր մուրալը, բայց այսօր ակամայ մուրացականներ դարձած ենք:

Ցարդելի եղբայր, առաջին նամակս ձեր մի – ջոցաւ ղրկեցի, որուն ի պատասխան մեր քոյրերը իմ միջոցաւ եւ յարմարագոյն ձեւով մը, ղրկած էին 2 ծրար ուտելիք, որոնք ապահով ձեռքս հասան: Ես ձեր հասցէով չնորհակալութեան նամակ մը ղրկեցի, տեղեկացնելով ծրարները ստացած ըլլալս, բայց մինչեւ այսօր չստացայ ոեւէ պատասխան:

Այժմ կրկնակի խնդրանքով կը պաղատիմ ձեզի — թէեւ մեզի համար ուտելիքը անհրաժեշտ է, բայց մերկութիւնը ալ աւելի զգալի դարձած է մանաւանդ սա ձմեռնամուտին. ատոր համար ինչքան հնար է, մեզի քիչ մը հագնելիք ղրկեցէք, հոգ չէ թէ չատ հինցած ըլլան. մենք զանոնք կը կարկտենք եւ կը հագնինք. մենք այլեւս չատոնց մոռցած ենք մտածել նոր հագուստներու մասին: Մեր բոլոր լաւ հագուստներն ու զարդեղէնները հացի եւ ուտելիքի հետ փոխեցինք, եւ այժմ, կարկտուածներուն կարօտը կը քաշենք :

Ձիշդ է, դուք չատ բաներ գիտէք եւ լսած էք մեր մասին, բայց բան մը չէ ձեր դիտցածը, ով որ կ'ապրի այս ըՒժիմին տակ, ան միայն կարող է հասկնալ մեր վիճակը ...:

Ո՞ր մէկը կրնամ գրել ձեզի. պէտք է ահագին գիրք մը գրել՝ ամէն ինչ ներկայացնելու համար. իսկ ատիկա իմ ուժերէս վեր է այս պահուս :

Մէկ կողմէ երախաներուս եւ ընտանիքս թշուառութիւնը, միւս կողմէ կառավարութեան սանքէն, սակայն հիմա երբ իրենց աչքերովը տեսան, մեզմէ աւելի կ'անիծեն այս ըՒժիմը, բայց ի զուր ...

Այս տարի այստեղ 1000 հոգի Հայաստան տանելու համար ոտքի հանեցին. անոնք իրենց դոյքերը կապած մինչեւ կայարանները փոխադրուեցան. սակայն յանկարծ եկաւ հեռագիր մը թէ՝ պէտք է մնան: Եւ հրաման մը՝ ամէն մարդ իր տեղը: Խեղճերը տուն տեղ եւ դոյքեր ծախած, հիմա մնացեր են թշուառ :

Մեր մէկ աչքէն արիւն, միւսէն արցունք կու գայ, անէծքով կ'օծենք անոնք, որ պատճառ եղան հազար մարդու թշուառութեան: Եւ ասոնք մնացած են իրենց բախտին: Ահա թէ ինչպէս կը խաղան բոլշեւիկները հայ ժողովուրդի ճակատագրի հետ...

Վերջին օրերս հալածանքը աւելի սաստկացած է երկրին մէջ. չենք գիտեր թէ ո՞ւր պիտի երթայ ասոր վերջը. չատեր կը ղրկուին անծանօթ ուղղութեամբ...: Մեր ...ը, որ երկար ժամանակ բանտարկեցին, հազիւ կրցանք կէս մը ազատել. ան միշտ ոստիկանական հետապնդման եւ հսկողութեան ենթակայ է. կը վախնանք որ նոր փորձանք մը եւս բերէն գլխուն: Հարիւրաւորներ այս վիճակին մէջ կը դանուին. խեղճերը առանց հրամանի կէս ժամ քաղաքէն դուրս ելլելու իրաւունք չունին :

Ա՛խ, ե՞րբ պիտի անցնին այս օրերը, կամ պիտի անցնի՞ն: Ես հաւատք ունիմ, «ձախորդ օրերը չեն մնար երկար, կուգան ու կ'երթան »: Այս հաւատքով ալ կը փակեմ նամակս: Ջերմ համբոյրներ բոլորիդ ... (ՀԱՅՐԵՆԻՔ)

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ը ՑԱՂԹԱԿԱՆ

Վիէն.— Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ա. խումբին 8րդ ախոյենական մրցումը տեղի ունեցաւ 28 Դեկտեմբեր կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 2ին Հ. Մ. Ը. Մ.ի սեփական մարզադաշտին վրայ ընդդէմ C. S. Chapnnayի: Հ. Մ. Ը. Մ. յաղթեց 2—1: Մեր մարզիկները սակայն չկրցան արժեցնել իրենց խաղութիւնը, հակառակ անոր որ այս խումբը իրենց դաշտին վրայ չափազանց պարտութեան մատնած էին 5—0: Ինչո՞ւ չի կրցան մեր դաշտին վրայ աւելի նշանակէտ չահիլ, որովհետեւ առ հասարակ մեր մէջ միշտ սպիտէշ սովորութիւնը կայ, «հակառակորդ խումբը տկար է, ուժ չի ներկայացներ, ինչպէս ալ ըլլայ կը յաղթենք : Եւ յաճախ տուժած ենք այս տեսակ խորհելով:

Եթէ այս մրցումին վերջին վայրկեանները բացառիկ ճիդ մը չընէինք, պարտուած պիտի ըլլայինք: 1949 Նոր տարուան 3րդ օրը Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ա. խումբի 9րդ ախոյենական մրցումը տեղի ունեցաւ C. S. St. Quentin ֆրանսական խումբի դէմ, հակառակորդին դաշտին վրայ: Օդը չատ անձրեւ էր, ձիւնախառն տեղատարափ անձրեւ մը կար: Նախ հակառակորդ խումբը չուզեց խաղալ, բայց երբ Հ. Մ. Ը. Մ.ի ֆութպոլի յանձնախումբը կը ներկայացնէ օթօքառին ծախքը, հակառակորդ խումբը չուզելով վճարել ծախքը, կը համաձայնի խաղալ: Հակառակորդ խումբը առաջին անուիքն կ'օգտուի եւ կը նշանակէ նշանակէտ մը, մեր տղաքը կը սկսին յարձակողականի եւ յաջորդաբար կը նշանակեն երեք նշանակէտ: Առաջին կիսախաղը կը վերջանայ Հ. Մ. Ը. Մ.ի յաղթութեամբ 3—1:

Բ. կիսախաղը կը դառնայ աւելի հետաքրքրական, հակառակորդը կը չահի իր երկրորդ եւ վերջին նշանակէտը: Հ. Մ. Ը. Մ.ի մարզիկները տէրատարի ան-ձրեւի տակ, առանց յուսահատելու կը սկսին յառաջանալ, եւ իրարու ետեւ կը չարժեն 3 նշանակէտ եւս, չարաչար պարտութեան մատնելով հակառակորդը: Խաղը կը վերջանայ 6—2: Բոլոր խաղացողները ալ գնահատելի են, մասնաւորապէս Ա. Նաճարեանը եւ Զօհրապը մեր սպասածէն աւելին ցոյց տուին: Տղոց ուրախութիւնը անսահման էր, Հ. Մ. Ը. Մ.ի նախագահ Տ. Փափազեան եւ փոխ նախագահ Մ. Զոպոեանը ամբիչկայէս տղաքը տարին սրճարան եւ հիւրասիրեցին դանոնք: Օթօքառը ճամբայ կ'ելլէ, դէպի Վիէն, երդելով աղգային եւ յեղափոխական երգեր: Ինչ յետոյ կանգ կ'առնեն Հ. Մ. Ը. Մ.ի հաւաքատեղին, հայրենակից Ա. Պետրոսեանին սրճարանին առջեւ :

Բոլոր Հ. Մ. Ը.Մ.ականները հոն եւս, խանդավառուած՝ չամփանեայով կը տօնեն Հ. Մ. Ը. Մ.ի յաղթանակը: Կը խօսի Հ. Մ. Ը. Մ.ի քարտուղարը Հ. Կ. Տէյմոյեան, բաժակ պարպելով Հ.Մ. Ը. Մ.ի կենաց: Ասօք կ'առնէ նաեւ ըմկեր Ուզունեան եւ Հ. Ց. Դաշնակցութեան կոմիտէ կը չնորհաւորէ Հ. Մ. Ը. Մ.ի նորանոր յաղթականները: Հ. Մ. Ը.Մ.ի դանձապահ Մ. Մուրատեան չնորհակալութիւնը կը յայտնէ մեր նախագահներուն անունց նիւթական եւ բարոյական զոհաբերութեան համար: Այդ ջերմ մթնոլորտը հանդիսի մը երեւոյթ առած էր: Մեր խմբապետը Կ. Զարդարեան իր հնարած փանթէղիներով ծափեր խլեց : Շնորհաւորելի է պատուոյ նախագահը, Ալէքսանեան որ միշտ տրամադիր է նիւթական զոհողութեան, Հ. Մ. Ը. Մ.ի յառաջդիմութեան համար: Պ. Պ. Տ. Փափազեան, Մ. Զոպոյեան, որոնք թէ նիւթապէս թէ բարոյապէս միշտ մարզիկներու կողքին են, այս անգամ ալ մեծաձեւին ամբողջ սեղանին ծախսը :— Ց Մարոսեան

ՏԽՐՈՒՆԻ.— Դեկտեմբեր 17ին Պէյրութի մէջ մեռած է ուսուցիչ Վարդան Երամեան՝ զաւակը Վանի Բարձր. Ուսումնարանի հիմնադիր ծանօթ մտաւորական աշխատաւրի Համբարձում Երամեանի: Այս առթիւ ըմկեր Եղ. Տարոնեան դամբանական մը խօսելով, չեշտած է.— «Պարկեշտ աշխատաւորը դովեստի կարիք չունի: Վարդան Երամեան եղաւ ճշմարիտ ուսուցիչ մը, ուղղամիտ ու ձեռնհաս: Ան իր հօրը պէս իր հոգեկան կորովին չնորհիւ հասած է բարձունքի մը որ միշտ ալ նկատելի պիտի մնայ հայ մշակոյթի դաշտին մէջ: Ֆառասունհինգ տարի դաստիարակած է հայ մանուկներ, կրելով հայ ուսուցչի բոլոր դժուարութիւնները» :

« ՑԱՌԱՋ »Ը ՈՉ ՄԻԱՅՆ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ ԼՐԱՏՈՒՒՆ Է, ԱՅԼԵՒ ՄՏԱՒՈՐ ՍՆՈՒՆԴ :

« ՑԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (68)

ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԻ

ԳԼՈՒԽ ԺԴ.

ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ԿԸ ՍԿՍԻ ԿԱԶՄՈՒԻԼ ԹՈՐՈՍԻ ԵՐԿԻՐԸ

Իր բանակին մէջ հազիւ թէ ձիաւորներու փոքրիկ խումբ մը կար, մնացեալ բոլորն ալ հեծեալ էին, բայց այս հետեւակները լեռներու բնակիչ, պղինձէ սրունգներ ունէին, եւ որ մեծն է՝ կը տեսնէին Ռուբէնի ժառանգը՝ արտաքոյ կարգի էակ մը իրենց աչքերուն, որ սպառազէն վահան ու բոլոր զէնքերը ստանձնած ամէնուն առջեւէն կը քալէր հսկայաբար, իբրեւ թէ իրեն համար խաղալիք ըլլային տարաժամ, վտանգ, ա – րեւ, փոշի, ծարաւ եւ անօթութիւն :

Իւօք այդ զարմանալի եւ զօրաւոր կազմուածքը այդ վսեմ նայուածքը, այդ համառօտ եւ ազդու խօսքերը, այդ կերուխումի ժուժկալ չափաւորութիւնը, ամէնուն պատկառանք, վստահութիւն եւ հպատակութիւն կ'ազդէին, որ օրէ օր պաշտօնի պիտի գառնար :

Երբ այսպէս լրիւ կ'արշաւէր բանակը եւ մի-այն երեք հազար մարդերու ոտքերու տրոփիւնը դատ ձայն չէր լսուեր, եւ ծարաւի պինուորները Տարսուս գետին հասնելու եւ իր ծարաւը զովացնելու յոյսով կ'արտորդ, յառաջապահ գունդը ոտքոնց գլուխն էր Թորոս, կանգ առաւ, վառվռի դժբախտ տեսարան մը դիրենք արգիլեց :

Հայ զօրեպանետներու խումբ մը ուժ տասը հոգի, մեռեալ եւ վիրաւոր, ճամբուն վրայ արիւնլուայ ինկած մնացեր էին, հազիւ թէ մէկ երկուքը կեանքի նշաններ ցոյց կուտային. պէտք եղած դարմանիներ քիչ մը դինեխառն ջուր տրուելով, քիչ մը զօրացան:

Այն ատեն իմացան թէ Մամեստիոյ իշխանին գունդը այս խեղճերուն համդիպելով ճամբան վրէժխնդրութեան ոգիով դիրենք զարկեր սպաններ եւ վիրաւորեր էին եւ իրենց ցրուենաբարձ զրաստները յափշտակեր էին:

Քանի մը ձիաւոր իջեցնել տուաւ Թորոս, իր եւ անոնց ձիերը տուաւ թէ վիրաւորները եւ թէ մեռեալները բեռնաւորելու համար, միչեւ որ Հայու դիւղ մը հասան, հոն զանոնք յանձնեց դիւղացիներուն որ թաղելիքը թաղեն ու դարմանելիքը դարմանեն, մինչեւ որ Ատանա քաղաքը երեւցաւ ծառաստաններով, այն ատեն ձիաւորներուն խումբին հրամայեց դգուշութեամբ առաջ անցնիլ եւ բնակիլ թէ՝ արդեօք ո՞ւր էրթչնամին, եւ ինք դեսին եղերքը նստաւ իր բնակարանը, զօրքերը իրենց աղքատիկ պաշարը հանեցին ու կերան, եւ ինք Թորոս քանի մը ձիթենիով ու կտոր մը պանիրով անոնց պէս կը չատանար, եւ միայն իր դրկած տեղեկաբեր խումբին կը սպասէր որ որոչ լուր մը առնէ :

Մեծ եղաւ իր ուրախութիւնը՝ երբ լուր բերին իր թեթեւ ձիաւորները թէ Ցունաց բանակը Տարսոնի ճամբուն վրայ Ատանայի երկու ժամ մնացած ծառաստաններու տակ կը հանգչէին կէսօր – ուան արեւուն տաքութեան չենթարկուելու համար :

Անպարիսպ Ատանա մտնել եւ տիրանալ բան մը չէր, եւ զարմանալի օգուտ չունէր, բայց Տարսոնցի զօրքին վրայ յանկարծակի հասնիլ ջարդուբուրդ ցիրուցան ընել դեղեցիկ եւ չահաւէտ դրաձողութիւն մըն էր. այս էր դինք կը դրդէր, բայց կը մտածէր որ զօրքերը դեռ երկու ժամ պիտի քալէին եւ հանգչած ու դադրած զօրքերուն հետ պիտի կռուէին, կը վարանէր, ուստի փորձ մը փոխել մտածեց, եւ զօրքը ժողվելով իրենց հետ այս կերպով սկսաւ խօսիլ.

— Ով իմ Հայերս, մէկ քանի օրուան մէջ ես ձեր քաջութեան փորձը առի, կը տեսնեմ թէ տոկուն էք աշխատութեան եւ ձեր զօրավարին գիտէք հնազանդիլ որ դինուորի մը ամէնէն մեծ կատարելութիւնն է. բայց այսօր չատ յոգնեցաք եւ ես հարկաւոր կը տեսնեմ երթալ դանել մեր թշնամիները եւ Ցունաց զօրքին վրայ քալել, ուղղը թող եռեւէս գայ, մնացեալներդ հանգչեցէք եւ վերջը մեզի հասէք :

Այս կարճ բայց որոշ խօսքերուն վրայ, աղաղակ մը փրթաւ, ամէն ձեռքեր երկնցան եւ ամէն ոք իրեն հետ մահուան նաեւ երթալ յանձն կ'առնէր :

Ուստի, առանց ժամանակ կորնչցնելու հրամայեց ճամբայ ելլել, եւ ինք կ'առաջնորդէր տեղեկաբեր հեծելազումդը առջեւէն ձգած :

ԾԵՐՈՆՑ

Հրաժարելով Ռաֆայի հարաւակողմի բար – ձունքներէն, զոր դրաւած էին բուռն կռիւներէ վերջ, Հրեաները կը կորանցնեն իրենց տիրապե – տութիւնը կազայի ծովեզերեայ ճամբուն վրայ եւ եգիպտացիները ելք մը կ'ունենան դէպի Պաղես – տին: Այս նահանջը տեղի ունեցած է այն չրջանին մէջ ուր Իսրայէլի օգնաւաերը վար առին անդլիա – կան հինգ օգնաւաեր, ամենեալ ուրբաթ օր:

★ Վերջին լուրերու համաձայն, ինչպէս Ուս – չինկթընի եւ Լոնտոնի, նոյնպէս Պաղեստինի եւ Գահիրէի մէջ չատ կարեւոր խօսակցութիւններ տեղի կ'ունենան, Պաղեստինի խնդիրը կարգա – դրելու համար: Ամէն պարագայի մէջ կարելին կը փորձուի որպէսզիկացութիւնը աւելի չծանրանայ:

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

« ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆՆ ԸՆՏՐԵՑԻ» գրքին հեղինա – կը, Քրավչենքօ, փարիզ հասած է օդանաւով, ա – մենախիտ դաղտնապահութեամբ եւ ծածկանուն անցագրով մը: Իր բնակարանն ալ գաղտնի կը տահուի: Երկկ բանախօսութիւն մը պիտի կատա – րէր խիտ հակոդութեան տակ: « Իմանիթէյ» կը չարունակէ «դաւաճան» կոչել Ա. Միութեան նախ – կին պաշտօնատարը, որ եկած է անձամբ վարե – լու Lettres Françaises չաբաթաթերթին դէմ բացած ատենատանարկութեան դատը: Այս առթիւ 1.800.000 ֆրանքի աւանդ դումար մը պիտի յանձնէ դատա – րանին, համաձայն օրէնքի տրամադրութեանց: Իրեն ի նպաստ պիտի վկայեն 15 ռուս տարադիր – ներ, պարզելով Ա. Միութեան ներքին կացութիւ – նը, իսկ իրեն դէմ պիտի խօսին տասը վկաներ՝ Մոսկուայէն: Ատոնց երեքը կիներ են, որոնք պի – տի փորձեն ապացուցանել թէ երեքն ալ ամուսնա – ցած էին Քրավչենքոյի հետ...

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահը խորհրդարա – նին յանձնեց նոր ելմտացոյցը, որ կը ներկա – յացնէ անհնախընթաց դումար մը խաղաղութեան չրջանի համար,— 41.858.000.000 տոլար, միեւ – նոյն ատեն յայտնելով թէ նոր վարկեր կրնայ պա – հանջել, արեւմտեան Եւրոպայի եւ ուրիշ ազգերու վերազինման համար: Այս վիթխարի դումարին 21 միլիառը սահմանուած է ազգային պաշտպանու – թեան եւ արտաքին օդնութեան:

ՉԻՆԱՍՏԱՆի կարմիր հրամանատարութիւնը կը ծանուանէ թէ բնաջնջուած են 130.000 ազգա – յնական զինուորներ, պաշարուելով Նանքինի չըր – չանին մէջ:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ պողպատի մեծ հաստատութիւնը, Ռոխումըր, Ֆէբրայնը քանդելու համար Անգլիացի – ները հազիւ տասը հոլու հնարաւոր դերմանացի բան – ուրներ գտան երկուչաբթի օր, անոնք ալ միայն երկու պատուհանները կրցան քակել: Միւս 51 բան – ուրները մերժեցին դործադրել հրամանը եւ պիտի դատուին դինուորական տատանի մը առջեւ: Օրէն – քը 12 ամիս բանտարկութիւն կը տրամադրէ ան – հնազանդութեան համար: Բրիտանական հրաման – նատարը կը սպառնայ ատրադիր բանուորներ կան – չել, եթէ Գերմանները նորէն չհամակերպին:

ՎԱՏԻԿԱՆի անթելը առջի օր հաղորդեց թէ Մո – կուա ուղղակի պատուիրած էր Հունդարիոյ հա – մայնավարներուն «լիկվիդացնել» հովուապետը, կարդինալ Մինձենթին, 1948ը չվերջացած: Երեք միջոցներ առաջարկուած էին. — Արտասահման դրկել կարդինալը, արկած մը սարքել մեռցնելու համար կամ ձերբակալել: Հունդարիոյ համայնա – վարները դժուար դտնելով առաջին երկու միջոց – ներուն դործադրութիւնը, որոշեցին վերջինը, — ձերբակալութիւնը: Հրամանը տրուած էր ամիսներ առաջ: Ձերբակալութիւնը տեղի ունեցաւ Դեկ – տեմբեր 26ին:

ՅԿԵԱՆՆ ԹԻՄՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ դատապարտուե – ցաւ Սուրիացի Հայ մը, Գաբրիէլ Սապունճի, որ 1946 յունիս 9ին վայրադործման սպանած էր իր քե – ռայրը, Փրանսացի յանձնակատար Ժան Պրէօյը: Ամբաստանադիրը կ'ըսէ թէ զոհը դանակի 39 հարուածներ ստացած էր, 32ը դէմքին, մէկը ծոծ – րակին (մահացու), երկուքը աչ սրունքին, չորս ալ ձախ ձեռքին վրայ: Իր քոյրը, Սիւզան, 17 տարեկան, յանձնակատարին հետ ամուսնացած, բայց 1945ին բաժնուած էր փոթորկալի կեանքէ մը վերջ: Սիւզան կը դաւդաւէր թէ իր տարէց ա – մուսինը անճոռնի պահանջներ կը դնէր, իսկ այս վերջինը կ'ամբաստանէր թէ 175.000 ֆրանք դող – ցած է, եղբայրն ալ դանդատներ չորթած է եւայլն: Մարդասպանը 18 տարեկան էր, ոճիրը դործած առեն ...

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

«ՍՕՍԵԱՑ ԱՆՏԱՌ»

ԱՀԱՐՈՆ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆի ԱՆՏԻՊ քերթուած – ներուն հատորը 400 ֆրանք: Նոյն հեղինակէն.— ՄԱԳԱՂԱԹՆԵՐ (սպառելու մօտ) 700 ֆրանք, ՊՈՀԵՄԱԿԱՆՔ 500 ֆրանք: Դիմել հեղինակին. — 17 rue Damesme, Paris (13):

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

Ֆր. կապոյտ Խաչի Շրջ. վարչութիւնը իր բո – լոր մասնաճիւղերուն հետ կը տօնէ ՄԱՆՈՒԿՆԵ – ՐՈՒ ՕՐԸ:

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՑՈՒՆՈՒԱՐ 13ԻՆ

Հինդչաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Sociétés Savantesի մէջ:

×

ՊՈՄՈՆԻ մասնաճիւղը կը տօնէ ՑՈՒՆՈՒԱՐ 16ԻՆ, կէսօրէ վերջ եկեղեցւոյ կից սրահին մէջ:

⚜

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

Ֆր. Հայ կապոյտ Խաչի Մարսէյլի մասնա – ճիւղը Մանուկներու Օրը կը տօնէ 1949 Յունուար 13ին ժամը 3ին, Հ. Ց. Դ.ի նոր սրահին մէջ, rue Convalescents: Մնողները կրնան իրենց երեխանե – րուն ընկերանալ:

●

ՎԱԼԱՆՍԻ մէջ Կ. Խաչի մասնաճիւղը կը տօնէ, այս չաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Պ. Ց. Կօչկակար – եանի մեծ կառատան մէջ, (11 Ave. Gambetta): Կը ներկայացուի «ԿԱՂԱՆԴ ՊԱՊԱՆ» (մէկ արար) թատերդութիւն: Ձոխ յայտադիր, պիւֆէ: Աւան – դական տօնածառ եւ կաղանդի նուէրներու բաշ – խում: Մուտքը ձրի է:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի Հայ Աբեղուշներու տարեկան ցերե – կոյթը ԱՊՐԻԼ 3ին կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Քազա տ'Իթալիայի մէջ: Կը խնդրուի չհաչաճեւել:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Խանասոր» խումբի հանդէսը, Ցունուար 30ին: Մանրամասնութիւնները չուտով:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՀԱՄԱՐ.— Սթրազպուրկէն Պ. Ցովհաննէս Քարուկեան հազար ֆրանք կը նուիրէ Երուսաղէմի աղէտեալներուն: Մտանալ «Ցառա – ջ»էն:

ՍԹՐԱԶՊՈՒՐԿԷՆ Ցովհաննէս Քարուկեան կը փնտռէ Գարեդին Քարուկեանը, Բինկեանցի որ պատերազմէն առաջ Ուրմիա (Իրան) կը դտնուէր, հետեւեալ հասցէով.— Սէմկէր Պուլվար Խան Շա – մլաա Ալչալիմ:

ՖՐ. ԿԱՊՈՑ ԽԱՉի Պ. Քաչանի մասնաճիւղը չնորհակալութեամբ ստացաւ հազար ֆրանք, ընկերուհի Ազնիւ Տէրոյեանէ, իր ամուսնոյն ա – պաքինման առթիւ եւ 500 ֆրանք Տիկին Պ. Աղա – պապեանէ:

ՆԱՄԱԿ ՈՒՆԻ (Ամերիկայէն) Պ. Սարգիս Սար – մուսաքեան, Կ. Շապանեանէ:

ԼԻՈՆԻ Ֆր. Կ. Խաչի մասնաճիւղը չնորհակա – լութեամբ ստացած է Նիւրնպէն Պ. Գեղամ Շա – ռուկեանի ուղարը 5000 ֆրանք, ձեռամբ Պ. Լեւոն Գալանճեանի, Պաղեստինի աղէտեալներուն եւ տեղական կարօտեալներու համար:

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի «Քրիստա – փոր» ինթակոմիտէն ցաւակցութիւն կը յայտնէ ընկեր Գառնիկ Անթիկեանի, իր մօրը՝ այրի Տիկ. ԱՆՆԱ ԱՆԹԻԿԵԱՆի մահուան առթիւ:

ԿԸ ՓՆՏՌԵՄ հօրեղբօրս տղան՝ Գրիգոր Շո – թիկեանը, որ 1924էն ի վեր կորսուած է, կը կար – ծուի ըլլալ Պաղեստին: Տեղեկացնել.— Արամ Շո – թիկեան, 32 rue Jean Eymare, Gap. (H. A.):

ՎԵՋԻՆԷՆ Պ. Մոսկոֆեան 500 ֆրանք կը նուիրէ Ֆր. Կ. Խաչին: Մտանալ «Ցառա»էն:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱՐԾԻՒ ենթակոմիտէին ժողովը 15 Ցունուար չաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, սովորական հաւա – քատեղին:

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴի փարիզի մասնաճիւ – ղի Ա. Ահարոնեան խումբի դասախօսութիւնը՝ այս հինդչաբթի իրիկուն, Sociétés Savantes: Դասախօս ընկեր Հր. ԲԱԼՈՒԵԱՆ: Նիւթը «Հայկական ճար – տարապետութիւնը եւ Թ. Թորամանեան»: Հայե – րէնի դասերը ժամը 20ին Տիկին Զիթունիի կողմէ:

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէին ընդհ. ժողովը՝ այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30– ին դպրոցի սրահը (78 rue Rabelais): Խիստ կարե – ւոր օրակարդ:

ԵՐԵԿՈՑԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Ց. Դ. Աղբիւր Սեւրը եւ Մկրտիչ Եօթնեղ – բայրեան խումբերու, 22 Ցունուար չաբաթ երե – կոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, 5 rue Brossolette, Salle Laiqueի մէջ, Kremlin Bicêtre:

Կը նախագահէ ընկեր Գ. ՄԻՐՈՑԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ ՅԱ. – ԶԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ:

Գեղարուեստական բաժին մասնակցութեամբ՝ Ալֆորվիլի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի եւ ընկեր ԲԵ – ՆՈՑԻ: Մեներգ, արտասանութիւն եւ անակնկալ – ներ, կէս գիշերէն յետոյ եւրոպական պարեր Եփ – գատ նուագախումբով Պ. ՕՆՈՍԵԱՆի դեկավարու – թեամբ: Ձոխ պիւֆէ: Մուտքը 75 ֆրանք

Հաղորդակցութիւն.— Métro Porte d'Italieէն autobus 125, իջնել Mairie K Bicêtre:

ԼԻՈՆԻ ԱԶԳ. ԿԵՆԴ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

կազմակերպած ընտանեկան մեծ պարահանդէսը, Ցունուար 29ին, Վիլլէօրպանի Թաղապետական պարասրահին մէջ: Մանրամասնութիւնները տեղ – եայն վրայ:

ԽՆԶՈՑՔ ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՄԷՋ

Ֆր. Կ. Խաչի մասնաճիւղը այս կիրակի օր, ժամը 3.30ին կազմակերպած է հայկական չատ հաճելի մթնոլորտի մը մէջ իրեն տարեկան խնջոյ – քը: Ձոխ պիւֆէ եւ համեղ աղանդներ, իր իսկ ան – դամուհիներուն ձեռքով չինուած:

Մուտքը ազատ է:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑՔ

ՄԱՐՍԷՑԼի Հ. Մ. Ը. Մ.ի

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԻՆ

29 Ցունուար, La Plage (ex salon Sabatier) չքեղ սրահներուն մէջ: (Les trois grandes salles):

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Բ. Ը. Միութեան տարեկան պարահան – դէսը տեղի պիտի ունենայ յունուար 16ին, պատ – ուոյ հովանաւորութեամբ ԱՌԱՔԵԼ ՆՈՒՊԱՐ ՓԱ – ՇԱյի Hotêl GEORGES Vի սրահներուն մէջ: Երկու օրքէսթր եւ անակնկալներ:

Կը խնդրուի այժմէն ապահովել տեղանները դիմելով Պ. Պալըքճեանի, 43rue des Petits Carreaux: Հեռախօս՝ Gut. 08-48:

ԵՐԿՈՒ ՀՈԳԻԼ ԲԱՂԿԱՑԱԾ ԸՆՏԱՆԻՔ ՄԸ

որ արուարձան մը կը բնակի եւ օդասուն եւ դեղե – ցիկ բնակարան մը ունի. կը փափաքի իբրեւ փանսիոներ ընդունիլ ձեր կին մը կամ այր մը: Դիմել «Ցառաջ»ին, Գ. Կ. սկզբնատառերով:

Le Departement, Reseaux et centrales éléctriques des:
ATELIERS CHARLES MARTIN

99 Bld. Hausseman, Paris (8)

DEMANDE: 1) Des monteurs électriciens spécialistes en lignes aériennes Haute et Basse Tension, pour ses chantiers de province.

2) Des monteurs électriciens spécialistes en cabine Haute Tension, branchements et interieur pour ses chantiers de la région parisienne et de province.

Ne pas se présenter, écrire seulement.

Pas spécialistes ou pas experimentés, s'abstenir.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վեցամսեայ 800 ֆր., Արտ. 10 տոլ. կամ 3 աճգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 13 Janvier 1949 Հինգշաբթի 13 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N° 5743—Նոր շրջան թիւ 1154 — Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՒԵԱՆ — ԳԻՆ 6 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՃԱՂԱԳԻՍ ՊԱՐԿԵՇՏՈՒԹԵԱՆ

Դիմացի յարդանոցին համար ամերիկեան ձիւթ են, դարձեր կարդ մը բառեր,—պարկեշտութի՛ւն, հաշիւներնախի՛ւթիւն...

Եւ այս՝ լման չորս տարի վրան – բաց ան – պարկեշտութեան, ասիական բանսարկութեան, սանձարձակ անբարոյականութեան եղիճներ մշակելէ վերջ: Դրաւոր թէ բերանացի :

Եթէ կորնցուցեր են իրենց ամենօրեայ հրատարակութեանց հաւաքածոն, պատրաստ ենք տրամադրելու :

«Պարկեշտութեան» ամէնէն փայլուն « լաւութիւրեաւ»ը՝ Լոնտոնի երբեմնի հովիւը, տարաբին չհամարձակեցաւ արտասպել մեր Դեկտ. 22 թուակիր խմբագրականը, ապացուցանելու համար թէ «Ցառաջ»ը «Թրքական ակնոցով կը նայի» ամերիկեան օգնութեան վրայ: Թէ.. Եւայլն:

Եւ պիտի չհամարձակի, վասն զի այն աւելն իր ամէնէն մոլեռանդ ընթերցողն ալ պիտի արդահատէր իր անյատակ տգիտութեան վրայ :

Ցառաջ»ճանկուկը երեւի մոռցած է որ, առաջին անդամ այս թերթը թարգմանեց Թրումընի վարդապետութեան հիմնական մասերը (1947 Մարտ) :

Դարձեալ այս թերթն էր որ, մոյն տարուան Փետրուարին, բուն իսկ բնագրէն՝ Անգլիոյ եւ Ֆրանս. ժողովի աւենադրութիւններէն կը թարգմանէր Պէվինի տխրահռչակ ճառը՝ կարս – Ար – տահանի մասին (պատճէն մըն ալ Հայկ. Դատի յանձնախումբին դրկելով) :

Այդ օրէն ի վեր, չէ պատահած որ «Ցառաջ»ը դառնութիւն եւ վրդովում չյայտնէ, երկու պարագաներուն առթիւ: Նոյնիսկ ամենօրեայ քաղաքական տեսութեամբ կամ կարճ լուրերուն մէջ :

Նոյն դիրքը բռնած են, սկիզբէն ի վեր, մեր միւս պաշտօնակիցները :

Շատ բնական՝ այս բոլորը: Քանի որ Դաշնակցութիւնը կը մնայ միշտ ամէնէն վճռական պահանջատէրը՝ երկիւան, ինչպէս այսօրուան Թուրքիոյ հանդէպ:

Պէվինի յայտարարութեան առթիւ, Հայկ. Դատի Նիւ Եորքի Կեդր. Յանձնախումբն էր — Դաշնակցակա՛ն — որ պատճառաբանեալ բողոքագիր մը ուղղեց Անգլիոյ արտաքին նախարարին:

Ցառաջ»ճանկուկը ամենագէտ է : Բայց չի դիտեր ամէնէն տարրական բաները :

Չի դիտեր որ մեր սերունդը չատոնց փակած է քաղաքական տեսութիւններ թիթեղու վաղեմի ձեւերը :

Չի դիտեր, չըմբռներ որ մեր մշակած նորադոյն, արդիական ձեւերէն մէկն է՝ ներկայացնել կացութիւն մը, անցուդարձ մը այնպէս ինչպէս որ է (exposé des faits).

Եւ, այդ պարագային իսկ, իր վերաբերումը, դիրքը, տեսակէտը ճշդել քանի մը տողով: Ըր – բեմն պարզ խորագրով մը: Մինչեւ անդամ կախման կէտերով:

Ցեաին բթամիտը եթէ ակնոցը տունը մոռցած կամ փոխած չըլլար, Դեկտեմբեր 22ի խմբագրականին խորագրէն իսկ պիտի կռահէր թէ ինչ ըսել կ'ուզենք,— « Բախտաւոր Թուրքիան...» :

Որեւէ լուսաբանութեան չի կարօտիր մնացեալը, վերջին չորս տողերով:

Եւ այսպէս միշտ: Ոչ մէկ վարանում կամ ընկրկում, երբ հարցը կը վերաբերի հայ ժողովուրդի շահերուն :

Ոչ մէկ տկարութիւն անգլեւսաքսոն կամ ուրիշ ոեւէ ճակատի հանդէպ: Քննադատող՝ ամէնէն անշնչան պարագաներուն մէջ: Վերապահ դիրք՝ բոլոր աշխարհակալութեանց հանդէպ:

Ցաճախ դիտողութիւններ լսած ենք մեր այս դիրքին համար, որ կը բխի դէպքերու վերլուծումէն: Ոչ թէ զգացումէ կամ քմայքէ :

Պարկեշտութեան մասին խօսելու իրաւունք չունին անոնք որ վարձու տուած են իրենց խիղճն ու խելքը: Անոնք որ իրբեւ պատգամ կ'ընդունին ոեւէ չենովնիկի փսփսուքը, արիւն պղտորելու համար :

Բա՛ոն անդամ չեն կրնար բերան առնել անոնք որ դիտակցաբար թունաւորեցին տարագիր բազմութեանց հոգին, համաձայն կանխորոշ ծրագրի մը: Այստեղ եւ ամէն տեղ :

«Հայրենասիրութեան » մասին ալ՝ իր կարգին:

Շ.

Վ. ԲՐԱՒՉԵՆԿՈՅԻ ԱԱՒԼԻԱՆ

ՋԱՐՄԱՆԱՉԱՆ ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐ ԵՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

Յունուար 24ին տեղի կ'ունենայ այն դատը զոր Ֆ. Միւռէեան նախկին բարձր պաշտօնատարի մը, Պ. Վիքթոր Բրաւչենքօ բացած է Ֆրանսա – կան չաբաթաթերթի մը դէմ եւ որուն համար փաթիլ կը դտնուի քանի մը օրէ ի վեր :

Ինչպէս կը յիշուի, Փարիզի ձախակողմեան չաբաթաթերթը, Lettres Françaises, անցեալ տարի հրատարակած դրութեամբ մը խստօրէն կը քննադատէր Բրաւչենքօն, ըսելով թէ ինք չէ «Ազատութիւնն ընտրեցի» գրքին հեղինակը, թէ ամերիկեան գաղտնի ոստիկանութիւնը գրած է զայն, քէ բոլոր պատմածները սուտ են եւն.: Պ. Բրաւչենքօ դատ բացած էր եւ Յունուար 7ին մօտ երկու միլիոն ֆրանք յանձնեց դատարանին, իրբեւ ե– րաշխաւորութեան դումար, ինչպէս կը տրամադրէ օրէնքը :

Երեքշաբթի ժամը 3ին Salle de Géographie լեցուած էր մօտ 300 լրագրողներով եւ բազմաթիւ լուսանկարիչներովեւ չափազանկարի մեքենավար – ներով: Դուրսը հազիւ քանի մը պաշտօնական ոստիկաններ, ներսը՝ աղմկալի եւ պղտոր մթնոլորտ մը: Բեմին վրայ նստած է Պ. Բրաւչենքօ, բարձրահասակ, երիտասարդ: Իր աջ կողմը՝ գրքին հրատարակիչը, իսկ ձախ կողմը՝ թարգման մը :

Եթէ որոշ խառնակութիւն կը տիրէր, պատճառը պարզ էր: Նախ դատախօսութիւնը տեղի ունեցաւ ամերիկեան ձեւով: Այսինքն նախաբանէ մը վերջ, Բրաւչենքօ պիտի պատասխանէր եղած հարցումներուն: Այլեն ձախէն ձեռք վերցնողը բան մը կ'ըսէր, չփոթեցնելու համար դատախօսը: Ցետոյ, հերկաներուն մէջ կային մշտնաւորապէս ձախակողմեան ներկայացուցիչներ որոնք իրենց հարցումներով եւ ելոյթներով կ'ուզէին աղմուկ հանել :

Պիտի փորձեմ ամփոփել գլխաւոր հարցումները.

— Դուք որ բռնակալութենէն փախած էք դէպի ժողովրդավար երկիր մը, ձեր ուզած կարգուսարքը դտա՞ք Ամերիկայի մէջ :

— Ոչ: Հոն ալ շատ փոխուելիք բաներ կան, բայց գոնէ անհատական ազատութիւն կը տիրէ: Ես կը պայքարիմ ռուսական համայնավարութեան դէմ, բայց չեմ ժխտեր դրամատիրութեան չարիքները: Ինծի համար ամէնն բանէ վեր է ազատութիւնը: Կը կարծէ՞ք թէ կարելի էր այսպիսի առաւելիս մը կատարել Մոսկուայի մէջ ...

— Քանի որ խորհրդային վարչաձեւը հակառակ էր ձեր սկզբունքներուն, ինչո՞ւ այդքան ուշ արթնցաք :

— Նախ երիտասարդ էի: Քսանըչորս տարեկանիս եղայ չարքային: Ամբողջ երիտասարդութիւնս անցաւ խանդավառութեամբ եւ անկեղծ սիրով: Ցետոյ սկսան յուսախաբութիւնները եւ տառապանքս, երբ տեսայ ընկերներուս եւ հայրենիքիս վիճակը :

— Սթալին պատերազմ կ'ուզէ՞ .

— Ոչ: Պէտք չունի: Իր քաղաքականութիւնն է ներքին յեղափոխութիւններ յառաջ բերել :

— Ձեր կինը ձեզի դէմ պիտի վկայէ դատա – վարութեան առեն: Ինչ կը մտածէք իր այդ ե– լոյթի մասին :

— Ինծի համար շատ ցաւագին հարց մըն է այդ: Ամէն պարագայի մէջ, կը յայտարարեմ թէ ես մէկ կին ունիմ եւ ոչ թէ երեք, ինչպէս երեւակայած է Lettres Françaises-ը.

— Ձեր թշնամիները ձեզի կ'ամբաստանեն թէ ծախուած էք Ամերիկացիներուն, թէ անունք կ'օգնեն ձեզի: Դուք ալ նոյն բանը կրնա՞ք ըսել Lettres Françaises-ին համար:

— Ես կրնամ փաստել թէ Ամերիկացիները չեն օգներ ինծի : Բայց, ինչպէս վերջին պահուն Lettres Françaises, Քիւվ, Նարքով եւ ուրիշ քաղաքներ ապրող վկաներու անուններ եւ հասցէներ կը ճարէ: Առանց կառավարութեան բացառիկ արտօնութեան այդ մարդիկը կրնա՞ն երկրէն դուրս ելլել եւ փարիզ գալ :

— Ձեր դիրքը Սպանիոյ մէջ ալ հրատարակուա՞ծ է :

— Այո, առանց իմ հաւանութեանս: Այդ խնդրով պիտի դրադիմք հրատարակիչս եւ ես :

— Չէ՞ք ընդունիր որ այդ դիրքը կը ծառայէ ֆաշական քարոզութեան :

— Հակա – համայնավար ըլլալ՝ ֆաշական ըլլալ չի նշանակեր: Եթէ Սթալինի դէմ կը պայքարիմ, այդ չի նշանակեր թէ Ֆրանքօն կը պաշտպանեմ: Ֆրանքօն ալ ուրիշ Սթալին մըն է:

— Ինչ կը բանէիք, իրբեւ Ֆ. Միւռէեանքաղաքացի, պատերազմի ընթացքին :

— Գերմանիոյ դէմ կը կռուէի ֆիւներու մէջ, երբ Թորէզ Մոսկուա կը դտնուէր: Ես Ռուս եմ ամէն բանէ առաջ, եւ բոլոր ժողովուրդներուն ազատութիւնը կ'ուզեմ, ժողովուրդներ ոտքի վրայ Սթալին իր տիրապետութիւնը կը պահէ միայն սուիններու միջոցաւ:

— Ձեր դիրքը ո՞ւր եւ ո՞ւշուի հրատարակուած է :

— Տպուած է 22 երկիրներու մէջ: Ձիւղ քանակութիւնը չեմ կրնար ըսել :

— Ինչպէս ձեռք բերած էք փաստաթուղթեր եւ վկայութիւններ ձեր դատին համար :

— Մեծ մասով ձեռք բերած եմ տարագիրներուս միջոցաւ (D. P.) Գերմանիայէն, Աւստրիայէն եւ Պելժիայէն: Ցետոյ օրերով դրասուններու եւ մատենադարաններու մէջ աշխատած եւ նկարած եմ: Հարիւրաւոր վաւերագիրներ ունիմ :

— Հոս դալէ առաջ եւ վերջը սպառնալիքներ ստացա՞ծ էք .

— Ժամանումէս առաջ այո: Ես դիտեմ որ N. K. V. D.ն որեւէ միջոցի առջեւ կանդ չառներ , եթէ ուզէ ինծի բան մը ընել :

...Կարծեմ կը բաւէ այսքանը, գաղափար մը տալու համար անցուդարձի մասին, որ տեւեց մօտ երկու ժամ: Ցաճախ ժխտը կը սաստկանար: Մանաւանդ խումբ մը կիներ միշտ դրդռիչ հարցումներ կ'ուղղէին: Կ'ըսէին թէ դիրքը չէ ծախուած, թէ դրամատիրները երբեմն իրբեւ պարգեւ կը բաժնէին եւն.: Լուսանկարիչներն եւ չարժանկարիչներն ալ անդադար լոյս կը հոսեցնէին բեմին վրայ, չփոթեցնելու համար: « Ես լուսանկարուելու չեմ եկած», կ'ըսէր բանախօսը: Հարց – պատասխաններու թարգմանութիւնն ալ ղազդղդուն կը պատճառէր: (Պ. Բրաւչենքօ իր յայտարարութիւնը կատարեց անդլերէն, իսկ հարցումները կ'ըլլային ֆրանսերէն – ռուսերէն թարգմանութիւններով) :

Աւուիսը փակուեցաւ ժամը 5ին, առանց որեւէ միջադէպի :

ԱՐՓԻԿ ՄԻՍԱՒԵԱՆ

Խորհրդարանին վերաբացումը

ՄԱՐՍԷԼ ԲԱՇԷՆ ՀԱՇՏԱՐԱՐ ՁԱՌ ՄԸ ԿԸ ԽՕՍԻ

Երեքշաբթի օր տեղի ունեցաւ Ազգ. Ժողովին եւ Հանրապետութեան Խորհուրդին 1949ի տարեշրջանին վերաբացումը, աւանդական արարողութեամբ :

Ազգ. Ժողովին մէջ, բացման ճառը խօսեցաւ Պ. Մարսէլ Բաշէն, իրրեւ երիցադոյն անդամ, (79 տարեկան է) : Բոլոր թերթերն ալ ուշադրաւ կը դտնեն համաչափ առաջնորդին բանախօսութեան հաշտարար ոգին: Պ. Բաշէն ակնարկ մը նետելով ներքին եւ արտաքին կացութեան վրայ, ուշադրութեան յանձնեց քննութեան արժանի խնդիրները: Մասնաւորապէս ծանրացաւ միջազգային կացութեան վրայ: Ինք անխուսափելի չի նկատեր պատերազմը :

— « Պատերազմը անխուսափելի՛ : Այսօրեայ աշխարհս պարտականութիւնը չէ՞ ուժգնօրէն բողոքել բառերու այդ զուդորդութեան դէմ, այդպիսի ճակատագրականութեան մը դէմ որ նախանշանն է աղէտի մը: Սթալին զանազան առիթներով եւ դեռ վերջերս կրկնեց թէ ինք չի հաւատար նոր պատերազմի մը վտանգին: Այն միշտ այն կարծիքն ունի թէ՝ հակառակ վարչաձեւերու եւ դաղափարներու տարբերութեան՝ երկու մեծ աշխարհամասերու միջեւ, չկայ ոչ որոշ տարաձայնութիւն, ոչ ալ զերազոյն ընդհարում: Հարկ է եւ կը բաւէ որ վճռապէս մէկդի դրուի ճակատագրական պատերազմի դաղափարը » :

Աւելի ընդլայնելով իր տեսութիւնը, Մարսէլ Բաշէն առաջարկեց որ ուղղակի չփոթում հաստատուի Մոսկուայի եւ Ուշինկթընի միջեւ: «Չէ՞ որ հաւասկան կը համարուի հանդիպում մը Պ. Թրումընի եւ Սթալինի միջեւ» : Այս առթիւ յիշեց թէ տնտեսական չատ կարեւոր յարաբերութիւններ հաստատուած են Ֆ. Միւռէեանի եւ Մ. Նահանդներուն միջեւ, երկու պատերազմներումիջեւ :

— « Երբ պատերազմը պայթեցաւ, Րոզվելթ եւ Սթալին, երկու մեծ երկիրներուն վարիչները, սերտօրէն դործակցեցան զայն չահելու համար: Այդ, եթէ կարելի է համաձայնիլպատերազմըշահելու մասին, անչուշտ աւելի դիւրին է դործակցիլ խաղաղութիւնը պահպանելու համար » :

Այս ճառէն վերջ դիւանի ընտրութիւն կատարուելով, Պ. Էռիօ նախագահ վերընտրուեցաւ 140ի դէմ (Բաշէն) 274 ձայնով :

Ծերունի նախագահը իր ճառին մէջ բացատրեց թէ Ֆրանսա ուրի կը կանդնի հետզհետէ, իր տարաբաղդութիւնը կը զարգանայ, հոդագործական արտադրութիւնը կը լաւանայ: «Կարգ մը անկիւններէ մեղի կ'առաջարկեն ընտրութիւն կա–

(Ուրիշներ շարունակութիւնը եառոյ Դ. Էջ)

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԸ ԻՐ ՀՈԳԵՐՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱ ԵՒ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ

Ա.

Մեր նախորդ յօդուածով հարց կուտայինք :— Մոսկուա ինչո՞ւ քուէարկեց Պաղեստինի բաժանումը :

Այս հարցը մինչեւ այսօր, պարբերաբար կ'արծարծուի լրագրական սիւնակներու մէջ :

Քուէարկութեան նախօրէին, քաղաքական եւ լրագրական շրջանակներ դիտել կուտային թէ Մ. Միւոթիմը եւ իր սրբանեակները դէմ պիտի արտայայտուին բաժանումին, սիրաշահելու համար արաբական երկիրներու բռնկեալմութիւնը : Այս առթիւ կը յիշէին Մ. Միւոթեան նշանաւոր վէճը, Անգլեւփրանսական զօրքերուն հեռացումը պահանջող՝ Սուրիայէն, Լիբանանէն : Կը թուէին Կրոմիքոյի կրակոտ ճառը Ապահովութեան Խորհուրդին մէջ, ի նպաստ եգիպտական դատի (18 Օգոստոս 1947) : Մէջբերումներ կ'ընէին խորհրդային մամուլի հրատարակութիւններէն, որոնք կը չատագովէին արաբական երկիրներու արդար պայքարը հակադեմոկրատ եւ աշխարհակալ ուժերուն դէմ. վեր կը հանէին մանաւանդ համայնավար կուսակցութեան քարոզչական գործունէութիւնը արաբական երկիրներէ ներս :

Այս բոլոր պարագաները նկատի առնելով, միջազգային մամուլը, արդէն իսկ ձախողած կը սեպէր Պաղեստինի բաժանման ծրագիրը : Եւ դիտել կուտար թէ Մ. Միւոթեան ընդդիմութիւնը միանալով արաբական երկիրներու քուէներուն, արգելք պիտի հանդիսանար պահանջուած երկու երրորդի մեծամասնութեան :

Եւ սակայն, ի զարմանս բոլորին, կը պատահի ճիշդ հակառակը : Մ. Միւոթիւնը Միացեալ Ազգերու ժողովին մէջ յանկարծ փոխելով իր դիրքը, ուժգնօրէն կը պաշտպանէ Պաղեստինի բաժանման ծրագիրը :

Մոսկուայի ներկայացուցիչը՝ Կրոմիքօ, ոչ միայն կը պահանջէ հրէական պետութեան մը ստեղծումը, այլեւ կ'ուզէ եւ վիրաւորիչ խօսքեր կ'ուղղէ Լիբանանի պատուիրակ Քամիլ պէյ Շամունին, երբ այս վերջինը կը պաշտպանէր Պաղեստինի արաբական դիմադիծը :

Աւելին, խօսքին զործ խանգնելով, 1947 Նոյ. 29ին, Մոսկուա եւ իր արբանեակները կը քուէարկեն բաժանումը, զարմանքի մատնելով նոյն ինքն նախագահ Թրումընը :

Ինչո՞ւ այս արագ դիմաշրջումը :

Ամերիկացի կարգ մը բարեմիտ լրագրողներ Մ. Միւոթեան այս քայլին մէջ ուզեցին տեսնել մեղմացում մը Արեւմուտքի եւ Ախեւելքի լարուած յարաբերութեանց միջեւ : « Արդարեւ, կ'ըսէին անոնք, Մ.Ակի ծնունդին ի վեր, առաջին անգամն է, որ Մ. Միւոթիւնը եւ Ամերիկա համաձայն կը գտնուին բարդ հարցի մը շուրջ» :

Ուրիշներ կ'ընդգծէին թէ Մ. Միւոթեան նպատակն է պատակուած եւ խառնակ վիճակի մը մէջ պահել Միջին Արեւելքը : Իսկ այս բոլորին վրայ, տիրապետող կարծիքը այն էր, թէ Մոսկուա կը ձգտի «Ոսոիկանական ուժեր» ղրկել Պաղեստին, բաժանումին գործադրութեան հսկելու պատրուակին տակ :

Մեր գործը չէ պաշտպանել այս տեսակէտներէն մէկը կամ միւսը :

Նոյնպէս, սխալ խորհրդածութեանց մէջ չթափառելու համար, պիտի ծանրանանք միայն, պաշտօն. անձնաւորութեանց յայտարարութիւններուն, հրէական եւ արաբ. մամուլի հրատարակութիւններուն, ու մանաւանդ այն դէպքերու վրայ, որոնք կրնան լոյս սփռել Մ. Միւոթեան հետապնդած քաղաքական նպատակներուն չուրջ :

Անցողակի արձանագրենք այս առթիւ, որ Մ. Միւոթեան նոր քաղաքականութիւնը — բաժանում Պաղեստինի — ծանր անդրադարձումներ ունեցաւ արաբական աշխարհին մէջ :

Բողոքն ու զայրոյթը աննկարագրելի ասպարէսներու հասան : Արաբական բոլոր մայրաքաղաքներուն մէջ, ամբոխը կատաղի յարձակումներ կատարեց համայնավար ակումբներու վրայ : Բողոքի ցոյցեր կատարուեցան խորհրդային հիւպատոսարաններու առջեւ : Խորհրդային թերթեր ու դրքոյկներ հրապարակաւ հրկիզուեցան ու համայնավար կուսակցութիւններ օրէնքէ դուրս հռչակուեցան արաբական բոլոր երկիրներու մէջ :

Այս բոլորին մէջ, ուշադրաւը այն էր, որ համայնավար ուղեգիծ ունեցող թերթեր, չիոթ կազմութեան մը մասնուած, չէին կրնար պաշտպանել եւ արդարացնել արաբական համրային կարծիքին առջեւ, Մ. Միւոթեան հրէասէր քաղաքականութիւնը :

Եւ այսպէս, կարճ ժամանակի մը համար, համայնավար քարոզչական մեքենան կը դատապարտուէր կամաւոր լռութեան :

Կեդրոնէն (Մոսկուա) անհրաժեշտ ցուցումներ չտեսնելով, այդ ընկերութիւնը քայքայուեցաւ ու դիրքերն ալ ցիր ու ցան եղան :

Պաղտատի հայ թեմը կապուած էր Էջմիածնի ու մինչեւ այսօր ալ կը չարունակէ կապուած մնալ Մայր Աթոռին : 1914ին, թեմին առաջնորդն էր Պոլսեցի Ծերունի եպիսկոպոս մը, Մովսէս Կիւրիկեան, առաջին համաշխարհային պատերազմէն քիչ առաջ մեկնեցաւ իր Ծննդավայրը ու հոն վախճանեցաւ, Կիւրիկեանին յաջորդեց Փառէն Ծայրագոյն վարդապետ, այժմ եպիսկոպոս Կիլիկիոյ թեմին մէջ : 1915ի փոթորկալից օրերուն, Փառէնը եղաւ անփառունակ առաջնորդ մը, թոյլ եւ օրուան պահանջներուն բոլորովին անհամապատասխան : Կարճեմ իր պաշտօնավարութիւնը տեւեց երեք տարի, իրմէ վերջ Պաղտատի առաջնորդական աթոռը զրաւեցին յաջորդաբար, Ե. պիսկոպոսներ՝ Մուշեղ Սեդրեան, Գարեգին Ալվազեան, Արսէն Ղլճեան վարդապետ, Գարեգին Եւդոկեան, Տրապիզոնի եւ վերջապէս բլոյիս Ծանօթ եպիսկոպոս : Մանուկեան, որու հեռացումէն վերջ, թեմը կը կառավարուի տեղապահ քահանայով :

1915ի հայկական մեծ ողբերգութեան ընթացքին, Պաղտատի փոքրիկ հայ գաղութն ալ իր դերը տուաւ, դէպի Ռուս էլ Այն, Տէր Զօր աքսորուեցան աչքի զարնող հետեւեալ հայրենակիցները — Մ.Հրան Սվաճեան, Գառնիկ Գուլումճեան, Դաւիթ Թադէոսեան, Նշան Փափազեան, Բարսեղ Կիւլպէնկեան, Գրիգոր Իսքենտէրեան, դերճակ Խորէն : Դեզադրծ մը որու անունը կը վրիպի յիշողութենէս :

Աստղ աքսորը երկար չտեւեց, բնիկ Պաղտատցի, մեծահարուստ, խելացի ու ազդեցիկ Տիկին Սառա Թադէոսեան, դիմեց դերմանի հրամանատար Ֆօն Տէր Կոյց փաշային ու չնորհիւ այս վերջինի միջամտութեան, աքսորուածները կրկին Պաղտատ վերադարձուեցան, բացի հինգ հոգիէ որոնք յանիսնապէս իրենց աչքերը փակած էին աքսորավայրի մէջ :

1913 — 1914 Թուականներուն, Պաղտատի Ազգ. վարժարանները կրթական մշակներէն, Սեդրուհ, Գուրգէն, Վիքթորիա Փափազեանները (Խարբերդէն), Բերուզ Փափազեան (Պուլկարիա — էն), Սարգիս Շահինեան (Խարբերդէն), Դաւիթ Ռշտունի (Բաղէշէն), Սարգիս Ֆարըշեան (Տիգրանակերտէն) :

Իսկ այսօ՞ր :

Երեսուն եւ հինգ տարի վերջ, երբ կը բաղդատեմ Իրաքի հայ գաղութի ներկայ վիճակը հին օրերու փոքր գաղութինհետ, այնքան ալ միխիթարական չեմ գտներ :

Քէրքուք, Մուսուլ, Պասրա, Հապանիէ, Նաֆթին իրենց վարժարաններուն համար ուսուցիչ կը խնդրեն ու չեն կրնար գտնել, արտասահմանէն բերել ալ խիստ մեծ դժուարութիւններու կը հանդիպի : Մօտ քսան տարի է, Քէրքուքի նման կարեւոր գաղութ մը առանց քահանայի կը մնայ ու հայ նիւթեցեալը կը թաղուի ասորի քահանայի մը կողմէ : Բայց որ մէկը թուեմ, այնքան շատ են ցաւերն ու չարիքները այս գաղութին ու այդ ցաւերուն մէջ, իսկապէս միխիթարական է ու սփոփիչ՝ «Գոյամարտ»ի երեւումը :

(Գոյամարտ)

ԲԾ. ԳՈՒՐԳԷՆ Ն. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Պաղտատի գաղութը 1915ին առաջ

1913 — 1915ին, Պաղտատի հայ գաղութը կը բաղկանար մօտաւորապէս եօթանասուն ընտանիքներէ յիսունը բնիկներ, մնացեալը եկեղեցիներ՝ Խարբերդէն, Տիգրանակերտէն, Կեսարիայէն, Բաղէշէն, Սղերդէն : Եկեղեցիները բոլորն ալ աղ – հեստաւորներ էին դեղագործ, դերճակ, կօշիկկար, երկաթուղիի պաշտօնեայ ու նաեւ քանի մը ուսուցիչ – ուսուցչուհիներ :

Բնիկները մեծ մասամբ ունեւոր էին, կալուածատէր, հողատէր, բուրդի ու դորգի վաճառական, կային նաեւ մէկ երկու իրաւաբան, դեղագործ ու բժիշկ, մէկ քանիներն ալ Օսմանեան դրամատան կարեւոր պաշտօնեաներ էին : Բնիկներէն ոմանք անգլիահպատակ էին, մէկ երկուքը ռուսահպատակ, մնացեալները Օսմանեան հպատակ :

Այն բարի օրերուն, բարի էին նաեւ տեղացի Հայերը, հիւրասէր, նուիրաբերող ու ազգասէր աւելորդ է ըսել որ իրենց ազգասիրութիւնը կը կայանար գուրգուրալ հայ վարժարանին ու հայ եկեղեցիին վրայ ու այդքանն ալ արդէն գնահատելի ու գովելի էր մայր հայրենիքէն խիստ հեռու ննկած այդ փոքրիկ գաղութին համար :

Հակառակ փոքր գաղութ մը ըլլալուն, Պաղտատի Հայերը ունէին երկու եկեղեցի եւ երկու նախակրթարան, մին Զապէլեան (աղջկանց) միւսը Թարգմանչաց (մանչերու) : Աշակերտ – աշակերտուհիներու թիւը կը հասնէր հարիւրի :

1913 — 1914 Թուականներուն, ազգ. վարժարանները տնօրէնն էր Պ. Սեդուհ Փափազեան, չնորհիւ իր թելադրութեան ու չնորհիւ այն ակտիւութեան թաղականութեան եռանդուն անդամներուն, հանգուցեալ Յակիմ Պետրոսեանի, Սարգիս Իզմիրեանի, Յակոբ Ստեփանեանի, առաջին մանկապարտէզը բացուեցաւ 1913 Նոյեմբերին որուն որպէս վարիչ հրաւիրուեցաւ Պուլկարիայէն Տիկ. Փերուզ Փափազեան : Պաղտատի համար մեծ նորութիւն մըն էր մանկապարտէզի բացումը որը մեծ յաջողութիւն գտաւ : Պետութիւնն անգամ, այն թուականներուն դեռ մանկապարտէզներ բացած չէր :

Պաղտատի այսօրուան հայ երիտասարդները, գրեթէ բոլորն ալ, բժիշկ, առեւտրական, դրամատուն պաշտօնեայ, առեւտրական, անցած են այդ անդրանիկ մանկապարտէզի սեմէն :

Չեմ կրնար չյիշել անունը, Պոլսոյ Շահնազարեան վարժարանի անդրանիկ շրջանաւարտն է – րէն Միհրան Սվաճեանը, ինքն է եղած առաջին իսկական կրթական մշակը Պաղտատի մէջ, վարժարանին ներս զարկ տուած է հայերէն ու Ֆրանսերէն լեզուներուն, իր չնորհքով յաջողակ աշակերտները պաշտօներ դտած են Օսմ. դրամատան մէջ, հիմնած է Աբգանապեան ընկերութիւնը որուն անդամներու թիւը կը հասնէր յիսունի, այդ ընկերութեան դրաղատան ընթերցարանին համար յատուկ սենեակ տրամադրուած էր Ազգ. Առաջ – նորդարանի շրջափակին մէջ, դրադարանի գրքերու թիւը մօտաւորապէս 500էր, մեծ մասամբ վէպեր : Առաջին մեծ պատերազմէն մօտ տասը տարի մունքները ստանալէ վերջ սակայն, արաբական համայնավար կուսակցութիւնը կը խղէ լռութիւնը եւ հաւատարիմ իր աւանդական գործելակերպին, գաղտնի թռուցիկներով կոչ կ'ուղղէ «Արաբ յառաջդիմական երկիրներուն, գործակցելու Հրեայ յառաջադէմ ժողովուրդին հետ, ի խնդիր Պաղեստինի ազատագրութեան անգլեւամերիկեան աշխարհակալ ուժերէն » :

Հաւատարիմ համայնավար աւանդական գործելակերպին ըսինք, որովհետեւ, ինչպէս միշտ, Պաղեստինի հարցին մէջ ալ, համայնավար կուսակցութիւնը չէր վարաներ գոյն ու կերպարանք փոխելու ի սէր համաշխարհային յեղափոխութեան : Ամիսներ ամբողջ, թուխակի նման կրկնելէ վերջ, թէ Մ. Միւոթիւնը պաշտպանած է ազարական երկիրներու դատին, հրեայ սիոնականները նկատելէ վերջ Ամերիկայի յառաջապահները Միջին Արեւելքի մէջ, եւ անդադար արբշռան պատերազմ (ճիհատ) պահանջելէ յետոյ Հրեաներու դէմ, նոյն այս կուսակցութիւնը, անմիջապէս լռզու կը փոխէ եւ Հրեան կը հռչակէ յառաջադէմ ժողովուրդ : Դաշնակից ազար ազդերուն :

Ինչո՞ւ այս արագ դիմաշրջումը :

Սուրիոյ կառավարական անկախ օրկան, «Էլ Նասըր»ի (Յաղթանակ) խմբագիրներէն Ահմէտ Ասսէ, որ բաժանումի քուէարկութեան ընթացքին կը գտնուէր Նիւ Եորք, իբրեւ անդամ սուրիական պատուիրակութեան, Դամասկոս վերադարձին հետեւեալ տողերու մէջ կ'ամփոփէր Մ. Միւոթեան դիրքը Պաղեստինի հարցին մասին.—

« Կասկածէ դուրս է, որ Մ. Միւոթիւնը իր երկու մեծ մրցակիցներուն նման (Անգլիա եւ Մ. Նահանգները) կը հետապնդէ աշխարհակալական եւ նուաճողական ծրագիրներ : Ժամանակ մը փառաբանելէ վերջ ապարական երկիրներու ազատագրական պայքարը անգլեւֆրանսական աշխարհակալութեան դէմ, ինքզինք փոքր երկիրներու անկախութեան ախոյեան հռչակելէ վերջ, այսօր առանց ամչնալու մեղսակից կը դառնայ անարդարութեան մը, որ անհնախընթաց է պատմութեան մէջ : Մ. Միւոթեան նենգ քաղաքականութիւնը հրապարակ կ'իջնէ իր իրական, ցարական դիմագիծով :

« Տարակոյս չկայ թէ Ամերիկայի քաղաքական նութեան ղեկը վարող հրեայ մեծահարուստ արդիւնաբերողներու դաղտագողի այցելութիւնները անմոխիթ կրոմիքոյին՝ մեծ դեր մը ունեցան համայնավար Ռուսիոյ քաղաքականութեան փոփոխման մէջ : «Ստոյգ աղբիւրներէ մեր ստացած տեղեկութիւններէն դատելով, հրէական դործակալութիւնը քաղաքական կարեւոր գիջումներ ու չռայլ խոստումներ ըրած է Մ. Ռուսիոյ» : Նախագահ Թրումընն, ընտրական հաշիւներէ մղուած անուղղակի կը քաջալերէ համայնավարութեան տարածումը Մ. Արեւելքի մէջ : Բաժանում : Ահա ապահովագրը :— Հրէաստան Մ. Արեւելքի փոքր Մոսկուան » : (Էլ Նասըր 10/17 Փետրուար 1947) :

Արաբ լրագրողի գրչին տակ երեւան կուգայ կարեւոր յայտնութիւն մը.— Կը պարզուի, որ դաղտնի բանակցութիւններ տեղի ունեցած են Հրէական Գործակալութեան եւ Մ. Միւոթեան միջեւ :

Թէ ի՞նչ հարցերու չուրջ դարձած են այդ խոսակցութիւնները ու ի՞նչ զիջումներ կատարած է Հրէական Գործակալութիւնը, պատասխանը կը թողունք հրէական օրկանի մը, մեր վաղուան թիւով :

ՆՇԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Ծեծ եւ իրարանցում

ԱՆԴԱՐԱՁԻ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Պոլսոյ թերթերէն կը ֆաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները (30 Դեկտեմբեր).—

Ցաւալի դէպք մը պատահեցաւ Դեկտեմբեր 29ին Ազգ. Ժողովին մէջ, երբ վիճաբանութեան դրուած էր պետական միամսեայ նախահաշիւը եւ ջիղերը բաւական դրգռուած էին: Ժողովականները կը քննադատէին կառավարութիւնը եւ Հալք կուսակցութիւնն ու մթնոլորտը եւեկտրականացած էր: Անկախ — դեմոկրատ երեսփոխան Ա. Մէտ, Թահթաղըլըճ քննադատեց մանաւանդ նախկին գործավարներէն Թահսին Ճօշգանի եւ Շահիդ Քուրթօղլուի գործունէութիւնը:

Շահիդ Քուրթօղլու բեմ բարձրանալով ըսաւ.—Մեր ընդդիմախօսին մականունը կը բացատրէ ամէն բան: Թահթաղըլըճ կը կոչուի փայտէ սուր: Իր կատարած քննադատութիւնները ճակատագրի մը հնարքներէն տարբերութիւն չունին: Երբեմն բազմութեան մէջ կը տեսնէք մարդ մը, որ գաւաթ մը ցոյցկուտայ ժողովուրդին եւ վրան թաշկինակ մը ծածկելով կը կարծէ թէ մեծ գործ մը տեսած է: Ամպարը աչքերու փոշի փչելու համար կը սկսի ճառախօսել նաեւ, եւ նիւթին հետ կապ չունեցող ցավերու քներ ապճակել:

Նոյն պահուն աղմուկներ լսուեցան, — Դուն քու գաղափարներդ ըսէ:

Շահիդ Քուրթօղլու.— Թահթաղըլըճ կեղծ ըմբիշի մը երեւոյթը առած է:

Նախագահութեան կ'երթաք եւ նիւթէն կը չեղիք: Այս պայմաններուն տակ անկարելի է չարունակել վիճաբանութիւնները:

Աղմուկները աւելի չատցան.— Մի ապտօնէք, կը պոռային աջակողմէն, լռեցուցէք, Թող լռէ:

Շահիդ Քուրթօղլու.— Իրեն չատմը յանձնարարութիւն ունիմ, Թող մտիկ ընէ: Ամպարը մըն է, կեղծ ու պատիր մարդարէ մը:

Շաղերը.— Բարեկիրթ ըլլանք, ամօթ է:

Թահթաղըլըճ (նստած տեղէն).— Ամպարը դուն ես, կեղծ մարգարէն ալ դուն ես: Ձայիդ ճանչցիր:

Ահմէտ Թահթաղըլըճ ելաւ տեղէն եւ մինչեւ բեմ չատաջացաւ, բայց նախագահը աղդարարեց որ նստի, եւ ըսաւ.

— Նստեցէք, ժողովը կուռի դաշտ չէ, անդորրութիւնը կը խանգարէք, ձեղի պատիժ պիտի տամ: Փոխադարձ չարդանքով խօսեցէք իրարու: Ցաւիդ պէչ, դուք ալ անձնականութեան մի երթաք:

Թահթաղըլըճ դարձեալ խօսք առնելով ըսաւ. Ես երեք տարիէ ի վեր անդամ եմ այս ժողովին, եւ ժամանակս «Ֆէնթիվալ» խաղցնելով չանցուցի, ուրիշներուն նման: Այս մականունս Թահթաղըճ է: Այս անունը Ուչադէն կուգայ եւ պատմութեան անցած է իր հերոսական քայքայումներով: Բայց մենք ալ փոխարդարենքքուրթօղլուին: Մականունէն չչտի է, Քուրթօղլու: Եթէ տարի «Ֆէնթիվալ» խաղցուց, եւ դիտէ՞ք թէ ինչ ըրաւ: Ձիւդ իր ըսածին պէս կեղծ ըմբիշներու եւ վահանակիր դիւղացիներու հագուստներ հագցուց մարդոց: Քուրթօղլուի կեանքը ծայրէ ի ծայր լարախաղացութիւն է:

Շաղներ.— Տէր նախագահ, այստեղ աճապարներու կրկէսի վերածուեցաւ:

Թահթաղըլըճ.— Իրաւունք կուտամ հիմա այն մտերիմներուս որոնք դիս զգուչացուցին երբ առաջին անգամ երեսփոխան եղայ: Այս բեմը չատ փորձանաւոր է, ըսին, չանա որ վտանգներէ զերծ մնաս: Իրաւունք ունին եղեր: Էյ թուրք պաշտօնեաներ, հիմա կ'ըմբռնեմ որ ձեզ ինչու կը ծափահարեն, պարզապէս անոր համար որ ձերազատութիւնը չահագործելով ողջմտութիւն հայցեներէնց օգտին համար:

Ցուզումը եւ չղագրգռութիւնը իր գագաթնակէտին հասած էր: Հալքեան երեսփոխաններէն չատեր դղրոցներուն կը կը զարնէին, կը պոռչտային, ուրիշներ յառաջացան մինչեւ նախագահականն ամպիոնը եւ սկսան պոռալ: Ալի Րիզա Ապթոմդալ եւ Ահմէտ Ուլուս ըսին.—Խօսքդ եւս առ, կը նախատէ մեզ: Ահմէտ Զընար իր բամբ ձայնով աղաղակեց.— Կեցցես Ահմէտ, չատ ապրիս:

Նախագահը կը չանար երկու կողմերը հանդարտեցնել, Թահթաղըլըճ կը չանար չարունակել խօսքը, օգտուելով պատահական դադարներէն: Մինչ այդ պոռչտուքները կը կրկնուէին.— Խօսքդ եւս առ, յետս կոչում ըրէ:

Նախագահը տասը վայրկեանի համար դադրեցուց նիստը, քննելու համար ատենադրութիւնները եւ ճշդելու թէ Ահմէտ Թահթաղըլըճ խակապէս նախատե՞ց Հալք կուսակցութիւնը:

Թահթաղըլըճ կ'ինկնէր բեմէն, երբ Հալքեան եւեսփոխաններու չարժակումին ենթարկուեցաւ: Կոխ, ծեծկուռք եւ դոռում դոչում սկսաւ ամէնուն աչքին տակ, Հալքեան երեսփոխան Շէրիֆ Ուլուղ ուժգին ապտակ մը իջեցուց մէկէն ի մէկ Ահմէտ Թահթաղըլըճի ծոծրակին, Շահին Լաչին, Ահմէտ Զընար եւ Ահմէտ Օկուզ փութացին Թահթաղըլըճի օգնութեան: Հալքեաններէն ալ միջամտեցին կոխին եւ այսպէս կրուիի հարուածներ, հրմշտուքներ եւ ընդհ. իրարանցում մը ծայր տուին: Թահթաղըլըճ, Շէրիֆ Ուլուղ եւ Ահմէտ Զընար դեռին տապալեցան: Դեմոկրատներէն ճէլալ Պայար անկախներէն ճիհատ Պապան, եւ Հալքեաններէն չատեր կը ջանային բաժնել կռուարները:

Ահմէտ Թահթաղըլըճ դուրս ելաւ ի վերջոյ դռնէ մը, մինչ Ահմէտ Օկուզ կը պոռար իր ամբողջ ուժով:

— Մեռցուցէք Թուրք երեսփոխանները, մեռցուցէք տեսնենք:

Ի վերջոյ, Հալքեաններու մեծամասնութեամբ որոշուեցաւ երեք նիստի համար Ազգ. Ժողովէն վտարել Թահթաղըլըճը, բայց չատերըողոքեցին: Այս պայմաններուն տակ ընդունուեցաւ առժամապայ պիւտճէին:

Թուրքիոյ մասին ճառ մը խօսելով, ամերիկուհի Մէրի Էմիկնա, որ առնին Անատոլու դատուած է, առաջարկեր է քրիստոնեայ դարձնել Իսլամները: Ըսած է նաեւ Թէ Թուրքիոյ երեսփոխանները 3/4ը կը մեռնի:

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՄԻՇՏ ՆՈՐԸՆԾԱՆԵՐ

Թղթատարի անկանոնութեանց պատճառով, դժբախտաբար չատ ուշ ստացանք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Ացնճար (Լիբանան).— Նոյեմբեր 21ին մեծ չուքով տօնուեցաւ «Դաչնակցութեան Օր»ը Այնճարի «Յառաջ» վարժարանին մէջ: Ներկայ էր Խուռներամ բազմութիւն մը: Կը նախագահէր ընկեր Հայկ Պալեան: Օրուան դիսաւոր բանախօսն էր ընկեր Վ. Վարդեան: Խօսեցաւ նաեւ ընկեր Գ. Գուսուլեան: Հանդէսէն վերջ կնքահայրութեամբ ընկեր Հայկ Պալեանի տեղի ունեցաւ 24 պատանիներու եւ 16 երիտասարդներու երդման արարողութիւնը: Ուրեմն Հ. Ց. Դ. չարքերուն վրայ աւելցան 40 նորընծաներ, Այնճարի մէջ:

Պէյրութ.— Կիրակի, 28 Նոյեմբեր, ժողովրդային Տան մէջ տեղի ունեցաւ համալսարանականներու երդման արարողութիւնը: Ներկայ էին Լիբանանի կեդր. կոմիտէին անդամներ եւ բազմաթիւ մտաւորականներ: Երդման արարողութեան կնքահայրն էր ընկեր Վահան Փափազեան (Կոմս), որ ճառագայթաւսանդուխեան դերին վրայ: Ճառէն վերջ, 15 ուսանողներ անդամագրուեցան կուսակցութեան:

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

Ի պատիւ Ա. Ահարոնեանի.— Պէյրութի մէջ Դեկտեմբեր 19ին, Օրիորդաց ընդարձակ սրահին մէջ խուռն բազմութեան մը ներկայութեան կատարուած է մեծարանքի ցոյց մը Ա. Ահարոնեանի մահուան առթիւ: Հանդիսութիւնը որ կազմակերպուած էր նախաձեռնութեամբ «Համազգային»ի վարչութեան, բացուած է Գ. Գիւզալեանի կողմէ: Օր. Գեղարուհի Տէր Մելքոնեան արտասանած է խոր յուզումով Ա. Ահարոնեանի «Արաքս»ը: Տիկին Հուրի Իփէկեան — Աղասեան կարդացած է գեղեցիկ ճառ մը նուիրուած Ահարոնեանի դրագէտին եւ անոր ստեղծագործական տաղանդին: Այս առթիւ ժխտած է չատերու այն պնդումը թէ Ահարոնեան եղած է սուգի եւ վշտի երգիչը: Վիպասանութիւն չէ գտածանոր այդպէս կարծուած գործերուն մէջ, այլ միայն Հայոց աշխարհի ձայներուն արձագանգը՝ զգայուն սրտին մէջ:

«Գուսան» երգչախումբը դեկավարութեամբ երաժիշտ Բ. Կամաչեանի երգած է «Ձիգ դու քաշիր», «Սարերի վրով պ'ուգ»ը եւ «Անձրեւ եկաւ»ը: Արտասանած է Պ. Խաչիկ Արարատեան, Տիկ. Զ. Շանթ երգած է «Քնիր իմ բալիկ»ը: Ընկեր Կ. Սասունի պատկերացուցած է Ահարոնեանը իբրեւ հանրային դործիչը եւ քաղաքական մարդը:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Մարսէյլ.— Երեք չաբթուան դադարէ մը վերջ, մեր մարզիկները այս կիրակի Հ. Մ. Ը. Մ.ի մարզադաշտին՝ Atlanticի վրայ պիտի մրցին Promotion d'Honneurի ախոյենութեան համար, Marignanի օդանաւակրդային զօրաւոր խումբին դէմ:

Առաջին մրցումին Հ. Մ. Ը. Մ.ը հաղիւ կրցաւ հաւասար դալ Marignanի մէջ: Այս անդամ մրցումը պիտի ըլլայ աւելի հետաքրքրական, Marignan զօրացած նորաներ ուժերով՝ պիտի փորձէ ամէն գնով չահիլ յաղթութիւնը:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի վիրաւոր մարզիկներէն այժմ ապաքինած ըլլալով, իրենց մուտքը պիտի դործեն Marignanի դէմ: Ուշախութեամբ պիտի տեսնենք կրկին Պ. Ժանօ Օհանէսեանի վարպետ խաղարկութիւնը եւ զօրաւոր հարուածները:

Կը յուսանք թէ Հ. Մ. Ը. Մ.ի 1949ի տարեշրջանի առաջին խաղադկութիւնը պիտի պսակուի պեղեցիկ յաղթանակով մը:

Վ. Շամլեան

Երկրորդ առաւօտուն կանուխ Ատանա քաղաքը պաչարել տուաւ Թորոս եւ հազար ոսկիի տուրք մը ձգեց քաղաքին վրայ ժամուան մը միջոց Թողլով, եւ երբ պահանջածն առաւ, վերցուց բանակը ու եկաւ Մամեստիա, ուր տեսաւ Թէ իրեն կը սպասէին Բարկէնի հետ Եւիմէ եւ Դիոնիս: Ուր փառաւոր յաղթանակի մուտք մը իրեն պատրաստեր էին:

Արդէն իր անունը քանի մը օրուան մէջ բոլոր Կիլիկիա եւ աւելի հեռու տեղեանք սկսեր էր տարածուիլ ու Լեւոնի որդիին դարձը՝ Հայերուն ուրախութիւն եւ օտարներուն երկիւղ դառնալ:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (69)

ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԻ

ԳԼՈՒԽ ԺԴ.

ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ԿԸ ՍԿՍԻ ԿԱԶՄՈՒԻԼ ԹՈՐՈՍԻ ԵՐԿԻՐԸ

Այն եռանդով չուտ մը հասան թշնամիին բանակը որ հաղիւ դեռ քունը կը թօթափէր եւ կը իլլրտէր. երբ երեք հազար հոգիի աղաղակը օդը թնդացուց եւ սուրերը ձեռուըին՝ կատաղի խումբ մը այրած՝ մրկած՝ ապուէն սեւցած՝ սատանաներու պէս անոնց մէջը ինկան եւ սկսան կոտորել, սոսկալի վայրկեան մը եղաւ ուր անոնց համար վերը դրեթէ հասած կարծեցին:

Բայց անոնք թիւով կրկին էին քան Հայերը, ուստի վերջապահ խումբը կրցաւ փաղանգ մը կազմել եւ ախոյենները պատսպարան ըլլալ եւ ժամանակ տալ որ ինքզինքին գան եւ խմբուին պատերազմի, այս որ տեսաւ Թորոս քաջակորով խումբ մը իրեն միացուցած ինկաւ սատկու-Թեամբ ան փաղանգին վրայ որպէսզի կանոնաւորուած նահանջի մը տեղի չտայ:

Երկու կողմէն ալ ապրանք դեռ պէս պէս սկսաւ վաղել, նիզակներ կը կոտրտուէին, վահաններ կը ջախջախուէին, սուրերու բեկորներ կը թռչտէին, մինչեւ որ դեռակազմ փաղանգը ցրուեցաւ եւ ցոյներուն խումբերը չան ու ցիր սկսան փախչիլ, իրենց կոտորածը չատ աւելի պիտի ըլլար եթէ Հայոց խումբը յոգնած չըլլար, բայց Թորոս դարձեալ չկեցաւ, այլ հեծնելով իր արաբ ձիուն վրայ, իր ան փոքրիկ հեծելազունդը առած, երկու երեք ժամու մէջոցին կը չարդէր՝ կը հալածէր փախստականները:

Եւ Թերեւս չէր դադրեր դիրք հալածելէն մինչեւ Տարսոնի դռները, եթէ յանկարծ ամպի պէս փոշի մը եկաւ կանգ ձրանալով հեռուէն չիմացնէր իրեն Թէ հեծելազունդ մեծ խումբ մը օգնութեան կը հասնէր Թշնամիին. ան խումբը որ Լամբրոնի կողմէն կուգար, կ'իմացնէր Թորոսի Թէ որո՞նք էին եկողները, ուստի խոհեմութիւն սեպեց ետ դառնալ, բաւական համարելով եղածը:

Երկու հազարի չափ մարդ կորուսած էր Թշնամիին. իրեն կորուսան ալ հինդ հարիւրէն աւելի էր, մեռած եւ վիրաւոր. մեռելները պատուով Թաղել, վիրաւորները այն դիւղը ճամբայ հանել ոպէսզի իրենց ըմտանեաց քով դարմանուին եւ ցերեկուան արեւու ճառագայթներէն չնեղուին, իր առաջին գործն եղաւ, նոյնպէս մեռածներու ըմտանիքին եւ վիրաւորներուն աւարին ընտիր մասը նախ բաժին հանեց անոնց՝ որ իրենց արիւնը Թափած էին քաջութեամբ պատերազմելով:

Այնկից վերջը ապրանքութեամբ բաժնեց աւարը պատերազմողներու, իսկ իրեն ամէն եւին բան մը չպահելով զարմացուց ամէնքը: Այն դիչերը Թշնամիին բնակած տեղը անցուցին դինուորները:

տալ մահապարտութեան եւ անճնասպանութեան միջեւ: Մենք չենք վարանիր ընտրել երրորդ ելք մը,— պահպանել խորհրդարանական դրութեան բնական կառոյցները: Մենք այնքան սուղեր ունինք որ մեր միտքէն չանցնիր պատերազմը: Անկարգութիւնը կը սպառնայ մեզի եւ պարտաւորենք միանալ: Մեզ կը լսեն երբ դիմանանք միանալ: Վկայ՝ Ռուբի մասին որուած վերջին որոշումը»:

Հանրապետութեան Խորհուրդին մէջ ալ, վերընտրուեցաւ նախագահը, Պ. Մոնէրվիլ, որ արժանացաւ նախագահ եւ վարչապետը:

ԾԱՆՐԱԿՇԻՌ ՀՈԳԵՐ

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ կառավարութիւնը նոր տագնապի մը մասնուած է, իբրեւ հետեւանք ապրուստի սղութեան եւ բանուորական խլրտումներու: Խորհրդարանին մէջբուռն յարձակումները կը սպասուին ճախէն (համայնավար) թէ աջէն (զօր. տը Կոլի կուսակիցները): Իր մեծամասնութիւնն ալ շատ հաստատուն չէ: Եթէ ելք մը չգտնուի, տնտեսական – ելմտական վերակազմութեան ծրագիրներն ալ պիտի ձախողին:

Համայնավարները գործի ձեռնարկած են արդէն, հրամայելով Փարիզի 200.000 մեռաղազդը – ծական բանուորներու որ 25 % յաւելում պահանջեն: Տը Կոլի կուսակիցները կը ծանուցանեն թէ ժողովներ սկսած են դումարել «ազգին պաշտպանութեան համար», ամբողջ Ֆրանսայի մէջ, պարզելու համար կառավարութեան արտաքին եւ ներքին քաղաքականութեան ազեատալի հետեւանքները:

Կառավարական մեծամասնութեան անդամները կարեւոր խմբակցութիւններ կը պահանջեն վերաքննել Ֆրանսայի զինեալ ուժերու վերակազմութեան ծրագիրները, նոր քաղաքականութիւն մը վարել դիները իջեցնելու համար, կրճատել վարչական ծախքերը եւ լեզու գտնել զօր. տը Կոլի հետ: Այս խմբակցութիւնները կը վախնան, որ ներկայ քաղաքականութեան հետեւանքով ջախջախիչ յաղթանակներ չահին համայնավարները եւ տը Կոլի կուսակիցները, յառաջիկայ մարտին, նահանգային ընտրութեանց առթիւ:

★ Վերջին լուրերու համաձայն, վարչապետը ճառ մը պիտի խօսի քանի մը օրէն, բացատրելով աշխատավարձի յաւելման անպատեհութիւնները: Շատ մը նախարարներ նոյնիսկ անարդար կը գտնեն յաւելման պահանջները: Կառավարութիւնը համոզուած է թէ ընկերային խլրտումներ չեն կրնար ծագիլ, աշխատաւորները յոդնած ըլլալով երկու տարուան յաջորդական գործադուլներէն: Հետեւաբար կ'ուզէ ներկայ աշխատավարձերը անփոփոխ պահել գոնէ մինչեւ գարունը, երբ կը յուսայ ընդհանուր բարւոքում մը, եթէ ոչ դիներու անկում:

ԱՆԳԼԻԱ ՄՏԱՀՈԳ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԱՍԻՆ

Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան մէկ ներկայացուցիչը կարեւոր յայտարարութիւններ ըրաւ առջի օր, բացատրելով թէ Պաղեստինի վերջին դէպքերը «ծանր վտանգ մը կը կազմեն Միջին Արեւելքի ապահովութեան եւ խաղաղութեան համար»:

Իր յայտարարութեան համաձայն, այս պարագան պիտի ազդէ ոչ միայն Մեծն Բրիտանիոյ, այլ եւ ամբողջ Արեւմտեան Միութեան վրայ, եթէ կացութիւնը չբարւոքի: «Անկարժէքն է դերագոյն ճիգ մը փորձել, ապահովելու համար խաղաղութիւնը համաձայն Ազգերու Միութեան ո-րոշումներուն: Բրիտանական կառավարութիւնը կը վերապահէ իր դիրքը ապագայի մասին: Հետեւաբար կ'ուզէ լուսաբանութիւն պահել, չվնասելու համար Հողուածի մէջ կատարուած բանակցութեանց»:

Իրագեկներու կարծիքով, Անգլիա թոյլ պիտի չտայ որ Միջին Արեւելքն ալ դառնայ համայնավարական աքլորամարտի դաշտ մը, ինչպէս Չի-նաստանը եւ Հոլանտական Հնդկաստանը:

★ Իսրայէլի կառավարութիւնը ծանուցագիր մը ուղղելով, կը գանգատի թէ «Մեծն Բրիտանիա սպառնալից դիրք մը բռնած է Իսրայէլի հանդէպ» եւ կը պահանջէ որ Միացեալ Ազգերու կազմակերպութիւնը քննութիւն կատարէ: Ծանուցագիրը կը բողոքէ անգլիական զինուորներու առաքման էմ:

ԿՐԻՓի ՀԱՄԱՁԱՐԱԿԻՆ ԴԻՄ պայքարելու համար Փարիզի ընկերային Ապահովագրութեան վարչութիւնը վեց միլիոն Ֆրանք տրամադրեց հանրային իմամատարութեան: Գումարը մեծ մասով պիտի ծախսուի մանուկներըխնամելու համար: Անթելով կոչ մը ուղղուեցաւ հիւանդապահներու եւ բժիշկներու, որպէսզի Լիոն երթան, ուր բնակչութեան 10 %ը վարակուած է, ինչպէս Մէցի մէջ: Թերթերը կը գրեն թէ 40.000 հիւանդներ լեցուած են Փարիզի հիւանդանոցներուն մէջ: Հանրակառքերու եւ մեթրոյի աշխատաւորներն ալ ամբողջ վարակուած են, 20% համեմատութեամբ: Մահերու թիւը անյայտ է տակաւին:

ՉԻՆԱՍՏԱՆի կառավարութիւնը ելք մը կը փնտռէ, հաշտութիւն կնքելու համար: Կարմիրները դրաւեցին Թիէնցինը: Կռիւները կատաղօրէն կը շարունակուին, Նանքինը գրաւելու համար:

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

Ֆր. Կապոյտ Խաչի Շրջ. վարչութիւնը իր բոլոր մասնաճիւղերուն հետ կը տօնէ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐը:

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 13ին

Հինգշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Sociétés Savantesի մէջ:

×

ՊՈՄՈՆԻ մասնաճիւղը կը տօնէ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 16ին, կէսօրէ վերջ եկեղեցւոյ կից սրահին մէջ:

●

ՎԱԼԱՆՍԻ մէջ Կ. Խաչի մասնաճիւղը կը տօնէ, այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Պ. Ց. Կօշկակարեանի մեծ կառատան մէջ, (11 Ave. Gambetta): Կը ներկայացուի «ԿԱՂԱՆԴ ՊԱՊԱՆ» (մէկ արար) թատերգութիւն: Ձոխ յայտագիր, պուֆէ: Աւանդական տօնածառ եւ կաղանդի նուէրներու բաշխում: Մուտքը ձրի է:

Հ.Ց.Դ. ԹԱՆԳԱՐԱՆի վարչութիւնը հրապարակաւ իր խորին չնորհակալութիւնը կը յայտնէ Տիկին Odette Միքայէլեանի (Ֆրանսուհի), որ ընկոյզի տախտակի մը վրայ դեղեցկօրէն քանդակելով Դաշնակցութեան զինանշանը, նուիրած էր թանգարանին, իբրեւ արտագին յիշատակ մը իր սիրած կազմակերպութեան:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի Հայ Արեւուշներու տարեկան ցերեկոյթը ԱՊՐԻԼ 3ին կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Քազա տ'Իթալիայի մէջ: Կը խնդրուի չխաչաձեւել:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Հ.Ց.Դ. Նոր Սերունդի «Մանասոր» խումբի հանդէսը, Յունուար 30ին: Մանրամասնութիւնները շուտով:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տօնէլեան ընտանիքը կը ծանուցանէ իր յաւէտ կիրակի Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ մատուցուր հոգեհանգիստ պիտի կատարուի իրենց ողբացեալ ամուսնոյն եւ հօր՝

Պ. ԾԱՐՈՒԹԻՒՆ ՏՕՆԷԼԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ: Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները:

ՍԹՐԱՋՈՒՐԿԷՆ Յովհաննէս Քարուկեան կը փնտռէ Գարեգին Քարուկեանը, Բինկեանցի որ պատերազմէն առաջ Ուրմիա (Իրան) կը գտնուէր, հետեւեալ հասցէով.— Սէյիէդ Պուղղու խան Շամայա Աւշալիմ:

ԿԸ ՓՆՏՒԻՄ հօրեղբօրս տղան՝ Գրիգոր Շօ-թիկեանը, որ 1924էն ի վեր կորսուած է, կը կարծուի ըլլալ Պաղեստին: Տեղեկացնել.— Արամ Շօթիկեան, 32 rue Jean Eymare, Gap. (H. A.):

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Փարիզի Հայոց Աղքատախնամ ընկերութեան վարչութիւնս՝ չկրմօրէն չընորհակալելով Պ. Վարդանեանի եւ Օր. Մարթի – րոսեանի ամուսնութիւնը, չնորհակալութեամբ կը յայտնէ թէ այդ առթիւ, իբր նուէր տացած է 6100 Ֆրանքի գումար մը, հաւաքուած Տիկին Մարարիրոսեանի բնակարանին մէջ:

ՏԻՍԻՆԷՆ Տէր եւ Տիկին Վ. Հիւսեան եւ զաւակները իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն հայրենակից Տէր եւ Տիկին Տիգրան Մուրատեանի եւ զաւակներուն (Վիէն), Տէր եւ Տիկին Մուշեղ Մուրատեանի (Վիէն) եւ Տէր եւ Տիկին Միհրան Մուրատեանի (Նօվէլ) իրենց սիրասուն զաւկին եւ եղբօր՝ ԳՐԻԳՈՐ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆի (25 տարեկան) դառնակսկիծ վաղաժամ մահուան առթիւ:

ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ ԱՋԿԸ ԼՈՑՍ

Կ'ուզէ՞ք գեղեցիկ կազմով գրդարեղ ՁԵՐ ԴՐԱԴԱՐԱՆԸ

Ամենաղժուարին պրքաժաշակներն անդամ կրնան դիմել միայն մէկ հասցէի: Մէկ այցելութիւն իսկ կը բաւէ՝

PAYLAK GHIRAGOSSIAN
Relieur d'Art
45 rue des Petits - Carreaux Paris (2)

ԱՆՋՈՑԻ ԹԼՓԱՍԵՂԱՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ.Ց.Դ. Նոր Սերունդի Պուլ. Օտտոյի «Մատիսեան» խումբի, այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն 12.30, 230 Շըմէն տը լա Մատրակ Վիլ, սրահին մէջ: Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ.Ց.Դ. ԵԳԻՊՏԱՅԻ կոմիտէի ժողովը՝ այս շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին Սոսիկէթ Սաֆանթի մէջ: Օրակարգ.— Նախորդ ժողովի չարունակութիւնը:

ԼԻՈՆ.— Հ.Ց.Դ. «Վարանդեան» կոմիտէին ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, դպրոցին սրահը (78 rue Rabelais): Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Կը հրաւիրուին նաեւ Փոն տը Շէրիւի «Անդրանիկ» խումբին ընկերները:

ԱՐՄԻԻ ենթակոմիտէին ժողովը 15 Յունուար չաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: (Պանեէօ Քաշան):

ԼԻՈՆ.— Հ.Ց.Դ. «Վարանդեան» կոմիտէին ընդհ. ժողովը՝ այս տրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին դպրոցի սրահը (78 rue Rabelais): Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ.Ց.Դ. Ս. Մինասեան են – թակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ՍԱՐՊԻԼ ԱՒՆՈՒՎԻԼ.— Վարդան ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Աւնուվիլի սովորական հաւաքատեղին: Կը խնդրուի բոլոր ընկերներէն ճշդապահ ըլլալ:

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Հ.Ց.Դ. Եօթնեղբայրեան են – թակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս չաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Բոլորին ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԼԻՈՆԻ ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

կազմակերպած ընտանեկան մեծ պարահանդէսը, Յունուար 29ին, Վիլլէօրպանի Թաղապետական պարասրահին մէջ: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՆՇՈՑԻ ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՄԷՋ

Ֆր. Կ. Խաչի մասնաճիւղը այս կիրակի օր, ժամը 3.30ին կազմակերպած է հայկական չատ հաճելի մթնոլորտի մը մէջ իր տարեկան ինջոյքը: Ձոխ պուֆէ եւ համեղ ազանդներ, իր իսկ անդամուհիներուն ձեռքով շինուած:

Մուտքը ազատ է:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ

ՄԱՐՍԷՑԻ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԻՆ

29 Յունուար, La Plage (ex salon Sabatier) չքեղ սրահներուն մէջ: (Les trois grandes salles):

Le Departement, Reseaux et centrales éléctriques des:
ATELIERS CHARLES MARTIN

99 Bld. Haussman, Paris (8)

DEMANDE: 1) Des monteurs électriciens spécialistes en lignes aériennes Haute et Basse Tension, pour ses chantiers de province.

2) Des monteurs électriciens spécialistes en cabine Haute Tension, branchements et interieur pour ses chantiers de la région parisienne et de province.

Ne pas se présenter, écrire seulement.

Pas spécialistes ou pas experimentés, s'abstenir.

ԲԱՑՈՒՄ ՄԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

59 բիս Տիւնուառ,
Բացուած է Լիոնահայոց համար,
« Ազատ » քաֆէն, պառը տիպար,
Ուր վայելքներ զբօսարար,
Ժամանցներն են միշտ օգտակար,
Սրահ մ'ունի զուարճարար,
Ինջոյքները հոգեպարար,
Ջեմմ մթնոլորտ ճմեռ – ամառ,
Կը գտնէք զուք այսօր եւ յար:
Փութացէք հոն հաւաքաբար,
Չի ըմպելիներ են կենարար:
Ախորժաբեր, մարսողական,
Աղանդերներ են պատուական,
Հոս են զերթ «Ազատ» անզուգական,
Համով հոտով արեւելեան:
Տէրն է ՆԻԿՈՂՈՍ ՓՈՐԹՈՒԿԱԼԵԱՆ

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme – (13e)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋԱԴ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վեցամսեայ 800 ֆր., Արտ. 10 տող. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 14 Janvier 1949 Ուրբաթ 14 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N° 5744—Նոր շրջան թիւ 1155 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 6 ՖՐ.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏԸ 1948Ի՛Ն

7.— ԱՄԵՐԻԿԱ

Գաղութներ ունինք որոնք ամուր փարած են իրենց բնակած հողին, յարմարած՝ միջավայրին պայմաններուն : Տեսակ մը «անչարժ կալուած» :

Այդ գաղութներուն գլուխը կը գտնուի Հիւս. Ամերիկան, որուն պատմութիւնը կը սկսի 1880ական թուականներէն :

Այսպէս, երեք սերունդներ իրար խառնուեցան այդ ափերուն վրայ : Եւ կապերը հետզհետէ թուլցան մէկ սերունդէն միւսը :

Ի՛նչ խօսք որ, ոչ միայն թոռները, այլեւ որդիները դժուար կը հասկնան հայրերու լեզուն : Իսկ հայրերէն շատ բան չէ մնացած արդէն...

Մեր գաղութը 25 տարեկան է տակաւին, եւ կը տեսնենք թէ ի՛նչ պատկեր կը ներկայացնէ, սերունդի փոխութեան տեսակէտով :

Ամերիկահայ գաղութը միայն տարիքով չէ որ կը տարբերի, այլեւ բարքերով :

Առաջին գաղթական բազմութիւնները — մանաւանդ անոնք որ գացին 1895 — 1905ին, յաջորդարար կը կազմէին Հայր. Միութիւնները : Ոչ միայն մեծ կամ վեց նահանգներու, այլեւ անհամար քաղաքներու եւ գիւղերու անուններով :

Ծննդավայրի կարօտը՝ իր ամէնդուրիւնեւ բով, դարձաւ տեսակ մը կիրք :

Ցետոյ տեղի ունեցան չհչտաւորումներ, — «Վերաչինաց», «Հարազատ» եւայլն :

Եթէ վիճակագրութիւն մը կազմուէր, ապա — հովարար մեր առջեւ պիտի պարզուէր բաբելոնի պատմութիւն մը :

Ոչ համրանքը կարելի է ճշդել, ոչ ալ նիւթական — հաշուական գործառնութիւնները :

Եւ սակայն, ո՞վ պիտի համարձակէր ժխտել այս մեծ ու փոքրկամակերպութեանց անսահման ղոհողութիւնները՝ տարիներու ընթացքին : Ջո — հողութիւնները՝ որոնք իրենց համեստ ծննդավայրերէն փոխադրուեցան ընդհանրական հայրենիքին կամ անձար գաղութներու վրայ :

Այդ ոգին միեւնոյն ատեն օգնեց արթնան պահելու ազգային գիտակցութիւնը :

Այնպէս որ, Ամերիկայի մէջ հասակ նետած սերունդն ալ ներշնչուեցաւ, ուելի հաստատուն հիմերու վրայ դնելով եղբայրական, հայրենասիրական աշակցութեան աշխատանքը :

Առանց այս գործունէութեան, դժուար թէ ունենայինք Նոր Յարբերդ, Նոր Մալաթիա, Նոր Արաբկիր, Նոր Սեբաստիա, Բիւթանիա եւն. Ի. Հայաստանի մէջ :

Իսկ շարք մը գաղութներ, մասնաւորապէս Ցունաստանը, Սուրիա-Լիբանանը, Իրաքը եւ ուրիշներ ապահովաբար կէս ճամբան պիտի մնային, առանց ամերիկահայ գաղութին հոսումն, յարաճուն աշակցութեան :

Աղբարեւ, այս չէն գաղութը դարձեր է տեսակ մը ազգային դիմամատուն : Միշտ պատրաստ՝ վարկեր բանալու, բացեր գոցելու, հանրօգուտ ծրագիրներ «ֆինանսաւորելու» համար :

Եթէ միայն այս միջոցին կատարուած հանգանակութիւնները, տեղական թէ ընդհանրական ձեռնարկները նկատի առնէ՛ինք ...

Մօտաւորապէս նոյն դերը կը կատարէ Հարաւային Ամերիկան, թէեւ ոչ նոյն համեմատութեամբ :

Բաղդատաբար նոր այս գաղութը (25—30.000 հոգի), որ հետզհետէ՛ճան չարաչուք արտադարձով մը, այլապէս վրդովիչ փորձութիւններ կը նեղկայացնէ, ազգային դոյութեան տեսակէտով :

Արդէն սերունդ մը հասած է, սպանեցէն երդերով ու բառդիրքով : Նիւթական բարեկեցութիւնն ալ հետզհետէ կը թուլցնէ ջիղերը :

Անշուշտ ինքնապաշտպանութեան միջոցներ չեն պակսիր, հարաւի թէ հիւսիսի մէջ : Այդ խնդիրներու մասին կարելի է խօսիլ առանձին :

Եւ սակայն, չմոռնանք թէ չրջապատուած ենք համայնակուլ փոսերով, ինչպէս ամէն տեղ :

Աչօգուտ են բոլոր վայրերան հառաչանքները, կամ թխածոյ քարոզները :

Բոլորիս ճիտին պատքն է անկարելին փորձել, ի հարկին դլուխը քարին զարնել, փրկելու համար համրանքը :

Դեռ կարելին անգամ չենք փորձած :

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊԵՏՐՈՍ ՏՕՆԱՊԵՏԵԱՆ

Օդակ մը եւս փրթաւ, անդրանիկ սերունդէն :

Տարիներով մեկուսացած Լոնտոնի մէկ անկիւնը, տեսողութիւնը կորուսած — թէեւ աչքերը բաց — պատահարար կը լսէիր ձայնը : Հին կամ նոր դէպքի մը առթիւ :

Կարծեմ ինծառնուը լրացուցած էր : Բայց, փոխանակ վհատութեան, լաւատեսութիւն մը աչքի կը զարնէր իր պատասխատութեանց մէջ :

Եւ ահաւասիկ դուժկան լուրը, կողմնակի ճամբով :

Ամէն անգամ որ Փարիզ գար, չէր մոռնար «Յառաջ»ի խմբագրատունը հանդիպիլ :

Մեր վերջին հանդիպումը տեղի ունեցաւ 1947ի դարնան, երբ ձեռագիր մըն ալ յանձնեց, կ. Շահպազի Թրքացման մանուածապատ հարցի մասին : Կատարեալ մեհենադիր, իբրեւ հետեւանք աչքերու եւ ձեռքերու տկարութեան :

Եղած է գլխաւոր վարիչներէն մէկը Հնչակեան կուսակցութեան : Պոլսոյ դէպքերուն առթիւ, բեղդարդելութեան դատապարտուած : Արտասահման հասնելէ վերջ յուսախաբ եւ ձեռնթափ :

Ինչպէս իր աշխարհահայեացքը, գրելու եղանակն ալ ինքնուրոյն բան մը ունէր, հնոտի բառերով եւ խառն ի խուռն չարադրութեամբ :

Իր վերջին տպագիր գործն եղաւ, եթէ չեմ սխալիր, «Զայն Տառապելոց»,— պաշտօնական եւ անհատական նամակներ՝ 1915ի հայկական սարսափներու մասին :

Տասնըհինգ տարի առաջ երբ Ի. Հայաստան դնաց եւ վերադարձաւ, յօդուածաշարք մը գրեց «Յառաջ»ի մէջ, «Ոչ — Փարիսեցի» ստորագրութեամբ :

Ո՛րքան սեւ կը տեսնէր իրականութիւնը, զանազան դէպքեր յիշելով : Ամբաստութիւնը հար — կադրուեցաւ յապաւել կամ «կլորցնել» որոչ մասեր, իրեն դժգոհութիւն պատճառելու աստիճան :

Իր յուշերը մասնաւորապէս 1880—1896ի դէպքերու մասին՝ կը կարօտին լուրջ քննութեան :

Վ.Ա.Հ.

Ֆրանսա եւ Գերմանիա

Պ. Ռոպէռ Շուման, Ֆրանսայի արտաքին նախարարը, Լոնտոն մեկնելէ առաջ հետեւեալ յայտարարութիւնները բրաւ Գերմանիոյ Ֆրանսական չրջանի հեռագրական գործակալութեան թղթակցին, ի պատասխան անոր հարցումներուն .

— « Առաջուց դիտէի որ Ռուրի մասին կընքուած նոր համաձայնութիւնը որեւէ դոհունակութիւն չէ պատճառած Գերմանիոյ մէջ : Մենք նմանօրինակ տպաւորութեան մը կը սպասենք դինուորական դրամատ ապագայ վարչաձեւին եւ հաշտութեան դաշնադրի մասին : Ծանր հիւանդութենէ մը վերջ, ապաքինեալ մը դիւրագրգիռ է եւ անհամբեր : Քաղաքական վարիչ չրջանակները աւելի չափաւոր եւ առարկայական եղանակով կը դատեն դէպքերը :

Կ'ուզէի հետեւեալն ըսել այն բոլոր Գերմաններուն որ հանդարտօրէն կը տրամաբանեն.

— Տակաւին չորս տարի չէ անցած պատերազմի վախճանէն ի վեր, եւ արդէն տեսութեան եւ վրէժխնդրութեան ամէն գաղափար անհետացած է մեր քաղաքականութենէն : Անշուշտ յաղթականի եւ պարտեալի խորութիւնը կը մնայ, եւ ոչ միայն իրրեւ պատմական դէպք մը : Հետեւաբար, կանխահաս եւ անպատեհ պիտի ըլլար յարեւնման վերաբերում պահանջել ամէնուն համար, բոլոր խնդիրներուն մէջ : Բայց գաղափար մը տեղ բռնած է արդէն.— Բոլոր ազգերը համերաչխ են եւ իրենց ճակատագիրը իրարու շաղկապուած է նոր աշխարհ մը կառուցանելու համար : Մեր նպատակն է ամէն բանէ առաջ եւրոպական բոլոր պետութիւնները միացնել ընկերակցութեան մը մէջ որուն չմտրհիւ բոլոր անդամները վայելեն տնտեսական առողջութիւն եւ քաղաքական ապահովութիւն : Այս նպատակին կարելի է հասնիլ միայն աստիճանաբար : Այս կը պահանջէ բարեկամեցողութիւն, փոխադարձ հասկացողութիւն եւ տեւական կրթութիւն : Ի՞նչպէս կարելի է տրամաբանօրէն ընդունիլ որ այսուհետեւ մոռցուի 1914էն ի վեր անցած — դարձածը եւ անպայման վստահութիւն մը ծնի մէկ օրուան մէջ : Մարդիկ վստահութիւն կը չահին, վստահութեան արժանի կը դառնան համապատասխան դիրք մը բռնելով :

1923ին ո՞վ կրնար երեւակայել թէ Դաշնակիցները պիտի նպաստեն պարտուած Գերմանիոյ վերաչինութեան : 1948ին Գերմանիան ալ բաժին ունեցաւ Մարշըլի ծրագրէն, ինչպէս արեւմտեան Եւրոպայի միւս երկիրները : Հատուցումները այժմ սահմանափակուած են կարգ մը գործարաններու մեքենաներուն փոխանցումով : Այս տարի պէտք չէ մոռնալ թէ գերմանական զրաւման առեն 80.000 մեքենայ — գործիքներ բռնի առնուեցան Ֆրանսային : Ակէ զատ, միեւնոյն ժամանակ — չրջանին Ֆրանսա հաղկադրուեցաւ օրական 300 միլիոն ֆրանք հատուցում վճարել, իսկ 1942էն սկսեալ 500 միլիոն. այսինքն համապատասխան աւելի քան 400 միլիառ ֆրանք, ինչ որ կը կազմէ ֆրանքի ահռելի սկզբնական պատճառներէն մէկը» :

Եզրակացնելով, Պ. Շուման բացատրեց նաեւ թէ Գերմաններ կը սխալին, եթէ իրենց յոյսը դրած են Դաշնակիցներու անմիաբանութեան վրայ : Իսկ Ռուրի մասին խօսած առեն, չեշտեց թէ տակաւին ամէն անձկութիւն փարատած չէ ապահովութեան եւ խաղաղութեան մասին, եւ «այս՝ ոչ միայն անոր համար որ մօտիկ անցեալը չէ մոռցուած տակաւին, այլեւ անոր համար որ այսօր Գերմանիոյ մէջ խօսուածները եւ դրուածները միշտ հաւատութիւն չեն ներշնչեր Դաշնակիցներուն : Ուստի անոնք հարկադրուած են զգուշական մի — ջոցներ ձեռք առնել : Այս է ամբողջ խնդիրը եւ ոչ թէ դերութիւն » :

ԼԵՀԱՍՏԱՆ ՄԻԱՑՈՒՑ ԳԵՐՄԱՆ ՀՈՂԵՐԸ

Լեհաստանի կողմէ դրաւուած գերմանական հողերը պաշտօնապէս կցուեցան Ցունուար 12ին : Խորհրդարանը օրէնք մը քուէարկեց այս մասին, առանց սպասելու Մեծերու վերջնական որոչման :

Փոցտամի համաձայնութեամբ (1945 Օգոստոս), Երեք Մեծերը չուզեցին վերջնական սահմաններ ընդունիլ Լեհաստանի համար, ցորչափ հաշտութեան դաշնադիր մը կնքուած չէ Գերմանիոյ հետ :

Անցեալ Մայիսին թերթերը կը դրէին թէ հինգ միլիոն Լեհեր տեղաւորուած են այդ երկրամասին մէջ որ կը պարունակէ Շլեզիան, Գերմանիոյ ցորենի երբեմնի չտեմարանը եւ կը կազմէ ճարտարդործական երկրորդ չրջանը, ոՒրէն վերջ : Այդ երկրամասը ունի 11290 քառ. քիլոմեթր տարածութիւն, այսինքն նախապատերազմեան Գերմանիոյ մօտ մէկ չորրորդը : Գերման բնակչութիւնը, որ 9 միլիոնը կ'անցնէր, վտարուեցաւ պատերազմէն վերջը :

ՎԵՐՋ ԱՄԲՈՒԽԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

Փարիզի Հայ Առաքելական եկեղեցւոյ վար – չութեան մանուկի ընտրութեանց առթիւ, զո – զարկուած «Ճակատ»ը, մամուլը մտահոգու – թիւն (?) մը ունի,— ազատել մեր ազգային եկե – ղեցին « կուսակցական ոտնձգութիւններէ»:

Իրականին մէջ, ակնարկը կուսակցութիւննե – րուն չէ թերթը, այլ կուսակցութեան մը միայն :

« Ազգ· Ճակատ»ի եւ քիչ մըն ալ մեր զանազան դռներէ առած «անկուսակցական» կազմակերպու – թիւններու համար, կուսակցութեանց գոյութիւնը կը չեշտուի այն ժամանակ եւ այն առիթներով միայն, երբ հեռուէն կամ մօտէն զգալի կը զա – նայ, ոչ թէ կուսակցութիւններու, այլ միակ կու – սակցութեան մը՝ Հ· Յ· Դաշնակցութեան չուքը:

Որով, ճիշդ պիտի ըլլար, եթէ մեր այս ամէն կարգի քաղաքուած հակառակորդները խօսէին միայն Դաշնակցութեան մասին:

Քաղաքիկ չունին այս քայլն առնելու, որով – հետեւ շատ լաւ գիտեն, որ Դաշնակցութիւնը դուրս կը մնայ, Փարիզի Հայոց եկեղեցիվարչա – կան գործերուն մէջ, կուսակցական այն խառնա – րանէն, ուր տարիներէ ի վեր միացած է Ռամկա – վար համայնավար եւ Հնչակ (չեմ գիտեր ո՞ր թեւը) երրորդութիւնը :

Եթէ հեշտ է «անկուսակցական» պիտակի տակ «Ճակատ»ի փաստաբանութեան դերը կատա – րել, յայտի կուսակցականներ իբրեւ ոչ-կուսակ – ցական ցոյց տալով, անկարելի պիտի ըլլայ այս պարագային, ժխտել ոմանկաւար, համայնավար և հնչակ առհատ գործիչներու մասնակցութիւնը Փարիզի եկեղեցւոյ վարչութեան մէջ :

Դեռ աւելին — անկարելի պիտի ըլլայ մեր բոլոր տեսակի անկուսակցականներուն համար հաստատել որ նոյն այդ կազմակերպութեանց կը մասնակցի ոեւէ Դաշնակցական :

Պարզ է մեզ. անարի հակառակորդներու մտա – հոգութիւնը: Անոնք տարիներէ ի վեր զանազան մուխ միջոցներով բոյն դրած արտասահմանի ազգային հիմնարկութեանց մէջ, յաջողած էին կասկածելի հոսանքի մը դրօշակիրները հանդիսա – նալ: Անոնք կամաւորապէս կամ հարկադրաբար ընդունելով օտարին հովանաւորութիւնը, ոչինչ խնայեցին որպէսզի դաղթահայ ազգային կեանքի շարժիչ զսպանակը պահուի դիմակաւոր դործա – կալներու ձեռքին մէջ:

Այստեղ, մեր գաղութին մէջ, ցորչափ «Ճա – կատ»ի գործակալները ամուր կը նկատէին իրենց դիրքերը, մտքէ չէին անցներ «կուսակցական ոտնձգութիւններ»ու դէմ պաշտպանել Հայոց ե – կեղեցին: Կուսակցութիւնները այդ շրջաններուն իրենց կատարած ոտնձգութիւններովը, կուսակ – ցական նկատումներ չունէին, այլ «Ֆ· Ա· Ճակա – տ»ի կամքը կը գործադրէին:

Այս կարգադարձին փոփոխութեան հաւանա – կանութիւնն է, որ վախցուցեր է իրենց քունը:

Եւ այս անոր համար միայն, որ Դաշնակցա – կանները, ինչպէս այս գաղութի մեծամասնու – թիւնը սկսած են քիչ մը աւելի հետաքրքրութիւն ցոյց տալ մեր ազգային կազմակերպութիւններու մասին :

Փարիզի եկեղեցիին վարչութեան հանդէպ Դաշնակցութեան դիրքը յստակ է եղած եւ պարզ:

Տարիներ շարունակ Դաշնակցութիւնը ոեւէ ձեւով չէ ուզած, չէ իսկ փորձած իր անմիջական ազդեցութեան տակ առնել այս հաստատութիւնը :

Դաշնակցութիւնը, մեր ազգային դերապոյն չա – հերու տեսակէտով, միշտ ալ խիստ կարեւոր տեղ մը տալով ազգային եկեղեցւոյ կատարած եւ կա – տարելիք դերին , երբեք նպատակ չէ ընտրած իր – են համար վարել եկեղեցական գործերը:

Հայ իրականութեան մէջ ,անցեալին եղած են, ներկայիս ալ բաւերախտաբար կան իրապէս պար – կեշտ, եկեղեցասէր եւ անշահախնդիր հայրենա – կիցներ, որոնք իրենց բովանդակ գործունէութի – նը երեւան կը բերեն այս մարդին մէջ:

Դաշնակցութիւնը նախընտրած է այսպիսինե – րու ղեկավարութիւնը եկեղեցական գործերու մէջ: Գնահատած է, քաջալերած եւ օժանդակած, երբ անոնք կատարած են իրենց պարտականու – թիւնները պարկեշտօրէն եւ անշահախնդրու – թեամբ:

Ջօրավիդ է դարձեր իրենց, երբ անոնք աչ – խատած են, փոխանակ «կրօնապետականի» անի – մաստ ծայրայեղութիւններու, ուժ տալ մեր եկե – ղեցիի դերադանցապէս ազգային եւ ժողովրդա – կան կարգերուն եւ աւանդութիւններուն պահպան – ման եւ ամրապնդման:

Աւելին ըլլալով, Դաշնակցութիւնը քաջալերած է միշտ Հայոց Եկեղեցիին՝ իրրեւ գլխաւոր ազ – դակներէն մէկը ազդապահպանման ծանր գործին, եւ աշխատած է օգտագործել առաւելագոյն չա – փերով :

Բայց, ինչպէս ըսինք, այս բոլորով մէկտեղ , Դաշնակցութիւնը չէ ձգտած եւ պիտի չձգտի Հա – յոց եկեղեցւոյ շրջափակը, առնել իրականիմիջական տիրապետութեան տակ : Ոչ ալ Դաշնակցականնե –

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Ցունաստանի ողբերգութիւնը

Ամերիկեան թերթի մը թղթակիցը, որ մօր վերադարձած է Մակեդոնիայէն, տխուր դոյներով կը նկարագրէ այս դժբախտ երկրին վիճակը:

Ցունաստան աշխարհագրականօրէն մաս կը կազմէ Պալքանեան թերակղզիին, տնտեսապէս կը դտնուի Մ· Նահանգներու տիրապետութեանտակ: Քաղաքականապէս, ծեր մարդ մը, վարչապետ Թեմիստոկլէս Սօֆուլիան է որ կը վարէ, միակ ձայնը որուն կ'ունկնդրէ միջազգային ակռնիը : Իսկ ընկերային տեսակէտով հարիւր տարիով ետ մնացած է Եւրոպայէն: Այսօր «Ցունաստան կը սպանէ Ցունաստանը» , եւ պատերազմէն չորս տարի վերջը, կը մտնէ իր պատերազմին իններորդ տարին :

Հէլլէններու երկիրը բաժնուած է այսօր երկու մասի — Աթէնք եւ Ցունաստան :

Աթէնքէն դուրս լեռնային մասերուն մէջ ա – պահովութիւն չկայ: Ցոյն դիւղացիին եւ ազարա – կապանին համար թշուառութիւնը, դժդոհութի – նը հետեւանք եւ երկարատեւ պատերազմին, եւ կառավարութեան փոփոխութեանց :

Ջօրս տարիէ ի վեր յոյն զինուորները իրենց անխուսափելի ջորիին հետ, կը պահեն լեռնային տահմանազուխը հազար մղոնի վրայ, եւ որոշ տեղեր տասը հազար ոտք բարձրութեան մը վրայ: Ցոյն Ազգային բանակին զինուորը չափազանց յոդնած է: Ագճակուրդը հազուագիպ անոր համար: Լերան գագաթը գտնուող զինուորը չի գի – տեր, թէ իր դիւղը քանդուած է թէ կը մնայ: Ան թէեւ իր դիրքը չի լքեր, սակայն բարոյական կո – րովը շատ ինկած է :

Աթէնքէն դուրս, բոլոր ճամբորդութիւնները օդային գծով կ'ընէ ան, բացի երեք դլխաւոր ճամ – բաներէ դէպի հիւսիս, եւ քանի մը հատ ալ դէպի հարաւ: Անհրաժեշտ է ճամբորդել զինուորական խումբերու հետ, որովհետեւ անոնք ականները կը ժողվեն փոչիներուն մէջէն: Այս ականները րո – մոտներու դլխաւոր զէնքերն են դիւղացիներու եւ ագարակատէրերու դէմ:

Ամէն օր, մանուկները կտոր կտոր կ'ըլլան եւ կենդանիներ կը ցպդուին, երբ կ'անցնին կասկա – ծելի ականի դաշտերէն :

Ցունաստանի մէջ այսօր 7 միլիոն ժողովուր – դին երկու միլիոնը դաղթական է: Այս «չքաւոր»ը – ները ինչպէս կը կոչեն Ամերիկացիները, ապդակ մըն են որոնք որեւէ ատեն որ հրահանդ ստանան ձախէն, կրնան անկարդութիւններ յարուցանել :

1948ի վերջին օրը ամերիկեան զինուորական օժանդակութիւնը Ցունաստանին , պաշտօնապէս վերջ դտաւ: Այնոր յայտարդեց Տնտեսական Դոր – ձակցական Վարչութիւնը կամ Եւրոպայի Տնտե – սական վերակազմութեան ծրագիրը :

Մինչեւ այսօր ամերիկեան ժողովուրդը վճա –

րած է 75 միլիոն տոլար, Ցունաստանի օգնու – թեան համար: Այս տարի ապրիլ 1948էն հաշուե – լով մինչեւ 1949 Մարտ, 43 միլիոն տոլար պիտի տրուի ուղղակի յոյնական կառավարութեան, վե – րաշինութեան ծրագրին համար :

Այս հսկայ դումարէն, որ խաղաղասիրական նպատակներու յատկացուած էր· զինուորական – պէտքերու կը տրամադրուին, քանի քաղաքացիա – կան պատերազմը կը շարունակուի :

Բրիտանացի հարկատուն 1944 — 1948 մօտա – ւորապէս ծախսեց 60 միլիոն ոսկի Ցունաստանի տնտեսական եւ զինուորական օժանդակութեան համար :

Ցունական բանակին, նաւատորմին, եւ օդա – յին ընդհ· ուժը 1948 Սեպտեմբեր 30ին 168.000 հոդի կը ներկայացնէր:

Այսօր 50ի չափ բրիտանական սպաներ խորհրդատու կը դործեն Ցունաստանի ազդային բանակին մէջ: Ասոնք արհեստով զինուորներ են եւ յոյն զինուորին դժուարութիւնները կը բաժ – նեն:

Ամերիկացիներն ալ կը դրկեն հիմա իրենց կդդդ սպաները մինչեւ սահմանադլուխի դիծը: Բրիտանական զինուորներու թիւը հազարը չան – ցներ :

Պելոպոնէսի մէջ երեք հազար ենթադրեալ կարմիրներ ձերբակալուեցան : Պելոպոնէս չատ հեռու ըլլալով Ցունաստանի հիւսիսային սահ – մաններէն, չի կրնար ուղղակի օժանդակութիւն ստանալ հիւսիսային դրացիներէն :

Հացի կտրօնները չյարդուեցան: Գաղթական – ները կը շարունակեն թափիլ Ցունաստանի ճամ – բաներուն վրայ, ստեղծելով քաղաքային իշխա – նութեանց համար դժուարին հարց մը, իսկ Ցու – նաստանի առողջապահական հնաւանդ դրութեան համար ալ վտանդ մը : Արդէն բծաւոր ժանտա – տենդը (թիֆիւս) ծագած է հիւսիսային մասին մէջ: Քանի այր մարդիկ պատերազմի մէջ են հիւ – սիսային ահմանադլուխին վրայ, տագնապը չի վարատիր :

Ք.

Գիտական ասուլիս

ԱԿՆԱՀԱՅՐՈՒԹԻՒՆ (նազար).— Ընդհանրա – պէս ժողովուրդներու տէտ դասակարդին մէջ այն համոզումը կը տիրէ թէ՝ մարդկային աչքը յոռի ու աղետաբեր աղդեցութիւն մը կը գործէ մարդոց, ինչպէս նաեւ կենդանիներուն եւ առար – կաներուն վրայ : Այդքին այդ վնասակար ազդե – ցութիւնը ակնահարութիւն (նազար) կը կոչուի :

Գիտնականները նայուածքին յատուկ բեմած ազդեցութիւնը կը վերադրեն աչքերուն մագնիսա – կան զօրութեան: Արդարեւ, կան անհատներ, ո – րոնք իրենց զօրաւոր եւ հուժկու նայուածքով տը – պաւորիչ ու դիւթական ազդեցութիւն մը կը գոր – ծեն զիրենք շրջապատող անձերու վրայ :

Կարդ մը մարդոց վայրի դազանները կամ դի – շատիչ կենդանիները նուաճելու կարողութիւնը կը վերադրուի աչքերուն մագնիսական ազդեցու – թեան: Գառադեղի գազանազուսպները օժտուած են այդ կարողութեամբ: Օձը մանր կենդանինե – րուն եւ թռչուններուն վրայ իր նայուածքով դիւ – թիչ ազդեցութիւն մը կը գործէ: Որսական շունը իր աչքերով երբեմն կը յաջողի կասեցնել որսի թռչունները :

Այլազան դէպքերու վրայ հիմնուելով, տէտ – ու նախապաշարուած մարդիկ կը կարծեն թէ նայ – ուածքը կրնայ հիւանդութիւններ ,մինչեւ իսկ մա – հեր պատճառել· նաեւ մէկու մը հանդիպած վը – տանդը կամ ենթարկուած ձախորդութիւնը չար աչքի կը վերագրեն: Օրինակի համար, երբ մէկը դիպուածով գետին իյնայ կամ սանդուղք մը վար դլորելով թեւը կամ ոտքը կոտրի , «նազարի ե – կաւ», կ'ըսեն: Մինչեւ իսկ կը գտնուին այնպիսի տէտ անձեր, որոնք կը կարծեն թէ նայուածքը կրնայ ազդեցութիւն դործել նաեւ անշունչ իրերու եւ առարկաներու վրայ, եւ խաթարել զանոնք :

Զար աչքի դէմ պաշտպանուելու համար բազ – մատեսակ բժժանքներ եւ յուսութքներ (նուսխայ) հնարուած են: Ծնողք իրենց տղոց վիզը կապոյտ յուլունք կը չարեն, ուրիշներ կենդանիներուն վի – զը խղունջի խեցիներ կը կախեն: Ցաճախ դեղեցիկ տուները կամ չքեղ պալատները չար աչքէ պահ – պանելու համար դուռներուն վրայ կամ չէնքերուն ճակատը եղջերուի , այծի կամ դոմէշի եղջիւր կամ պայտաձեւ երկաթ մը կը դետեղեն: Վերջապէս կը գտնուին պարղամիտ մարդիկ, որոնք իրենց վիզին կամ մարմինին վրայ մասունքի կտորներ կը կա – պեն չար աչքէ խուսափելու եւ հիւանդութիւննե – րէ աղատ մնալու համար:

Աւելորդ է ըսել թէ վերոյիշեալ բոլոր բժժանք – ներն ու յուսութքները այլանդակ աւելորդապաշ – տութիւններ են եւ չեն կրնար որեւէ առնչութիւն ունենալ աչքերու մագնիսականութենէն յառաջ եկած կարդ մը հոդեբանախօսական երեւոյթներուն հետ :

Հ· ՏԷՐՈՍԿԻ

Վ. Մարտիկեանի յիշատակին

ԽՄԲ.— Ահաւասիկ այն դամբանականը զոր յանուն Պելճիքայ գաղութին խօսած է Պ. Մ. Մի–հրդատեանց, ողբացեալ Վրթանէս Մարտիկեանի յուղարկաւորութեան առթիւ, Պրիւսէլի մէջ (7 Յունուար).—

Պելճիքայի հայ գաղութին կողմէ կը փափաքիմ մեր հրաժեշտի ողջոյնն ուղղել անոր որ քանի քանի անդամներ վարչական պատասխանատու պաշտօններ ստանձնեց եւ ծառայեց գաղութիս մեծ անձնազոհութիւնով, մանաւանդ դրամական վտանգաւոր շրջանին :

Սիրելի հայրենակիցներ, ան որ այս դագաղին մէջ կը ննջէ յաւիտենական քունով՝ ճշմարիտ Հայ մըն էր, աղգասէր Հայ մը բառին բովանդակ նշանակութեամբ :

Ազգասիրութիւնը իր ամբողջ կեանքին ա–ռանցքը կազմեց :

Բարերդի մէջ ծնած, Հայաստանի զաւակ, Հա–յաստանի սիրովը տոգորուած էր անչէջ հրով :

Հայրենիքի սիրոյն, ազգի սիրոյն ամէնէն զո–հաբերեց իր ժամանակը, իր չահը, իր հանդիստը եւ վտանգի ենթարկեց իր կեանքը :

Պոլսոյ մէջ կանուխէն Դաշնակցական շարքե–րուն մէջ անցած՝ փափուկ եւ արկածալից պար–տականութիւններ կատարեց :

Զեր մէջէն անոնք որ Թուրքիոյ մէջ ապրած են Համիտեան զուլումի օրերը, անոնք միայն դի–տեն թէ այն ժամանակ Դաշնակցական ըլլալը կը նշանակէր հայրենասիրութեան գերագոյն առաքինութիւն : Դաշնակցականին բաժինն էր բանտ, աք–սոր եւ կախաղան :

1918—1920ի զինադադարին Պոլսոյ մէջ եղաւ ազգ. ժողովի երեսփոխան եւ «Ձակատամարտ »ի պատասխանատու :

Հանդուցեալը 1915ին Պոլսոյ 600 մտաւորա–կաններուն հետ տարագրուեցաւ դէպի աքսոր դէպի կախաղան, ուրկէ հրաշքով ազատեցաւ :

Իսկ այստեղ Պրիւքսէլի մէջ երբ երկիրը թըշ–նամիին բռնութեան տակ կը հեծեր՝ գաղութին ներկայացուցչական մարմինը զինքը վարչութեան նախագահ ընտրեց եւ այդ վտանգալից պաշտօնին մէջ Մարտիկեան իր մեծ փորձառութիւնով եւ կատարեալ ձեռնհասութիւնով անսահման ծառա–յութիւններ մատոյց գաղութին բոլոր անդամնե–րուն առանց բացառութեան : Կասկածելիները պաշտպանեց, բանտարկեալները ազատեց եւ ամ–բողջ գաղութը ապահովութեան մէջ պահեց :

Որչափ առեն որ Պելճիքայի մէջ հայ գա–ղութ մը գոյութիւն ունենայ Վրթանէս Մարտիկ–եանի անունը երախտիքով պիտի յիշուի :

Հանգիստ ննջէ, սիրելի Վրթանէս, դուն քու ազգային պարտականութիւնդ լիովին կատարե–ցիր :

ՕՐԱԿԱՆ ՎԵՑ ՖՐԱՆԿՈՎ, ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ 800 ՖՐԱՆԿՈՎ, ՏԱՐԵԿԱՆ 1500 ՖՐԱՆԿՈՎ ՊԻՏԻ ԿԱՐԴԱՍ ՏԱՍԸ ՀԱՅՏՈՐ ԳԻՐՔ, ԻՐԱՔԱՆՉԻՐԸ 30 ՊՐԱԿՆՈՑ : ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԿ ՑԱՌԱՋԻՆ :

ՄԵՐ ԴՊՐՈՑԻՆ ՏՕՆԱՏԱՐԸ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Ով որ մանուկները կ'ուզա – խացնէ եւ անոնց կը ծառայէ, ընկերային խաղա–ղութեան կը նպաստէ եւ քաղաքակրթութեան հի–մը կ'ամրապնդէ :

Մանուկները անտեսել՝ ինքզինք ուրանալ ը – սել է : Առաւելապէս մեղի համար մեծ նշանակու–թիւն ունի զոնէ երբեմն այսպէս չըշապատել զա–նոնք գուրգուրանքով ու սիրով. ստեղծելով ներ–մադին մթնոլորտ մը :

Ահա այս տօնածառն ալ նոյն նպատակին կը ծառայէր եւ պէտք է հպարտութեամբ ըսել թէ՝ Ալֆորվիլի հայ հասարակութիւնը իրենց բնադա–ւառի յատուկ առատաձեռնութեամբ պէտք եղած միջոցները տրամադրած էր, գնահատելով ու քաջա–լերելով Հոգաբարձութեան այս գովելի ձեռնարկը (առաջինը տարիներէ ի վեր) :

Դպրոցի բոլոր աշակերտները, ցերեկեայ թէ դիշերային դասընթացքի հետեւողներ ստացած ի–րենց նուէրները դոհ մնացին : Բացակաները եւս պիտի ստանան դպրոցին մէջ իրենց վերապահ – ուած նուէրները :

Եկեղեցին իր սուրբերով ինքն ալ ուրախացաւ անշուշտ, տեսնելով իր Լուսաւորչի կանթեղին հովանիին տակ այդքան հարազատ բազմութիւն, մայրենի լեզուով մանուկներու դեղեցկագոյն պատչաճ արտասանութիւններ, երգեր ու մաղթանքներ առտուան պատարագին խունկի բու – րումին վերջ :

Հանդիսականները իրենք ալ ինքնաբերաբար ստեղծեցին ընտանեկան ջերմ մթնոլորտ մը ու պակասը լրացուցին իրենց հետ բերած փոքրիկնե–րը բեմ հանելով :Կ'արժէր լսել անոնց թոթովանքն ու գեղեցկութիւնը : Շատ ապրին, լաւ ապրին բոլորն ալ եւ երթան լեցնել Քաղաքակրթութեան տրամա–դրած երեք դասարաններու դեռ պարապ նստարան–ները :

Վերջին պահուն Հ. Բ. Ը. Միութեան (դպրո–ցը եւ հանդիսը հովանաւորող մարմնի) ներկայա–ցուցիչը բանաւոր պատճառով մը բացակայ ըլլա–լով, խօսք առին դպրոցին Հոգաբարձութեան ան–դամները, եւ չեչտեցին այդ միութեան բարերար դերը : Այս առթիւ յուսարանեցին թէ դպրոցը աղ–գային դպրոց է ով որ ալ ըլլայ գործակատարը – դլն ու մատակարարողը :

Հոգաբարձութեան նախագահը իր դեկուցու–մով թուեց տարիներէ ի վեր կատարած աշխա – տանքը եւ լաւագոյն արդիւնքը, սակայն իրապէս քիչ դասաւ աշակերտներուն թիւը.— 146 ցերեկեայ եւ 22 դիշերային դասընթացքի հետեւողներ, մօ – տաւորապէս եղկու հարիւր յիսուն հազար Ֆր.ի տարեկան պիւտճէի մը եւ մանաւանդ քանի մը հազար բնակչութեամբ դաղութի մը համար :

Կապոյտ Ֆաչի մանանճիւղը առիթէն օգտուե–լով նուիրեց հազար Ֆրանք :

Մի քանի կէս բացատրութիւններով, դպրոցի աւագ – ուսուցիչը հաստատեց թէ իր եւ երկու պաշտօնակից ուսուցչուհիներու կողմէ մանուկ – ներուն կը տրուի առողջ կրթութիւն, մանկավար–ժական լրացուցիչ հոգածութեամբ, վառ պահե–լով, մշակելով անոնց մէջ մեր ազգային աւան – դութիւնները : Ուսուցչուհիները իրենց տարին – րու փորձառութեամբ կարելին ըրած էին այս հապճեպ պատրաստուած անակնկալ տօնին հա – մար :

Վերջին պահուն հաճելի անակնկալ մը եղաւ ե–րիտասարդ Շահէ արեղայ Ամէմեանի ներկայու–թիւնը, իր բանիմաց խրատակարով : Հանդէսը փակուեցաւ իր օրհնութեամբ եւ չնորհաւորու – թեամբ : Եւ ամէն ոք մեկնեցաւ իր հետ տանելով լաւագոյն տպաւորութիւններ :— Արմէն

ՑԱՌԱՋ կը նուիրեմ

Պ. Գարեգին Վարդանեան նոր տպաւոյան առ–թիւ վեցամսեայ «Ցառաջ» կը նուիրէ Պ. Կարապիս Տամատեանին (Մարսէյլ) :

ՀԱՐՈՒՍՏ ԱԶԳԱԿԱՆ ՈՒՆԻՔ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ...

Իրաւազէտ Ս. Հ. Արզար, որ բաւական զբա–ղեցուց մամուլը, պատերազմին առաջ, էմիրխան–եան ժառանգութեան խնդրով, ոչ միայն չէ յու–սահատած, այլեւ նոր «աւետիսներ» կը հաղորդէ Պոմպէյէն :

Դեկտեմբեր 24ին օդային թղթատարով ստա–ցանք անդլերէն նամակ մը (17 Դեկտեմբեր), ներ–փակեալ կոչով մը, դարձեալ անդլերէն : Բացա – տրելէ վերջ թէ էմիրխանեան ժառանգութեան դատական քննութիւնը կանգ առած էր պատե – րազմի պատճառաւ, կը հրաւիրէ բոլոր չհակակից–ներէն յարաբերութիւն հաստատել իրեն հետ : Այս առթիւ կը յիշէ ուրիշ քանի մեծահարուստ Հայեր, որոնց ժառանգութիւնները քանի մը միլիոն դո–լարի կ'արժեն եւ որոնք իրենէ անտէր արձանագրը–ուած են կառավարութեան տոմարներուն մէջ : Ահաւասիկ անունները .—

Ադա Յովսէփ Ամիրխանեան, Ադա Յովսէփ Ա–նուչեան, Գօճա Ղազար Կրէկօրի Գրիդորեան, Ա–դա Պետրոս Օսկան, Ադա Մարտիկ Ճիվանիրեան, Ադա Աբրահամ Ադամալեան, Ադա Խաչիկ Տօմօ , Ադա Միքայէլ Պապումեանց, Ճօն տը Մօնթէ, Ճօն Տէյթ, Ադա Աստուածատուր Մուրատխան – եան, Ադա Պետրոս Սանթուրեան, Ադա Ստեփան Թարխանեան, Գօճա Ապիտ Աւետիք Հայրապետ, Ադա Սարդիս Ալլահվէրտի , Ադա Աստուր Թար–խանեան, Ադա Յարութիւն Նիքոլտաս, Խաւակա Ֆաթօլլաֆ Ասֆար, Խաւակա Ժուպրա Եուսուֆ Ասֆար, Սըր Ա.Հարոն Արտօն Սիլաս :

ԲԱԺԻՆ ՀԱՆԵՑԷՔ ԶԵՐ ՍԵՂԱՆԷՆ ԾԵՐԵՐՈՒՆ, ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՀԻՒԱՆԴՆԵՐՈՒՆ, ՊԱՏԱՍ–ԽԱՆԵԼՈՎ Ֆ. Կ. ՄԱԶԻ ԿՈՉԻՆ :

« ՑԱՌԱՋ »Ը ՈՉ ՄԻԱՅՆ ԱՄԵՆՕՐԵԱՑ ԼՐԱ–ՏՈՒՆ Է, ԱՑԼԵՒ ՄՏԱՒՈՐ ՄՆՈՒՆԴ :

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՈՆԸ (70)

ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԻ

ԳԼՈՒԽ ԺԵ.

ԱՆԱՐՋԱԲԱՑԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ

Արտաքոյ կարգի վիճակ մըն էր այն առեն կի–լիկիոյ վիճակը, հայ ժողովուրդ մը Տորոսի լեռ–ներուն մէջ օր ըստ օրէ կ'աւերնար, վանդի Հա – յաստան եւ Փոքր Ասիա այլակրօնները տիրանա–լով անտանելի կ'ընէին հայուն՝ հայրենական, անձնական եւ կրօնական ազատութիւնը, հալածանք եւ դերութիւն իր անմեկին բաժինն էր :

Ժողովուրդը, ինչպէս ասիական ամէն ժողո–վուրդներ, երբեք չէր երեւակայած այնպիսի ա – զատ կառավարութիւն մը, ինչպէս որ Ցոյները եւ Հռովմայեցիները իրենց պատմութեան մէջ ժա – մանակին կրցեր էին ունենալ եւ զործադրել եւ զոր Հանրապետութիւն անուանած էին ի վաոս եւ ի պատիւ հայրենիքի եւ մարդկային ազդին :

Մեր եկեղեցական նախնի հայրապետներ հա–զիւ թէ քրիստոնէական կրօնքի դրքեր ու դաղա–փարներ թարգմանելու եւ տարածելու ժամանակ ունեցեր էին, եւ ազգային պատմութեան մշուշ համաոատութիւնը Մովսէս Խորենացիի չնորհիւ այնքան տկար էր ժողովրդեան մտքին մէջ որ հայ զօրավարներ իրենց զօրքերով քաջալերութեան օ–րինակի համար, Հրէից պատմութեան դիմելու պարտաւորած էին :

Եւ ինչ զարմանք : Թէ որ եւրոպական ժողո – վուրդները ասկից հարիւր յիսուն տարի առաջ հայրենիքի եւ ազգութեան դաղափար հազիւ թէ ունէին, ասիական ժողովուրդներու համար նոյնը երեւակայել ասկից եօթը հարիւր տարի առաջ, բոլորովին տգայտութիւն կրնայ համարուիլ :

Ուստի, Տորոսի վրայ ժողվուած՝ Հայուն բազ–մութիւնը, ինչպէս նաեւ ժամանակակից օտարազ–գիներնալ կը վկայեն, երկու կատարելութիւն ու–նէր. պատերազմական քաջութիւն, քրիստոնէա – կան հաւատք. ամէն մարդ իր հայրենի կրօնին դե–րին էր :

Իրեն համար ազդային դրօշակը խաչն էր, եւ իր բոլոր աստուածաբանութիւնը Լուսաւորչի կրօնքը անփոփոխ պահպանելը, ուրիշ նրբամիտ ժողովուրդներու բաժինն էր իրեն համար կրօնա–կան դաւանութիւններու՝ արարողութիւններու եւ վարդապետութիւններու համար փոխոխութիւն – ներ մտցնել, ինք որ Պարսից, Ցոյներուն եւ Ա–բագիներուն դէմ իր բոլոր զօրութեամբ այն իր կրօնքին պաշտպանութեան համար ամէն բան զո–հած էր, աս մասին անդրդուելի էր :

Ուստի Հալածանք սելճուքեան՝ Հալածանք ա–միրապետներուն՝ Հալածանք բիւզանդական կայս–րերէն, Հալածանք նաեւ Վրացիներէն, զինք քշեր բերեր էին Տորոսի բարձունքը եւ հոն կը դիղուէր կը լեցուէր ամպի պէս ժողովուրդը, որ կարելի չէր թէ քիչ քիչ իբրեւ վտակ՝ վերջը իբրեւ դետ եւ ամէնէն վերջը իբրեւ հեղեղ չկրնէր եւ դաշտը չողողէր :

Բայց ժողովուրդը միշտ առաջնորդի պէտք ունէր, ինչպէս ամէն ժողովուրդներ են եւ պիտի ունենան. հաւասարութիւն՝ որ Սպարտիոյ օրէնսդիրն անդամ չէր երեւակայած՝ անկարելի է, քանի որ բնութիւնը մարդը հաւասար չէ ստեղ–ծած ֆիզիքական եւ մտաւորական կատարելու – թիւններով, ուրեմն մեր հայ ժողովուրդը միշտ կը նկատէր երկու տեսակ մարդիկ, որ կրօնական գլուխները, որ գինք միշտ կը յորդորէին Պոդոսի հետ «հնազանդ ըլլալ մարմնաւոր տէրանց» եւ նախապարական հին սերունդներուն պայազատ – ներուն որ իրեւ թէ փառքերու ճաճանչ մը գլխը–նուն վրայ կը կրէին, յարդանք՝ պատիւ եւ իշխա–նութիւնը անձնուէր եւ անվախճան անուրանալի սեպհականութիւնը համարելով :

Ամէն ամրոց՝ բերդ՝ դղեակ, իշխանի մը ստացուածքն էր որ միշտ Արծրունի՝ Բագրատու–նի՝ Կամսարական՝ Սիւնի՝ Պահլաւունի՝ Մամի–կոնեան եւ ուրիշ ատոնց նման սերունդներու կը վերաբերէին, որոնք աղնուականներուն բնական առաքինութիւններով եւ թերութիւններով առաջ կամ ետ կ'երթային, յօդուտ կամ ի վնաս անձե – րու եւ հայութեան :

Ակից նաեւ Ռուբինեաց ժողովրդականու–թիւնը՝ որոնք հայութեան բուն ներկայացուցիչ–ներն էին իր աչքին, մինչ իբրեւ օտարական կ'ար–համարհէր յունացածներն եւ յաղինացածները, որք սերաստոսութեան, տուքութեան եւ այլ ու – րիչ տիղոսներով բիւզանդական կայսրերէն մե – ծապատիւ կը վարձատրուէին :

ՏԵՐՆՆ

★ *Կառավարութիւնը միեւնոյն ատեն որոշեց 44 միլիառ Ֆրանքի դումար մը տրամադրել, դարմանացում տալու համար պետական պաշտօնեաներուն :*

★ *Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը, որ 25 % յաւելում կը պահանջէ, առջի օր դործադուլ յայտարարեց Մարսէյլի նաւահանգստին մէջ, իբրեւ առաջին ազդարարութիւն : «Իւմանիթէ» 40.000 կը հաշուէ ցուցարարներուն թիւը, ուրիշ թերթեր՝ 15—20.000 :*

Վարչապետը երէկ ընդունելով արհեստակցականներու եւ գործատիրական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները, անոնց հաղորդեց կառավարութեան որոշումները :

★ *Մասնագէտներ դիտել կուտան թէ կաշի ներու եւ հիւսուածեղէններու գիները աւելցած են 50—100 % համեմատութեամբ, վերջին ամիսներու ընթացքին, թէեւ արտադրութիւնը կ'ուժգնացած է : Ուտելիքներէն ձուկը, խոզեղէնը, գինին եւ բանջարեղէնները փոքրաքանակ չուկային վրայկը ծախուին նախկին սուղ գիներով, մինչդեռ դպալի զեղչեր կատարուած են արտադրութեան կեդրոններուն մէջ եւն. :*

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂԱՎ

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ նոր կացութիւնը մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ Մ. Նահանգներուն, իբրեւ հետեւանք Մեծն Բրիտանիոյ զինուորական շարժումներուն : Դիմում կատարուած է Լոնտոն, որպէսզի չընեն որեւէ բան որ կրնայ խանգարել Միջին Արեւելքի գոյավիճակը :— Երէկ սկսան բանակցութիւնները Հռոդոսի մէջ, զինադադար կնքելու համար Եգիպտոսի եւ Իսրայէլի միջեւ :— Անգլիոյ նախարարական խորհուրդը Դ. օր չորս ժամ զբաղեցաւ այս խնդիրներով : Ժողովը հաստատութիւն յայտնեց արտաքին նախարարին վճռական քաղաքականութեան :

ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ Լոնտոն այցելութեան առթիւ, իրազեկներ կը հաւաստեն թէ Պ. Շուման պիտի ընդունի Անգլիոյ խնամակալութիւնը Կիւրենայիքի վրայ, պայմանաւ որ Իտալիոյ յանձնուի Ափրիկեան Տրիպոլսոյ խնամակալութիւնը : Ամերիկա օրակարգի դլխաւոր հարցն է դերմանական խնդիրը :

ՉԻՆԱՍՏԱՆԷՆ հասած լուրերը միշտ հակասական կան են : Թիէնցինի գրաւումը չի հաստատուիր : Կարմիրները անպայման անձնատուրութիւն պահանջած են, բայց ազգայնական պահակազօրքը, 60.000 հոգի, պատասխանած է թէ անձնատուր կ'ըլլան եթէ Թոյլ տրուի քաղաքէն հեռանալ թեթեւ զէնքերով : Թիէնցին 3 միլիոն ընակիչ ունի : — Միւս կողմէ Զանկ Քայ Շէք պատրաստութիւններ կը տեսնէ Նանքինէն հեռանալու համար :

ԱԹԷՆՔԻՆ կը հեռագրեն թէ ապստամբներու երկու վաշտեր, սպառազինուած թնդանօթներով եւ հրասանդներով, կատաղօրէն կը կռուին Նաուսայի մէջ (Մակեդոնիա) :

ՈՂՋ ՈՂՋ ՎԱՌԵՑԱՆ 11 մանուկներ, 3էն 14 տարեկան, զուիցերիական ծաղկոցի մը մէջ, իրենց երկու վարժուհիներուն հետ :

ՔՐԱՎԶԵՆՆՈՑԻ հակառակորդը, Պ. Անտռէ Վուլմսըը, խմբագիրը համայնավար Lettres Françaises-ի, որուն դէմ դատ մացած է նախկին բոլշեւիկ պաշտօնատարը, իր կարդին ատելիս մը սարքած էր առջի օր : Այս առթիւ իրեն ալշարցումներ ուղղուեցան, գրաւոր, եւ կրկնեց իր մեղադրանքները : Նոյնիսկ ժխտեց հարիւր հազարաւոր աքսորականներու գոյութիւնը Մ. Միութեան մէջ :

ՄՈՍԿՈՒԱ. նոր ծանուցագիր մը ուղղեց Ֆինլանտայի, բողոքելով երկու խրհրդային քաղաքացիներու ձերբակալման դէմ :

Սեպհական մեծ ևուագահանդէս

ՈՒՐԱՔ ԵՐԵԿՈՑ 21 ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԺԱՄԸ 21ԻՆ
SALLE GAVEAU
ՕՀԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆ (Խաչատուրեան)

Կը ղեկավարէ «Լամուրէօյի» նուագախումբը
Կը մասնակցին ՌԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ, Օր. ԻՐԻՍ ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ եւ երկսեռ երգչախումբ մը :

Ցայտագիրը — Մենտելսընի Ռիւ Պլաս, Պէթհովէնի 5րդ սէնֆոնին, Արամ Խաչատուրեանի դաշնակի concerto-ն, Օհան Տուրեանի « Փրոլոկ սէնֆոնիք»ը եւ Տաղ Հայաստանի :

Տոմսերը Մէդոն Տիւրան Place de la Madeleine, Սալ Կամօ, Թօփալեան տպարան եւ Պ. Մալաճեանի քով, 32 rue Clery:

ՄԵԾ ՀԱՍԵՐԳ
ԱՐՄԵՆԻԱ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻ

Ղեկավարութեամբ Վ. ՍԱՐԳՍԵԱՆԻ

Մարսէյլ, CASA D'ITALIAի մէջ, Փետրուար 26ին, Նոր ու ճոխ յայտագրով : Տոմսերը ստանալ երգիչ անդամներէն :

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

ՊՈՄՈՆԻ մասնաճիւղը կը տօնէ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 16ԻՆ, կէսօրէ վերջ եկեղեցւոյ կից սրահին մէջ :

●

ՎԱԼԱՆՍԻ մէջ Կ. Խաչի մասնաճիւղը կը տօնէ, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 23ԻՆ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Պ. Ց. Կօշկակարեանի մեծ կառատան մէջ, (11 Ave. Gambetta) :

Կը ներկայացուի ԿԱՂԱՆԴ ՊԱՊԱՆ (մէկ արար) Թատերդութիւն : Ճոխ յայտագիր, պիւֆէ : Աւանդական տօնածառ եւ կաղանդի նուէրներու բաշխում : Մուտքը ձրի է :

×

ՌՈՄԱՆԻ մէջ կը տօնուի Յունուար 29ին :

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Յառաջապահ» խումբի հանդէսը, Յունուար 30ին : Մանրամասնութիւնները չուտով :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Քղխի Հայր. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղը 1948ի տարեշրջանին մահացող հետեւեալ հայրենակիցներու՝ Հմայեակ Կրճիկեանի, Այրի Տիկին Աննա Ալթիկեանի, Այրի Տիկ. Վարդուհի Էքինճեանի, Ղազար Փոթոեանի, Այրի Տիկին Սանդուխտ Պէրպէրեանի, Տիկ. Մուրատեանի (Պրիւսէլ), Տիկ. Խանըմ Աբրահամեանի, Այրի Տիկին Շողեր Նազարեանի եւ փոքրիկն Մարգարեանի յիշատակը յարդելու համար, փոխան ծաղկեպսակի օգնութեան կարօտ հայրենակիցներու, իր դանձէն, կը յատկացնէ 5000 ֆրանք : Նոյն առիթով եւ միեւնոյն նպատակին համար ստացած ենք Յարութիւն Փափազեանէ (Փարիզ) հազար Ֆրանք, Գէորգ Կոփոյեանէ եւ Դեղամ Շերէրեանէ 500ական Ֆրանք :— Վարչութիւն

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ — ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Զաւարեան» ենթակոմիտէի : Ղեկավարութեամբ երաժշտագէտ Պ. Ց. ՔԻՒՐՔՃԵԱՆԻ : Երիտասարդ չնթակահար Պ. ԼԵՒՈՆ ՂԵՒՈՆԴԵԱՆ (Լիսէ Միւնիքալի բարձրադոյն կարգի առաջին մրցանակաւոր) կուտայ իր առաջին նուագահանդէսը Պոմոնի մէջ, 22 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, շաբաթ երեկոյ եկեղեցւոյ դպրոց սրահին մէջ, սիրայօժար մասնակցութեամբ ծանօթ երգչուհի Օր. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏՒՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆի (Լիոնի օփերայէն), հրաւիրուած մասնաւորաբար ենթակոմիտէի կողմէ : Դաշնակ Mlle Annette Julien : Ցայտագրին մաս կը կազմեն դասական լաւագոյն կտորներ, խնչպէս նաեւ հայկական երաժշտութեան դլուխ գործոցներէն էջեր (նուագ եւ երգ) : ՄՈՒՏՔԸ ՀՐԱՒԻՐԱՏՄՄԱՐՈՎ : 7 տարեկաներ վար երեխաներ չեն ընդունիր :

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. Խաչի Պանեէօ Քաչանի մասնաճիւղի տարեկան չքեղ պարահանդէսը, մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի, 23 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4—12, 72 Bld. Maréchal Joffre, Bourg la Reine: Գեղարուեստական խնամուած բաժին : Տեսարաններ «Անոյշ» օփերայէն, հայկական եւ կովկասեան զոյգ եւ սօլօ պարեր, երգ, եւրոպական եւ կովկասեան նուագ :

Métro Bourg la Reine, autobus Porte d'Orléans 188 *իջնել* Place Condorcet :

ՍԹՐԱՋՊՈՒՐԿԻՆ Յովհաննէս Քարուկեան կը վիճառէ Գարեգին Քարուկեանը, Բինկեանցի որ պատերազմէն առաջ Ուրմիա (Իրան) կը գտնուէր, հետեւեալ հասցէով.— Սէնկէր Պուլվար խան Շամաչա Աւշալիմ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Տէր եւ Տիկին Տիգրան Մուրատեան, իրենց զաւակները եւ բոլոր ազգականները իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, նամակով հեռագրով, ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին յաւէտ անմոռանալի ԳՐԻԳՈՐ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ դառնակսկիծ մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ Յունուար 8ին, 24 տարեկան ծաղիկ հասակին մէջ (Վիէն) :

BONNETERIE
GROS, DEMI - GROS
Տ. ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ
10 Rue des Petits Carreaux, Paris (2)
Métro Sentier, *հեռաձայն* Cen. 36-54

Ճոխ մթերք գուլպայի «Շօսէթ»ի, ներքին ճերմակեղէններու, մասնաւորաբար չքնաղ վառոդներու համար :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

Օր. ՄԱՐԳՐԻՏ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ
Ընկեր ՎԱՐԴԱՆ ԲԱԲԱԽԵԱՆ
Նշանուած

Կրընոպլը 10 *Յունուար*, 1949

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. ԵԳԻՊՏԱՑԻ կոմիտէի ժողովը՝ այս շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին Սոսիէթէ Սավանթի մէջ : Օրակարգ.— Նախորդ ժողովի ընթերցում եւ կարդադրութիւններ :

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէին ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, դպրոցին սրահը (78 rue Rabelais) : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է : Կը հրաւիրուին նաեւ Փոն տը Շէրլի «Անդրանիկ» խումբին ընկերները :

ԱՐԾԻՒ ենթակոմիտէին ժողովը 15 Յունուար շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին : (Պանեէօ Քաչան) :

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէին ընդհ. ժողովը՝ այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին դպրոցի սրահը (78 rue Rabelais) : Խիստ կարեւոր օրակարգ :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան են թակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ :

ՍԱՐՍԻԼ ԱՌՆՈՒՎԻԼ.— Վարդան ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Առնուվիլի սովորական հաւաքատեղին : Կը խնդրուի բոլոր ընկերներէն ճշդապահ ըլլալ :

ԿՐՆՈՊԼԸ.— Հ. Ց. Դ. Եօթնեղբայրեան են թակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին : Բոլորին ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ԵՐԵԿՈՑԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Ց. Դ. Աղբիւր Սեդրոր եւ Մկրտիչ Եօթնեղբայրեան խումբերու, 22 Յունուար շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, 5 rue Brossolette, Salle Laiquel մէջ, Kremlin Bicêtre :

Կը նախագահէ ընկեր Գ. ՄԻՐՈՑԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ ՅԱԶԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ :

Գեղարուեստական բաժին մասնակցութեամբ՝ Ալֆորվիլի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի եւ ընկեր ԲԵՆՈՑԻ : Մեներգ, արտասանութիւն եւ անակնկալներ, կէս գիշերէն յետոյ եւրոպական պարեր Եփրատ նուագախումբով Պ. ՕՆՈՍԵԱՆի ղեկավարութեամբ : Ճոխ պիւֆէ : Մուտքը 75 Ֆրանք

Հաղորդակցութիւն.— Métro Porte d'Italie *էն* autobus 125, *իջնել* Mairie K Bicêtre:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Բ. Ը. Միութեան տարեկան պարահանդէսը տեղի պիտի ունենայ Յունուար 16ին, պատուոյ հովանաւորութեամբ ԱՒԱԳԵԼ ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱի Hotêl GEORGES V-ի սրահներուն մէջ : Երկու օրքէսթր եւ անակնկալներ :

Կը խնդրուի այժմէն ապահովել սեղանները դիմելով Պ. Պալըքճեանի, 43rue des Petits Carreaux: Հեռախօս՝ Gut. 08-48:

ԽՆԶՈՑԻ ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՄԷՋ

Խրխմեան վարժարանի սրահը

Ֆր. Կ. Խաչի մասնաճիւղը այս կիրակի օր, ժամը 3.30ին կազմակերպած է հայկական չատ հաճելի մթնոլորտի մը մէջ իր տարեկան խնջոյքը : Ճոխ պիւֆէ եւ համեղ ազատներ, իր խմբ անդամուհիներուն ձեռքով չինուած :

Մուտքը ազատ է :

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի
ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԻՆ

29 Յունուար, La Plage (ex salon Sabatier) չքեղ սրահներուն մէջ : (Les trois grandes salles) :

ԽՆԶՈՑԻ ԹԷՕԱՍԵՂԱՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Պուլ. Օտտոյի «Մատիսեան» խումբի, այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն 12.30, 230 Շըմէն տը լա Մատրակ Վիլլ, սրահին մէջ : Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վեցամսեայ 800 ֆր., Արտ. 10 տոլ. կամ 3 աճգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 15 Janvier 1949 Շաբաթ 15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N° 5745-նոր շրջան թիւ 1156 — Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 6 ՖՐ.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏԸ 1948ին

8.— ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ

Ցետաձգելով մեր դաղութին բաժինը, այս ընդհանուր տեսութեանց մէջ, կ'ուղէինք առանձին չօշափել կարգ մը նիւթեր։ Անդիրներ՝ որոնք սերտ կապ ունին դաղութներու ամենօրեայ կեանքին հետ։

Այս հարցերէն դլխաւորն է երիտասարդական Շարժումը։ Հրատապ հոդ մը՝ բոլոր դաղութներուն մէջ։ Ճակատ մը ստեղծելի ամէն դուրդուրանքի եւ աշխատանքի։ Աւելի քան երբեք։

Ունեցա՞ք նշանակելի նուաճումներ այս դետնին վրայ, անցեալ տարուան ընթացքին։

Ո՞ր դաղութը քայլ մը աւելի յառաջ դնաց, դերազանցելով իր հարեւանը կամ անցեալ տարիներու վաստակը։

Շարժումը հետզհետէ կ'աճի՞, կը ծաւալի՞, թէ տեղ – քայլ կը կատարէ։

Երիտասարդութիւնը ինք ի՞նչ կը մտածէ, աւելի զարկ տալու համար այս շարժումին։

Ամէն մէկդ կրնաք բազմապատկել հարցումները։ Ներչնչումի աղբիւրներ չեն պակսիր ոչ այստեղ, ոչ ալ հեռաւոր Ամերիկայի մէջ։

Փորձառութիւնը կրնայ լրացնել պակասը։ Ամէնէն ամառթերն իսկ պիտի կրնար լուսաբանութիւն մը հաղորդել, պատուհան մը բանալ։

Հարցումներուն առաջին պատասխանը տալով մեր չրջանէն, պիտի ըսէինք թէ արդէն հասած ենք այն կէտին ուր կենալը՝ պիտի նշանակէր թուլութիւն։

Մենք այդ վախը չունինք Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին համար։

Աւտր համար ալ, միշտ պիտի յիշեցնենք թէ պարտաւոր են քայլ մը աւելի յառաջ նետուիլ, մէկ տարիէն միւսը։

Երիտասարդութեան կոչումին պիտի հակա – սէր զոհանալ եղածով, կամ պայծառել անցեալ նուաճումներով։

Մանաւանդ այս ափերուն վրայ։

Նոյն սերունդն է որ ինքնապաշտպանութեան պայքարը կը մղէ Հիւս. եւ Հարաւ. Ամերիկայի մէջ, չատ աւելի ծանր պայմաններու տակ։ Մարտ՝ ոչ թէ նիւթական, այլ բարոյական տեսակէտով։

Բոլորս ալ դիտենք որ փորձութեան, այլա – սերման, ճնշման վտանգները չատ աւելի զօրաւոր են այդ աշխարհամասին մէջ։

Եւ դարձեալ, ամէնէն կազդուրիչ պատկերը կը ներկայացնեն Միջին Արեւելքի դաղութները։

Երիտասարդական Միութիւններու բազմադան ցանց մը՝ թեւ կուտայ Սուրիա–Լիբանանի տարածքի բազմութեանց։ Կուսակցական, մարզական, կրթական կամ դրական բոլոր դիրքերուն վրայ կանդնած են ժառանգորդներ։

Յունաստանէն Կիպրոս, Եդիպտոսէն մինչեւ Իրաք եւ Իրան երիտասարդացման ոդին է որ կը տեսնենք։

Եւ բարի նախանձ մը, ամէն տեղ։ Գոնէ մենք այդպէս տեսնել կ'ուզենք։

Եթէ իւրաքանչիւր հոսանք իր կարելին փորձէր պարկեշտօրէն, ո՛րքան թիւրիմացութիւններ պիտի հարթուէին, ապահովելով սերունդին փերկութիւնը։

Դաչնակցութիւնը ունի որոշ ուղեդիծ՝ այս ճակատին համար։ Աւտր համար ալ, կը տիրապետէ ամէն տեղ։

Ամէնէն խոնարհ դաղութին մէջ ալ կազմակերպական կոդիզներ կը չնան վառ պահել երիտասարդութեան ոդին։

Փրկութեան տարրական պայմաններէն մէկն է՝ միանգամ ընդ միչտ վերատեսել ստորադասութեան, նուաստութեան տրամադրութիւնը, որ վարակած է չատ մը երիտասարդներ։

Փոխան՝ աչխարհի չքեղաչուք պողոտաներուն վրայ, տարուբեր՝ համայնակուռ յորձանքի մը ալիքներէն, մեր նոր սերունդը չաճախ կը խեղճանայ։ Ամօթիսած, եթէ ոչ նկուն, դլխիկոր երեւոյթ մը կը ստանայ։ Կը կարծէ թէ մարդիկ ծուռ պիտի նային, եթէ ճակատը բարձր բռնէ եւ չեչտակի նայի աչ ու ձախ։

Քանի տեւէ այս նախապաչարումը, մենք իսկապէս որ պիտի զառնանք զանցառելի քանակութիւն մը։ Եւ օր առաջ պիտի մեռնի ազդայինոդին։

Ամէնէն առաջ, երիտասարդները իրենք պէտք է ըմբոստանան այս նախապաչարումին դէմ։

Շ.

Իտալիոյ Համայնավարները

Իտալիոյ համայնավար կուսակցութիւնը Յունուար 8ին երեւան հանեց թէ «իր 2.200.000 անդամներուն ստուար մեծամասնութիւնը չի կարդար 10—12 կուսակցական թերթերէն մէկն ու մէկը»։

Կեդր. կոմիտէն, որ կը բաղկանայ 16 անդամներէ, «անհանդուրժելի» դտնելով այս պարադան, դիտել կուտայ թէ ցորչափ չարունակուի այս վիճակը, Իտալիոյ համայնավար կուսակցութեան մէկ մեծ մասը պարզապէս անդամատեր ուներ զոր համակիրներէ պիտի բաղկանայ, փոխանակ մարտունակ ուժերու։

Այս խոստովանութեամբ կը հաստատուի հակառակորդներու այն մեղադրանքը թէ չատ մը իտալացի համայնավարներ խեղճուկրակ մարդիկ են, որոնք մտաւոր կապ չունին Մարքսի եւ Լենինի վարդապետութեան հետ եւ պարզապէս կ'ուզեն բարւոքել իրենց նիւթական վիճակը։

Իրազեկներ կը հաւատան թէ ինչպէս այլուր, Իտալիոյ մէջ ալ չատեր համայնավարութեան յարած են ոչ թէ համոզումով, այլ վախնալով որ անոնք իշխանութեան դլուխ կ'անցնին։ Այս երկու դասակարդի հետեւորդներն ալ կրնան անջատուիլ կուսակցութենէն, երբ ապրուստի պայմանները բարւոքին Իտալիոյ մէջ։

Կուսակցութիւնը նախատեսելով այս պարադան, երկու առաջնակարդ վարիչներ նչանակած է, որպէսզի մղում տան համայնավարական հրատարակութեանց ընթերցման։ Կեդր. կոմիտէն հրահանգած է պայքար մղել տունէ տուն, իրը պատ կուսակցական հրատարակութեանց։ Միեւնոյն ատեն չրջուն գրամաճառներ պիտի հաստատուին բոլոր գործարաններուն եւ հաւաքատեղիներուն առջեւ, դիրքեր եւ թերթեր ծախելու համար։ Կուսակցութիւնը այս առթիւ կ'ուղէ իր անդամներուն կարծիքն իմանալ, զանազան հրատարակութեանց մասին։

Ինչպէս կ'երեւայ, Իտալիոյ համայնավար կուսակցութիւնը թէեւ ամէնէն բազմանդամը կ'երեւայ թուղթի վրայ, բայց ղեկավարութիւնը դոհ չէ որակէն։ Դեռ վերջերս կարդ մը վարիչներ կը դանդատէին թէ պատեհապաչտներ, անպարկեչ եւ վախկոտ մարդիկ, նոյնիսկ հակաբոլչեւիկ լրտեսներ սողոսկած են կուսակցութեան չարքերուն մէջ։

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՑԻՆ արհեստակցական դաչնակցութեան ամերիկեան դրասենեակը պահանջեց թաղել կազմակերպութիւնը եւ անոր տեղ հաստատել նոր մը, բոլորովին անկախ՝ համայնավարներէն։ Երկար ատեն է որ կը մղուի այս պայքարը, մասնաւորապէս Մ. Նահանգներուն մէջ, ուր դառնօրէն կը դանդատին թէ ներկայ «Համաչխարհային»ը կը դանուի բոլչեւիկներու աղդեցութեան տակ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ազդայնական տարրերը հետզհետէ կ'արթննան, համաձայն զօր. Քլէյի տեղեկագրին։ Ամերիկեան հրամանատարը միեւնոյն ատեն կը հաստատէ համայնավարներուն ազդեցութեան անկումը, ինչպէս կ'ապացուցանեն վերջին ընտրութիւնները։

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ ԴԷՄ մղուած պայքարը աստիճանելու համար, Չեխոսլովաքիա որոչեց 95% կրճատել իր առաքումները Ռիժեքայի (Ֆիումէ) ճամբով։ Աւելի մեծ քանակութեամբ առճախումներ եւ ներածումներ պիտի կատարուին Թրիէսթէի նաւահանգիստի միջոցաւ։ Ուրիշ արդանեակ պետութիւններ ալ կը նախընտրեն Թրիէսթէն, միեւնոյն առաջադրութեամբ։

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐԸ բացատրելով նորդութեան դիներու տարապայման աղութիւնը, որ 20 % յաւելում կը ցուցնէ (910 ֆրանք), դիտել կուտան թէ իրենք որեւէ մեղք չունին։ Այն քիլօ մը կաչին որ 495 ֆրանք կ'արժէր անցեալ Մայիս 10ին, Նոյեմբեր 10ին բարձրացած էր 1187ուկէս ֆրանքի, իսկ այժմ կ'արժէ 1650 ֆրանք։ Նորդութեան նոր դինը, 910 ֆրանք, որ չափազանց կ'երեւայ յաճախորդներուն, կը ներկայացնէ հետեւեալ հաչիւը,— նախահիմ եւն. 485 ֆրանք 80, արհեստաւորի աչխատավարձ, ընկերային տուրքեր եւ ընդհանուր ծախքեր 396 ֆրանք 90, տուրք՝ 27 ֆրանք 30։ Եւ այս՝ գնուած կաչին հաչուելով 1274 ֆրանքէն։ Ուրեմն վախ կայ որ նորէն սղէ։

Դիմերու զեղչը պիտի յայտի՞

Կառավարութիւնը արդէն գործի ձեռնարկած է, դիմերը զգալապէս իջեցնելու համար, մասնաւոր հրամանագիրներով։ Իր առաջին գործը պիտի ըլլայ քանի մը ամիս պահել 1948 Դեկտեմբեր 31ի դիները, սպասելով բնական եւ ընդհանուր անկումի մը։ Ինչպէս յայտարարեց առեւտրական գործերու վարչութեան ներկայացուցիչը, կառավարութեան դլխաւոր հոդն է փրկել դրամը։ «Փորձը հաստատեց թէ աչխատավարձի յաւելումը դիներու բարձրացում յառաջ բերելով, երբեք չի կրնար բարւոքել աչխատաւորներու վիճակը։ Հետեւաբար կառավարութիւնը ստիպուած է զոհողութիւններ պահանջել արտադրիչներէն, գործարանատէրներէն եւ առեւտրականներէն ո – րոնք պէտք է այս ճիդը նկատեն ապահովագին մը դրամին փրկութեան եւ իրենց հարստութեան ամրացման համար»։

★ Գործատիրական եւ բանուորական սէնտիքաները սկսած են քննել կառավարութեան որոչումները։ Հողագործական Միութիւնը չատ դոհ կ'երեւայ նոր քաղաքականութենէն։ Փոքր եւ Միջին առեւտրականները բոլորովին յուսախաբ կ'երեւին, բողոքելով դիները անփոփոխ պահելու որոչման դէմ։ Իրենց կարծիքով, կառավարութեան որոչումը պարզապէս ուղղակի տուրքի կը վերածէ անուղղակի տուրքը։ Միւս կողմէ, դիտել կուտան թէ դուռ կը բացուի սեւ չուկայի։ Եւ վերջապէս դիտել կուտան թէ միայն պետութիւնն է որ «պլոքէ» չըներ իր դիները։

Բանուորական Ուժը կը սպասէ տրուած որոչումներու արդիւնքին, իր վերջնական դիրքը ճըշդելու համար։

Համայնավար կուսակցութեան կեդր. կոմիտէն հրապարակաւ կը դատապարտէ կառավարութեան նոր ձեռնարկը, իբրեւ «ամբոխավարական ձեռնարկ»։

Արեւմտեան ճակատի ապագայն

Տեղական թերթերը կը դրեն թէ 150 սպաներ, — Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Պելճիոյ, Հոլանտայի եւ Լիւքսէնպուրկի բանակներուն ներկայացուցիչներ դլուխ դլխի տալով ծրադիրներ կ'որոճան Փարիզի պատմական չրջանին, Ֆոնթենպլոյի մէջ։ Նոր հասած են ամերիկացի դիտողներ ալ։

Այս սպայակոյտը կազմուեցաւ մէկ ամիս առաջ, համաձայն Պրիւսէլի դաչինքին։ Ի՞նչ է այս կազմակերպութեան նպատակը։ Մասնաւոր տեղեկութեանց դիւանին մէկ ներկայացուցիչն է որ կը պատմէ.

— Մեր առաջին նպատակն է որեւէ փորձութիւն որ կրնայ մղել Ռուսիան դէպի արեւմտեան Եւրոպա արչաւելու։ Աւելի պարզ խօսելով, կը ջանանք ջնջել պատերազմի որեւէ հաւանականութիւն։ Մեր երկրորդ նպատակն է պատրաստուիլ, եթէ պատերազմը պիտի պայթի։

Ֆրանսացի զինապետ մըն ալ պատասխանելով զանազան հարցումներու, ըսաւ.— Մենք հոս քաղաքական խնդիրներով չենք զբաղիր։ Թերթերուն մէջ կը կարդանք լուրեր եւրոպական դաչնակցութեան մասին, անթելէն կ'իմանանք Ատլանտեանի դաչինքի մասին, բայց չենք խօսիր անոնց մասին։ Մեր գործը բոլորովին տարբեր է։ Եւրոպական դաչնակցութիւնը եւ Ատլանտեանի դաչինքը ուղղակի կապ չունին մեզի հետ։ Մեր պարտականութիւնը ճչդուած է Պրիւսէլի դաչինքով։ Մենք ամէն բանէ առաջ ուսումնասիրական յանձնախումբ մըն ենք, որ կը բաղկանայ ցամաքային, ծովային եւ օդանաւային ընդհ. հրամանատարէն, Մարէչալ Մոնթկոմըրի նախագահն է այդ յանձնախումբին, որուն անդամները պատասխանատու են հինդ պետութեանց ազդ. պաչտպանութեան նախարարներուն։

ՋԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

400.000 ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐ Մ. Նահանգներ ընդունելու համար օրինադիծ մը ներկայացուց ա – կանաւոր ծերակուտական մը, միեւնոյն ատեն պահանջելով ջնջել դեղային եւ կրօնական խոտրութիւնները։ (Ներկրուդարանը արտօնած է միայն 200.000 հոդի, զանազան դասակարդերու բաժնելով)։ Ծերակուտականը կ'առաջարկէ ջնջելու իր, խոտրութիւններ եւ կաչկանդումներ, ընծայելով ամէն դիւրութիւն։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ հիւլէական ուժի դործատրանը, Օքսրիճ ըլդարձակելու համար, 70 միլիոն տոլար տրամադրուած է։ Ընդարձակումը պիտի սկսի վեց ամիսէն եւ պիտի լրանայ երկու տարիէն։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԵՒ ԱՆԳԼԻՈՑ արտաքին նախարարներուն առաջին տեսակցութիւնը տեղի ունեցաւ հինդշաբթի օր, Լոնտոնի արտաքին գործերու

(Նուիրեալ շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԸ ԻՐ ՀՈԳԵՐՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱ ԵՒ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Հրեայ կիսապաշտօնական օրաթերթ եւ Աչ – խատանքի Ընդհ. Դաշնակցութեան օրկան, «Հառաջկթօս» (ընկերվարական), որ ամէնէն ծաւալուն թերթն է Պաղեստինի մէջ, ամդրադառնալով Մ. Միւթլեանկողմէ Իսրայէլի ճանաչումին, կը խոր – հրդածէր.

— « Ռուսիա եկրորդ մեծ երկիրն է, որ կը ճանչնայ մեր պետութիւնը: Այս քայլը ինքնին մե – ծադոյն ապացոյցն է այն սերտ բարեկամութեան, որ գոյութիւն ունի մեր երկու ժողովուրդնե – րու միջեւ: «Իսրայէլ պիտի չըլլայ այն պետու – թիւններէն որոնք մաս կը կազմեն հակախորհր – դային ճակատին: Մ. Միւթլիւնը բարոյապէս օ – ժանդակեց մեր պետականութեան ծնունդին, ու կը խոստանայ աջակցիլ՝ մեր պայքարին յաղող ելքին:

« Թող չամբաստանեն մեզ, իբրեւ խորհրդա – յին Ռուսիոյ զինակիցը: Բարեկամ ըլլալ Ռուսիոյ՝ չի նշանակեր համամտավար ըլլալ: Պահելով հան – դերձ մեր անխառն բարեկամութիւնը Մ. Նահանդ – ներու եւ Անգլիոյ հետ, զարկ պիտի տանք մեր քաղաքական, առեւտրական եւ մշակութային յա – րաբերութիւններուն Մ. Ռուսիոյ հետ, փոխա – դարձ հասկացողութեան հիման վրայ» :

« Փոխադարձ հասկացողութիւն »:

Դիւանագիտական բառարանի մէջ այս բա – ցատրութիւնը զանազան իմաստներ ունի: Ձկուն ու առաձգական: Այստեղ սակայն, «Հառաջկթօս»ի սիւ – նակներուն մէջ, այս բացատրութիւնը կը ստանայ դրծնական նշանակութիւն, քաղաքական զիչումի մը իմաստ :

եթէ ուշադրութեամբ հետեւինք արտայայ – տուած մտքերուն, անմիջապէս պիտի ըմբռնենք, որ Իսրայէլ, Մ. Միւթեան «բարեկամութեան » փոխարէն, յանձն առած է.—

Ա.— Ձակատ չկազմել Մ. Միւթեան դէմ : Պարզ խօսքով, ի հարկին դէմ ըլլալ, ուժէ փոր – ձի մը, որ կը ձգտի այդ ճակատինկազմութեան, Միջին Արեւելքի մէջ :

Բ.— Ընդունիլ Մ. Միւթեան աջակցութիւնը հրեայ ժողովուրդին մղած պայքարին: Ուրիշ խօսքով, դիմել Մ. Միւթեան զինուորական օ – ժանդակութեան :

Գ.— Առեւտրական եւ մշակութային յարա – բերութիւններ ցուցատախտակին տակ, 1.— Թոյլ տալ խորհրդային առեւտրական նաւերու ազատ մուտքին հրկական ջուրերու մէջ:

2.— Արգելք չըլլալ խորհրդային զաղափարա – կան եւ ընկերային միտքերու տարածման :

Հրեայ յօդուածագրին այս առաջադրութիւննե – րը մեծ կշիռ ու արժէք կը ստանան, երբ նկատի առնենք թէ «Հառաջկթօս» կը ներկայացնէ նաեւ աշ – խատաւորական նախարարութեան տեսակէտները : Մանա – ւանդ որ, քաղաքական այս «անմեղ» ուղեգիծը կը պարզուի ոչ համամտավար, չըսելու համար հա – կառակորդական մը օրկանին կողմէ : Շեշտենք այս առթիւ թէ հրկական «Ընկերվար – բանուորական » կուսակցութիւնը, ամէնէն ուժեղ կազմակերպութիւնը Իսրայէլի մէջ, ներկայ աո – ժամեայ կառավարութեան մէջ ունի չորս նախա – րարներ 13 նախարարութիւններու վրայ: (Վար – չապետութիւն , արտաքին, հաղորդակցութեանց եւ կրթական) :

Միւս կողմէ, ծայրայեղ աջակողմեան «Իր – կուն» կազմակերպութեան օրկանը, «Հէրութ» իր կարգին, կը միանար «Հառաջկթօս»ին, հրեայ ժո – ղովուրդին երախտագիտական զգացումները յայտնելու համար Մ. Միւթեան: Կ'ամփոփեմ հատուած մը, Ռուսեւհրէական յարաբերութեանց վերաբերեալ մասէն :

— « Կ'ողջունենք Մ. Ռուսիոյ բարեկամու – թիւնը: Մեր նորաստեղծ պետութիւնը պիտիգիա – նայ գնահատել մեր մեծ բարեկամին այս «ժեստ»ը (կ'ակնարկէ Իսրայէլի ճանաչումին): Լաւագոյն յարաբերութիւններ պիտի պահենք Մ. Միւթեան հետ: Այդ յարաբերութիւնները պիտի չազդուին արտաքին աշխարհի իրերու ներկայ վիճակէն»: (Հէրութ) 20 Մայիս 1948):

Այս վերջին տողով, «Հէրութ» աւելի զուսպ եւ ճկուն բացատրութեամբ մը կ'արտայայտէր նոյն այն քաղաքական ուղղութիւնը զոր բնորոշած էր իր պաշտօնակիցը, «Հառաջկթօս».— « Իսրայէլ, մաս պիտի չկազմէ հակախորհրդային ճակատին»: «Արտաքին աշխարհի իրերու ներկայ վիճակը»մէկ իմաստ ունի.— Անգլեսաքսոն եւ ռուսական հա – կամարտութիւն :

Այսքանով կը վերջանա՞ն Մ. Միւթեան ձեռ – բերած դիւանագիտական առաւելութիւնները :

Պատասխանելէ առաջ, չեշտենք, որ Մ. Մի – ւթեան Մերձ. Արեւելեան քաղաքականութիւնը կը մտնէ նոր փուլի մը մէջ: Իսրայէլի հակելով , Մոսկուա կը խաղայ դիւանագիտական կեանքի՝ ամէնէն բարդ եւ վտանգաւոր դերը, որուն ար – դիւնքը կրնայ ճակատագրական ըլլալ, ոչ միայն իրեն, այլեւ Միջին Արեւելքի քաղաքական կար – գաւորքին համար:

Ցուսախաբ արաբական երկիրներու ոչ – բա – րեկամական դիրքէն, Ռուսիա, համոզուած ըլլա – լով հրէական պետութեան մը կազմութեան, Մ. Նահանդներու եւ Թերեւս Անգլիոյ աջակցու – թեամբ, կը չտապկանխելայս վերջինները, ու սիրաշահիլ նոր պետութիւնը: Եւ իսկապէս, Մի – ացեալ Ազգերու ժողովին , թէ Ապահովութեան Խորհուրդին մէջ, Մ. Միւթիւնը կորովի պաշտ – պանը հանդիսացաւ հրէական դատին: Պահանջեց օտար ուժերու (այսինքն արաբական բանակնե – րու) հեռացումը Պաղեստինէն, կարծես թէ բո – վանդակ Պաղեստինը հրէական հող ըլլար միայն:

Միջանկեալ, այս կացութենէն, ամէնէն աւելի մտահոգը՝ Թուրքիան է դարձեալ :

Ան, ականջալուր կը հետեւի իր մեծ հարե – ւանին քաղաքական չարժումներուն եւ անձկու – թեամբ հարց կուտայ թէ ի՞նչ անակնկալներ վե – րապահած է Ռուսիոյ քաղաքականութիւնը :

Սակայն, Թուրքիան կը բախտաւորուի իբրեւ անդամ Պաղեստինի հաշտարար յանձնախումբին մէջ: Մամուլը չէշտը դնելով Թուրքիոյ չէզոքու – թեան վրայ, միւս կողմէ կը մատնէ իր հրճուան – քը, թէ ան Պաղեստինի հարցին իր դործօն մաս – նակցութեամբ, պիտի կրնայ թափանցել Մ. Մի – ութեան քաղաքականութեան թաքուն ծալքերուն:

Դառնանք մեր նիւթին :

Դիւանագիտականէն զատ, Մոսկուա յաջո – ղո՞ծ է ձեռք ձգել նաեւ ուրիշ առաւելութիւններ:

Այս ուղղութեամբ, խօսուն են դէպքերը :

Մ. Միւթեան արբանեակներէն Զեխոսլովա – քիոյ զինուորական օժանդակութիւնը Իսրայէլի , ռազմական իրեղէններու առաքումով, կուգայ հաստատել մեր այն ենթադրութիւնը թէ, «մե – խաղարձ հասկացողութեամբ» անպաշտօն զինակ – ցութիւն մը կազմուած է երկու երկիրներու մի – ջեւ:

Այս տեսակէտէն յատկանշական է Մոսկուա – յի իսրայէլեան դեսպանուհի Տիկին Մէյերսընի յայտարարութիւնը (Թէլ Ավիվ 30 Նոյեմբեր 948) թէ «գոյացած համաձայնութեամբ մը պուլկա – րական եւ ռումանեան նաւեր պիտի ապահովեն Պա – քաններու մէջ գտնուող 100.000 Հրեաներու ներ – գաղթը:

Միջազգային մամուլին հասած թուանշաններէն – ըստ դատելով, մինչեւ 1948 Դեկտեմբեր 15, մօտ 100.000 Հրեաներ գաղթած են Արեւելեան Եւրո – պայէն. Իսկ երբ յիշենք, թէ մօտերս, Յունուար 25ին, տեղի պիտի ունենան ներկայացուցչական ընտրութիւններ, դիւրին է եզրակացնել, թէ ո՞ր ցանկին պիտի քուէարկեն այս եկուորները: Պատ – կերը լրիւ կը դառնայ, եթէ հաւատք ընծայենք ա – րաբական աղբիւրներէ բխած այն լուրերուան, ո – րոնց համաձայն , ռուս ռազմիկներ դերի ինկած են, Սուրիացիներու ձեռքը:

Այս պարագաներուն մէջ, Մ. Նահանդները ին – չո՞ւ կը պաշտպանեն Հրեաները, երբ այս վեր – ջինները կը «դաշնակցին» Մ. Միւթեան հետ:

Կը խորհինք թէ Ուշինկթըն, որոշ երաշխիք – ներ ստացած է Թէլ Ավիվէն, թէ, հրէական պե – տութիւնը պիտի չծառայէ կարմիր վարդապետու – թեան: Տակաւին արմատ չէ դտած այն համոզու – մը թէ հրեայ ժողովուրդը իր ստուար մեծամաս – նութեամբ համամտավար գաղափարներ կը սնու – ցանէ: Իսրայէլի վարիչները կ'ըմբռնեն այնմտան – կը որ կը սպառնայ իրենց գոյութեան, եթէ հե – ռանան Մ. Նահանդներէն :

Մերձ. Արեւելեան եւ արաբական խնդիրներու մասնագէտ եւ փորձլրագրող Ըիչարտ Ուիտհէմ , աշխարհահռչակ «News of the World»ի թերթին խմբագիրը, որ սպանուեցաւ Պաղեստինի կռիւ – ներուն մէջ (19 Մայիս 1948) հետեւեալ ձեւով կը բանաձեւէր Մ. Միւթեան դիրքը Պաղեստինի հարցին մէջ, երբ իր կարծիքը կը հարցնէի: (Դա – մասկոս, 28 Ապրիլ 948— պանդոկ Orient Palace):

— « Ռուսիոյ նպատակն է Միջին Արեւելքը տակար եւ պառակտուած վիճակի մը մէջ պահել: Տկար եւ ուժաքամ արաբական երկիրներու դոյու – թիւնը իր հարաւային սահմաններուն կից, մեծ առաւելութիւն մըն է Ռուսիոյ համար :

Բաժանումը քուէարկելով, Ռուսիա կը ձգտէր փութացնել բրիտանական ուժերուն հեռացումը Պաղեստինէն: Ան կը փորձէ նաեւ պղտորել մեր եւ Մ. Նահանդներու յարաբերութիւնները »:

Անտեղի չէին, ականատես խմբագրին այս մտահոգութիւնները: Դէպքերը եկան հաստատել իր տեսակէտները :

Սակայն Մ. Միւթեան Պաղեստինեան քաղա – քականութիւնը կը չարունակէ մնալ մեծ հարցա – կան մը :

ՆՇԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ԲԱԺԻՆ ՀԱՆԵՑԻՔ ԶԵՐ ՍԵՂԱՆԷՆ ԾԵՐԵՐՈՒՆ, ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՀԻՒԱՆԴՆԵՐՈՒՆ, ՊԱՏԱՍԽԱՆԵԼՈՎ Ֆ. Կ. ԽԱԶԻ ԿՈՉԻՆ :

Միևաս Մակարեանի կեանքն ու գործը

ԽՄԲ.— Պէյրութի «Ազդակ»ը **1948** Դեկտ. **19**ի թիւը նուիրած էր ողբացեալ ընկեր Միհրան Մակարեանի, որ վերջերս մեռաւ Թէհրանի մէջ, բժշկական գործողութեան մը հետեւանքով :

Ստորեւ հաղուած մը՝ իրազեկ ընկերներու ստորագրութեամբ.—

Այս երկիրներու մէջ չատերը ճանչցան դինքը, սակայն երեւոյթով միայն — դուրսէն: Շատերը մեզմէ, այդ կիրճ, փափկանկատ ու չատերէ խու – մեղմէ, այդ կիրճ, փափկանկատ ու չատերէ խու – սափող մարդը, թերեւս համարեցինք «տարօրի – նակ» եւ մեզի խորթ մէկը: Այո, հեւանդ էր ու քայքայուած. պրկուած էին անոր ջիղերը. դար – ձած էր կասկածամիտ, պահանջոտ, մտրակող : Պատմելու, անվերջ խօսելու պահանջը ունէր: Պատմելու, անվերջ խօսելու պահանջը ունէր: կ'ուզէր դատարկել, ձերբազատուիլ իր հոդին կ'ուզէր դատարկել, ձերբազատուիլ իր հոդին մաչող մօտաւոր անցեալի մղձաւանջէն. անվերջ, անհատնում կ'ուզէր պատմել, պատուիլ կ'ուզէր կարծես Սիպիրի թունտրաներու եւ սառնակոյտ – րու մէջ ահաւոր տառապանքով ապրող իր, մեր ընկերներու տեսիլքէն, որոնք չընկճուեցան երբէք կարմիր բարիներու սպառնալիքներու եւ նա – կարմիր բարիներու սպառնալիքներու եւ նա – պաներու փողին առջեւ. կեցան հերոսներու պէս հպարտ ու անվախ ու իրենք իսկ խարանեցին դա – հիճներու արարքները. մնացին աննուաճ իրենց սրբազան իտէալի, իրենց կուսակցութեան իտէա – լի պաշտպանութեան մէջ ... :

Կովկասի յեղափոխական եռանդն օրերուն, ի – րենց նուիրումով, ծայրայեղ չանդգնութեամբ եւ պոհաբերութեամբ երիտասարդ երբորդութիւն մը ունէինք. Մինասը անոնցմէ մէկն էր :

Բարձրագոյն կրթութիւն ունէր. մոլեռանդ պաղատարական էր ու իր բովանդակ էութեամբ անաղարտ պահած էր Դաշնակցութեան սրբազան անաղարտ պահած էր Դաշնակցութեան սրբազան կացոդութիւնները: Ամէն ինչ բացարձակ էր անոր մէջ. «Միջին ճամբայ»ներու դէմ: Տեսարան մը ըլլալով հանդերձ, ամենաեռանդուն, ներուժուղղո – ծօն ընկեր մըն էր նոյն ատեն՝ իր անբաժան եր – կուքին հետ, որոնք այսօր, ով գիտէ, Սիպիրի որ ճախճախուտներու մէջ կը տուայտին կամ անգե – տնման անհետացան :

Մինասը 12 տարի կրեց Սիպերեան տառա – պանքը՝ հպարտ ու պատուով. մնաց անդիջող ու պայքարող կարմիր դեւերու դէմ :

Գիւրեցան անոնք, իրենց կատարած ամէնէն արդար ու փառաւորագործութիւններու համար: Նա մէ – կըն էր այն խումբէն, որ յանդուգն յարձակումով մը, չոդեկառքի մը մէջ, յափշտակեցին շատ կա – րեւոր փաստաթուղթեր եւ շատ խոշոր դումար մը, զոր Ազրպէյճանեան դեսպանը կը տանէր բաժնելու եւ օգտադործելու Հայաստանի մէջ բոյն դրած թաթար, թիւրք դործակալներուն եւ թա – թար գիւղերուն, որպէսզի Հայաստանը ներսէն քայքայեն ...

Առաջին պատերազմին Մինասը ամէն տեղ էր, եւ գինուոր էր կռիւներու մէջ եւ հոդատար գոր – ծիչ մըն էր, երկրէն խուճապով փախչող մը հալա – զաններուն եւ կարող կազմակերպող մը :

Վերջին պատերազմին, իրեն հին ընկերները ազատեցին գինքը հաստատ գինդակահարումէ, բայց կմախք մը մնացած էր ապաքախտ սիրելի մեր Մինասէն. աւերակ մը գաղաղած, որ օրն ի բուն կը բողոքէր այս անգութ աշխարհի անարգա – րութիւններու դէմ, նոր բարքերու եւ նոր «բարո – յական» հասկացողութիւններու դէմ :

Կ'ապրէր միայն վաղուան ազատ հայրենիքի երազով եւ իր միակ փոքրիկի կարօտով, որ այլ – եւս չտեսաւ :

ԿՈՄՄ

ԵՐԲ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԷՐ

Իր գործակիցներէն չատերը Սիպերիոյ սառ – նամանիքներուն մէջ կորան, ուրիշները բանտե – րուն մէջ ոսկոր մաչեցուցին: Անունցմէ ո՞րն է ողջ եւ որն է մեռած, անյայտ կը մնայ: Իր կեանքը քշուեցաւ այս պատերազմի ալիքներէն եւ ինկաւ տարագրական ճանապարհներուն վրայ: Ու այսօր խորին ցաւումով անոր մահն է որ կ'արձանագրենք:

Իր լաւագոյն ընկերներու մահն իսկ ժամանա – կին չկրցանք մամուլին յանձնել, որպէսզի հաւա – նաբար ողջ մնացածներու կեանքը չվտանգենք :

Ու երբ այս քանի մը խօսքը կը գրեմ սիրելի Մինասի յիշատակը մեր նոր սերունդին յանձներու համար, մտքիս առջեւ կը պատկերանայ երիտա – սարդ Մինաս Մակարեանը, իրաւաբանական հա – մալսարանը նոր աւարտած՝ Մոսկուայի եւ Պե – տերբուրկի Դաշնակցական ուսանողներու եւ ա – ւարտականներու հետ վերադարձած էին Կովկաս, նեռուելու Հայոց աղատագրական պայքարին մէջ, 1914ի պատերազմի առաջին օրերուն :

Հայութիւնը իր բոլոր ուժերով հրապարակ իջած էր: Հրապարակը ողողած էին ուսանողներն ալ, նոր սերունդի առաջաւոր տարրը: Ու այդ հո – սանքին մէջ Մինաս Մակարեանը եւ իր 6—7 ըն –

կերները առաջին տեղ կը գրաւէին։ Արդէն կուսակցականօրէն կազմակերպուած, դիւտւթեամբ պատրաստ, յեղափոխականօրէն վստահելի, նկատրագրով գնահատուած բոլոր մեծ ընկերները, ուշադրաւ խումբ մըն էր, որ պատրաստ էր պատասխանատու գործի յձտւելու։ Ղեկավար մարմիններն ու ընկերները իրենց գուրգուրանքի առարկայ դարձուցած էին երիտասարդ գործիչներու այդ խմբակը, որուն պատասխանատու գործեր յանձնեցին։

1914 Նոյեմբերի առաջին օրերէն սկսած Մինաս Մակարեանը այս խմբակին հետ կը տեսնենք կարս, ռուսական բանակին, յետոյ Թրքականբասեն, ուր կը գործէին Բեռլի եւ Համազասպի կամակորական դունդերը։

Գրաւուած Հայաստանի այս մասնիկին վրայ, հայկական վարչութիւն մը կը կազմակերպուէր։ Այս վարչութեան գլուխը կեցած էին արդէն փորձուած այս համալսարանական գործիչները։ Մինաս Մակարեան եւ իր եօթը ընկերները ամէն բանէ առաջ կուսակցական հաւատարիմ գործիչներ էին, որոնք ոչ միայն զգաւուած հայրենիքի վարչութիւնը կը տեղծէին, այլեւ ժողովուրդը կը զինէին, ժողովրդական վաշտեր կը պատրաստէին, ժողովուրդի պատմական կեանքը կարգի կը դնէին, միշտ այն վառ երազով, որ քայլ առ քայլ Հայաստան մը պիտի կերտեն դարաւոր աւերակներէն։

Մինաս Մակարեան եղաւ անձնուէր գործիչներէն մէկը, միշտ զգաստարական, եւ միշտ հին յեղափոխական սերունդի չափքաշ կեանքին ընտել եւ անոնց ուղիով ընթացող։

Ինչ որ ըսած էր Հրայրը՝ 1894—95 Բասենի շրջանին մէջ, եւ դիւղացիները տակաւին կը խօսէին անոր բարոյական հմայքի մասին, Մինաս եւ իր ընկերները կ'որդեգրէին Հրայրի գործելակերպը եւ կը նոյնանային գիւղացի ազգաբնակչութեան հետ, վերարծարծելու այն հաւատքը այս ժողովուրդին մէջ, ինչ որ Հրայրը տուած էր անոնց։

Մինաս Մակարեան եւիր ընկերները կ'անցնէին պատերազմի բոլոր արհաւիրքները, կ'առաջնայինն եւ կը նահանջէին ժողովուրդին հետ։

փոխադրուէին Ալաշկերտի դրաւեալ շրջանները, հոն ազգային վարչութիւն ստեղծելու համար։

Իսկ երբ կամաւորական դունդերը կ'առաջնային դէպի Վան, Վասպուրականի հերոսամարտի օրերուն, Մինաս Մակարեան, նոյն խմբակի երեք ընկերներուն միացած՝ Ռոստոմի հետ կը մեկնէր Վան։ Վանէն առանք կ'անցնէին Բուլանուխ — Մալազկերտի շրջանը, իրենց օժանդակութիւնը բերելու Մուշի եւ Սասնոյ հերոսամարտին։

1915 Յուլիս 22ին տեղի կ'ունենար ամէնէն աղէտալի նահանջը։ Ռուսական բանակները կը լքէին Վանը, Ախլաթը, Բուլանուխ — Մալազկերտը։ Մօտ երկու հարիւր հազար հայութիւն կը բռնէր նահանջի ճանապարհը։ Մինաս Մակարեան եւ իր ընկերները նահանջող ժողովուրդին հետ կը հասնէին Ալաշկերտի դաշտը եւ առանց սպասելու քանի մը դինուած ընկերներով կը վերադառնային դէպի Բերկրի, որուն կամուրջը կտրուած էր Քիւրտերու կողմէ։ Դրօշի դունդը մինակըմնացած էր պաշտպանելու ժողովուրդի նահանջը։

Մինասը կը մնար Դրօշի գունդին իր գործակցութիւնը բերելէն յետոյ, Մինաս իր ընկերներով կը մասնակցէր Դրօշի գունդի դէպի Սլատաղ կազմակերպած պատժական արշաւանքին։

Հետագայ տարիներուն Մինաս Մակարեան եւ իր ընկերները կը կեդրոնանային Թիֆլիս եւ Վրաստանի Դաշնակցական կազմակերպութիւնը կ'առնէին իրենց ձեռքը։ Ռուսական յեղափոխութեան շրջանին կը կազմակերպեն մամուլը, («Աշխատաւոր»), կազմակերպական ցանցը ամբողջ Վրաստանի, բանուորական եւ գինուորական խորհուրդները։

Մինաս Մակարեան Վրաստանի Կ. Կոմիտէի անդամ էր եւ մասնակից բանուորական — գինուորական խորհուրդներուն, ստանձնելով խիստ պատասխանատու պաշտօններ։

1921ին երբ բոլշեւիկեան տիրապետութիւնը կը ծաւալի նաեւ Վրաստանի վրայ, Մինաս Մակարեան եւ իր ընկերները կ'ենթարկուին հալածանքի, յետոյ բանտարկութեան ու աքսորի։

Տասնեւեօթ տարիներու բանտն ու աքսորը քայքայած էին Մինաս Մակարեանը, որ այլեւս նախկին կորովի, առողջ եւ ձեռներէց գործիչը չէր մնացեր։

1944ի ռուսեւգերմանական պատերազմին կ'առաջարկուէր եւ կ'ինկնար տարակարծութեան մէջ, ուր կը մահանար փոթորկալի եւ տառապանքով լի կեանքէ մը յետոյ։

Մինաս Մակարեանի յիշատակը անջնջելի պիտի մնայ դինքը ճանչցող ընկերներու սրտին մէջ։

Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ

ՋԱՑՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»Ը

ԼԻՈՆ, 10 Յունուար.— Ֆր. Կապոյտ Խաչի Լիոնի մասնաճիւղը այս տարի ալ կազմակերպած էր իր աւանդական «Մանուկներու Օրը»։ Հանդէսարտեղի ունեցաւ կիրակի, 9 Յունուար, կէսօրէ վերջ Ste. Cécileի ծանօթ սրահին մէջ։

Թիւրիմացութեան մը պատճառաւ սրահին տէրը շատ ուշ բացաւ դռները, այնպէս որ, բաւական թիւով հայրենակիցները ցուրտին չդիմանալով տուն վերադարձան, բայց եւ այնպէս կոկիկ բազմութիւն մը տեղ գրաւած էր։

Հանդիսին նախագահութիւնը ստանձնած էր մեր ժրաջան Խաչուհիներէն՝ Տիկին Պերճուհի Մամուրեանը, որ իր պաշտօնը կատարեց մեծ յաջողութեամբ։

Կապոյտ Խաչի դպրոցին աշակերտները եւ սանուհիները, ղեկավարութեամբ իրենց ուսուցչուհիին—Պ.Կար. Յովակիմեան —խմբերգով մը բացին հանդէսը։ Ապա, իրարու եւեւէ արտասանեցին աւելի քան երկու տասնեակ փոքրիկներ Ծը նոնդի եւ Նոր Տարուան պատշաճ արտասանութիւններ։ Հաճելի էր դիտել, լսել փոքրիկներու հայերէնի զգայուն թոթովանքները եւ համարձակ արտայայտութիւնները։

Մի քնարարին ձիւն ու ձմեռ հադած, սպիտակ մօրուքով «Կաղանդ Պապան» եկաւ, եւ բոլորին անհատիր փոքրիկ տոպրակներով մուէրները բաժնեց։ Փոքրիկները մեղուներու պէս թափեցան վրան եւ քիչ մնաց տակն ու վրայ պիտի ընկնէին ամէն ինչ։

Կապոյտ Խաչի դերին եւ գործունէութեան մասին խօսեցաւ ընկեր Թագուր Ալվազեան։ Բացատրեց թէ Կապոյտ Խաչը իրական բարիք մըն է դաղթաշխարհի մէջ։ Այս առթիւ թուեց շարք մը յիշատակելի գործեր։

Մեծ հաճոյքով դիտեցինք մեր սանուհիներուն նազելամեմ պարերը որոնք բուռն ծափերու արժանացան։ Յետոյ հանդէսը փակուեցաւ ուրախաձայն կանչերով։

Շատ ապրին մեր Խաչուհիները։—Թղթակից

ԿԱՐՏԱՆԻ ԶՈՀԵՐԸ

ԿԱՐՏԱՆ, (Յառաջ).— Ինչպէս հաղորդած էր «Յառաջ», Պիվէդի ածխահանքին մէջ պատահած փլուզումի մը զոհ գացին երկու դժբախտ հանքագործներ, մէկը լեհ, միւսը ընկեր Խաչիկ Մարտիրոսեան։ Երկու զոհերը երբ հանուեցան ածուխի եւ քարի փլատակներու տակէն, արդէն անշնչացած էին։

Խեղճ Մարտիրոսի կինը առտուն ողջ առողջ գործի ղրկած էր ամուսինը, ժամը 11ին անոր դիակը տուն կը բերէին...

Ընկերները միւչեւ լոյս կը հսկեն տան մէջ։ Յաջորդ օրը դագաղը շրջապատուած եռագոյն դրօշով ուսամբարձ կը փոխադրեն Հ. Յ. Դ. Պիվէդի տունը։ Շրջանները եկած ազգականները եւ բարեկամները կը փութան դէպի Դաշնակցութեան Տունը, իրենց վերջին յարգանքը մատուցանելու դժբախտ զոհին։

Թաղումը կատարուեցաւ Յունուար 6ին։ Այդ օրը հայկական Մունդ ըլլալով, Պիվէդի ժողովուրդի փափաքին վրայ քահանան պատարագ մատոյց։ Թաղման արարողութիւնը կատարեց Յոյժ Բարիշէն քահանայ Աբրահամեան, դամբանականմը խօսելով։ Յետոյ մեռելատուքը միանալով միւս դժբախտ զոհի թափորին, ուղղուեցաւ դէպի Կարտանի գերեզմանատունը։ Պաշտօնական անձերէն եւ կազմակերպութիւններէն ներկայ էին Էքսի նահագապետին ներկայացուցիչը, ածխահանքին վարչութիւնը, Կարտանի քաղաքապետը, Մարսէյլի ընկերվարական Ֆէտէրասիոնի ներկայացուցիչը F. O.ի եւ C. G. T.ի ներկայացուցիչները, Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն, եւ առհասարակ ժողովուրդ։ Մարսէյլէն, Էքսէն, Սէպթէմէն ազգականներ եւ ընկերներ եկած էին իրենց վերջին յարգանքը մատուցանելու։ Մաղկեպսակներ բերած էին Տիկինը եւ զաւակը, Հ. Յ. Դ. Կարտանի ենթակոմիտէն, Կարտանի դաղութը, F. O., C. G. T., U. F. Française, Կարտանի ընկերվարական կուսակցութիւնը S. F. I. O. Պիվէդի S.C. T.ն, Տարոնի եւ Սալնոյճորի հայրենակցական միութիւնը, փոխան ծաղկեպսակի Պիվէդի ժողովուրդը մասնակցեցաւ նուիրատուութեան։ Գնահատելի են Պ. Պ. Ե. Գամպուրեանը եւ Սիւռճեանը, որոնք թէ քահանան եւ թէ Մարսէյլէն եւ շրջանէրէն եկած հիւրերը ճաշով պատուեցին, մեղմելով դժբախտ այրիին վիշտը։

Գերեզմանոցին մէջ դամբանական խօսեցան Հ. Յ. Դ. կողմէ ընկեր Հ. Աւետիսեան, Մարսէյլի ընկերվարական Ֆէտէրասիոնի ներկայացուցիչը, F. O.ի եւ C. G. T.ի ներկայացուցիչները։

Ընկեր Ա. Մարտիրոսեան Պիթլիսցի էր, 52 տարեկան։ Եղած Անդրանիկի դինուոր եւ երկար տարիներ կատարած է իր ազգային եւ կուսակցական պարտականութիւնը խղճմտօրէն, իր եաեւ կը թողու այրին եւ 15 տարեկան մանչը։ Ականջը խօսի Մ. Մխրզեան, Դաշնակցական համեստ զոհերուն թիւին վրայ հատ մը եւս աւելցաւ։ Հանգիստ քո բազմաչարչար ոսկորներուդ, սիրելի Խաչիկ։— Մ. Աստուրեան

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (71)

ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԻ

ԳԼՈՒԽ ԺԵ.

ԱՆԱՐՋԱԲԱՑԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ

Կային մարեւ անոնց մէջ այնպիսիներ՝ որ ոչ միայն իրենց ազգին պաշտպանութիւնը կ'արհամարհէին, այլ օտարներէն հաճոյ ըլլալու համար իրենց ազգը արհամարհել, եւ անկից օտար բաներուն ու զգին հարստահարելը իրենց սովորութիւն ըրած էին։

Երբ Թորոս, յաղթահակով եւ աւարով, ժողովրդեան ծափահարութեամբ եւ դովասանական երգերով կը մտնէր Մամեստիա, իր ամուսինը քովն ունենալով, որուն աղնուական դեղեցկութիւնը ժողովրդեան աչքոյժը կ'ոգեւորէր, հոն իրարու վրայ կը հասնէին իր տեղակալները. կուսակալին որ Բարձրբերդի տիրերը էր, եւ Սարկիս որ Առիւծ բերդը առեր էր, եւ այսպէս իրարու վրայ յաղողութիւններն կմնային ոեւիցէ գլուխ մը դինեհարել, բայց Թորոսի ուշիմ լրջութիւնը չատ հեռու էր ինքզինքը կորսնցնելէ։

Անոր համար միշտ կը հաշուէր եւ կը տեղեկանար թէ ո՞ւր էր թշնամիին զօրութիւնը. ինչ դիրք կար՝ ինչ զօրութիւն կար իրեն վնասակար ըլլալու։

Քաղաքի մը անունկար մտքին մէջ, ժառանգութիւն հայրենական՝ ուր իր տղայութեան մէկ մասը ուրախ զուարթ անցուցեր, բայց կը սպասէր որ ուրիշները ըսեն եւ յիշեն։ Վերջապէս կոստանդին ըսաւ.

— Թէ որ կ'ուզէք աս հողը անպիտան եւ վնասակար խոտերէ մաքրել, պէտք է բոլոր զօրութեամբ Անարզարացի տիրենք։

— Ո՞վ է անոր կուսակալը։

— Մանաւանդ թէ ըսէք՝ ո՞վ է անոր տէրը, ո՞վ է անոր բռնաւորը։

— Ինքիչխան ուրեմն հոն կը տիրէ։

— Պապեռոնի տէրը որ Յոյներուն հաւատացիմն էր, հօրդ դերութենէն վերջը Անարզարացի կուսակալ եղաւ, ես Անարզարացի Հայերէն քանի մը հոգի՝ որ ինձ եկեր էին դողալով՝ հոս մէկտեղ բերի, եւ իրենց վիճակէն ինչ որ պատմեցին, խնդի դղուանք բերաւ։ լսեցէք եւ դատեցէք։

Այս խօսքերն ըսելով, կոստանդին հրամայեց իր մարդիկներուն որ ներս բերեն Անարզարացիները։

Յինգտասներով ծածկուած երեք չորս հոգի մրտան չարուեցան սրահին մէջ, անոնց խոնարհ կեցուածքը՝ վիզերնուն կորութիւնը՝ յուսահատ նայուածքը՝ որ չատ հեռի էին իրենց լեռնային ազգայիններուն խրոխտութենէն՝ յայտնի կը քարոզէին իրենց վիճակին թշուառութիւնը։

— Ի՞նչ կ'ուզէք, ինչո՞ւ եկեր էք մեղի, հարցուց Թորոս։

— Ով որդի մեր իշխանին, ըսաւ ծեր քահանայ մը մէջերնէն, տասը տարի է, քանի որ դուք մեզ թողուցիք գացիք, տասը անհատնում տարի եղան որ մենք Անարզարացիներս խիստ կը չարչարուինք։

Թէ որ բռնաւորը պարսիկ ըլլար՝ արաբ ըլլար՝ յոյն ըլլար, իսկ չունի՝ հաւատք չունի՝ Լուսաւորիչ չճանչնար կ'ըսէինք կը համբերէինք, բայց այդպէս չէ, այս անիծից ծնունդը ազգով Հայ է, անունով Սմբատ է, ցեղով Մամիկոնեան է կ'ըսէ կը պարծի, վասակի գործ կը կատարէ, հարկ՝ տուրք կ'առնէ, մեզ ու մեր տղաքը անօթի կը մեռցնէ, ինք չկշտանար, մարդ մը ունի որ արդարութեան համար դատաւոր դրած է, դատաստան ուղղ չկայ՝ դատ կը հնարէ, սուտ վկայ կը ստեղծէ որ բանտի պատիժի՝ տուգանքի ճար գտնէ, կաշառք առնէ, արիւն թափէ, չար սիրտը զովացնէ, ուրիշ մարդ մըն ալ ունի որ Աստուծոյ պաշտօնեայ, քահանայ, վարդապետ, եպիսկոպոս է կ'ըսեն։

պաշտօնատան մէջ: Բրիտանական մամուլը չեր – մօրքն կ'ողջունէ այս այցելութիւնը, մանաւանդ որ երկու երկիրները կոչուած են մեծ դեր կատարելու արեւմտեան Եւրոպայի մէջ:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ թերթերը չեմապէս կը գնա – հատեն Մ. Նահանգներու երրորդ կուսակցութեան նախագահին՝ Հէնրի Ուոլըսի յայտարարութիւնը, որով կը հրաւիրէր նախագահ Թրումընը տեսակցութիւն մը կարգադրել Սթալինի հետ, լուծելու համար վիճելի խնդիրները: Միեւնոյն ատեն կը պահանջէ մերժել Ատլանտեանի դաշինքը: Ռատիօ Մոսկուա երեքշաբթի օր հաղորդեց այս յայտարարութիւնը իբրեւ չատ կարեւոր ձեռնարկ մը:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ մէջ ձերբակալուեցաւ Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութեան նախկին պաշտօնատարներէն մէկը, Հըրպըրթ Պըրմըն, որ անբաստանուած է թէ պատերազմի ընթացքին ճառեր կը խօսէր անթելին վրայ, ի հաշիւ Նացիներու: Ամբաստանեալը կը պաշտօնավարէր Պերլինի ամերիկեան դեսպանատան մէջ եւ մերժած էր Ա – մերիկա վերադառնալ:

ԱԼՊԱՆԻՈՅ մէջ ալ պարենաւորման նոր դրութիւն մը հաստատուեցաւ, ազատ չուկայ, առեւտրականներու եւ ոչ արտադրողներու համար, ինչպէս Զեխոսլովաքիոյ մէջ: Այս դրութեան չնորհիւ, բանուորները, գինուորները եւ ուսանողները պարենատոմսեր պիտի ունենան, աժան գնելու համար այն նիւթերը զոր միւսները չատ սուղ պիտի գնեն: Դիւզացիները կը կազմեն երբորդ դասակարգ մը եւ պարենատոմս չունենալով, փոխանակութիւններ պիտի կատարեն իրա – րու մէջ:

ՄԱՐՇԸԼԻ ծրագրին վերատեսուչը, Հոֆմըն, ճառ մը խօսելով Ամերիկայի մէջ յայտարարեց:— Եւրոպային կը վերաղառնամ այն բացարձակ համոզումով թէ ռուս համայնավար կուսակցութիւնը բռնած պայքար մը բացած է, ձեռք անցընելու համար համաշխարհային տիրապետութիւնը »: Այս ծրագիրը վիժեցնելու համար, Հոֆմըն ան – հրաժեշտ կը գտնէ պահպանել ժողովրդավար պետութիւններէն զինեալ ուժերը եւ զարկ տալ տնտեսական վերակազմութեան:

ԿԱՐԱՊԵՏ Ա. ՍՈՄԱՃԵԱՆԻ

ՆԿԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

8 Յունուարէն 22 Յունուար 1949:

Galerie de la Cité, 41 Quai de l'Horloge, Paris: métro Pont - Neuf: Բացումը 8 Յունուար ժամը 3ին:

Կարելի է այցելել ամէն օր կէս օրէ վերջ բացի կիրակիէն:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տօնէլեան ընտանիքը կը ծանուցանէ թէ յաւուրջիկայ կիրակի Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ մատուռը հոգեհանգիստ պիտի կատարուի իրենց ողբացեալ ամուսնոյն եւ հօր՝

Պ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՏՕՆԷԼԵԱՆի

մահուան քառասունքին առթիւ: Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները:

Սենֆոնիկ մեծ նուագահանդէս

ՈՒՐԱՔ ԵՐԵԿՈՅ 21 ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԺԱՄԸ 21ԻՆ

SALLE GAVEAU

ՕՀԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆ (Ախտաուրեան)

Կը ղեկավարէ «Համուրդոյի» նուագախումբը

Կը մասնակցին ՌԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ, Օր. ԻՐԻՍ ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ եւ երկսեռ երգչախումբ մը:

Ցայտագիրը — Մենտելսընի Ռիւ Պլաս, Պէթհովէնի 5րդ սէնֆոնին, Արամ Խաչատուրեանի դաշնակի concertoն, Օհան Տուրեանի « Փրոլոկ սէնֆոնիք»ը եւ Տաղ Հայաստանի:

Տոմսերը Մէզոն Տիւրան, Place de la Madeleine, Սալ Կալօ, Թօփալեան տպարան եւ Պ. Մալաճեանի քով, 32 rue Clery:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԻՆ ՀԱԳՈՒՍՏ

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ

Դիմել՝

Adept Mercantile Trading Co. Inc.

162 Madison Street

NEW YORK 2. N. Y. (U. S. A.)

Հայկական ընկերութեան:

ԸՆՏՐՈՒԱԾ ԿՏՈՐՆԵՐ՝

ԶԱՓԱՀՈՐ ԳԻՆԵՐ

Հեռագիր. AMTIN. New York

Թղթակցութիւն Հայերէն եւ Ֆրանսերէն

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

ՊՈՄՈՆԻ մասնաճիւղը կը տօնէ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 16ԻՆ, կէսօրէ վերջ եկեղեցւոյ կից սրահին մէջ:

●

ՎԱԼԱՆՍԻ մէջ Կ. Խաչի մասնաճիւղը կը տօնէ, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 23ԻՆ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Պ. Ց. Կօշկակարեանի մեծ կառատան մէջ, (11 Ave. Gambetta):

Կը ներկայացուի ԿԱՂԱՆԴ ՊԱՊԱՆ (մէկ արար) թատերդութիւն: Ճոխ յայտագիր, պուֆէ: Աւանդական տօնածառ եւ կաղանդի նուէրներու բաշխում: Մուտքը ձրի է:

ՌՈՄԱՆի մէջ կը տօնուի Յունուար 29ին:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՅԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Խանասոր» խումբի հանդէսը, Յունուար 30ին: Մանրամասնութիւնները չուտով:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ – ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Զաւարեան» ենթակոմիտէի: Ղեկավարութեամբ երաժշտագէտ Պ. Ց. Քիւրքճեանի: Երիտասարդ չնորհակալ Պ. ԼԵՒՈՆ ՂԵՒՈՆԴԵԱՆ (Լիսէ Միւզիքալի բարձրագոյն կարգի առաջին մրցանակաւորը) կուտայ իր առաջին նուագահանդէսը Պոմոնի մէջ, 22 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, չաբաթ երեկոյ եկեղեցւոյ դպրոց սրահին մէջ, սիրայօժար մասնակցութեամբ ծանօթ երգչուհի Օր. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆի (Լիոնի օփերայէն), հրաւիրուած մասնաւորաբար ենթակոմիտէի կողմէ: Դաշնակ Mlle Annette Julien: Ցայտագրին մաս կը կազմեն դասական լաւագոյն կտորներ, ինչպէս նաեւ հայկական երաժշտութեան գլուխ գործոցներէն էջեր (նուագ եւ երգ): ՄՈՒՏՔԸ ՀՐԱՒԻՐԱՏՄՄՍԵՐՈՎ: 7 տարեկանէն վար երեխաներ չընդունուիր:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. Խաչի Պանեէօ Քաշանի մասնաճիւղի տարեկան չքեղ պարահանդէսը, մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի, 23 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4—12, 72 Bld. Maréchal Joffre, Bourg la Reine: Գեղարուեստական խնամուած բաժին: Տեսարաններ «Անոյշ» օփերայէն, հայկական եւ կովկասեան զոյգ եւ սօլօ պարեր, երգ, եւրոպական եւ կովկասեան նուագ:

Métro Bourg la Reine, autobus Porte d'Orléans 188 իջնել Place Condorcet:

ՄԱՐՏ 13ԻՆ ՖՐԱՆՍԱՀԱՑ Կ. ԽԱՉԻ ՍԻՎՐԱ – Նի մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսը: Կը խնդրուի նկատի ունենալ:

ԱՑՍ ԿԻՐԱԿի փարիզի Հայոց Ս. Ցռվհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի եկեղեցաչէն եւ մեծ բարերար ողբացեալ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ՄԱՆԹԱՇԵԱՆի եւ Մանթաշեան գերդաստանի համայն ննջեցեալներուն համար:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Ֆր. Կ. Խաչի Փորթ տ'Իթալիի մասնաճիւղի վարչութիւնը չնորհակալութիւն կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Վանլեեմներու, որոնք տասը զոյգ կաշիէ հօշիկ նուիրեցին մասնաճիւղիս չքաւորներուն, նաեւ իրենց 9 տարեկան փոքրիկը 1500 ֆրանքով մասնակցեցաւ կազմակերպուած Խաչի «Գթութեան Շաբաթ»ի հանգանակութեան:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Ֆր. Հ. Կապոյտ Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին վարչութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ընկերուհի Մ. Պասմաճեանի եւ զաւակին Տէր եւ Տիկին Հ. Աբշ. Խանէտանեաններու, Տէր եւ Տիկ. Հ. Վ. Ուսնանեաններու եւ պարագաներուն իրենց ամուսնոյն, հօր, եւ քեռայրին Պ. Մ. ՊԱՄՄԱՃԵԱՆի մահուան առթիւ, եւ փոխան ծաղկեպսակի հազար ֆր. կը յատկացնէ իր որդեգիր սանին ծախքերուն:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Այրի Տիկին Աղաւնի Գալայճեան, Տէր եւ Տիկին Մելքոն Գալայճեան, Տէր եւ Տիկին Պօղոս Ցակոբեան, Այրի Տիկին Վարդէն Պօղոսեան եւ իրենց պարագաները, իրենց խորին չնորհակալութիւնը կը յայտնեն, ամէն անոնց որոնք ցաւակցութիւն յայտնեցին անձամբ, ծաղկեպսակով եւ նամակով Պ. ՈՍԿԻԱՆ ԳԱԼԱՑՃԵԱՆի մահուան առթիւ:

ԼԻՈՆԷՆ տիկին Զարուհի Մանուկեան, ծնեալ Թովմասեան, Ատանացի, կը փնտռէ մօրաքրոջ զաւակները՝ Զապէլ, Նազարէթ, Ալուկ եւ Ովսաննա Սէտէֆեաններէն՝ որոնք Ցունաստան կը գտնուին, Կիլիկիոյ պարպումէն ի վեր: Գրել հետեւեալ հասցէին.— Mademe Zarouhi Manoukian, 48 rue Dunoir, Lyon (Rhône), France: Կը խնդրուի «Ազատ Օր»էն արտատպել սոյն վիտտուքը:

Imprimerie DER AGOPIAN, (7 Rue Damesme - (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. ԵԳԻՊՏԱՑիի կոմիտէի ժողովը՝ այս չաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին Սոսիէթէ Սավանթի մէջ: Օրակարգ.— Նախորդ ժողովի չարունակութիւնը:

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէին ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, դպրոցին սրահը (78 rue Rabelais): Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Կը հրաւիրուին նաեւ Փոն տը Շէրիւի «Անդրանիկ» խումբին ընկերները:

ԱՐԹԻՒ ենթակոմիտէին ժողովը 15 Յունուար չաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: (Պանեէօ Քաշան):

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան են – թակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ՍԱՐՍԷԼ ԱՌՆՈՒՎԻԼ.— Վարդան ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Առնուվիլի սովորական հաւաքատեղին: Կը խնդրուի բոլոր ընկերներէն ճշդապահ ըլլալ:

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Հ. Ց. Դ. Եօթնեղբայրեան են – թակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս չաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Բոլորին ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԵՐԵՎՈՑԹ – ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Ց. Դ. Աղբիւր Սերոբ եւ Մկրտիչ Եօթնեղբայրեան խումբերու, 22 Յունուար չաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, 5 rue Brossolette, Salle Laique մէջ, Kremlin Bicêtre:

Կը նախագահէ ընկեր Գ. ՄԻՐՈՑԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ ՅԱ. ՋԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ:

Գեղարուեստական բաժին մասնակցութեամբ՝ Ալֆորվիլի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի եւ ընկեր ԲԵՆՈՑԻ: Մեներգ, արտասանութիւն եւ անակնկալներ, կէս գիշերէն յետոյ եւրոպական պարեր Եփրատ նուագախումբով Պ. ՕՆՈՍԵԱՆի ղեկավարութեամբ: Ճոխ պուֆէ: Մուտքը 75 ֆրանք

Հաղորդակցութիւն.— Métro Porte d'Italie էն autobus 125, իջնել Mairie K Bicêtre:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Բ. Ը. Միութեան տարեկան պարահանդէսը տեղի պիտի ունենայ յունուար 16ին, պատուոյ հովանաւորութեամբ ԱՌԱՔԵԼ ՆՈՒՌՈՒՔԻ Hotêl GEORGES V ի սրահներուն մէջ: Երկու օրքէսթր եւ անակնկալներ:

Կը խնդրուի այժմէն ապահովել տեղանքերը դիմելով Պ. Պալըքճեանի, 43rue des Petits Carreaux: Հեռախօս՝ Gut. 08-48:

ԽՆԶՈՑԻ ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՅԻ ՄԷՋ

Խրիմեան վարժարանի սրահը

Ֆր. Կ. Խաչի մասնաճիւղը այս կիրակի օր, ժամը 3.30ին կազմակերպած է հայկական չատ հաճելի մթնոլորտի մը մէջ իր տարեկան խնջոյքը: Ճոխ պուֆէ եւ համեղ աղանդներ, իր իսկ անդամուհիներուն ձեռքով չինուած:

Մուտքը ազատ է:

ՀԱՑԵՐԸ իրաւունքով համբաւը ունին աւանդապաշտ ըլլալու, մանաւանդ իրենց անդրեզէնին տեսակէտով: Հայերուն Ֆրանսա գալէն ի վեր, անոնց կարգ մը մասնագիտական անդրեզէնները ընդհատացան եւ Ֆրանսացիներէ ալ իւրացուեցան: Այսպէս է «ՇԻՐԱԿ ՕՂԻ»ն, որ իր խնկաւէտ յատկութիւնները կը քաղէ տաք արեւին տակ հասունցած խաղողէն: Բայց Հայերու նախասիրութիւնները պէտք չէ որ անտեսել տան այն աղուոր բաները զորս Ֆրանսացի փափկակերներ կը ճաչակեն երկար տարիներէ ի վեր: Ատոնց կարգին է մասնաւորաբար «ԻՄՈ»ը, այս երկնաւուշ ըմպելի՛ն, որ մշտնջենական արեւի երկիրէն կը ներածուի, եւ որ չաքարեղէգի թորումէն ստացուելով, հեշտահամ խմիչք մը ըլլալուն չափ ԱԶԴԵՑԻԿ ԱՒՏԱՐԳԵԼԻՔ մըն է՝ «կռիփ»ի եւ ցուրտէ յառաջ եկող հիւանդութիւններու դէմ, ինչպէս նաեւ կարկամդակինները եւ անուշեղէնները բուրումնաւէտող մը: Ախորժ կամ տաք ըմպելիներու մէջ, խմեցէք « ՌՈՄ »: Բայց բոլոր «Ռոմ»երը չունին չունին անհրաժեշտ ամէն յատկութիւնները լաւ արդիւնք մը ստանալու համար: Կը յանձնարարենք վիտտուել 48°«ՌՈՄ ՄԻԱՄԻ»ն, որ իր ամենաբարձր աստիճանին կը միացնէ չատ ախորժելի բոյրը:

ՅԱՌԱՋԱԴ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վեցամսեայ 800 ֆր., Արտ. 10 տոլ. կամ 3 աճգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 16 Janvier 1949 կիրակի 16 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N°5746-Նոր շրջան թիւ 1157 — Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 6 ՖՐ.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՇԱՏ՝ ՆՁ ԳԵՏԻՆ ՄՏԱԾ Կ'ԸԼԼԱՐ...

Քառասնճանկուկը փոխանակ չիտակէ – չիտակ պատասխանելու մեր հարցումներուն, զարչահո – տութիւն մը եւս թխած էր երէկ, շաբաթ, պաշտպանելու համար ձախաւեր դատ մը :

Լեզուն բաւական կլորցած է այս անգամ : Բայց ոգին կը մնայ անփոփոխ : Նոյն բանաարկու անպարկեշտութիւնը եւ անյատակ տգիտութիւնը, առաջին տողէն մինչեւ վերջինը :

Այս անգամ չըսեր թէ «Ցառաջ»ը «Երքական ակնոցով կը նայի» ամերիկեան օգնութեան վրայ : Բայց ուրիշ անպատիւ քստութիւն մը կը սահեցնէ— «Հայց ուրիշ անպատիւ քստութիւն մը կը սահեցնէ— «Հայ ցած կը նայի Թուրքիա հասած ամերիկեան թնդանօթներուն, որոնց բերանը ուղիղ դէպի Հայաստան ուղղուած է»:

Եւ կը մաղթէ որ «գետինը մտնէ այդ հայ խմբագիրը» :

Պատմութիւնը կ'ըսէ թէ այս Ռոտէնը չատոնց գետինը մտած կ'ըլլար, եթէ պուտ մը պարկէշ – տութիւն հոսէր իր պղտոր աչքերէն : Եթէ ակնարկ մը նետէր վարդապետութեան օրերէն մինչեւ անփառունակ փախուստը իր այնքան փառաբանած Խորհրդային Երեւանէն, Արաքսի ճամբով : Եթէ պահ մը յիշէր այդ առթիւ պատմածներն ու գրածներուն ալ ...

Կը մաղթենք որ չզղայ, եթէ աւելի երկար տեւէ այս բանավէճը, որուն ճամբան ինք բացաւ : Նոյն ինքնահաւան լրութեամբ :

Ամփոփուելով յուղուած հարցին վրայ, կը հրաւիրենք այս ամենաղէտ պարոնը որ ապացուցանէ թէ՝ Թրումընի վարդապետութեան յայտարարութենէն մինչեւ այսօր — մինչեւ 1948 Դեկտ. 22ի խմբագրականը, «Ցառաջ»ի մէջ հրատարակուած է տող մը, բառ մը, որ համաբուէր նպատակաւոր անդրեւասքոնն ճակատին, կամ Թուրքիոյ : Ուրեմն հակառակ՝ Հայաստանի :

Որեւէ լուր կամ տեսութիւն, որ չյայտնէ կամ ուրախութիւն մատնէր :

Նախկին վարդապետը թերեւս իրաւադիտութիւն ալ ծամած է :

Արդ, երբ մարդկիկ վճիռ արձակէն հարցի մը, դէպքի մը, անձի մը մասին, խնդիրը կը քննեն ամբողջութեամբ : Ոչ թէ բառ մը, խօսք մը, լուր մը անջատելով : Նկատի կ'առնեն սկիզբն ու վախճանը : Ամբողջ անցուդարձը : Ոգին եւ ուրիշ պարագաներ :

Մենք պէտք չունինք լուսաբանութիւններ հաղորդելու : Թող ինք փնտռէ գտնէ, փոխանակ անճոռնի վախուձներ սահեցնելու :

Առանձնապէս Թուրքիոյ վերաբերեալ հարցերու մէջ, մենք ունինք մէկ ուղեցոյց,— արթուն պահել հանրային միտքը : Բացատրել թէ ինչ կ'անցնի կը դառնայ այդ երկրին ներսն ու դուրսը : Մատնանշել այն իրողութիւնները որ կրնան վնասել Հայկ. Դատին (ինչպէս ամերիկեան օգնութիւնը) :

Դիմացի մարդին չոր գլուխները չեն որ հայրենասիրութեան դաս պիտի տան մեզի — ոեւէ Դաշնակցականի — երբ իրենց կարգացածն անգամ չեն հասկնար : Երբ հասարակ լուր մը, անցուդարձի մը պարզումը կը չփոթեն դիրքի, տեսակէտի հետ : Երբ այնքան թափանցիկ հեգնութեան, ըմբռնացման, դառնութեան ոգին անգամ չեն ըմբռներ :

Այս յեղյեղուկ մունետիկները ի՞նչ չուտ մոռցան երէկուան պատմութիւնը :

Ամերիկայէն առաջ, ուրիշ հսկայական ուժ մը չէ՞ր որ ոտքի հանեց կիսակործան Թուրքիան, իրեւ հարազատ կիլիքահայը եւ ստնտու :

Մոսկուան չէ՞ր որ զինք, դրամ եւ ուրիշ ամէն տեսակ օգնութիւն հոսեցուց Անգարա, թեւ տուաւ անոր լման քսանըհինգ տարի, եղբայրաբար տրորելով միեւնոյն Հայաստանը : (Նախ կրակի տալով, յետոյ օգնութեան հասնելով...) :

«Ժողովուրդներու հայրը» չէ՞ր որ ամէնէն անբնական, ըմբռնացուցիչ սահմանները պարտադրեց մեր հայրենիքին :

Նախիջեւան՝ն, Ղարաբաղ, Ախալքալաք եւ ուրիշ հայրենի ժառանգութիւններ, — մինչեւ ե՞րբ Հայաստանէն անջատուած, անոր կողերուն մխուած պիտի ըլան իրրեւ թուրք-բոլշեւիկեան դաշոյն : (Միայն Նախիջեւանը բաւական է իրրեւ ուղեցոյց թուրք-ամերիկեան թնդանօթներուն) :

Հարցումներու առաջին շարքն է այս, անգամ մը եւս յիշեցնելու համար կարգ մը տարրական դիտելիքներ :

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՅՈՐԵԼԵԱՆՆԵՐ ԿԱՄ ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԵՐԿՖՆԵՐ

Լսեցինք թէ Պ. Զօպանեան նախաձեռնորէն եղած է ոտելու Տիկին Եւիմէ Աւետիսեանի դրական եւ հանրային գործունէութեան յորելեանը :

Ոչ միայն ուրախ ենք որ հայ արժէքաւոր կնոջ մը յարգանքի տուրք կը տրուի, այլեւ ուրախ ենք որ Պ. Զօպանեան չէ կորսնցուցած հանրային երանդը եւ կը մտածէ պարբերաբար հրապարակ իջնել Յորելենական հանդէսներով :

Լսեցինք նոյնպէս որ առաջին խորհրդակցական ժողովի մը հրաւիրած են վաթսուն հոգի, մեծ մասով կիներ, գործադիր յանձնախումբ մը ընտրելու համար :

Այս ալ անշուշտ կը նկատուի բնական կարգով եղած աշխատանք մը :

Լսեցինք դարձեալ որ աւելորդ նկատեր են հրաւիրել մամուլը : Անշուշտ Պ. Զօպանեան ասոր ալ բացատրութիւնը կրնայ գտնել : Ամէն բան կրելի է բացատրել, որքան ալ բացատրութիւնը ըլլայ անորամաբանական, եւ դիմացինդ համոզելու որեւէ ուժ չունենայ :

Զեմ գիտեր թէ բոլոր այս բաները կարենայ, բացատրողը պիտի կարենա՞ր իր կարգին արդարացնել մամուլին բացակայութիւնը, եթէ ան իր կարգին չուզէ իր յարգանքը յայտնել, ծերունազարդ եւ արժէքաւոր հայ կնոջ մը :

ՍՕՍԻ

Ապրուստի գիները եւ ուրիշ հոգեր

Խօսակցութիւնները կը չարունակուին կառավարութեան եւ արհեստակցական Միութեանց միջեւ, դիներու կրճատման եւ աշխատավարձերու «սառուցման» մասին :

Ինչպէս կը բացատրեն տեղական թերթերը, ոչ համայնավար միութիւնները ալ չատ լաւատես չեն երեւար նոր քաղաքականութեան մասին : Վարչապետին հետ խօսակցելէ վերջ, բանուորական Ուժը, Քրիստոնեայ աշխատաւորներու սէն – տիքան եւ ուրիշ կազմակերպութիւններ յայտարարեցին թէ պիտի սպասեն որ կառավարութիւնը գործադրէ իր ծրագիրը, որպէսզի կարենան պաշտպանել կամ դատապարտել զայն :

Ցետոյ աւելցուցին թէ կը պնդեն իրենց պահանջներուն վրայ,— հաւաքական պայմանագիրներ կնքել ազատ բանակցութեամբ, եւ նպաստ մը յատկացնել՝ փոխարինելու համար բնակարանների վարձքի յաւելումը : Վարչապետը խոստացաւ քննել երկու խնդիրներն ալ :

Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը, որ համայնավարներու ձեռքն է, բոլորովին կը մերժէ կառավարութեան ծրագիրը, պահանջելով 25 % յաւելում, ամսական 15.550 ֆրանք իրրեւ նուազագոյն, չարժուն սակացոյց եւն. :

Ագարակատէրերու ներկայացուցիչներն ալ ունկնդրութեան ընդունուելով, պահանջեցին ըզգալապէս կրճատել ճարտարագործական դիները, որպէսզի հողագործներն ալ կարենան զեղչեր կատարել :

Լաւատեսներ կը հաւատան թէ կառավարութեան ծրագրին արդիւնքը յայտնի պիտի ըլլայ այս չաբթու :

Շատ մը մասնագէտներու կարծիքով, կարելի չէ մեծ բարիք սպասել դիները «սառեցնելով» (պլօքէ), եթէ չհամմանափակուի այլազան միջնորդներու բազմութիւնը,— ժառանգութիւն մը դրամատան չրջանէն եւ սեւ չուկայէն : Այսպէս, մինչեւ եօթը միջնորդներ գործի կը խառնուին, հաւկիթը գիւղէն քաղաք՝ յաճախորդին հասցնելու համար : Եւ այսպէս դիները միշտ կ'աւելնան :

Կրիմի Համաձարակը կայուն վիճակ մը կը ներկայացնէ Փարիզի մէջ, բայց գաւառէն հասած լուրերը մտահոգութիւն կը պատճառեն : Լիլի մէջ երեք հոգի մեռան հինգշաբթի օր : Հիւանդանոց – ները կը մերժեն հիւանդ ընդունիլ : Սարթի նահանգին բնակչութեան մէկ չորրորդը վարակուած է : Տարուան սկիզբէն ի վեր 14 հոգի մեռած են : Թուլուզի մէջ նահանգապետը հրամայեց փակել արհեստակցական ճեմարանը ուր 125 աշակերտներ վարակուած են : Ժողովուրդին 10 %ը հիւանդ է :

Ի՞նչ կ'անցնի կը դառնայ Լոնտոնի մէջ

ԵՐԿՈՒ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒՆ ԴՆՆԱԾ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Պ. Ռոպէրթ Շուման, Ֆրանսայի արտաքին նախարարը, քիչ մը մտահոգ եւ յոգնած կ'երեւար, Պէվինի հետ ունեցած առաջին տեսակցութենէն վերջ : Ամէն պարագայիմէջ, մերժեց որեւէ տեղեկութիւն հաղորդել մամուլին : Խօսակցութիւնը չարունակուեցաւ Ցունուար 13ին եւ 14ին, եւ կը սպասուի որ կարգ մը գաղտնիքներ պարզուին այսօր – վաղը :

Նոյն աղբիւրներուն համաձայն, առաջին օրուան խօսակցութեանց երկու գլխաւոր նիւթերը եղած են Արեւմտեան դաշինքը եւ գերմանական խնդիրը : Ամերիկա կարգ մը արգելքներ կատարած ըլլալով, երկու նախարարներն ալ այս դաշինքը բաւարար չեն նկատեր, իրրեւ անխոցելի երաշխաւորութիւն մը արեւմտեան Եւրոպայի պահովութեան համար : Ամերիկայի զինուորական օգնութիւնը կապուած է կարգ մը ձեւակերպութեանց հետ, որ կը տկարացնեն դաշինքին արժէքը :

Բայց, երկու նախարարներն ալ չեն հաւատար թէ Մ. Նահանգներու խորհրդարանը կրնայ աւելի յառաջ երթալ : Եթէ հիմնական բարեփոխումներ չկատարուին վերջին պահուն, կը վախցուի որ Եւրոպան ջլատման մատնուի վտանգի պահուն :

Միւս կողմէ, անհրաժեշտ է զգալապէս վերազինել Եւրոպան, ինչ որերկար ժամանակի կը կարօտի : Մանաւանդ որ նախագահ Թրումընը կրճատած ըլլալով կարգ մը վարկեր, դժուարացած է արդիական զէնքերու առաքումը դէպի Եւրոպա : Ուրեմն այս վերջինը երկար տուն պիտի զոհանայ ամերիկեան մթերքէն աւելցած զէնքերով :

Երկու նախարարները խօսած են նաեւ ռազմագիտական խնդիրներու մասին : Ինչպէս չատ մը զինուորական մասնագէտներ, Ֆրանսայի արտաքին նախարարն ալ դոհ չէ որ Անգլիացիները Եւրոպայի պաշտպանութեան գլխաւոր դիծ կը համարեն ոչ թէ Հռենոսը, այլ հեռաւոր ճակատ մը, Տաքարէն մինչեւ Միջին Արեւելք : Այնպէս որ, Փարիզի մէջ կը կարծեն թէ պատերազմի պարագային Ֆրանսա նորէն արշաւանքի կենթարկուի եւ իր բանակը պիտի զոհուի : Կ'ըսուի թէ Պ. Պէվին հաւաստիքներ տուած է այս մասին, յիշելով 1940ի փորձը, բայց Պ. Շուման չէ համոզուած :

Գալով գերմանական հարցին, կ'ըսուի թէ Պ. Շուման վերապահումներ յայտնած է արեւմտեան Գերմանիոյ նոր սահմանադրութեան մասին, չատ կեղտոնացեալ գտնելով զայն :

★ *Օրակարգի նիւթերէն մէկն ալ իտալական գաղթավայրերու խնդիրն է : Պ. Շուման սկիզբնի վեր կը պաշտպանէ Իտալիոյ պահանջները, մանաւանդ պնդելով որ անոր վերադարձուի Աֆրիկեան Տրիպոլսոյ խնամակալութիւնը : Անգլիա կ'ուզէ մէկ տարի եւս յետաձգել այս խնդիրը :*

★ *Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Պելճիոյ, Հոլլանտայի եւ Լիւքսէնպուրկի ազգ. պաշտպանութեան նախարարները ուրբաթ օր ժողով դումարեցին Պրիւսէլի մէջ, քննելու համար Արեւմտեան Միութեան խնդիրը : Ժողովը չարունակուեցաւ յաջորդ օրը : Օրակարգի գլխաւոր խնդիրներն են սպառազինութեանց ներդաշնակում, հասարակաց ռազմատեսիլ եւ փոխանակութիւն՝ զինուորական եւ ծովային խարիսխներու :*

★ *Պելճիոյ ծերակոյտը քուէարկեց 1949ի պինուորական նախահաշիւը, 9ի դէմ 118 ձայնով : Համայնավարները դէմ քուէարկեցին : Այս նախահաշիւը կը ներկայացնէ 500 միլիոն պելճիական ֆրանքի յաւելում մը անցեալ տարուան վրայ եւ կը կազմէ ազգ. եկեմուտքին 9 %ը :*

★ *Լրագրական աղուիսի մը տեսիւ, նախագահ Թրումընը յայտարարեց թէ միշտ պատրաստ է ընդունելու Սթալինը Ուաշինկթընի մէջ, որեւէ տեղ :*

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ զինադադարի մասին բանակցութիւնները սկսան ուրբաթ օր, Հռոդոսի մէջ, եւ – գիպտոսի եւ Իսրայէլի միջեւ : Ժողովին կը նախագահէ ՄԱԿի ներկայացուցիչը, Տօքթ. Պընչ : Երկու կողմերն ալ բացորոշապէս յայտնեցին թէ իրենց նպատակն է վերջացնել Պաղեստինի պատերազմը : Ամբողջ օրակարգը հետզհետէ պիտի բացուի :— Նախագահ Թրումընը հարցումի մը պատասխանելով, հերքեց այն լուրը թէ անգլեամերիկեան յարաբերութիւնները լարուած են, իրրեւ հետեւանք Պաղեստինի վերջին դէպքերուն : — Թէլ Ավիվէն կը հեռագրեն թէ Իսրայէլ սկսած է արձակել իր զինուորները, ինչ որ վստահութիւն կ'ապացուցանէ ներկայ կացութեան մասին :

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ դիւղերն ի բուն կռիւներ մղուեցան Մակեդոնիոյ Նաուսա քաղաքին մէջ : Պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ ապըստամբները լեռները քաշուիլ սկսած են : Քաղաքը

Ղուրթրու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ

Զ. ՄՈՒԹԱՖԵԱՆ
ԵՒ ԻՐ ՆԿԱՐՆԵՐԸ

Երկինքը մեծ տեղ մը ունի իր նկարներուն մէջ։

Աբշուող ամպեր՝ ուռած՝ եղերական երանգներով՝ մութ կապոյտին մինչեւ բաց մանիշակագոյն՝ կը սուրան, խռոված՝ տեղ տեղ պայթող նարնջագոյնի մը առջեւ։ Նկարիչը կը թաւալի գոյներու մէջ, իջաւու կը զարնէ զանոնք։ Կը յորդի տեղ տեղ մութ մելան մը։

Երկինքը մեծ տեղ մը կը բռնէ բոլոր նկարներուն մէջ, գիշերային դրեթէ մեծ մասը։ Գետերն ու ծովերը, ծառերն ու ձակոները անշարժ եւ անխօս են՝ այդ երկինքէն արտացոլող անձկութեան տակ եւ անկէ եկող սառներուս թափանցումէն։ Անշարժ են ջուրերը։ Լռած են ծառերը, մինչ կը չողայ հրթիռը նարնջագոյնին՝ խռնկերէնին տաքցած ծնծղայի մը նման, մերթ արշաւող ժոյռի մը վիզին պէս։

Ցայտնի է որ Մութաֆեան ծնած է Սեւ Ծովու ափին եւ եղած է օրերով երկնքին ականատես մը։ Պարզ է որ Մութաֆեան կ'ապրի տագնապը հոգեի մը՝ որ իր ճամբան կը փնտռէ։

Առիթը չեմ ունեցած սկիզբէն իր հին նկարները տեսնելու։ Բայց անոնք որ տեսած եմ դիմանկարներ եւ բնանկարներ են որ կը ձգտին նմանիլ իրենց «մօտէլ»ներուն։ Ան իր այս նոր գործերով՝ կը լքէ յաճախ այդ նմանութիւնը՝ տալու համար իրերուն եւ էակներուն դերբնական դեղեցկութիւն մը։ Կը ձգտի խօսիլ միայն հոգեկան տպաւորութիւններով։

Շատ աւելի դժուար է նման արուեստ մը՝ որ պիտի ապրի իր բանաստեղծութեամբ միայն։ Եւ այդ բանաստեղծութիւնը կամ խորհուրդը կամ կախարդանքը պէտք է ըլլայ այնքան մեծ՝ որ մենք մոռնանք պակասը perspectiveին, երկրաչափութեան, գծագրութեան, այսինքն ճարտարապետութեան որուն ենթարկուած է նկարչութիւնը։ Դժուար՝ որովհետեւ յանդգնութիւն մըն է նմանուիլ հրաժարիլը եւ վտանգ մը՝ որուն զոհերն են արդիական չատ մը նկարիչներ։ Արուեստագէտը միշտ աւելի բախտ ունի երբ իր նկարները կը նմանցնէ քնականին։ Դիւտողին կուտայ որոշ զոհողութիւն մը։ Ծովը ծով է գոնէ՝ եւ մարդը մարդ։ Ու գեղեցիկ ծով մը, կինոջ մը չքեղ մերկութիւնը կը գրաւեն իսկոյն դիտողը՝ որուն աչքը չի տեսներ յաճախ արուեստին եւ հոգիին պակասը՝ այդ չատ բնական ծովուն, կինոջ, կամ իր տիրոջ չատ նման դիմանկարին մէջ։ Կրնայ քննադատել չատ չատ՝ երբ այդ նմանութիւնը չի գանէր իրականութեան համապատասխան։ Կը հաստատէ դիւրութեամբ ձախողանքը։ Բայց դիտողը պէտք է խռովի իր հոգին խորէն, երբ կը գտնուի նկարի մը առջեւ ուր այլակերպուած են իրերն ու էակները։

Կը տեսնենք թէ Մութաֆեան, որ հմուտ գեղագէտ մըն է, զանց չառներ այս պարագան։ Ան իր այս նոր նկարներով՝ կը ձգտի դէպի արդիական դերբնականութիւնը առանց սակայն երթալու մինչեւ չափազանցութիւն։ Գիտէ թէ կուգայ չըքնաղ մը՝ երբ կը մոռցուին մեզ այսօր իրենց սեռային արտառոցութիւններով եւ ախտագին տեսիլներով հետաքրքրող արուեստագէտները՝ որոնք չարաչար շահագործեցին Մաթիսները, Ֆրէյտոն ու Ա.Ֆլէթայնը, այսինքն ունեցան իմաստակ յաւակնութիւնը՝ մանկունակութեամբ, են – թագիտակցութեամբ եւ յարաբերականութեան օրէնքով արդարացնելու կարգ մը անճառնի նկարներ՝ ուր կը տեսնենք ճիւաղային կիներ եւ մղձաւանջային բնանկարներ՝ չատերը ծնած ալքոլին եւ քօքայինին մեղսակցութեամբ։ Քիչերն են որ պիտի տոկան ժամանակին դէմ, անոնք որ կը կրեն նկարներուն համապատասխան բարձր իրական հոգեվիճակ մը եւ ոչ թէ ներքին քաոս մը, հոգեկան նեխանք մը՝ որոնց ներկայութիւնը կը հաստատենք այսօր արդիական նկարչութեան մէջ, որ, սպառելէ վերջ բոլոր հաւատքերը, կը կապկէ առ հասարակ Մաթիսիկներու թօքէմներն ու զառանցանքները։

Կը սիրեմ դերբնականը եւ նմանութիւններն անդին թափառումները, բայց այն դերբնականը որ եղաւ էլ կրնքոյինը, որ նոյնպէս կ'այլակերպէր իր էակներն ու իրերը եւ որուն աղեցութիւնը, անցնելով, չորս հարիւր տարիներու վրայով, կը հասնի մինչեւ մեր օրերը։ Կը տեսնենք թէ հոգին հրաշք մըն է ցոյներն մէջ՝ եւ հրաշք կը գործեն իր ձեռքերը։ Աւելին իսկ կը գտնայ իր հուրդներու քաղաք մը՝ իր վրձինին տակ։ Կը սիրեմ դերբնականը, որովհետեւ կը համապատասխանէ նաեւ մեր ազգային նկարագրին։ Նարեկացին մեզ ցոյտուն օրինակ մըն է։ Բայց անկէ անդին նաեւ հայ ոգին սրբութիւն մը ունի, հակառակ անոր որ յաճախ ծեփուած է ցեխով։

Մարդ էակը, հինէն ի վեր եղած է միշտ սէր երկու իրականութիւններու։ Եւ արուեստները՝ շրջանէ շրջան՝ ինկած են մէկուն կամ միւսին ազդեցութեան տակ, եղած են նիւթապաշտ կամ վերացական։ Բայց ոչ մէկը լրիւ է եւ ոչ միւսը՝ անջատաբար։ Մարդը հոգի է եւ մարմին։ Պէտք է գտնել մի ինչ եղր մը՝ հոն ուր կը խնայուին մեզի վիպային յորդումները, հաւատքութիւնը եւ տագնապութիւնը ցամաք իրապաշտութեան։ Մարդը չատ հաշտ չէ ընթացիկ իրականութեան հետ։ Կ'ուզէ մնալ միշտ անոր տգեղութիւններէն վեր։ Նիւթական պայմանները չեն բաւարարեր իրեն։ Ունի ներքին աշխարհ մը։ Արուեստագէտին կը տպաւ որ ան խօսի իր այդ ներքին իրականութենէն, որուն մէջ արտացոլայ նաեւ արտաքին իրականութիւնը։

Մութաֆեան կը փնտռէ այդ միջին դիծը։ Իր նկարները չեն հեռանար չատ քնականէն։ Ձափաւոր՝ իր կրած ազդեցութիւններէն։ Կը ձգտի ընդլայնել իր տեսողութեան հորիզոնը, հոգեկան աշխարհը։ Եւ սեռական ոճը։ Կը փորձէ անջատել այդ հոգին փոխն ի փոխ՝ իր դրական ու վիպային նկարագրէն, դասականէն նաեւ։ Կը տեսնենք իր մէջ արդարան կրակին կարօտը։ Կը խորհի թէ պէտք է ըլլայ մեծ փոթորիկ մը, հրկիզում մը՝ լայն եւ արձագանգող տարածութեան մը վրայ։

Ան ունի նաեւ նարնջագոյն տնակներ՝ յատուկ հէքեաթային եւ երջանիկ էակներու։ Կուտայ լուսաւոր եւ թուլթուլիկ կանաչութիւններ։ Կ'արտայայտուի գոյնզգով միայն եւ այդ գոյները տարբեր են մեր տեսած սովորական գոյներէն։ Միսեր կը նմանին կղմինորի։ Դէմքերը՝ ժանդրատած պղինձի։ Ուսումնասիրուած գոյներ։ Կը զգանք թէ Մութաֆեան տեղեակ է իտալական եւ առհասարակ ամբողջ նկարչութեան պատմութեան։ Ան խնջ եւ բեղուն աշխատաւոր մը։ Գեղապաշտ եւ գեղագէտ։ Բայց անհաշտ դեռ ինքն իրեն հետ։

Այս նկատումներով՝ համակրելի են իր նկարները։ Ասոնք բաժնուած են երկու մասերու, Արեւմտեանի եւ ազգայինի։ Հայութիւն մը կայ նաեւ տեղական նկարներուն մէջ, ինչպէս եւ միջազգային բան մը իր ազգայնական նիւթերուն մէջ։ Հոս՝ դժբախտութիւն մը։ Բայց նախ՝ սիրենք իր այս արտաբացութիւնը, հպարտութիւնը իրրեւ հայ ներկայանալու, երբ ուրիշներ ազգային նկարագիր եւ անուն կը փոխեն ի խնդիր աւելի դիւրին համբաւի մը։

Դժբախտութիւնը այն է որ Հայը անկարող է ներկայանալու օտարներուն ազգային ինքնատիպ նկարչութեամբ մը։ Հայ նկարիչը թափառական է այս գետնին վրայ՝ բոլորիս պէս։ Մեծ մեղադրանք մը չէ ասիկա։ Միչտ հարկատու եղած ենք Արեւմուտքին (կամ Արեւելքին)։ Աւելն եւ հնազանդութիւն չէ տրուած Հայուն՝ որպէսզի պատկերացնէ իր հարազատ ինքնութիւնը։

Ահա իր երեք տարազիչները, — հայրենիքէն վտարուած կորովի երիտասարդ մը՝ վհատած երկու կիներու միջեւ։ Անհուն տխրութիւն մը։ Նկարչին։ Սրտէս՝ դատողութենէս որ կը փնտռէ անյողդողութեան պատճառը։ Կանդ առի երկարօրէն զարդի պատկերին առջեւ։ Մութաֆեան յաղողած է տալ խեղդամահ Հայու մըզլուխը։ Հայ մը չէ։ Բայց խռովիչ է այդ դէմքը, գոց կանաչ՝ ինչպէս պէտք է ըլլայ մահը՝ որ մարմինը կը վերադարձնէ բնութեան։ Անդին ուրիշ նկար մը։ Զոյգ կիներ սաւան մը կը տարածեն թութի ծառի մը տակ։ Բաղդը կեանքը մեր հայրենիքին։ Բայց տուն, պարտէզ ու թութի ծառ՝ Ալֆորվիլի, կամ Սէվրանի, կամ փարիզեան ուրիշ արուարձանի մը մէջ։ Սիփւռք։ Խառնածին։

Հետաքրքրական նկար մը՝ լուացարարուհին, մեծը (քանի մը հատ են)։ Ուրիշ մը «մանէժ»ը, ուր փայտէ ձիեր կը խաչաձեւեն իրար մութ ծովու մը առջեւ։ Տղեկ մը՝ անոնցմէ մէկուն վրայ։

Նկատելի պարագայ մը, աւազին վրայ են Մութաֆեանի նաւակներն ու առագաստանաւերը, հակառակ՝ իրենց մէկ կողմին վրայ։ Կայմերը իրարու կը զարնուին մենամարտի սուրերու պէս։ Շատեր տուած են նման նաւակներ։ Բայց հոս, անոնք կը սպասեն կարծէք։ Կը սպասեն ծովուն, որ իր ձեւն ու գոյները կը փնտռէ դալ բարձրացնելու համար դիրենք։ Հաւատքո՞ն։

Կը խորհիմ թէ Զ. Մութաֆեան ունի հմտութիւն եւ խելք։ (Սակս չանդրադարձաւ այս մասին իր յօդուածին մէջ։ Ան հիւանդ դուաւ նաեւ նկարչին աչքերը, որովհետեւ խորութիւն եւ տարածութիւն չեն տեսներ։ Անբաւարար պիտի ըլլար ասիկա, ճիշդ ըլլալով հանդերձ։

Աւելի կարեւոր է խորութիւնն ու տարածութիւնը հոգիին։ Ի միջի այլոց, սխալ է Սաւոյի այն կարծիքը թէ «գեղեցիկը առողջ ուժին մէջն է միայն»։ Մէկ օրինակ կը բաւէ։ — Դուրեանը կամ Մեծարենցը։ Մէկ կողմ կը ձգեմ սուրբերը։ Հոգեկան առողջութիւնը կապ չունի չատ անգամ մարմնականին հետ։ Կան մարմինով առողջներ որ հիւանդ են հոգիով։ Ու մարդ չի դիտեր դեռ թէ ուրկէ կուգայ գեղեցիկը... Նոյն բանը ըսին նաեւ էյ Կրէքոյի աչքերուն համար)։

Մութաֆեան ներհայեցողական է եւ զգայուն։ Մեծ արժանիք մը՝ կասկածը որ կը հալածէ զինք։ Անխոնջ աշխատող մը։ Իր արուեստին նուիրուած մը։ Ծանօթ մը գոյներուն թէէորիին։

Կը կարծեմ թէ ան պէտք է հասնի այդ խորքին ուտարածութիւնըունեցող հոգեկան բարձր վիճակիմբ՝ երբ կը բռնէ նման ոամբայ մը։ Պրթթայնի տուներն ու ժայռերը, ծովն ու աշխատասէր ժողովրդի մը մկանները չենոր կը հետաքրքրեն մեզ նման նկարչութեան մը մէջ՝ որ կը ձգտի դերբնականին եւ ոչ թէ լուսանկարչութեան։ Այլ նկարիչներն կ'ուզենք մեր գոյութեան կախարդական խորհուրդը՝ այն որ կը տրուի անջատուելով աշխարհէն, հասնելով աւելի դեղեցիկ եւ իրական աշխարհ մը՝ ուր ժայռերն ու մկանները, ջուրերն ու ծառերը կ'արտայայտեն կեանքը։

Բայց արժէք մըն է արդէն Մութաֆեան հակառակ մեր այս կարգ մը դիտողութիւններուն։

Ն. ՍԱՐԱՖԵԱՆ

Տուներ

ՄՄԲ.— Նմոյշ մը Մուսա Լերան տադանդա-ուր զաւկին՝ Եդ. Պօյաճեանի գրականութենէն (*ՀՈՂԸ*, հրատ. Սուրիոյ եւ Լիբանանի Գրողներու Միութեան)։—

Տարօրինակ չէին անոնք. գեղեցիկ չէին. ո-չինչ իրենց վրայ փառաւոր, ոչինչ իրենց վրայ պերճ. օտար մարդու համար՝ ոչինչ համակող։ Լաւ էին, քարաշէն, հողածեփ. երկյարկանի էր անոնց մեծ մասը, իսկ անշուք բոլորը, նաեւ աղքատ, նաեւ կիսամերկ։ Տուները մեր գիւղին, որ մեռաւ դեռ երէկ։ Անոնց կղմինորները կարմրաւուն էին առաջ իսկ անցնող տարիները վրձին էին զարկած անոնց եւ վարդագոյնին խառնած մանուշակու վրայ։ Անձրեւին չայլորդող որեւէ ափեւ կողմերով ճառագայթ կը լեցնէր տանիքներուն վրայ ուր բլուրներու բնակիչ սառնորակ հով մը կը պատրաստէր այդ ճառագայթներէն ասեղնագործ ժանեակ ու ժապաւէն. անձրեւը կը վազէր տանիքներէն հարիւր տարուան զարկուրի պէս։

Անխմաստ խօսք՝ թէ մեր տուները կը մրափէին. չէին մրափեր. թաթխուած էին անոնք անոնուն երազներու մէջ. կը մրափեն տուները՝ որոնք հայրենական հորիզոնէ մը անդին են. մեր տուները կապոյտ հորիզոնին այս կողմն էին, ներսէն էին. հողերուն դէպի սիրտն էին։ Էին մանաւանդ տարածութիւններու վրայ՝ ուր դերեզման ըլլալով՝ մահ չէր կրնար գոյութիւն ունենալ. ոչ մէկ տեսակ մահ՝ քանի որ հայրենի դերեզմանը հայրենի հողին վրայ, մեծագոյն պայմաններէն է կեանքի զերազանց ողջութեան մը։

Կրկնեմ, կղմինոր կար անոնց վրայ. մերթ կարմրաւուն մերթ ալ դոյզ դեղինով խառն կղմինոր։ Այդ տուներուն գիւղը չկայ հիմա. հեռու է հիմա եւ լոկ յիշատակ։ Հոն անոնց վրայ կը թաւալին ծիծեռնակները, ճնճղուկները, ագռաւները։ Ունէին անկանոն չարուածք մը եւ տարապայմանօրէն երկար պատշգամներ. յատակը հող էր ա-նոնց գրեթէ բոլորին եւ ձեղունը մարդակներով պամուած ու եղէգնեղով ծածկուած։ Սանդուխ-ներուն վրայ եթէ մարդ մը չըլլար, կ'ըլլար աքաղաղ մը, ինչպէս կատու մը թոնրատան կուրին վրայ, լողքարին քով եւ ինչպէս հայելի ճանճոցած չուն մը ցախերուն վրայ եկուցած, ականջին վրայ ճանճեր, լեզուն յաճախ դուրս եւ աչքերը կիսախուփ։

Քիչ, չատ քիչ տուներ ունէին ապակեփեղկով պատուհան. միւս բոլորը ունէին թթենիի ճաղատներով հիւսուած պատուհան. այդ հիւսուածքին կ'ըսէինք մենք «ծեղպ». Նման պատուհանի մը եւրոպան կենալ եւ դուրսը, հեռուն, ճամբան ու որեւէ մէկը դիտելը բանաստեղծականօրէն յուզիչ էր ու առինքնող։

Մեր տուները աղքատ ներքին մը ունէին։ Պատերուն դամուած հին յեղափոխականներու դաշնաթափ պատկերներ, դինանչան մը, չատ տեղ երդարան մը, եթէ կարդալ գիտէ տան բնակիչներէն մին, եւ անկիւն մը անպայման հրացան ու փամփուշտ, քանի որ ձէպէլ Մուսացի էինք մենք ու ազատ, բարի ու կռուազան։ Ցետոյ, խոիր մը, վրան մեծ ու պզտիկ սափաններ, ամաններ։ Տեղ մը ջուրի թաս մը, ուրկէ քիչ առաջ պատաւ մը խմեց ու անտառց դուրս, յետոյ եկաւ լակեց նաեւ կատուն ու նստաւ։ Վերջացուց ջուրը տան երեք տարեկան խարտեաշ մանչուկը եւ զարկաւ պարապ թաս՝ կատուին։

Մեր բացակայութենէն վերջ, որ դժուար, անկինք։ Իսկ երբ մենք լքեցինք հայրենի հողը, տուները ներկայ եղան։ Ամենաճիշդ նախադասութիւնը՝ ասիկա, պարզ, դաժան, ճակատագրական։ Լքուելով իրենք իրենց բախտին, տուները կենդանացան, շնչեցին, ուռեցան անոնց անտեսանելի թոքը ու պղպղուեցաւ դուրս խմասուան ասացուածքներով։ Զայնարկութիւններով։

Մեր բացակայութենէն վերջ, որ դժուար, անտանելի եղաւ, անոնք կ'ապրին. ապրեցան, լացին իսկ։

Ես տեսայ մեր տունը եւ քանի մը ուրիշ տուներ որոնց երբ ժողովուրդը պարպուեցաւ, սկսան չանկարծ ներկայ ըլլալ, սկսան չնչել, սկսան արտասուել. տանց դուռն ու պատուհանը գոց էին եւ

դուք գիտէք որ տխուր կ'ըլլայ այդպէս՝ երբ դուռն ու պատուհանները գոց կ'ըլլան տունի մը, որուն մէջ ոչ ոք պիտի չըլլայ մինչեւ վերջ. ամենց բաց էր ամէն ինչը եւ ասիկա աւելի զարհուրելիօրէն տխուր կ'ըլլայ քան միւսը. ամէն ինչ բաց է, եւ ներսը մէկը չկայ, հեռաւոր լեռներէն կը փչէ քամին, կը կենայ տան դիմաց — սարսափ —, կը մտնէ — սարսափ, կ'ելլէ դուրս եւ սարսափը կը հալածէ զինք, կը հետապնդէ մինչեւ նորէն լեռ ու ծովեզերք. կը մտնէ այդ տունէն դիշերը ներս ու չի կրնար դուրս գալ. խելագար լռութիւն մը իւրաքանչիւր տան մէջ ծուղակներ է լարած եւ ոճիր պիտի գործէ: Եթէ խաւար մտնէ, եթէ նոյնիսկ լոյս՝ լռութիւնը հոն է միշտ ու պատրաստ ոճիրի: Մեր տուներուն լռութիւնը: Այդ լռութիւնը բխած է ճիշդ հայրենի հողէն, մտած է տուներուն մէջ ու սուզին ու զայրոյթին անճառապար՝ կեցած է հսկայ պահնորդութեան. — «Զմտնէք»: Այս տուները պահակներ ունին, պահակ է կաղնի — նած հայրենի հողին հսկայ լռութիւնը՝ հայրենական տան սեմին:— «Չհամարձակիք»:

Մեր դիւղը բնակիչ չունի հիմա, քանի մը ուրիշ դիւղերու պէս, որոնց մեկնած են տէրերը: Ո՞վ կը նայի հիմա մեր պատուհանէն — ոչ ոք. ո՞վ կը սիրէ նայիլ առաստաղին, երազել՝ ոչ ոք:

Աշխարհի լաւագոյն ճարտարապետներն իսկ պիտի չկրնային այդպէս տուներ շինել. մեր տուները տարբեր էին: Տունը հոն եղբայր էր երբեմն, հայր էր յաճախ, տունը ընտանիքին մէկ անդամն էր միշտ:

Տունը մեր ընտանիքին անդամն էր շատ. նակ. կուգար այդ մեծ անդամը անցեալէն ու վրան արիւն ու վրան քրտինք եւ վրան հող՝ կը մեկնէր դէպի անեզրական գալիքի մը հզօր կախարդանքին:

Տունը պատսպարան չէր. ան հոս պիտի ըլլայ ամէնէն շատ դեղեցիկ ոյշ մը, բայց ոչ աւելի: Մեր ընտանիքը հոն եօթը հոգիէ կը բաղկանար. հայրս, մայրս, ես, երկու եղբայրներս, քոյրս եւ մեր... Տունը: Եւ ամէն ընտանիքի թիւին մէջ էր Տունը, որուն իմաստին կցուած կ'ըլլայինաեւ ծառ, պարտէզ, դեղեդման ու աւանդավէպ: Բառարանները տան իմաստին դիմաց ինչ դրեցին, ձէպէլ Մուսացին ինչ գրեց, ամէն տեղի Հայ ինչ: Մեր մտքին մէջ ան իկա պատ չէ, պատսպարան չէ, ճաշակ չէ. ոգի է ան եւ ցեղային կեանքի դրոշմ: Ու կարգ մը բաներէ ու շատ մը սրբութիւններէ դեռ աւելի:

Ու երբ հեռացանք մենք, ուղեցինք մեր տունը մեզի հետ տանիլ. բայց անիկա անդամալոյծ եղբայր մըն էր ու չկրցաւ տեղէն շարժիլ. անիկա նաեւ շատ ծանր էր, ծանրացած: Արհամարհանքով կը նայէր մեզ տարադրող խոչոր բեռնակառքերուն: Հայրենի սուգն ու սէրը ծայրայեղ ծանրութիւն մը տուած էին անոր: Ու երբ մենք պիտի երթայինք մակերեսներուվրայէն հորիզոնական ճամբով, ան սկսած էր ճղել ուղղահայեաց կեր — պով դէպի երկինք ու վար, դէպի երկիրը պապակ — նական երկրին: Մենք ալ կ'աճէյինք առաջ դէպի երկինք ու դէպի կեդրոնը հողին. տարադրութիւնը փոխեց աճելու մեր եղանակը: Ուղղութիւնը:

Լացին տուները, լացաւ ժողովուրդը. աշխարհը սխալ մը գործեց, աշխարհը տակն ու վրայ եղաւ. լաւ որ տակէ վերջ կեանքը մտաւ արեան մէջ, արցունքի մէջ, լաւ որ մտաւ տիեզերական ծուխին մէջ:

Մենք դժուար կրնանք տուն մը կանդնել: Անկարելի բառը, որ շատ տեղ չկայ այսօր, կայ ամբողջովին հոս: Տունը աշխատանքով եւ առաղձով չի շինուիր. իր չըլլալը կապուած չէ ծուլութեան եւ չքաւորութեան հետ. մէկ չարաթը հերիք չէ տուն մը բարձրացնելու համար. ոչ ալ մէկ ամիսը, ոչ ալ մէկ տարին, քսակ մը լեցուն դրամը. տունը տարիներու, դարերու արդիւնք է. քանի սերունդներու արեան հոլովոյթինհարճրացող ոգիերուն հետ պէտք է բարձրանայ համատարած կեանք մը, պարունակիչն ու պարունակեալըպէտք է աքանչելի նոյնութիւն մը կազմեն: Նուաճումի անցնելէ առաջ մեր ձեռքերը պէտք է նուաճումի անցընեն այն խորունկ բաները, որոնք եկած են մեզի մեր նախնիքներէ: Որով՝ տուներ շինելու մէջ մեր ժողովուրդին հոս դանդաղութիւնը կը բացատրուի բառով մը, որ ծուլութիւն չըլլալով հանդերձ, կարգ մը հանդիսութիւններով կը մօտենայ անոր: Ձէպէլ Մուսացին ծոյլ չէ. հայ է. այսինքն ականջը դրած չիղերու տրցակի մը վրայ, այսինքն կուրծքին մէջ ոգիներու աղմուկ, ու մէկ խօսքով՝ հրամանին տակ արիւնին, հողի հաւիկին՝ որմէ մոլորակ ու վիթխարի առասպելներ կը ծնին:

Ուղիղ են հոս տուները իրենց դիրքով. կեցած են երկրաչափական դիծերու վրայ, այնքան պաղ, կարծես կարկուտի վրայ: Խառն էին հոն, եռացող ջուրի պէս. տաք ու փրփրուն: Շատ չէին տարբեր իրարմէ տունը, եկեղեցին ու դեղեդմանը:

Ամբողջական իմաստով տուներ երկրագունդի մարդիկը խնայէս որ քիչ ունին. ունէինք այդ տուներուն տիպարներէն մենք՝ ամէնէն աւելի: Տուներ որոնք նախ եւ առաջ չիղ ունէին, ունէին ցեղային քնազդ, ունէին երգ, երաժշտութիւն, շեղ հետագնդութեան մէջ մնայ, որպէսզի արդիմնաւորութեան եկեղեցիին բարեսիրական եւ կրթական ազգօգուտ ձեռնարկները, որպէսզի ապահովուի եկեղեցիին նիւթական բարւոք եւ նուաստաւոր մատակարարութիւնը, ձեր ֆուէները տուէք հետեւեալ պարկեշտ, անշահախնդիր եւ ձեռնհաս ազգայիններուն »:

Աւետարանէն վիրցուած էջ մը ահա: Նոյնիսկ զայն նեմացնող ...

Ոճ մը, որ Նալեան պատրիարքի ժամանակակիրջանի ոճին հետ կը մրցի ...

Այս չնաշխարհիկ, դրութեան տակը բռնած են 12 հաւատիկ «պարկեշտ ,անշահախնդիր եւ ձեռնհաս» քաղաքացիներուանունները, «մտաւորական», «իրաւաբան», «առեւտրական» տիտղոսներով չքաւորուած :

Ես, քիչ գոհայ վերի Առաքինութիւնները՝ տասնեւերկու հոդիի մէջ բաժնելու համար :

Արդ, իմ կողմէս ալ մասամբ՝ գոնէ օգտակար ըլլալու եւ անվարձք չձգելու համար առաքելութիւ 12 անձերը :

Ուրեմն աւելցնենք :

Որպէսզի Կաթողիկոսին միջոցաւ զրկուած «դեմոկրատ» – միասեռական հրահանգները տասացի գործադրուին :

Որպէսզի եւրոպեան հայ ժողովուրդը աղատի քուէարկելու տաղտուկէն եւ կրօնքի թոյնէն եւ Հայ. Եկեղեցին ազատուի ժողովրդավար «յետադիմ» հանդամանքէն :

Որպէսզի կուսակցութիւնները, իմա Դաշնակցականները ոտքերը կորեն ժամուն սեմէն:

Որպէսզի Արեւմտեան Եւրոպայի հայութիւնը կատարելապէս հառաջդիմական դառնայ :

Որպէսզի «յետադիմական »ներու դաղաղներն իսկ մուտք չդործեն հայ եկեղեցիին ներս :

Որպէսզի Փարիզի Ազդ. Տան դուռը վերջնապէս ապահովուի յետադիմականներու մուտքին դէմ:

Եւ որպէսզի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին կողմէ նշանակուած պատուիրակները ժամերուն բալիքը իրենց շլմնքէն կախելով աշխարհական վարիչները դուրս չպրտեն հոնկէ :

Զեր քուէները ափով նետեցէք, յառաջիկայ ընտրական սնուցիչին մէջ, անոնց վրայ նշանակելով հառաջդիմական – «ժողովուրդ»ական ան – ձերու անունները ...

Կ. ՊԵՏՈՒՇ

ՊՈՒՏՄ ՍԻՈՒՂ...

Որպէսզի...

Հա՛, ժամէն թուղթ մըն է եղեր: Անընթեռնելի – նելի կնիքով մը զարդարուած: Անշուշտ նշխարքի կաղապար մըն է այս կնիքը, որով տէրպատկան կլոր խմորին վրայ կը կոխէ եփելէ առաջ...

Ա՛խ, ինչ գործնական եւ խնայողական մի – ջոց ...

Կարդացի: «Ընկերակցութեան (որ ընկերակցութեան Կ. Պ.) ընտրող եւ ընտրելի անդամներու ամբողջական ցանկը փակցուած պիտի գտնէք Փարիզի, Առնուվիլի, Ալֆորվիլի եւ Շավիլի եկեղեցիներուն մէջ իրենց անդամական թիւերովը, կը խնդրուի ֆուէաքաղքին վրայ նշանակել 12 անդամներ եւ դնել նաեւ անունց անդամաթիւը...»:

Վա՛յ, մինչեւ ժամուն դո՞ւռը պիտի երթանք այս ցուրտին–բուքին: Պիտի կանդնինք հոն եւ 2000ին աւելի ժամուն անդամացանկը աչքէ՞ պիտի անցընենք՝ մեր հաւնած մարդունանունը նշանակելու համար սա փոքր թուղթին վրայ: Աս ի՞նչ չըլլալիք բան: Աս ի՞նչ պատիժ:

« Բարով խերով Լուսաւորչական ծնած չըլլայի», ըսելով մէկ կողմ դրի թուղթը:

Սա կրիփին համաճարակին կարելի՞ բան է ժամերով բացօթեայ կանդնիլ: Կ'երեւայ ժամուն աղաները մեզ թոքաբորբ ենթարկել կ'ուզեն որպէսզի յուղարկաւորութեան եկամուտը աւելնայ...

Ինչ նուրբ առեւտրական ջիղ ...

Ուրախութիւնս մեծ եղաւ սակայն, երբ նոյն օրը առացայ ուրիշ պահարան մը կիսափակ: Թղթիկ մըն ալ ասոր մէջ «Ձեր քուէները տուէ՛ք» հրամանագրուած !!!

« Ապրիք», դոչեցի: Իրենց սխալին անդրադառնալով եկեղեցւոյ իշխան աղաները մեր գործը դիւրացնել ուզեր են: Ըսել է որ մեր մէջ կան տակաւին, աղէին անհատներուն ցաւէն եւ վիճակէն հասկցողներ ...

« Ժողովրդական ցանկին տուէք ձեր քուէները — կը պատգամէր այդ թուղթը — « որպէսզի պահպանուի Հայ եկեղեցւոյ կրօնական եւ ազգային աւանդական դերը, որպէսզի եկեղեցին առարկայ չդառնայ կուսակցական ոգեւորութիւններու, վեհ. կաթողիկոսի հրահանգներուն անհատական մէկ կամ երկու անդամներու ընտրութեան մէջ:

Ալմաւիքը կարելի է նկատել իբր ամէնէն յաջող տիպարը , որովհետեւ մարդկային , որովհետեւ բնական: Անոնցմէ որ հաճելի են կիներուն եւ դիտեն, կը յաջողին գործի մէջ եւ դիտեն: Քիչ մը շատ անկեղծ , լիրբ, հրապուրիչ եւ առնական :

Տասը տարի առաջ սիրած է Իզէն: Թերեւս դեռ կը սիրէ:

Կը մնայ խաղին հերոսը, Մեզա: Ինչպէս միւսները, այս ալ իր կեանքին «կէս օրուան» շրջանին մէջ է, եւ տեղի կ'ունենայ մեծագոյն պայքարը : Մաքուր է, կոյս է, ուշած է նուիրուիլ Աստուծոյ, եւ զայն փնտռելու կ'երթայ ընդմիշտ, բայց նաւուն վրայ փորձութիւն մը կայ, կին մը, Իզէն: Եւ քանի որ Աստուած չէ ուշած այդ սէրը, Մեզա զայն կը նուիրէ Իզէին:

Երկրորդ արարին — արդէն Չինաստան ենք— ամուսինը կը մեկնի ճամբորդութեան, եւ երկու սիրահարները կրնան միանալ:

Թատերախաղը կը լրանայ երրորդ արարով մը: Իզէ զաւակ մը ունեցած է Մեզայէն, բայց անլքած է թէ իր աշխարհային սէրը, թէ զաւակը : Կը տառապի, մեղք է դործեր: Եթէ Իզէ ամուսինը խարեց, ինքն ալ, Մեզա՝ Աստուած խարեց:

Իզէն, չատ բնական եւ իդեական հակադրեցութեամբ մը մեկնած է Ալմաւիքի հետ, տղամարդուն հետ, ապահովութեան հետ: Երախան հիւանդ է, պիտի մեռնի, ինչպէս Իզէ եւ Ալմաւիք որ դատապարտուած են Չինացիներու կողմէ սպանուելու: Բայց ահա Մեզան: Փոքր կռիւ մը երկու մարդոց միջեւ: Ցաղթականը Ալմաւիք՝ կը մեկնի Իզէի հետ, ձգելով մեռած երախան եւ Մեզան որ պիտի մեռնի եւ որ կը խօսի արդէն Աստուծոյ հետ, ինչպէս դպրոցի մը երկու ընկերները: Ալմաւիք վերջին պահուն դեռը իյնալով խեղդուած է եւ Իզէ կը վերադառնայ մեռնելու անոր հետ զոր սիրած է աշխարհէն դուրս, մարդկայինէն վեր, եւ որուն կը միանայ մահուան մէջ, քանի որ կեանքը զանոնք միշտ կը բաժնէր: Ամուսնութեան մէջ երկու անձեր համակերպած են իրարու, — չնութեան մէջ, երկու անձեր դատապարտուած են իրարու, կ'ըսէ Քլոտէլ նոր նախադասի մը մէջ:

Այս դուռ Քլոտէլեան նիւթը ունի դեղեցկութիւնները եւ հեղինակին յատուկ թերութիւնները : Նախ՝ հին դործ է եւ ինչ որ կրնար նոր եւ յանդուգն թուիլ այն տեսն, կը ներկայացնէ հիմա նախնական երեւոյթ մը: Ոչ թէ պարզ, նոյնիսկ քիչ մը պարզունակ (simpliste) խօսակցութիւն մը որ երբեմն զարմանք կը պատճառէ. այնքան իր մելոդրամատիկ քնարերգութեամբ կը մօտենայ

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

CLAUDEL ԵՐԷԿ ԵՒ ԱՅՍՕՐ

Գրեթէ կէս դար է որ Պ. Քլոտէլ կը մերժէր բեմ հանել իր մեծ թատերախաղը , Partage de Midiն: Կ'ուզէինք դիտնալ թէ ինչո՞ւ: Հիմա որ ներկայացումը տեսանք, կը փորձուինք հարցնել թէ ինչո՞ւ ի վերջոյ համակերպելով թոյլ տուաւ :

Ըսել չենք ուզեր թէ բոլորովին տկարեւ ճախող ներկայացում մըն է: Ցաջող վայրկեաններ եթէ գտանք, զանոնք կը պարտինք մեծագոյն մասով Պուեստին, բուն արուեստին որ յառաջ բերած է գլուխգործոց բեմադրութիւն մըեւ մասամբ անթերի խաղարկութիւն մը : Նախ նեկատայցենք նիւթը. —

Claudelի առեղծագործութիւնը քրիստոնեայի դործ է, կաթոլիկի եւ մասնաւորաբար այս թատերդութեան մէջ քիչ մըն ալ ժէզուիտի :

Առաջին պարով, կը ներկայացնէ նաւ մը, դէպի Չինաստան: Նաւուն մէջ կան երեք այրեր եւ մէկ կին:

Տը Սիզ, կնոջ ամուսինը, ամենապարզ եւ ժիդոյն տիպարն է, հանդարտ, ինքնավստահ, քիչ մը արկածախնդիր : Իր կինը, Իզէ, լաւագոյն կերպով իրագործուած տիպարներէն մին է բեմին վրայ, տկար, պչրուտ, բայց լուրջ, որովհետեւ կը սիրէ ապահովութիւնը, այսինքն ամուսինը եւ ընտանիքը: Տենդավառ, աներեւ պրպտող անիրագործելի absolu մը, իդեական տկարութիւն, խորամանկութիւն : Մէկ խօսքով՝ կինը:

Ալմաւիքը կարելի է նկատել իբր ամէնէն յաջող տիպարը , որովհետեւ մարդկային , որովհետեւ բնական: Անոնցմէ որ հաճելի են կիներուն եւ դիտեն, կը յաջողին գործի մէջ եւ դիտեն: Քիչ մը շատ անկեղծ , լիրբ, հրապուրիչ եւ առնական :

Տասը տարի առաջ սիրած է Իզէն: Թերեւս դեռ կը սիրէ:

Կը մնայ խաղին հերոսը, Մեզա: Ինչպէս միւսները, այս ալ իր կեանքին «կէս օրուան» շրջանին մէջ է, եւ տեղի կ'ունենայ մեծագոյն պայքարը : Մաքուր է, կոյս է, ուշած է նուիրուիլ Աստուծոյ, եւ զայն փնտռելու կ'երթայ ընդմիշտ, բայց նաւուն վրայ փորձութիւն մը կայ, կին մը, Իզէն: Եւ քանի որ Աստուած չէ ուշած այդ սէրը, Մեզա զայն կը նուիրէ Իզէին:

Երկրորդ արարին — արդէն Չինաստան ենք— ամուսինը կը մեկնի ճամբորդութեան, եւ երկու սիրահարները կրնան միանալ:

Թատերախաղը կը լրանայ երրորդ արարով մը: Իզէ զաւակ մը ունեցած է Մեզայէն, բայց անլքած է թէ իր աշխարհային սէրը, թէ զաւակը : Կը տառապի, մեղք է դործեր: Եթէ Իզէ ամուսինը խարեց, ինքն ալ, Մեզա՝ Աստուած խարեց:

Իզէն, չատ բնական եւ իդեական հակադրեցութեամբ մը մեկնած է Ալմաւիքի հետ, տղամարդուն հետ, ապահովութեան հետ: Երախան հիւանդ է, պիտի մեռնի, ինչպէս Իզէ եւ Ալմաւիք որ դատապարտուած են Չինացիներու կողմէ սպանուելու: Բայց ահա Մեզան: Փոքր կռիւ մը երկու մարդոց միջեւ: Ցաղթականը Ալմաւիք՝ կը մեկնի Իզէի հետ, ձգելով մեռած երախան եւ Մեզան որ պիտի մեռնի եւ որ կը խօսի արդէն Աստուծոյ հետ, ինչպէս դպրոցի մը երկու ընկերները: Ալմաւիք վերջին պահուն դեռը իյնալով խեղդուած է եւ Իզէ կը վերադառնայ մեռնելու անոր հետ զոր սիրած է աշխարհէն դուրս, մարդկայինէն վեր, եւ որուն կը միանայ մահուան մէջ, քանի որ կեանքը զանոնք միշտ կը բաժնէր: Ամուսնութեան մէջ երկու անձեր համակերպած են իրարու, — չնութեան մէջ, երկու անձեր դատապարտուած են իրարու, կ'ըսէ Քլոտէլ նոր նախադասի մը մէջ:

Այս դուռ Քլոտէլեան նիւթը ունի դեղեցկութիւնները եւ հեղինակին յատուկ թերութիւնները : Նախ՝ հին դործ է եւ ինչ որ կրնար նոր եւ յանդուգն թուիլ այն տեսն, կը ներկայացնէ հիմա նախնական երեւոյթ մը: Ոչ թէ պարզ, նոյնիսկ քիչ մը պարզունակ (simpliste) խօսակցութիւն մը որ երբեմն զարմանք կը պատճառէ. այնքան իր մելոդրամատիկ քնարերգութեամբ կը մօտենայ

ծիծաղելին : Ոչ մէկ վայրկեան, նոյնիսկ թա – տերախաղին յաջող մասերու ընթացքին, ունկն – դիրը կ'ապրի ողբերգութիւնը : Կարծես բացակայ է, «դուբան»է բոլորովին եւ երբեք հետաքրքրու – թիւն եւ փափաքը չունի ներս մտնելու :

Կը մտածեմ որ եթէ նիւթը անծանօթ հեղի – նակի մը գործը ըլլար եւ ներկայացումը կազմա – կերպէր երկրորդական թատերախումբ մը, ապա – հովաբար անյայտ պիտի անցնէր : Այսքան անուն – ներ եւ հեղինակութիւններ իրար եկած՝ կը խո – չորցնեն ձախողութիւնը :

Գնահատելի է Jean Louis Barrautի բեմադրու – թիւնը : Շատ դժուարին տեսարաններու մէջ ան դրած է բացառիկ ճաշակ մը : Խաղարկութիւնը, ըսի, անթերի էր մասամբ : Այս վերջին բառը կը վերապահեմ մանաւանդ պատ. Պառոյի որ հե – ռու էր իր հերոսէն : Իր խաղը, ըսած ենք ուրիշ առթիւ, չատ աշխատուած, ջղային, հակառակ իր տաղանդին, յոգնեցուցիչ եւ ճնշող է : Jacques Dac – qumine պատուաւոր ամուսին մը եղաւ : Աւելին կարելի չէր : P. Brasseur մեծ դերասան է, «ներկա – յութիւն» մը ունի բեմին վրայ ինչպէս կ'ըսեն Ֆը – րանսացիները եւ Ալմառիքի դերը խաղաց բաց – առիկ տաղանդով մը : Կը մոռնաք դերասանը, մար – դը որ կ'ապրի : Տիկին E. Feuillère դեղեցիկ, պրամիա, առաջնակարգ դերասանուհի է : Այնուն մը որ գովեստի չի կարօտիր :

ԱՐՓԻԿ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

մեծ վնասներ կրած է : Կռիւներ տեղի կ'ունենան Կորնթոսի չրջանին մէջ, ուր ապստամբները մեծ ուժեր համախմբած են :

Պելժիա որոշեց անմիջապէս դադրեցնել կա – ղի արտածումը դէպի Ֆրանսա (օրական 218.000 խորանարդ մեթր) : Պելժերը կ'առարկեն թէ Ֆը – րանսա չէ յարգած իր առեւտրական յանձնառու – թիւնները :

Դ-ԺՈՒԱՅԻՆ ՄԵՔԵՆԱՑ ՄԸ պայթեցաւ Գա – հիրէի Վերաքննիչ Ատեան մէջ, ընդհ. դատախա – զի գրասենեակին առջեւ, սպաննելով երկու հոգի եւ վիրաւորելով 22 հոգի : Այդ միջոցին դատա – խաղը կը քննէր վարչապետ Նոքրաշի փաշայի սպանութեան թղթածրարը : Ջերբակալուեցաւ կասկածելի մը, անդամ Իսլամական եղբայրու – թեան : Վարչապետը 200 ոսկի պարգեւ վճարել տուաւ ծառայի մը որ օգնած էր ձերբակալման :

ՓԱՐԻԶի դերմանական նախկին դեսպանը, Օթթօ Ապէց, Լոնտոն փոխադրուեցաւ Շէոլ – Մի – տիի բանտէն, վկայութիւն տալու համար մատչ – ելիներ Նիւրնպէրգի եւ Մանչեսթրի դէմ եղած ամբաստանութեանց մասին : Նորէն բանտ պիտի փոխադրուի :

ԱՐՁԱՆԹինի մէջ յանկարծամահ եղած է Շարլ Լէսքա, Je Suis Partout չաբաթաթերթին տը – նօրէնը, որ մահուան դատապարտուած էր ի բա – ցակայութեան, իբրեւ դաւաճան : Իր ամբողջ հա – րստութիւնը տրամադրած էր թերթին :

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԴԷՄ ան – ուանարկութիւն կատարած ըլլալով, Les Paroles Françaises չաբաթաթերթին տնօրէնը 50.000 ֆրանք տուգանքի դատապարտուած էր, վարիչն ալ՝ մէկ ամիս բանտարկութեան եւ 150.000 ֆր. տուգան – քի : Երկուքն ալ վերաքննութեան դիմեցին, բայց հետեւանքը եղաւ ծանրացում պատիժներու, — 50.000 ֆրանք տուգանքը բարձրացաւ 100.000ի, վարիչին տուգանքն ալ՝ 200.000ի :

ՀԱՐԻՒՐ ՄԻԼԻՈՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ կը պահան – ջեն խումբ մը արուեստագէտներ, դատ բանալով փարիզեան չաբաթաթերթի մը դէմ որ երեւան հանած էր իրենց նեթքին գաղտնիքները :

ՀԱՑ ՄԸ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ եղաւ Լիոնի մէջ, յունի – ուար 11ին, Ռոն գետը նետուելով : Կամուրջին ցատկած տեղն ծրար մը նետած էր քիչ անդին կե – ցած աղջկան մը : Ծրարին մէջ դատաւ անձնական իրեր եւ անձնագիրը,— Գէորգ Նիկողոսեան :

ԹՈՒՐՔԻՈՑ դահլիճը (Հասան Սաքա) հրա – ժարեցաւ ներքին դժգոհութեանց հետեւանքով :

ՄԱՀԱՊԱՏԻԺԸ վերահաստատուեցաւ Ռուման – նիոյ մէջ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Խանչէրեան եղբայրնե – ը կը ծանուցանեն թէ այսօր կիրակի Փարիզի Հա – յոց եկեղեցիին մէջ, յետ պատարագի Հոգեհան – գստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց հօր՝ Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԽԱՆՉԷՐԵԱՆի յիշատակին հա – մար : Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները : Իսկ կիրակի կէսօրէ վերջ այց անոր դերեզմանին Քաշանի մէջ :

ՃԱՇԱՐԱՆ

AU CHAPON FIN ՍԱՐԵԱՆ

Արեւելեան եւ Ֆրանսական ընտիր կերակուրներ, Ամերիկեան պառ, Մարսէյլի նշանաւոր Քանըպիէ – րէն 50 մեթր հեռու միայն :

Հեռ. Ç. 02-43 18 Marché des Capucins

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

ՊՈՄՈՆԻ մասնաճիւղը կը տօնէ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 16ին, կէսօրէ վերջ եկեղեցւոյ կից սրահին մէջ :

●

ՎԱԼԱՆՍԻ մէջ Կ. Խաչի մասնաճիւղը կը տօնէ, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 23ին կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Պ. Ց. Կօշկակարեանի մեծ կառատան մէջ, (11 Ave. Gam – betta) :

Կը ներկայացուի ԿԱՂԱՆԴ ՊԱՊԱՆ (մէկ արար) Թատերդութիւն : Ձոխ յայտագիր, պիւֆէ : Աւան – դական տօնածառ եւ կաղանդի նուէրներու բաշ – խում : Մուտքը ձրի է :

×

ՌՈՄԱՆԻ մէջ կը տօնուի Յունուար 29ին :

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Խանասոր» խումբի հանդէսը, Յունուար 30 – ին : Մանրամասնութիւնները չուտով :

ՀԱՑ – ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՒՈՒՂԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Բացուած է, խնդրոյդ տարեշրջանի բաժա – նորդագրութիւնը : Ապրուստի չարաճուն սղու – թեան, թուղթի եւ տպագրութեան եւ փոխադրա – կան ծախքերու յաւելումը նկատի առնելով նոր բաժանեդին որոշուած է 1949 Յունուարէն սկսեալ՝

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԿԱՂՈՒԹՆԵՐ՝ 500 ֆրանք :

ԱՆԳԼԻԱ, ՔԱՆԱԴԱ, Մ– ՆԱՀԱՆԴՆԵՐ, Կիպ – րոս, Պաղեստին, Եգիպտոս, Հնդկաստան եւ իրաք 2 տոլար :

ՄՆԱՑԵԱԼ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ համար 600 ֆրանք :

Կը խնդրուի ՀԱՑ – ԲՈՑԺի բարեկամներէն, դիւրացնել մեր գործը, գտնելով նոր բաժանորդ – ներ, եւ ծանօթացնել մեր թերթերնուս շրջանա – կին :

Ո եւ է դիմում եւ առաքում կատարել վարչա – կան հասցէով,— ՆԱՍԻՐՈՎ ՎՇՏԱՒՒՆԻ (Nercessian Khosrow), 17 rue Damesme — Paris (13) :

ՄԱՐՏ 13ին ՖՐԱՆՍԱՀԱՑ Կ. ԽԱՉԻ ՍԿՎՐԱ – ՆԻ մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսը : Կը խնդրուի նկատի ունենալ :

ԼԻՒՆԷՆ տիկին Զարուհի Մանուկեան, ծնեալ Թովմասեան, Սառնացի, կը փոխադ մօրաքրոջ զաւակները՝ Զապէլ, Նազարէթ, Աւուկ եւ Ով – սաննա Սէմէֆեաններէն՝ որոնք Յունուարին կը գտնուին, Կիլիկիոյ պարպումէն ի վեր : Գրել հե – տեւեալ հասցէին.— Mademe Zarouhi Manoukian, 48 rue Dunoir, Lyon (Rhône), France : Կը խնդրուի «Ազատ Օր»էն արտատպել սոյն փոստատուքը :

Սեւֆռնիկ մեծ նուագահանդէս

ՈՒՐԱՔ ԵՐԵԿՈՑ 21 ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԺԱՄԸ 21ԻՆ

SALLE GAVEAU

ՕՀԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆ (Խաչատուրեան)

Կը ղեկավարէ «Վամուրէոյի» նուագախումբը

Կը մասնակցին ՌԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ, Օր. Ի – ՐԻՍ ՊԻՒԼՊՒՐԼԵԱՆ եւ երկսեռ երգչախումբ մը :

Ցայտագիրը — Մենտելսընի Իւրլ Պլաս, Պէթ – հովէնի 5րդ սէֆոնին, Արամ Խաչատուրեանի դաշնակի concertoն, Օհան Տուրեանի « Փրոլոկ սէնֆոնիք»ը եւ Տաղ Հայաստանի :

Տոմսերը Մէզոն Տիւրան Place de la Madeleine, Սալ Կալօ, Թօփալեան տպարան եւ Պ. Մալաճեա – նի քով, 32 rue Clery :

ԼԻՈՆԻ ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

կազմակերպած ընտանեկան մեծ պարահանդէսը, Յունուար 29ին, Վիլլէօրպանի Թաղապետական պարասրահին մէջ : Մանրամասնութիւնները տեղ – ույն վրայ :

Համեղ կարակո՞ւր

ՄԻՄԻԱՑՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

ԼԻԼԱՆ.— AUX LILAS

Կրնայ հրամցնել ձեզ մաքուր եւ միւնոյն ա – տեն մատչելի :

Այս օրուընէ փոթձեցէք 24 St. Lazare, Paris (9) : Métro Trinité կամ Notre Dame de Lorette :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ԵՐԵԿՈՑԹ – ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Ց. Դ. Ազբիւր Սերոբ եւ Մկրտիչ Եօթնեղ – բայրեան խումբերու, 22 Յունուար չաբաթ երե – կոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, 5 rue Brossolette, Salle Laiquei մէջ, Kremlin Bicêtre :

Կը նախագահէ ընկեր Գ. ՄԻՐՈՑԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ ԽԱ – ՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ :

Գեղարուեստական բաժին մասնակցութեամբ՝ Ալֆորվիլի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի եւ ընկեր ԲԵ – ՆՈՑԻ : Մեներգ, արտասանութիւն եւ անակնկալ – ներ, կէս գիշերէն յետոյ եւրոպական պարեր Եվ – րատ Նուագախումբով Պ. ՕՆՈՍԵԱՆի ղեկավարու – թեամբ : Ձոխ պիւֆէ : Մուտքը 75 ֆրանք

Հաղորդակցութիւն.— Métro Porte d'Italieէն autobus 125, իջնել Mairie K Bicêtre :

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Բ. Ը. Միութեան տարեկան պարահան – դէսը տեղի պիտի ունենայ Յունուար 16ին, պատ – ուոյ հովանաւորութեամբ ԱՌԱՔԵԼ ՆՈՒՊԱՐ ՓԱ – ՇԱյի Hotêl GEORGES V ի սրահներուն մէջ : Երկու օրքէսթր եւ անակնկալներ :

Կը խնդրուի այժմէն ապահովել սեղանները դիմելով Պ. Պալըքճեանի, 43rue des Petits Carreaux : Հեռախօս՝ Gut. 08-48 :

ԻՆՔՆԱՁԱՐԺ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Շուտով ապահովագրութեան յաւելում պիտի ունենաք, եթէ արդէն իսկ չէ եղած : Ձեր չահը կը պահանջէ այս չարիքէն խուսափելու համար, դիմել՝

Գ. Կրօնիկ Ալեւանի

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ – ԴՈՐԾԱԿԱՏԱՐ

107 Bld. Magenta Paris (10), Métro Gare du Nord

Հեռաձայն TRU. 02–20

LA VUE
EST UN DES ELEMENTS
ESSENTIELS DE LA PRODUCTION
UN TRAVAIL MAL ECLAIRE PROVOQUE
LA FATIGUE, D'OU DIMUNITION DE LA
PRODUCTION
POUR ECLAIRER VOTRE TRAVAIL D'UNE
FAÇON RATIONNELLE, CHOISISSEZ UN
DES 25 MODÈLES DES LAMPES
ARTICULÉES
« CHARMA »

ETUDIÉS POUR LE BUREAU, L'ATELIER
ET L'USINE
AVEC DIFFERENTES FIXATIONS,
Plusieurs milliers en service aux Usines :
FORD, PANHARD, RENAULT, S. N. C. F.
THOMSON HOUSTON, etc.
LA LAMPE «CHARMA» ORIENTABLE EN
TOUS SENS EST TRES ROBUSTE
ET INDÉREGLABLE
Modèle à partir de 1500 Frs. (tout équipé)
Demandez la notice.
En vente chez votre électricien, à défaut,
à notre magasin de gros :
18, Bld. SAINT – JACQUES – PARIS (14)
Tél.: GOB. 33–27
DIRECTION: ATELIERS CHARLES MARTIN
Département Construction électrique
99, Bld. Haussmann – PARIS (VIIIème)
Industriels ! Demandez notre Brochure
« l'Augmentation de la Production par les **Petits riens**»

LA MÉDITERRANÉENNE

2 Rue de la Grange Batelière, Paris

ԼԱՒԱԳՈՑՆ ՃԱՇԱՐԱՆՔ ԱՐԵՒԵԼՔՑԻՆԵՐՈՒՆ

Maison CHRISTOU

Շատ հաճելի միջավայր մը, դեղեցիկ սրահ – ներ պատշգամբներով, արեւելեան համադամ կե – րակուրներ, օղի եւ աղանդեր :

Հեռաձայն PRO. 03-98

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վեցամսեայ 800 ֆր., Արտ. 10 տոլ. կամ 3 աճգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 18 Janvier 1949 Երեքշաբթի 18 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N° 5747–Նոր շրջան թիւ 1158 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ Գինն 6 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԵՐ ԳԱՂՈՒԹԸ 1948ին

Ոչինչ արտակարգ : Օրերը սահեցան նոյն ժա–ղոյն միօրինակութեամբ :

Ոչ միայն համատարած անառուդութիւնը, այլեւ հիւրընկալ երկրին յարաճուն տագնապները խորապէս ազդեցին գաղութին տրամադրութեանց վրայ :

Շատոնց դադրած է նեղդաղթի ժխորը : Պաշտօնապէս 7000 հոգի խոստացած էին մեր գաղութին համար, բայց կրցան տանիլ, կ'ըսէ հաշուով, մօտ 4000 : Առաջին կարաւանը՝ 1947 Սեպտեմբերին, երկրորդը՝ Նոյեմբերին :

1948 Մարտին պաշտօնապէս կ'աւետէին թէ 2000 եւս պիտի փոխադրեն : Յարդ, ոչ երբեմնի «լիազօր»ը վերադարձած է, ո՛չ ալ Ներգաղթի կեդր. Կոմիտէն կը համարձակի լուսաբանութիւն մը հաղորդել :

Ուրեմն բեռ կապղները մատնուած են անտիրութեան, ինչպէս ուրիշ գաղութներու մէջ, Յունաստանէն մինչեւ Իրան :

Եւ ահաւասիկ նոր դժբախտութիւն մը,— արտագաղթ : Յոյներուն կարաւանները դէպի հարաւ. Ամերիկա :

Ուշադրաւ դէպք մը՝ ինքնակոչ Ազգ. Միութեան (Ազգ. Ձակատ) լուծումը կառավարական հրամանագրով (1948 Դեկտ. 7), որ մէկ ամիս պայմանաժամ կուտար, հաշուեյարդարի համար :

Անշուշտ ձեռնհաս իշխանութիւնը իրենց բացատրած է այս անօրինութեանց պատճառները : Ամէն պարագայի մէջ, վարկաբեկիչ պարագայ մը գաղութին համար :

Ինչ կը սպասուէր իրական Ազգ. Միութենէ մը, եւ ի՞նչ դատնք մեր դիմացը, անկուսակցականներ դիմակի մը տակ :

Բարեմիտ, անկեղծ հայրենասէրներ չէին պակսեր իր շարքերուն եւ վարիչներուն մէջ :

Բայց, դեկավարութեան բուն կորիզը, չար ոգին կը կազմէին երեքէն հինգ դիմակաւորներ, որոնք ամէն օր «բոյր» մը կ'ելեկէին, կառարուած իրողութեան առջեւ դնելով ժողովականները :

Կուգա՛յ ժամանակը, ամբողջովին պարզելու համար քառամեայ գործունէութեան պատկերը :

Ինչ արժանիքներ ալ վերագրեն այս ինքնահաւան եւ խելակորոյս խմբակցութեան, պիտի չկրնան ժխտել թէ չատ աւելի ծանր կը կշռեն անոր մեղքերն ու արատները :

Արձանագրենք այդ արատներուն ամէնէն սեւն ու անքաւելին :

Միութեան կարգ մը գործակալներու թերթը մշակեցին բոլշեւիկեան հունտ մը, — լրտեսութիւն եւ մատնութիւն : Մատնագիտական հմտութեամբ եւ պղծութեամբ : Մէկ բանտէն միւսը նետելով ծերունիներ եւ երիտասարդներ, կատարելութեան հասցնելով եղբայրադաւ խուժանավարութիւնը :

Իրենցօրկեստր գործաւ կենդանի յիշատակարան մը վաւերական «խաֆիէ»ներու : Մին–չեւ վերջին օրը : Մինչեւ թերթին փակման ժամը :

Պատերազմի չորս տարիներուն, երբ ամէն մարդ իր շունչն կը վախնար, Դաշնակցութիւնը ունէր մէկ մտահոգութիւն,— Ի՞նչպէս ընել որ ոեւէ Հայու քիթ չարիւնի :

Եւ չարիւնեցաւ : Այսօրուան սեւհոգիներն այ կրցան հանդիստ չարունակել իրենց սեւ շուկան : Կամ «պլօթ»ն ու նարտը :

Իսկ իրե՞նք : Եթէ միայն Մարսէյլի սալայատակները լեզու ելլէին ...

Լման չորս տարի, օրը իրիկուն չէր ըլլար, եթէ չաղաղակէին, դրաւոր եւ բանաւոր, տեղացիներուն ալ աչքը մտնելու համար.

— Գիտէ՞ք, մենք ձեզի հետ կը կռուէինք, երբ երկիրը արիւն – արցունք կուլար : Իսկ այս մար–դիկը միացած էին թշնամի Գերմաններուն ...

Ֆրանսացին ինք անխնայ կը զոհ Դիմադրականներ ճակատին ցորենն ու որոմը : Ի հարկին վճիռներ կ'արձակէ :

Այս պարոնները տակաւին չկրցան զանազանել, բուն հերոսները — դժբախտաբար մեռած — եւ հասարակ խաչագողները :

Եւ այսօր ալ աւետաբեր օրուան կը սպասեն, հաշիւ տեսնելու, «Դաշնակցականի արիւն խմե–լու համար» ...

Ո՞վ բացաւ այս փոսը :

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ «ԱԶԱՏ ՔԱՂԱՔԱՑԻ»

Անցեալ հոկտեմբերին ի վեր , թերեւս առա–ջին անգամ էր որ այսքան «թեթեւցած» կը զգայէի Շ. Նարդունիէն :

Շաբաթ : Նոր վերադարձած էր Prof. Renardի բու–ժարանէն :

— Շատ լաւ գտաւ վիրաւոր աչքս : Ակնոցը փոխեց : Ցետոյ աւետեց թէ կրնամ երբեմն դուրս ելլել, եւ... կարդալ :

= Անշուշտ երկարատեւ հանդիստ մըն ալ պատուիրեց, դէպի Միջերկրականի ափերը, կամ Ալժերիա :

— Դեռ ոչ : Մէկուկէս ամիս մը եւս պիտի քաշչեմ, եղբեմն իրեն հանդիպելով : Տարօրինակ հիւանդութիւն որուն գաղտնիքը չէ պարզուած տակաւին : Բժիշկը նոր գործողութիւն մը կատա–րած է առջի օր, նոյն պարագաներուն տակ :

= Քաղաքակրթութեան բարիքներէն : Ջրա–ձիգ, լարուած աշխատանք, տեւական եւ սպառիչ ուքնութիւն ...

— Սկսայ ուսումնասիրել աչքի հիւանդու–թեանց վերաբերեալ գիրքերը : Կը կարծէի թէ décollement de la rétine էր իմ ունեցածս, բայց այժմ տարբեր կը մտածեմ, պիտի չանամ լուծել գաղտ–նիքը :

= Ի սէր Զարեհ Ս. Աստուածածնի (Ար–մաշ), մի՛ խրիր նորէն...

— Եօթը տարին անդամ մը կը կրկնուի եղեր :

= Եօթը բարենշան թիւ է եւ կրնայ եօթանա–սունն ալ նշանակել : Առ այժմ նայէ որ չարաչար չզործածես քաղաքացիական իրաւունքներուդ վե–րահաստատումը : Վ.Ա.Հէ

Հիւլէական գործարաններ Խ. Հայաստանի մէջ

« Նիւ Եորք Թայմզ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Խ. Միութիւնը ստորերկրեայ կարեւոր դոր–ծարան մը հաստատած է Խ. Հայաստանի մէջ, հիւլէական արտադրութեանց համար , սկսե–լով իւրանիումէն : Այս նոր գործարանը հաստատուած է եղեր Զանգու (Հրազդան) գետին վրայ, երեւանէն քանի մը քիլոմեթր դէպի հիւսիս եւ կազմակերպուած համաձայն Բերիայի հրահանգ–ներուն : Կ'ըսուի թէ Բերիա նախագահն է խորհր–դային հիւլէական ուժի յանձնաժողովին :

Թղթակիցը կ'աւելցնէ թէ վեց ահագին քա–րանձաւներ փորուած են բլուրներու մէջ, տեղա–տորելու համար նոր գործարանին մեքենակաները : Այս առթիւ կը յիշէ թէ երեւան կը գտնուի Իրանի սահմանագլուխէն 50 քիլոմեթր դէպի հիւսիս, իսկ Թբլիսիան սահմանագլուխէն հեռու է 250 քիլո–մեթր :

Միւս կողմէ, կ'ըսուի թէ Լւրանիումի նոր հան–քեր գտնուած են խորհրդային երկրամասներու կողմէ, Օսեթիայի (Թիֆլիսի հիւսիսակողմը) եւ Սվանեթիոյի (հիւս. արեւմտեան Վրաստան) շր–ջաններուն մէջ : Վերջապէս, կարեւոր քանակու–թեամբ հանածոներ եւ մեքենական կարգուսարք փոխադրուած են Զանգու (Երեւան), արեւելեան Գերմանիայէն :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ թագաւորը վերջնագիր մը տը–ւաւ տասը կուսակցութեանց վարիչներուն, որ – պէսզի համաձայնին, միացեալ կառավարութիւն մը կազմելու համար : Պայմանաժամ տուած էր 24 ժամ, եւ բոլորն ալ համակերպեցան : Սոֆուլիս հրաժարած ըլլալով, ուրիշ մը պիտի կազմէ նոր դահլիճը : Պաշտօնապէս կը հաղորդուի թէ կա–ռավարական զօրքը ետ առած է Նաուսան (արեւ–մտեան Մակեդոնիա), որ ապստամբներուն ձեռքը անցած էր վերջերս :

ՋԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԻ, երկու ընկերներու հետ , մառէչալ Ալիզ էլ Մասրի փաշա, որ Եգիպտոսի բանակին սպարապետն էր պատերազմի առեն : Հեռագիրը կ'ըսէ թէ վտանգաւոր թուղթեր գըտ–նուած են բնակարանին մէջ :

ԱՐՀԵՍՏԱԿՑԱԿԱՆ Միութեանց համաշխար–հային դաշնակցութեան գործադիր ժողովը երէկ բացուեցաւ Փարիզի մէջ : Ամերիկա եւ Անգլիա կը սպառնան քաշուիլ, կազմակերպութիւնը կտրիճ–ներուն ձեռքն անցած ըլլալով :

Գիներն իջեցնելու փորձեր

Կառավարութիւնը հրատարակեց առաջին հրա–մանագիրները, 1948 Դեկտեմբեր 31ի աստիճանին վրայ պահելու համար գիները, հետզհետէ աւելի ժամանցնելու պայմանով :

Այսպէս, Յուրին գինը պէտք է վերահաստատ–ուի Դեկտեմբեր 31ի հիման վրայ, բոլոր տուրքերը հաշուելով : Ուրեմն չեզեալ կը համարուին նոր յաւելումները : Նոյնպէս ածուխին գինը : Ուտեստի նոր գիներն ալ սահմանուած են : Կարագը 550 եւ 595 ֆրանք, համաձայն տեսակին : Միսին գինը պիտի ըլլայ այն ինչ որ 1948 Հոկտեմբեր 14ին էին :

Վարչապետը ճառ մը խօսելով գաւառի մէջ , յայտարարեց թէ «կը նախընտրէ դիմադրել եւ ճշմարտութիւնն ըսել, փոխանակ տեղի տալու աշխատավարձի յաւելման պահանջներուն առ–ջեւ» :

Պատասխանելով եղած քննադատութիւննե–րուն, աւելցուց.

— « Աշխատավարձի յաւելումը յառաջ կը բերէ գիներու բարձրացում, թղթադրամի աճում, գործազրկութիւն, թշուառութիւն եւ կործանում : Գիտենք թէ ուր առաջնորդեց մեզ առանց պահես–տի չէքեր քաշելու քաղաքականութիւնը : Աշխա–տավարձի յաւելումը յառաջ կը բերէ նաեւ արժեզնի բարձրացում : Ի՞նչպէս արտածում կատա–րենք երբ չատ բարձր են մեր արժեզինները : Եւ ի՞նչպէս ճարպանիլ, հրանիւթ ներածել, եթէ ի վիճակի չենք արտածում կատարելու : Մինչեւ հի–մա ունինք Մարշըլի ծրագիրը, որ այնքան քննա–դատուեցաւ : Այդ ծրագրին պայմանաժամը կը լրանայ 1952ին : Ի՞նչպէս պիտի գործենք այնա–տեն, երբ մեր արտածումները չեն գոցեր մեր ներածումները : Արդարեւ, արտածումները հազիւ ներածումներուն 52 %ը կը կազմեն »

Կառավարութիւնը կը յուսայ հաստատուն եւ տանելի վիճակի մը վերածել գիները, մինչեւ ե–րեք ամիս :

★ Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը կը չարու–նակէ գործադուլներ սարքել, արժեցնելու համար իր պահանջները : Թուլմանի նաւարանին աշխատա–ւորներէն 30 %ը գործադուլ յայտարարեցին : Ու–րիշ տեղեր ալ խրտումներ կը նշմարուին :

★ Փանաւա, ինքնաշարժի մեծ գործարանը, անշարժութեան դատապարտուեցաւ ուրբաթ օր, երբ իր 4000 բանուորները նստուկ գործադուլ յայտարարեցին : Մասնաւոր խմբակներ կազմուե–ցան անմիջապէս, որպէսզի գործադուլը չխան–գարուի : Բայց հանրապետութեան պահակները եւ տոտիկանութիւնը միջամտելով, պարպեցին գոր–ծարանը, որ կը գտնուի Փարիզի հարաւակողմը : Գործադուլի որոշումը տրուեցաւ անմեծ մեծա–մասնութեամբ : Ոչ – համայնավարները մեծ մա–սով դէմ քուէարկած կամ ձեռնհաս մնացած էին :

Շարժումը սկսելով այս մեծ հաստատութե–նէն, Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը կ'ուզէ արժե–ցնել իր պահանջը, 25 % յաւելում, զոր կառա – վարութիւնը վճռապէս կը մերժէ : Անցեալ աշնան ալ նոյն ազդանշանը տրուեցաւ ուրիշ մեծ հաս – տատութենէ մը, Ռընոյէն :

ՀՐԵԱՆԵՐԸ ԵՒ ԱՐԱԲՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆի՞Ն

Բարենշան լուր մը.— Եգիպտոսէն վերջ, Լի–բանան եւ Այղրյորդանան եւս տրամադրութիւնը յայտնած են բանակցելու եւ դինադադար կնքելու Իսրայէլի հետ :

Հեռագիրը կ'ըսէ թէ Լիբանանեան պատուի–րակութիւն մը, որ գրասեղ հրահանգներ ստացած է իր կառավարութենէն, Յունուար 16ին հանդի–պում մը ունեցաւ Իսրայէլի ներկայացուցիչնե–րուն հետ, հիւսիսային Պաղեստինի սահմանին վրայ :

Ուրիշ հանդիպում մը սարքուած է չորեքշաբ–թի օրուան համար, ի ներկայութեան զինադա–դարի յանձնախումբին : Կ'ըսուի թէ Իսրայէլ յան–ձն առած է վերադարձնել իր գրաւած Լիբանա–նան 15 գիւղերէն չորսը :

Միւս արաբական պետութիւնն է Անդրյորդա–նան, որուն հետ բանակցութիւններ կը կատար–ուին երկար տեւնէ ի վեր : Հրէական աղբիւրէ կը հաղորդուի թէ բանակցութիւնները յաջող ընթաց–քի մէջ են եւ զինադադար պիտի կնքուի մօտերս :

Այս երկու բանակցութեանց մասին պաշտօ–նական լուրեր պիտի չտրուին, մինչեւ որ վերջ–նական ելքի մը յանգի Հռոդոսի խորհրդաժողովը՝ Եգիպտոսի եւ Իսրայէլի միջեւ :

★ Վերջին լուրերու համաձայն, եթէ այս անջատ բանակցութիւնները յաջողին, Լիբանանի, Անդրյորդանանի եւ Սուրիոյ պատուիրակները Հռոդոս պիտի երթան, մասնակցելու համար խորհրդաժողովին : Այս տեղեկութիւնը կը հաս–տատուի ՄԱԿի միջնորդին օգնականներէն կ. Սթավրոփուլոսի երթեւեկներով : Սթավրոփուլոս նախ Ամման պիտոց չաբաթ օր , խորհրդակցելով Անդրյորդանանի վարչապետին եւ ազգ. պաշտ–պանութեան նախարարին հետ : Ցետոյ օդանաւ յատկեց եւ իջաւ Պէյրութ, խորհրդակցելու հա–մար Լիբանանի կառավարութեան հետ, իսկ Դա–

Ղուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ

ՎԱՂՈՒԱՆ ՊԱՀԱԿՆԵՐԸ

Ուզենք չուզենք, այսօրուան սերունդը կոչուած է ըլլալու պահակը ազգային արժէքներուն, այն իսկ պատճառով, որ երիտասարդութիւնը վաղն է, իսկ երէցները այլեւս երէկն են միայն:

Աւիկա արժէքի հարց մը չէ անշուշտ, այլ պարզապէս յաջորդութեան իրաւունք մը, զոր օրինադրքի վերածուած իրաւագիտութիւնը կը ճանչնայ եւ կ'ընդունի: Ըստ այս իրաւագիտութեան՝ զաւակներն են, որկր ժառանգեն հայրերուն թողած ունեցուածքը, ինչպէս տիտղոսն ալ, ատոր համար հարկ եղած արժանիքը ունենան կամ ոչ:

Այսպէս է անհատական կեանքի մէջ. այսպէս է նաեւ հանրային կեանքի մէջ:

Երիտասարդութիւնը այն առեն միայն կը բարձրանայ արժէքի, երբ բան մը կ'աւելցնէ պատրաստ ժառանգութեան վրայ: Առանց այս «յաւելում»ին՝ իր առաքելութիւնը կարելի է նկատել վրիպած:

Նորերը պէտք է դիտնան, պէտք է մանաւանդ կարենան իրականացնել հիներուն կողմէ իրենց փոխանցուած երազը, առանց երբեք զայն վախճան մը նկատելու ստակին: Վանդիներազները վախճան մը չեն, այլ պարզ հանդրուաններ միայն: Հոն, ուր կանգ կ'առնէ երազը, այսինքն հասնելու ձգտումը, հոն կանգ կ'առնէ նաեւ յառաջդիմութիւնը:

Երիտասարդութեան կոչումն է, ուրեմն, ձգտիլ հասնիլ անհասանելիին եւ նուաճել անյաղթելին: Ոչքան մեծ է թիւը իր կատարած նուաճումներուն, իր ձեռք բերած յաջողութիւններուն եւ իրագործած նպատակներուն, այնքան մեծ է ինքն ալ իր որակով եւ իր արժանիքներու դումարով:

Երիտասարդութեան պարտքն է ջանալ աւարտել ինչ որ հին սերունդները ոչ կրցած են, ոչ ալ ժամանակ ունեցած են աւարտելու: Երիտասարդութիւնը մենք կրնանք դատել ոչ այնքան համաձայն իր ըսածին, որքան համաձայն իր ըլլածին: Որքան փայլուն ըլլայ բարոյական իր պատկերը, այնքան փայլուն պիտի ըլլայ նաեւ իր գործը: Որքան խոր ըլլայ իր դրոյմը ժամանակին ու տարածութեան վրայ, այնքան անթառամ պիտի մնայ իր յիշատակն ալ:

Ծերերը կը մտածեն, երիտասարդները կը գործեն: Ֆրանսական Մեծ Յեղափոխութեան հոգեւոր հայրերը եղան Վոլթէրն ու Ժան Ժաք Ռուսօն, բայց 1789ի երիտասարդ սերունդն էր, որ գործի վերածեց անոնց ցանած սերմերը: Մեր փիլիսոփաները լեռ հանդը Աբովեանի, Խրիմեանի, Րաֆֆիի, Նալբանտեանի սերունդն էր: Այս սերունդը նոյնպէս կարելի է նկատել հոգեւոր հայրը Հայ Յեղափոխութեան: «Ծերուկ մալթըզ»ները նոյնքան արժէք են, որքան երիտասարդ «Մոնթեանեաց»ները: Առաջիններուն մէջ միտքն է, որ կը դործէ, վերջիններուն մէջ՝ ուժը:

Ծերերը կ'ըսեն.— «Եթէ կարենայի»: Երիտասարդները կ'ըսեն.— «Եթէ դիտնայի»: Առաջինները փորձառութիւնն են, երկրորդները՝ կամքը: Այս երկուքին միաձուլումով է, որ կը կազմուի ազգի մը անհատականութիւնը: Երիտասարդները կեանքի դրքին յառաջաբանն են, ծերերը՝ վերջաբանը: Մէկը սկիզբ մըն է, միւսը՝ եզրակացութիւն մը: Երկուքն ալ գիրար կը լրացնեն իրրեւ ուժ, բայց գիրար չեն փոխարիներ:

Երիտասարդութիւնը տարիքի հարց մը չէ, այլ մտքի վիճակ մը: Կամքի ուժ մըն է, երեւակայութեան կարողութիւն մը, յուզումի սաստկութիւն մը: Քաջութեան դերակայութիւնն է վախին վրայ, վստահութեան դերակայութիւնը՝ վարանքին րայ, խիզախումին դերակայութիւնը՝ ընկրկումին վրայ, զղացումին դերակայութիւնը՝ մտածումին րայ, երազին դերակայութիւնը՝ մտածումին վրայ, երազին դերակայութեան» մենք կրնանք հանդիպիլ վաթսունամեայ ծերունիի մը, ինչպէս քսանամեայ երիտասարդի մը մօտ:

Կեանքի մէջ, կեանքի բոլոր մարզերուն մէջ, եղած են ու պիտի ըլլան աշակերտներ եւ հետեւակներ: Առաջինները հետամուտ են բան մը սորվելու, մինչ վերջինները դատապարտուած են, իրենք դիրենք դատապարտած են պարզ ընդօրինակիչներ միայն մնալու: Աշակերտները յառաջդիմութիւն մըն են. գոնէ յոյս կայ, որ յառաջդիմութիւն մը ըլլան: Միւսներէն յոյս չկայ բնաւ. անոնք կորսուած են իրենք իրենց եւ հասարակութեան համար: Ապառողջ տարրն են մեր ժողովուրդին: Թիւ են առանց արժէքի, արձադանգ են առանց ձայնի, մակերես են առանց խորութեան: Քուէ են եւ մատ, լատադիպադրագայինՙ թմբկահարներ: Եւ միշտ հոսանքի մը կը վճռուին իրենց ճաղատ գլուխներուն վրայ:

Մեր դարուն մէջ, ուր ամբողջական պատերազմներ կը մղուին ամբողջական յաղթանակներ հաշելու համար, ընթացիկ առաքինութիւնները բաւարար չեն: Մեծ ճակատամարտները կը պահանջեն եռանդի, ուժի, կորովի անսպառ պահեստ: Ջիղերու պատերազմ մըն է մեր մղածը ամէն օր, պատերազմ՝ մենք մեզի եւ ուրիշներուն դէմ, պատերազմ՝ կեանքին ու շրջապատին դէմ: Կը յաղթէ միայն ան, որ քառորդ ժամ աւելի կը դիմանայ: Ջուր չէ, որ ըսուած է, թէ ապրի մարդը պողպատէ ջիղեր պէտք է ունենայ ծունկի վրայ չիյնալու, անձնատուր չըլլալու համար:

Եռանդի, ուժի, կորովի անհուն պահեստ եւ պողպատէ ջիղեր, այս յաւելեալ տուրքերով է, որ ճամբայ պէտք է ելլէ արդի մարդը, մանաւանդ արդի երիտասարդը, որուն առջեւ բաց են կամ փակ բոլոր դուռները, նայելով թէ ինչ հոգեկան դրամագլուխ կը բերէ հետը:

Երիտասարդութեան ճամբայ մը ցոյց տալը երէցներուն պարտքն է թերեւս, բայց իրենն՝ երիտասարդութեան պարտքն է ամէնէն առաջ ինք իրեն ճամբայ մը բանալը: Ստանալէն աւելի քաղցր է առնելը: Ժառանգուած հարստութիւններէն չէ, որ կը կազմեն մեր անձին արժէքը, այլ չահուած, քրտինքով ու արիւնով ձեռք բերուած յաղթանակները, «Մեզի չտուիք, մեզի չսորվեցուցիք, մեզ չառաջնորդեցիք» ըսող երիտասարդը պարտուած է հոգեպէս, պարտուած է ինք իր մէջ, պարտուած է ի յառաջադունէ: Կ'ուզէինք, որ ան կարենայ ըսել. «Ես ըրի, ես սորվեցայ, ես դասայ»: Թող սխալի, բայց թող գործէ:

Անոնք որ Սուրբ Հոգիէն կը սպասեն փրկութիւնը, անոնք որ իրենց ճակատագրին պատասխանատուները կը փնտռեն իրենցմէ դուրս, անոնք որ պարագաներուն եւ պատահականութեանց կը կառչին իրենց կամքին թուլութիւնը վարագուրելու համար, վերջապէս անոնք որ իրենց ծանրութեան կեդրոնէն դուրս կ'որոնեն խարխոյը, անոնք կորսուած են իրենք իրենց եւ մեզի համար:

... Մեզի համար մխիթարութիւն մը պիտի ըլլայ տեսնել, թէ երիտասարդութիւնը կուտայ իր ունեցած ամբողջը եւ ոչ թէ անոր մէկ մասը: Մխիթարութիւն մը պիտի ըլլայ դարձեալ տեսնել, թէ ան ոչ միայն կը կատարէ իր պարտքը, այլեւս կը ճանչնայ զայն:

Բայց աւելի մեծ մխիթարութիւն է տեսնել, թէ մեր երիտասարդութիւնը հզօր է իր դաղափարականով, թէ մանաւանդ անոր վրայ դրած է իր դրամագլուխը ամբողջութեամբ: Վաղուան դաղափարական մը ունենալը ինքնին արժանիք մըն է թէեւ, սակայն բուն փառքը զայն իրագործելու համար թափուած քրտինքն է եւ ի հարկին նաեւ արիւնը:

Գաղափարականի մը ծառայել ու նուիրել անոր չուքին տակ, թեւերը խաչաձեւ, ոչ պատիւ է, ոչ հպարտանքի աղբիւր: Աւիկա կրնայ ըսել յետին «աստրի»ն ալ:

Մեր պարտքն է հիմա եւ միշտ հարցնել երիտասարդութեան.

— «Ի՞նչ նպաստ բերիր այն դաղափարականին, որուն ուխտեցիր գինուորեալը ըլլալ»:

Որքան մեծ է բերուած նպաստը, այնքան մեծ է պահակի դերը իր արժէքով ու կչիռով:

(Ամբագրական «ՅՈՒՍԱԲԵՐ»ի)

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԱԿՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Գուլկարիոյ դիկտատորը, Ժ. Դիմիտրով

Գուլկարիոյ վարչապետը եւ համայնավար կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարն է Ժօրժ Դիմիտրով, որ տասնըհինդ տարիէ ի վեր ապրած կարդ համբաւ կը վայելէ իր քաղաքացիներուն մէջ: 1933ին երբ Պերլինի մէջ Ռայխստակը (խորհրդարան) այրեցաւ, չորս ձերբակալուողներէն մէկն էր Դիմիտրով իբրեւ համայնավար, որ աշխարհի ուշադրութիւնը կեդրոնացուց իր վրայ: Հիթլէրականները ամէն ամբաստանութեան այրպիսի պատասխանները կուտար որ դերման դատաւորները ակարացան: Դիմիտրով տարաւ յաղթանակը եւ ազատեց գլուխը:

Այսօր իր մեակ մտահոգութիւնն է, ինչպէս կը դրէ ֆրանսական թերթի մը թղթակիցը — երբեք չչեղիլ այն հրահանգներէն զոր Մոսկուան կուտայ իրեն հեռախօսով: Կոմինֆորմի ծոցին մէջ իր առանձնաշնորհեալ դիրքը կը պարտի Մոսկուայի հանդէպ իր մեծ հաւատքին: Երբեք չի վիճաբանիր, այլ կ'ընդունի այն հակասութիւնները որոնք կը պարտադրուին Ը. Մխիթեան կողմէ: Երբ Մոսկուան, այսինքն Բերիան, պետը կէսփէուի, կամ ներչնչողը Կոմինֆորմի, ուզէ «ժողովրդական ոամկապետութեանց» ծանօթացնել իր նոր հրամանները, առաջին անդամ Դիմիտրովի կը հաղորդէ եւ ան ալ իր կարդին կը փոխանցէ իր դրացիներուն: Միակ անձը որ կը դոյէ իր հեռախօսը եւ կը փակէ իր սահմանադլուխը՝ Թիթօն է:

Դիմիտրով ոչ բաւական տարէց է հիմա, քանի մը ճառ միայն կը խօսի տարուան մէջ:

Իր կեանքը կը ներկայացնէ անկախութեան համար պայքարներու չարան մը: Հայրը նմանապէս բանուոր, կը քաջալերէր զաւակները, որոնք կ'երազէին տապալել կառավարութիւնը եւ ազատագրել գիւղացին միջնադարեան սոկրութենէն: Եղափոխութիւնը կը անուցանկր անոնց եղարգնեը:

Դիմիտրով ծնած է 1882ին Ռատոմիրի մէջ: Հազիւ թէ կարդալ — դրել կը սորվի դպրոցը ու 11 տարեկանին կը մտնէ տպագան մը աշխատելու: Իր շահածով կ'օդնէ իր բազմանդամ ընտանիքին: Այդ շրջանին Պուլկարիան նոր ազատագրուած էր Թուրքերէն: Եւ բանաստեղծ Դիմիտրով Պլակօեւ կը տիրէր հոգիներուն, իր հզօրագլուխ դրքոյկներով: Միւս կողմէ ռուսական դրականութիւնը, Տոսթոեվսքի մեծ ազդեցութիւն կը գործեն իր վրայ: Տասնըհինդ տարեկանին կը հրատարակէ «Տպագրիչ բանուորը» թերթին մէջ իր առաջին յօդուածը: Շատ ճարպիկ կազմակերպող եւ մասնակցող է ամէնտեսակ գործադուլի: Աւելի քան 40 տարիէ ի վեր համայնավար կուսակցութեան անդամ է: 1906ին կը կազմակերպէ Փերնիք հանքերու գործադուլը որ 35 օր կը տեւէ: Ամէն տարի մէյ մէկ գործադուլ կը կազմակերպէ ինչպէս հիւսուածեղէնի, լուցկիի, ծխախոտի բանուորներու: Պատերազմէն քիչ առաջ էր որ կազմակերպեց տպագրիչներու գործադուլը Սոֆիայի մէջ, ինչ որ դինք առաջնորդեց Մորմդարան: Ամէնէն երիտասարդ երեսփոխանն էր Պուլկարիոյ ինչպէս եւ առաջին բանուորական ներկայացուցիչը Պալքանեան Եւրոպայի մէջ:

1915ին երբ Պուլկարիա Գերմանիոյ կողմը կ'անցնի, Դիմիտրով, արհեստակցական վարիչներուն հետ, բանտ կը նետուի: Երկու տարի վերջ բանտէն կ'ելլէ, բայց նորէն կը ձերբակալուի, որովհետեւ արձակուելէ երեք օր վերջ, հրաւառ ճառ մը կը խօսէր:

Կոլարովի կ'ընկերանայ եւ իր երազներու երկիրը կ'ուզէ երթալ: Ոտիկանութիւնը կը փնտռէ, գտնելու ամէն տեղ ծուլուն վրայ, սակայն ի զուր, փոթորիկը դիրենք նետած էր Քոնսթանցայի մօտ տեղ մը (Ռումանիա):

Կոմինտերնի երրորդ համաժողովին կը մասնակցի եւ Լենինի ու Սթալինի քով կը նստի: Երբ երկիր կը վերադառնայ, որոշած է միացնել տուքիւնը տապալել, սակայն միացումնիչն է որ կը չախչախէ զինք: Տասը տարի աքսոր, այսինքն տասը տարի դաղտնի ճամբորդութիւն Ա. Ստրիոյ, Եուկոսլաւիոյ, Լեհաստանի եւ Գերմանիոյ մէջ ուր համայնավար կուսակցութեան քաղաքական խորհրդականը կը դառնայ:

Լայփցիկի դատավարութենէն վերջ, Ժ. Մխիթեանը լայնօրէն կը բանայ իր դուռները իր առջեւ եւ Դիմիտրով յաղթականօրէն կը մտնէ Մոսկուա որ իրեն կուտայ սովետական քաղաքացիի տիտղոսը, եւ կը նշանակէ Կոմինտէրնի ընդհ. քարտուղարը:

Պատերազմէն վերջ, վերստին պուլկար քաղաքացի կը դառնայ, 1945 Նոյեմբեր 18ին կը ջնջէ միապետութիւնը: Անկէ ի վեր կ'երազէ իր երկիրը կատարեալ արբանեակ մը դարձնել Ժ. Մխիթեանի:

J. L.

Ս. Ղազար եւ իր նոր գործերը

ԽՄԲ.— Վենետիկի Մխիթարեան Միաբանութեան անդամներէն Հ. Վահան վրդ. Ծովհաննէսեան, բանաստեղծ (Վահատուր) որ վերջերս Սուրիա փոխադրուեցաւ իբրեւ տնօրէն Հալէպի Մխիթարեան վարժարանին, հետեւեալ տեղեկութիւնները հաղորդած է «Մասիս»ի, վանքի ներքին կեանքին եւ գրական – կրթական գործունէութեան մասին.—

Նոր ուժեր ղրկուեցան Արեւելք, թէ կրթական, թէ առաքելական գործերու համար:

Մեծ ուրախութեամբ կը ծանուցանենք թէ Ս. Ղազար կղզին, չնորհիւ քաղաքական բարեացակամ եւ սիրալիր վերաբերմունքին, դարձակուեցաւ, դրեթէ կրկին ծաւալն առաւ. (առաջին անդամ չէ որ Ս. Ղազար կ'ընդարձակուի. աւելի քան մէկ դար առաջ, աւստրիական տիրապետութեան օրով, նոյն բախտին արժանացաւ. բայց այս անդամուանը կը դիէ կ'անցնի նախորդին տարողութիւնը):

Միաբանութիւնը ծրագիր ունի այս ընդարձակուած հողին վրայ հետզհետէ, եւ ըստ միջոցներու տրամադրութեան, կառուցանել նոր չէնքեր, ազգային թանգարան, դրատուն, հայկական ոճով մատուռ եւ այլն:

Այս չինութիւնները ունին մեծ կարեւորութիւնը, անոնք որ իրենց ձախողանքին պատասխանատուները կը փնտռեն իրենցմէ դուրս, անոնք որ պարագաներուն եւ պատահականութեանց կը կառչին իրենց կամքին թուլութիւնը վարագուրելու համար, վերջապէս անոնք որ իրենց ծանրութեան կեդրոնէն դուրս կ'որոնեն խարխոյը, անոնք կորսուած են իրենք իրենց եւ մեզի համար:

... Մեզի համար մխիթարութիւն մը պիտի ըլլայ տեսնել, թէ երիտասարդութիւնը կուտայ իր ունեցած ամբողջը եւ ոչ թէ անոր մէկ մասը: Մխիթարութիւն մը պիտի ըլլայ դարձեալ տեսնել, թէ ան ոչ միայն կը կատարէ իր պարտքը, այլեւս կը ճանչնայ զայն:

Բայց աւելի մեծ մխիթարութիւն է տեսնել, թէ մեր երիտասարդութիւնը հզօր է իր դաղափարականով, թէ մանաւանդ անոր վրայ դրած է իր դրամագլուխը ամբողջութեամբ: Վաղուան դաղափարական մը ունենալը ինքնին արժանիք մըն է թէեւ, սակայն բուն փառքը զայն իրագործելու համար թափուած քրտինքն է եւ ի հարկին նաեւ արիւնը:

Գաղափարականի մը ծառայել ու նուիրել անոր չուքին տակ, թեւերը խաչաձեւ, ոչ պատիւ է, ոչ հպարտանքի աղբիւր: Աւիկա կրնայ ըսել յետին «աստրի»ն ալ:

Մեր պարտքն է հիմա եւ միշտ հարցնել երիտասարդութեան.

— «Ի՞նչ նպաստ բերիր այն դաղափարականին, որուն ուխտեցիր գինուորեալը ըլլալ»:

Որքան մեծ է բերուած նպաստը, այնքան մեծ է պահակի դերը իր արժէքով ու կչիռով:

(Ամբագրական «ՅՈՒՍԱԲԵՐ»ի)

ՓՈՏՈՆ ԼԵՒՈՆԻ ՎՂՈՎԸ

ՊԱՏՄՎԱԾ ԴԵՐ.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԽՈՎՈՒՆԴ

Իայց դեռ պահանջ՝ արձագանգ եւ չէր տասնեակ մեռածի պիտի, այլ՝ ի միասին բե – հեղեր ես տալիք, սրտերով ես ամե – նեղ :

Պատասխան գաւառական ժողովրդի վրայ – Մեր գիւղերի գաւառները, մեր տուրքերի ա – րհամբ ժողովուրդը, որ ամենից ետ չէ, ամենից ավելի ենթարկուած է ամեն տեսակ ճնշումների, ամենից ավելի զրկուած է ամեն տեսակ իրաւունքներից, ամենից ավելի ոտնակոխ է արած ամեն տեսակ ազատութիւնների, ամենից ավելի ենթարկուած է ամեն տեսակ կամայականութիւնների, ամենից ավելի ստրկացած է ամեն տեսակ բռնութիւնների, ամենից ավելի ծանրաբեռնուած է ամեն տեսակ տուրքերով, ամենից ավելի տկարացած է ամեն տեսակ աղքատութիւնից, ամենից ավելի անտէր է ամեն տեսակ անտէրութիւնից, ամենից ավելի անտեղեակ է ամեն տեսակ տգիտութիւնից, ամենից ավելի անկազմակերպ է ամեն տեսակ անկազմակերպութիւնից, ամենից ավելի անկարող է ամեն տեսակ անկարողութիւնից, ամենից ավելի անզէն է ամեն տեսակ զէնքերից, ամենից ավելի անպաշտպան է ամեն տեսակ պաշտպանութիւնից, ամենից ավելի անտարբեր է ամեն տեսակ հետաքրքրութիւնից, ամենից ավելի անտրամադիր է ամեն տեսակ տրամադրութիւնից, ամենից ավելի անհոգ է ամեն տեսակ հոգսերից, ամենից ավելի անտանելի է ամեն տեսակ տանելիութիւնից, ամենից ավելի անհանդուրժող է ամեն տեսակ հանդուրժողութիւնից, ամենից ավելի անհամբեր է ամեն տեսակ համբերութիւնից, ամենից ավելի անհամակրելի է ամեն տեսակ համակրութիւնից, ամենից ավելի անհաշտ է ամեն տեսակ հաշտութիւնից, ամենից ավելի անհաղորդ է ամեն տեսակ հաղորդութիւնից, ամենից ավելի անհամակերպ է ամեն տեսակ համակերպութիւնից, ամենից ավելի անհամաձայն է ամեն տեսակ համաձայնութիւնից, ամենից ավելի անհամեմատ է ամեն տեսակ համեմատութիւնից, ամենից ավելի անհամապատասխան է ամեն տեսակ համապատասխանութիւնից, ամենից ավելի անհամաչափ է ամեն տեսակ համաչափութիւնից, ամենից ավելի անհամաձեւ է ամեն տեսակ համաձեւութիւնից, ամենից ավելի անհամահունչ է ամեն տեսակ համահունչութիւնից, ամենից ավելի անհամաչուք է ամեն տեսակ համաչուքութիւնից, ամենից ավելի անհամաչափ է ամեն տեսակ համաչափ

մանկոս հանդիպեցաւ կէրակէ օր: Հրատարակ – ուած լուրերու համաձայն, այս պաշտօնատարը բացատրած է սուրիական կառավարութեան թէ արաբական բոլոր պետութեանց պիտի առաջար – կուի հաշտութիւն կնքել Հրեաներուն հետ, եթէ յաջողին Հռոդոսի բանակցութիւնները:

ՄԱԿի մէջնորդը, Պընչէ, միշտ լուստես կ'ե – րեւայ բանակցութեանց ելքի մասին, ինչպէս իր նախորդը, կոմս Պերնատոթ, որ սպաննուեցաւ,

ՋԻՆԱՍՏԱՆի ԿԱՐՄԻՐՆԵՐՈՒՆ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐԸ

Ջինաստանի համայնավար կուսակցութիւնը 2000 բառերէ բաղկացած յայտարարութիւն մը հրատարակեց, ի երկայացնելով զօր. Մաօ Ցէ – Թունկի պայմանները՝ հաշտութեան մասին: Ինչ – պէս կ'երեւայ, բացարձակ անմասնաւորութիւն կը պահանջեն ազգայնական կառավարութենէն:

Ահաւասիկ այդ պայմանները.—

1.— Պատժել պատերազմի ոճրագործները, ո – րոնց ղլուխը կը դնուի ազգայնական Ջինաստա – նի նախագահը, Ջանկ Քայ Շէք:—

2.— Ջնջել այն սահմանադրութիւնը որ յայ – տարարուեցաւ 1947ին, Ազգ. ժողովին կողմէ:

3.— Ջնջել ներկայ վարչաձեւը:

4.— Ազգայնական բանակը կազմակերպել հա – մաձայն ժողովրդավար սկզբունքներուն.— 5.— Բռնագրաւել դրամագլուխը: 6.— Բարեկարգել հողային դրութիւնը: 7.— Ջնջել այն բոլոր դաշ – նագիրները որ օտար ազգերու կը ծախեն Ջինաս – տանը: 8.— Քաղաքական խորհրդաժողով մը հրա – ւիրել, դուրս ձգելով յետադիմական ներկայացու – ցիչները եւ ժողովրդավար կառավարութիւն մը կազմել:

★ Կարմիրները դրաւեցին Թիէնցինը: Եւ այ – ժմ 50 քիլոմեթր հեռու են մայրաքաղաքէն (Նան – քին): Ժողովուրդը համակերպած է ամէն բանի, խոր յուսահատութեան եւ թշուառութեան մատ – նուած ըլլալով:

ՆՈՐ ՏԱԳՆԱՊ ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՄԷՋ

Թուրքիոյ դահլիճին հրաժարման առթիւ, (14 Յունուար), թերթերը կը գրեն թէ գլխաւոր պատ – ճառը երկրին անտեսական տագնապն է: Վարչա – պետը, Հասան Սաքա, որ կը պաշտօնավարէր 1947ի ամառէն ի վեր, կը յուսար ապրուստը ա – ժանցնել եւ ուժեղ ազատական քաղաքականու – թիւն մը վարել: Արդ, դիւները անդադար բարձրա – ցան եւ դժգոհութիւնը վարակեց նոյնիսկ Հալքի՝ կառավարական կուսակցութեան յաւակղիմական թեւը: Տասը օր առաջ այդ հաստատին առաջնոր – դը՝ Հասան Կիւլէք պետական նախարար նշանակ – ուեցաւ, վարելու համար Մարշըլի ծրագրին դրա – ծադրութիւնը: Կ'ըսուի թէ այս առթիւ այնպիսի լիազօրութիւններ պահանջած է որ Իսմէթ Ինէօ – նիւ մերժած է:

Հասան Սաքա վճռական հարուած մը ստացաւ երբ Ազգ. ժողովը մերժեց ընդունիլ օրինագիծ մը որ կ'աւելցնէր ներմուծի տուրքը եւ ուրիշ տուր – քեր կը հաստատէր:

Վերջերս Հասան Սաքա դրեթէ լքուած էր ոչ միայն Հալքի կուսակցութենէն, այլեւ պաշտօնակից – ներէն: Երեսփոխան Մուամմէր, որ Հալքէն հրա – ժարածէր ընդդիմադիր կուսակցութեան միանա – լու համար, իբրեւ բողոք Սաքայի կառավարու – թեան դէմ, յայտարարեց թէ հասած է ժամանակը ուժերը միացնելու եւ կարող վարչութիւն մը հաստատելու:

Նոր դահլիճին կազմութիւնը յանձնուեցաւ Շէմսէտտին Կիւնալթայի, փոխ նախագահ Ազգ. ժողովի: Քանի մը հին նախարարներ պիտի պահեն իրենց պաշտօնները, մնացեալները երիտա – սարդներ պիտի ըլլան:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂՈՎ

ԿՈՓԱՄԱՐՏ.— Փոխ վրէժի մրցում այսօր, երեքշաբթի, ժամը 20.45ին, Հայրապետեանի եւ Փաչէնիի միջեւ, Central Sporting Clubի մէջ: Եւ ուրիշ կարեւոր մրցումներ:

85 ՀՈԳԻ ՍՊԱՆՆՈՒԵՑԱՆ, հազար հոգի վի – րաւորուեցան Հարաւ. Ափրիկէի մէջ: Տեղացի տղայ մը ապտակուած ըլլալով, Զուլուները յար – ձակեցան Հնդիկներուն վրայ եւ ոստիկանութիւնը հազիւ կրցաւ սանձել խուժանը:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ բրիտանական իշխանութիւնը ո – րոշեց Մարտ 1էն վերջ նկատի չառնել օտար պե – տութեանց դիմումները, պատերազմի ոճրագործ – ներու կամ դաւաճաններու յանձնումի մասին:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԵՒ ԱՆԳԼԻՈՑ արտաքին նախա – րարներուն տեսակցութիւնը վերջացաւ յաջողու – թեամբ: Շատ մը թիւրիմացութիւններ հարթուե – ցան:

ԵԳԻՊՏՈՍի կրթական նախարարութիւնը յանձ – նարարեց Ֆրանսերէնը նորէն առաջին օտար լեզու համարել դպրոցներու մէջ: (Վերջերս նախա – պատութիւն կը տրուէր անգլերէնի):

ԳԱՂՏՆԻ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կատար – ուին Ա. Միութեան եւ Մ. Նահանգներուն մէջեւ,

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

ՎԱՂԱՆՍԻ մէջ Կ. Ֆաչի մասնաճիւղը կը տօնէ, ՑՈՒՆՈՒԱՐ 23ին կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Պ. Ց. Կօչկակարեանի մեծ կառատան մէջ, (11 Ave. Gambetta):

Կը ներկայացուի ԿԱՂԱՆԴ ՊԱՊԱՆ (մէկ պար) Թատերդութիւն: Ձոխ յայտագիր, պիւֆէ: Աւան – դական տօնածառ եւ կաղանդի նուէրներու բաշ – խում: Մուտքը ձրի է:

×

ՌՈՄԱՆի մէջ կը տօնուի Ցունուար 29ին:

ՀԱՑ- ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ
ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիրը՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Բացուած է, ինքնորդ տարեշրջանի բաժա – նորդագրութիւնը: Ապրուստի յարաճուն ղոդ – թեան, թուղթի եւ տպագրութեան եւ փոխադրա – կան ծախքերու յաւելումը նկատի առնելով նոր բաժնեդին որոշուած է 1949 Ցունուարէն սկսեալ՝

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐ 500 ֆրանք:

ԱՆԳԼԻԱ, ԲԱՆԱՏԱ, Մ– ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ, Կիպ – րոս, Պաղեստին, Եգիպտոս, Հնդկաստան եւ Իրաք 2 տոլար:

ՄՆԱՑԵԱԼ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ համար 600 ֆրանք:

Կը խնդրուի ՀԱՑ – ԲՈՑԺի բարեկամներէն, դիւրացնել մեր գործը, գտնելով նոր բաժանորդ – ներ, եւ ծանօթացնել մեր թերթիկին չրջանա – կին:

Ո եւ է դիմում եւ առաքում կատարել վարչա – կան հասցէով,— ԽՈՍՐՈՎ ՎՇՏՈՒՆԻ (Nercessian Khosrow), 17 rue Damesme — Paris (13):

Սեւիֆռեւիկ մեծ նուագահանդէս

ՈՒՐԱՒ ԵՐԵԿՈՑ 21 ՑՈՒՆՈՒԱՐ ԺԱՄԸ 21ԻՆ
SALLE GAVEAU
ՕՀԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆ (Ֆաչատուրեան)

Կը ղեկավարէ «Համուրէդոյի» նուագախումբը
Կը մասնակցին ՌԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ, Օր. Ի – ՐԻՄ ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ եւ երկսեռ երգչախումբ մը:

Ցայտագիրը — Մենտելսընի Ռիւ Պլաս, Պէթ – հովէնի 5րդ սիմֆոնին, Արամ Ֆաչատուրեանի դաշնակի concertoն, Օհան Տուրեանի «Փրոլոկ սէնֆոնիք»ը եւ Տաղ Հայաստանի:

Տոմսերը Մէզոն Տիւրան, Place de la Madeleine, Սալ Կավօ, Թօփալեան տպարան եւ Պ. Մալաճեա – նի քով, 32 rue Clery:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Սէն Լուի Նոր Սերունդի վարչութիւնը եւ Ֆ. Կ. Ֆաչի մասնաճիւղը իրենց խորին չնորհակալութիւնը կը յայտնեն Պ. Ժ. Քըլըչեանի որ 2500 ֆրանք նուիրած է նոր տար – ւանառաքիւ, իբրեւ կնքահայր տեղւոյն Նոր Սե – րունդի մասնաճիւղին:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Լիոնէն՝ Տէր եւ Տիկին Թաղւոր եւ Բերուզ Այվազեան իրենց խորին ցա – ւակցութիւնը կը յայտնեն, Պ. Ցարութիւն Սա – րաֆեանի, մօրը՝ քրոջը, ընտանիքին եւ զաւակ – ներուն, ողբացեալ ԳԷՈՐԳ (ՃՕՐՃ) ՍԱՐԱՖԵԱՆի անակնկալ եւ կսկծալի մահուան առթիւ:

ԿԸ ՓՆՏՌԵՄ հօրեղբօրս տղան՝ Գրիգոր Շո – քիկեանը, որ 1924էն իվեր կորսուած է, կը կար – ծուի ըլլալ Պաղեստին: Տեղեկացնել.— Արամ Շո – քիկեան, 32 rue Jean Emymare, Gap. (H. A.):

BONNETERIE
GROS, DEMI - GROS
Տ. ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ
10 Rue des Petits Carreaux, Paris (2)
Métro Sentier, հեռաձայն Cen. 36-54

Ձոխ մթերք գուլպայի «Շօսէթ»ի, ներքին ճեր – մակեղէններու, մասնաւորաբար չրջոն վաճա – ռորդներու համար:

Համաձայնութիւն մը կնքելու եւ «խաղաղութիւ – նը ապահովելու համար մինչեւ 1959», ինչպէս կը հաւաստէ անգլ. թերթ մը, «Փիփլ»:— Մարսէլ Քաչէն ճառ մը խօսելով Միլանի մէջ, յայտարա – րեց թէ «պատերազմները երբեք անխուսափելի չեն, ցորչափ ժողովուրդները արթուն են, զանոնք խափանելու համար»:

ՄԱՀՈՒԱՆ դատապարտուեցաւ Ֆրանսուա Հիւլօ, որ բազմաթիւ գերմանասէր յօդուածներ հրատարակած էր գրաւման չրջանին, ինչպէս եւ նախագահած՝ տեսանի մը որ մահուան կը դա – տապարտէր դիմադրական ճակատին անդամները:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Ա.հարոն – եան խումբի դասախօսութիւնը այս հինդչաբթի ժամը 9ին Sociétés Savantesի մէջ: Կը խօսի Հայր ԷՍԱՊԱԼԵԱՆ: Նիւթը՝ Էջեր հայ մանրանկարչու – թենէն, մոգական լապտերով:

ԵՐԵԿՈՑԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Ց. Դ. Աղբիւր Սերոբ եւ Մկրտիչ եօթնեղ – բայրեան խումբերու, 22 Ցունուար չաբաթ երե – կոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, 5 rue Brossolette, Salle Laiqueի մէջ, Kremlin Bicêtre:

Կը նախագահէ ընկեր Գ. ՄԻՐՈՑԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ ԽԱ. – ՋԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ:

Կ'երգէ Օր. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ եւ Թառ ու դափ ընկեր ԲԵՆՈՑԷ:

Գեղարուեստական բաժին մասնակցութեամբ՝ Ալֆորվիլի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի:

Մենեղ, արտասանութիւն եւ անակնկալ – ներ, կէս գիշերէն յետոյ եւրոպական պարեր եվ – րատ նուագախումբով Պ. ՕՆՈՍԵԱՆի ղեկավարու – թեամբ: Ձոխ պիւֆէ: Մուտքը 75 ֆրանք

Հաղորդակցութիւն.— Métro Porte d'Italie, autobus 125, իջնել Mairie K Bicêtre:

ՀԱՑԵՐԷՆ ՍՈՐՎԵՑՈՒՑԻՉ

Փարիզի Հայոց կրթական մարմնոյ կազմա – կերպած Հինդչաբթի օրերու դասընթացքները կը սկսին 20 Ցունուար հինդչաբթի օր՝ կէսօրէ ետք, ժամը 2ին եկեղեցւոյ խորհրդարանին մէջ ուսուց – չական հետեւեալ կազմով.— Աղդէ քհնյ. Փայ – լակեան կը դասաւանդէ կրօնագիտութիւն:

Սեդրակ Գարակէօզեան հայերէն լեզու եւ պատմութիւն:

Տիկին Ցասմիկ Քիւմպէնճեան հայերէն եւ դպ – րոցական երգեր:

Կը խնդրուի ծնողներէն որ իրենց զաւակները առաջնորդեն այդ օր եկեղեցի 15 rue Jean Goujon, Paris (8):

Այս առթիւ եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը պիտի պատրաստէ նախընթրիք մը ժամը 4ին, ներ – կայ աշակերտութեան համար:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ Ս. ՇԱՄՈՆի ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Վարդէս խումբի կողմէ: Կը բեմադրուի Ղ. Մե – լոյեանի ԱՐՄԵՆՈՒՇԸ:

12 Փետրուար չաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Սա, Ժանն տ'Արքի սրահին մէջ, ինչպէս նաեւ զաւեշտ մը՝ ԵՐԿՈՒ ԾԱՑՐԱՑԵՂՆԵՐԸ: Սրահը տաք – ցուած է:

ԵՐԿՈՒ ՀՈԳԻԷ ԲԱՂԿԱՑԱԾ ԸՆՏԱՆԻՔ ՄԸ
որ արուարձան մը կը քնակի եւ օգտուելու եւ գեղ – ցիկ բնակարան մը ունի. կը փափաքի իրբեւ փանսիոներ ընդունիլ ծեր կին մը կամ այր մը: Դիմել «Ցառաջ»ին, Գ. Կ. սկզբնատառերով:

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐ
ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏ ՀԱԳՈՒՍՏ ՇԻՆՈՂՆԵՐ

Մէկ անգամ այցելել կը բաւէ տեւական յա – ճախորդ ըլլալու: Դիմելով դերձակներու հայ – թայթիչ՝ Ա. ՀԱՄՄԱԼԵԱՆ
68, Rue Nationale, Marseille Tél.: Colbert 33–22

Պիտի գտնէք կերպաս, աստառ, թելա, կարի դերձան, կոճակ, ուռնոց (էփոլէթ) եւն., եւն.:

ՕՐԻՆԱԿԱՆ ԵՒ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼի ԳԻՆԵՐՈՎ

Ապսպրանքներ կ'ընդունինք contre remboursement

Le Departement, Reseaux et centrales éléctriques des:
ATELIERS CHARLES MARTIN
99 Bld. Haussman, Paris (8)

DEMANDE: 1) Des monteurs électriciens spécialistes en lignes aériennes Haute et Basse Tension, pour ses chantiers de province.

2) Des monteurs électriciens spécialistes en cabine Haute Tension, branchements et interieur pour ses chantiers de la région parisienne et de province.

Ne pas se présenter, écrire seulement.

Pas spécialistes ou pas experimentés, s'abstenir.

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վեցամսեայ 800 ֆր., Արտ. 10 տող. կամ 3 անգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 19 Janvier 1949 Չորեքշաբթի 19 Յունուար

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N° 5748 Նոր շրջան թիւ 1159 — Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՒԵԱՆ — ԳԻՆ 6 ՖՐ.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՔԱՐ ԼՈՒԹԻՒՆ

Նոր ստացանք «Սովետական Հայաստան» ամսագրի 1948 Նոյեմբերի թիւը:

Միակ պաշտօնական տեղեկատուն է այս հրատարակութիւնը, — «Օրդան Արտասահմանի հետ կուլտուրական կապի հայկական ընկերութեան» — զոր Երեւան կը բարեհաճի տարածել, աւետելու համար խորհրդային կարդուսարքին բարիքները:

Ոչ միայն մեզի, այլ եւ ծանօթ չրջանակներուն համար բախտի խնդիր է ձեռք ձգել համանուն օրաթերթը:

Աւելի քան մէկ տարի է որ այս կապն ալ փրթած է: Մինչդեռ Մոսկուայի թերթերը օրը օրին կը հասնին եւ ազատօրէն կը ծախուին Փարիզ:

Մասնագէտներու ձգելով լուծել այս խորհրդաւոր զուգադիպը, թղթատենք ինչ որ կայ ձեռքի տակ:

Ինչպէս խորհրդային բոլոր հրատարակութիւնները, այս ամսագիրն ալ ամէն բանէ առաջ սահմանուած է տարփողանքի (ռէքլամ):

Այնպէս որ, հարկադրուած էք լուրջ վերլուծումներ կատարել, գտնելու համար իրականն ու վաւերականը, թխածոյ չոայլաբանութեանց եւ կրկնութեանց տեղատարափին տակ:

Ամէն պարագայի մէջ, կարելի չէ ժխտել բազմազան եւ կազդուրիչ նուաճումները՝ բոլոր ասպարէզներուն մէջ: Թանկագին վաստակ մը՝ զոր կը պարտինք ծրագրել, չոգեպինդ գործունէութեան մը: Այլ մանաւանդ մեր ստեղծագործ, շինարար ժողովուրդին անսահման չարքաշութեան եւ յարատեւութեան:

Կրնաք երեւակայել թէ ո՞ւր հասած պիտի ըլլայինք վերջին 28 տարիներու ընթացքին, եթէ այս ժողովուրդը ազատ ձգուէր իր ճակատագրին եւ հանճարին հետ:

Ամսագրին այս թիւը կը պարունակէ ընդարձակ զեկուցում մը «Հայաստանի կոմունիստական (բոլշեւիկների) պարտիայի 14րդ համագումարի առթիւ»:

Համայնապատկեր մը՝ տասը լայնանիստ էջերու վրայ: Համարաւութիւնը՝ վերջին ութ տարիներու ընթացքին կատարուած նուաճումներուն: Բոլոր ասպարէզներուն մէջ: Քաղաքական-գիտուրականէն մինչեւ տնտեսականը: Զրաբաշխական ցանցէն մինչեւ գրական-գիտականը: Հողագործութենէն մինչեւ ճարտարագործութիւնը: Երեկտրականացումէն մինչեւ անասնապահութիւնը: Կրթական-դպրոցականէն մինչեւ պարենաւորումը: Գեղարուեստականէն մինչեւ հայրենադարձ տարագիրներու տեղաւորումը:

Աբգարատը տեղէն պիտի խախտէր, եթէ, միջանկեալ, խառնած չըլլային նոյն գաղշահոտ յանկերգը, — «Հայ ժողովրդի ամենասխերիմ թշնամի դաշնակները»...

Կը խօսինք այդ մասին:

Վերէն վար կարդալով ամբողջ զեկուցումը, հետեւելով նկարագրուած յաղողութեանց եւ յառաջդիմութեանց, կարելի չէ չաղաղակել, սրտագին,—Դալար մնան ձեր ձեռքերը, հայ աղբրտիք: Նոյն իսկ ենթադրելով որ չափազանց խտացուցած են դոյները:

Բայց, նոյն պահուն կսկիծ մըն ալ կը խոցոտէ ձեր սիրտը:

Այնքան մանրամասն զեկուցումին մէջ, դուք ի դուր կը փնտռէք ո՛րեւէ ակնարկ՝ չենք ըսեր Հայկ. Դաւոն, գոնէ քաղաքական մտահոգութեանց մասին:

Քար լռութիւն այս ճակատին վրայ: Սկիզբէն մինչեւ վերջը: Եւ հայրենական պատերազմի ընթացքին եւ ներկայիս:

Այն աստիճան որ, կը հարկադրուիք հարցնել, — ի վերջոյ մէր հայրենիքը հանրօգուտ չինութեանց նախարարութի՞ւն է, թէ իրաւասու իշխանութիւն, այլապէս կարեւոր, հիմնական դատեր հետապնդելու համար:

Ո՞ր քարին զարնեն իրենց գլուխները տարագիր բաղմութիւնները, այս քար լռութեան հանդէպ:

Գոնէ բաղձանքներ, նուազագոյն պահանջնե՞ր ալ բանաձեւելու իրաւունք չունին, ներքին եւ արտաքին «մինիստր»ներով:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՄԻՍՆԵՐՈՊԻՆ ՅԱՐՄԱՐԻՆՔ ԹԷ ԳԻՆԵՐՈՒՆ

Ամէն օր աւետիս մը, միշտ պարենաւորման ճակատէն: Գիներո՛ւ յարաճուն անկում:

Չէ՞ք հաւատար: Գացէք տեսէք «զոյգ ցուցանիչները» : Վերջին նորութիւնը պիտի ըսէի, եթէ քանի մը ամիս առաջ անդամ մը համտեսած չըլլայինք:

Ստեպղինը 15ի դնուած եւ 20էն վաճառքի հանուած, պրասը, կաղամբը, սոխն ու սխտորը կը մրցին իրարու հետ:

Պանիրն ու կարագը, միսն ու ձուկը անշուշտ կը մտնեն այս բարեբաստիկ օրէնքէն ներս, իրենց 400, 500, 600 եւ 300 ֆրանք գիներով:

Այս բոլորը ըսել չէ որ աւելի աժան պիտի դնենք, այլ պիտի գիտնանք որ շոմինը 30ի դնած եւ 37½ի ծախու հանուած է: Բայց երբեք պիտի չդիտնանք թէ 30ի ծախող միջնորդը ինք քանի՞ դնած է կաղամբը իր արտէն:

Այս հոգեկան մխիթարութենէն զրկուած, մտայ խանութ մը, փոքր շիշ մը անուշահոտութիւն դնելու:

Մէկ ամիս առաջ գինը հարցուցած էի, 725 ֆրանք. այս անգամ 890:

Ինչի խանութէն աւել մը եւ շիշ մը հագուստ մաքրելու դեղ ուզեցի գնել: Ձիշտ մէկ չաբաթ առաջ 100 էի վճարած, 125ի էր բարձրացած շիշը: Իսկ աւելը... Ի հարցնէք, պատերազմէն առաջուան փառաւոր հագուստի մը գինն ունէր, — աւելի քան 350 ֆրանք:

Ատոնց եւ նմաններուն վրայ որոնց չարքը չա՞տ, շատ երկար է, պիտի դրուի՞ն զոյգ ցուցանիչներ:

Ես կը կարծեմ որ աւելի գործնական է այդ ցուցանիչները արձանագրել այսպէս. —

Թաշկինակ մը Դեկտեմբեր 1ին՝ 35 ֆրանք, Յունուար 1ին՝ 50 ֆրանք, Փետրուար 1ին՝ 75 ֆրանք: Եւ այսպէս շարունակ:

Այս ձեւով, գոնէ կրնանք մեր ելեւմուտքը, դնելիքը եւ ուտելիքը յարմարցնել ամիսներուն եւ գիներուն:

ՍՕՍԻ

«ԳԱՀԱՎԱԺ ԱՆԿՈՒՄԸ»

«Նոր Աշխարհ», Փարիզի հնչակեան շաբաթաթերթը, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ իր վերջին խմբագրականով (15 Յունուար). —

— «Ֆրանսահայ դաղութը 1948ին, բաժնեց ճակատագիրը մեր արտասահմանի բոլոր դաղութներուն: Ներքին պայքարը չարունակուեցաւ: Ընդհանուր խաղաղութեան մը յոյսը, որ պահ մը խանդավառեց սրտացաւ հոգիները, ստեղծումովը Ֆրանսահայ Ազգ. Միութեան, իրականութիւն չդարձաւ:

Այդ Միութեան մէջ մտած էին փաստաբաններ, բժիշկներ, հրապարակագիրներ: Բայց ատոնց մէ ոչ մէկը չկարողացաւ արդիլել գահավէժ անկումը: Եթէ այս մայդիկը քիչ մը ինքնատպութիւն ունենայի եւ մանաւանդ հասարակական գործիչի խմոր, հաւանաբար պիտի կրնային աղէտին առաջքը առնել: Բայց անոնք իրարու հետ կը մրցէին գործիք ըլլալու իրենց յատկութիւնը արժեցնելու համար եւ ատոնք են իրական պատասխանատուները միութեան այս անփառունակ եւ տխուր վախճանին:

Մեր կողմէն եղած թելադրութիւնը Միութեան անունը փոխելու եւ Քաոիին չմասնակցելու, թշնամական նկատուեցաւ, մինչդեռ դէպքերը եկան մեզի իրաւունք տալու:

Մենք դիտենք որ յառաջիկային արկածախնդրութիւնները պիտի չարունակուին, բայց պիտի գտնուի՞ն արդեօք տիտղոսաւոր մարդիկ, որ ի վնաս մեր գաղութին, իրենց ինքնամատոյց ծառայութիւնը տրամադրեն, իրենց համար այնքան աստրնացուցիչ եղանակով»:

ՔՍԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՕԴԱՉՈՒՆԵՐ որոնք իրենց երկիրը կը դառնային Անգլիայէն, մեռան երկուշաբթի օր, երբ իրենց նստած վիթխարի օդանաւը ժայռերուն զարնուեցաւ Սկովտիոյ մէջ:

Միջին Արեւելքի խարիսխը եւ նոր ձեռնարկներ

Le Mondeի աշխատակիցներէն Էտ. Սապլիէ, որ քանածանօթ կ'երեւայ Միջին Արեւելքի դործերուն, շահեկան տեղեկութիւններ կը հաղորդէ կարգ մը նոր ձեռնարկներու մասին:

Պաղեստինի պատերազմին հետեւանքով — 1948 Մայիս 15էն ի վեր — մեծապէս նուազած են արաբական կարգ մը երկիրներու քարիւղի աղբիւրները: Մասնաւորապէս Իրաքը իր աղգային եկամուտին մեծագոյն մասը կը քաղէր քարիւղի Ընկերութեան տարեվճարներէն եւ քարիւղի ճարտարագործութեան չնորհիւ կատարուած գործերէն:

Արդ, պաղեստինի պատերազմէն ի վեր, փակուած է Քէրքուքի նաւթուղին: Ամերիկեան, անգլիական, ֆրանսական եւ հոլանտական խմբակները որոնք մաս կը կազմեն Իրաքի Քարիւղի Ընկերութեան (I. P. C.), մինչեւ հիմա չեն յաջողած համոզել Իրաքի կառավարութիւնը որ բարեփոխէ իր դիրքը: Պաղտատ միշտ կը յիշեցնէ թէ ամէնէն առաջ Սիոնականները պիտի օդտուին, եթէ վերաբացուի նաւթուղին, որովհետեւ անոնք են տէր-տիրականը Հայֆայի:

Հիմա որ Իրաքի վարչապետ նշանակուած է Նուրի փաշա Սայիտ. կարծողներ կան թէ կրնայ վերսկսիլ քարիւղի փոխադրութիւնը դէպի Հայֆա: Ամէն պարագայի մէջ, այս կացութիւնը նպաստաւոր է Սէուտի Արաբիոյ համար, որուն քարիւղի արտադրութիւնը կը գտնուի Ամերիկացիներու ձեռքը (Aramco) եւ մեծապէս աւելցած է: Վահապիներու վեհապետը միայն բարերայական մասնակցած է Պաղեստինի պատերազմին մէջ: Իր գլխաւոր հոգն է տեսնել չինութիւնը այն նաւթագծին որ Միջերկրական պիտի փոխադրէ Թապթանուրայի քարիւղը (Պարսից Ծոցին վրայ):

Այս առթիւ կը հաստատուի թէ Անգլիացիները եւ Ամերիկացիները հարթած են իրենց միջեւ ծագած թիւրիմացութիւնները: Ամիսներէ ի վեր որոշուած է որ նոր նաւթուղին բացուի Լիբանանի ափերուն վրայ: Պաղեստինի պատերազմին հետեւանքով է որ մինչեւ հիմա չգործադրուեցաւ այս ծրագիրը: Լիբանան եւ Սուրիա կը վարանին համաձայնութիւն մը կնքել ամերիկեան ընկերութեանց հետ, ճիշտ այն պահուն երբ արաբական մամուլը բուռն կերպով կը ճաղկէ Մ. Նահանգներուն սիոնասէր ձգտումները: Ամերիկեան Ընկերութիւնը (Արամքօ) հարկադրուած է իր քարիւղը արտածել ծովային ճամբով, ինչ որ նպաստաւոր չէ իրեն համար, որովհետեւ Անգլոպերսեան Ընկերութիւնը իրեն յատուկ նաւատորմիղ մը ունի քարիւղի արագ փոխադրութեան համար: Ուրեմն, առ այժմ Անգլիան է որ կ'օգտուի:

Արդ, Լիբանան, Սուրիա եւ առհասարակ արաբական բոլոր երկիրները դրամի պէտք ունենալով, հաւանական կը համարուի որ այս կացութիւնը քարեփոխուի: Վերջին լուրի մը համաձայն, Լիբանանեան պատուիրակութիւնը մը Ռիատ գացած է, 15 միլիոն տոլարի փոխառութիւն մը խնդրելու համար Իբն Սէուտէն: Կը կարծուի թէ Սրարիոյ վեհապետը հաւանութիւն յայտնած է, պայմանաւ որ Լիբանան չանայ փութացնել Սուրիոյ հաւանութիւնը՝ նոր նաւթագծի չինութեան մասին:

Գերմանիոյ վերազինումը արգիլելու ձեռամբ

Արեւմտեան պետութիւնները Զինուորական Ապահովութեան վարչութիւն մը հաստատեցին, որպէսզի Գերմանիա այլեւս չկարենայ պատերազմական նպատակներու համար օգտագործել իր նիւթական հարստութիւնները եւ ճարտարագործութիւնը: Նորահաստատ վարչութիւնը, որ ընդարձակ լիազօրութիւններ պիտի ունենայ Արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ, պիտի բաղկանայ երեք զօրավարներէ, անգլիացի, ամերիկացի եւ ֆրանսացի: (Երեքն ալ նշանակուած են արդէն):

Այս վարչութիւնը իր տրամադրութեան տակ պիտի ունենայ կազմակերպութիւն մը, բաղկացեալ 75—100 անդամներէ,— ընդհանուր քարտուղարութիւն, զինուորական, ճարտարագործական եւ դիտական քննիչ յանձնախումբեր եւն: Վարչութիւնը ամէն իրաւասութիւն պիտի ունենայ քննութիւններ կատարելու, ընդդիմելով զինաթափութեան բոլոր ճիւղերը: Մինչեւ անգամ հսկողութիւն պիտի կատարէ որ զինապաշտ ոգին չարձարծուի դպրոցական դասագիրքերով, գանազան ակումբներու կամ ընկերութեանց միջոցաւ:

Այս նոր կարգադրութեան լուրը պաշտօնապէս հաղորդուեցաւ երկուշաբթի օր, միեւնոյն առեն, Պերլինի, Լոնտոնի, Փարիզի եւ Ուշինկթընի մէջ: Իրազեկներ դիտել կուտան թէ այս տնօրինութիւնը հետեւանքն է անցեալ Յունիսին վեց պետութեանց միջեւ գոյացած համաձայնութեան մէկ գաղտնի տրամադրութեան: Թէեւ որոշումը տուած

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍԵՒԱՀՈԳԻ ՄԱՐԴԻԿ

Երկրորդ համաշխարհային պատերազմը մի նոր ողբերգութիւն էր հայ ժողովրդի համար : Երեք հարիւր հազարից աւելի հայորդիներ՝ զօրավարից մինչեւ վերջին զինուորը, լքած իրենց հողն ու աշխատանքը, զէնք ի ձեռին, Ռուսաստանի անծայրածիր տափաստաններին էին պաշտպանում՝ իրենց արեան գնով : Այդ քիչ էր, Հայաստանի տիրոյթով «վարիչները» զինուորագրեցին հազարաւոր կիներ եւ աղջիկներ, որպէս բժիշկներ, հիւանդապահներ, հեռագրիչներ, հեռախօսավարներ, լուացարարուհիներ, եւ վերջապէս՝ ճակատամերձ քաղաքների պահապան զինուորներ, ոչ կանանց յատուկ ջոկատներում, առաջաւոր դիրքերի վրայ կուռ մարտիկներ եւ ուղարկեցին ճակատ :

Մինչ հայ ծերուկն ու դեղջկուհին, օր-աւուր զօրահաւաքի էին ենթարկւում եւ ուղարկւում պատերազմի դաշտ, Հայաստանը լցւում էր Ուկրայինայից եւ Բելոռուսիայից ճողոպրած փախստական ընտանիքներով, դիմաւորապէս կոմունիստներ եւ Հրեաներ :

Կերչ թերակղզին դրաւելուց յետոյ, այնտեղ էին կենդրոնացուում, մեծ մասամբ կովկասեան ազգային զօրաբաժինները : Գլխաւոր բաժինը դարձեալ Հայերին էր ընկել :

Բոլշեւիկեան ոգով «դաստիարակուած» մարդիկ, առաջնորդի աչքին լաւ երեւալու համար, հայկական զօրաբաժինները կազմալուծում էին ամենօրեայ անխնայ գրոհներով : Այդ անխնայութեամբ ճակատամարտերում թէեւ հայկական զօրաբաժինները փայլեցան իրենց մարտունակութեամբ, բայց զինուորներու երեք քառորդից աւելին զոհ գնաց : Եւ դեռ զոհ չէին մեր տիրամոյ վարիչները : Օրը օրին համալրում էին ուղարկում՝ Խրիմ քշելով վերջին ծերուկն ու անկարը, եւ հայկական զօրաբաժինները կանգնած էին միշտ պատնէշի վրայ :

Բոլշեւիկեան ոգով «դաստիարակուած» մարդիկ բաւական չհամարեցին այդ : Խրիմ ուղարկեցին Երեւանի թատրոնի եւ երգապարի խումբերը, զինուորներին «զուարճացնելու» եւ «քաղաքերելու», որպէսզի աւելի լաւ կռուեն եւ աւելի շատ զոհուեն : Եկող խմբերը՝ չկարողացան վերադառնալ : Շատեր զոհուեցին, ուրիշներ էլ դերի բռնուեցան :

Խրիմը դարձաւ Հայոց գերեզմանատուն... Ամէն կողմ անթաղ դիակներ եւ անմռունչ դեղեցմաններ :

Կերչ թերակղզին, որ դրաւուած էր քայլ առ քայլ, նուաճուած Դեկտեմբերից – Մայիս ամիսներին, դար ու դաշտ խրամներ էին փորել ու լցել զօրքերով : Կէս միլիոնոց մի վիթխարի բանակ էր պատել կերչի սրտին եւ նորանոր յարձակումների ծրագրեր էին որոճում, մինչ Քշնամին իր չանթահարիչ զրոհով՝ մէկ օրում մաքրեց կերչը եւ դանդուածօրէն գերիվարեց ցիրուցան զօրքերը :

Այդ սեւ օրերին էլ, հայ զօրաղնդերի վերջին մնացորդները՝ հազիւ 10 հազար հոգի, անճնաուոր եղան բիրտ թշնամուն :

Բոլշեւիկեան ոգով, դաստիարակուած» մարդիկ նրանց հետ էին : Վայրկեան չանցած նրանք փոխեցին իրենց գոյները եւդարձան հակարոլշեւիկ : Նրանք վարժուած էին մաշկ փոխելու : Երկար տարիների փորձ ունէին : Իրենց դրպանները պահած Սթալինի եւ Լենինի նկարները պատառոտելով, մի կողմ չպրտեցին : Յաջորդ օրն իսկ նրանց դրպանները Հիթլերի նկարներ դրուած էին : Ոմանք իրենց մատմինների վրայ դրոշմել տուեցին Հիթլերեան արծիւը եւ կեռ խաչը նրանց :

Այդ սեւ հոգիները, ներկայացան Գերմանիային, ցոյց տալով նկարը Հիթլերի եւ արծիւը դրոշմած : Եւ ո՛վ զարմանք...հաւատացրին Գերմանացիներին, թէ այդ նկարը եւ դրոշմը կրում են դեռ հայրենիքից : Այդպիսով՝ առաջ վազեցին, դործի ղլուխ անցան : Դրա հետ մէկտեղ դաւեցին եւ դրպատեցին անմեղ զինակիցներ : Եւ դարձան վատահելի, հաւատարիմ գերման իշխանութեանց :

Նոր օրեր եկան : Գերութեան լուծը թեթեւացաւ մի քիչ : Սեւահոգի մարդիկ նորէն գործի դլուխ անցան : Նրանք ամէն ինչ են, առաջին հերթին՝ հացթուխ եւ խոհարար, եթէ այդ չկայ, սայլապան, դերձակ, կօշկակար, հիւսն, հրամանատար, ոստիկան եւայլն՝ եւայլն :

Նոր միջավայր ստեղծեցին : Աւելի տաքուկ, աւելի մտերիմ, հաւատացնելով, ամէնքին էլ, թէ իրենց հայրն սպանուած է կոմունիստների ձեռքով, եղբայրը բանուոր է մեռել... Դրա համար ինչպէ՞ս սիրել կոմունիստական կարգերը : Եւ այդ բոլորին ոչպէս ապացոյց՝ Հիթլերի նկարը, կամ արծիւը նրա :

Դրանով չվերջացաւ ամէն ինչ : Բոլշեւիկեան ոգով «դաստիարակուածը», ինչպէս հայրենիքում ստել է, դաւեր նիւթել ու զրպարտել հարեւանին, բարեկամին, ընկերոջը, մտքիսկ հարազատին, այնպէս էլ այստեղ է վարուում, դառնալով անմեղ մարդկանց կորստեան պատճառ :

Եւրոպայի բոլոր ամերիկեանցից, որտեղ Հայեր էին բնակուում, նուէրներ էին ուղարկուում Հայաստանի զաւակներին :

Այցելող հայորդիներին էլ ծանօթացան այդ նոյն մարդիկ, նախ եւ առաջ վերցնելով մի քանի հասցէներ՝ երեւելի հարուստների, հայրենասէր Հայերի եւայլն :

Բոլշեւիկեան ոգով «դաստիարակուած» մարդիկ, հրամանատարներ դարձան, զեկվարներ, միշտ իրենց տէրերին հաւատարիմ :

Վերջապէս հնչեց ազատութեան շեփորը : Բանակալութեան ամրոցը խարխլեց : Ամէն կողմ երդէր, պար, ուրախ կանչեր :

Սեւ հոգիները դիտէին իրենց գործը : Լքեցին ընկերներին, իրենց դլուխն ազատելու համար : Նախօրօք վերցուած հասցէներով դիմեցին, հայ խնդրեցին նրանցից . հագուստներ եւ պահելու մի անկիւն :

Հայ ժողովրդի կեանքը լի է տառապանքով : Ամէն ոք իր կաշու վրայ կրել է տառապանքի դառնութիւնը եւ դիտէ թէ որքան դժուար է, ուստի նման դէպքերում՝ ամէն ոք աշխատում է կարելի եղածին չափ չուտ եւ չատ օդնել ընկածներին :

Բոլշեւիկեան « դաստիարակութիւն » չտեսած Հայերը մեծ մասամբհայրենասէր են, ազնիւ, զոհաբերող եւ միեւնոյն ժամանակ՝ դիւրահաւատ եւ միամիտ :

Բոլշեւիկեան ոգով «դաստիարակուած» մարդիկ ամէնից առաջ նեղկայացան Դաշնակցական Հայերին, քաջ դիտակցելով, որ դաստիարակաձեռն պիտի չդառնան : Եւ հասան իրենց նպատակին : Ունեցան ապրելու բոլոր յարմարութիւնները : Շահագործեցին հայրենասէր մարդկանց առաքինութիւնները : Սկսան դողալ, ստել, կեղծել եւ որ ամէնամատնդաւորն է՝ թշնամական արարքներ ցուցաբերեցին : Մտերմացան Հայ. կոմունիստների հետ : Զնայած վերջինները, լաւ իրենց աւետարանի, կասկածեցին, որովհետեւ «Դաշնակցականի հետ հաց է կերել», բայց այդ սեւահոգիները յայտնեցին, որ իրենք բարեկամացել են Դաշնակցականի հետ՝ զաղտնիքներ կորզելու համար : Դուցէ կորզել էին որոշ բաներ : Բայց Դաշնակցութիւնը իր ասելիքն ասելուց երկիւղ չունի, եւ նրա նպատակը պարզ է, ազատ, անկախ Հայաստան, որի մասին երազեն իսկ չանցանք էրիրենցաչխարհում եւ զաղտնիք, իսկ այս ազատ ափերի վրայ, դա ոչ արդիւնած է եւ ոչ զաղտնիք :

Բոլշեւիկեան ոգով «դաստիարակուած» մարդիկ այս անգամ էլ Հիթլերի նկարը պատառոտելով՝ չպրտեցին, եւ նրա տեղ դրին հայր Սթալինի նկարը : Նրանք հայանուն կոմունիստների հետ աւելի շատ ընդհանուր լեզու գտան : Մտերմութեան արդի՞ւնքը՝ դաւ, զրպարտութիւն եւ իրենց մեղսակցութեամբ մի քանի անմեղ Հայերի կորուստ :

Գ. ՅՈՐԻՆ

Հողային հարցը Իտալիոյ մէջ

ՄԻԼԱՆՕ. (Ցառաջ) :— Հողային հարցը տակրիներով զրաղեցուցած է իտալական բոլոր կառավարութիւնները : Վերջին պատերազմէն ետք Իտալիան կորացուցած ըլլալով իր դաղթավայրերը եւ չունենալով զանդուածային արտադաղթի կարելիութիւններ ,հարցը աւելի սուր հանդամանք մը ստացած է ներկայիս :

Երկրին սահմանիներուն մէջ խնդրին լուծումը բաւական դժուարին է : Իտալիոյ աշխարհագրական դիրքը, արտադրութիւններու զանազանութիւնը հիւսիսէն հարաւ, նոյնիսկ հողերը կառավարելու եղանակին տարբերութիւնը որ դոյութիւն ունի նահանդէ նահանդ՝ տարբեր են զոր կարելի չէ անտեսել :

Հիւսիսային Իտալիոյ մէջ հողագործութիւնը դրուած է ճարտարարուեստական դետնի վրայ , մինչդեռ երկրին հարաւային մասին մէջ, երկրագործութիւնը կը պահէ դեռ իր նախնական ձեւը :

Տէ Կասպէրի կուսակցութեան ծրադրին առաջնակարդերէն է լուծումը այս հարցին :

Քրիստոնեայ ռամկավար կուսակցութեան ընտրողներուն մեծամասնութիւնը կազմուած է դիւղացիներէ :

Ուրեմն անխուսափելի է չահերու բախումը : Արդէն կառավարութեան մաս կազմող ազատական կուսակցութեան նախարարները յայտարարած են իրենց հակառակութիւնը կառավարութեան, ծրադիրներուն : Տէ Կասպէրի կուսակցութեան մէջ ալ կայ հոսանք մը որ համակրանքով չի նայիր ծրադրուած փոփոխութեանց, բայց կը թուի թէ վարչապետը վճռած է հարցը լուծել նոր օրինադրութեամբ մը :

Հողագործութեան նախարարը՝ Սէնյի արդէն երկու օրինադիծ ներկայացուցած է երեսփ. ժողովին քննութեան : Առաջին օրինադիծը կը վերաբերի ագարակային օրէնքներու բարեփոխման , իսկ երկրորդը՝ կալուածական օրէնքներու բարենորոգման : Երկու օրինադիծերու դլխաւոր նպատակն է նոր հիմերու վրայ դնել հողատիրոյթ ու հողագործին յարաբերութիւնները, զդալապէս բարելաւելով հողագործին դիրքը եւ սահմանափակելով հողային տարածութիւնը որ սեփական նութիւնը կրնայ ըլլալ ընտանիքի մը :

Համակրանքի արժանի այս ճիդերը մտահոդութիւն կը պատճառեն մտնադէտներուն, որոնք ծանօթ ըլլալով հողագործին մտաւոր եւ հոդեկան վիճակին, այն համոզումը ունին որ եթէ այդ օրինադիծերը առանց անհրաժեշտ սրբագրութեանց, դործադրուին, առաջին արդիւնքը պիտի ըլլայ՝ արտադրութեանց նուազում : Մինչդեռ, դոնէ ներկայիս երկրին պահանջն է դէպ ազանցել նախապատերազմեան արտադրութեան քանակը , որպէս դի կարելի ըլլայ հաւասարակչռել անտեսութիւնը :

Ամէն պարադայի մէջ, ծիդեր կը փորձուին, աւելի արդար հիմերու վրայ դնելու համար ընկերային յարաբերութիւնները : Մաղթենք որ այս դործը կատարուի խաղաղօրէն, ու առանց մեծ ցնցումներու :

Ա. ՍԱՐԵԱՆ

ՕՐԱԿԱՆ ՎԵՑ ՖՐԱՆՔՈՎ, ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ 800 ՖՐԱՆՔՈՎ, ՏԱՐԵԿԱՆ 1500 ՖՐԱՆՔՈՎ ՊԻՏԻ ԿԱՐԴԱՍ ՏԱՍԸ ՀԱՅՏՈՐ ԳԻՐՔ, ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐԸ 30 ՊՐԱԿՆՈՑ : ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԻ ՑԱՒԱԶԻՆ :

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԻՆՉՈ՞Ւ ԿՈՐՍՆՑՈՒՑ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Բ.

2.— ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ԲԱՒՏԱՒԱՂ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Հիթլէր այս յարձակման ձեռնարկեց չատ լաւ դիտնալով հանդերձ որ իր ուժերը սկզբնական շրջանին վար կը մնային հակառակորդին ուժերէն եւ այս անհամեմատութիւնը կրնար աւելի ժամանակի ընթացքին : Այս միակ տարրը յարձակողական կը դարձնէր անխնայութեամբ բախտախաղ մը արդի պատմութեան մէջ : Երբ Փետրուարին Հիթլէր կը բանար իր ծրադիրը զօրավարներուն, Քայթէլի կողմէ պարդուած թուանշանները, որոնք մօտաւորապէս կը բաղդատէին երկու կողմի ուժերը,— մտահոդութիւն պատճառեցին : Այս թուանշանները ցոյց կուտային թէ կարմիր բանակը 155 զօրաբաժնի հաւասար ուժեր ունէր արեւմտեան Ռուսիոյ մէջ, մինչ Գերմանները հազիւ 121 զրօաբաժինկազմային ժողովել : (Անոնք չէին դիտեր թէ Քայթէլի դնահատութիւնը իրականութենէն քիչ մը պակաս էր) : Իրենց մտահոդութիւնները չմեղմացան այն հաւաստիքին վրայ որ դերման ուժերը «որակով չատ աւելի դերազանց» էին :

Իրենց նախաձեռնութեան չնորհիւ, Գերմանները կրցան հաւաքել Ռուսերէն թեթեւօրէն զրաղանց ուժեր, Քրիմփէքի ճահճախուոտներուն հիւսիսակողմի մարդին մէջ, ուր մարաչախտ Ֆոն Պուքի «կեդրոն»ի բանակախումբերուն յառաջխաղացութիւնը սրընթաց կերպարեր Մինսք-Մոսկուայի մեծ ճամբան, մինչ Ֆոն Լէեպի «հիւսիսի» բանակախումբերը Պալթիկի չրջակաները, հակառակորդին հետ հաւասար էին ուժի տեսակէտով :

Ֆոն Քլայսթ կ'ըսէ թէ՝ իր զրահապատ ուժերու բանակը, որ կը կազմէր Ֆոն Ռուտլիչթէտի յառաջապահ ծայրը, 600 հրասայլ միայն կը հաչուէր : «Սահկա ձեղի անհաւատալի կրնայ թուիլ, բայց Ճունաստանէն մեր զօրաբաժիններուն վերադարձէն ետք այդքանը միայն կրցանքհաւաքել : Հարաւի չրջանին մէջ մեղի դէմ ճակատող Ֆոն Մանշթայնի բանակախումբերը մօտ 2400 հրասայլ ունէին : Այնպէս որ, մեր յաջողութիւնը կախում ունէր միայն մեր զօրքին ռազմական դերազանցութենէն եւ վարպետութենէն : Այս առաւելութիւններն ունեցան իրենց բովանդակ արժէքը մինչեւ այն օրը, երբ Ռուսերը փորձառութիւնի ձեռք բերին :

Բացատրելով արշաւանքին ձախողանքը, Ֆոն Քլայսթ կ'ըսէ .

— Կանխահաս ձմեռ մը պատճառ դարձաւ մեր պարտութեան, ինչպէս նաեւ չարունակական խուսափումը Ռուսերուն, որոնք կը մերժէին ճակատամարտի բռնուիլ :

Իսկ Ռունտշթէտ կ'աւելցնէ .

— Ձմեռէն չատ առաջ, յաղողութեան յոյսերը կը պակսէին այն համեմատութեամբ որ կը բազմանային դերին եւ ճամբաներու եղկելի վիճակին պատճառաւ յառաջ եկած յապաղումները : Տասը վայրկեանի անձրեւ մը բաւական էր տիրմխմխալու «Ուքրանիոյ սեւ հող»ը, չլատելով ամէն երթեւեկ , մինչեւ որ դետինը չորնար : Այնպիսի ատեն մը երբ ժամանակը կը տուրայ , չատ լուրջ էր անպատեհութիւնը : Ատոր վրայ կ'աւելցնար երկաթուղիներու պակասը Ռուսիոյ մէջ, որ կը դժուա-

ՏՈՒՆ ՓՈԽԱՆՑԵԼՈՒ ԵՒ ՆՈՐ ՏՈՒՆ ՁԵՌՆԱՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՃԱՌ ԿԱՐԻՔ ԿԱՅ ԱՅՍ ՏՈՒՆԸ ՓՈԽԱՆՑԵԼ ՆՈՐՈՎ ՁԵՌՆԱՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ : ՏՈՒՆԸ ՓՈԽԱՆՑԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԿԱՐԻՔ ԿԱՅ ՆԱԵՒ ՀԱՐՈՒՍՏ ՄԸ ՈՐ ՏՈՒՆԸ ՓՈԽԱՆՑԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՉՈՒՆԻ ԴՐԱՄ : ՏՈՒՆԸ ՓՈԽԱՆՑԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԿԱՐԻՔ ԿԱՅ ՆԱԵՒ ՀԱՐՈՒՍՏ ՄԸ ՈՐ ՏՈՒՆԸ ՓՈԽԱՆՑԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՉՈՒՆԻ ԴՐԱՄ :

ըաջնէր մեր յառաջացող զօրագունդերուն պարէնաուրումը: Ուրիշ դժուարութիւններ կը պատճառէին այն օդանական ուժերը զոր Ռուսերը չարունակաբար կը բերէին ներսերէն, ետ քաշուած տեղն: Մեղի կը թուէր թէ՝ բանակ մը հազիւ ջախջախուած, թարմ ուժերէ բաղկացած ուրիշ մը մեր ճամբան կը փակէր»:

«Ձիոն Քլայթ ուրիշ պարագայ մը եւս կը յիշէ — Գերմանները այլեւս չունէին օդանաւային այն դերակշռութիւնը զոր կը վայելէին 1940ին, արեւմուտքի յարձակողականին տեղն: Ռուս օդաւորմիջին ծանր կորուստներ պատճառելէ ետք, Գերմանները ձեռք բերին բաւական գերակշռութիւն, բայց առանց իրական առաւելութեան, որովհետեւ ցորչափ յառաջ կը խաղային, պաշտպանելի հողամասը հետզհետէ կ'ընդլայնէր:

Այս հիմնական պատճառներէն դուրս, ըստ Ճոն Ռունուէյէտի կարծիքին, Գերմանիոյ կողմէ ի սկզբանէ ձեռք առնուած միջոցներուն մէջ սխալ մը տեղի ունեցաւ, որուն հետեւանքը դադրեցաւ առաջին յաղթանակներէն ետքը: (ՀՄԲ.— Զանոնց կ'առնենք ռազմագիտական մանրամասնութիւնները):

Ցարձակողական ծրագրի մասին լուծ շատ յստակ գաղափար մը տրուեցաւ Զօր. Հէյնրիխի կողմէ, որ քարտէսին վրայ պարզեց գլխ. շարժում. նեղը: Կարճահասակ մարդ մըն է ան, ճշդորոշ ձեւերով, եկեղեցականի քալուածքով, կը խօսի այնպէս, ինչպէս աղօթք պիտի արտասանէր: Մարտական ոչինչ ունի, այլ սակայն իր զինուորական ձեռնհասութիւնը ապացուցուած է պաշտօնին բարձրացումով: Նախ՝ հրամանատար զօրարաժնի ան դարձաւ հրամանատար բանակախումբերու ու վարեց Օտերի վերջնական պատերազմը, Պերլինի պաշտպանութեան համար:

Ծրագրին ընդհանուր միտքն էր դարձդարձիկ ընդարձակ զօրաշարժումով մը պաշարել ռուսական ուժերուն տուեալ մասը, հետեւակազօրքի դումարտակները զործելով ներքին, իսկ հրասայլերու երկու կարեւոր խմբաւորումները արտաքին շրջանակի մէջ: Աջմանը վրիպեցաւ փակուելէ Ռուսերուն վրայ Սլոնիմի մօտ, բայց անոնց մեծագոյն մասը յաջողեցաւ խուսափիլ: Ճակատը վերաթացուեցան ու Գերմանները ալ աւելիընդարձակ պաշարում մը փորձեցին Մինսքի չորջ, այդպէս վճռական կռիւ մը յոյսը մնուցանելով: Հակառակ Ռուսերու զանգուածային դերեվարման, յաջողութիւնը անկատար եղաւ: Աջմանը տեղին չէր փակուած «յեղակարծ յորդահոսան անձրեւ»ի մը պատճառով: Շարժումները արագ տեղի ունեցած ըլլալով, Մինսք գրաւուեցաւ իններորդ օրը: Բայց, Գերմանները, այժմ 300 քիլոմեթր Ռուսիոյ ներքնամասը խրած՝ վրիպեցան իրենց իսկական նպատակէն:

ՄԷԿ ԺԱՄՈՒԱՆ ԱՆՁՐԵՒԸ ԿԱՆՇԱՐԱԺԱՑՆԷՐ ՀՐԱՍԱՑԼԵՐԸ

Մինսքէն անդին, երկիրը, ինչպէս նաեւ օդը, ալ աւելի վատթարացան: Ուշադրաւ է Պլումբըթրայթի նկարագրութիւնը.

— Գետինը երբեք չէր յարմարեր հրասայլերու շարժումներուն: Մեծաւորապէս կոյս անտառներ, ճահճային տարածութիւններ, բոլորովին անզործածելի եւ խիստ տակաւ կէտեր հրասայլերն անցնելու համար: Դիմադրութիւնն ալ տակաւ աւելի կատաղի կը դառնար: Ռուսերը կը սկսէին ակնկալները զետեղել ճակատին վրայ: Ճամբաներ — յու փոքր թիւը կը դիւրացնէր անոնց արգելակներու զետեղումը, մեր չլաւորումը փորձելու համար:

«Սահմանադլուխէն մինչեւ Մոսկուա մեծ կառուցին, արեւմտականի մը համար այս անուանն արժանի միակ ճամբան, անասարտ էր: Մեր հանդիպածին երբեք չէինք պատրաստուած, որովհետեւ մեր քարտէսները ոչ մէկ կերպով կը համապատասխանէին իրականութեան..:

«Նման հողամաս մը, արդէն աննպաստ հրասայլերուն, վատթարագոյն էր «Հասնս», պարէն, ռազմանիւթ ու բոլոր հարկ եղած բաները բեռցած փոխադրակառքերուն: Այս կարաւանները կը բազկանային դրեթէ միմիայն անասուր կառքերէ, որոնք չէին կրնար ոչ ճամբէն հեռանալ, ոչ ալ յառաջանալ, եթէ աւազը տիղմի վերածուէր: Մէկ կամ երկու ժամ անձրեւ, տեղին միայն կը դամբէին զրահապատ զօրաբաժինները: Ինչ անմոռանալիներ հրասայլերու տեսարան եւ բեռնակառքերու այս պոչերը, երկարաձգուած աւելի քան հարիւր քիլոմեթրի վրայ, կատարելապէս անշարժացած... Սպասելով որ արեւին չորհիւ գետինը չորնայ»:

ԼԻՏԼ ՀԱՐԹ

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿԸՆ

Բարեգործականի կեդր. վարչութեան Դեկտ. 30 թուակիր գեկոյցէն կը բաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

1.— Պ. Աբշակ Գարակէօզեան ընտրուեցաւ ցկեանս նախագահ Միութեան:

2.— Կեդր. Վարչ. ժողովը վերջերս 10.000 տոլորի յատկացում մը եւս ըրաւ Երուսաղէմի Ս. Յակոբեան վանքը ապաստանած մեր աղքատիկներուն ի նպաստ: Պաղեստինի տագնապի շրջանին, Միութեան կողմէ Երուսաղէմի մեր պատրիարքարանին տրամադրուած ընդհանուր գումարն է 40 հազար տոլար, որուն 30.000 տոլարը իբրեւ գոյ նպաստ յօգուտ աղէտեալներու, եւ 10.000 տոլարը իբրեւ կտակային յատկացում կամ նուիրատուութիւն Ս. Յակոբեան վանքին:

3.— 5000 տոլարի նոր օգնութիւն մը կատարեցինք Իրանի մեր մասնաճիւղին, Հայաստան ներգաղթելու նպատակով անցեալ տարի Թէհրան համախմբուած Հայերու վերջին մասին տեղաւորման գործը աւարտելու համար: Մեր Միութիւնը ասկէ առաջ 46 հազար տոլար յատկացուցած էր բազմահազար Իրանահայ հայրենակիցներու հոգատարութեան եւ նոյն երկրին մէջ վերադասատուման գործին, երբ լուրջ արգելքներու հետեւանքով անոնց Հայաստան մեկնումը անկարելի էր եղած:

4.— Կեդր. վարչութեան նպաստի եւ օգնութեան յանձնախումբը, ոճնական օրերու պատեհութեամբ՝ անդրեղէնի եւ հագուստեղէնի ու դեղերու ծրարներ ղրկեց Աւստրիա, Գերմանիա, Իտալիա, Հունգարիա, Պուլկարիա, Լեհաստան, Ֆրանսա, Յունաստան, Անգլիա եւ Ռումանիա: Ընդամէնը ուղարկուեցան 22 լիպրանոց 225 ծրարներ տոլար արժողութեամբ:

5.— Ս. որոշ չրջանի մը համար, Կեդր. վարչութիւնը տարեկան 2000 տոլարի վարկ մը քուէարկեց ի նպաստ Անթիլիասի Ժառանգաւորաց վարժարանին, անկախաբար Մելքոնեան հիմնադրամէն Անթիլիասի կաթողիկոսարանին վճարուած տարեկան 4000 տոլարի կամաւոր նուիրատուութենէն: Բ. 2000 տոլարի միանուագ օգնութիւն մը որոշուեցաւ Դպրոցասէր Տիկնանց Փարիզի Աղջկանց վարժարանին: — Գ. 250.000 լիվայի վարկ մը սահմանուեցաւ Պուլկարիոյ զանազան գաւառները զտնուող այն Հայկ. վարժարաններուն համար, որոնք 20 հոգիէ պակաս աշակերտութիւն ունենալով պետական վարկերէ չեն կրնար օգտուիլ, ինչպէս մեծ քաղաքներու մէջ գտնուող միւս հայ վարժարանները, որոնց բոլոր ծախքերը իշխանութեանց կողմէ կը հոգացուին, ըստ մեր մասնաճիւղերէն հասած տեղեկութեանց:

Դ. իր վերջին նիստին մէջ, Կեդր. վարչութիւնը 12000 տոլարի վարկ մը քուէարկեց Սիջնքի մասնաճիւղին համար: Այս գումարին մեծագոյն մասը կը յատկացուի Ցունաստանի մէջ Միութեան հովանաւորութեան տակ գտնուած վարժարաններուն, իսկ մնացեալը առողջապահական եւ իմամատարական ձեռնարկներու:

★ Տիրայր Աբգ. Ցովհաննէսեանի ուսումնասիրական երկը «Ֆրիկ» երեք տարիէ ի վեր հրատարակութեան տրուած է արդէն Միութեանս կողմէ: Կը յուսանք թէ աւելի քան 700 էջնոց այդ ստուար հատորին տպադրութիւնը կ'աւարտի յառաջիկայ ամիսներուն:

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ փակեց Փարիզի գիշերային ակումբներէն երեքը, հաստատուած ըլլալով թէ բարքերու ապականութեան բոյներ դարձած են: Միեւնոյն ատեն ձերբակալուեցան երկու քաղաքացիներ, իբրեւ հեղինակ եւ հրատարակիչ անբարոյական գրքի մը, «Բոլոր Սատանաները մեռած չեն»: Ամբաստանեալ հեղինակը նախ ըսաւ թէ գերմաներէնէն թարգմանուած է գիրքը, բայց յետոյ խոստովանեցաւ որ ինք է գրած: Այս ապականութեանց վրայ ուշադրութիւն հրաւիրած էին զօր. տը Կոլի կարգմը կուսակիցները, իբրեւ ամրդամ Փարիզի քաղաքապետական խորհուրդին: Գիշերային ակումբներու փակման առթիւ ձերբակալուեցան 500 յաճախորդներ, եւ հարցաքննութեամբ պարզ արձակուեցան: Ոստիկանութիւնը ուրիշ բան չէր կրնար ընել:

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՀՈՍԱՆՔԻՆ նուազումը մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ կառավարութեան: Օգը մեղմացած է քանի մը օրէ ի վեր, եւ թեթեւ անձրեւ մը կը տեղայ: Բայց եթէ ցուրտերը վերսկսին, նոր կրճատումներ պիտի կատարուին: Ջրամբարները հազիւ 20 % լեցուն են, մինչդեռ անցեալ տարի այս ատեն համեմատութիւնը 54 % էր: Հրատարակուած հաշիւներու համաձայն երեքշաբթի ամբողջ Ֆրանսայի մէջ սպառած էր 83.4 միլիոն քիլովաթ, մինչ անցեալ տարի 87.7 միլիոն էր: Բայց այս քանակութեան միայն 24.2 միլիոն քիլովաթը ճարուած էր Ջրաելեկտրական կայաններէ (անցեալ տարի 50.2 միլիոն):

ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԻ

ԳԼՈՒԽ ԺԵ.

ԱՆԱՐՋԱԲԱՑԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ

Թէպէտ երիտասարդը անհամբեր կը սպասէր, բայց Սմբատ իշխանը կամաւ քամահրելու համար Թորոսը՝ անոր սպասել կուտար:

Բայց Թորոս զուշակութեան ոգին ունէր, ուստի թէպէտ երիտասարդ մը ընտրած էր իրեն պատգամաւոր. բայց լաւ քններ էր զայն, եւ առանձին խրատեր էր, թէ ինչպէ՞ս պիտի վարուի:

Ուստի տղան թէպէտ անհամբեր՝ բայց նոյն միջոցին իր իշխանին պատմութիւնը կ'ընէր բերդապահներուն թէ ինչպէս հինգ վեց օրուան մէջ անառիկ բերդերը առիկ ընելու աքանչելի զօրութիւն մը կար իր քով, թէ ինչպէս անշահասէր եւ առատաձեռն էր, եւ թէ ինչչափ որ խիստ էր պատերազմի մէջ՝ նոյնչափ ալ գթած էր խաղաղութեանմէջ, եւ նայելով Անարզաբայի միջնաբերդին ամուրութիւններուն՝ կը բաղդատէր Ամուտա՝ Վահկա բերդերուն հետ եւ ոչինչ կը գտնէր անոնց քով զայս. եւ արնպիսիվստահութիւն եւ զուարթութիւն կար իր խօսակցութեան մէջ՝ որ պահպաններն աներկիւղները կասկած մը սկսան յղանալ:

Վերջապէս, ժամէն աւելի սպասցնելէ վերջ՝ հրաման ըրաւ Իշխանը պատգամաւորը բերելու:

Հովանոցի մը մէջ՝ բազմոցներու վրայ ընկղմանած էր Սմբատ. ծաղկազարդ մարմարէ աւազան մը իր ցնցուղով կը զովացնէր օդը, զինուած ծառաներ առջեւը բարեւ կեցած էին անշշունչ, ինք դաժան կերպարանքով երիտասարդին.

— Ո՞վ ես, ո՞ւրկից կուգաս:

— Մամեստիոյ իշխան Թորոս՝ որդի Լեւոնի, զիս ձեղի պատգամաւոր կ'ուղարկէ:

— Ի՞նչ կ'ուզէ ինձմէ, ի՞նչ յարաբերութիւն կայ իմ եւ ապստամբ փախստականի մը մէջ:

— Ձեր այն փախստական եւ ապստամբ ըսածը, աս օր, տաս տասներկու հազար պատերազմողի հրամանատար է, եւ այս օր չարաթ մը չկայ վեց ամրութիւններու տէր է, դեռ երէկ Տարսոնի կուսակալին բանակը ջարդ ու բուրդ հանեց եւ ցիրուցան ըրաւ, Ատանա քաղաքը հարկի դրաւ, եւ վաղը իր ձայնին երեսուն հազար հոգի պատրաստ են դիմելու. կարծեմ թէ չատ հաւատարիմ հպատակներ այս ապստամբին հաւատարիլ երջանկութիւն պիտի համարեն:

Արդէն դաժան իշխանին աչքերը կրակով լեցուեցան եւ իր դիրքը փոխելով ու չոկուելով.

— Անդամ, որոտաց, որովհետեւ դիտես թէ պատգամաւոր ես, անոր համար կը համարձակիս իմ առջեւս այդպէս խօսելու, բայց միտքդ դիր թէ ես անունցմէ եմ՝ որ ուշ կամ կանուխ դիտեն վրէժ հանել: Ի՞նչ կ'ուզէ ինձմէ քու տէրդ:

— Իմ տէրս, Թորոս իշխանը, Լեւոնի որդին, Անազարբա քաղաքին օրինաւոր ժառանգը, ըսաւ երիտասարդը, միշտ հանդարտ եւ անխռով չի կրնար անտարբեր մնալ այս քաղաքիս եւ իր չրջակայ գիւղերուն բնակչաց աղերսներուն ու պաղատանքներուն, ուստի անոր համար զիս ձեղի կ'ուղարկէ, որ ձեր գործակալներուն խիստ եւ անլուր վարմունքը՝ որ անշուշտ ձեր անգիտութեամբ կը գործուի՝ չափաւորէք եւ արգիլէք, բարի դրացիութիւնն՝ որ հայ իշխաններուն կը վայլէ՝ չաւրուի եւ հայ արիւն պարապ տեղ չվազէ:

— Ինչ, քու Իշխանդ օրինաւոր ժառա՞նգ է այս բերդաքաղաքիս... ինչ, քու փախստական աւազակդ ինձ հետ բարի դրացիութի՞ւն կ'ուզէ պահել... իմ գործակալներուս անգթութիւնը եւ խստութիւնը կ'ուզէ չափաւորել... ոհ, յիրաւի աս անտանելի է... կորիր առջեւէս թէ որ չես ուզեր հիմա հոս չան սաւակ իյնալ եւ գնա ըսէ տիրոջդ թէ աւազակ մըն է իրհարը եւ հօրեղբօրը պէս, եւ թէ չատ չեւէր՝ ուսկից որ դողի պէս եկաւ՝ հոն պիտի դառնայ եւ կախաղանն իրեն կը սպասէ. դէ ելիր ու կորիր:

Երիտասարդը այս խօսքերը դարձեալ անխռով մտիկ ընելէն վերջ, առանց պատասխան տալու եւ առանց երկիւղի նշան մը ցուցնելու իշխանին կատաղի եւ թունաւոր նայուածքներէն, զլխով բարեւ մը տուաւ, իջաւ դուռը՝ հեծաւ իր ձիուն վրայ եւ նոյնպէս սարչաւ անհետացաւ, ու երբ հասաւ Մամեստիա արդէն մութը տարածուած էր քաղաքին վրայ:

են Անգլիա, Ֆրանսա եւ Ամերիկա, բայց յառաջիկային կրնան միանալ նաեւ Պելժիա, Հոլանտա եւ Լիւքսէմպուրկ: «Ա. Միութիւնն ալ կրնայ հրաւիրուիլ»:

Նորահաստատ վարչութեան գլխաւոր պարտականութիւնները պիտի ըլլայ արդիւնաբերական կազմակերպութեանց վերածնութիւնը, ռազմական պիտոյքներու չինութիւնը կամ ներածումը, արդիւնաւէտ ճարտարարուեստական վերահաստատումը, դիւանական հետաքննութիւններ՝ ռազմական նպատակներով, առեւտրական նաւերու կամ քաղաքային օդանաւերու յարմարեցումը պատերազմական նպատակներու:

Երեք զօրավարները պատասխանատու պիտի ըլլան Արեւմտեան Գերմանիոյ զինուորական կառավարիչներուն, մինչեւ գրաւման վախճանը, երբ դաշնակիցները ուրիշ միջոցներ պիտի մտածեն՝ լրջութեան իշխանութիւնը պահպանելու համար:

Մէկ խօսքով, Ապահովութեան վարչութիւնը անսահման լիազօրութիւնները կը վայելէ, խնամք հսկողութեան մը տակ պահելու համար Գերմանիոյ ներքին կեանքը,— տնտեսական, վարչական, ընկերային եւն:

★ Երեք արեւմտեան պետութեանց ներկայացուցիչները Բշ. օր ժողով գումարեցին Լոնտոնի մէջ, Գերմանիոյ դրաւման ժամանակավրջման վարչաձեւը սահմանելու համար, բայց համաձայնութիւն չդոյացաւ երկու վիճելի կէտերու մասին: Ֆրանսացիները մանաւորապէս կը դժկամակին ընդունիլ որեւէ տրամադրութիւն որ կրնայ զօրացնել ծրագրուած գերմանական պետութեան կեդրոնացումը: Կարգ մը թիւրիմացութիւններ հարթուած են Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ, շնորհիւ Պ. Պ. Շումանի եւ Պեվինի վերջին տեսակցութեան:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՐԱՒՈՎ

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ կուսակցութենէն արտաքսուեցաւ պրոֆ. Փոլ Ռիվէ, անասնատած ըլլալով կարգապահութեան: Պ. Ռիվէ իր կարգին կ'ամբաստանէ Վարիչ Մարմինը թէ չեղած է կուսակցութեան սկզբունքներէն եւ որոշումներէն, պատեհապաշտ քաղաքականութիւն մը վարելով:

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԼԵՀԱՍՏԱՆ առեւտրական չատ կարեւոր համաձայնութիւն մը կնքեցին հինգ տարուան համար, 130 միլիոն սթերլինի բարձրացնելով գործառնութեանց դումարը, երկու կողմին համար: Լեհաստան մանաւորապէս ուտեստ պիտի ճարէ (հաւկիթ, խոզեղէն), իսկ Անգլիա բուրդ, ձգախիժ եւ բանուած ապրանքներ: Թերթերը կը դրեն թէ այս համաձայնութեամբ Անգլիա կը զառնայ գլխաւոր յաճախորդը Լեհաստանի, Ա. Միութենէն ալ առաջ: Լեհաստանի նախկին վարչապետը, Միքոլայչիք, որ Ամերիկա կը գտնուի, դիտել կուտայ թէ պայմանագիրը ստորագրուած է Մոսկուայի հրամանով, թէ Լեհաստան եւ Չեխոսլովաքիա հրահանգ ստացած են կարելի եղածին չափ աւելցնել պողպատի արտադրութիւնը, ի պէտս խորհրդային բանակին եւ ղուրսէն ապրանք ճարել ուզեն զինով:

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ հպատակութեան յանձնախումբը, որ կը բաղկանայ Ֆրանսայի, Մ. Նահանգներու եւ Թուրքիոյ ներկայացուցիչներէն, որոշեց երուսաղէմի մէջ հաստատուիլ յունուար 24ին, փոխանակ առժամեայ կեդրոն ընտրելու Հռոդոսը: Երեք անդամները փոխն ի փոխ պիտի վարեն նախագահութիւնը: Առաջին նախագահ ընտրուեցաւ Թուրքիոյ ներկայացուցիչը, Հիւսկէն Ճահիտ Եալչըն: — Լաւատեսութիւն կը տիրէ եգիպտոսի եւ Իսրայէլի միջեւ կատարուած բանակցութեանց մասին: Այս վերջինը հաւանեցաւ վերադարձնել 200 եգիպտացի վիրաւորներ:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ 12 համայնավար վարիչներուն դատավարութիւնը սկսաւ Բշ. օր, Նիւ Եորքի մէջ: Ամբաստանեալները կը մեղադրուին իբրեւ դաւադիրներ՝ բռնի տապալելու համար կառավարութիւնը: Զորս հարիւր յայտնի եւ գաղտնի ոստիկաններ կը հսկեն դատասրահին չուրջը, բարեկարգութիւն պահելու համար: Պաշտպան փաստաբանները պահանջեցին հեռացնել այս կարգապահական ուժը, դիտել տալով թէ «անոնց ներկայութիւնը ոստիկանական եւ ոչ թէ ժողովրդական դատավարութեան մը կը վերածէ զործը»: Ամբաստանեալներէն Ֆոսթըր, կուսակցութեան նախագահը, բացակայ էր, հիւանդութեան պատճառով:

ԿՐԻՓԻ ՀԱՄԱՁԱՐԱԿԻՆ առթիւ, Փարիզի հիւանդանոցներուն վարչութիւնները կը յայտարարեն թէ իրենց ընդունած հիւանդներէն մեռած են 120 հոգի, այսինքն 5%: Մեռնողները մեծ մասով տարեց քաղաքացիներ են: Վերջին տասը օրերու ընթացքին 3400 վարակեալներ ընդունուած են Փարիզի հիւանդանոցներուն մէջ, բայց համաճարակը հետզհետէ կը թեթեւնայ:

ԴԻՆԵՐԸ ԻՋԵՑՆԵԼՈՒ եւ հսկողութիւնը խստացնելու համար, կառավարութիւնը նոր միջոցներ ձեռք առաւ: Որոշ անկում կրնշմարուի բանջարեղէններու հրապարակին վրայ (սոեղղի, չողղամ, բանջար): Ելեկտրականութեան եւ կալի

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

ՎԱՂԱՆՍԻ մէջ Կ. Խաչի մանուճիւղը կը տօնէ, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 23ին կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Պ. Ց. Կօշկակարեանի մեծ կառատան մէջ, (11 Ave. Gambetta):

Կը ներկայացուի ԿԱՂԱՆԴ ՊԱՊԱՆ (մէկ արար) Թատերգութիւն: Ձոխ յայտագիր, պիւֆէ: Աւանդական տօնածառ եւ կաղանդի նուէրներու բաշխում: Մուտքը ձրի է:

×

ՌՈՄԱՆԻ մէջ կը տօնուի Յունուար 29ին:

ՅԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

(ՀԱՑ ՎՇՏԻ ԵՒ ԱՋԱՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳԻՉՔ)

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Cinéma PALACE

կը նախագահէ՝ Ընկ. Գ. ՍԻՆԱՊԵԱՆ
կը խօսի՝ Տիկին ՕՏԷՔ ՄԻՔԱՑԷԼԵԱՆ
պիտի երգեն՝
Պ. Զարեհ Գասեան եւ Տիկ. Ս. Փերզիկեան
Մուտքը հրաւիրատոմսերով

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ – ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Զաւարեան» ենթակոմիտէի: Ղեկավարութեամբ երաժշտագէտ Պ. Ց. Քիւրքճեանի: Երեսասարդ ջութակահար Պ. ԼԵՒՈՆ ՂԵՒՈՆԴԵԱՆ (Լիսէ Մուլիքալի բարձրագոյն կարգի առաջին մրցանակաւոր) կուտայ իր առաջին նուագահանդէսը Պոմոնի մէջ, 22 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, չաբաթ երեկոյ եկեղեցւոյ դպրոց սրահին մէջ, սիրայօժար մասնակցութեամբ ծանօթ երգչուհի Օր. ՇՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ (Լիոնի օպերայէն), հրաւիրուած մասնաւորաբար ենթակոմիտէի կողմէ: Դաշնակ Mlle Annette Julien: Յայտագրին մաս կը կազմեն դասական լաւագոյն կտորներ, ինչպէս նաեւ հայկական երաժշտութեան գլուխ գործոցներէն էջեր (նուագ եւ երգ): ՄՈՒՏՔԸ ՀՐԱՒԻՐԱՏՈՄՍԵՐՈՎ: 7 տարեկանէն վար երեխաները չընդունուիր:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ ԱՋՔԸ ԼՈՑՍ

Կ'ուզէ՞ք գեղեցիկ կազմով գրքդարել
ՁԵՐ ԳՐԱԴԱՐԱՆԸ

Ամենաժուարին նրբաճաշակները անդամ կրնան դիմել միայն մէկ հասցէի: Մէկ այցելութիւն իսկ կը բաւէ՝

PAYLAK GHIRAGOSSIAN
Relieur d'Art
45 rue des Petits - Carreaux Paris (2)

նոր դիները դեռ չեն որոշուած: — Բնակարանի վարձքերու օրէնքին գործադրութիւնը յետաձգելու կամ դոնէ մեղմացնելու համար, կարգ մը բանաձեւեր յանձնուած են Ազգ. ժողովին: Պահանջներէն մէկն է մինչեւ ապրիլ յետաձգել յաւելումները, նոր օրէնք մը մշակելու համար:

ՄՏԻԻ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ համագումարին պատուիրակներէն հռչակաւոր դիտնական մը, Ամերիկացի Սըլիվըն, մեռած դտնուեցաւ օթէլ Ռիցի մէջ (Փարիզ): Կարգ մը թերթեր չհնդալից լուրը տպեցին, բայց ի վերջոյ հաստատուեցաւ թէ դիտնականը մեռած է սրտի հիւանդութենէ:

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ կարմիրները Բշ. օր զրաւեցին ռազմադիտական կարեւոր դիրք մը, հիւսիսային շրջանի մեծ նաւահանգիստը՝ Թանկքու, որ կը դտնուի Թիէնցինէն 30 մղոն դէպի արեւելք: Ազգայնականներն ալ կը խոստովանին թէ ճամբան բաց է դէպի Նանքին: Ոչ միայն զինուորները կը նահանջեն, այլ եւ կառավարութիւնը Քանթոն կը փոխադրուի հեռուհեռէ: Կ'ըսուի թէ Մոլոթովի պիտի միջամտէ, դինադադար մը կնքել տալու համար:

ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

ՀԱՑՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿի ԴԻՒԱՆԸ· — Վերջերս Ամերիկայի Տիթրոյթ քաղաքին մէջ վախճանած բնիկ երզնկայի Ազրակ գիւղէն ամուրի եւ 58—60տարեկան՝ Գիսակ Մենթիկեանի ժառանգորդ նկրկայացած է հանդուցեալին մօրեղբօրորդին՝ Պ. Տիւրկէրեան: Տեղեկացած ըլլալով որ հանդուցեալը Ֆրանսայի մէջ ունի իր Անգրանիկ եւ Սեդրակ եղբայրներուն զաւակները՝ որոնց հասցէները անծանօթ են, ներկայ պաշտօնական զեկոյցով կը հրաւիրենք յիշեալները՝ որ իրենց դտնուած քաղաքի ազգային մարմիններէն իրենց ինքնութիւնը հաստատող վկայագրերով թուականէս մինչեւ երեսուն օրուան պայմանաժամով դիմեն Հայրապետական Պատուիրակութեան, Փարիզ 15, Rue Jean-Goujon.

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Ակարան-եան խումբի դասախօսութիւնը այս հինգշաբթի ժամը 9ին Sociétés Savantesի մէջ: Կը խօսի Հայր ԻՍԱՊԱԼԵԱՆ: Նիւթը՝ Էջեր հայ մանրանկարչու-թենէն, մոգական լապտերով:

ՊԱՆԼՕ-ՔԱՇԱՆ.— Հ. Ց. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէի ժողովը այս չաբաթ դիշեր, ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷԼ.— Ս. Թեոդոսի Հ. Ց. Դ. «Հայաստան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Կարեւոր օրակարգ:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Նախորդ ժողովի չարունակութիւնը:

Սեւիֆոնիկ մեծ նուագահանդէս

ՈՒՐԱՔ ԵՐԵԿՈՅ 21 ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԺԱՄԸ 21ԻՆ
SALLE GAVEAU
ՕՀԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆ (Խաչատուրեան)

Կը ղեկավարէ «Լամուրէօյի» նուագախումբը
Կը մասնակցին ՌԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ, Օր. ԻՐԻՆ ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ եւ երկսեռ երգչախումբ մը:

Յայտագիրը — Մենուելսօնի Ռիւ Պլաս, Պէթհովէնի 5րդ սէնֆոնին, Արամ Խաչատուրեանի դաշնակի concertoն, Օհան Տուրեանի «Փրոլոկ սէնֆոնիք»ը եւ Տաղ Հայաստանի:

Տոմսերը Մէդոն Տիւրան Place de la Madeleine, Սալ Կավօ, Թօփալեան տպարան եւ Պ. Մալաճեանի քով, 32 rue Clery:

ԾԱՆՈՒ Է կարի Սինկէր մեքենայ մը **31 K** բոլորովին նոր: Դիմել Ցառաջի:

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Ց. Դ. Աղբիւր Սէրոբ եւ Մկրտիչ Եօթնեղբայրեան խումբերու, 22 Յունուար չաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, 5 rue Brossolette, Salle Laiqueի մէջ, Kremlin Bicêtre:

Կը նախագահէ ընկեր Գ. ՄԻՐՈՑԵԱՆ
Կը խօսին ընկերներ՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ Խ. ԶԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ:

Կ'երգէ Օր. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ եւ թառուդափ ընկեր ԲԵՆՈՑԻ:

Գեղարուեստական բաժին մասնակցութեամբ՝ Ալֆորվիլի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի:

Մեներգ, արտասանութիւն եւ անակնկալներ, կէս գիշերէն յետոյ եւրոպական պարեր եփրատ նուագախումբով Պ. ՕՆՈՍԵԱՆի ղեկավարութեամբ: Ճոխ պիւֆէ: Մուտքը 75 ֆրանք

Հաղորդակցութիւն. — Métro Porte d'Italie, autobus 125, իջնել Mairie K Bicêtre:

ՀԱՑԵՐԷՆ ՍՈՐՎԵՑՈՒՑԻՔ

Փարիզի Հայոց կրթական մարմնոյ կազմակերպած Հինգշաբթի օթերու դասընթացքները կը սկսին 20 Յունուար հինգշաբթի օր՝ կէսօրէ ետք, ժամը 2ին եկեղեցւոյ խորհրդարանին մէջ ուսուցչական հետեւեալ կազմով.— Աղդէ քհնյ. Փայլակեան կը դասաւանդէ կրօնագիտութիւն:

Սեդրակ Դարակէօզեան հայերէն լեզու եւ պատմութիւն:

Տիկին Յասմիկ Քիւմիւշկեան հայերէն եւ դպրոցական երգեր:

Կը խնդրուի ծնողներէն որ իրենց զաւակները առաջնորդեն այդ օր եկեղեցի 15 rue Jean Goujon, Paris (8):

Այս առթիւ եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը պիտի պատրաստէ նախընթրիք մը ժամը 4ին, ներկայ աշակերտութեան համար:

ԴԵՐԶԱԿՆԵՐ

ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏ ՀԱԳՈՒՍՏ ՇԻՆՈՂՆԵՐ

Մէկ անդամ այցելել կը բաւէ տեւական յաճախորդ ըլլալու: Դիմելով դերձակներու հայթայթիչ՝ Ա. ՀԱՄԱԼԵԱՆԻ
68, Rue Nationale, Marseille Tél.: Colbert 33–22

Պիտի գտնէք կերպաս, աստառ, թելա, կարի դերձան, կոճակ, ուսնոց (էփոլէթ) եւն., եւն.:

ՕՐԻՆԱԿԱՆ ԵՒ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Ապսպրանքներ կ'ընդունինք contre remboursement

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վեցամսեայ 800 ֆր., Արտ. 10 տոլ. կամ 3 ամգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 20 Janvier 1949 Հինգշաբթի 20 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N° 5749 Նոր շրջան թիւ 1160

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 6 ՖՐ.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՃԻՇՏ ԻՆՉՊԷՍ ԹՈՒՐՔԸ

— «Հայ ժողովրդի ոխերիմ թշնամի Դաշնակները», կ'աղաղակէ օրն ի բուն Երեւանը, իր խօսնակներով, կոչնակներով եւ թխածոյ հրատարակութիւններով:

— «Հայ ժողովուրդի թիւ 1 թշնամին, հայրենիքի թշնամին», կ'արձագանգեն խոպոտ ձայներ արտասահմանէն:

Երեւանի համար՝ սկիզբն ու վախճանն է այս որեւէ հարցի առթիւ: Երբեմն ալ միշտարար: Ճարտասանական մարզանք՝ որեւէ տեսութեան, բանախօսութեան, զեկուցման կամ ցոյցի առեն: Նոյն իսկ եթէ օրակարգն ըլլայ շերամաբուծութիւն, անասնապահութիւն, կաթնատնտեսութիւն կամ ճապարաբուծութիւն:

Եւ գոյնզգոյն թուխթակներ ձայն կը բռնեն Սէնի ափերէն մինչեւ Աւլմոտեան, Մաղաղական, անցնելով Միջերկրականէն:

Ամերիկեան ճիւռն անդամ այսքան աժանցած չէր, իրրեւ ընթացիկ ապրանք: Իրրեւ արտածելի նիւթ:

Երեւոյթը պարզապէս արդահատելի կը դարձնէ Երեւանը, քանի որ դիտենք թէ ո՛վ կը քաշէ փքոցը, անդադար թոյն հոսեցնելու եւ եղբայր եղբօր դէմ լարելու համար:

Իսկ արտասահմանի սորուկները — անմիտ եւ անկիրթ բարեկամնե՛ր — ունին մէկ անուն — Գարբէլի: Գլխապիր:

Նոյն իսկ այս բառը հարազատօրէն չի ներկայացներ անոնք: Տեսակ մը հիւծախտ:

Որո՞ւ համար գաղտնիք է ոչ, ճիշտ նոյն բառերով կ'արտայայտուի Թուրքը, ամէն անգամ որ ըսելիք մը ունենայ Դաշնակցութեան եւ առհասարակ աղատագրական կազմակերպութեանց դէմ:

1920 Սեպտեմբերին, երբ Թրքական բանակը Հայաստան կ'արշաւէր կռնակը տուած Ս. Միութեան, Թուրք հրամանատարութիւնը կը յայտարարէր ի լուր ամենքի,— Մեր կռիւը հայ ժողովուրդին դէմ չէ, այլ Դաշնակցութեան դէմ: Ան է մեր թշնամին:

Եւ հայ կարմրուկները — ո՞ւր են այսօր — յատկապէս մարզուած դործիչներ կը լրացնէին.

— Զէնքերը վա՛ր, ընկեր գինուոր, Մուսթաֆա Քէմալ եղբայրդ է գալիս...

Եկաւ, մեր համրանքէն 60.000 եւս կրճատելու համար:

Եթէ Թուրքերը մասնաւոր դասընթացք մը բացած ըլլային «կադր»եր պատրաստելու համար հակադաշնակցական խառնիճաղանճէն, թերեւս կէս ճամբան մնայինք:

Մինչդեռ, ահա ցնծութեամբ կ'ողջունեն, տեսնելով Երեւանի ցանած հունաերուն բեղնաւորութիւնը եւ զերակատարումը, — Թրքացած հոգիներ՝ ազատ ափերու վրայ: Թուրքին չափ առեղծութեամբ լեցուած Դաշնակցութեան դէմ: Թուրքէն ալ ցած, իրրեւ միտք եւ լեզու:

Անշուշտ Անգարա երախտապարտ է Երեւանի եւ անոր Թուխթակներուն, այս ինքնամատոյց եւ անճնուէր ծառայութեան համար:

Թշուառականները ոչ միայն անբարոյացած, այլ եւ ապուշցած են:

Անոնք Դաշնակցութիւն կը փնտռեն Թրքական ճակատին վրայ, իրենց ճպռոտ աչքերով: Մինչդեռ, ահա իրենք իրենց ճամբայ ելած եւ Թրքական կարաւանին առաջքն անցած են ծափ ու ծնծղայ զարնելով, օր առաջ Թաղելու համար Դաշնակցութիւնը:

... Երեւան, Երեւա՛ն, դեռ երկա՞ր պիտի տեւեն միջնադարեան գառնացանքներդ, խորթ ճայներու ժխորին մէջ:

Ոտքերդ չեն խանձիր Սարդարապատի արիւնաղանդ աւազներէն:

Մտիր Արաքսը եւ լուա՛ աչքերդ: Գլուխդ բարձրացուր դէպի Ա՛րարատ: Բարձրացի՛ր:

Եւ կարդի հրաւիրէ Արտասահմանի սա խեղկատորյա «ղոլամ»ներդ:

Հասկցուր թէ՝ Թուրքէն վերջ՝ հայ ժողովուրդի թիւ 1 թշնամին այն խառնակոյտն է որ երկուքի բաժնեց տարադիր բազմութիւնները, մէկ մասը կոչելով «Հայաստանասէր», միւսը՝ «Հակահայաստանեան»: Մասնիկը հայրենասէր, զանդուածը՝ հայրենադաւ...:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԵՌԵԼՆԵՐՆ ԱԼ...

Պատերազմէն առաջ կարդացեր էի, եւ հաւատալս չէր դար: Այս անգամ ականատես մըն է որ կը պատմէ, «Հայրենիք» ամսագրին մէջ (1948 դեկտեմբեր):

Ամէնէն քարսիրտն ալ պիտի համակուէր անզօր կատաղութեամբ, եթէ չարտասուէր:

Թիֆլիսի Հայոց պատմական Ռոշխմանքի դէպքերէմանատան քանդումն է որ կը նկարագրէ ականատեսը:

— Քար քարի վրայ չեն թողած մեր կարմիր վրացիները, հայկական Թիֆլիսին տեղ չինելու համար իրենց Թբիլիսին:

Եւ ի՞նչ գինով: Եւ ի՞նչ ձեւով:

Կուրի ափերուն վրայ չինուած են Թումքեր, հաստաբեստ պատեր, Հայոց դերեզմանատան քարերով: Ղազարոս Աղայեանի դամբանաքարը վերածուած է լող-քարի, ճամբաները հարթելու համար: Իսկ Ց. Թումանեանի այրին, իր Ցովհաննէսին՝ «Ամենայն Հայոց բանաստեղծ»ին հողակոյտը չկորսնցնելու համար ամէն օր կ'այցելէ եղեր դերեզմանոց եւ կը վարձատրէ գործաւորները որ «դէն չպրտած չիրմաքարը» դոնէ չտանին եւ պատ չհիւսեն Կուրի ափին:

Զեմ գիտեր թէ որեւէ բարեփոխում կատարուած է այդ օրէն ի վեր (1938): Ինայուած է միայն Րաֆֆին: Ի՞նչ հաշուով, որքա՞ն ժամանակի համար...

Դեռ չեմ յիշեր Ներսիսեան վարժարանին բռնագրաւումը, կամ Հայոց Արտիստական Թատրոնին պետականացումը:

Հայոց կառավարութիւնը անշուշտ քանի մը տապանաքարի համար «պաղ պատերազմ» պիտի չյայտարարէր հարեւանին դէմ: «Նա իսկ քեալդէօզ Դաշնակներից բաղկացած չի՛»... Բայց, կարելի չէ՞ր Հայաստանէն Թանկագին տուփ քարով փոխարինել դոնէ Թումանեանի, Աղայեանի եւն. չիրմաքարերը:

Կարելի չէ՞ր դոնէ մեռելները հանգիստ ձգել:

ՍՕՍԻ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԿԸ ՍՊԱՍԵՆՔ

Մէկ ճախճախուածքէն միւսը գլորելով, Լոնտոնի երբեմնի հովիւը, Ա. Ն., նոր խուժանավարութիւն մը փորձած էր երէկ, — «Թող գետինը մանեն կեղծողները»:

Ահա նմոյշ մը խմբագրականէն.

— «երբ աճուց հարց կը տրուի, — Ի՞նչու միացած Հիթլէրին, կը պատասխանեն — որովհետեւ Հիթլէր մեզի ամէնէն Հայաստան խոստացած էր: Բացարձակ կեղծիք»:

Եւ անոր յաւելեալ տպաւորութիւնը՝ Գ. էջի խմբագրական ծանօթութենէն.

— «Դաշնակ շէֆերը Հիթլէրի հետ ոսկեցած իրենց գործակցութիւնը արդարացնելու համար՝ կ'ըսեն մեր միամիտ հայրենակիցներուն, թէ իրենք Հայաստանի ազատութեան համար կը կռուէին, որովհետեւ Գերմանիա խոստացած էր ազատագրել Հայաստանը պոլշեւիկներու լուծէն «եւ հոն հայկական պետութիւն հիմնել»:

Ըստ էութեան զրաղելէ առաջ, կը հրաւիրենք այս հրէիկը որ հրապարակաւ պատասխանէ հետեւեալ հարցումներուն.—

Ո՞ր Դաշնակցականը, շէֆ կամ չարքային, պատասխանատու վարիչ կամ խմբագիր, բանախօս կամ թերթ ըսած է թէ «Հիթլէր մեզի անկախ Հայաստան խոստացած էր: Ե՞րբ: Ո՞ւր: Ո՞րո՞ւ:

Ժամանակը կուգայ ճշտելու թէ ո՛վ է որ դեռ պիտի մռնչէ, ըստ իր զառամեալ արտայայտութեան:

Նախ՝ հարցումներուն պատասխանը:

ԿՐԻՓԻ ՀԱՄԱՁԱՐԱԿԻՆ դէմ պայքարելու համար, փարիզի բժիշկները 20 լիտր աւելի էսանս պիտի ստանան:

5000 ՖՐԱՆՔՈՆՈՑ թղթադրամները նորէն չբաբերութեան պիտի հանուին մօտերս, համաձայն կարգ մը թերթերու տեղեկութեանց: Պանք տը Ֆրանս կը հերքէ:

Անգլիա կը վօտեցնայ Իսրայէլի

ՊԻՏԻ ԱՐՁԱԿԷ ԿԻՊՐՈՍԻ

11.000 ՀՐԵԱՑ ԿԱՒԱՆԱԻՈՐՆԵՐԸ

Անգլիոյ Երեսփ. ժողովին Գշ. օրուան նիստին մէջ, ընդդիմադիրները բուռն յարձակողական մը սարքած էին արտաքին նախարարին դէմ, առաջնորդութեամբ Պ. Զըրչիլի: Նոյն իսկ աշխատաւորական Էրնսթ Թեւին անոր դէմ էին դնել նախարարը, Պաղեստինի վերջին դէպքերուն առթիւ:

Պ. Պէվին վարպետ խաղ մը սարքելով, յաջողեցաւ յետաձգել տալ վիճաբանութիւնը: Ըստ դոր կարդաց թէ ընդդիմադիրներուն եւ թէ իր կուսակիցներուն, որպէսզի կացութիւնը չպղտորեն ճիշտ այն պահուն երբ զինադադարի բանակցութիւնները կը կատարուին Հռոդոսի մէջ, եգիպտոսի եւ Իսրայէլի միջեւ:

Ցետոյ, յայտնապէս հաշտարար լեզու մը գործածեց Իսրայէլի հանդէպ: Ցայտարարեց թէ որոշած են արձակել եւ Պաղեստին ղրկել Կիպրոսի մէջ արդելափակուած 11000 Հրեաներ, որոնց 7–8 հազարը զինուորական տարիք ունին:

Պատասխանելով Պ. Զըրչիլի հարցումներուն, Պ. Պէվին ըսաւ թէ Իսրայէլի ճանաչման խնդիրը կ'ուսումնասիրուի դահլիճին կողմէ, բայց աւելցուց — «Այնքան ալ դիւրին չէ ճանաչման խնդիրը»: Եւ բացատրեց թէ նոյն կացութեան առջեւ կը դտնուին, Հոլանտական Հնդկաստանի հանդէպ:

Կիպրոսի հրեայ կալանաւորներուն արձակման որոշումը անակնկալ մը եղաւ ինչպէս խորհրդարանին, նոյնպէս արտաքին աշխարհին համար: Պ. Պէվին բացատրեց թէ Իսրայէլի կառավարութիւնը ինք պիտի փոխադրէ կալանաւորները, որոնց չատերը փշաքաղելու մէջ կը բնակին աւելի քան մէկ տարիէ ի վեր:

Պ. Զըրչիլ ուզեց դիտնալ թէ ի՛նչպէս այս որոշումը կը տրուի, քանի որ կառավարութիւնը զօրք ղրկած է Աքարա (Անդրյորդանան): «Միեւնոյն ատեն երկու կողմերն ալ զօրացնել չի՞ նշանակեր այս», հարցուց նախորդ վարչապետը (Ծիծաղներ): Պ. Պէվին միշտ խուսափելով ծրագրուած վիճաբանութենէն, ըսաւ թէ չատուց կ'ուսումնասիրէր աքսորականներու արձակման խնդիրը, բայց ուրիշ պարագաներ արդելք եղան:

Ցետոյ յիշելով Եդիպտոսի, Լիբանանի եւ Անդրյորդանանի բանակցութիւնները Իսրայէլի հետ, հաւաստեց թէ գործը լաւ ընթացքի մէջ է: «Մ. Նահանգներու հետ համախորհուրդ, ի գործ կը դնենք մեր ամբողջ ազդեցութիւնը, կատարեալ դինադադարի մը յանգելու համար: Բոլոր չհաշկիցներուն դէմ ուղուր նպատակը պէտք է ըլլայ խաղաղ կարգադրութիւն մը ապահովել Պաղեստինի մէջ, կարելի եղածին չափ շուտ:

★ Իսրայէլի պետութիւնը մերժեց բրիտանական կառավարութեան բողոքագիրը՝ հինդ օգնաւերու ոնչացման մասին որ տեղի ունեցած էր յունուար 7ին: Իր յայտարարութեան համաձայն, բրիտանական օդանաւերը չեղած էին չեզոքութենէ, հետազօտութիւններ կատարելով ոչ միայն սահմանադլուխի եդիպտական մասին մէջ, այլ եւ հրէական չրջանը մտնելով, լուսանկարներ քաշելու հրահանգ ունէին, զինուած էին եւն:

★ Կ'ըսուի թէ Մեծն Բրիտանիա նոր ծրագիր մը մշակած է, հետեւեալ տրամադրութիւններով. — 1. Անգլիաեամերիկեան երաչխաւորութիւն արաբական եւ հրէական սահմաններու. — 2. Ոչյարձակման դաշինք Իսրայէլի եւ արաբական պետութեանց միջեւ. — 3. Միջազգայնացում Երուսաղէմի. — 4. Անկցութիւն՝ որպէսզի Միացեալ Ազգերու անդամ ընդունին Իսրայէլի պետութիւնը:

ԱՆԻ ՄԸ ՏՂՈՎ

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ թագաւորը նորէն Պ. Սոֆուլիսի յանձնեց նոր դահլիճին կազմութիւնը: Նոր կառավարութեան պիտի մասնակցին բոլոր հոսանքները, բացի ծայրայեղ աջակողմէն, որուն վարիչներն են երկու զօրավարներ, Կոնթոս եւ Զերվաս: Զինեալ ուժերու սպարապետ նշանակուեցաւ զօր. Փափագոս: Պաշտօնական զեկոյցի մը համաձայն, ապստամբները 210 կիներ եւ 18 երիտասարդներ առեւանգած են Նաուսայէն (Սելանիկ), քաղաքը զրաւած առեն: Կալանաւորներն 57ը փախած են: Կռիւները կը չարունակուին Պելոպոնէսի մէջ:

ԱՐՀԵՍՏԱԿՅԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆՑ համաշխարհային Դաշնակցութենէն քաշուեցան Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներու ներկայացուցիչները, փոթորկալի դիստէ մը վերջ: Անգլեւսաքսոնները կ'առաջարկէին մէկ տարի դադրեցնել ամէն գործունէութիւն: Ծորհրդային պատուիրակները մերժեցին: Ֆրանսայի ներկայացուցիչը, Պ. Սայեան, դիտել տուաւ թէ այս առաջարկը հակառակ է ժողովրդապետութեան եւ օրինականութեան: Զինադադարի եւ Իտալիոյ պատուիրակներն ալ մերժեցին բանաձեւը: Միութիւնը քայքայուած է այլ եւս:

(Նուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Լրտեսական ցանցը Ամերիկայի մէջ

ԽՄԲ.— Բշ. օր սկսաւ Մ. Նահանգներու հա-մալիավար կուսակցութեան 12 վարիչներուն դատավարութիւնը: Այս առթիւ խմբագրական մը «Հայրենիք»էն, որ կը պարզէ խորհրդային լրտեսական ցանցին գաղտնի ծալքերը.—

Լրտեսական պատմութիւն մը, որ վերջերս հրապարակ դրուեցաւ, կը յուզէ Ամերիկայի հանրային կարծիքը: Առ այժմ այս պատմութեան կեդրոնական դէմքերն են երկու հոգի — Հուվ-Թէյլըը Զէյլըրս եւ Էլճըը Հիս: Բայց անոնք միակ չեն, անոնց կապուած են ուրիշներ ալ, յայտնի եւ անյայտ անձեր, որոնք ընտրած են լրտեսութեան՝ ի հաշիւ Մոր.հ. Միութեան գաղտնիքները կորզելու համար այս երկրի կարեւոր պաշտօնատուներէն:

Քանի մը օր առաջ Նիւ Եորքի երդուեալներու ԴաշնակցայինԱտեանը երկու կէտերու մէջ ամբաստանեց Էլճըը Հիսը: Ամբաստանիչ ատեանին առջեւ, Հիս յայտարարած էր որ 1937 Յունուար 1էն յետոյ չէր տեսած Զէմպըրսը: Երկրորդ, ինքը եւ իր կինը պետական պաշտօնատան վերաբերեալ ոեւէ թուղթ չէին տուած Զէմպըրսին: Իրեն ներկայացուած փաստերու վրայ հիմնուած, Ատեանը հաստատեց որ Հիս, այս երկու կէտերուն մէջ ալ, սուտ կը խօսէր: Անշուշտ, դատավարութիւն մը միայն պիտի ճշտէ Հիսի դէմ արձակուած ամբաստանութեանց արժէքը: Առայժմ սակայն, իրողութեանց լոյսին տակ կասկածէ դուրս կը համարուի, որ Հիս, եւ ապահովաբար իրեն հետ ուրիշներ ալ, յանցաւոր են եւ արժանի՝ ծանր պատիժներու:

Զէմպըրս եւ Հիս, որոնց մասին չպրտնակ կը խօսուի, սովորական անձեր չեն: Իր իսկ յայտարարութեամբ, Զէմպըրս բոլշեւիկեան կուսակցութեան մինչեւ 1924 թուին. այդ թուականէն սկսած ան ծառայած է անոր իրրեւ վճարուած պաշտօնեայ մը: 1938ին ան հրաժարած է կուսակցութենէն՝ այդ մասին խոկոյն հաղորդելով ամերիկեան իշխանութեանց, միաժամանակ ան տուած է կուսակցութեան մասին կարեւոր տեղեկութիւններ: Այնուհետեւ, 30,000 տոլար տարեթոշակով ան եղած է մէկը Թայմ մէկէզինի դլխաւոր խմբագիրներէն:

Իր վկայութեանց ժամանակ Զէմպըրս յայտարերեց որ, կոմունիստական կուսակցութեան մէջ ինք կատարած է «սուրհանդակ»ի դերը եւ հետամուտ եղած էր գաղտնիքներ կորզելու: Ան ըրաւ Հիսի դէմ ալ կարգ մը ամբաստանութիւններ: Անոր վկայութեանց մէջ սակայն ամէնէն կարեւոր տեղը դրաւեց յայտնութիւնը արտաքին գործոց դիւանաթղթերէն առնուած կարդ մը կարեւոր փաստաթուղթերու պատճէններու, որոնք պահուած էին իր ազարակը, դղումի մը մէջ:

Լրտեսութեան ներկայ պատմութեան երկրորդ մեծ դէմքը Էլճըը Հիսն է, օրէնքի հմուտ 44 տարեկան ծանօթ ամերիկացի մը, որ չատ կանուխէն եղած է կարեւոր պաշտօններու մէջ, հեղհեղուկ եւ արագօրէն բարձրացած է եւ մուտք գործած մինչեւ Ամերիկայի արտաքին գործոց քաղաքականութեան մէջ. ան գացած է Ելալթա՝ հանգուցեալ նախագահ Ռուզվելթի հետ, ներկայ եղած է Տըմպարթըն Օքսի խորհրդաժողովներուն եւ մասնակցած՝ Ազգերու Ընկերակցութեան Սահմանադրութեան պատրաստութեան գործին:

Ահա այսպիսի անձեր են, որոնք կ'ամբաստանուին ի հաշիւ Մոր.հրդային Միութեան լրտեսութիւն գործած ըլլալու ծանր մեղքերով: Անոնք վայելած են մեծ վստահութիւն. բայց անոնք, մասնաւորապէս Հիսը, կատարած են քաղցիկ աշխատանք՝ քաղցմ այս երկրին:

Հիսի եւ Զէմպըրսի վկայութիւններէն եւ մեզի հանուած թղթերէն պարզուեցաւ, որ լրտեսութեան այս պատմութիւնը կապուած է առաւելապէս 1937–38 տարիներու քաղաքական–միջազգային դէպքերուն, չափով մըն ալ երկրորդ մեծ պատերազմին հետ:

Ասկէ աւելի քան 10—11 տարիներ առաջ ալեկոծած էր աշխարհը: Հիթլէր դրաւած հրապարակը՝ իր ամբողջ նայուածքը ուղղած էր Ռ. Միութեան վրայ. ան կ'ուզէր յօշոտել զայն: Այդ օրերուն Անգլիոյ մէջ կար զօրաւոր տրամադրութիւն մը՝ փրկելու համար արեւմտեան Եւրոպան նոր վտանգէ մը եւ թոյլ տալու որ Հիթլէր իր ուժը սպառէր կարմիր Ռուսաստանի վրայ:

Միւս կողմէն, այդ օրերուն, անհանգիստ էր նաեւ Ճաւոնը. ան եւս կը դրաղեցնէր Մոսկուան եւ զանազան ձեւերով կը չափէր անոր ուժը: Մթալին եւ ընկերները խորապէս մտահոդ էին. անոնք ինքզինքնին կը զդային Արեւմուտքի եւ Արեւելքի ճնշման ներքեւ: Թշնամիներ տեսնելով դուրսը, անոնք թշնամիներ կը տեսնէին նաեւ ներսը: Այդ օրերուն էր որ Մոսկուան ձեռնարկեց իր շարքերը մաքրելու արիւնոտ դործին: Թուխաչեւսկին եւ ընկերները, իրրեւ Գերմանիոյ ծախուած գործակալներ, այդ օրերուն զոհեցին իրենց կեանքերը՝ իրենց չդործած յանցանքներուն համար: Վերջապէս, այդ օրերուն էր որ տեղի ունեցաւ Մ.իւնիխը, որուն ոեւէ կերպ Մոսկուա չհրաւիրուեցաւ բերելու իր մասնակցութիւնը:

Նանսենեան գաղթականներու վիզան

Հայ Գաղթականաց կեդր. Գրասենեակէն ստացանք հետեւեալ զեկուցումը.—

Այն դժուարութիւնները որոնց կը հանդիպին հայ գաղթականները երկրէ երկիր ճամբորդելու համար, նոյնիսկ կարճ ժամանակի մը համար, Նանսէնեան անցագրով, եւ որոնք որոշ երկիրներու մէջ աւելի եւս դժուարացած էր առեւէ մը ի վեր, ուշադրութիւնը դրաւեց Գաղթ. դրասենեակիս: Արդարեւ, չատ մը երկիրներու հիւպատոսարանները արտօնութիւն չունին այս անցագիրներուն վրայ վիզա տալու առանց նախապէս հաւանութիւն ստանալու իրենց կառավարութիւններէն, իրաքանչիւր պարագայի համար, ինչ որ, մինչեւ իսկ նպաստաւոր պարագաներու մէջ՝ պատճառ կ'ըլլայ չաթաթներով եւ ամիսներով ուշանալու:

Այս խոչընդոտները անարդարանալի են մանաւանդ անոր համար որ հայ գաղթականները երկար առեւէ ի վեր հաստատուած են իրենց բնակած երկիրներուն մէջ, եւ իրենց տեղափոխութիւնը գործի, ընտանիքի, առողջութեան կամ պտոյտի պատճառներով որեւէ անպատեհութիւն չի ներկայացներ այն երկիրներուն համար ուր կ'ուզեն այցելել: Հետեւաբար դիմեցինք խնդրոյ առարկայ երկիրներու կառավարութեանց, խնդրելով որ ճամբորդութեան միեւնոյն դիւրութիւնները տրուին Նանսէնեան անցագիր ունեցողներուն, ինչպէս միւս օտարականներուն:

Ուրախ ենք ծանուցանելու թէ այս դիմումները, բարեխօսութեամբ Տարագիրներու Միջազգային Կազմակերպութեան որուն պաշտպանութեան տակ կը գտնուինք, ցարդ յաջող ելքի մը յանդած են Ֆրանսայի եւ Պելճիոյ մէջ: Ֆրանսայի Արտաքին գործերու նախարարութիւնը, 1949 Յունուար 10 թուակիր շրջաբերականով մը, կ'արտօնէ իր հիւպատոսները Արեւմտեան Եւրոպայի հետեւեալ երկիրներու մէջ, — Մեծն Բրիտանիա, Իտալիա, Պելճիա, Հոլանտա, Լիւքսէմպուրկ, Տանըմարք, Շուէտ, Նորվեկիա, Զուիցերիա եւ Իտալիա — որպէսզի անմիջապէս Ֆրանսա մտնելու վիզա տան Նանսէնեան անցագիր կրող անձերու, երեք ամսուան համար, առանց նախապէս Արտաքին գործերու նախարարութեան դիմելու:

Պելճիական իշխանութիւնները հրահանգ տըւած են իրենց արտասահմանի հիւպատոսներուն ի պաշտօնէ վիզա տալ երկու ամիս Պելճիա մնալու համար այն Նանսէնեան գաղթականներուն որոնք իրենց դտնուած երկիրը կը բնակին հինդ տարիէ ի վեր:

★ *Ահաւասիկ Ֆրանսայի Արտաքին Նախարարութեան շրջաբերականը, ուղղուած վերոյիշեալ երկիրներու հիւպատոսներուն.—*

Այսուհետեւ կրնաք անմիջապէս տալ այն հայ բնազուրկներուն որոնք Նանսէնեան անցագիր ունին, ինչ որ ալ ըլլայ անոնց ազգային ծագումը, եւ առանց հարցնելու Արտաքին գործերու պաշտօնատան:

1 — Թրանզիթ վիզա, կանդ առնելու կամ անցնելու իրաւունքով (երթալիք տեղին վիզան եւ ուրիշ թրանզիթ վիզաներ):

2 — Բնակութեան վիզաներ, առաւաւելն եօթը ամսուան համար:

3 — Վիզաներ երեք ամսուան համար եւ անսահման ճամբորդութիւններու համար, հետեւեալ պայմաններով.—

1. Ննթակաները պէտք է ձեր հիւպատոսական շրջանին մէջ բնակիչ ըլլան եւ արտօնուած՝ վերջնապէս հոն բնակելու:

2 Պէտք է ծանօթ ըլլան ձեր սպասարկութեանց իրրեւ բարեկամ: Պէտք է պրպտէք, իւրաքանչիւր պարագայի համար, այն ցանկերը եւ նիշերը (փիշ) որոնք հաստատուած են Ազգային Ապահովութեան կողմէ:

3. Պէտք է ձեզի ներկայացնեն ինքնութեան եւ ճամբորդութեան վաւերագիր մը (certificat d'identité et de voyage) առ նուազն վեց ամիս տեւողութեամբ, սկսելով վիզայի թուականէն:

4. Պէտք է որ իրենց բնակավայրը վերադառնալու վիզան ունենան, եթէ այդպիսի վիզա մը պահանջուի:

Վերադարձի վիզայի տեւողութիւնը պէտք է առ նուազն երեք ամիս աւելի ըլլայ Ֆրանսական երթուդարձի վիզայի պայմանաժամէն:

5. Երբ բնակութեան վիզա տաք, պէտք է դանոց ընէք աւելցնելու վիզայի վրան, «եւ վերադարձ»ի յիշատակութիւնը:

Վիզաներու համար տրուած ընդհանուր տրամադրութիւնները որոնք հակառակ են ներկայ չրջաբերականին, չեղեալ կը համարուին ձեր հիւպատոսարանին համար:

Ստորագր. PERIER

Հայաստանահաւերը

ԽՄԲ.— Հատուած մը՝ Գալիֆորնիոյ «Մշակ»էն (անկախ).—

Հէ՛յ, ճամբա՛յ բացէք: Եթէ նստած էք, անմիջապէս ոտքի ելէք: Չէ՞ք տեսներ կոր... դիմացէն կուգայ յայտնի Հայաստանահաւերը: Անիկա չատ մեծ՛նձ մարդ է, դիւանագէ՛տ, խորամա՛նկ, հարո՛ստ, ճարպի՛կ: Իր գաղութին խելօք-դաւելիքն է: Կը ջանայ աշխարհին խելք տալ... բայց ի՛նք խելք չունի:

Անունը կը հարցնէք: Կա՛մ Նազար Աղա է, կամ Հրաչեայ Էֆէնտի... եւ կամ չա՛տ չա՛տ Պարոն Վահան: Մականո՞ւնը: Դամիանո՛սեան, կամ աւոր նման ուրիշ անուն մը: Արհե՞ստը. խալիճի, փաստաբան, խմբագիր, նպարավաճառ կամ սակի հարիւր էյբրի մը տէր այդեպան:

Այնպիսի պերճաշո՛ւք քայլով քեզ կը մօտենայ, որ պահ մը կը կարծես թէ դիմացի լեռները ի՛նքն է ստեղծեր:

Հայաստանահաւերը Ռամկավար է, Վարդանեանց ասպե՛տ, Բարեգործակա՛ն կամ վարդապե՛տ կամ եպիսկոպո՛ս, վրօֆէսո՛ր կամ պատուելի՛: Հայաստանը սիրելու իրաւունքը միայն իրեն կը պատկանի եւ մեր արեւաւատ հայրենիքը ան չա՛տ կը սիրէ... տասը հազար մղոն հեռուէն:

Եթէ հայաստանահաւերին հետ Ստալինի մասին խօսիլ փորձես, ան նախ ոտքի կ'ելլէ, չուրջը լաւ մը կը դիտէ, մինչեւ գետին կը խոնարհի եւ խայ հանելէ յետոյ միայն խո՛ր ակնածանքով կ'արտասանէ անոր անունը: Իր «համեստ» կարծիքով աշխարհի միւս բոլոր դիւանագէտները «Արեւ Ստալինի» ոտքի փոշին իսկ չեն արժեր:

Հայաստանահաւերը բուն հայ դրօշակին անպատկառօրէն կը հայհոյէ, բայց սիրով կ'երկպագէ «օտար դրօշակ»ի մը, որ մեր ազգի ազատութիւնը կապող բռնապետներու խորհրդանիշն է: Ո՛հ, չըլլա՛յ չըլլա՛յ թէ անօգուտ տեղը վոյձէք համոզել զինքը որ Հայաստան երթայ, դէպի երկիր վերադարձող կարաւաններուն հետ: Ինքը ամերիկեան կամ եւրոպական երկիրներու մէջ ապրած իր ազատ ու հանդիստ կեանքը մի թէ կա՞ր ող է փոխել երկրի անորո՛շ կացութեան հետ: Բայց եթէ կան յիմարներ, որ իրենց ողջ գլուխը աւետարանին տակ յանձն կ'առնեն, ինքը ազդասիրաբար! պատրաստ է անոնց մէկին կամ երկուքին ճանապարհածախքը վճարել: Եւ այդ դրամը կուտայ ոչ թէ որովհետեւ սրտանց կը հաւատայ ներգաղթին, այլ այդ ընելով իրաւունք կը ստանայ ինքզինքը հայաստանասէր կոչելու եւ ուրիշները քննադատելու իրր հակա-հայաստանեան:

Հայաստանասէրը եթէ որեւէ բան ալ չէ, մէկ չուչա հակադաշնակցական է: Դաշնակցութեան հանդէպ իրենց ունեցած բուռն հակառակութիւնն ու ատելութիւնն է որ իրարու մօտ բերած է հակայ բազմութիւն մը խառնիճաղանճ տիպերու եւ դէմքերու, որոնք եթէ իրարու հետ չեն համաձայնիր չատ մը ուրիչ հարցերու մէջ, դէթ հասկացողութեան հասարակաց դետին մը ունին: «Հակառակիլ Դաշնակցութեան, արդելք հանդիսանալ անոր թափած ջանքերուն ի նպաստ հայ ժողովուրդի աղատութեան և ամէն գնով տկարացնել հայ ազգի անկախութեան ոգին»:

Ահա այն հիմնական նպատակները որոնց չուրջ իրարու քով հաւաքուած են բոլոր կարմիր ու դեղին, կղերական եւ աշխարհական, պահպա-

ՓՈՓՈՒՆ ԼԵՌՈՒՆ

ՊԱՏՄ ԴԵ.

ՆՈՒՐՋԱՆԱՆ ԿՈՒՆԿՈՒԼԸ

Բայց այն էլ մոտ որոշումներ կան, որ ես ինքս ինձ համար կընդունեի, եթե ինձ հարցնեին։ Ես ուզում եմ ասել, որ ես ինքս ինձ համար կարող եմ որոշել, թե ինչ է ինձ համար ամենից լավը։ Ես ուզում եմ ասել, որ ես ինքս ինձ համար կարող եմ որոշել, թե ինչ է ինձ համար ամենից լավը։ Ես ուզում եմ ասել, որ ես ինքս ինձ համար կարող եմ որոշել, թե ինչ է ինձ համար ամենից լավը։

Բայց այդ չէր նշանակում, որ ես ինքս ինձ համար որոշումներ կարող եմ ընդունել առանց ուրիշների հետ խորհրդակցելու։ Ես ուզում եմ ասել, որ ես ինքս ինձ համար կարող եմ որոշել, թե ինչ է ինձ համար ամենից լավը։ Ես ուզում եմ ասել, որ ես ինքս ինձ համար կարող եմ որոշել, թե ինչ է ինձ համար ամենից լավը։

Ես ուզում եմ ասել, որ ես ինքս ինձ համար կարող եմ որոշել, թե ինչ է ինձ համար ամենից լավը

թիւն չէր տար: Վերջերս ուժասպառ վիճակ մը ունէր: Մարմինը թունաւորուած էր:

Անգութ մահը չխնայեց մեր սիրելի Գրիգորին: Ողբացեալ երիտասարդը որոշ զարգացում ալ ունէր եւ վերջերս Ֆրանսերէն յօդուած մը հրատարակեց ՆորԱերունդի «Հայաստան» թեր – թին մէջ հետեւեալ վերնագիրով, — L'Immortelle Arménie. Մահը տեղի ունեցաւ երէ· օր, իսկ թաղումը կայտարուեցաւ շարաթ կէսօրէ վերջ (8 Ցունուար): Սկաուտները հագած էին իրենց տարազները շարուած, արենոյշները Հ·Մ·Ը·Մ·ի դրօշը տեւը շարուած, արփինոյշները Հ·Մ·Ը·Մ·ի դրօշը բռնած կը հետեւէին դագաղին: Գերեզմանին վրայ դամբանական մը կարդաց Հ· Մ· Ը· Մ·ի սկաուտներուն խմբապետ Հ· Զաքարեան:

Սիրելի Գրիգոր, դուն մեռած չես, այլ կ'ապրիս Հ·Մ·Ը·Մ·ի եղբայրներուդ հետ: Մխիթեան բոլոր անդամները եւ անդամուհիները խոնարհելով քու գերեզմանին առջեւ կը մաղթեն հանգիստ ոսկորներուդ:

Յ· ՄԱԹՈՍԵԱՆ

Մ· ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ Արտաքին նախարարութեան տեղեկատու դիւանը կը ծանուցանէ թէ որ եւ է զինք պիտի չստանան այն պետութիւնները որոնք չէզոք կը մնան պաղ պատերազմին մէջ: Այս որոշումը հաղորդուած է յիշեալ երկիրներուն: Այս առթիւ կը ճշտուի թէ Մ· Նահանգները բաւարար քանակութեամբ ռազմական պիտոյքներ չունին, զոհացնելու համար այն պետութիւնները որոնք կ'ուզեն մասնակցիլ հաւաքական պաշտպանութեան գործին:

ԳԻՆԵՐՈՒ ԶԵՂՉԸ փութացնելու համար կառավարութիւնը նոր հրամանագիր մը հրատարակեց: Մորթերը եւ կաշիները նորէն պատադրեալ սակագիներով պիտի ծախուին: Կօշիկներու նորոգութիւնը, որ 910 ֆրանքի բարձրացած էր այրերու համար (38 թիւէն վեր), պիտի ըլլայ 780 ֆրանք, կիներու համար՝ 600, փոխան 615ի եւն: Դեկ· 31ի գիներով պիտի ծախուին զանազան առարկաները, — գրիչ, մատիտ, մանկական կառքեր, խոզանակ եւն: — Միւս կողմէ, դիմում կատարուած է կառավարութեան որպէսզի չեղեալ նկատէ թղթատարական սակերու յաւելումը, 15էն 10 ֆրանքի իջեցնելով նամակներու գինը, «ինչ որ մեծ ազդեցութիւն պիտի գործէ հոգեբանօրէն»:

ՋԻՆԱՏԱՆԻ ազգայնական կառավարութիւնը մեծ պետութեանց միջնորդութիւնը խնդրած էր, պատերազմը դադրեցնելու եւ կամիրներոմն պահանջները մեղմացնելու համար: Ը· Մխիթիւնը մերժեց այս առաջարկը, դիտել տալով թէ «իր անյեղլի քաղաքականութիւնն է չխառնուիլ ուրիշ երկիրներու ներքին գործերուն»: Միւս երեք Մեծերն ալ, Անգլիա, Ֆրանսա եւ Մ· Նահանգները մերժեցին դիմումը:— կարմիրները խղճցին Նանքինի երկաթուղին: Ազգայնական բանակները Նանքին կը քաշուին:

Մ· ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահը, Պ· Թրումըն, հանդիսաւորապէս կը ստանձնէ իր պաշտօնը այսօր, հինգշաբթի, երկրորդ քառամեակին համար: Նոյնպէս արտաքին նախարարը, Պ· Էչիսըն, որուն պաշտօնը վաւերացուեցաւ Սենաթոյին կողմէ, 6ի դէմ 83 ձայնով եւ ջերմ գնահատութեամբ:

ԹՈՒՐՔԻՈՑ նոր վարչապետը, Շէմսէտտին Կիւնալթայ, յայտարարեց թէ իր կառավարութեան արտաքին քաղաքականութիւնը պիտի ըլլայ «աւելի զօրաւոր յարաբերութիւններ արեւմտեան պետութեանց հետ»:

ՊԵՐԼԻՆԻ արեւմտեան չրջանին հրամանատարութիւնը (Անգլիա, Ֆրանսա եւ Ամերիկա) որոշեց փոխադարձաբար պաշտպան հաստատել խորհրդային չրջանին դէմ: Այսուհետեւ մասնաւոր արտօնութիւն պիտի տրուի, որեւէ ապրանք ղրկելու համար այդ չրջանը:

ՍԱԿԱՐԱՆ (Գ·չ·)· — Սթերլին՝ 1062 (ազատ չուկայ 1440), տոլար՝ 318.60 (ա· չ· 507), դուբլերական՝ 79.90 (ա· չ· 126): Նափոլէոն 5975, անգլ· ոսկի 7400, Մ· Նահանդներու ոսկի տոլար (20) 28.900, ճոյլ ոսկի (քիլօն) 805.000 ֆրանք:

ՀԱՑՈՒՀԻ ՄԸ, Օր· Եոլանտ Քրիսիքեան (Գրիդորեան?), 30 տարեկան, որ կօշիկի վաճառատուն մը կը վարէ Ալէպիա փողոցին մէջ, առջի օր խանութը փակած ատեն դլխուն ծանր հարուած մը ստացաւ չարագործի մը կողմէ եւ գետին փռուեցաւ: Ուրիշ մըն ալ մտուկը պարպեց եւ երկուքը մէկ փախան: Վիրաւորը հիւանդանոց փոխադրուեցաւ ծանր վիճակի մէջ:

ԿՈՓԱՄԱՐՏԻԿ Հայրապետեան փառաւոր յաղթանակ մը պիտի չահէր առջի օր բայց դատաւորը 5րդ չրջանին չէզոքացուց հակառակորդը, փաչինի:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ մայրաքաղաքը պիտի ըլլայ Սթրազպուրկ, համաձայն ուսումնասիրական յանձնախումբին որոշման:

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

ՎԱԼԱՆՍԻ մէջ Կ· Պաչի մասնաճիւղը կը տօնէ, ՑՈՒՆՈՒԱՐ 23ԻՆ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Պ· Ց· Կօչկակարեանի մեծ կառատան մէջ, (11 Ave. Gambetta):

Կը ներկայացուի ԿԱՂԱՆԴ ՊԱՊԱՆ (մէկ պարտ) թատերգութիւն: Ճոխ յայտագիր, պիւֆէ: Աւանդական տօնածառ եւ Կաղանդի նուէրներու բաշխում: Մուտքը ձրի է:

×

ՌՈՄԱՆԻ մէջ կը տօնուի Ցունուար 29ին:

ՅԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

(ՀԱՑ ՎՇՏԻ ԵԻ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳԻՉԸ)

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Cinéma PALACE

կը նախագահէ՝ Ընկ· Գ· ՍԻՆԱՊԵԱՆ
կը խօսի՝ Տիկին ՕՏԻՔ ՄԻՒՍԱՑԼԵԱՆ
պիտի երգեն՝
Պ· Զարեհ Գասեան եւ Տիկ· Ս· Փերզիկեան
Մուտքը հրաւիրատոմսերով

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ – ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· «Զաւարեան» ենթակոմիտէի: Ղեկավարութեամբ երաժշտագէտ Պ· Ց· ՓԻՒՐՓՃԵԱՆի: Երիտասարդ ջութակահար Պ· ԼԵՒՈՆ ՂԵՒՈՆԴԵԱՆ (Լիսէ Միւզիքալի բարձրագոյն կարգի առաջին մրցանակաւոր) կուտայ իր առաջին նուագահանդէսը Պոմոնի մէջ, 22 ՑՈՒՆՈՒԱՐ, չաբաթ երեկոյ եկեղեցւոյ դպրոց սրահին մէջ, սիրայօժար մասնակցութեամբ ծանօթ երգչուհի Օր· ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆի (Լիոնի օփերայէն), հրաւիրուած մասնաւորաբար ենթակոմիտէի կողմէ: Դաշնակ Mlle Annette Julien: Ցայտագրին մաս կը կազմեն դասական լաւագոյն կտորներ, ինչպէս նաեւ հայկական երաժշտութեան գլուխ գործոցներէն էջեր (նուագ եւ երգ): ՄՈՒՏՔԸ ՀՐԱՒԻՐԱՏՈՄՍԵՐՈՎ: 7 տարեկանէն վար երեխաները չընդունիլ:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ· Կ· Պաչի Պանեէօ Քաչանի մասնաճիւղի տարեկան չքեղ պարահանդէսը, մասնակցութեամբ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի, 23 Ցունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4—12, 72 Bld. Maréchal Joffre, Bourg la Reine: Գեղարուեստական խնամուած բաժին: Տեսարաններ «Անոյշ» օփերայէն, հայկական եւ կովկասեան զոյգ եւ սօլօ պարեր, երգ, եւրոպական եւ կովկասեան նուագ: Կը մասնակցի թառիստ ՍԷՅՐԱՆ:

Métro Bourg la Reine, autobus Porte d'Orléans 188 իջնել Place Condorcet:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

Դեկտ· 21—31

Մարսէյլ՝ Սէֆ· 1000, Սաեփ· 800, Ա· Եգ· 1500, Արժանթէօյ՝ Քէչ· 3700, Ամերիկա՝ Քէչ· 2500, Փարիզ 9 Պաչ· 1600, Ժիրոնա Պաչ· 300, Լարժանթիէռ Պէյ· 1650, Մարսէյլ Եղի· 1200, Վանվ Ց· Ա· 800, Ռուան Թոր· 1500, Սահ· 1500, Մարսէյլ Օհան· 800, Լիլա Սապ· 1000, Վիլեորպան Հաւ· 1600, Կանյի Ժեր· 400, Մարսէյլ Ժ·Ո· 900, Համ· 3750, Ափր· Հայ· 1000, Սար· 800, Վեզինէ Սրապ· 2800, Լէ Վալոն Տօն· 1500, Փարիզ Սահ· 400, Մարսէյլ Փափ· 1600, Վալանս Գաս· 800, Լօպոն Նիկ· 1600, Ռոնի Եղի· 800, Մարսէյլ Պետ· 1600, Փարիզ 19 Պօղ· 800, Փարիզ 2 Հազ· 1500, Նիս Վիթ·1600, Ս·Մորիս Թիւ· 1000, Փ· տը Շերի Մ· Պ· 800, Փարիզ 10 Սար· 1200, Անթոնի Միւ· 1500, Լիոն Մուր·800, Կանյի Երա· 800, Պանեօլէ Սմս· 1500, Շթութկարթ Պահ· 500, Իսի Պհւ· 700, Պանիէօ Սար· 800, Փարիզ 19 Թերզ· 1450, Փարիզ 13 Մաս· 1450, Մարսէյլ Կամ· 150, Լիոն Նոր·1500, Փարիզ 19 Ապմ· 1500, Պրիւքսէլ Քալ· 2000, Ս· Ժերմէն Պաչ· 1000, Էքս ան Բրովանս Քոլո· 1600, Ամերիկա Կոփ· 2000, Փավիյեօն Տ· Մ· 2000, Նուազի Անդ· 800, Սուսիէօ Քալ· 1500:

ՏԷՐ եւ Տիկին ԿԱՐՊԻՍ ՆՇԱՆԵԱՆ այրի Տիկին ԱԱԹԵՆԻԿ ԵԱՆԸՔԵԱՆԻ մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի 500 ֆրանք նուիրած են Ալֆորվիլի Աղքատախնամին:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Ահարոնեան խումբի դաստիարակութիւնը այս հինգշաբթի ժամը 9ին Société Savantesի մէջ: Կը խօսի Հայր ԷՍԱՊԱԼԵԱՆ: Նիւթը՝ Էջեր հայ մանրանկարչու – թենէն, մոգական լապտերով:

ՊԱՆԷՕ-ՔԱՇԱՆ·— Հ· Ց· Դ· «Աբթիւ» ենթակոմիտէի ժողովը այս չաբաթ դիչեր, ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼ·— Ս· Ժեռոմի Հ· Ց· Դ· «Հայաստան» ենթակոմիտէի ընդհ· ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Կարեւոր օրակարգ:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ·— Հ· Ց· Դ· Ս· Մինասեան ենթակոմիտէի ընդհ· ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Նախորդ ժողովի չարունակութիւնը:

Սեւֆռևիկ մեծ նուագահանդէս

ՈՒՐԱԹ ԵՐԵԿՈՑ 21 ՑՈՒՆՈՒԱՐ ԺԱՄԸ 21ԻՆ
SALLE GAVEAU
ՕՀԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆ (Խաչատուրեան)

Կը ղեկավարէ «Վամուէյոյի» նուագախումբը
Կը մասնակցին ՐԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ, Օր· ԻՐԻՍ ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ եւ երկսեռ երգչախումբ մը:

Ցայտագիրը — Մենուելշըն Ռիւ Պլաս, Պէթհովէնի 5րդ սէնֆոնին, Արամ Խաչատուրեանի դաշնակի concertoն, Օհան Տուրեանի «Փրոլոկ սէնֆոնիք»ը եւ Տաղ Հայաստանի:

Տոմսերը Մէզոն Տիւրան Place de la Madeleine, Սալ Կավօ, Թօփալեան տպարան եւ Պ· Մալաճեանի քով, 32 rue Clery:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ ԱԶՔԸ ԼՈՑՍ

Կ'ուզէ՞ք գեղեցիկ կազմով գրպարել
ԶԵՐ ԳՐԱԴԱՐԱՆԸ

Ամենաժուարին ներքաճախներն անգամ կրնան դիմել միայն մէկ հասցէի: Մէկ այցելութիւն իսկ կը բաւէ՝

PAYLAK GHIRAGOSSIAN
Relieur d'Art
45 rue des Petits - Carreaux Paris (2)

ԾԱՒՈՒ Է կարի Սինկէր մեքենայ մը 31 K բոլորովին նոր: Դիմել Ցառաջի:

ԵՐԵԿՈՑԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ· Ց· Դ· Ազբիւր Սերոբ եւ Մկրտիչ Եօթնեղբայրեան խումբերու, 22 Ցունուար չաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, 5 rue Brossolette, Salle Laiquei մէջ, Kremlin Bicêtre:

Կը նախագահէ ընկերը Գ· ՄԻՐՈՑԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ Խա· ԶԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ:

Կ'երգէ Օր· ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ եւ թառ ու դափ ընկերը ԲԵՆՈՑԼ: Կը մասնակցի թառիստ ՍԼՑՐԱՆ:

Գեղարուեստական բաժին մասնակցութեամբ՝ Ալֆորվիլի Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի:

Մեներգ, արտասանութիւն եւ անակնկալներ, կէս դիչերէն յետոյ եւրոպական պարեր Եփրատ նուագախումբով Պ·ՕՆՈՍԵԱՆի ղեկավարութեամբ: Ճոխ պիւֆէ: Մուտքը 75 ֆրանք

Հաղորդակցութիւն·— Métro Porte d'Italie, autobus 125, իջնել Mairie K Bicêtre:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ· — ՍԷՔ ԷՔՍՊԷՏ Տէր եւ Տիկին Ցակոբ Գափլանեան, Տէր եւ Տիկին Սերուժ Գափլանեան, Տէր եւ Տիկին Երուանդ Համալեան իրենց խորին չնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, հեռագրով, նամակով եւ ծաղկեպսակներով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելի մօր եւ զոքանչին՝ ողբացեալ ՏԻԿԻՆ ԶԻԼԻՖ ԳԱՓԼԱՆԵԱՆԻ (ծնեալ Թաշճեան) մահուան առթիւ (Ցունուար 10):

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐ

ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՑ ՀԱԳՈՒՍՏ ՇԻՆՈՂՆԵՐ

Մէկ անգամ այցելել կը բաւէ տեւական յաճախորդ ըլլալու: Դիմելով դերձակներու հայթայթիչ՝ Ա· ՀԱՄԱԼԵԱՆի
68, Rue Nationale, Marseille Tél.: Colbert 33–22

Պիտի գտնէք կերպաս, աստառ, թելա, կարի դերձան, կոճակ, ուսնոց (էփոլէթ) եւն., եւն.:

ՕՐԻՆԱԿԱՆ ԵՒ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Ապսպրանքներ կ'ընդունինք contre remboursement

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԵԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վեցամսեայ 800 ֆր., Արտ. 10 տոլ. կամ 3 աճգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 21 Janvier 1949 Ուրբաթ 21 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N° 5750–Նոր շրջան թիւ 1161 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 6 ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՃԵՂՔ ՄԸ ՏԻՍ

Մինչ բարեմիտ մարդիկ պատառուէ փորձեր կը կատարեն ճակատները նեղցնելու եւ խաղաղութիւնը, գոնէ ընկերային բարօրութիւնը ապահովելու համար, ահաւասիկ նոր ճեղք մը:

Նորէն Արեւմուտքն ու Արեւելքն են որ ճակատ կը յարդարեն, այս անգամ աշխատաւորական արհեստակցական դետնի վրայ:

Քանի մը օրէ ի վեր, Արհեստակցական Միութեանց Համաշխարհային Դաշնակցութեան Գործադիր Յանձնախումբը իր հերթական ժողովը կը գումարէր Փարիզի մէջ:

Առաջին օրէն իսկ, անխուսափելի կը համարուէր պառակտումը, իրրեւ հետեւանք ներքին խլրտումներու եւ ամբաստանութեանց:

Նորէն վարդապետական–գաղափարական տարբերութիւնն էր որ գլուխ կը ցցէր, ինչպէս քաղաքական ասպարէզին մէջ:

Անգլեսաքսոնները երկար ատենէ ի վեր կը զանգատին թէ Համաշխարհային Դաշնակցութիւնը (F.S.M.) քաղաքական մարզանքներ կը կատարէ, ուղղակի ներշնչուելով Մ. Մոլոթեվէն: «Պարզապէս քաղաքական գործիք մը»:

Զուզելով մէկ անգամէն խորտակել կազմակերպութիւնը, անոնք միջին բանաձեւ մը խմբագրած էին,— առ նուազն մէկ տարի ընդհատել ամէն գործունէութիւն:

Ընդհատումը պիտի ըլլար տեսակ մը զգուշաւոր քաղաքական մարզանքներու, այն յոյսով թէ մթնոլորտը պիտի պայծառանայ, նոր հեռանկար մը բանալով կազմակերպութեան առջեւ:

Եթէ բանաձեւը մերժուէր, մասնաւորապէս անգլիական պատուիրակութիւնը պիտի առնէր քայլը համաձայն տրուած պրոշման:

Այդպէս ալ եղաւ: Փոթորիկը պայթած էր առաջին օրէն իսկ:

Մնացեալը պարզ ձեւակերպութիւն էր, որ վերջացաւ չորեքշաբթի օր, 19 Յունուար:

Ընդդիմադիր հոսանքին ներկայացուցիչները (Անգլիա, Մ. Նահանգներ եւ Հոլանտա) առին քալեցին, չոր մնաք – բարով մը յայտնելով: Իսկ մնացեալ չորս անդամները (Ֆրանսա, Մ. Մութեվէն, Իտալիա եւ Չինաստան) յայտարարեցին թէ կազմակերպութիւնը կը չարունակուի եւ թէ գործադիր մարմինը նկատի հրաւիրուած է Յունուար 28ին:

Այս յայտարարութիւնը բան մը չի փոխեր առողջ իրականութենէն: Մանաւանդ որ, ընդդիմադիրները արդէն իսկ ծրագիրներ կ'ոտքանան, նոր կազմակերպութիւն մը հիմնելու համար: Բոլոր – րովին ազատ եւ խնայապէս արհեստակցական:

Ինչպէս դիտել կուտայ Փարիզի ընկերվարական պաշտօնաթերթը, Le Populaire, մնացեալը «F. S. M. չէ, այլ միջազգային կազմակերպութիւնը համաչխարհականներու, ճշմարիտ կցորդը Կոմինֆորմի, որուն ամէնէն հաւատարիմ ծառան պիտի ըլլայ այսուհետեւ Լուի Սայեան (Ֆրանսական պատուիրակը):

Ի՞նչ ուժ կը նեկուցայնեն երկու ճակատները, համբանքով եւ կազմակերպութեամբ:

Քանի մը թիւեր, քաղելով իրազեկ աղբիւրներէ.—

Արհեստակցական Միութեանց Համաշխարհային Դաշնակցութիւնը 1945ին ունէր 70 միլիոն անդամներ եւ կը ներկայանար իբրեւ միջազգային խօսնակը կամ բանբերը աշխատաւորութեան:

Իրրեւ հետեւանք ներկայ պառակտումին, խորհրդային ճակատին կապուած կը մնան 30.000–000 աշխատաւորներ (Աշխատանքի Դաշնակցութիւններ Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ, Չինաստանի եւայլն):

Միւս ճակատին համբանքը,— 35 միլիոն, կ'ըսեն իրազեկներ (14 միլիոն Մ. Նահանգներ, աւելի քան 9 միլիոն Անգլիա, Ֆրանսայի ոչ – համայնավար սէնտիքաները մօտ երկու միլիոն, Պելժիա, Տանըմարքա, Հոլանտա, Շուէտ եւ Նորվեկիա մօտ երեք միլիոն եւն.):

Ամէն պարագայի մէջ, կը գտնուինք նոր անակնկալներու առջեւ:

Այս նոր ճեղքն ալ անչուշտ խորապէս պիտի ազդէ աշխատաւոր բազմութեանց վրայ:

Անոնց բռնելիք դիրքէն կախում ունի ոչ միայն ընկերային–տնտեսական բարօրութիւնը, այլ եւ խաղաղութիւնը:

Շ.

Նորեւս ցաւալի դէպքեր

ԳԱՀԻՐԷԻ ԵՒ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻՈՑ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱ-ՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Եգիպտոսի վերջին թղթակիցէն կը ստանանք հետեւեալ տեղեկութիւնները (Ծուսաբեր, Դեկտ. 27, 28, 29).—

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻԱ, 26 Դեկտեմբեր.— Նոյեմբեր 29էն ասդին այս նոյն վարձկանները «աշխատանք»ներ կը տանէին՝ «Դաշնակցական անկարգութիւնները զսպելու համար»...

Նոյն «կամաւոր»ները Նոյեմբեր 29էն ասդին «մինակ չէին ձգեր» իրենց առաջնորդը՝ Պասկ վրդ. Թումայեան ...

Այս մթնոլորտին մէջ է ահա, որ երէկ տեղի ունեցաւ անխուսափելին, մեր «քաջ»երը ցոյց տուին իրենց ամէն կարգի «առաքինութիւն»ները:

Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցիի տօնին առթիւ խուռներամ բազմութիւն մը խմբուած էր եկեղեցի:

Ժամերգութեան աւարտումէն ետք՝ մաս մը ժողովուրդէն ուղղուեցաւ դէպի առաջնորդական սրահ:

«Կամաւոր»ները նկատած էին, որ ժողովուրդին մէջ նաեւ Դաշնակցականներ կան ..

Ակնթարթի մը մէջ փողկապները, բաճկոն – ներն ու վերարկուները հանելով եւ դէպի պատրաստ օճռները ղրկելով՝ ամէն գոյնի վարձկան եւ անվարձ «կամաւոր»ները պատրաստուեցան «ՋԸՄՊՈՂԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ»ՆԵՐՈՒ ...

Առաջին իսկ յարձակումին՝ մէկէն մարտադաշտի վերածուեցաւ ամբողջ բակը եւ մեր «կամաւոր»ները, արիւնլուայ վիճակի մէջ, քաջաբար մաղապուրծ եղան, ձգեցին բակը եւ ամբողջու – թեամբ թողին ու փախան .

Իրենց իսկ հրաւէրով Առաջնորդարան փու – թացած էր ոստիկանութիւնը. սակայն իրենց իսկ քախտէն ոստիկանները հասան այն ատեն, երբ բոլոր «կամաւոր»ները ձգած էին Առաջնորդարանը եւ հերոսաբար փախած ...

Ժողովուրդը իր բուռն բողոքը յայտնեց՝ պահանջելով վերջ տալ այս անզգամներուն խայտառակութիւններուն:

«ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐԸ» ԿԸ ԳՐԱՒԵՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԸ

Երէկ, երկուշաբթի (27 Դեկտ.) նաեւ հոս, Գահիրէի մէջ, «Հայ եկեղեցիի ինքնաբերաբար պաշտպան հանդիսացող կամաւոր»ները, նուազադոյնը չխուռն հոգի, որոնց մէջ նաեւ կիներ եւ աղջիկներ, ժամը 6էն եկած եւ խռնուած էին Առաջնորդարանի բակը ...

Ժամը 7ուկէսին նշանակուած էր քաղաքական հերթական նիստը, որուն կը մասնակցէր նաեւ ժողովին առենապետը, Պ. Զաքմայր Քէչիչեան, որ, ընդառաջելով Թեմականի դիւանի դիմումին եւ իր գործակիցներու՝ Քաղաք. ժողովի անդամներու խնդրանքին ետ առած էր հրաժարականը:

Ժողովը հաղիւ սկսած՝ խռովարար բազմութեան կողմէ երեք հոգինոցպատուիրակութիւն մը կը ներկայանայ ժողովին եւ կը յայտարարէ, թէ իրենք կը ներկայացնեն ներգաղթող Հայերը, որոնցմէ բազմութիւն մը դուրսը իրենց կը սպասէ, եւ կը պահանջեն, որ յառաջիկայ ընտրութեանց ապահովուի իրենց ընտրական իրաւունքը . .

Պատուիրակութեան պահանջը պարզ առա – ջարկ մը չէր, այլ բացայայտ ու գռեհիկ սպառնալիք ...

Այս սպառնալիքը ազդու դարձնելու համար, ամբոխը՝ դինուած «զսպողական» ամէն կարգի զէնքերով՝ վարը՝ բակին մէջ՝ աղմկարար բացագանչութիւններով թունոտ մթնոլորտ մը կըստեղծէր...

Ժողովին պիտի մասնակցէր ժողովի անդամներէն նաեւ մեր ընկերը՝ Մեթր Օննիկ Մաճառեան:

Այս նոյն ամբոխը, որ Նոյեմբեր 29ի խայտառակութիւնը ստեղծեց այս քաղաքին մէջ, 1948 Նոյեմբեր 24ին, երբ մեր ընկերը դարձեալ ժողովի կ'երթայր, հաղիւ բակ մտած եւ իր քայլերը դէպի առաջնորդարան ուղղած կը սկսի մեր ընկերոջ եռեւէն անարգական բացագանչութիւններ, հայհոյչներ եւ գռեհիկ խօսքեր արձակել... Պարագայ մը, զոր մեր ընկերը անմիջապէս կը յանձնէ Քաղ. ժողովի ուշադրութեան:

Նոյն խայտառակութեանց անգամ մըն ալ առիթ տուած չըլլալու համար, այս անգամ խումբ մը մեր ընկերներէն զինք օթոյով կ'առաջնորդեն մինչեւ Առաջնորդարան:

Սակայն մեր ընկերը հազիւ օթոյէն վար իջած եւ դրան մօտեցած՝ մէկէն՝ «դաշնակցական անկարգութիւնները զսպելու համար» Առաջնորդարանի բակը խմբուած ամբոխը կը յարձակի մեր ընկերներուն վրայ, եւ վայրկեանի մը մէջ եկեղեցիի ընդարձակ բակը ճշմարիտ մարտադաշտի կը վերածուի ...

Բակին բոլոր թաղարները, աղիւսները, իրենց հետ մեծ քանակութեամբ բերած չիչերը, ձեռնափայտերը, աթոռները եւայլն մեր քաջերը լայն – օրէն գործածութեան կը դնեն ...

Քաղաքական ժողովի հեռախօսային հրաւէրին վրայ՝ անմիջապէս դէպքին վայրը կը փութայ ոստիկանութիւնը: Սակայն ոստիկանութիւնը տակաւին Առաջնորդարան չհասած՝ «անկապտութիւնները զսպող» մեր «կամաւոր»ները, որոնց նկատմամբ, ըստ երեւոյթին, «դիմութեան քոյր»երու գործը կը կատարէին իրենց ուղեկցող օդիւորդներն եւ կիները, մեծ մասով կծիկը դրած եւ փախած էին բակի փոքրիկ դուռէն: Արիւնլուայ վիճակի մէջ չորս հոգի կը ձերբակալուին եւ կ'առաջնորդուին ոստիկանատուն:

Ոստիկանական սպան կը ներկայանայ ժողովին եւ դէպքի մասին նոթեր կ'առնէ, յորդորելով վերջ տալ այս անկարգութեանց եւ յայտնելով, որ Քաղաքապետը երկու օր ժողով պէտք չէգումարէ, իսկ ատկէ ետք, ամէն անգամ երբ ժողով ունենայ, պարտաւոր է յայտնել ոստիկանութեան, որպէսզի խռովարարներու դէմ կանխազգուշական միջոցներ ձեռք առնուին:

Իր հերթին Քաղաքական ժողովը յատուկ արձանագրութիւն կը կազմէ տեղի ունեցածի մասին:

Բուն հեղինակը այս բոլոր արիւնահեղութեանց՝ անխոով կը չարունակէ իր կեանքը ...

Իր «իմաստուն» հրահանգներով՝ ան մեր գաղութը փրկած է արիւնալի արարքներէ ...

Պաղեստինի պատերազմը կր վերջանա՞յ

Հեռագիրները բազմազան տեղեկութիւններ կը հաղորդեն Պաղեստինի մասին կատարուած բանակցութեանց առթիւ:

Այսպէս, լաւատեղեակ աղբիւրէ կը ծանուցանեն թէ չորեքշաբթի օր համաձայնութիւն մը կնքուած է Լիբանանի եւ Իսրայէլի միջեւ, Նահալ-էլ-Այի մէջ (սահմանագլուխին վրայ):

Միւս կողմէ, կը հաստատուի թէ Հռոդասի միջեւ կատարուած բանակցութիւններն ալ բարեյաջող ընթացքի մէջ են: Ինչպէս կը յիշուի, այս բանակցութիւնները կը կատարուին Եգիպտոսի եւ Իսրայէլի միջեւ, զինադադար կնքելու համար:

Եթէ արաբական միւս պետութիւնն ալ լեզու գտնեն Իսրայէլի հետ եւ զինադադար կնքուի, այն ատեն ճամբան հարթուած պիտի ըլլայ հաստատեան բանակցութեանց համար, աշակցութեամբ Միացեալ Ազգերու հաշտարար յանձնախումբին:

Այս նպատակաւոր հեռանկարին առջեւ, Ֆրանսական կառավարութիւնը որոշեց փաստօրէն (de facto) ճանչնալ Իսրայէլի պետութիւնը, պայմանաւ որ յաջողին երկու երկիրներուն միջեւ կատարուած բանակցութիւնները: Այս լուրը հաղորդեցաւ նախարարական խորհուրդի մը վերջ որուն առաջին անգամ կը մասնակցէր Պ. Ռոպէռ Շուման, Լոնտոնէն վերադարձէն ի վեր:

Ինչպէս գրած էինք երէկ, Անգլիա եւս տրամադիր է ճանչնալու Իսրայէլի պետութիւնը, միեւնոյն ատեն աղատ արձակելով Կիպրոսի մէջ արգելափակուած հրեայ տարագիրները: Տարակոյս չկայ թէ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ արտաքին նախարարները այս հարցի մասին ալ խօսած են, վերջին խորհրդակցութեանց առթիւ: Ֆրանսա չուզեր այնպիսի դիրք մը բռնել որ թշնամական նկատուի Արաբներուն կողմէ, քանի որ միլիոնաւոր Արաբներ կը գտնուին հիւս. Ափրիկէի մէջ:

Իսրայէլ ներկայացուցիչ մը չունի Փարիզի մէջ: Ուստի կը կարծուի թէ Ֆրանսայի հետ բանակցութիւնները պիտի կատարուին Երուսաղէմի Ֆրանսական հիւպատոսին կամ Պաղեստինի հաշտարար յանձնախումբի Ֆրանսական պատուիրակին միջոցաւ:

Ֆրանսա կ'ուզէ լուծել երեք հիմնական խնդիրներ,— 1. Իսրայէլ պարտաւոր է ճանչնալ Ֆրանսայի շահերը, որոնք գլխաւորաբար կը բաղկանան կրթական հաստատութիւններէ, վանքերէ, եւն.: 2.— Միջազգային վարչաձեւ մը հաստատել Երուսաղէմի համար: 3.— Քաղաքական եւ սահմանային խնդիրներ:

★ Անգլիոյ երեսփ. ժողովին Դ. օթուան նիստին մէջ, վարչապետը պատասխանելով զանազան մեղադրանքներու, յայտարարեց թէ հետազօտիչ օդանաւեր ղրկելու որոշումը տրուած էրկառավարութեան կողմէ, որ կը ստանձնէ ամէն պատաս-

(Ուրիշ յարուցանութիւնը կարդայ Դ. Էջ)

Ֆաք Ֆիլիփ թուրախի

ՆԻԿՈՒ ԵՍԿՈՒՎԱՏՈՎ

Նիկոս Եսկուվատով ֆրանսահայ գրողներից է, որի ստեղծագործությունները հայ ընթերցողին ծանոթ են մի քանի պատմվածքներից։ Նրա գրչին է պատկանում նաև «Ֆաք Ֆիլիփ թուրախի» վիպակը, որ տպագրվել է 1938 թ. Փարիզում։ Ստորև տպագրվող հատվածը վերցված է այդ վիպակից։

Ֆաք Ֆիլիփ թուրախին ծանոթ էին Մարսելի գրեթե բոլոր նավահանգստային հաստատությունները։ Նա ամեն առավոտ, ժամը ութին, արդեն գտնվում էր իր գործատեղում։ Նրա գործատեղին ոչ մի կերպ չէր կարելի անվանել գրասենյակ։ Դա մի մեծ սենյակ էր, որի պատերին կախված էին տարբեր չափերի ու ձևերի նավերի մոդելներ։ Ֆաք Ֆիլիփ թուրախին ամենից շատ սիրում էր մի փոքրիկ, ոչ ավելի քան մեկ մետր երկարությամբ մոդել, որը ներկայացնում էր մի հին, երեք կայմանի առագաստանավ։ Նա ինքն էր այդ մոդելը պատրաստել։ Նրա ամեն մի մանրուքը, մինչև ամենաչնչին պարանը, ամենաանհասկանալի հանգույցը, նրան հայտնի էին ինչպես ափի գիծերը։ Նա ինքն էր կազմել նաև նավի անձնագիրը, որի մեջ գրանցված էին նրա բոլոր ճանապարհորդությունները, ինչպես նաև նավի ամբողջ անցյալը։

Ֆաք Ֆիլիփ թուրախին ծանոթ էին նաև Մարսելի բոլոր նավավարները։ Նրանք հաճախ էին գալիս նրա մոտ, որպեսզի խորհրդակցեն նրա հետ, կամ պարզապես զրուցեն նրա հետ։ Ֆաք Ֆիլիփ թուրախին սիրում էր նրանց ընդունել իր սենյակում, որտեղ նրանք կարող էին ազատ զգալ իրենց։ Նրանք ծխում էին, խոսում էին իրենց նավերի, ուղևորությունների, ինչպես նաև կանանց մասին։ Ֆաք Ֆիլիփ թուրախին ինքը երբեք չէր ծխում, բայց ուրախ էր, որ ուրիշները ծխում են։ Նա ասում էր, որ ծխելը ամենից լավ միջոցն է ժամանակը սպանելու համար։

— «Ժա՛լ, ասում է նա, ամեն բան կեղտոտ է, ամեն բան ծանր է, ամեն բան ձանձրալի է։ Ի՞նչ, ես ամեն բան լավ եմ տեսել, ես ամեն բան գիտեմ, ես ամեն բան ճաշակել եմ, ես ամեն բան ունեցել եմ։ Ես ամուսնացել եմ, ես ունեցել եմ երեխաներ, ես ունեցել եմ տներ, ես ունեցել եմ կալվածքներ, ես ունեցել եմ նավեր, ես ունեցել եմ ամեն բան, ես ամեն բան կորցրել եմ, ես ամեն բան ստացել եմ, ես ամեն բան ուզում եմ մոռանալ, ես ամեն բան ուզում եմ հիշել, ես ամեն բան ուզում եմ ծխել։ Ես ծխում եմ, ես ծխում եմ, ես ծխում եմ։ Ես ծխում եմ, որովհետև ես ծխում եմ։ Ես ծխում եմ, որովհետև ես ծխում եմ։ Ես ծխում եմ, որովհետև

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»Ը

ԿՐԸՆՈՊԻ (Յատկատած).— Յունուար 9ի հանդէսով, Կրընոպլի Կապոյտ Խաչը արձանագրեց կարեւոր յաջողութիւն մը եւս։ Եւ ասիկա՝ հակառակ մեր ընկերուհիներուն որոշ թերահաւատութեան, որովհետեւ ցաւալի թիւրիմացութեամբ մը, հանդէսին ազդը վերջին պահուն էր լոյս տեսած։ Միւս կողմէ, ճիշտ մեկ չաբաթ առաջ, Ազատագրող արք.ի կողմէ հանգանակութիւն մը կատարուած էր։ Նկատի ունէինք նաեւ գործերու անկայուն վիճակը։

Բայց մեր սքանչելի ժողովուրդը՝ առողջ բնազդ եւ մանաւանդ տարուած աշխատանքը գնահատելու առաքինութիւնն ունի։ Ոչ մեկ ժամանակ չէ սակարկած իր նիւթական եւ բարոյական աջակցութիւնը՝ կը բաւէ որ եղած գործը իր սրտին խօսի։

«Մանուկներու Օր»ուան առթիւ Կապոյտ Խաչը վարձած էր տեղւոյն ամենամեծ եւ ամենամեծածախս սրահը։ Մեկ ու կէս ամիսէ իվեր, իր գպրոցի աշակերտները կը պատրաստէին հանդէսի գեղարուեստական բաժինը։ Ցուղիչ է տեսնել զիրենք փորձերու ընթացքին։ Ոգեւորուած են ու խանդավառ։ Իւրաքանչիւրը կ'ուզէ երեք–չորս դեր · սորվելէ, չեն վախնար, որովհետեւ չատ քիչ բացառութեամբ բոլորն ալ գիտեն հայերէն դրել ու կարդալ, եւ կրնան առանց ծնողքի օգնութեան սորվիլ իրենց դերերը։

Հանդէսը կը սկսի, լաւ տրամադրուած խանդավառ մթնոլորտի մէջ։ Հոն է Կապոյտ Խաչի հանդէսներուն վարժուած եւ իր գործը գնահատող հասարակութիւնը։ Բեմին վրայ չարուած են գպրոցի չորս դասարանները, լոյսերով շողշողուն ծառին չուրջ, եւ ամբողջ երկու եւ կէս ժամ՝ երգ, խմբերգ ու արտասանութիւն, բարձրախօսին առջեւ իրարու կը յաջորդեն։ Կը ներկայացուի Տիկ. Փափազեանի «Հայ լեզուն» 14—16 տարեկան աղջնակներու կողմէ, չատ յաջող։ Կը պարէ սանուհիներու երրորդ խումբը հինգ պարեր, ճկուն եւ համաչափ շարժումներով։ Այս խումբը՝ այժմէն իսկ կարելի է Ա.խումբին հաւասարական յաջորդը նկատել։ Անունները կ'ուզէք, բայց ո՞ր մեկը տալ· խեղճ «Ցոռաջ»... Կարելի՞ է յիշատակ աւելի անունս չարել։ Օրուան դերակատարները՝ մեծ ու պզտիկ, ինքնավստահ, մաքուր հայերէնն առողանութեամբ է որ երգեցին ու արտասանեցին (արդէն չորս տարուան բեմական փորձառութիւն ունին...)։ Իրենց անմեղանման ճիգերը վարձատրուեցան բուռն եւ անվերջ ծափերով։ Իսկ Կ. խաչուհիները կազանդ պապայի բաժնած ծպտարներուն մէջ դրած էին նաեւ, մեկ խոշո՛ր, չատ խոշոր համբոյր, իրենց պայծառ ճակատներուն եւ Հայու խելացի, խոհուն աչքերուն դրոշմելու համար։

Պահ մը կ'ընդհատուի գեղարուեստական բաժինը։ Սրահի խորէն կ'երեւայ Կազանդ Պապան, կ'ըսէ թէ յոգնած է եւ ուժասպառ, որովհետեւ կուգայ չա՞տ հեռուներէն եւ հայրենիքէն ողջոյններ կը բերէ։ Խեղճ Ծերունի· ան անդամ դիտէ թէ, իր բերած նուէրներէն չատ աւելի՝ հայրենի ողջոյններուն կարօտն ունի պանդուխտ Հայը...։ Մի քանի կարելիք նկարագրել, սրահի մը, ուրախութեան բացագանչութիւններէն յառաջ եկած ժխորը, երբ հոն կան հարիւր երեսունէ աւելի երեխաներ· առանց հաշուելու որ ներկայ մեծերը, պահ մը իրենք ալ մանկացած՝ նոյնքան կ'աղմկեն։ Մտիկ կ'ընենք ամէնէն փոքրերը, որոնք չա՛տ ըսելիքներ եւ ցանկութիւններ ունին յայտնելիք իրենց չատ սիրելի Կազանդ Պապային։

Խանդավառուած եւ յուզուած են ծնողքները։ Ոգեւորուած, հիացած են մեր կովկասահայ հայրենակիցները։ Հապց կուտան զարմանքով թէ ե՞րբ եւ ի՞նչպէս կրցանք սորվեցնել այսքան երեխաներու, այսպէս լաւ հայերէն։

Մենք վստահ ենք, որ ոչ մեկ ղեկուցում – տեղեկագիր, ինչքան ալ շողշողուն բառերով խմբագրուած ըլլար, այնքան հարազատ եւ լրիւ պիտի չտար մեր Մանուճիւղի գործունէութեան ընդհանուր պատկերը հանրութեան, որքան «Մանուկներու Օր»ուան առթիւ կազմակերպած հանդէսի գեղարուեստական բաժինը, որ բացառաբար եղաւ մեր դպրոցի աշակերտութեան կողմէ։

Մանկական բաժինէն վերջ, կը սկսի խնճոյքն ու պարահանդէսը։ Կր զուարճանան մեծն ու պզտիկը։ Սրահին կէսէն աւելի լեցուած է երիտասարդներով, որոնք իրենց տարիքին յատուկ ոգեւորութեամբ կը զուարճանան, մեծերու դուրգուրոտ հայեացքին տակ։

Եւրոպական պարերուն կը յաջորդին կովկասեան պարերը, որոնք կ'ընդմիջուին բուռն ծափերով։ «Պիւֆէ»ին սպառումը նախատեսուածէն չատ աւելի է։ Սպասարկութիւնը անթերի է, կազդապահութիւնը սքանչելի։ Իւրաքանչիւր ընկերուհի իր պարտականութեան դլուխն է, ժպտերես ու հաճոյակատար։

Թերթամոյշ մը ամուրդի դրուելով, քանի վայրկեանէն կը բարձրանայ 18.150 ֆրանքի։ Կը չահի Պ. Օնպաչեան, որ կը նուիրէ 500 ֆրանք եւս։ Պ. փիլաֆճեան, որ լայնօրէն մասնակցած էր ամուրդին, կը նուիրէ 2000 ֆրանք եւս, որպէսզի գոյացած գումարը հաշուելու իրաւունքն ունենայ։ Շնորհակալութիւն։

Կապոյտ Խաչի տիկինները չնորհակալութեան յատուկ խօսք ունին Պ. Միչէլին եւ կը խնդրեն որ իրենց լաւագոյն զգացումներուն թարգմանը ըլլայ իր ընկերներուն մօտ, որոնք իրենց ներկայութեամբ եւ նիւթական օժանդակութեամբ միչտ այ քաջալերած են իրենց ձեռնարկները։

Ակամայ կ'ընդհատենք չնորհակալութիւններու չարքը, որովհետեւ դոյացած 65.000 գումարին մէջ, բոլոր ներկաները, նիւթական մասնակցութեան հետ՝ իրենց սրտին ու հոդիին բան մը դրին, եւ իրենց այդ արտաբուխ տալու ձեւն է, որ մեզ խորապէս կը յուզէ... Ու այսպէս, Կապոյտ Խաչուհիները անդամ մը եւս՝ գոտեպնդուած մեր անմահ ժողովուրդի նիւթական ու բարոյական աջակցութենէն՝ Նոր Տարին կը սկսի, նո՛ր եռանդով եւ նոր ծրագիրներով։

Ա. ՍԻՍԼԵԱՆ

ՀԱՆԴԷՍ ՄԱՍԱՆՈՐԻ ԱՌԹԻՒ

ԿԱՐՏԱՆ (Յատկատած). — Ամանրի առթիւ հանդէս մը կազմակերպուած էր Հ. Ց. Դ. «Նիկոլ Դումանի» խումբի կողմէ Յունուար 1, չաբաթ երեկոյ։ Հակառակ անձրեւին եւ փոթորիկին սրահը լեցուած էր բերէ բերան, այնպէս որ չատերը ոտքի մնացին։ Նախագահ ընկ. Նափոլ Աասատուրեան ժամը 9ին հանդէսը բացուած յայտարարեց Ֆրանսական քայլերգով, որմէ անմիջապէս վերջը երգուեցաւ «Մշակ բանուոր»ը։ Գեղարուեստական բաժինը ճոխ էր։ Արտասանեցին փոքրիկները չատ յաջող կերպով։ Մասնաւոր գնահատանքի արժանի են փոքրիկ Հրայր Պետրոսեան եւ օր. Հայկուհի Մանկոյեան, նոյնպէս Վիչնի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի ընկերներէն Ահարոն Գազարճեան որ արտասանեց ողբացեալ ընկ. Ա. Ահարոնեանէն քանի մը կտորներ։

«Ֆանթէզի»ներով կուռ ու կուչտ խնդացուցին ընկ. Պ. Հէպոյեան եւ կարտանի ծանօթ կատակարան հայրենակից Պ. Առաքել Առաքելեան եւ Լեւոն Մարտիրոսեան։ Ցետոյ օրուան ոգինին առթիւ խօսեցաւ ընկ. Մ. Աասատուրեան, նախ բարեմաղթելով որ 1949ը բարի տարի մը ըլլայ հայութեան համար։ Յետ յայտնեց անցեալ դէպքերու մասին որոնք մեծ ճեղք մը բացին գաղութին մէջ, եւ յորդորեց եղբայրաբար ձեռք–ձեռքի տալ, միասնաբար աշխատիլ, յանուն մեր ազգին չահերուն։ Ընկերոջ խօսքերը ուրախութեամբ ծափահարուեցան բոլոր հանդիսականներէն։ Ընկեր Ն. Աասատուրեանի դեկավարութեամբ խումբ մը աղջիկներ եւ տղաքներ յաջողապէս պարեցին «Հօյ նար», «Լէզիս լէ–լէ» եւ «Հօ՛յ Նազանիմ» հայկական տարազներով։ Նոր Սերունդէն Ա. Մաթոյեան, Նուարդ Ծիրանի ծառը եւ Կիլիկիան։

Շիչ մը չամփանյա եւ ճաղար մը ամուրդի դրուելով խումբին ապահովեց չօչափելի գումար մը։ Շահեցաւ Նոր Սերունդի ընկերներէն Ազատ Անտոնեան։

Յաղարկութեամբ ընկ. Սահակեան Գինոսեանի եւ Պ. Առաքել Առաքելեանի ներկայացուեցաւ «Զորս սալորները» գաւեշտը մեծ յաջողութեամբ։ Կէս գիչերէն վերջ տեղի ունեցաւ ընկերական կրակոն խնջոյք մը որու ընթացքին Նոր Սերունդի ընկերներէն Բաֆֆի Աասատուրեան եւ Պօղոս Պետոյեան երգեցին Սայեաթ Նովայէն եւ սրամիտ կատակներով զուարճացուցին հանդիսականները։ Ժամը 3ին հանդիսականները մեկնեցան տպաւորուած հայրենի կաղանդի յիչատակներով։

Ս. Գիլիճոսեան

ՊՈՒԼՍՈՒ «Մարքօ Փաչա» երեսնամեայ խմբագիրը, Սապահէտտին Ալի, որ քանիցս դատապարտուած էր իբրեւ համայնավար եւ փախած, սպանուած է Թուրքեւպուլկար սահմանագլուխին վրայ։ Կատարուած քննութիւնները կը հաստատեն թէ սպանութիւնը տեղի ունեցած է վեց ամիս առաջ։ Այս առթիւ երեւան հանուած է դաղտնի խմբակ մը, որ մարդ կը վախցնէր Թուրքիայէն Պուլկարիա։

ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԻ

ԳԼՈՒԽ ԺԵ.

ԱՆԱՐՋԱԲԱՑԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ

Այս յայտնութիւնը մեր երկու սիրասուն անձանց մեծ չունչ մը առնել տուաւ, եւ զոհութեան ակնարկ մը այս անդամ յաջորդեց եւ ալ խօսելու կարգը Սրբազանին էր որ մինչեւ հիմա եղկելուալի լռութիւն մը կը պահէր, բայց ալ երկիւղը փարատելով, երեսին վստահութիւնը եկաւ, թէպէտ չատ դժուարին ըլլար չարել երեսի մը վրայ բարոյական կիրքերը նշմարել։

Եւ իրօք, այս անձը որ ճանչցանք քիչ մը վերը, երբ Մամեստիայի մէջ մեր խեղճուկ ակբտէրը չատ խիստ կը նկարագրէր Թորոսի եւ իր խորհրդականներուն առջեւ. գրեթէ երեսուն եւ հինդ տարեկան երիտասարդ մըն էր, միջահասակ՝ հաստատ եւ վայելուչ կերպարանքով, որու չնորհիւ, եւ հետեւաբար չնորհիւը մեր Մամիկոնեան Տիկնոջ (եւ այս երկու չնորհքներուն մէջ յայտնի է թէ երկնային չնորհք ամենեւին միջամտութիւն չընելով) քիչ ժամանակի մէջ Եպիսկոպոսութեան աստիճանի առաջնի եղաւ։

Բնականաբար այսպիսի երկնային տուրք մը՝ այսինքն դէմք, վայելչութիւն, որ իրեն յատաջդիմութեան այնչափ օդներ էր, մեծ խանգքով կը տածէր եւ օրուան քանի մը վայրկեաններ անոր դոհել իրաւունք կը համարէր։ Ինչ գործիք որ մարդկութիւնը դտեր էր դեղեցկացնելու, ածելի՝ խլիչ, վրձին, զանազան հեղուկներ եւ փոչիներ, Բիւզանդիոն իրեն կը մատակարարէր։

Աւելցնենք ասոնց վրայ քնքուչ եւ չինծու ձայն, նազելի՝ գրեթէ իգական քալուածք մը, մատիներով զարդարուած ձեռքեր՝ որոնց ճկունութիւնը պահելու համար՝ Սրբազանը փոքրիկ բազկաւարժութիւն մը հնարած էր որ արմունկներէն կը սկսէր։ մարդը կատարեալ կ'ումենանք, եթէ յիչենք որ իր հասարակ սերունդէն դժգոհ՝ նախապարական տոհմերու կը դիմէր աղնուական ճիւղաղրութիւններ հնարելով։ Ուստի, տղու ձայնով եւ գլխու կոտրտուող չարժումնքով սկսաւ խօսիլ։

— Մեծազօր Իչխան, ձեր տէրութիւնը այս ամուր բերդաքաղաքին մէջ ոչ միայն ապատամբի որդի մը արհամարհելու, այլ նաեւ զօրաւոր ինքնակալութեան մը զօրութեան դէմ խիզախելու իշխանութիւնք ունի։

— Այո՛, Սրբազան, պատասխանեց Իչխանը, բայց թէ որ իրաւ է պատդամաւորին մեծաքանութիւնը, այս տղան չարթուան մը մէջ այնչափ առաջ անցեր գացեր է՝ որ իր հայրն ու հօրեղբայրը տարիներու մէջ մտքերնէն չանցուցին երթալ։ Տասը տասներկու հազար հոդիի բանակ կազմել·· Տարսոնի դուքսին բանակը խորտակել ցիր ու ցան ընել··· եւ մեղի ալ աղդարարական պատդամ դրկել որ մեր ժողովուրդը քաղդութեամբ կառավարենք···

— Ինչ, ըսաւ տիկինը վեր ցատկելով վերաւորուած վագրի մը պէս· այս միայն կը պակսէր, այս երէկուան սրիկան մեղի հրաման դրկելու եկեր է, չատ բան, իրե՞ն էր մնացեր։

— Բայց հոս խնդիրը, ըսաւ Սրբազանը խորհրդածելով, երկու կէտ ունի ստուդութեան արժանի· ճչմարի՞տ է որ կլոցեր է տասներկու հազար հոդի ժողվել, ճչմարի՞տ է որ խորտակեր է Տարսոնի դուքսին բանակը։

— Տեսնենք մեր տղաքը բանէ մը տեղեկութիւն ունի՞ն, ըսաւ Իչխանը՝ որ կ'ուզէր անհոդ եւ արհամարհոտ ձեւին տակ իր սրտին մեծ տանջանքը հանդարտեցնել։ Տղա՛ք, վասիլին ձայն տուէ՛ք։

Լռութիւն մը չայորդեց այս մեծ երեք ժողովականներուն մէջ, ուր Տիկինը չատ յուզուած ինքզինքը կը ցուցնէր քան թէ ինչ որ էր եւ ուր Սրբազանը իր իսկական փափուկ չարժումնքներուն մէջ գոհութեան ժպիտներ կ'արձակէր ներս, վասն զի ներկայ վտանգը անցեր եւ հեռուտը ուրուագծելի ապագայի մը վրայ էր խնդիրը։

Երբ Վասիլ երեւցաւ իր տխուր եւ կատուի աչքերով (այս անպտղ անձը Իչխանին երեւելի լրտեսն էր, իր տանը ընդհանուր դործակալն էր, եւ առաջին դոդը ու մեր երկու հրեչտակային անձերուն կցորդակից միանդամայն), Իչխանը ըսաւ·

— Վասիլ, դու ի՞նչ կը լսես ապստամբին համար, իրա՞ւ է որ Մամեստիայէ զատ քանի մը բերդերու ալ տիրեր է։

ՏԵՐՆՑ

խնդասուրթիւն: Աւելցուց թէ բոլոր հետազօտիչ դործօղութիւնները կատարուած են եդիպտական կառավարութեան դիտութեամբ եւ թէ տեղեկութիւն տրուած է նաեւ Մ. Նահանդներուն :

★ Մ. Նահանդներու Արտածման – Ներածման դրամատունը 35 միլիոն տոլարի (8.700.000 սթերլին) վարկ մը տրամադրեց Իսրայէլի: Ցառաջիկայիս փոխ պիտի տայ նաեւ 65 միլիոն տոլար:

ՁԻՆԱՍՏԱՆ ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ԽՆԴՐԷ

Ձինաստանի ազգայնական կառավարութեան վարչապետը, Տօքթ. Սուն Ֆօ Քունուար 19ին առաջարկեց համայնավար հրամանատարութեան կրակը դադրեցնել անմիջապէս եւ անպայման եւ բանագնացներ նշանակել երկու կողմէն, հաշտութիւն կնքելու համար :

Այս առթիւ հրատարակուած յայտարարութիւնը կ'ըսէ թէ գործադիր խորհուրդը, որ կը բաղկանայ 11 նախարարներէ, չորս յանձնաժողովներէ եւ երկու վարչական մարմիններէ, կ'ուղէ ընդառաջ երթալ ժողովուրդի բաղձանքին :

Նոյն աղբիւրէն կը հաղորդեն թէ կառավարութիւնը կը պատրաստուի Քանթոն փոխադրուելու: Այս մասին տեղեկութիւն տրուած է Նանքինի ամերիկեան դեսպանին, որ կը բանակցի միւս պաշտօնակիցներուն հետ, խմբովին հեռանալու համար: կարգ մը պետական պաշտօնատուներ Քանթոն փոխադրուած են արդէն, մասամբ կամ ամբողջովին: Երբ օտար դեսպանութիւնները ալ հասնին, պիտի սաստկանայ բնակարանի տագնապը, քանի որ անհամար փախստականներ հոսած են քաղաքին մէջ:

Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ կառավարութիւնը Քանթոնի մէջ ալ հանդիստ պիտի չըլլայ, քանի որ կոմմիւնիստական հրոսախումբեր կազմուած են, արշաւներ կատարելու համար: Անոնց կարծիքով, կառավարութիւնը իր վերջնոյ Ծորմոզա կղզին պիտի փոխադրուի: Առաջին գացողը պիտի ըլլայ նոյնինքն նախագահը, Ճանկ Քայ Շէք: Ձինական օդատորմիղին եւ նաւատորմիղին կարեւոր մասերը հոն կը դանուին արդէն:

★ Վերջին լուրերու համաձայն, օրական 12 կառախումբ կը մեկնի Շանկայ, 20.000 փախստականներ, գլխաւորաբար պետական պաշտօնեաներ, ինչպէս եւ դիւանաթուղթեր փոխադրելով :

Համայնավար բանակին հրամանատարը յայտարարած է թէ չատ չանցած Հօնկ Քոնկն ալ իրենց ձեռքը պիտի իյնայ հասուն պտուղի մը պէս :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ նոր դահլիճը կազմուեցաւ մասնակցութեամբ հինդ հոսանքներու եւ վարչապետութեամբ Ծերունի Սոֆուլիսի, որուն փոխանորդ նշանակուած է Ալեքսանդր Տիոմիտիս, Ազգ. Դրամատան նախկին տնօրէնը: Ազգ. պաշտպանութեան դերագոյն խորհուրդը ընդունելով, անոր տեղ պիտի հաստատուի զինուորական խորհուրդ մը, նախագահութեամբ զօր. Փափագոսի: — Դշ. մը դնդակահարուեցաւ Ցունաստանի ամենամեծ վաճառատան տիրոջ՝ Միխալ Պրիսիքոփուլի որ – դին, որ խուսափած էր զինուորութենէ, իբրեւ տեղ հիւծախտաւոր մը ղրկելով զինուորական բժշկական մարմնին, քննութեան համար :

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ ՀԱՑՐԱՊԵՏԻՆ՝ կարդինալ Մինձենթիի ձերբակալութեան առթիւ, կառավարութիւնը դեղին տետրակ մը հրատարակեց (90 էջ), ապացուցանելու համար թէ ամբաստանեալը լրտեսութիւն կը կատարէր Մ. Նահանդներուն եւ Ամերիկոյ հետ, վերահաստատելու համար Հապսպուրկեան դահը: Ուրիշ մեղադրանքներ,— փէշ – թայի ամերիկեան դեսպանը ուղղակի տեղեկութիւններ խնդրած է կարդինալէն, կարմիր բանակի մասին, — կարդինալը քաղաքական, տնտեսական եւ ճարտարադործական տեղեկութիւններ քաղած է իր կղերէն, Մ. Նահանդներուն հաղորդելու համար: Դեղին տետրակը քաղուածքներ կը պարունակէ կարդինալին, քարտուղարին կամ ուրիշ, ամբաստանեալներու ձեռադիրներէն: Իտալիոյ կաթոլիկներու կազմակերպութիւնը կը յայտարարէ թէ հունգարական կառավարութիւնը մասնաւոր դեղմը դործածած է, խոստովանութիւններ կորզելու համար կարդինալէն եւ միւս ամբաստանեալներէն :

ՈՒԹ ՏԱՐԵԿԱՆ ՏՂԱՑ ՄԸ, հոչակաւոր վի – բարոյժ Պէռնար Տէվիյայի թոռնիկը, առեւտրական դուեցաւ առջի օր, անծանօթի մը կողմէ որ դացած դարոցէն առած էր: Մայրը հաղորդեց ոստիկանութեան թէ երեք միլիոն ֆրանք փրկանք պահանջած են հեռաձայնով: Դշ. կէս դիշերին տղան դտնուեցաւ կառ տիս Նոռի մէկ փողոցին մէջ : Փրկանքը վճարուած չէր տակաւին:

ՍԱԿԱՐԱՆ (Դշ).— Սթերլին 1062 (ազատ չուկայ 1460), տոլար 318.80 (ա. չ. 512), զուխեր – պիական՝ 80 (126): Նափոլէոն 5975, ոսկի սթերլին 7375, Մ. Նահանդներու ոսկի տոլար (20) 28.700, ճոյլ ոսկի քիլօն 802.500:

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

ՎԱՂԱՆՍԻ մէջ Կ. Պոլսի մանաճիւղը կը տօնէ, ՑՈՒՆՈՒԱՐ 23ին կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Պ. Ց. Կօշկակարեանի մեծ կառատան մէջ, (11 Ave. Gambetta):

Կը ներկայացուի ԿԱՂԱՆԴ ՊԱՊԱՆ (մէկ արար) Թատերդութիւն: Ձոխ յայտադիր, պլիւֆէ: Աւանդական ուշածառ եւ կաղամդի նուէրներու բաշխում : Մուտքը ձրի է :

×

ԻՍԻԻ մէջ Պրիմեան դպրոցի վարժուհիները կը տօնէ «Մանուկներու Օր»ը, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին: Միեւնոյն սրահին մէջ :

×

ՌՈՄԱՆԻ մէջ կը տօնուի Ցունուար 29ին :

ՅԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑՑՈՒՄ

(ՀԱՑ ՎՇՏԻ ԵՒ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳԻՉԸ)

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Cinéma PALACE

կը նախագահէ՝ Ընկ. Գ. ՍԻՆԱՊԵԱՆ

կը խօսի՝ ՏԻԿԻՆ ՕՏԷՊ ՄԻՔԱՑԷԼԵԱՆ

պիտի երգեն՝

Պ. Զարեհ Գասեան եւ Տիկ. Ս. Փերզիկեան

Մուտքը հրաւիրատոմսերով

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ – ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Զաւարեան» ենթակոմիտէի: Ղեկավարութեամբ երաժշտագէտ Պ. Ց. ՔԻՒՐՔՃԵԱՆԻ: Երիտասարդ չութակահար Պ. ԼԵՒՈՆ ՂԵՒՈՆԴԵԱՆ (Լիսէ Միւղիքալի բարձրադոյն կարգի առաջին մրցանակաւոր) կուտայ իր առաջին նուագահանդէսը Պոմոնի մէջ, 22 ՑՈՒՆՈՒԱՐ, շաբաթ երեկոյ եկեղեցւոյ դպրոց սրահին մէջ, սիրայօժար մասնակցութեամբ ծանօթ երգչուհի Օր. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆի (Լիոնի օպերայէն), հրաւիրուած մասնաւորաբար ենթակոմիտէի կողմէ: Դաշնակ Mlle Annette Julien: Ցայտադրին մաս կը կազմեն դասական լաւագոյն կտորները, ինչպէս նաեւ հայկական երաժշտութեան գլուխ գործոցներէն էջեր (նուագ եւ երգ): ՄՈՒՏՔԸ ՀՐԱՒԻՐԱՏՈՄՍԵՐՈՎ : 7 տարեկանէն վար երեխաները չեն ընդունուիր :

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. Պոլսի Պանեէօ Քաշանի մասնաճիւղի տարեկան չքեղ պարահանդէսը, մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի, 23 Ցունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4—12, 72 Bld. Maréchal Joffre, Bourg la Reine: Գեղարուեստական խնամուած բաժին: Տեսարաններ «Անոյշ» օփերայէն, հայկական եւ կովկասեան զոյգ եւ սօլօ պարեր, երգ, եւրոպական եւ կովկասեան նուագ: Կը մասնակցի Թատիտ Սէյրանեան:

Métro Bourg la Reine, autobus Porte d'Orléans 188 իջնել Place Condorcet :

21.000 ՖՐ. ՆՈՒԻՐ ԿԱՊՈՑՑ ԽԱԶԻՆ

Փարիզէն Պետրոսեան եղբայրներու Նիւ Եորքի մէջ մեռած իրենց եղբօր՝ Տօքթ. Արմէն Պետրոսեանի յիշատակին 20.000 Ֆր. նուիրած են Ֆր. Կապոյտ Խաչի Շրջ. վարչութեան: Նոյն առթիւ փոխանորդ Նախագահ Դ. Դաւիթխանեան հազար ֆրանք նուիրած է Ֆր. Կ. Խաչին :

«TOUT VA» խաղալով Նիսի եւ Քանի խաղատուններուն մէջ, երեք Անգլիացիներ 80.000 սթերլին (72 միլիոն ֆրանք) չահեցան, ինչ որ տես – նուած չէր 1921էն ի վեր: Այս առթիւ հրատարակուած զեկոյց մը կ'ըսէ թէ «պանքօ»ն փակուած է անորոշ ժամանակի մը համար: Տնօրէնը փարիզ եկած է, դրամ ճարելու համար :

ՍԻՆԻ ԵՒ ՍԻՆ Է ՈՒԱԶԻ քաղաքապետական պաշտօնեանները դործադուլ յայտարարեցին երկու օր, անորոշ ժամանակի մը համար: Քաղաքապետութիւնները փակուած են ամէն տեղ, բացի փարիզէն: Բանթողներուն թիւը կը հասնի 20.000ի, մէջն ըլլալով աղբահաւաքները :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԱՆԷՕ-ՔԱՇԱՆ.— Հ. Ց. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէի ժողովը այս շաբաթ գիշեր, ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷԼ.— Ս. Թեոդմի Հ. Ց. Դ. «Հայաստան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս շաբաթ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: կարեւոր օրակարգ:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Նախորդ ժողովի չարունակութիւնը:

ՏԻԿԻՆ ՕՏԷՊ ՄԻՔԱՑԷԼԵԱՆ կը խնդրէ ճշտել թէ ինք դատական նախարարութեան մէջ կը պաշտօնավարէ 1946 Ցունուար 1էն սկսեալ, ոչ թէ 1942 ին, ինչպէս հրատարակուած էր թիւրիմացութեամբ :

ՀԱՑ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՏԱՆ ՄԷՋ (57 Bld. Jourdan) Պ. Զօպանեան այս շաբաթ օր պիտի կատարէ իր հերթական դասախօսութիւնը: Նիւթ՝ մեր ուսկեդարեան հայերէնը, եզնիկիզործը: Մեր չարականները :

Սեւիֆոնիկ մեծ նուագահանդէս

ՈՒՐԱԹ ԵՐԵԿՈՑ 21 ՑՈՒՆՈՒԱՐ ԺԱՄԸ 21ԻՆ

SALLE GAVEAU

ՕՀԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆ (Խաչատուրեան)

կը ղեկավարէ «Վամուրէոյի» նուագախումբը

կը մասնակցին ՐԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ, Օր. ԻՐԻՍ ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ եւ երկսեռ երգչախումբ մը:

Ցայտադիրը — Մենտելսոնի Ռիւ Պլաս, Պէթհովէնի 5րդ սէնֆոնին, Արամ Խաչատուրեանի դաշնակի concerto'ն, Օհան Տուրեանի « Փրոլոկ սէնֆոնիք»ը եւ Տաղ Հայաստանի :

Տոմսերը Մէզոն Տիւրան Place de la Madeleine, Սալ Կավօ, Թօփալեան տպարան եւ Պ. Մալաճեանի քով, 32 rue Clery:

ԾԱԽՈՒ Է կարի Սինկէր մեքենայ մը **31 K** բոլորովին նոր: Դիմել Ցառաջի:

ԵՐԵԿՈՑԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Ց. Դ. Աղբիւր Սերոբ եւ Մկրտիչ Եօթնեղբայրեան խումբերու, 22 Ցունուար շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, 5 rue Brossolette, Salle Laiquek մէջ, Kremlin Bicêtre :

կը նախագահէ ընկեր Գ. ՄԻՐՈՑԵԱՆ

կը խօսին ընկերներ՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ :

Կ'ԵՐԳԷ Օր. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ եւ թառուժ դափ ընկեր ԲԵՆՈՑԷ: կը մասնակցի Թառխտ ՍԷՑՐԱՆ:

Գեղարուեստական բաժին մասնակցութեամբ՝ Ալֆորվիլի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի :

Մենեջդ, արտասանութիւն եւ անակնկալներ, կէս դիշերին յետոյ եւրոպական պարեր եվրոպատ նուագախումբով Պ. ՕՆՈՍԵԱՆի ղեկավարութեամբ: Ճոխ պիւֆէ: Մուտքը 75 Ֆրանք

Հաղորդակցութիւն . — Métro Porte d'Italie, autobus 125, իջնել Mairie K Bicêtre:

THÉATRE DE L'AMBIGU

2ter Bld. St. Martin, Métro République եւ Strasbourg St. Denis :

ԱԴԱՄԵԱՆ Թատերասիրաց Միութիւնը փետրուար 11ին ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 20.30ին կը ներկայացնէ Լ. ՇԱՆԹԻ

«ՀԻՆ ԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐԸ»

կը մասնակցի ամբողջ խումբը, բեմադրութեամբ ՇԱՒԱՆ ՍԱՐԵԱՆի :

երգեցիկ խումբ (ղեկ. Պ. ՄԵՍՈՒՄԵՆՑ)

Պարերդ (ղեկ. Տիկին ԹՈՐՈՍԵԱՆի):

Տոմսակը.— Գրատուն Հ. ՍԱՄՈՒԻԼ 51 rue Mr. le Prince: Գրատուն ԲԱԼՈՒԵԱՆ 43 rue Richer եւ գրատուն ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ 46 rue Richer :

Վարագոյրը կը բացուի ճիշդ նշանակուած ժամուն: կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՆԻՒ ԵՈՐՔԷՆ Պ. ՂԱԶԱՐ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ որ փարիզէն մեկնած էր օդանաւով, Ցունուար 13ին, կը խնդրէ ծանուցանել թէ ողջ – առողջ հասած է Ամերիկա :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ. — Կապոյտ Խաչի Վալանսի մասնաճիւղի վարչութիւնը շնորհակալութիւն կը յայտնէ Պ. Լեւոն Ճէբրանեանի, որ իր չորրորդ զաւակի ծննդեան առթիւ 2000 Ֆրանք նուիրած է մասնաճիւղին:

ԾԱԽՈՒ Է

Կօշիկի թիժ կարող Սինկէր մեքենայ մը, լաւ վիճակի մէջ, 31 K. 18: Դիմել 6ter rue Elie.Gentilly:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԵԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.226

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վեցամսեայ 800 ֆր., Արտ. 10 տոլ. կամ 3 աճգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 22 Janvier 1949 Շաբաթ 22 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N° 5751 — Նոր շրջան թիւ 1162 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ Գին 6 ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

Նոր տարուան հետ, վերակազմուած նախարարական ներքին խըլըր-մըլըրներն ու խմորումները՝ Թուրքիոյ մէջ։

Տագնապը միայն քաղաքական – կուսակցական չէ, այլեւ ընկերային եւ տնտեսական։

Իրենք են որ կը խոստովանին թէ երկիրը անանկութեան դուռը հասած է։ Նոյնիսկ պատասխանատու բերանները միշտ կը խօսին «անդունդ»ի մասին։

Պետական ելեւմուտքը (1949) արդէն իսկ հասած է դոմարի մը որ գլխու պտոյտ կը պատճառէ,— 1.415.000.000 թրքական ոսկի, որուն մէջ առիւծի բաժինը պիտի լափէ ազգ. պաշտպանութեան նախարարութիւնը (462 միլիոն ոսկի)։

Նախորդ կառավարութեան հաշիւներուն համաձայն, ընդհանուր բացն է 120 միլիոն ոսկի։

Ո՞վ պիտի կրնար ապացուցանել թէ կրկինը չէ։ Եւ կամ նոր բացեր պիտի չգոյանան, տարուան ընթացքին։

Մնաց որ այսքանն իսկ չեն կրցած ճարել, հակառակ բազմազան ծրագիրներու,— պերճանքի առուրք, յաւելում ճամբու, առեւտրական դործառնութեանց եւն. տուրքերու։ Նոյնիսկ զրոյցներ շրջեցան ունեւորութեան տուրքի վերահաստատման մասին։

Վերջնական եղրակացութեան մը չյանդած, տապալեցաւ Հասան Սաքայի դահլիճը, որ կազմուած էր 1947 Յունիսին։

Այս առթիւ թերթերը գրեցին թէ կառավարական կուսակցութիւնն անդամ, Հալք, լքած էր դինքը։ Աւելորդ է բացատրել ընդդիմադիրներու յարձակման ուժգնութիւնը, որ պարբերաբար վիճաբանութիւնը կը յարուցանէ։

Դեռ վերջերս թերթերը չտնդալից մանրամասնութիւնները կը հրատարակէին կոփամարտի մը մասին, որ տեղի ունեցաւ Ազգ. ժողովին մէջ(դեկտեմբեր 29)։

Շատ աւելի ծանրակշիռ երեւոյթներ եւ իրողութիւններ իրարու կը յաջորդեն ժողովասրահներէն դուրս, դխաւոր քաղաքներէն մինչեւ Անատոլուի խորերը։ Բոլորն ալ ախտանշաններ կազդութեան մը որ արդէն իսկ անելի մը յանգած է։

Երկիրը ոչ միայն քամուած է տնտեսապէս, իրրեւ հետեւանք անհաշիւ ղեղծումներու, կողոպուտներու եւ մթխումներու, այլեւ մտած է բացառապէս ծանր բեռներու տակ։ Սառնձնած է յանձնառութիւնները, որոնք իր ուժերէն վեր են։

Եկող – գացող դահլիճները իրարու կը փոխանցեն ստուարաթիւ բանակ մը պահելու հոգը։ Բազմադլխանի դեւ մը որ կը քամէ երկրին եւ բակները։

Ամերիկեան օգնութիւնը յայտարարուած աւետեն, կ'ըսէին թէ կարելի պիտի ըլլայ ապճակել զինուորներուն մէկ մասը, չնորհիւ բանակին արդիացման եւ մեքենաղէն կազմակերպութեան։

Այդ օրը շատ հեռու կ'երեւայ տակաւին, իսկ դիմանալու կարողութիւնը հետզհետէ կը պակսի։

Ուրիշ հոգեր ալ կը տապկեն Անգարան, քանի որ կը պարծենայ իրրեւ դործօն անդամ արեւմտեան ճակատին։

Առջի օր հեռագիրը կը հաղորդէր թէ նոր վարչապետը, Շէմսէտտին Կիւնալթայ, պիտի ջանայ աւելի զօրաւոր կապեր հաստատել արեւմտեան պետութեանց հետ։

Կը նշանակէ թէ նորանոր յանձնառութեանց տակ պիտի մտնեն, յանուն երկրին ապահովութեան, որ դարձած է մղձաւանջ։

Հարց է թէ ապահովութեան հոգերը կը փարատի՞ն կամ կը թեթեւնա՞ն, երբ ուժասպառ վիճակ մը կը ներկայացնէ տնտեսութիւնը։ Երբ ժողովուրդին, եւ մանաւանդ դիւղացիներուն մէջքը կքած է արդէն, տուրքերու յարաճուն ծանրութեան տակ։

Թուրք վարիչներուն եւ մամուլին մէջ հոսանք մը կայ, որ աւելի ամփոփ քաղաքականութիւն մը կը թելադրէ։

Այս հոսանքը միշտ կը յուսայ թէ կարելի է լեղու դտնել Մ. Միութեան հետ, մերժելով հանդերձ անոր հոդային պահանջները։

Համայնավարական հոսանքն ալ որոշ դեր կը կատարէ այս ճամբուն վրայ։

Թէեւ օդակները հետզհետէ կը պրկուին, բայց չէ՞ որ երկիրը շրջապատուած է կարմիր փշաթելերով, ծովէն թէ ցամաքէն։

Շ.

Եգիպտահայ գաղութին պատակտումը

Երէկ հաղորդած էինք Աղեքսանդրիոյ եւ Գահիրէի մէջ պատահած դէպքերը, քաղելով «Ճուսաբեր»էն։

Գահիրէի ռամկավար օրկանը, «Ապեւ», իր ուղածին պէս պատմելով անցուդարձը, հետեւեալ տողերը սահեցուցած էր.

— «Մինչ այդ, այս բոլոր դէպքերուն մէջ իր ընոյթով եդիպտահայ տարեդրութեանց մէջ ան – նախընթաց եւ ամենածանրակշիռ պարագան, զոր կ'ուզենք հայ ժողովուրդին ուշադրութեան յանձնել, բուն իսկ Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ, Քաղաքական ժողովին նիստին ընթացքին, դաշնակցական պարագլուխ Մեթր Մաճառեանի ատենաբանութեան մը դրպանէն դուրս հանելով սպառնալու երեւոյթին էր»։

«Ճուսաբեր» դիտել կուտայ, այս դրդռիչ պատմութեան առթիւ (29 Դեկտ.).

— «Ուշադիր ընթերցողը պիտի հաղորդէ անշուշտ, թէ մեր հարեւանին մատնանշած պարագան եթէ իրաւամբ «իր ընոյթով եդիպտահայ տարեդրութեանց մէջ անախընթաց է եւ ամենածանրակշիռ», ապա ինչո՞ւ մանրամասնութիւններ չի տար եւ «անախընթաց»ն ու «ամենածանրակշիռ»ը լրիւ եւ ամբողջութեամբ չի ներկայացներ։

Ինչո՞ւ չի դրեր, թէ Մեթր Մաճառեան ե՞րբ ատրճանակ հանած է, ի՞նչ պարագաներու տակ, որո՞նց դէմ եւ ի՞նչ ոպառնալիքով։

Տարակոյս չկայ որ այս մանրամասնութիւնները եթէ հաշուին դային մեր հարեւանին, ան պանանք կը ներկայացնէր զարդարեալ եւ ճոխացեալ ձեւերով, իսկապէս որ «անախընթաց»ի մը կերպարանքը տալու համար։

Մինչ իրողութիւնը հետեւեալն է.—

Մեր ընկերը՝ Մեթր Մաճառեան՝ ժողովի կ'երթայ ճիշդ նշանակուած ժամուն՝ երկուքին, 8ին։ Երբ վեր կը բարձրանայ՝ դուրսը կուիւը սկսած էր արդէն. դահլիճին մէջ իր ընկերակիցները կը զտնէ ոտքի. դուրսի խռովութեանց հետեւանքով՝ քաղաքականի նիստը պահ մը ընդհատուած էր. ճիշդ այդ պահուն խուժանի պարագլուխներէն երկու հոգի յանդգնութիւնը կ'ունենան վեր բարձրանալու, դահլիճ մտնելու, անարգական խօսքերով մեր ընկերոջ մօտենալու եւ սպառնալու. անոնցմէ մէկը ձեռքին մէջ ունէր Առաջնորդարանի ծառերէնպոկած կոճղ մը, իսկ միւսը վիրաւոր վիճակի մէջ էր. մեր ընկերը կ'աղաղարարէ վերջ տալ անարգական խօսքերուն եւ չյանդգնիլ իրեն մօտենալ. երբ այս յորդորները զուր կ'անցնին՝ մեր ընկերը՝ լոկ զգաստութեան հրաւիրելու համար այս անպատկառները՝ ուրիշ «լեզու» մը ցոյց կուտայ իրենց, որմէ ետք, առանց որեւէ միջադէպի, այս անծանօթները կը ձգեն դահլիճը ու կը մեկնին...

Կը հարցնենք. ի՞նչ ընէր մեր ընկերը, ի՞նչպէս վարուէր, դպրեվանի բակին մէջ տեղի ունեցող արիւնալի կռիւը նաեւ դահլիճ չփոխադրուէր՝ վերջնապէս անպատկառացած այս «հերոս»ներուն կողմէ ...

Այս նոյն մարդիկ, աւելցնենք նաեւ այս, վտարուեցան դահլիճէն ոչ միայն մեր ընկերոջ, այլ նաեւ Քաղաքականի Պ. Ատենապետին կողմէ։

ՀՈՒՆՈՍԻ վրայ ձմեռնային ռազմախրձեր կատարեցին արեւմտեան Գերմանիոյ ամերիկեան գինուորները, այն ենթադրութեամբ թէ թշնամի մը յարձակում կատարած է։ Արդիւնքը նպաստաւոր կը համարուի,— «թշնամին սրբուեցաւ»։ Այժմ սկսած է ռազմախրձէքուն երկրորդ շրջանը,— հետապնդել թշնամին։

ՊԱԼՔԱՆՆԵՐՈՒ գերման հրամանատարներէն պր. Վիլհելմ Լիսթ եւ ուրիշ եօթը բարձրաստիճան սպաներ Ամերիկացիներու կողմէ դատապարտուեցան եօթը տարիէն ցկեանս բանտարկութեան, ամբաստանուած ըլլալով թէ քաղաքացիներ սպանած են Ճուճաստանի, Եուկոսլաւիոյ եւ Ալպանիոյ մէջ, աւազառութիւններ կատարած են եւայլն։

ՀԱՑԻ ԿՏՐՕՆՆԵՐԸ պիտի ընդունին փետրուար 1էն սկսեալ։ Իսկ յուլիս 1էն սկսեալ պարենատոմսերը վեցամսեայ պիտի ըլլան։

Ազիատաւորական պատակտումը

Արհեստակցական Միութեանց Համաշխարհային Դաշնակցութեան պատակտումին առթիւ, նշանակալից ճառեր խօսեցան երկու խմբակցութեանց ներկայացուցիչները։ Անգլիական պատուիրակը, որ կը նախագահէր գործադիր մարմնի ժողովին, բացատրեց թէ կազմակերպութիւնը վրկելու միակ միջոցն է «առեն մը քնացնել զայն»։ Ամերիկեան պատուիրակը աւելի յառաջ երթալով, յայտարարեց թէ կազմակերպութեան լուծումը միակ միջոցն է զայն փրկելու համայնավարական տիրապետութենէ։ Պ. Վասիլի Կուզնեցով, խորհրդային ներկայացուցիչը, զեկուցում տալով մամուլի ներկայացուցիչներուն առջեւ, ըսաւ թէ ամերիկեան եւ անգլիական սէնտիքաներու պատուիրակներուն հրաժարումը ոչ թէ երկու երկիրներու աշխատաւորներուն, այլ յետադիմական տարրերուն կամքը կը ներկայացնէ։ Եւ հաստատեց թէ կազմակերպութիւնը պիտի չարունակուի առանց կուսակցական, ցեղային կամ դաւանական նախապաշարումներու։ Երբ հարցուցին թէ համաձա՞յն է Լենինի այն տեսութեան թէ արհեստակական միութիւնները լաւագոյն դպրոցներն են համայնավարութեան համար, երկար պատասխան մը տուաւ։

Իր բացատրութեան համաձայն, Լենին այ կ'ընդունէր թէ արհեստակցական Միութիւնները պէտք է անկուսակցական ըլլան։ «Բայց, արհեստակցական միութեանց դերն է բանուորին յառաջդիմական կրթութիւնը, իսկ ընկերութեան ամէնէն յառաջդիմական ձեւը Մարքսի վարդապետութիւնն է»։

Ամերիկեան Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը (A. F. L.) որ երբեք չմասնակցեցաւ համաշխարհային կազմակերպութեան, կրկին կը յայտարարէ թէ ռուսական սէնտիքաները ազատ չեն եւ կրնայի չի միանալ անոնց։ Եւրոպայի իր ներկայացուցիչը, Պ. Պրաուն կ'առաջարկէ օր առաջ կազմել ոչ-համայնավար Դաշնակցութիւն մը։ «Պէտք չէ ժամանակ կորսնցնել, նոր նպատակ մը պարզենք աշխատաւոր բազմութեանց։ Վտանգաւոր է բաց մը ձգել։ Համայնավարները ներկայ համաշխարհային Դաշնակցութեամբ կուսակցական նոր պատկներ կը հետապնդեն չորս տարիէ ի վեր։ Պէտք է բացորոշապէս յայտնենք Չինգիկներուն, Ամերիկեաններուն, Զինուցիներուն եւ ուրիշ դուներուն թէ մենք միայն սպիտակամորթներու աշխարհով չենք հետաքրքրուիր»։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՎԱՒ ԿՈ՞Չ

Պելժիոյ վարչապետը, Պ. Սփաք, որ միեւնոյն ատեն արտաքին նախարար է, ճառ մը խօսելով երեսի. ժողովին մէջ, յայտարարեց թէ «պատերազմի վտանգ չկայ մօտաւոր ապագայի մը մէջ»։ Իր կարծիքով, «ներկայ անկայուն վիճակը կրնայ տարիներով երկարաձգուիլ, թոյլ չտալով որ խաղաղութիւն հաստատենք։ Բայց այս չի նշանակեր թէ նոր պատերազմի մը նախօրեակին կը դանուինք»։

Իր ճառին մեծ մասը պատասխանն էր համայնավար կեդր. կոմիտէի քարտուղարին քննադատութեանց։ Այս երեսփոխանը կ'ըսէր թէ փոքր պետութենց պատասխանատուութիւնն է խաղաղութիւն հաստատել մեծ պետութեանց, մասնաւորապէս Մ. Միութեան եւ Մ. Նահանգներուն միջեւ։

Պ. Սփաք համայնավարներուն դառնալով հարցուց.

— Մ. Միութեան արբանեակները ե՞րբ այդ դիրքը բռնեցին։ Գալով ինծի, ես այդ ուղղութեամբ կ'աշխատիմ։ Մնկի պելժիական պատուիրակութիւնը յաճախ փորձեց միջին ճամբայ դտնել Մ. Միութեան եւ ուրիշ երկիրներու միջեւ։

Եւ բացատրեց թէ 1948ին բազմաթիւ պատրուակներ կային պատերազմ յայտարարելու, բայց ոչ ոք առաւ այդ քայլը։ «Ես կը յուսամ թէ աշխարհ ի վերջոյ հաւասարակշռութեան վիճակի մը պիտի հասնի։ Ըսել կ'ուզեմ թէ Մ. Միութիւնը եւ ժողովրդավար երկիրները, թէեւ պիտի չհրաժարին իրենց իդէալներէն, բայց պիտի չարունակեն միասին ապրիլ, առանց դինեալ ընդհարման»։

Ս. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահը, Թրումըն, երկրորդ չրջանն սկսաւ հինդշաբթի, 20 Յունուար արտակարգ հանդիսաւորութեամբ։ Մէկ միլիոն քաղաքացիներ կը հետեւէին չքերթին։ Նախագահին տարեթոշակը, որ 75.000 տոլար էր, բարձրացաւ 100.000ի, տուրքէ ազատ համարուած դումարն ալ 40 հազարէն 90 հազար տոլարի։

ԿՐԻՓի ՀԱՄԱՃԱՐԱԿԻՆ առթիւ, Մորպիհանի (Պրթանյը) նահանգապետը բոլոր դպրոցները փակեց տասը օրուան համար։ Առողջապահական նախարարութեան վերջինտեղեկագրին համաձայն, հիւանդութիւնը մեծապէս նուազած է Փարիզի մէջ, բայց լուրջ մտահոգութիւն կը պատճառէ Հօթ եւ Պաս Ալփերու եւ Սրտէչի նահանգներուն մէջ։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Բաց նիստի բրաիսի

ՆԽՄԻ՝ ՂՎՎՂՍՅՈՂ

(Գ. եր վերջին մաս)

Որ ես, սեր ամօր ես փիլիսոն Նոյեն տան ամենայն։ Կանչեցի ես իր ամենայն։ Ամեն ես ամենայն։ Ես ես ամենայն։ Ես ես ամենայն։ Ես

ՄԱՄՈՒԼ

ԲԱՂԴԱՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Քալիֆորնիոյ «Ասպարէզ»ը հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ խմբագրականի մը մէջ, Դրօշի այցելութեան առթիւ (17 Դեկտ.)։

— « Մօտ երկու շաբաթներէ ի վեր ան կը գտնուի Քալիֆորնիոյ շրջանին մէջ եւ ապրէն իր ներկայութեամբ պատուած է Լօս Անճէլսի ու Սան Ֆրանչիսքոյի գաղութները։

Առաջինը, օգտուելով այս պատեհութենէն, սարքեց ճաշ մը, ուր Հայկ. կեդրոնին ի նպաստ գոյացաւ 10.000 տոլար, Շինութեան Ճանճնա – խումբի ունեցած դրամի քանակը բարձրացնելով ցարդ 48.000 տոլարի ։

Երկրորդը, Սան Ֆրանչիսքոն, որ նոր ա – կումբ – սրահ մը դնած է, նոյնպէս ունեցաւ ճաշ, որուն ընթացքին գոյացաւ միանուագ 11.500 տոլար ։

Նախքան Քալիֆորնիոյ շրջանը անցնիլը՝ Դրօ պատեհութիւնը ունեցաւ խօսելու Պոսթընի մէջ Հ. Ց. Դ. Օրուան տօնակատարութեան, որուն խուռներամ նկարկայ եղան աւելի քան 200 հոգի։

Ցաջորդ կիրակին, Նիւ Եորքի մէջ, նոյնպէս Հ. Ց. Դ. Օրուան առթիւ սարքուած հաւաքոյթին ներկայ եղան աւելի քան 2000 հոգի, իւրաքանչիւրը վճարելով 1.50 տոլար մուտքի դուռը համար ։

Այս փաստերը այնքան պերճախօս են ու նշանակալից , որ կը պարտադրեն առնուազն ամօթապարտ լռութիւն բոլոր անոնց, որոնք իրենց սրբագործ բերաններէ լայն են բացած հայութեան չքեղադոյն հերոսին հասցէին լուտանքներ ցեխակոծելու ։

Այդպիսիները, եթէ տարրական խելք ու մանրենախ հատիկի չափ պարկեշտութիւն ունեցած ըլլային, իրենց գլուխները իրենց ձեռքերու մէջ առած պիտի ուաղէին, տեսնելով թէ ինչո՞ւ «Ազգային Խորհուրդ»ներու հրապարակային հաւաքոյթներուն կը մասնակցին, Պօսթընէն մինչեւ Ֆրէզնօ, առառաւելն 250—300 հոգի միայն, այն «Ազգային Խորհուրդ»ներուն, որոնք կը տօնեն «Հայութեան վերկութեան» — իմա ստրկացման — Թուականը՝ Նոյեմբեր 29ը, «Ազգային Խորհուրդ»ներ, որոնց մէջ կը մտնեն Ռամկավար, Հնչակեան, Համայնավար եւ ուղեկից կոչուած տարբերը անխտիր ։

«Մեռած », «քայքայուած», ամէն տարի դանդաղ առիթներով «գերեզման իջեցուած» Դաշնակցութեան ժողովներուն հայ ժողովուրդը կը խուժէ հազարներով, սրահները կը յորդին, հայկական սրտերը կը զեղուն զոհաբերութեան եւ գիտակցութեան ազնիւ կիրքերով։

Իսկ անդին՝ բոլոր խայտաբղէտ տարրերը , եպիսկոպոս, վարդապետ ու պատուելի ձեռք ձեռքի, հազիւ կը յաջողին սարքել ձորքէն քանի մը հարիւր տոլանոցներ համախմբել ։

Ի՞նչ է այս երեւոյթին իրական պատճառը։ Կը տեսնե՞ն անոնք այս փաստին մէջ թաղնուած պերճախօս խորհուրդը ։

Այս իրողութեան բուն իմաստը այն է, պայծառ աչք ունեցողներուն համար տեսանելի, որ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը «իր ոտքերու տակի հողը երբեք կորնչուցած» չէ, ոչ ալ «հայ ժողովուրդի կողմէ պօյքոթի ենթարկուած», ինչպէս կը ճգնին ցոյց տալ համայնավար եւ ուղեկից դրչակները , որոնք մէկ կեանքի ամէն փայլուն երեւոյթ կը դիտեն պղտոր ակնոցներով։

Ընդհակառակն, մեր ժողովուրդի մէջ «տաքի տակի հողը» կորսնցնողները իրապէս անոնք են ,— ռամկավար, հնչակ, համայնավար, ուղեկից եւայլն — որոնք բոլորը միասին Դաշնակցութեան տան , — մեծախօսիկութիւն մը, որ ցաւալի է ըսել, 2000ներուն դիմաց 250ներով միայն կը յոխորտան,— սուտով ալ չազախուած է։

Ապատ մտածող, ազատ գործող, ազատութեան ծգտող հայ ժողովուրդը, ինչպէս միշտ, 58 տարիներէ ի վեր, այսօր ալ իբր անսասան ժայռ կանգնած է Հ. Ց. Դ. Թիկունքին, եւ ոչ թէ անոնց, որոնք կը փորձեն սուտով կերակրել, տարկուբեամբ չաղախել եւ օտար բանաւորի լուծին խնկարկու դարձնել հայութեան ոգին »։

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՀԱՑԵՐԸ ՊԱՍՐԱՑԻ ՄԷՋ

Պաղտատի «Գոյամարտ»էն կը ֆաղեմբ հետեւեալ տեղեկութիւնները ։—

Ըստ պատմական տուեալներու Պասրայի գաղութը հաստատուած է 1605էն վերջ երբ Շահ Աբբաս հազարաւոր Հայեր փոխադրեց Հայաստանէն Պարսկասան ։Սակայն կարելի է նկատել թէ այս թուականէն շատ առաջ Հայեր կը գտնուէին Պասրա որոնք կուգային Հայաստանէն եւ Պարսկաստանէն վաճառականութեան նպատակով եւ կ'անցնէին Հնդկաստան եւ այլուր, թէ քիչ էին եւ չէին կազմեր գաղութ ։

Պասրայի Հայ գաղութի առաջին յիշատակարանն է 1691ին խաչքար մը որուն տեղը անյայտ է։

Ժամանակի ընթացքին Պասրան ընդունեց Պարսկաստանէն, Թուրքիայէն եւ Հայաստանէն Հայրդիներ, որոնք կազմեցին համեստ հայ գաղութիմը ։

Շատ չանցած գաղութը ունեցաւ բարդաւաճ վիճակ, այնպէս որ քաղաքին առեւտուրը մանաւանդ մարգարիտի չուկան Հայերուն ձեռքը անցաւ։ Այդ միջոցին 3000 Հայեր կը գտնուէին Պասրայի մէջ, որոնք ունէին երեք եկեղեցիներ ։ Այսօր միայն Ս. Աստուածածինը գոյութիւն ունի, վերջինն նորոգութիւնը չնորհիւ Սիմոնեանց առատաձեռնութեան որ արժեց 2000 տինար ։

Ժամանակին կային նաեւ երեք աղջային վարժարաններ Պասրայի մէջ ։

1663ին Պասրայի նահանգիստին մէջ կը խարսխէին նաեւ Պասրայի եւ Հնդկաստանի հարապատկան նաւեր, Սանթա Քրուզ, Սանթա Քրոչէ, Սկնթ Մայքըլ, Արշակ, Հօփուէլ եւայլն ։

Երբ Անգլիացիները Պասրա գացին Հայերը դիւանագիտական ասպարէզին մէջ ալ մեծ դեր կատարեցին իբրեւ առեւտրականներ, եւ Անգլիացիները իրենց հիւպատոսական փոխանորդները Հայեր կարգեցին։ 1767ին Պասրայի անգլ. հիւպատոսին գործակալը Հայ մըն էր Մարտար, ինչպէս եւ անոր թարգմանը Շէյխ Պօղոս։ 1902էն առաջ Պասրայի անգլ. հիւպատոսին թարգմանն էր Մատթէոս Մարկոսեան ։

1773ին Պասրայի ժանտախտին Հայերը ցիր ու ցան կ'ըլլան։ Առաջին համաշխարհային պատերազմի նախօրեակին Պասրայի մէջ կային 30—40 տուն 120 անձերով։ Այս շրջանին Հայերը զարգեւ բարեկեցիկ վիճակ մը ունէին ։

ՋԱՑՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ $

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»Ը ՊՕՄՈՆԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԷԼ.— Պօմոնի մէջ եւս տօնուեցաւ « Մանուկներու Օր»ը Հայ Կ. Ընկ. Միութեան մասնաճիւղին կողմէ Յունուար 16ին, մեծ յաջողութեամբ։ Դպրոց – սրահը մեղուներու փեթակի մըն էր վերածուած ։ Ուրախ բացականչութիւններ ամէն կողմէ ։ Բեմին վրայ իր պատշաճ տեղը գրաւած էր վայելչօրէն զարդարուած աղանդի ծառը, ծանրացած նուագներով եւ խաղալիկներով ։

Վարադոյրը բացուելուն բեմին վրայ չարուած տեսանք Հայ Կապոյտ Խաչի դպրոցի սան–սանուհիները ու մանկապարտէզի փոքրիկները, որոնք իրենց մանկական երգերովին ու արտասանութիւններովը հաճելի պահեր ապրեցուցին մեզ։ Ընկ. Ռուհի Տիկին Քիսրիթճեան յանուն Կապոյտ Խաչի Պօմոնի մասնաճիւղին հանդէսը բացուած յայտարարեց թուելով կամաճղի այս կուռ կազմակերպութեան առաւելութիւնները։ Ապա գործադրուեցաւ Թեան դրաւ յայտագիրը։ Ուսուցիչ ընկ. Մար. Թաշճեան բացատրեց դպրոց յաճախելու օգտակարութիւնը եւ թելադրեց Հայը Հայ պահելու համար զարկ տալ դպրոցներու եւ սորվեցնել Մեսրոպեան Ա. Բ. Գ.ը։

Կրկին համաճարակը հոս ալ անկոչին գամած է չատերը։ Մասնաճիւղի ատենապետուհին, ընկ. Ռուհի Չ. Զաքիկեան կը բացակայէր իր տկարութեան պատճառաւ ։ Կաղանդ Պապան (Պ.Համբարձում Աւետիսեան) իր ճերմակ ու երկար մօրուքովը ու ձիւնով ծածկուած վերարկուով ու ձեռքի հաստ գաւազանով բեմ եկաւ 100է աւելի փոքրիկներու բաժնեց նուէրներ եւ խոստացաւ յառաջիկայ աշակերտներուն յառաջիկայ տարի աւելի առատ նուէրներ բերել։ Գնահատելի է Կապոյտ Խաչի Պօմոնի մասնաճիւղին այս չատ ազնիկ ձեռնարկը որ ամէն տարի պզտիկները ուրախացնելու առիթը կը ստեղծէ, անոնց սիրցնելով հայկական դպրոցը ։

Ներկայ ծնողները իրենց չնորհակալութիւնը յայտնելով անդամուհիներուն, խոստացան իրենց օժանդակութիւնը չզլանալ Կապոյտ Խաչի ձեռնարկներուն ։ — Ներկայ մը

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՎԱԼԱՆՍ.— Շաբաթ 15 Յունուար Salle des Fêtesի մէջ, Վալանսի Հայ Մարզականը տուաւ թատերական հանդէս մը։ Բեմադրուեցաւ «Շահ Իսմայիլ» ողբերգութիւնը, 4 արար, ղեկավարութեամբ Թրաքտչի եւ սիրողներու լաւագոյն խումբի մը Մարսէյլէն ։

Ինամակալ մարմնի քարտուղարը Գէորգ Պօյաճեան հանդէսը բացաւ, յանուն Մարզականին եւ չնորհակալութիւն յայտնեց ներկաներուն ։ Թուեց միութեան եղած տարուան յառաջդիմութիւնը, անոր հինգ խումբերուն բազմաթիւ ախոյեանականմրցումները։ Հայ Մարզականը ի վերջոյ տիրացաւ Promotion d'Honneurին ։ Վարադոյրը համբարար բացուեցաւ եւ այդ հինգ խումբերը իրենց մարզական տարազներով, դնդակներով եւ առաջնորդութեամբ իրենց վարիչներուն կարգով բեմ եկան, ջերմ ծափերու մէջ, ցուցադրուեցան նաեւ 1947ին չահուած ախոյենական մրցումներու Տոմ Արտէյ 1ère série արձանիկը ,արծաթէ բաժակները, եւայլն ։

★ *Յունուարին տեղի ունեցաւ մեր առաջին խումբին (Promotion d'Honneur) ախոյենական Match Retourի 5րդ մրցումը, Կրընոպլի Nurby Promotion խումբին դէմ, մեր դաշտին վրայ, ի ներկայութեան հոծ բազմութեան մը։ Մեր խումբը մասամբ լրիւ էր, վիրաւորները կէս մը ապաքինած ըլլալով։ Մերոնք չահեցան 2—0։ Նախապէս իրենց դաշտին վրայ պարտուած էինք 4—1։*

Խաղը սկսաւ թափով ։Առաջին կիսախաղը անցաւ ապարդիւն, երկրորդ կիսախաղին մերոնք աւելի սեղմել սկսան հակառակորդ բերդապահը եւ վերջապահները։ Վերջապէս դնդակը անցաւ երիտասարդ Surpriseին, որ նշանակեց առաջին կէտը, խաղը տաքցաւ հակառակորդը ապարդիւն յարձակումներու դիմեց, մեր լաւագոյն ուժերէն թէ – պոյեան երկրորդ կէտը նշանակեց խիստ օրինաւոր, մինչ բազմութիւնը կր ծափահարէր ։

Նոյն օրը մեր պահեստին հակառակորդին դաշտին վրայ մնաց հաւասար ։— Իսկ մեր կրտսերները չահեցան 3—1 հակառակորդին դաշտին վրայ Livrons, ախոյենական, արդէն «փուլ»ին առաջինն են իրենք ։— Թղթակից

« ՑԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (76)

ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԻ

ԳԼՈՒԽ ԺԵ.

ԱՆԱՐԶԱԲԱՑԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ

— Տէր իմ, լսածիս թէ որ հաւատալ պէտք ըլլայ, այս շրջականները Անարզաբայէ զատ ամէն տեղի տէր եղեր է, բոլոր Տորոսի ժողովուրդը դէնք առած գունդագունդ կը վազեն իր դրօշակին տակ մտնելու համար, կը պատմեն նաեւ թէ Տարսոնի Դուքսը արտորանօք զօրքը առած Մամեստիոյ վրայ գալու առեն, ապստամբը դինքը դիմաւորելու մեծ յաղթութիւն մը ըրեր է, այս վերջինը ստուգութեան արժանի։

— Լաւ իմացայ, Վասիլ, ըսաւ Իշխանը, եւ գործակալը կրցածին չափ պզտիկնալով եւ ետ ետ քաշուելով անհետ եղաւ։

— Ի՞նչպէս, Սրբազան, լսեցի՞ք հիմա։

— Զարմանք։ Բայց Վասիլ ալ կ'ըսէր թէ ստուգութեան կարօտ է այս վերջի լուրը։

— Պարապ տեղ կ'այլայլիք, ըսաւ, Տիկինը քաջասրտութեամբ, անոր հօրն համար ալ կ'ըսէին՝ մեծ մեծ կը ջարդէին՝ երբ ես նոր հարս էի, դեռ տղայ էի, ետքը կայսրը եկաւ, հայրն ալ մարդն ալ՝ տղաքն ալ ամէնն ալ կապեց առաւ Պոլիս տարաւ, երկիրն ալ խաղաղեցաւ ։

Տիկնոջ ամէն ըսածը չիտակ էր, բայց իր տարիքէն վանդի այն ժամանակներն ալ երեսուն տարուբ՝ եւ աւելի կար եւ արդէն տասներկու տարեկան տղու մը տէր էր։

Իսկ Սմբատ, որ թէպէտ Մամիկոնեան ալ ըլլար, փոքրուդի մէկին էր, յաջողութեան մէջ մեծամիտ։ Հիմա աւելի կը մտածէր մեր ճակատագիրը տանդինի վրայ՝ քան թէ իր Տիկնոջ տարիքին սխալը չտեսնելու, կերակուրի նստեցաւ՝ ախորժակ չունէր, անկողին մտաւ՝ քուն չունէր, եւ երբ վեր – չապէս չատ դժուարաւ քունը տարաւ անհանդիստ երազներ որոնց մէջ Թորոս մեծ դեր կը խաղար դինքը անհանդիստ ըրին։

ԳԼՈՒԽ ԺԶ.

ՄԱՐԳՐԻՏ

Երբ միջնաբերդին վերնադաւառնեղը զանազան կերքեր կը յուղուէին, վարը՝ պահապան խումբը նստած կը խորտկդածէր պատգամաւոր երիտասարդին տուած լուրերուն վրայ ։

—Տղայ, կ'ըսէր տարէցկորովի ,քաւակուսի մարդ մը՝ որուն աչքերը կը փայլէին իր արեւէն թխացած դէմքին վրայ, ի՞նչ, խելառ ես, ի՞նչ ես, Թող ղայ ըսելը դիւրին բան է... «Ապստամբ, ապստամբ» կ'ըսեն կ'երթան անոր հայրն ալ ապստամբ էր, բայց Տաճիկն ալ, Փռանդն ալ, Հոռոմն ալ անոնց անունէն կը դողային ։

ԾԵՐԵՆՑ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՎԱՏԻԿԱՆԻ շրջանակներէն կը հաղորդեն թէ պապը ձեռնարկներ կը կատարէ, պահպանելու համար Հիթլէրի հետ կնքուած պայմանագիրը (Concordat)։ Ա՛յս համաձայնութեամբ, որ կնքուած էր 1933ին, պետական թոշակ կը վճարուէր Գերմանիոյ կաթոլիկ դերակատարութեան, կաթոլիկ միաբանութիւնները կրնային դպրոցներ հաստատել աղատօրէն, Պապը եւ կաթոլիկ եպիսկոպոսները հաղորդակցութեանց աղատութիւն կը վայելէին եւն.։ Վատիկանի պաշտօնական թերթը խմբագրականով մը կը բացատրէ թէ պայմանագիրը թէ բարոյապէս եւ թէ օրինապէս ամէն հանգամանք կը ներկայացնէ ի զօրու մնալու։ Ինդիր է թէ արեւմտեան Գերմանիոյ համար մշակուած սահմանադրութիւնը պիտի վաւերացնէ՞ այս տեսակէտը։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ համայնավար մամուլը խստօրէն կը քննադատէ Պերլինի ռուսական շրջանին բանուորները թէ բաւական եռանդով չեն աշխատիր, երկամեայ ծրագրին իրականացման համար։ Եւ կը սպառնան սեւ ցանկը տալել, եթէ կացութիւնը չբարւոքի։ Միւս կողմէ, համայնավարները իրենք կը խոստովանին թէ երկամեայ տնտեսական ծրագիրը մեծ դժուարութեանց կը հանդիպի։ Այս դժուարութիւնները մեծ մասով հետեւանք են արեւմտեան դաշնակիցներու փոխադարձ պաշարման։ Թերթերը կը հաստատեն թէ նոյն իսկ ազգայնացուած գործարաններուն մէջ անհոգութիւն կը տիրէ եւ տրուած ապրանքները չեն գործադրուիր։

ԳԵՐՄԱՆ ԳԵՐԻՆԵՐՈՒ հարցին առթիւ, Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութիւնը նորէն ամբաստանութիւններ ուղղեց Մ. Միութեան, որ սելով թէ չէ վերադարձուցած 200.000էն երկու միլիոն գերման գերիներ, կամ բացատրութիւն չէ տուած անոնց կացութեան մասին։ Պերլինի ամերիկեան հրամանատարութիւնը մամուլին յանձնեց երեք անտիպ ծանուցագիրներ, որոնք ուղղուած են Մ. Միութեան, ստուգելու համար թէ ինչ եղած են այդ գերիները։ Ծանուցագիրները ղրկուած են 1948 Մարտ 9ին, Սեպտ. 15ին եւ 23ին։ Ամերիկեան իշխանութիւնները կ'ըսեն թէ մինչեւ հիմա չուզեցին հրատարակութեան տալ զանոնք, որպէսզի Մ. Միութիւնը ամէն պատեհութիւն վայելէ ուղղամտօրէն գործելու։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ նախկին նախարարներէն 15 հոգի դատապարտուեցան երկուքէն մինչեւ տասը տարի բանտարկութեան, իսկ երկու ամբաստանեալներ անպարտ արձակուեցան։ Դատապարտեալներէն հինգը փախստական են, ղրկուած ամէն իրաւունքներէ եւ իրենց դոյքերէն։ Թերթերը դիտել կուտան թէ ամէնէն մեղմ պատիժներն են աւտնք, բազդատելով նախկին դատավճիռներուն հետ։ Բոլորն ալ անդամ եղած են զօր. Անտոնէսքուի դահլիճներուն։

ՎԻԵՆ.— Այրի Տիկին Կարապետեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ալեքսանդր Կարապետեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Մովսէս Կարապետեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Վահրամ Կարապետեան եւ բոլոր պարագաները կը խնդրեն ներկայ ըլլալ այս չաբաթ, 22 Յունուար, ժամը 16ին, Eglise St. Martin, ուր պիտի կատարուի յուղարկաւորութիւնը տղբացեալ

ԱՐՍԷՆ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ

Մեռած 1940 Յունիս 5ին, Սոմի ճակատին վրայ, Maucourt, 34 տարեկան հասակին մէջ։

ՅԱՒԱԿՅՈՒԹԻՒՆ.— Հ. Ց. Դ. Տէսլնի կոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ընկերներ Մովսէս եւ Վահրամ Կարապետեան եղբայրներուն, այրի Տիկին Ա. Կարապետեանի եւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն, իրենց հօրեղբօր եւ մօրեղբօր՝ *ԱՐՍԷՆ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ* վերջաղմանէ տխուր արարողութեան առթիւ։ (Սպաննուած՝ 1940ին, Սոմ նահանգի ճակատին վրայ)։

Ի ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՀԱՅԵՐՈՒՆ

ՄԱՐՍԷՑԼ, 19 Յունուար.— Իբրեւ պատուախնդիր հայր՝ կը յայտարարեմ հայրենակիցներուս եւ ընդհ. ծանօթներուն թէ՝ մեծ որդիս՝ Գրիգոր Զորպաճեան բաժնուած ըլլալով մեզմէ, որեւէպատասխանատուութիւն չեմ ստանձներ իրեն եղած նիւթական օժանդակութեանց համար։

Յակոբ Զորպաճեան

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Պ. Գամեր Գափամաճեան եւպարագաները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի 23 յունուար, մասնաւոր հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, իր մօր եւ իրենց աղգականին ողբացեալ՝ *ԱՅՐԻ ՏԻԿ. ՊԻՍՏՈՄ ՍԻՄՈՆ ԴԱՓԱՄԱՃԵՆԻ* հոգւոյն։ Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները։

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

ՎԱՂԱՆՍԻ մէջ Կ. Պաչի մասնաճիւղը կը տօնէ, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 23ԻՆ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Պ. Ց. Կօշկակարեանի մեծ կառատան մէջ, (11 Ave. Gambetta)։

Կը ներկայացուի ԿԱՂԱՆԴ ՊԱՊԱՆ (մէկ արար) թատերդութիւն։ Ճոխ յայտագիր, պիւֆէ։ Աւանդական տօնածառ եւ կաղանդի նուէրներու բաշխում։ Մուտքը ձրի է։

×

ԻՍԻԻ մէջ Երիմեան դպրոցի վարչութիւնը կը տօնէ «Մանուկներու Օր»ը, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին։ Միւնոյն սրահին մէջ։

×

ՌՈՄԱՆԻ մէջ կը տօնուի Յունուար 29ին։

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑՑՈՒՄ

(ՀԱՑ ՎՇՏԻ ԵՒ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳԻՉԸ)

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Cinéma PALACE

23 Յունուար, կիրակի ժամը 10ին

կը նախագահէ՝ Ընկ. Գ. ՍԻՆԱՊԵԱՆ

կը խօսի՝ ՏԻԿԻՆ ՕՏԵՔ ՄԻՒՌԱՑԼԵԱՆ

պիտի երգեն՝

Պ. Զարեհ Գասեան եւ Տիկ. Ս. Փերզիկեան

Մուտքը հրաւիրատոմսերով

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ – ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Զաւարեան» ենթակոմիտէի։ Ղեկավարութեամբ երաժշտագէտ Պ. Ց. ՔԻՒՐՔՃԵԱՆԻ։ Երիտասարդ չուլթակահար Պ. ԼԵՒՈՆ ՂԵՒՈՆԴԵԱՆ (Լիսէ Միւզիքալի բարձրագոյն կարգի առաջին մրցանակաւոր) կուտայ իր առաջին նուագահանդէսը Պոմոնի մէջ, 22 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, չաբաթ երեկոյ եկեղեցւոյ դպրոց սրահին մէջ, սիրայօժար մասնակցութեամբ ծանօթ երգչուհի Օր. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆի (Լիոնի օպերայէն), հրաւիրուած մասնաւորաբար ենթակոմիտէի կողմէ։ Դաշնակ Mlle Annette Julien։ Ցայտագրին մաս կը կազմեն գասական լաւագոյն կտորներ, ինչպէս նաեւ հայկական երաժշտութեան գլուխ գործոցներէն էջեր (նուագ եւ երգ)։ ՄՈՒՏՔԸ ՀՐԱՒԻՐՈՒՄՈՎ։ 7 տարեկանէն վար երեխաներ չընդունիլ։

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. Պաչի Պանէֆօ Քաշանի մասնաճիւղի տարեկան չքեղ պարահանդէսը, մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի, 23 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4—12, 72 Bld. Maréchal Joffre, Bourg la Reine։ Գեղարուեստական խնամուած բաժին։ Տեսարաններ «Անոյշ» օփերայէն, հայկական եւ կովկասեան զոյգ եւ սօլօ պարեր, երգ, եւ-րոպական եւ կովկասեան նուագ։ Կը մասնակցի Թառիստ ՍԷՅՐԱՆ։

Métro Bourg la Reine, autobus Porte d'Orléans 188 իջնել Place Condorcet։

ՀԱՑԵՐԷՆԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔՆԵՐ

Ֆր. Կ. Պաչի Լիոնի մասնաճիւղի հայերէնի կիրակնօրեայ դասընթացքը, 23 Յունուարէն սկսեալ տեղի կ'ունենայ ժամը 10—12։ 69 rue Louis Blanc, Լիոնի Հայոց եկեղեցւոյ դպրոցի սենեակներէն մէկուն մէջ։ Այս առթիւ Ֆ. Կ. Պաչի վարչութիւնը հրապարակաւ չնորհակալութիւն կը յայտնէ Պ. Կարապետ Յովակիմեանի, որ սիրայօժար ստանձնած է սոյն դասընթացքին հրամայողութիւնը։

★ Նոյնպէս Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Վիլլ-Ֆրանչի մասնաճիւղին դասընթացքը, պիտի վերսկսի, այս կիրակի առտու, ժամը 10—12, Լիոնէն որոշուած ուսուցչի մը կողմէ, ծանօթասրահին մէջ։

ՊԼԷՎԻԼԻ Հ. Բ. Ը. Մ.Ի ԴԱՍԸՆԹԱՑՔԸ

Պլէվիլի հայ հասարակութեան կը յիշեցնենք թէ նախտղ տարեշրջանէն սկսեալ վերաբացուած է Հ. Բ. Ը. Միութեան դասընթացքը։ Կրթական նախարարութեան մասնաւոր արտօնութեամբ, մեզի տրամադրուած է Levert փողոցի մանչերու վարժարանը, որ ամէն տեսակ յարմարութիւններով օժտուած է։ Դասախօսութիւնները տեղի կ'ունենան ամէն հինգշաբթի, կէսօրէն վերջ ժամը 2ին, ուսուցչութեամբ մանկավարժ – արուեստագիտուհի Տիկին Պարգեւուհի Պետրոսեանի։ Տաքցուած սրահ։

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme — (13e)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԱՆԷՕ-ՔԱՇԱՆ.— Հ. Ց. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէի ժողովը այս չաբաթ գիշեր, ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Ս. Թեոդոսի Հ. Ց. Դ. «Հայաստան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին։ Պարտադրիչ ներկայութիւն։ Կարեւոր օրակարգ։

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին։ Նախորդ ժողովի չարունակութիւնը։

ՀԱՑ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՏԱՆ ՄԷՋ (57 Bld. Jourdan) Պ. Զօպանեան այս չաբաթ օր պիտի կատարէ իր հերթական դասախօսութիւնը։ Նիւթ՝ մեր ռահվիրաները, Եղնիկիգործը։ Մեր չարականները։

ԾԱԽՈՒ Է կարի Սինկէր մեքենայ մը **31 K** բոլորովին նոր։ Դիմել Ցառաջի։

ԵՐԵԿՈՑԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Ց. Դ. Ազդիւր Սերոբ եւ Մկրտիչ Եօթնեղբայրեան խումբերու, 22 Յունուար չաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս, 5 rue Brossolette, Salle Laique մէջ, Kremlin Bicêtre։

Կը նախագահէ ընկեր Գ. ՄԻՐՈՑԵԱՆ

Կը խօսին ընկերներ՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ ՄԱ. ՋԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ։

Կ'երգէ Օր. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ եւ Թառ ու դափ ընկեր ԲԵՆՈՑԻ։ Կը մասնակցի Թառիստ ՍԼՔՐԱՆ։

Գեղարուեստական բաժին մասնակցութեամբ՝ Ալֆորվիլի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի։

Մենեջր, արտասահմանութիւն եւ անակնկալներ, կէս դիշերէն յետոյ եւրոպական պարեր Եփրատ նուագախումբով Պ. ՕՆՈՍԵԱՆի ղեկավարութեամբ։ Ճոխ պիւֆէ։ Մուտքը 75 ֆրանք

Հաղորդակցութիւն.— Métro Porte d'Italie, autobus 125, իջնել Mairie K Bicêtre։

THÉATRE DE L'AMBIGU

2ter Bld. St. Martin, Métro République եւ Strasbourg St. Denis։

ԱԴԱՄԵԱՆ Թատերասիրաց Միութիւնը փետրուար 11ին ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 20.30ին կը ներկայացնէ Լ. ՇԱՆԹԻ

«ՀԻՆ ԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐԸ»

Կը մասնակցի ամբողջ խումբը, բեմադրութեամբ ՇԱՀԱՆ ՍԱՐԵԱՆի։

Երգեցիկ խումբ (ղեկ. Պ. ՄԵՍՈՒՄԵՆՑ)

Պարերգ (ղեկ. Տիկին ԹՈՐՈՍԵԱՆի)։

Տոմսերը.— Գրատուն Հ. ՍԱՄՈՒԷԼ 51 rue Mr. le Prince։ Գրատուն ԲԱԼՈՒԵԱՆ 43 rue Richer եւ գրատուն ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ 46 rue Richer։

Վարագոյրը կը բացուի ճիշդ նշանակուած ժամուն։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ։

ԾԱԽՈՒ Է

Կօշիկի թիւ կարող Սինկէր մեքենայ մը, լաւ վիճակի մէջ, 31 K. 18։ Դիմել 6ter rue Elie.Gentilly։

ՀԱՑԵՐԸ իրաւունքով համբաւ ունին աւանդապաշտ ըլլալու, մանաւանդ իրենց անդղեղէնին տեսակէտով։ Հայերուն Ֆրանսա գալէն ի վեր, անոնց կարգ մը մասնագիտական անդղեղները ընդհանրացան եւ Ֆրանսացիներէ ալ իւրացուեցան։ Այսպէս է «ՇԻՐԱԿ ՕՂԻ»ն, որ իր խնկաւէտ յատկութիւնները կը քաղէ տաք արեւին տակ հասունցած խաղողէն։ Բայց Հայերու նախասիրութիւնները պէտք չէ որ անտեսել տան այն ազուր բաները զորս Ֆրանսացի վաճառականներ կը ճաշակեն երկար տարիներէ ի վեր։ Առանց կարգին է մասնաւորաբար «ՌՈՄ»ը, այս երկնանուշ ըմպելի՛ն, որ մշտնջենական արեւի երկիրէն կը ներածուի, եւ որ չաքարեղէգի թորումէն ստացուելով, հեշտահամ խմիչք մը ըլլալուն չափ ԱԶԴԵՑԻԿ ԱՒՏԱՐԳԵԼԻՉ մըն է՝ «կուխ»ի եւ ցուրտէ յառաջ եկող հիւանդութիւններու դէմ, ինչպէս նաեւ կարկամղակները եւ անուշեղէնները բուրումնաւէտող մը։ Անխառն կամ տաք ըմպելիներու մէջ, խմեցէք «ՌՈՄ»։ Բայց բոլոր «Ռոմ»երը չունին չունին անհրաժեշտ ամէն յատկութիւնները լաւ արդիւնք մը ստանալու համար։ Կը յանձնարարենք փնտռել 48° «ՌՈՄ ՄԻԱՄԻ»ն, որ իր ամենաբարձր աստիճանին կը միացնէ շատ ախորժելի բոյրը։

BONNETERIE
GROS, DEMI - GROS

Տ. ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ

10 Rue des Petits Carreaux, Paris (2)

Métro Sentier, հեռաձայն Cen. 36-54

Ճոխ մթերք դուլպայի «Ճօսէֆ»ի, ներքին ճերմակեղէններու, մասնաւորաբար չրջուն վաճառորդներու համար։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վեցամսեայ 800 ֆր., Արտ. 10 տոլ. կամ 3 աճգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 23 Janvier 1949 Կիրակի 23 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N° 5752–Նոր շրջան թիւ 1163

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 6 ՖՐ.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

Ա՛Հ ԱՂԲԻՒՐ ՄԸ

— Հող՝ եւ մարդիկ, հող՝ եւ հոգի, հող՝ եւ ամէն բան...

Այսպէս կը սկսի դարնանաշունչ հատորի մը առաջին պատմուածքը,—«Մեր Հողին կարօտով»:

Արդէն իսկ յատկանիշ մը՝ այդ մէկ հատիկ նախադասութիւնը, Մուսա Լերան տաղանդաւոր գաւկին համար (Եդ. Պօյաճեան):

Եւ ուրիշ գիծեր ու պատկերներ, նոյնքան ինքնուրոյն: Առոյգ եւ հոսուն.

— Ծառ՝ եւ մարդիկ. ծա՛ռ՝ եւ հոգի. ծառ՝ եւ սուրբ բաներ:

— Թմբուկ՝ եւ ի՛նչ. թմբուկ՝ եւ ի՛նչ. թըմ-բուկ եւ ի՛նչ ...

— Վերջ՝ եւ ստուեր. վերջ՝ եւ հող. վերջ՝ եւ մնամբ բարով...

Երբեմն չափազանց բիրտ են բառերն ու նկա-րագրութիւնները: Դաժան եւ թթու, ինչպէս ա-պերախտ հողի մը մարդիկը:

Եւ սակայն, ամէնէն թանձրացեալ, կոպիտ բառին, տեսարանին առջեւ ալ, տաք սիրտ մըն է որ կը բաբախէ: Աչք մը պայծառ եւ սրատես :

Ամէնէն ակար տողերուն տակն ալ՝ ոչ միայն Մուսա Լերան, այլեւ ամբողջ մարդկութեան մը հոգին է որ կը սարսռայ :

Կարդացէք որեւէ գլուխ,— «Փոր Մկօ», «Տուները», «Պանդուխտ Մկիը», «Այնճարի մէկ տղան», «Իր տեսարակին մէջ», «Պարտէզները» , « Հրաշալի պանդուխտներ» , եւայլն — խառն ի խուռն կը յիշենք :

Ամէհի Մուսա Տաղն է ձեր առջեւ, իր քա-բաժայռերով եւ պտուղներով, իր խմաստուն ծե-րուկներով եւ կարիճներով, իր տուներով ու հողմրտիքով:

Խորհուրդ եւ բարբառ՝ ամէնէն անչունչ ի-րերը: Նոյնիսկ ընտանի անասունները, ինչպէս հողն ու ծառը, ջուրն ու ծաղիկը :

Այս անիրաւ աշխարհը Լեռը — դարաւոր ծննդավայրն անգամ շատ կը տեսնէ հայ չինակա-նութերուն համար:

Եւ առտու մը արմատախիլ, ցիրուցան բազ-մութիւնը իր ամբողջ ծանրութեամբ կ'իյնայ տա-փարակ, ճախճախուտ դաշտաձեանի մը վրայ : Այնճար: Փլուզում:

— « Սեփական տունէն դուրս, բոլոր տուներն ու բոլոր ժամանակները կեղծ են, ճամբաները սուտ, եղանակները չորան ալ խափչիկ» :

Եւ երբ տարագիրները իրարու հետ կը խո-սին, կը թուի թէ Մաքսիմ Կորքիի «նախկին մար-դիկն» են, հայկական դիմագծով :

×

Կը խնդրուի այս խորհրդածութիւնները չշփոթել դրախօսականի մը հետ :

Պարզապէս ծանօթացումը երիտասարդական ստեղծագործութեան մը՝ արժանի լուրջ վեր-լուծման :

Բնականդիր դրագատներ կամ քերականագէտ-ներ լինչ վրիպումներ ալ մատնանշեն, հիմնականը կը մնայ անվթար: Պատահական թանձրացում-ները կամ քարոզչական մանրուքներն ալ աննշան բիծեր են: Ամբողջութիւնը կը պահէ իր թարմու-թիւնը, դեղեցկութիւնը ,ստեղծագործական ջիղը:

Ահա դիրք մը որ եթէ փարիզի մէջ հրատա-րակուած ըլլար, յայտնութիւն մը պիտի հա-մարուէր :

Առանց չլացուցիչ բառեր գործածելու, մենք պարտականութիւն սեպեցինք յիշեցնել թէ դրա-կանութիւնն ու արուեստը ինչպէս կը ծաղկին Հայկական Արտասահմանի ամէնէն անշուք ափե-րուն վրայ :

«Հող»ը ոչ առաջինն է, եւ ոչ ալ վերջինը պիտի ըլլայ, երբեւ վկայարան Միջին Արեւելքի նոր սե-րունդին ստեղծագործութեանց :

Սերունդ մը, որ նախընտրեց իր ճակատագիրը կապել տարագիր բազմութեանց փառքերուն եւ փոթորիկներուն հետ: Եւ ուզեց դառնալ արուա-յայրիչը անոնց խոյանքին, խռովքին եւ իմաս-տութեան :

Սերունդ մը որ միւռեռն ունի ճակտին վրայ : Որ ունի նայուածք եւ ջիղ, ինչպէս ոգի եւ լեզու: Ո՛ճ եւ արուեստ:

« Հողը » : Հողին օրհնութիւնն է որ կը կայծ-կլտայ իրենց բիբերուն մէջ...

Շ.

Օրուան հոգերը

ՀԱՑ, ՎԱՐՁԱ, ԵՒԱՁԱՆ

Ինչպէս գրած էինք, հացի կտրօնը պիտի Ջա-նուարի Փետրուար 1էն սկսեալ :

Թերթերը դիտել կուտան թէ այս որոշումը մեծ տպաւորութիւն մը չգործեց ժողովուրդին վրայ, որովհետեւ հացագործները երեք ամիսէ ի վեր կ'անտեսէին կտրօնները: Կառավարութիւնը պար-զապէս կ'օրինականացնէ գոյավիճակ մը, որ չէր աւելցուցած հացին սպառումը: Մանաւանդ կը կարծեն թէ կտրօնը ընկերով, պարենաւորման վարչութիւնը պիտի աւելցնէ իր ցորենի ապագայ պահեստը :

Փոապաններու հաշուով, մարդ դլուխ 350 կը-րամ հացը համազօր է ամսականի 3.500.000 կեն-դինար ցորենի սպառման, մինչդեռ իրական սպա-ռումը 3.300.000 կենդինարէն պակաս եղած է Նո-եմբերին, երբ հացագործները սկսան մերժել կտրօնները, իսկ դեկտեմբերին եղած է 3,250,000 կենդինարէն ալ պակաս: Պարենաւորման վեր-տեսուչն ալ կը հաստատէ այս պարագան: Մինչ-նոյն ատեն կ'աղդարարէ թէ երեք ամսուան կտրօն ունին պահեստի, եւ անմիջապէս չրջաբերութեան պիտի հանուին, եթէ հացին սպառումը անցնի բա-նաւոր սահմանը :

Հացի կտրօնը կը դործադրուի 1940ի գարու-նէն ի վեր: Երեք տարի առաջ փորձ մը կատար-ուեցաւ կտրօնի դրութիւնը ջնջելու, բայց հացին սպառումը այնքան չափազանցութեան հասաւ որ, վեց չաբաթ վերջ վերահաստատուեցաւ նախկին դրութիւնը:

★ *Սէնի նահանգին մէջ 125 կրամ խարկուած սուրճ պիտի բաժնուի թիւ 13 կտրօնով, A. M. V. դասերուն: Հայս (վաթ) բոլորին, 500 կրամ, թիւ 36 կտրօնով :*

★ *Բնակարանի վարձքերու օրէնքը լրջօրէն կը զբաղեցնէ ոչ միայն հանրային կարծիքը, այլ եւ Աղդ. ժողովը: Օրէնքին դործադրութիւնը սկսաւ Ցունուար 1ին, եւ սակայն պայմանները այնքան անտանելի են որ, Աղդ. ժողովը որոշեց ընդհանուր վիճաբանութիւն մը կատարել յառաջի-կայ չաբթու: Կառավարութիւնը ինք ալ Դչ. օր նորէն քննեց այս խնդիրը եւ որոշեց անփոփոխ պահել օրէնքը :*

Աղդ. ժողովին եչ. օրուան նիստին մէջ, համայ-նավար երեսփոխանները պահանջեցին անմիջա-պէս ձեռնարկել վիճաբանութեան, բայց նախա-գահը յիշեցուց կանոնագիրը: Իրենց պահանջն է յետաձգել վարձքերու որեւէ յաւելում, ցորչափ աւելցած չեն աչխատավարձքերը :

Ընկերվարականները կ'առաջարկեն յաւե-լումը սահմանափակել 33 %ով, մինչեւ 1949 Ցու-լիս մէկ (վեց ամիս), բացի այն յարկաբաժիննե-րէն որոնք բացառիկ հանդամանք ունին :

Ժողովրդականները (M. R. P.) զանազան մեղ-մացումներ կ'առաջարկեն :

Ուրեմն խնդիրը նորէն պիտի քննուի, թէեւ տանտէրներն ալ իրենց կարդին պայքար կը մղեն :

ԴԵՌ ԿԸ ՍՊԱՍԵՆՔ

Ամենապէտ Ա. Ն. կը չարունակէ սարէն – ձո-րէն հէքեաթներ պատմել, առանց պատասխանելու մեր հարցումներուն (Յառաջ, 20 Ցունուար):

Անգամ մը եւս կը յիշեցնենք, իր մայրենի բարբառով.

— Դաչնակցական «չէֆ»երից կամ չարքերից ո՞վքեր ասել են թէ «Հիտլէր Հայաստան էր խոս-տացել մեզ»: Ե՞րբ են ասել: Ո՞ւր են ասել: Ո՞ւմն են ասել:

Պատասխանել անուններով եւ թուականներով:

ՁՕՐ. ՏԸ ԿՈՂԻ ԿՈՒՍԱԿԻՑՆԵՐԻՆ Ռուլէն Լա-պուռէօր, երեսփոխան Սէնի, եչ. օր լինքնաչար – ժով կ'անցնէր Ամերիկա Մաք Մահոնէն, հարսին, թոռնուհիին եւ քարտուղարուհիին հետ, երբ ե-կու անծանօթներ իրենց կառքէն վար իջնելով, կրակ տեղացին դնդացիրով: Քարտուղարուհին , Տիկին Նեմիրովսքի, 25 տարեկան, 14 գնդակ ըն-դունած ըլլալով փորէն եւ մարմնին զանազան մա-սերէն, մեռաւ հիւանդանոցին մէջ: Երեսփոխանը վիրաւորուեցաւ ազդրէն: Հարսը եւ թոռնուհին ալ զանազան վէրքեր ստացան: Գաղտնիքը չէ պարզուած տակաւին: Կը փնտռուին երկու կաս-կածելիներ :

Թրումէնի ծրագիրները

ԼԻԱԿԱՏԱՐ ԱՋԱԿՑՈՒԹԻԻՆ ԱՁՆ ԱՋԳԵՐՈՒՆ ՈՐ ԿԸ ԳՈՐԾԱԿՑԻՆ. — ՁՕՐԱՑՈՒՄ ԱՋԱՏԱՍԷՐ ԱՋԳԵՐՈՒ.— ՊԱՑԿԱՌ ՀԱՄԱՁՆԱՎԱ-ՐՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Նախագահ Թրումէնն չատ կարեւոր ճառ մը կարդաց հինդշաբթի օր, 20 Ցունուար, իր պաշ-տօնավարութեան երկրորդ չրջանին բացման առ-թիւ: Բանախօսութիւնը տեղի ունեցաւ երդումի արարողութենէն անմիջապէս վերջը: Աւելի քան 130.000 ունկնդիրներ խռնուած էին, լսելու հա-մար ճառը: Դիւանագիտական չարքին վրայ կը դտնուէին երեսփոխանները, ծերակուտականները , նախարարները, դեսպանները (նաեւ խորհրդային դեսպանը):

Թրումէնը իր ծրագիրը կը կոչէ «խաղաղու-թեան եւ ազատութեան» քաղաքականութիւն, ծանրանալով չորս հիմնական կէտերու վրայ.—

1.— Պիտի չարունակենք անվհատ աչակցու-թիւնը ընծայել Միացեալ Ազդերուն եւ յարակից կազմակերպութեանց եւ պիտի չարունակենք մի-ջոցներ փնտռել , անոնց հեղինակութիւնը բարձ-րացնելու եւ արդիւնաւորութիւնը աւելցնելու համար: Կը հաւատանք թէ Միացեալ Ազդերը պի-տի զօրանան նոր ազդերով որոնք կը կազմուին դէպի ինքնավարութիւն դիմող երկիրներու մէջ , ժողովրդավար սկզբունքներով :

2.— Պիտի չարունակենք մեր ծրագիրները աչ-խարհի տնտեսական վերակազմութեան համար : Ուրեմն , ամէն բանէ առաջ, պիտի պահենք մեր ամբողջական կշիռը Եւրոպայի վերակազմութեան ծրագրին գործադրութեան համար: Մենք վստահ ենք այս հիմնական ձեռնարկին յաջողութեան վը-րայ: Եւ կը հաւատանք թէ մեր գործակիցները պիտի վերադտնեն իրենց դիրքը իրբեւ ինքնա-բուխ ազդեր: Ակնկ դատ, պէտք է չարունակենք մեր ջանքերը, դեղչելու համար համաչխարհային վաճառականութեան պատուարները, միեւնոյն ատեն դարկ տալով առեւտուրի աճման :

3.— Պիտի զօրացնենք ազատասէր ազդերը նա-խայարձակման վտանգներուն դէմ: Այժմ կ'աչ-խատինք խումբ մը ազդերու հետ, համաձայնու-թիւն մը կնքելու եւ զօրացնելու համար հիւսիսա-տլանտեան ապահովութեան չրջանակը : Այդ համաձայնութիւնը պիտի ունենայ հատուա-կան պաշտպանութեան հանդամանք, Միացեալ Ազդերու դաչինքին սահմանադրութեան մէջ: Արդէն իսկ ունինք այդպիսի պաշտպանողական դաչինք մը արեւմտեան կիսագունդին համար , Ռիօ տը Եանէյրոյի դաչնագրով (կ'ակնարկէ Հարաւ. Ա-մերիկայի հանրապետութեանց) : Այս համաձայ-նութեանց առաջին նպատակն է անվրէպ ապացու-ցանել ազատ ազդերու հատուածական վճռակամու-թիւնը՝ դիմադրելու որեւէ դինեալ յարձակման , որ կողմէն ալ դայ: Այս համաձայնութեանց մաս-նակցող իւրաքանչիւր երկիր պէտք է տրամադրէ ինչ որ կրնայ՝ հատուածական պաշտպանութեան համար: Եթէ կարենանք կանխաբար հասկցնել թէ որեւէ դինեալ յարձակում պիտի դիմաւորուի ջախջախիչ ուժով, դինեալ յարձակում մը երբեք տեղի պիտի չունենայ: Կը յուսամ մօտերս Ծե-րակոյտին ներկայացնել դաչնադիր մը՝ Հիւս. Ատլանտեանի ապահովութեան ծրագրի մասին: Ասկէ զատ, դինուորական խորհուրդ եւ ռազմա-կան պիտոյք պիտի տրամադրենք այն ազատ ազ-դերուն որպիսի դործակցին մեզի հետ, խաղա-ղութիւնը եւ ապահովութիւնը պահպանելու հա-մար :

4.— Պէտք է նոր եւ յանդուգն ծրագիր մը կազ-մենք, մեր դիտական եւ ճարտարարուեստական յառաջդիմութեանց բարիքները տրամադրելու համար յետամնաց չրջաններու բարւոքման :

Աչխարհի բնակչութեան կէսէն աւելին կ'ապրի թչուառութեան մէջ: Բաւարար ուտելիք չունին: Իրենց տնտեսական կեանքը նախնական է եւ լճացած : Իրենց չքաւորութիւնը խոչընդոտ մըն է եւ սպառնալիք մը թէ իրենց եւ թէ աւելի բար-դաւաճ չրջաններու համար : Պատմութեան մէջ ա-ռաջին անգամ ըլլալով մարդկութիւնը ունի ան-հրաժեչտ դիտութիւնը եւ ճարտարութիւնը՝ այս ժողովուրդներուն տառապանքը մեղմելու համար:

★ *Նախագահը յայտարարեց նաեւ թէ «հին աչխարհակալութիւնը տեղ չունի իրենց ծրագիրնե-րուն մէջ», թէ «ժողովրդապետութիւնը միայն կրնայ ուժ պարգեւել եւ յաղթանակ ապահովել ոչ միայն մարդկային հարստահարիչներու, այլեւ ա-նոնց վաղեմի թչնամիներուն,— անօթութեան , թչուառութեան եւ յուսահատութեան դէմ»:*

Համայնավարութեան դէմ խօսած ատեն, եր-բեք Ա. Միութեան անունը չարտասանեց , բայց իր ակնարկները շատ յստակ էին եւ կը հասկցուէր թէ չի հաւատար արագ եւ դիւրին հասկացողու-թեան մը՝ Ա. Միութեան եւ Արեւմուտքի միջեւ :

Իր տեսութեամբ, «համայնավար վարդապե-տութիւնը կեղծ է, եւ անկէ բխած արարքները կը խանդարեն ազատ ժողովուրդներու չանքերը՝ ա-պահովելու համար տնտեսական վերակազմութիւ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՆԿՈՂԻՆԸ

Շատ կարեւոր տեղ մը ունի անկողինը մեր կեանքին մէջ: Օրօրոց, հանգստարան՝ ինկողին՝ և վերջին հանդրուան: Բացառիկ նշանակութիւն մը կ՚առնէ ծննդաբերութեան կամ ամուսնութեան օրերուն: Զգուշութեամբ, վախով եւ սրտի բաբախումով կը մօտենանք անոր՝ երբ սիրելի հիւանդ մըն է իր մէջ պառկողը:

Արդար է ան երբեմն եւ մերթ լիիրչ: Անկեղծ է եւ կարեկից: Բայց չար՝ նաեւ երբեմն՝ հակառակ իր շուշանային ճերմակութեան, խէժի պէս մածուցիկ ու ծանր՝ երբ չես կրնար քնանալ: Սարդոսային մը՝ ուր կը կեզրնանան աշխարհի բոլոր թելերը՝ բոլոր արձագանգներով՝ կը կաշկանդէն քեզ: Ու սարդ մը՝ որ կը սահի ուղեղդ դուրս, ծուռնդ մտածումիդ ու խղճմտանքիդ՝ կը սկսի ծծել քեզ այն առեն՝ ծոծրակէդ կամ ճակատէդ՝ խաւարին մէջ՝ վրադ սեւեռուած բարեկամ կամ թշնամի աչքերուն տակ:

Կան մաքուր, ճիւնի պէս ճերմակ անկողիններ, կան պանդոկի աղտոտ անկողիններ՝ ուր մլուկներն ու անիծուներն են որ կը հալածեն քեզ: Երբ կ՚ելլես, կը վառես լոյսը, կը տեսնես ամբողջ ողբերգութիւնդ սաւանին եւ բարձին վրայ: Արեան դիծեր՝ կայծերու պէս սլացող բիծեր եւ աստղեր: Կը նայիս քեզ աչքակով, քերելով դլուխդ ու կուրծքդ, կռնակդ ու թեւերդ: Կը պառկիս վերջապէս կրկին, թշնամիներուդ դիակներուն վրայ, սպասելով նոր հալածանքի մը՝ որ ահաւոր տառապանք մըն է, այնքան յոգնած եւ ուժասպառ ես արդէն՝ անքնութենէն եւ մարմնիդ բոլոր կողմերէն մինչեւ սիրտդ հասնող ասեղներուն ցաւէն:

Անկողիններ կան որ երբեք խնամք չեն տեսներ: Ուրիշներ տակն ու վրայ կ՚ըլլան ամէն օր, մանրակրկիտ մաքրութեան մը կ՚ենթարկուին: Այնպէս որ, երբ անկողին մը տեսնես, կ՚ըմբռնես դրեթէ տիրոջ կամ տիրոջ նկարագիրը եւ նիւթական պայմանները: Կան պերճ, չքեղ բայց թափթփած անկողիններ: Կան աղքատ, համեստ այլ մաքուր եւ անմահ անկողիններ: Կան տուփական անկողիններ: Ուրիշներ՝ որ իշխանական զարդեր եւ պինանշաններ կը կրեն: Կան բանուորի, վանականի, պանդուխտի եւ աքսորեալի անկողիններ:

Անկողին ըսելով կը հասկնամ նաեւ մահիճը: Եւ կան շնորհալի եւ անշնորհ մահիճներ: Տխուր են սերունդէ սերունդ անցած կաղնեփայտի մահիճներուն դիւցերուն որոնց մէջ պառկողըսնուկի մը խորը ինկածի չափ կ՚ըլլայ: Տխուր՝ երկաթէ մահիճները երբեմն՝ որ կը ճոնչան եղան կառքի մը պէս: Կը թրթռան իրենց զսպանակները, կը խրին մխեբուդ՝ երբ աչքդ ձախ կը դառնաս: Կան նաեւ կապտավի կամ ժոյդի նման մահիճներ, պզտիկ ու մեծ: Ազնուական տիպաններ...

Այլազան են անկողին եւ մահիճ: Բայց մեր արամադրութենէն կախում ունի յաճախ անոնց արժէքն ու համայքը: Պատահած է որ, երկար ճամբորդութենէ մը վերջ, հրաշալի դառնէք անծանօթ սենեակի մը թշուառ անկողինը: Քարն իսկ քաղցր կուգայ մեզի երբ խոնջ ու քնատ ենք: Անկողնի մը արժէքը կախում ունի նաեւ մեր մարմնին սովորութիւններէն: Չեմ մոռցած: Տարիներ առաջ, ամիսներով կայարաններու քարերուն վրայ պառկելէ վերջ, տատապեցայ առաջին դիշերը երբ, հայրենական տունս վերադառնալով, արժանացայ կակուղ ու մաքուր անկողնի մը: Օրեր վերջ նոյնիսկ, մարմինս կը փնտռէր յեղափոխութեան այդ երկրին քարէն ու սրճարաններուն աթոռները:

Չեմ կրնար մոռնալ նոյնպէս հիւանդանոցի դիշերները: Անկողինը խորվիրապ մըն էր այդ օրերուն, կրակ մը: Կ՚այրէի անոր մէջ ու կ՚ինչայէի հետզհետէ աւելի վար՝ ուժասպառ եւ քուրջի մը չափ թոյլ: Այդ օրերէն խորշանք մը եւ վախ մը դեռ՝ ամէն անդամ որ անկողինին կը մօտենամ: Ահաւոր է օրերով եւ դիշերներով պառկիլը...

Կը սկսեմ զայն եւ կը վախնամ անկէ...

Ուրախութեամբ կը մօտենամ անոր ամէն դիշեր: Մոգական դորգ մըն է որ պիտի առնէ եւ տանի դիս անձէս ու մարդերէն անդին: Բայց ո՞վ գիտէ թէ ինչե՛ր կրնան պատահիլ մինչեւ լոյս: Եւ երանե՛ն որ մդձաւանջի կը վերածուին...

Շատ բարդ է պատմութիւնը անկողինին: Հաճելի եւ տհաճելի է ան նոյն առեն իր հաճելի եւ տհաճելի յիշատակներով: Ան կը մարմնացնէ կեանքդ ի վեր տեսած բոլոր անկողիններդ եւ կեանքիդ դլխաւոր պարագաները, սկսեալ մանկութենէդ: Հոն է որ խորապէս կը զգաս սիրելի բացակայի մը ներկայութիւնը, իրականէն աւելի ներկայ: Հոն է որ կատարելապէս կռնակ կը դարձնես երբեմն լրականութեան: Հոն է որ կը կշտռուին, կը դառուին մեր առօրեայ եւ անցեալ պարքները, ծրագիրները կը մշակուին վաղուան համար: Հոն է որ կը դառնաս դերդայլան էակ մը՝ նախագծելով ապագադ: Այցելութեան կուդան քեզի աչխարհի բոլոր ծանօթները եւ ածա-նօթները, ճակատագիրդ կը պարզեն քեզի՝ երազներուն լեզուով: Հոն է որ կը պատահի սա տարօրինակ բանը: Կը տեսնես քեզ երազիդ մէջ եւ երազդ՝ անոր մէջ: Հոն է վերջապէս ու կը կորսընցնես մարմինդ, կամ կը զգաս անոր հրէշային ծաւալումը՝ երբ յոգնած ես կամ քառասուն աստիճան տաքութեան մէջ:

Ոմանք կը սիրեն կարդալ անկողինին մէջ չուտով քնանալու կամ անքնութեան դէմ պայքարելու համար: Ու կը պատահի որ ընթերցումին ուշադրութիւնը փախցնէ քունը: Կամ հակառակը: Աչխարհի դլուխ – դործոցն իսկ կը ձգես ձեռքիդ երբ քունին անուշութիւնը կը սահի մարմինդ ներս: Կը նայիս եւ բան չես տեսներ այլեւս: Կը փակուին աչքերդ:

Անկողինը ծայրագոյն սահմանն է կեանքին ուրկէ անդին կը սկսի երազին աչխարհը: Աչխարհ մը՝ մահուան եւ իրականութեան միջեւ: Անթիւ են այս վայրին խորհուրդները: Եւ անթիւ ու խորհրդաւոր են պառկած կիներուն իւղանկարներ – ներն ու անոնց վրայ դրուած քերթուածները: Տարբեր յուղում մըն է քնացող երախայի մը նայիլը: Անկողինին մէջ է որ մարդիկ կ՚առնեն իրենց դէմքին ամէնէն անկեղծ արտայայտութիւնը:

Կը սիրեմ զայն ու կը վախնամ անկէ:

Ժամ մը կայ երբ մեր մարմինը չի կրնար այլեւս կենալ իր երկու ոտքերուն վրայ: Կ՚ուզէ երկարիլ, տարածուիլ: Ինչ բան աւելի քաղցր է քան անկողինը՝ նման պահու մը, երբ դինով ես քունէն:

Հաճելի է ան երբ դուրսը ձիւն է ու ցուրտ: Ծխուն տապան մը՝ երբ կ՚անձրեւէ: Խորան մը՝ երբ, ամառը, կ՚ապրինաս լուսաթաղէն առաջ եւ ականջ կուտաս թռչուններուն երգին՝ որոնց լեզուով կը խօսին քեզի այն բոլորը զորս կը սպասես կեանքէն: Կը բարձրանայ հետզհետէ խաւարէն վեր եւ կը մօտեցնէ քեզ անձիդ, արեւին եւ մարդոց: Կը բարձրացնէ քեզ: Կը դառս թեթեւութիւն մը մարմնոյդ եւ հոդւոյդ մէջ: Խորան մը՝ ուր կը մաքրուիս բոլոր հոդերէդ, կը վերանորոգուիս, կը դառնաս յուսառատ եւ հաւատաւոր: Հանդչած են մկանները: Բարի, ուրախ եւ խանդավառ կը դառնես քեզ:

Կայ հրաշքի պահ մը, երբ չեմ բացատրեր: Կ՚երկարին, կը ծաւալին կարծես անդամներս: Ներկայ եմ աչխարհի բոլոր ծագերուն վրայ: Տէրն եմ ամբողջ աչխարհին, մինչեւ որ մշուշներով եւ հեշտագին լոյսերով ներկայացող կեանքը հնչէ յանկարծ ականջներուս մէջ՝ փոթորկոտ ծովու մը պէս: Աչխատանք, տան վարձք, փրկիչ քթիւր, դատ եւ զանազան անկանկալներ տակաւին՝ որոնց պիտի հանդուրժես քիչ մը երջանկութեան փոխարէն, որ իր կարգին, կեանքին հետ եւ անոր պէս, կը սահի ափիդ դուրս աւազի մը նեղութեամբ:

Հրաշալի անկողիններ են նաեւ ծուխն ու աւազը: Անուշ քուներ քաշած եմ ծովափին վրայ, արեւին տակ: Բացառիկ դիշերներ անցուցած եմ նաւու մը կամրջակին վրայ փռուած անկողնի մը մէջ ուրկէ կը տեսնէի աստղերը, կը լսէի ծովը, կը դիտէի աճապարանքի մը դլխարկէն դուրս եկող նաւապետականներն ու աղաւնիները ծխնելոյզին ծուխին:

Կը խորչիմ չոդեկառքերուն եւ նաւերու դադաղակերպ մահիճներէն: Կը վախնամ բուժարաններու մահիճներէն որոնց ամէն մէկը կը պահէ մեռելի մը յիշատակը: Մենք առաջ անցած ուրիշ մարմիններու յիշատակը կայ պանդոկի մը մահիճին մէջ: Կը խրաչիմ կակուղ փետուրներէն: Կը սիրեմ մեր անկողիններուն բուրդը, որ կը լուացուի տարին անդամ մը գոնէ: Կը սիրեմ մաքուր սաւանը: Ինչպէս ու ընդհատուս կը տանիմ յաճախ վերմակին ճերմակ կտաւը՝ ուրկէ կ՚առնեմ մօրս լուացած սաւաններուն հոտը, կը յիշեմ մանկութիւնս: Մեռաքէն աւելի արժէք ունի այդ կտաւը ինձի համար: Ո՞վ պիտի պարզէ այս խորհուրդը: Ջուլհա՞կ մը նախնիքներուս մէջ: Պատմութեան սկզբ մը որ կը տանի դիս մինչեւ Եգիպտացիները, մինչեւ հոն ուր կտաւը քաղաքակրթութիւն կը նշանակէր: Գաղտնի՛քը ապագայ պատանքին ...

Շատ բարդ է պատմութիւնը անկողինին:

Աղբիւրն է ծուլութեան, նժարը ուր կը չափուին ունայնութիւնն ու պարտականութիւնը: Ի վերջոյ աւելի ծանր կը կշռէ այս վերջինը: Կ՚ելլեմ խակոյն ոտքի: Կարճ է արդէն կեանքը, չի բաւեր մեզի տրուած ժամանակը մեր ցանկութիւնները իրականացնելու համար: Կ՚ելլեմ երբեմն չատ կանուխ, կրկին կը պառկիմ: Գերմն եմ անոր:

Կը սիրեմ զայն ու կը վախնամ անկէ: Ան կը խօսի երբեմն ջրանոյշի մը քաղցրութեամբ: Մեղր մըն է մարմինս չուրջ: Ան անհունին եւ բացարձակին տանող կախարդանքներէն մէկն է: Սէրն ու քունը երկու հրաշքներն են կեանքին: Բայց արգիլուած է մեզի մնալ երկար առեն այդ հրաշքներուն մէջ: Պէտք է իջնել, միանալ բազմութեան, մարդկութեան՝ որուն բնութիւնը յանձնած է անյայտ նպատակ մը իրագործելու ճակատագիրը, անոր տալով աչխարհի ամէնէն վատ եւ նոյնատեսն ամէնէն հոյակապ բանը՝ մտածելու կարողութիւնը, որ նոյնպէս կը ձգտի անհունին եւ բացարձակին:

Այսպէս է որ լուսաբացէն առաջ՝ ոտքի եմ ամէն առաւօտ, լքելով անկողինը զոր կը սիրեմ եւ որմէ կը վախնամ անվերջ... Մի խակերազս է չտեսնել զայն այն պահուն՝ երբ պիտի փրթի թելը եւ ոտքի վրայ, նաւապետի մը պէս սուզուի... վերջին պահուն:

Ն. ՍԱՐԱՖԵԱՆ

Գիւղը, գիւղը

Հարիւրեակ մը տուներ, դոմ ու յարդանոց: Կծկատած լեռնակի մը թեւին տակ: Փողոցները՝ նեղ ու ոլորուն: Պատերը՝ քարաչէն ու ցած: Հեռուէն տեսնողը՝ տուները դերեզմաններու, եւ բուխերիկները՝ խաչքարերու պիտի նմանցնէր, կամ՝ ճահիճի մը մէջ նատած խումբ մը դոմէշներու, որոնք աչխատանքէն յոգնած՝ մտեր են ջուրը ու կը հանգստանան, կը վայելեն ջուրի զովութեան հաճոյքը:

Գրեթէ բոլոր տուները իրարու միացած են, կազմած են մե՛ծ զանգուած մը՝ միեւնոյն հոգեյով, հոգեկան միեւնոյն կառոյցքով: Առտուն՝ բոլոր դռները միեւնոյն ժամուն կը բացուին արեւը ողջունելու համար, բուխերիկները կը ծխան միեւնոյն պահուն, դիւղացիները միասին կ՚երթան ժամը աղօթքի, կամ դաշտերը՝ հերկելու, ցանելու եւ քաղի, իրիկունը՝ ժամուն կոչնակը զանոնք դիւղը կը կանչէ: Նոյն աչխատանքն ու ուքոցը, նոյն երազն ու կեանքը:

Ցորենի ու հողի հետ: Կոյր ու թրիքի չոգի: Բայց հաճելի ու դեղեցիկ է դիւղը, վասն զի հոն ամէն ինչ բարի է ու բնական, առանց չպարփ ու արուեստական յարդարանքի: Ածուած քին մէջ քծնանք չկայ, նայուածքները՝ ցորենարտերը ծածկող հորիզոնին պէս մաքուր: Քալուածքին՝ կը պակսի ցուցական եսը, հադուստի մէջ ու դէմքերու վրայ կը ցոլայ պարզութեան չողը: Դիւղին կեանքը կը հոսի առուակի մը անմեղութեամբը, ու սէրը հոն՝ անարատ է եղնիկի կաթին պէս:

Դիւղին մէջ մէկ հատիկ երկյարկանի տուն կայ, կռնակը բլուրին տուած, իսկ երեսը՝ արեւին: Հոս կ՚ապրէր ոչխը: Անոր տան հետ մրցումի կրնար ելլել միմիայն ժամը, որուն զանգակատան չուքը՝ մեծ գերանի մը պէս կ՚երկարէր ու կ՚իյնար ոչխին տանիքին վրայ...: Հարիւր տուն, մէկ ժամ, մէկ տէրէր ու ոչխ: Դիւղը ծառապարտէր: կաղամախի մը կար ժամուն բակին մէջ, թթենի մը՝ Սուլթանենց դոմին եռեւը, հեղեղատին բերանը քանի մը հատ ուռենի, երկու հատ ալ սօսի՝ բլուրի մէջքին վրայ.դարման, երբ արդիները կը վերադառնային՝ իրենց բոյները այս ծառերուն վրայ կը դնէին:

Դիւղին մէջ կայծին, մարդ մը՝ որուն հասակը Արտէմենց պատէն դլուխ մը բարձր էր. խելթ կին մը՝ որ միշտ ոտքի վրայ էր, քար ու փայտ կը ժողվէր, ու իր քովէն անցնող կատուները կը քարէր. «բրոտ» Միհրանը՝ որ աչխարհարար Սուետարան ու Աստուածաչունչ կը կարդար, անիկա ժամ ու տէրտէր չունէր եւ դիւղացիները գինքը չէին սիրեր, սրճարան մը՝ որ միայն ձմեռները բաց կ՚ըլլար, խանութ մը՝ ուր պտուղ եւ մրգեղէն կը ծախուէին, արդեօք դիւղացի Նկատե՞մ Աղջիկ Մարտօն, որ փերեզակ էր, թել ու դերձան, ասեղ ու մատնոց, կոճակ ու հայելի, խունկ եւ ծամոն կը ծախէր, միշտ բերանին մէջ ձիւթի կոշտ մը կար, կզակները անդադար չարժման մէջ էին, դիւղացին կը հաւատար թէ ձիւթ ծամելուն համար էր որ Աղջիկ Մարտոյի ձայնը աղջկայ մը ձայնին պէս բարակ էր ու երեսին վրայ մաղ չէր բուսներ...: Աղջիկ Մարտօն բուն դիւղացի չէր, բայց երկար տարիներէ ի վեր դիւղին մէջ կ՚ապրէր:

Մեղա՛յ, մեղա՛յ, քիչ մնացեր էր որ Տէրտէրը մոռնայի: Դիւղին կենդանադիրը թերի պիտի ըլլար՝ եթէ անոնց մէջ չէր մարուէին Տէրտէրի մաղերն ու անոր հադուստի խնկահոտ ծուէնները...: Տէր Յորէնը վաթսունը անց էր, միշտ հասակ ունէր եւ լեցուն ձայն. մաղն ու մօրուքը ճերմկած, անոր թնորկած դէմքը՝ հին օրերու ճղնաւորները կը յիչեցնէր, բայց կայտառ էր ու խնդումերես, իր պարտէզը անձամբ կը մշակէր, ցանելով սոխն ու սխտորը, ազատքեղն ու հազարը, լուբիան ու բակլան: Դիւղին ամէնէն մեծ դդումները եւ սոխին ամէնէն համովները տէրտէրիպարտէզին կ՚ելլէին:

Մարմինը առողջ էր ու մէջքը տոկուն: Աչքերը՝ յօնքերուն անտառուտքին մէջ կծկտած, կը նմանէին դիշեր առնող, թխուտքի մէջէն իր լոյսը արձակող կայծոռիկին: Ռէսի պէս տէրտէրն ալ «դունտուրա» կը հադնէր, տակը հատ ու սրածայր գամերով, երբ կը քալէր՝ քարերուն զարնուելով կայծ կը հանէր: Անոր չուրջառը՝ երեք վախճանած տէրտէրներու յուչերն ունէր իր վրայ, եւ քանի մը հազար հոկումներու եւ պատա-

ՎՂՈՎԿՆ ՈՍՄՈՒԹ

ԳԼՈՒԽ ԺԶ.

ՄԱՐԴԸ

«Ես մեր բոլոր իշխանները առջեւս ունեցա, բայց վերջին անգամ՝ ես էրամյանի մեջ տեսա, որ նրանք չեն ուզում, որ ես ձեզ ասեմ, թե ինչ է կատարվում Ռուսաստանում: Ես ձեզ ասում եմ, որ ամբողջ ժողովուրդը ոտքի է կանգնել, որ ամբողջ ժողովուրդը ուզում է ազատություն, ուզում է, որ ինքը տնօրինի իր ճակատագիրը, ուզում է, որ ինքը ընտրի իր կառավարությունը, ուզում է, որ ինքը ստեղծի իր ուզած կարգերը: Ես ձեզ ասում եմ, որ ամբողջ ժողովուրդը ոտքի է կանգնել, որ ամբողջ ժողովուրդը ուզում է ազատություն

նը եւ տեւական խաղաղութիւնը: Եթէ համաձայնա – վարները կը հաւատան թէ պատերազմը անխու – սափելի է ընկերային դասակարգերուն միջեւ, ժո – ղովրդապետութիւնները ընդհակառակն կը պնդեն թէ ազատ ժողովուրդները միշտ կրնան համա – ձայնիլ»:

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՂՈՎ

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ մասին կատարուած բանակցու – թիւնները յաջող ելքի մը պիտի յանգին այս շաբ – թու, համաձայն վերջին լուրերու: Արաբները տրամադիր կ'երեւան որոշ զոհացում տալու իս – րայէլի՝ նկճէպի շրջանի մասին: Հրեաները ար – տօնեցին ուտելիք փոխադրել Ջալուճայի 3000 եգիպտացի զինուորներուն, որոնք պաշարուած են երեք ամիսէ ի վեր:— Կիպրոսի մէջ արգելա – փակուած Հրեաներու արձակման առթիւ, թերթե – րը կը գրեն թէ 52.000 տարագիրներ անցած են Կիպրոսի արգելարաններէն, 1946էն ի վեր: Ամե – րիկեան յանձնախումբ մը 1.800.000 տոլար ծախ – սած է, ուտեստ եւ հագուստ ճարելու համար:

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ ներքին նախարարը, Ալեք – սանդր Ռանքովիչ, ճառ մը խօսելով, յայտարա – րեց թէ Պուլկարիա 1948ի առաջին կիսուն յան – կարծ առաջարկեց Հարաւ. Սլաւիոյ դաշնակցու – թիւն մը կազմել: Իր յայտարարութեան համա – ձայն, այս ծրագրին նպատակն էր կործանել Եու – կոսլաւիան, աջակցութեամբ Կոմինֆորմի:

ԱՒՍՏՐԻՈՑ դաշնագրին քննութիւնը պիտի սկսի Փետրուար 7ին, Մ. Միութիւնը հաւանու – թիւն յայտնած ըլլալով:

ԻՏԱԼԻԱ 700 հոգի արձակելով, պիտի պահէ մէյն 25.000 օդաչուները, համաձայն հաշտու – թեան դաշնագրին: Ամերիկացիները 200 հին օդա – նաւեր յանձնեցին Իտալիոյ, իբրեւ նուէր:

ՍԿԱՆԴԻՆԱՒԵԱՆ պետութեանց խորհրդակ – ցութեան առթիւ, Մոսկուայի Արհեստակցական Միութեանց պաշտօնաթերթը, Թրուտ, ազդարա – րութիւն մը ուղղեց, որպէսզի չմասնակցին ոչ Ատլանտեանի դաշինքին ոչ ալ որեւէ շրջանային դինակցութեան:

ՊՈԼՍՈՑ մէջ երկու Ռումանացիներ զոյգ չու – կայի զոհարավառներէն եղ. էմմասեանի միջո – ցաւ Ց. Սերվեանէ, Հր. Սմմաքչեանէ եւ Մի – պարէքեանէ 60.000 ոսկիի ադամանդ գնելով, 17 հազար տոլար կը վճարեն եւ կը թռչին: Կը ստուգ – ուի որ տոլարները կեղծ են, բայց ուշ էր:

ՍԱԿԱՐԱՆ (Եչ).— Տոլար 318.80, (ազատ չուկայ 501), սթերլին 1062 (1460), զուից. Ֆր. 79.90 (124): Նափոլէոն 5925, սթերլին ոսկի 7325, զուից. ոսկի 5775, տոլար 28.500: Քոյլ ոսկի քիլօն 797.500 ֆրանք:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷն կը հեռագրեն թէ 1948ի ճար – տարագործական արտադրութիւնը 27 % աւելի ե – ղած է բաղդատելով նախորդ տարուան հետ: Ար – մատի արտադրութիւնն ալ մօտեցած է նախապա – տերազմեան չափին, 125000000 թոն: Մեծ յառաջ – դիմութիւն կատարուած է հում նիւթերու եւ մե – քենաներու արտադրութեան մէջ: Պողպատի ար – տադրութիւնը աւելցած է 28 %, պղինձը՝ 20 %, հանքածուխը՝ 14 առ հարիւր, քարիւղը՝ 13 %:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ քանդուելիք մեծ գործարաննե – րու ցանկէն պիտի ջնջուին 167 հաստատութիւն – ներ, համաձայն ամերիկեան յանձնախումբի ծրա – գրին: Այս հաստատութիւններէն 55ը կը գտնուին Ռուրի շրջանին մէջ:

ԿՐԱՎՋԵՆՒՐՈՑԻ գատավարութեան առթիւ, որ կը սկսի վաղը, երկուշաբթի, անցագիր խնդ – րուած է Մ. Միութենէն գալիք վկաներու համար: Գլխաւոր վկան զօրավար մըն է, Ռուսէնքօ, խոր – հրդային գատախազը Նիւրընպէրկի մէջ: Դատա – վարութեան ներկայ ըլլալու համար մուտքի տոմս ուզած են 600 լրագրողներ, բայց ընդունուած են միայն 37 հոգի, մէյն ըլլալով անպէսապատ – մամուլը:

ՋԱՆԿ ՔԱՑ ՇԻՔ հրաժարեցաւ Ձինուժոռնի նախագահութենէն:

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ խորհրդակցական ժողովը վերջացաւ Եչ. օր, առանց վերջնական համաձայնութեան: Բայց չատ մը դժուարութիւն – ներ հարթուած են: Խնդիրը յղուած է հինգ պե – տութեանց արտաքին նախարարներուն որոնք այս չարթու ժողով պիտի գումարեն Լոնտոնի մէջ: Կարծիքի տարբերութիւններ կան մասնաւորապէս Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ միջեւ: Այս վերջինը վերա – պահ դիրք մը բռնած է սկիզբէն ի վեր:

5 % ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆը հրապարակ պիտի գայ երկուշաբթի օր: Գումարը՝ 100 միլիառ Ֆր.:

ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳ — ՍԻՆ ՇԱՄՈՆ

Այրի Տիկին Մարիամ Պապեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ իրենց ամուսնոյն եւ հօր Պ. ՊԵՏՐՈՍ ՊԱՊԵԱՆի մահուան քառասունքին առ – թիւ հոգեհանգստեան պատարագ մը պիտի մա – տուցուի այսօր, կիրակի ժամը 10ին, Notre Dame-ի եկեղեցին: Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգող հայրենակիցներն ու բարեկամները:

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

ՎԱԼԱՆՍԻ մէջ Կ. Թաչի մանուածիւղը կը տօնէ, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 23ին կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Պ. Ց. Կօշկակարեան մեծ կառատան մէջ, (11 Ave. Gambetta):

Կը ներկայացուի ԿԱՂԱՆԴ ՊԱՊԱՆ (մէկ արար) Թատերգութիւն: Ճոխ յայտագիր, պլուֆէ: Աւան – դական տօնածառ եւ կաղանդի նուէրներու բաշ – խում: Մուտքը ձրի է:

×

ԻՍԻի մէջ Մրիմեան պզոյտի վարչութիւնը կը տօնէ «Մանուկներու Օր»ը, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին: Միեւնոյն տրահին մէջ:

⁂

ՌՈՄԱՆի մէջ կը տօնուի Յունուար 29ին:

ՅԱՐԺԱՆԿԱՒՈՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

(ՀԱՑ ՎՇՏԻ ԵՒ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳԻՉԸ)

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Cinéma PALACE

23 Յունուար, կիրակի ժամը 10ին

կը նախագահէ՝ Ընկ. Գ. ՍԻՆԱՊԵԱՆ

կը խօսի՝ Տիկին ՕՏԷԹ ՄԻՔԱՑԷԼԵԱՆ

պիտի երգեն՝

Պ. Զարեհ Գասեան եւ Տիկ. Ս. Փերզիկեան

Մուտքը հրաւիրատոմսերով

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. Թաչի Պանեէօ Քաշանի մասնաճիւղի տարեկան հաշիւ պարահանդէսը, մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի, 23 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4—12, 72 Bld. Maréchal Joffre, Bourg la Reine: Գեղարուեստական խնամուած բա – ժին: Տեսարանները «Ախոյէ» օփերայէն, հայկա – կան եւ կովկասեան զոյգ եւ սօլօ պարեր, երգ, եւ – րոպական եւ կովկասեան նուագ: Կը մասնակցի Թառիստ ՍԷյրան:

Métro Bourg la Reine, autobus Porte d'Orléans 188 իջնել Place Condorcet:

ՀԱՑԵՐԷՆԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔՆԵՐ

Ֆր. Կ. Թաչի Լիոնի մասնաճիւղի հայերէնի կիրակնօրեայ դասընթացքը, 23 Յունուարէն սկսեալ տեղի կ'ունենայ ժամը 10—12: 69 rue Louis Blanc, Լիոնի Հայոց եկեղեցւոյ դպրոցի սենեակներէն մէկուն մէջ: Այս առթիւ Ֆ. Կ. Թա – չի վարչութիւնը հրապարակաւ շնորհակալութիւն կը յայտնէ Պ. Կարապետ Ցովակիմեանի, որ սի – րայօժար ստանձնած է սոյն դասընթացքին հըս – կողութիւնը:

★ Նոյնպէս Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Վիլ – ֆրանշի մասնաճիւղին դասընթացքը, պիտի վեր – սկսի, այս կիրակի առտու, ժամը 10—12, Լիոնէն որոշուած ուսուցչի մը կողմէ, ծանօթ սրահին մէջ:

ՊԻԼՎԻԼԻ Հ. Բ. Ը. Մ.Ի ԴԱՍԸՆԹԱՑՔԸ

Պէլվիլի հայ հասարակութեան կը յիշեցնենք թէ նախորդ տարեշրջանէն սկսեալ վերաբացուած է Հ. Բ. Ը. Միութեան դասընթացքը: Կրթական նախարարութեան մասնաւոր արտօնութեամբ, մե – զի տրամադրուած է Levert փողոցի մանչերու վարժարանը, որ ամէն տեսակ յարմարութիւններ – րով օժտուած է: Դասախօսութիւնները տեղի'ու – նենան ամէն հինգշաբթի, կէսօրէն վերջ ժամը 2ին, ուսուցչութեամբ մանկավարժ – արուեստա – դիտուհի Տիկին Պարգեւուհի Պետրոսեանի: Տաք – ցուած սրահ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ Ս. ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Վարդէս խումբի կողմէ: Կը բեմադրուի Ղ. Մե – լոյեանի ԱՐՄԵՆՈՒՀԸ:

12 Փետրուար շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Սա, ժամն ու Արքի սրահին մէջ, ինչպէս նաեւ զանեա մը՝ ԵՐԿՈՒ ՇԱՑՐԱՑԵՂՆԵՐԸ: Սրահը տաք – ցուած է:

LA MÉDITERRANÉENNE

2 Rue de la Grange Batelière, Paris

ԼԱՒԱԳՈՑՆ ՃԱՇԱՐԱՆԸ ԱՐԵՒԵԼՔՑԻՆԵՐՈՒՆ

Maison CHRISTOU

Շատ հաճելի միջավայր մը, դիզեցիկ սրահ – ներ պատշգամներով, արեւելեան համադամ կե – րակուրներ, օղի եւ աղանդեր:

Հեռաձայն PRO. 03-98

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - (13)

Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ ԱՐՄԵՆԻԱ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻ

Ղեկավարութեամբ Վ. ՍԱՐԳՍԵԱՆի

Մարսէյլ, CASA D'ITALIAի մէջ, Փետրուար 26ին, նոր ու ճոխ յայտագրով: Տոմսերը ստանալ երգչի անդամներէն:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Պ. Գամէր Գափամաճեան եւպարարաները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի 23 յունուար, մասնաւոր հոգեհանգիստ պիտի կա – տարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, իր մօր եւ ի – րենց ազգականին ողբացեալ՝ ԱՑՐԻ ՏԻԿ. ՊԻՍՏՈՄ ՍԻՄՈՆ ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆի հոգւոյն: Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները:

ԾԱԽՈՒ Է կարի Սիճկէր մեքենայ մը 31 K բոլորովին նոր: Դիմել Յառաջի:

ԾԱԽՈՒ Է

Կօշիկի թիժ կարող Սինկըր մեքենայ մը, լաւ վիճակի մէջ, 31 K. 18: Դիմել 6ter rue Elie.Gentilly:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԻՆ ՀԱԳՈՒՍՏ

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ

Դիմել՝

Adept Mercantile Trading Co. Inc.

162 Madison Street

NEW YORK 2. N. Y. (U. S. A.)

Հայկական ընկերութեան:

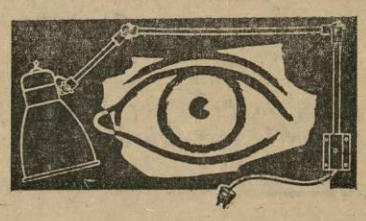
ԸՆՏՐՈՒԱԾ ԿՏՈՐՆԵՐ՝

ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐ

Հեռագիր. AMTIN. New York

Թղթակցութիւն Հայերէն եւ Ֆրանսերէն

LA VUE
EST UN DES ELEMENTS
ESSENTIELS DE LA PRODUCTION
UN TRAVAIL MAL ECLAIRÉ PROVOQUE
LA FATIGUE, D'OU DIMUNITION DE LA
PRODUCTION
POUR ECLAIRER VOTRE TRAVAIL D'UNE
FAÇON RATIONNELLE, CHOISISSEZ UN
DES 25 MODÈLES DES LAMPES
ARTICULÉES
« CHARMA »

ETUDIÉS POUR LE BUREAU, L'ATELIER
ET L'USINE
AVEC DIFFERENTES FIXATIONS,
Plusieurs milliers en service aux Usines :
FORD, PANHARD, RENAULT, S. N. C. F.
THOMSON HOUSTON, etc.
LA LAMPE «CHARMA» ORIENTABLE EN
TOUS SENS EST TRES ROBUSTE
ET INDÉREGLABLE
Modèle à partir de 1500 Frs. (tout équipé)
Demandez la notice.
En vente chez votre électricien, à défaut,
à notre magasin de gros :
18, Bld. SAINT – JACQUES – PARIS (14)
Tél.: GOB. 33–27
DIRECTION: ATELIERS CHARLES MARTIN
Département Construction électrique
99, Bld. Haussmann – PARIS (VIIIème)
Industriels ! Demandez notre Brochure
« l'Augmentation de la Production par les **Petits riens**»

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Շուտով ապահովագրութեան յաւելում պիտի ունենաք, եթէ արդէն իսկ չէ եղած! Ձեր չահը կը պահանջէ այս չարիքէն խուսափելու համար, դիմել՝

Գ. Կրօնիկ Ալեանի

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ – ԴՈՐԾԱԿԱՏԱՐ

107 Bld. Magenta Paris (10), Métro Gare du Nord

Հեռաձայն TRU. 02–20

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վեցամսեայ 800 ֆր. , Արտ. 10 տող. կամ 3 սիգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 25 Janvier 1949 Երեքշաբթի 25 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N° 5753–Նոր շրջան թիւ 1164

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 6 ՖՐ.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ ԼՐՏԵՍՈՒԹԵԱՆ

Հաւատրներ կարելի եղ դրել այն հրամանագրի մասին որ հրատարակուած է Սոֆիայի մէջ, «Գանգատներու Տուփեր» հաստատելու համար :

Ինչպէս պիտի կարդաք Գ. էջին մէջ, հրամանագիրը կ'արտօնէ — կը թելադրէ՞ — իրենց գանգատները յայտնել անհատներու, պետական պաշտօնեաներու կամ հանրային հաստատութեանց մասին, առանց ստորագրութեան :

Ուրեմն մատնանշումներ, մատնութիւններ կատարել՝ առանց անուն, մականուն եւ հասցէ յայտնելու:

Գանգատղները կրնան ստորագրութիւն ալ դնել, բայց հիմնականը առաջինն է,— անանունն:

Մատնանշումը, մատնութիւնը, ամբաստանութիւնը կը մրոտես թուղթի մը վրայ, եւ կը ձգես փողոցներու անկիւնը տեղաւորուած տուփերու մէջ:

Մնացեալը քու գիտնալիք բանդ չէ: Ձեռնհաս իշխանութիւնը համապատասխան գործողութիւնը կը կատարէ համաձայն իր հայեցողութեան :

Բացատրութեան կը կարօտի՞ այս դիւրին ծրագիրը: Բոլշեւիկեան թակարդ՝ դէխվայր, խորտակելու համար ամէնէն անմեղ քաղաքացին :

Մէկը ոխ կապած է իր հարեւանին դէմ,— փողոցէն անցած ատեն թուղթ մը կը մրոտէ եւ կը ձգէ տուփը :

Ուրիշ մը առեւտրական հաշիւներ ունի ,— գիշերանց ամբաստանագիր մը կը կազմէ եւ նետէ տուփը :

Երրորդ մը չնական ախորժակներ կը մտուցանէ կնոջ մը կամ աղջկան մը հանդէպ, սակայն իր դիմացը կանգնած են ամուսինը, հայրը կամ եղբայրը :

Ո՛ղջ մնայ «Գանգատներու Տուփը»: Կրնայ բոլորը միասին սեւցնել անանուն կամ ծածկանուն «ժուռնալ»ով մը :

Եւ այսպէս անվերջ: Մատնութեան ախտը կրնայ տարածուիլ ինչպէս դաժան համաճարակ մը , որուն ոչ մանրէն կրնան դանդել, ոչ ալ չիճուկը :

Կրնաք երեւակայել թէ այս դիւտը իւնչ ահաւոր աւերներ պիտի գործէ հայկական ճակատին վրայ: Մանաւանդ որ, գաղութին ազգային իշխանութիւնը կը գտնուի ամէնէն բացառական տարրերու ձեռքը: Մեծ մասով տգէտ եւ անոպայ տիպարներ :

Ստորագասի , ծառայականի հոգեբանութիւն է,— եթէ տէրը հրամայէ քալել, կը վազէ: Եթէ մէկ ծառայութիւն առաջարկէ, տասը կտոր կ'ըլլան, տասն անգամ հաճելի դառնալու համար :

Պատմութիւնը կ'ըսէ թէ ինչպէս Ռումանիոյ , նոյնպէս Պուլկարիոյ մէջ, տեղական իշխանութիւններէն կամ տեղացիներէն աւելի, հայ «յառաջդիմականներ»ն էին որ իրենց եղբայրներուն արիւնը մտան, լրտեսելով, մատնելով, սպանել կամ աքսորել տալով :

Ո՞ւր են 1944—45ի աքսորականները, համագումար 60—70 հոգի, երկու դաղութներէն :

Դեռ ուրիշ քանի՞ խումբեր, կարաւաններ քշուած են անյայտ ուղղութեամբ, անկէ ի վեր : Եւ կը քշուին անընդհատ, հայանուն հրէշներու մատնութեամբ :

— Այսինչը ճառ խօսած է, այսինչը արտատնած , երգած կամ նախագահած է «Փաշականի» օրներու առթիւ...

Ւրքրէ, խեղաթիւրէ, պղտորէ՛, թխէ եւ «ժուռնալը» յանձնէ «Հայրենասիրական Ճակատ»ին կամ նետէ տուփը :

Ոչ միայն «թշնամի» մը պակսած կ'ըլլայ, այլ եւ նոր դիրքերու, փառքերու կը հասնիս: Օր մըն ալ թաւալդլոր իյնալու համար, ինչպէս այնքան ուրիշներ: Տասն անգամ աւելի ճարպիկ :

Այս ապուշներն ու սինլքորները տակաւին չհասկցան թէ ամէնէն դաժան իշխանութիւնն ալ առեն մը միայն կը ժպտի դրուժան, ինքնամատոյց ստրուկներուն: Կ'օգտագործէ, կը քամէ, յետոյ փողոց կը նետէ իրրեւ աղտոտ քուրջ:

Փոխանակ բարիքներ քաղելու նոր կարգուաւարքէն — որքան թոյլ կուտան պայմանները — անոնք ամէնէն առաջ կը բանան չարիքին ծորակները : Ե՛ւ հանրային կեանքը պղտորելու, Ե՛ւ անհատներ, ամբողջ ընտանիքներ մոխիրի վրայ նետեցնելու համար :

Ահա պատեհութիւն մը եւս, — լրտեսութեան դասընթացքը կատարելագործելու համար ...

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԵՆԴԱՆԱԲԱՆԱԿԱՆ

Մինչեւ քիմն ու բերանը տիղմի մէջ խրած ի-ժադլուխ մը կենդանաբանական տեսարաններ պարզած էր Ճանօթ աղբանոցին մէջ, Փարիզի ե-կեղեցւոյ Ծունկուր 9ի ընդհ. ժողովին առթիւ (Ձայն Ֆարիզի, 23 Ծունկուր):

Ինչպէս կ'երեւայ, այս մակաբոյծը կենդանաբանական պարտէզի մը մէջ անած ըլլալով, շատ լաւ ուսումնասիրեր է իր հարազատները :

— « Աղուէսի խորամանկ ակնարկներ»:

Այո, վաւերական լուսանկարը հանդուցեալ «Ճակատ»ի խաւտուտիկ դիմակաւորներուն :

— « Բորեանի սոված նայուածքներ»:

Ա՛խ, ո՞ւր մնացին Մարսէյլի, Փարիզի, Լիոնի կողոպուտներն ու եղբայրասպան ոճիրները: Պիտի գա՞յ օրը նոր աւարներ սարքելու, «Դաշնակցականի արիւն խմելու »...

— Վայրի կատուի փայլող աչքեր»:

Զդո՞յշ, «յառաջդիմական» լրտեսութեան կատուն է որ կը մլաւէ:

— «Գամբռի սպառնական ակռաներ, անգղի դիշատիչ մագիլներ, գայլի տխրաճաշ ոռնոցներ»:

Ո՞վ պիտի կրնար այսքան վառ գոյներով նկարագրել իրենց դիմագիծն ու հոգին: Աւտաքինն ու ներքինը: Գիշատիչ կիրքերու, արիւնածարաւ ախորժակներու ցուցահանդէս մը որ կը շարունակուի 1945էն ի վեր :

— Սողունի նենգամիտ շարժումներ»:

Ամէն բան մէկ անգամէն մի՛ խոստովանիր, տիրացու: Վազը տէրերդ ալ կը տրորուին քեզ, տեսնելով որ մատնած ես փորի վրայ սողալու, պլշէկելու «մատերիալիստական» գաղտնիքը :

Կը մնայ որ Ռատիօ – Երեւանին ալ տարածէ այս երոյթը, ի գիտութիւն բոլորին, բոլորին, բոլորին : ՎԱՀԷ

ՉԻՆԱՍՏԱՆի ազգայնական կառավարութեան նոր նախագահը, Լի Ցունկ, հինգ հոգինոց պատուիրակութիւն մը կազմեց, հաշտութեան բանակցութիւններ կատարելու համար համայնավար իշխանութեանց հետ: Նախագահը կը հաւանի բանակցութեանց հիմ ընդունել կարմիր հրամանատարին ուժ պայմանները: Համայնավար բանակը վերջնագէս դրաւեց Փայփինկը (Փէքին), ուր բանակցութիւնները կը կատարուին առանձին հաշտութիւն կնքելու համար: Քաղաքը պաշարուած էր քառասուն օրէ ի վեր: Ցաղթականները այժմ Նանքինի վրայ կը քալեն :

70 ՀՈԳԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՆ Չեխոսլովաքիոյ մէջ, ամբաստանուելով թէ լրտեսութիւն կը կատարէին ի հաշիւ Մ. Նահանգներուն :

ՊԱՂԵՍՏԻՆի մասին կատարուած բանակցութիւնները սժուարութեանց հանդիպած են Նորքէն: Եգիպտացիները կը պահանջեն Իսրայէլի զօրքը քաշել Նէճէպի չրջանի մեծ մասէն: Իսրայէլ ալ իր կարգին կը պահանջէ եգիպտական զօրքը քաշել ամբողջ Պաղեստինէն : Հրեայ պատուիրակ մը յայտարարեց թէ եգիպտացիներուն յամառութիւնը կրնայ ձախողեցնել բոլոր բանակցութիւնները: — Կիրակի օրհրացանաձգութիւններ տեղի ունեցան Երուսաղէմի հարաւային չրջանին մէջ :

ԱՒՏՆՔԷՆ կը հեռագրեն թէ ապստամբները վար առած են ամերիկեան օդանաւ մը , սպանելով դէդապետը, Սէլտըն Խոները, Նոյն աղբիւրին համաձայն ապստամբները նորէն ոմբակոծած են Սեւանիկը :

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆի նոր սպարապետը, զօր. Փա-փաոս, կոչ մը ուղղեց զինուորներուն, որպէսզի իրենց բոլոր ուժով պայքարին, խորտակելու համայ եռամեայ ապստամբութիւնը: Այս առթիւ հրատարակուած օրակարգը կ'ըսէ.— « Մեր երկիրը պէտք է իր օձիքը ազատէ աւազակային միքրտպէն: Օրէնքը եւ բարեկարգութիւնը պէտք է նորէն տիրապետեն ամբողջ երկրին մէջ: Վտանգուած են Ցունաստանի ոչ միայն հողային ամբողջութիւնը եւ քաղաքական անկախութիւնը, այլեւ ազգային աւանդութիւնները, երեք հազարամեայ պատմութիւնը եւ քաղաքակրթութիւնը , մեր զաւակներուն ապագան, մեր կրօնը եւ մեր նախահայրերուն դերեզմանները, մեր տուներուն սրտիւը եւ մեր գոյութիւնը իրրեւ ցեղ եւ ազգ : Թոյլատրելի չէ տրեւէ տկարութիւն եւ ընկրկում: Ամէն զօրամաս որ չի կրնար յառաջ խաղալ, պէտք է պաշտպանէ իր դիրքը եւ սպանուի քան թէ նահանջէ» :

Նոր փոխառութիւնը

5 % տոկոսաբեր նոր փոխառութիւնը չրջաբերութեան հանուեցաւ երէկ, երկուշաբթի: Թերթերը կը դրեն թէ որոշեալ դումարը 100 միլիառ է, բայց կառավարութիւնը կը յուսայ մինչեւ 200 միլիառ ֆրանք ճարել, չնորհիւ չարք մը առուեւտրականներ: Հաւոյքը պիտի յատկացուի երկրին վերաչինութեան եւ մեքենական կազմաւորման :

Գ. Փէչ, ելմտական նախարարը, կիրակի օր ձայնասփիւռ ճառ մը խօսելով, յայտարարեց .

— « Իր կազմութենէն ի վեր կառավարութիւնը կը ջանայ հաստատուն վիճակի մը վերածել դրամը: Այսօր բոլոր երեւոյթները կը ցուցնեն թէ իր նպատակին հասնելու վրայ է: Աբճառնալ գրուիլ փոխառութեան՝ կը նշանակէ պատեհութիւն մը ընծայել մեր երկրին: Միւս կողմէ, պատուական գործ մըն է ձեզի համար: Տարեկան 5 % եկամուտ, արժեթուղթերը անուանական կամ կրողին անունով, ազատ ներկայ եւ ապագայ բոլոր տուրքերէն,— ահա ձեզի առաջարկուած փոխառութիւնը: Կրնաք ամբողջովին հնչուն դրամով արճանագրուիլ : Կրնաք նաեւ ձեր 3եւ 3ուկէա % տոկոսաբեր «ռանթ»երը եւ պարտաթուղթերը բերել եւ փոխանակել »:

Ուրիշ առաւելութիւններ ալ թուելէ վերջ, նախարարը բացատրեց թէ երեք տարիէ ի վեր, հակառակ բոլոր դժուարութեանց, կացութիւնը կը բարւոքի: Արտադրութիւնը 1948ին 15 % աւելի եղած է քաղդատելով 1938ի հետ: Ելեւմուտքը հաւասարակչռուած է: Մեծագումար խնայողութիւններ կատարուած են չորս ամիսէ ի վեր,— 56 միլիառ ֆրանք: Շատ մը գեղծումներ կ'անհետանան: Թղթադրամի չրջաբերութիւնը, որ 1946ին աւելցած էր 26.5 % համեմատութեամբ, իսկ 1947ին 28 %, միայն 7 առ հարիւր աւելցած է 1948ին:

★ Փարիզի սակարանը փակուեցաւ առժամապէս, որպէսզի չարաշահութիւններ չկատարուին փոխառութեան առթիւ:

★ Ամէնէն կարեւոր փոխառութիւնն է այս 1944 Նոյեմբերէն ի վեր, երբ զօր. տը Կոլ Ազատագրութեան փոխառութիւնը հրապարակ հանեց (155 միլիառ ֆրանք, 3% տոկոսով):

Նոր փոխառութիւնը վարկի փորձ մըն է ոչ միայն կառավարութեան, այլ եւ «երրորդ ուժ»ին համար, որուն կրծնած է դահլիճը :

★ Ելմտական նախարարը տնտեսդրութեան ընդունելով Աչխատանքի Դաշնակցութեան պատուիրակութիւնը, խնդրեց որ չէզոք մնան եւ ուժ տան փոխառութեան: Պատուիրակութիւնը պահանջեց նախ գոհացում տալ աչխատաւոր դասակարգերուն, պետական պաշտօնեաներուն եւն.: Նախարարը կրկնեց թէ այժմ կարելի չէ գոհացնել այդ պահանջները, բայց երբ փոխառութիւնը յաջողի, Նորքէն պիտի քննէ այս խնդիրը:

Փոխառութեան յայտարարութեան վրայ , 3 % «ռանթ»ը 74 ֆրանք բարձրացաւ չաբաթ օր, իսկ ֆրանսական տոկին 5750 ֆրանքի իջաւ :

ՔՐԱՎՉԵՆՔՈՑԻ ԴԱՏԸ

Նախկին բոլշեւիկ պաշտօնատարին անուանարկութեան դատը սկսաւ երէկ, երկուշաբթի , Փարիզի 17րդ պատժական տեւանին առջեւ : Թերթերը կը դրեն թէ քանի դաղտնի ոստիկաններ յատկացուած են Քրավչենքոյի պաշտպանութեան համար: Նոյն աղբիւրներուն համաձայն, Քրավչենքօ իրրեւ վկայ պիտի ներկայացնէ քանի ռուս տարագիրներ, որոնց մէջ կան Ս. Մխիթեան հեթոս մը, ուսուցչապետներ, գիւղացիներ, գործարանատէրներ եւ բանուորներ : Համայնավարներն ալ չատ մը վկաներ արձանագրել տուած են եւ պիտի փորձեն ամէն գնով վարկաբեկել նախկին պաշտօնատարը , Ս. Մխիթեան համար վնասակար դատելով անոր դիրքը, «Ազատութիւնն ընտրեցէք» : Հաւանական է որ Ս. Մխիթեանէն գալիք վկաներուն մէջ գտնուին երկու զօրավարներ եւ երկու կիներ, այս վերջիններ՝ իրրեւ Քրավչենքոյի նախկին կիները :

Իր տեսակին մէջ ամենամեծ , եթէ ոչ առաջին դատն է այս, ուր դէմ դիմաց պիտի ճակատին Արեւելքն ու Արեւմուտքը :

Դատավարութեան ներկայ ըլլալու համար դիմում կատարած են 800 լրագրողներ, բայց, վերջին տեղեկութեանց համաձայն, արտօնուած են միայն 105 հոգի, մեծ մասը՝ փոխն ի փոխը ընդունուելու պայմանով: Փէքէնի դատավարութենէն ի վեր, երբեք այսքան դիմումներ կատարուած չէին :

Քրավչենքոյի գլխաւոր փաստաբանն է Փարիզի ամէնէն հռչակաւոր իրաւագէտներէն մէկը, Իզոռ :

Ոստիկանութեան վերատեսչութիւնը 200 աթոռներ փոխադրած է դատասրահ, թուադրեալ հիւրերուն տեղաւորման համար : Միստ Հսկողութեան տակ առնուած է դատական պալատը, իր չրջականերով :

★ Մամուլի օրէնքով (1881 Յուլիս 29) լրագրողներուն արդիլուած է մանրամասնօրէն արձա-

(Ուրիշներ շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Ֆելիետոն

«Գուցե ես ալ մի օր ձեզնից ես ալ
Այսօր ալ մի շուրթ ձեզ կրկնել»:

Ալ այնքան մը «Ամենայն հոգի» (Կարդ՝ Հայն) իր «Աստիճան»-ին մեջ, որ ինքն ալ ամենքին պիտի հասնի, ամենքին ալ կրկնելի կ՚ըսենք մենք ալ, որ ինքն ալ մեզի

Արեւմտեան Միութեան մասին

Ամերիկեան թերթի մը թղթակիցը առնչութիւն մը ունեցած է Լորտ Վանսիթարթի հետ որ ութ տարի գլխաւոր վարիչը եղած է Անգլիոյ արտաքին գործերու նախարարութեան, ինչպէս եւ անոր դիւանագիտական խորհրդականը (1938 — 1941)։

Լորտին կարծիքով, եթէ Արեւմտեան Գեղութիւնները միանան եւ զօրաւոր ըլլան, պատերազմը անխուսափելի չէ։ Ինչպէս Հիթլէր, Ռուսերն ալ պատերազմ պիտի սարքեն, եթէ հասան թէ դիմացի ճակատը տակաւ է, իսկ իրենք ուժեղ։

Վանսիթարթ չի հաւատար— ինչպէս Թրումըն — թէ Արեւմտեան պետութիւնները բարեկամներ ունին Սովետ վարիչներուն մէջ։ «Երէկ ալ կ'ըսէին թէ ճեղք մը բացուած է Գերմանիոյ մէջ, թէ ժողովուրդը համաձայն չէ զօրավարներուն հետ, թէ աւելի եւրոպական դարձած է եւն.։ Պէտք չէ հաւատալ ընծայել այն լուրերուն թէ ճեղք բացուած է խորհրդային վարիչներուն միջեւ։ Իրողութիւնը այն է որ մենք բարեկամներ չունինք Մոսկուայի Քաղաքական Բիւրոյին մէջ, այլ ունինք թշնամիներ որոնք անհաշտ են Արեւմտեան քաղաքակրթութեան հետ»։

Լորտ Վանսիթարթ կը թելադրէ իր երկրին որ կարելի եղածին չափ չուտ կազմուի Արեւմտեան Միութիւնը եւ Մեծն Բրիտանիան անոր վրայ հիմնէ իր արտաքին քաղաքականութիւնը։ Պէտք է աճապարէ չաղախելու իր տնտեսական եւ զին — ուորական կապերը Արեւմտեան Եւրոպայի հետ, իսկ սերտ կապեր պահէ Միացեալ Նահանգներու հետ։ Իր կարծիքով, Ամերիկա բոլորանուէր պիտի չըլլայ, երբ Ատլանտեան Միութիւնը միանայ Արեւմտեան Միութեան հետ։ Աշխարհի խաղաղութեան համար միակ միջոցն է, այլապէս պիտի պայթին խառնակութիւններ եւ պայքար։ Լորտը չի հաւատար թէ տիեզերական կառավարութիւն մը կրնայ խաղաղութեան հիմք դառնալ։ Մինչեւ իսկ կարելի չէ եւրոպ. կառավարութիւն մը ունենալ, ցորչափ որ Արեւելքը եւ Արեւմուտքը բաժնուած կը մնան։

Միութիւնը ՄԱԿի մէջ մտաւ, որովհետեւ Արեւմուտքի մէջ զօրաւոր Միութիւն չկար։ «Ձեմ կարծեր թէ կարելի ըլլայ վերակենդանացնել ՄԱԿը, կարելի է միայն վերակազմուիլ։ Ցորչափ վէմծն դոյութիւն ունի, կան ազգեր որոնք որոշած են գործածել զայն իրենց քաղաքական նպատակներուն։

Գալով Գերմանիոյ, այն ոգին որ կը տիրէ ներկայիս հոն, վստահութիւն չի ներշնչեր Լորտին։ Գերմանները ազգայնական են եւ չեն ղղջար։ Եթէ Գերմանները դաշնակից դառնան Արեւմուտքին, պէտք է ապացուցանեն թէ հաւատարիմ դաշնակից պիտի ըլլան։

Լորտը Ֆրանսայի մասին ալ խօսելով, ըսած է թէ տակաւին բաւական զօրաւոր չէ իր նախկին վիրքը առնձին վերազտնելու համար։ Միայն Արեւմտեան Միութեան միջոցով կրնայ նախկին դիրքին հասնիլ, մանաւանդ Բրիտանիոյ, Արեւմտեան Եւրոպայի եւ Միացեալ Նահանգներուն հետ։ Միեւնոյնը կարելի է ըսել Մեծն Բրիտանիոյ մասին ալ։

Իտալիան այ կարեւոր անդամ մըն է Արեւմտեան Միութեան համար։ «Պէտք է թոյլ տալ որ աւելի յաւ զինուի քան թէ ներկայիս դիմադրելու համար իր հիւսիս — արեւմտ. սահմանապահութեան եւ ներքին յեղափոխութեան։

Միջին Արեւելքը կայուն հանդամանք կ'առնէ միայն Արեւմտեան Միութեան ծաւալումով։ Ուստի կը թելադրէ Միջերկրականեան Միութիւն մը կազմել, մէջն առնելով Իտալիան, Յունաստանը եւ Թուրքիան։

Ատլանտեան Միութեան հետ, այս երեք խմբակցութիւնները կրնան հաստատուն վիճակ մը ապահովել ոչ միայն Միջին Արեւելքի մէջ, այլ ամէն ուր որ համայնավարութիւնը կ'ոչխատի տարածել իր քարոզութիւնը։

Լորտը յանգուցեալ կը դնէ Գուլկարիան, Ռումանիան եւ Ալպանիան, Յունաստանի քաղաքացիական պատերազմին մէջ։ Ք.

«ԳԱՆԳԱՏԻ ՏՈՒՓԵՐ» ՍՈՖԻԱՑԻ ՄԷՋ

(Դասընթացք լրտեսութեան)

Պաշտօնապէս կը հաստատուի թէ մանուկ տուփեր տեղաւորած են Սոֆիայի փողոցներուն մէջ, որպէսզի մանուկներ կատարուին առանց ստորագրութեան։ Սոֆիայի հայրենիքի ճակատի վարչութիւնը պաշտօնական հրամանագրով մը կը պարզէ այս ձեռնարկին նպատակները.—

1.— Հսկել ամէն քաղաքացիի անձնական կեանքին վրայ (անբնական ծախքեր, կաշառակերութիւն, անառակ վարք ու բարք)։

2.—Կազմակերպել հսկողութիւն հանրային եւ անհատական հաստատութեանց վրայ, ճաշարաններ, դարձարաններ եւն.։

3.— Հսկել վարչական պաշտօնէութեան, վարք ու բարքին եւ ճշդապահութեան վրայ։

4.— Հսկել առեւտրականներու, ապահովութիւններու եւ բոլոր հաստատութեանց դէմառը պաշտօնատրու անձնական առողջապահութեան վրայ, բոլոր խանութներու, ճաշարաններու, փուռերու, առնուշղէնի խանութներու մէջ։

5.— Սառուցէ առեւտրականներու, ապահովութիւններու եւ դէմառը պաշտօնատրու վերաբերումը յանձախորդներուն հանդէպ։

Ցօթը հսկիչով վերստուգիչ յանձնախումբեր կազմուած են Սոֆիայի զանազան թաղամասերուն մէջ, բանալու համար այս տուփերը, յանձնախումբին ներկայութեան, շաբաթը մէկ անգամ։

Երբ անանուն նամակ մը ղրկուի յանձնախումբի մը, ուղղակի կամ «դանգատի տուփերուն» միջոցով, միջոցները ձեռք կ'առնուին անոր հաստատութեան մասին նախապատրաստական ճըշդումէ մը վերջ։

Մատնանշում (մատնութիւն) կատարողը կըրնայ նաեւ ստորագրել, եթէ ուզէ։ Հրամանագրին համաձայն, եթէ մատնանշումը ստորագրուած է, վերջը ստորագրող անձը կրնայ ի հարկին կանչուիլ իբրեւ վկայ։

Մատնանշումը կրնայ վերաբերիլ կեանքի որեւէ կէտի։ Ցանձնախումբերը որոնք իրաւունք ունին բանալու տուփերը, կրնան մտնել ամէն «հանրային հաստատութեան եւ հիմնարկէ», ինչպէս եւ զորձակցական եւ անհատական ապահովագրող ներս։

Եթէ մատնանշումը անհիմն զեղծումներու մասին է, հրամանագիրը հետեւակ ձեւակերպութիւնը կը տրամադրէ.— Վերստուգիչ յանձնաժողովին անդամներէն մէկը «բարեկամական յանդիմանութիւն» մը կ'ուղղէ անոր որ պատասխանատու է զեղծումին, խնդիրը կը յանձնէ յանցաւորին անմիջական դերադասին։ Երբ աւելի կարեւոր զեղծումներ զործուած են, վերստուգիչ յանձնախումբը առեղադրութիւն մը կը կազմէ բազմաթիւ օրինակներով, որոնց մէկը կը մնայ յանձնախմբին դիւանաթուղթերու մէջ, ուրիշ մը կը դրկուի, շրջանային քաղաքապետական յանձնախումբին։ Միւսները (որոնց թիւը չէ սահմանուած) կ'ղրկուին պետութեան այն բարձրագոյն հաստատութեանց եւ մարմիններուն որոնց պաշտօնն է դրաղիլ այդ խնդրով եւ պատժել յանցաւորը»։

Գանգատի տուփերը դրուած են չէնքերուն պատերուն վրայ, ամբողջ Սոֆիայի մէջ։ Անոնք բաւական մեծ են եւ մէկ անդամին 24 նամակ կրնան պարունակել։ Գոր ըն են եւ վրան դրուած է ճերմակ գիրերով «վերստուգիչ կայանի» սուրհանդակ։ Նամակներէն շատեր պահարանի մէջ կը դրուին, ուրիշներ մատիտով կը գրուին թուղթի կտորներու վրայ։

Յ. Օհանեան
առնուն տարեդարձը

ՕՇԱԿԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Փետրուար 17ին կը լրանայ ողբացեալ Յ. Օհանեանի մահուան առաջին տարեդարձը։ Այս առթիւ կազմուած է յանձնախումբ մը հոգեհանգստեան արարողութիւն մը կատարելու համար ՍՈՒՔԻ ԵՐԿՈՑ ՄԸ, որ տեղի պիտի ունենայ Մարտ 16ին Salle de Géographieի։

Պիտի խօսին ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ, ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ, ՄԵՍՐՈՊ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ։

Պիտի արտասանէ ՏԻԿԻՆ ԱՐՇԱԼՈՑՍ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ։

Յայտագիրը կը պարունակէ նաեւ երգ եւ նուագ։

Կարգադիր յանձնախումբի անդամներն են.— Օր. Ա. Թորոսեան, Շաւարշ Միսաքեան, Շաւարշ Նարդունի, Հրաչ Սարդիսեան, Վաղարշակ Մելիքեան, Արշաւիր Յակոբեան, Գէորգ Զաքարեան։

Այ յանձնախումբը յոբելինական յանձնախումբին հետ պիտի զբաղի նաեւ Օշականի մէկ վէպին հրատարակութեամբ, որուն համար յոբելեանէն մնացած է 100.000 ֆրանք։

ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԻ

ԳԼՈՒԽ ԺԶ.

ՄԱՐԳՐԻՏ

— Ինչ կ'ըսես, մարդ, ըսաւ ուրիշ մը եթէ կրակ կայ երկինք թաւիլու, Թող Եպիսկոպոսին վրայ թաւի, ան է չարիքներուն պատճառը։

— Փառք տուէք Աստուծոյ որ Մարդերիտ օրիորդը կայ, ըսաւ անդիէն ուրիշ մըն ալ, մեկ հոգի մը թէ որ կայ որ մաքուր է Աստուծոյ առջեւ, այդ աղջիկն է այս միջնաբերդին մէջ. եթէ ոչ՝ Աստուած իրաւ կը կոչնանէր՝ եւ ամէնքիս քարին ու հողին տակ կը ծածկէր։

— Թէ որ պատգամաւորին պատմածն իրաւ է Թորոսի համար, քարն ու հողը ան պիտի ծածկէ մեր գլխուն, ձայնեց Թեթեւսոլիկ տղան։

— Դէ, մանուկ, դուն ուսկից դիտես անոր պատմածը, ըսաւ խստութեամբ Աւագ։

— Ես հոս էի, երբ խօսեցաւ ձեր հետ, եւաքը երբ Իշխանին քովը եկաւ, ես ալ եւեւէն եկայ... Իշխանին ըսաւ որ քու մարդիկդ դող են. ժողովուրդը մի չարչարէք, քու մարդիկդ զայն կը չարչարեն. եւաքը Իշխանը բարկացաւ տեղէն ցատկեց, վրէրած աչքերը սանկ սանկ չարժեց, ես վախայ, եւաքը մարդն ալ, ելաւ, ձին հեծաւ, հա կը վազէր, կը վազէր ...։

— Դէ լաւ, ըսաւ Աւագ, հիմա ծեծը կուտես. տղան այս խօսքը լսածին պէս՝ հեռացաւ զգուշութեամբ մի քոց ձգելով իր եւ Աւագին։

— Կատակը մէկդի, Աւագ եղբայր հարցուց երիտասարդ մը, թէ որ մեր այս Անարզարան պարչաբեն, դուն ի՞նչ կը կարծես, վտանգ կայ բունուելու։

— Պաշարմանքը դիւէ. Անարզարան կայսրը պաշտպեց՝ առաւ Լեւոնէն, թէ որ տակաւ մէկը պաշարէր՝ Լեւոնին ճանկէն ի՞նչ կ'առնէր։

— Ամուսայ բերդապահ զինուոր մը տեսայ այսօր վարը՝ քաղաքը. դուք պատրաստ եղէք կ'ըսէ, ձեր բերդը մերինէն շատ տկար է։ Ապստամբներուն համար կը պատմէ թէ մէկ հարուածը չէրկրին համար կը պատմէ թէ մէկ հարուածը չէրկրին համար կը պատմէ թէ մէկ հարուածը չէրկրին

նագրել անուամբ ազգութեան դատավարութիւնը: Պատիժն ալ խիստ է,— 5000էն մէկուկէս միլիոն ֆրանք տուգանք: Բայց կը թուի թէ այս օրէնքը տառապէս պիտի չգործադրուի: Ամէն պարագայի մէջ, օրէնքը ի գօրու չէ օտար լրագրողներու համար:

82 ԺԱՄ ՀԱՐՑԱՓՆՈՒԹԻՒՆ

Վիճենական թերթ մը կը դրէ թէ կարդինալ Մինճենթի Հիւնգարիոյ հայրապետը, որ Դեկտ. 27ին ձերբակալուեցաւ իբրեւ լրտես, ոստիկանութեան կողմէ հարցաքննուած է ութսուներկու ժամ անընդհատ եւ ոտքի վրայ: Այս տեղեկութիւնը հաղորդած է ոստիկանական պաշտօնեայ մը որ պաշտօնի վրայ էր Փէշթայի մէջ, մինչեւ անցեալ շաբաթ օր: Կարդինալին դիմադրութիւնը խոր տակուռած չըլլալով այս հարցաքննութենէն վերջ, իրեն հրամցուցած են «կաղդուրման դեղահատներ» որոնք ի վերջոյ արդիւնաւոր եղած են: Ոստիկանական պաշտօնեան կ'ըսէ թէ ներկայ էր հարցաքննութեան եւ թէ կարդինալը «հերոսական դիմադրութիւն ցոյց տուաւ չորս օր, թէեւ կը դտնուէր դէմ դիմաց իր ամէնէն մտերիմ գործակիցներուն հետ որոնք խոշտանգուած էին ոստիկանութեան կողմէ »:

Այս գործակիցներուն մէջ կը գտնուէր կարդինալին քարտուղարը, Անդրէաս Զահար: Այս ամբաստանեալը այնքան չարչարուած էր որ, երբ է կարդինալին.— «Այժմ կը խոստովանիմ ինչ որ ուզեն»...:

Կարդինալը ինք «կազդուրման դեղահատնե րը» առնելէ վերջ խորտակուեցաւ 5րդ օրը եւ ստորագրեց այն յայտարարութիւնը զոր հունգարական կառավարութիւնը հրատարակեց անցեալ չորեքշաբթի օր Դեղին Տետրակին մէջ: Ոստիկանական պաշտօնեային վկայութեան համաձայն «կազդուրման դեղահատները» գրեթէ ջլատիչ դէղ մը կը պատճառեն, սաստիկ ծարաւ եւ ի վերջոյ կատարեալ թմրութիւն: Նոյն աղբիւրին համաձայն, կարդինալին գործակիցներէն խոստովանութիւններ կորզելու համար, ոստիկանութիւնը այնպիսի անգթութիւններ կը գործածէ ո րոնք կը գերազանցեն գերմանական մեթոտները:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ գերագոյն առեանին նախագահը անանուն նամակ մը ստացաւ որ կը սպառնայ պայթեցնել դատարանը, եթէ չվերահաստատուի Իսլամական եղբայրութիւնը որ լուծուած էր վարչապետ Նոքրաշի փաշայի սպանութենէն քանի մը օր առաջ:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԱԶԳԱՑԻՆ ՌԱՏԻՕՆ 580 միլիոն ֆրանքի բաց մը ունենալով, կարգ մը կրճատումներ եւ վարչական բարենորոգումներ պիտի կատարուին: Առաջին առթիւ 32 ժամ կրճատուեցաւ յայտագիրը երկուշաբթիէն սկսեալ, որով տարեկան 133 միլիոն ֆրանք պիտի խնայեն: Հետզհետէ պիտի ճամբուին կարգ մը պաշտօնեաներ: 1949ի ընդհանուր ծախքը բարձրացած էր 600 միլիոնի: Առաջարկուած էր տուրքը 750 ֆրանքէն բարձրացնել 850ի կամ 1000ի, բայց Ազգային ժողովը մերժեց:

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ համայնավար կուսակցութեան երկու ականաւոր վարիչներէն Կոմուլքա (փոխվարչապետ) եւ նախկին վարչապետ Մորավեցի պաշտօնական եղան, ամբաստանուելով թէ «ազգայնական չեղումներ» կատարած են: Կոմուլքա մասնաւորապէս կը մեղադրուի իբրեւ պաշտպան Թիթոյի:

ԼԵՆԻՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ 25րդ տարեդարձին առթիւ, Մոսկուայի թերթերը պատանդով կը յայտարարեն թէ արագօրէն իրագործուեցան անոր մարգարէութիւնները: Վեց երկիրներ դարձան բոլշեւիկ, վերջին պատերազմէն ի վեր, Լեհաստան, Չեխոսլովաքիա, Պուլկարիա, Հունգարիա, Ալպանիա, Եուկոսլաւիա: Ֆրանսայի համայնավարները թիւը բարձրացաւ մէկ միլիոնի, ի տալիոյ մէջ երկու միլիոնի, Զինաստանի մէջ 3 միլիոնի:

ՄԱՐԻՇԱԼ ԹԻԹՕ ճառ մը խօսելով կուսակցական համագումարին մէջ, բուռն կերպով բողոքեց Մոսկուայի եւ ուրիշ համայնավար իշխանութեանց կողմէ եղած մեղադրանքներու դէմ, դանոնք կոչելով «հակայեղափոխական եւ յետադիմական զրպարտութիւններ»: Ըսաւ թէ համայնավար ազդեր պէտք է տարվին յարգել հաւասարութեան սկզբունքը մեծ եւ փոքր երկիրներու միջեւ: Նոյն իմաստով խօսեցան իր նախարարները, աւելի բուռն լեզու մը գործածելով:

Imprimerie DER AGOPIAN. 17 Rue Damesme - (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

ՌՈՄԱՆԻ մէջ կը տօնուի Ցունուար 29ին:

ՀԱՑԵՐԷՆԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔԵՐ

Ֆր. Կ. Նաչի Լիոնի մասնաճիւղի հայերէնի կիրակնօրեայ դասընթացքը, 23 Յունուարէն սկսեալ տեղի կ'ունենայ ժամը 10—12: 69 rue Louis Blanc, Լիոնի Հայոց եկեղեցւոյ գպրոցի սենեակներէն մէկուն մէջ: Այս առթիւ Ֆ. Կ. Նաչի վարչութիւնը հրապարակաւ շնորհակալութիւն կը յայտնէ Պ. Կարապետ Յովակիմեանի, որ սի րայօժար ստանձնած է սոյն դասընթացքին հսկողութիւնը:

★ Նոյնպէս Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Վիլ ֆրանչի մասնաճիւղին դասընթացքը, պիտի վերսկսի, այս կիրակի առտու, ժամը 10—12, Լիոնէն որոշուած ուսուցչի մը կողմէ, Ծանօթարահին մէջ:

ՊԵԼՎԻՒԻ Հ. Բ. Ը. Մ.Ի ԴԱՍԸՆԹԱՑՔԸ

Պելվիւի հայ հասարակութեան կը յիշեցնենք թէ նախորդ տարեշրջանէն սկսեալ վերաբացուած է Հ. Բ. Ը. Մ.ի ութեան դասընթացքը: Կրթական նախարարութեան մասնաւոր արտօնութեամբ, մեզի տրամադրուած է Levert փողոցի մանչերու վարժարանը, որ ամէն տեսակ յարմարութիւններ ունի: Դասախօսութիւնները տեղի կ'ունենան ամէն հինգշաբթի, կէսօրէն վերջ ժամը 2ին, ուսուցչութեամբ մանկավարժ — արուեստագիտուհի Տիկին Պարգեւուհի Պետրոսեանի: Տաքցուած սրահ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Համայեակ Մխիթարեան կը վինտէ Քեռին Արսէնը Հայաստանի Թալինի շրջանի Ղըրտկլիսման գիւղէն: Քոյրերուն անուններն են Եսթեր եւ Սաթենիկ, հղբայրը Միսաք, կը կարծուի որ Մարսէյլ նահանգները կը գտնուի: Տեղեկացնել 13 rue des Dominicains, Marseille:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Իսկի Զաւարեան կոմիտէն իր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ատր եւ Տիկին Զօլաքեանի եւ իրենց պարագաներուն ի հենց սիրեցեալ զաւկին Երիտասարդ ՄԱՆՈՒԿ ՉՕԼԱՔԵԱՆի կսկծալի մահուան առթիւ:

ՇԱՎԻԼԷՆ Տէր եւ Տիկին Կղէմէս Օհանեան իրենց մօր մահուան քառասունքին առթիւ հազար Ֆրանք կը նուիրեն Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղին:

★ Վիլ տ'Ավռէյէն Տէր եւ Տիկին Գառնիկ Մեծմոբեան 500 ֆրանք կը նուիրեն Շավիլի Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղին, Այրի Տիկին Սրբուհի Օհանեանի մահուան քառասունքին առթիւ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Մասնակցութեան Jacques HÉLIANի շնորհուր նուագախումբին, ուսանողական զուարթ ու տաք մթնոլորտի մէջ:

Կազմակերպուած ՄԱՐԻ ՆՈՒՊԱՐ ՀԱՑ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՏԱՆ կողմէ, Շաբաթ 19 Փետրուար, ժամը 21էն մինչեւ 1, Maison Internationaleի չքեղ սրահներուն մէջ, Cité Universitaire, 19 Bld. Jourdan, Métro: Cité Universitaire, Autobus P. C.:

ՀԱՑ- ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ
ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիրը՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Բացուած է, խնայողութ տարեշրջանի բաժանորդագրութիւնը: Ապրուստի յարաճուն սղութեան, թուղթի եւ տպագրութեան եւ փոխադրական ծախքերու յաւելումը նկատի առնելով նոր բաժնեգին որոշուած է 1949 Յունուարէն սկսեալ՝

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐ 500 ֆրանք:
ԱՆԳԼԻԱ, ԲԱՆԱՏԱ, Մ- ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ, Կիպրոս, Պաղեստին, Եգիպտոս, Հնդկաստան եւ իրաք 2 տոլար:
ՄՆԱՑԵԱԼ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ համար 600 ֆրանք:

Կը խնդրուի ՀԱՑ – ԲՈՑԺի բարեկամներէն, դիւրացնել մեր գործը, գտնելով նոր բաժանորդներ, եւ ծանօթացնել մեր թերթըիրենց շրջանակին:

Ո եւ է դիմում եւ առաքում կատարել վարչական հասցէով,— ԽՈՍՐՈՎ ՎՇՏՈՒՆԻ (Nercessian Khosrow), 17 rue Damesme — Paris (13):

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԲԼԱՖՆԵՐՈՒ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ ԱԶԲԸ ԼՈՑՍ

Վերջին նոր երգերու բլաքները, հայերէն եւ ա րեւելեան, կը գտնուին՝

ԱԼՔԱՋԻ

մօտ, 45 բիւ Սէնթ Գարպ, Մարսիլիա

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆր. Կ. Նաչի Շրջ. վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ իր մասնաճիւղերը այս շաբաթ ժամը 3.30ին, Տիկին Գազազեանի բնակարանը, 6 rue St. Sulpice: métro Odéon:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Կապոյտ Խաչի ընդհ. ժողովը՝ այս տրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ընկերուհի Տիկին Ազաւնի Ամիրայեանի բնակարանը:

Հ. Ց. Դ. Բաֆֆի խումբի ժողովը այս չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Café Régentի վերնայարկը, métro Cadet: Շատ կարեւոր օրակարգ:

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբին անդամական ժողովը՝ այս հինգշաբթի Sociétés Savantesի մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Հայերէնի դասընթացք ժամը 20—21:

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՑԵՐ

ՍՊԱՍԵՑԷՔ
ՑՈՒՆՈՒԱՐ 29ԻՆ

Երբ Հ. Մ. Ը. Մ.ը կուտայ իր տարեկան մեծ պարահանդէսը LA PLAGEի (Ex salon sabatier) «Les Trois Grandes Salles» կոչուած գեղեցիկ սրահներուն մէջ:

ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՐԾ

Կ'ուզուին մեծ եւ ուժով կարի մեքենաներու վրայ իրենց բնակարանին մէջ աշխատողներ: Տեւական գործ եւ լաւ վարձատրութիւն: Դիմել Պ. ԹՈՎՄԱՍԵԱՆի, (Sud Est Récuperation), 2 Chemins de la Promenade, Lyon (R.):

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ԱՆՏԻՐ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԵԱՆՑ

մասին տեղեկութիւն մը հրատարակած էինք Յունուար 14ին, իրաւագէտ Պ. Ս. Աբգարի խնդրանքով: Ի պատասխան մեզի ուղղուած հարցումներու, կը յայտարարենք թէ ի վիճակի չենք տեւէ լուսաբանութիւն հաղորդելու կամ պատասխանատուութիւն ստանձնելու: Դիմել ուղղակի փաստաբանին.— Dr. S. H. Apcar, Counsellor in Law, The New Citizen Bank Bldg. Parsee Bazar Street, Fort. BOMBAY (India):

THÉATRE DE L'AMBIGU

2ter Bld. St. Martin, Métro République եւ Strasbourg St. Denis:

ԱԴԱՄԵԱՆ թատերասիրաց Միութիւնը փափագուար 11ին ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 20.30ին կը ներկայացնէ Լ. ՇԱՆԹԻ

«ՀԻՆ ԱՍՏԻՒԱԾՆԵՐԸ»

կը մասնակցի ամբողջ խումբը, բեմադրութեամբ ՇԱՀԱՆ ՍԱՐԵԱՆԻ:

Երգեցիկ խումբ (դեկ. Պ. ՄԵՍՐՈՊԵԱՆՑ)
Պարերգ (դեկ. Տիկին ԹՈՐՈՍԵԱՆի):

Տոմսերը.— Գրատուն Հ. ՍԱՄՈՒԷԼ 51 rue Mr. le Prince: Գրատուն ԲԱԼՈՒԵԱՆ 43 rue Richer եւ գրատուն ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ 46 rue Richer:

Վարագոյրը կը բացուի ճիշդ նշանակուած ժամուն: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ ԱԶԲԸ ԼՈՑՍ

Կ'ուզէ՞ք գեղեցիկ կազմով զարդարել
ՁԵՐ ԳՐԱԴԱՐԱՆԸ

Ամենադժուարին նրբաճաշակներն անպամ կրնան դիմել միայն մէկ հասցէի: Մէկ այցելութիւն իսկ կը բաւէ՝

PAYLAK GHIRAGOSSIAN
Relieur d'Art
45 rue des Petits - Carreaux Paris (2)

ԾԱԽՈՒ Է կարի Սինկէր մեքենայ մը **31 K** բոլորովին նոր: Դիմել Ցառաջի:

ԵՐԿՈՒ ՀՈԳԻԷ ԲԱՂԿԱՑԱԾ ԸՆՏԱՆԻՔ ՄԸ

որ արուարձան մը կը բնակի եւ օդասուն եւ գեղեցիկ բնակարան մը ունի. կը փափաքի իբրեւ փանսիոներ ընդունիլ ծեր կին մը կամ այր մը: Դիմել «Ցառաջ»ին, Գ. Կ. սկզբնատառերով:

BONNETERIE
GROS, DEMI - GROS
Տ. ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ
10 Rue des Petits Carreaux, Paris (2)
Métro Sentier, հեռաձայն Cen. 36-54

Ձոխ մթերք դուլպայի «Շօսէթ»ի, ներքին ճերմակեղէններու, մասնաւորաբար չրջուն վառնուորդներու համար:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վեցամսեայ 800 ֆր., Արտ. 10 տող. կամ 3 անգլ.

Tél. : GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 26 Janvier 1949 Զորեքշաբթի 26 ՅՈՒՆ.

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N° 5754—Նոր շրջան թիւ 1165 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍՍԱԿԵԱՆ ԳԻՆ 6 ՖՐ.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՁՐՈՑԱՆՑ ԱՆՑՈՐԴԻ ՄԸ ՀԵՏ

— Կը տեսնէք որ հետզհետէ կը թուլնայ հայերէնի ճաշակը։ Նոյնիսկ չափահասներու մէջ։ Ա՛լ ի՞նչ կը սպասէք նորահասներէն։

= Տեսակ մը ինքնասպանութիւն։ Չափահաս թէ նորահաս չեն ըմբռներ որ ամէնէն առաջ իրենց մուխը պիտի մարի, եթէ չարունակեն օտարականի պէս նայիլ եւ մայրենի լեզուին եւ ուրիշ հայկական արժէքներու վրայ։

— Դժուա՛ր է, դժուա՛ր։ Միջավայրը կ'առնէ կը տանի ամէն բան, հազարումէկ փորձութիւններով։

= Անշուշտ, եթէ սիրտերը քար, միտքերը սառ կապած ըլլան, սեփականը ծաղրեն, կամ ե– ղածով գոհանան։

— Կարելի՞ է սերունդ փրկել քանի մը ծաղկոցով, կիսկատար դասընթացքներով, աղջասիրա– կան օրօրներով։

= Ամէնէն առաջ այդ ինքնահաւան կամ թե– րահաւատ, կամկար տրամադրութիւնն է որ տուն կը քանդէ։ Եթէ միայն քիչ – շատ բախտաւորները հոգ տանէին, տարրական հայերէն մը սորվեցնե– լով իրենց զաւակներուն, մնացեալը կարելի էր ըրացնել։ Մինչդեռ, ուսումնականներ, վարժա– պետներ եւ վարժուհիներ, գրողներ, ջոջեր կան, որոնք հասարակ բանուորի մը, արհեստաւորի մը չափ ալ նախանձախնդրութիւն չեն ցուցներ։

— Այսօրուան երիտասարդները շատ չուտ արթնցան։ Գիտեն կեանքի պահանջները ու վայել– քի աղբիւրները։ Ամէնէն համբակն ալ կ'ըմբռնէ որ հայերէնը արժէք չունի գործնական կեանքի մէջ։ Ոչ հաց կը բերէ, ոչ ալ բարձ։

= Ուրեմն քաջալերե՛նք այդ ախտաւոր տրա– մադրութիւնը, որպէսզի դառնան նորընծայ Փիւ– նիկեցիները,— հասարակ խանութպան եւ փերե– զակ։ «Ուր հաց, անդ կաց»։ Աչխարհաքաղաքացի «մերքանթի»ներ, դուրկ ազգային գիտակցութենէ եւ արժանապատուութենէ։

— Չափազանց տկար են հակազդեցութեան միջոցները։ Ձեր պահանջածը կարելի է միայն սե– փական հայրենիքի մէջ։

= Երբ այդ հայրենիքը չի կրնար տէր դառ– նալ ամէնուն, երբ հազիւ իր դէմքը կը պահէ, երբ դուռ – պատուհան փակած է, համայնակուլ յորձանքի՞ն յանձնենք տարագիր բազմութիւննե– րը։ Չփորձե՞նք փրկել կարելին, ընդարձակել, տա– րաշրջել աղատարար զօտիները, Ո՞ւր հասած կ'ըլլայինք, եթէ Թուրքիոյ մէջ ալ այսպէս բախ– տին ձգած ըլլայինք ամէն բան։

— Թուրքիոյ մէջ հող կար մեր ոտքերուն տակ, համախումբ կեանք, դպրոց ...

= Եւ պարբերական ջարդ, հարստահարում թալան։ Առնուազն անապահովութիւն։

— Կը զարնէին, կը քանդէին, փոթորիկը անցնելէ վերջ նորէն կը ցանէինք, անպայման կը բաւնէր։ Մինչ այստեղ ...

= Այո, փոթորիկը, անցնելէ վերջ, կամ հա– կառակ բոլոր փոթորիկներուն, խոչընդոտնե– րուն, մշտական վտանգներուն, նոր բոյներ կը շինէինք, վարուցանը կը չարունակէինք, փոխա– նակ նահանջելու եւ հառաչելու,— «Ի՞նչ օգուտ, վաղը նորէն պիտի զարնեն, պիտի յափշտակեն»։

— Այդ սերունդն ալ չէ մնացած հիմա, որ– պէսզի գործեր նոյն չունչով եւ յարատեւու– թեամբ, փոխանակ վայրերան կանչեր արձակելու։

= Ընդհակառակն, եթէ աւելի տարէցները պակսեցան, հրապարակին վրայ կը տիրապետեն ճիշդ անոնք որ թրքական դժոխքէն անցան, ա– պրին, անապատ եւ անճիտում տեսան։ Եթէ ա– նոնց սիրտն ալ մամուռ կապած է...

— Ես այդքան սեւ չեմ տեսներ միջինսե– րունդը։ Բայց...

— Այդ «բայց»երն են որ ի վերջոյ պիտի ուտեն ձեր զաւակներուն դլուխը, խղելով ամէն կապ այսօրուան եւ վաղուան միջեւ։

— Պառակտում նաեւ այս ճակատին վրայ։ Կարելի չէ՞ր համախմբել բոլոր ճիգերը, մէկ ընդ– հանուր դեկավարութեամբ։

= Անշուշտ կարելի էր, եթէ կեդրոնական իշխանութիւն մը ունենայինք։ Դժբախտաբար չունինք։ Արդեօք պատճա՞ռ է որ ձեռնթափ ըլ– լանք։ Եթէ այսինչ Միութիւնը երկու հազար մա– նուկներ կը փրկէ, թող միւսն ալ նոյնքան փրկէ, առանց խանգարելու հարեւանին գործը։

Շ.

Որջը ևսած՝ որջ կը փնտռեն

Փարիզի ռամկավար չաբաթաթերթը եւ նո– փսփետուր «Ֆարիզիէն» մրցումի ելած են իրարու հետ, ապացուցանելու համար թէ Դաշնակցութիւ– նը որոշած է «կուսակցական որջ»ի մը վերածել Փարիզի Հայոց եկեղեցին։

Երկուց երանեալ երկերեսներ։

Երկուքն ալ չատուց որջացեալ՝ իրենց ամ– բողջ չքախումբով, որջ կը փնտռեն։ Եւ միայն Դաշնակցութիւնը կը տեսնեն այս պայքարին մէջ, մոռնալով որ դաղութին չախչախիչ մեծամասնու– թիւնը չատուց ըմբոստացած, արդէն գործի ձեռ– նարկեր է, մաքրագործելու համար բանկալը։

Ոչինչ։ Հետզհետէ կը պարզուին բոլոր մութ ծալքերը։ Առ այժմ վկայութիւն մը՝ «Արեւ– մուտք» չաբաթաթերթէն (23 Յունուար)։

— «Եկեղեցին «որջ»ի վերածող փոքրաթիւ էլիէ մը, ամէն ընտրութեանց առանձին ցանկ մը ներկայացուցած է, ասոր անոր աթոռ ապահոված է։ Եւ որովհետեւ, ամէն անգամուն, էլիէը իր «ընտրել» տուած անձերը իրեն դէմ դառած է մեծամասնաբար, յաջողած ընտրութեանց ձեռնարկած է տապալումներու եւ նոր տարրեր պաշտօնի կոչելու։ Այս ապերախտ աշխատանքը դուռ բացած է անդամահատութեան արշաւի։ Վերջին երեք տարիներուն, ընտրութենէ ընտրու– թիւն՝ ձիւնագնդակի պէս աճած է անդամներուն թիւը։ 30 — 40 հոգիով սկսած ընկերակցութիւնը մը այսօր ունի՝ մօտաւորապէս 2800 անդամներ։ Եւ եթէ այսպէս չարունակուի, էլիէին աթոռները ապահովելու համար կրնայ բարձրանալ չուտով 4000 անդամի։

Յունուար 9ի ժողովը յաղթական դրոհ մը եղաւ փոքրաթիւ էլիէին դէմ»։

ՏԻՐՈՒՆԻ.— Վերջին պահուն խմբումնէ ցա– ւով կ'իմանանք թէ Լիոնիմէջ մեռած է կէնճեան եղբայրներու մայրիկը, որուն աչքերուն ամպ լ– ցած էր ողբացեալ զաւկին՝ Կարոյի մահէն ի վեր (սպանուած վերջին պատերազմին մէջ)։

Մեր խորին ցաւակցութիւնները տառապա– կած մայրիկին զաւակներուն եւ պարագաներուն։

ՊԱՂԵՍՏԻՆի ղինադադարին համար Հռոդոսի մէջ կատարուած բանակցութիւնները յետաձգ– ուեցան մինչեւ հինդշաբթի, Մանկ միջնորդին ա– ռաջարկութեամբ, որպէսզի երկու կողմերը ժա– մանակ ունենան խորհրդակցելու իրենց կառավա– րութեանց հետ։— Լիբանանի վարչապետը հերքեց այն ղրոյցները թէ հաշտութեան բանակցութիւն– ներ կը կատարուին Իսրայէլի հետ։ «Լիբանան եր– բեք պիտի չբանակցի, առանց Արաբական Դաշ– նակցութեան անդամ պետութեանց կատարեալ հաւանութեան»։

ՄՈՍԿՈՒԱ. հրաւիրուեցաւ Լոնտոնի խորհր– դային դեսպանը, Պ. Զարուպին, խորհրդակցելու համար չարք մը հրատապ խնդիրներու մասին։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ կառավարութիւնը լուծեց ոս– տիկանութիւնը եւ ոստիկան – զօրքը, անոնց տեղ հաստատելով քաղաքապահ զօրք (միլիցիա)։

ՆՈՐ ՓՈԽԱՐՈՒԹԵԱՆ յաջողութիւնը ապա– հով կը համարուի պաշտօնական շրջանակներու մէջ։ Պետական արժեթուղթերը (3 % ռանթ) բարձրացան 64.30էն 72ի։ Ոսկին ծանր անկումներ կրեց։ Նախորդէմը, որ 5925 ֆրանք էր անցեալ հինդշաբթի, իջաւ 5650ի, զուիցերիական ոսկին կը ծախուէր 5400 ֆրանքի (375 ֆրանքի անկում եշ.էն ի վեր)։ Անգլիական ոսկին՝ 7325 ֆրանքի (անկում 600 ֆրանքի)։ Զոյլ ոսկին 797.500 ֆր.էն իջաւ 742.000 ֆրանքի։

ԻՏԱԼԻՈՑ կողմէ Ե. Միութեան յանձնուելիք մարտանաւի մը նաւազներէն տասը հոգի ձերբա– կալուեցան, ամբաստանուած ըլլալով թէ կ'ու– զէին պայթեցնել նաւը, որպէսզի Իուսերուն ձեռք չանցնի։ Հինդ հազար ուսանողներ ցոյց մը սարքե– ցին միեւնոյն մտադրութեամբ։

ԱԹԷՆԻ ոստիկանութիւնը ձերբակալեց հա– մալսարանի դաղտնի կազմակերպութեան մը վա– րիչը եւ 40 անդամներ, այն ամբաստանութեամբ թէ որոշած էին սպաննել երեք նախարարներ։ Կալանաւորներէն վեցը կիներ են։ Մեծաքանակ զէնք բռնուած է։

ՃԱՓՈՆի երեսփ. ընտրութեանց մէջ մեծա– մասնութիւն չհեղաց պահպանողականները (262 աթոռ 466ի վրայ)։ Ընկերվարականները չհեղան 49 աթոռ, համայնավարները՝ 36 եւն.։

Բրավչենկոյի դաջը

ԲՈՒՌՆ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐ ԱՌԱՋԻՆ ՕՐԷՆ ԻՍԿ

Ինչպէս հաղորդած էինք, երկուշաբթի օր սկսաւ նախկին բոլշեւիկ պաշտօնատարի մը՝ Վիքթոր Բրավչենքոյի բացած անուանարկու– թեան դատը՝ Փարիզի Lettres Françaises չաբաթա– թերթին դէմ, որ զայն ամբաստանած էր իբրեւ դաւաճան, առաքօս եւ գինով, անցեալ տարի հրատարակուած դրութեամբ մը։ Միեւնոյն առեն կ'ըսէր թէ ան չէ հեղինակը «Ազատութիւնն ընտ– րեցէք» դրքին, այլ Ամերիկացի մը, Սիմ Թոմաս եւ ինք միայն առարարութիւնը դրած է եւն.։

Դատավարութեան առաջին օրէն իսկ մթնո– լորտը փոթորկեցաւ։ «Տէյլի Մէյլ» կը գրէ թէ ամբաստանեալներէն Անտռէ Վուշմէր երբ նեղա– ցուցիչ հարցումներ եւ ծաղրական ակնարկներ կ'ուղղէր, Բրավչենքօ հակառակորդին վրայ խո– յացաւ կատղած, ռուսերէն բառեր արտասանելով, եւ քիչ մնաց իրար պիտի ծեծէին, բայց բարե– պատները միջամտեցին։

«ՄԻԼԻՈՆԱՒՈՐ ՄԱՐԴԻԿ ԻՆԾԻ ՊԻՍ ԿԸՄՏԱԾԵՆ»

Դատը կը վարէ Փարիզի 17րդ Պատժական Ատեանը, 10րդ դատարանի սրահին մէջ, որ ա– ւելի ընդարձակ է։

Ատեանը բացուած ատեն, նախագահը, Պ. Տիւրքէմ, կարդալ տուաւ ձախակողմեան չաբա– թաթերթին այն ակնարկները որ անուանարկու– թիւն կը համարուին։ Օրինակ,— «Կը պատահէր որ Բրավչենքօ խմէ մինչեւ առտու... Փախուստը հաճոյքի պատրւտ մըն էր իրեն համար։ Քանի մը ամսուան մէջ հազիւ վաթսուն անընթեռնելի էջերը կրցաւ թխել։ Բրավչենքօ չէր կրնար երեւալ, ո– րովհետեւ իր դրքին հեղինակը չէր» եւն.։

Ցետոյ խօսք տրուեցաւ Բրավչենքոյի, որ հե– տեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ, ռուսերէն.

— «Կասփատա, կասփատին (տիկիններ, պա– րոններ), ուրախ եմ որ կը դանուիմ Ֆրանսա, ժողովրդավար առեանի մը առջեւ։ Մ. Նահանգ– ները փրկեցին իմ կեանքս, դիս չյանձնելով Սո– վէտներուն։ Կը խնդրեմ դատաւորներէն հաստա– տել անուանարկութիւնը եւ բանսարկութիւնը եւ հրապարակ հանել անոնք որ ներքնահած են այդ դրպարտութիւնները։ Զորս տարիէ ի վեր ես խզած եմ կապերս խորհրդային կարգուսարքին հետ։ Եւ ասկայն կը սիրեմ իմ հայրենիքս։ Ես նախընտրե– ցի հեռանալ։ Միլիոնաւոր մարդիկ պիտի նա– խընտրեն ծեծի պէս ընել։ Ամբաստանիչ վկաներուն մէջ կան մարդիկ զոր կը ճանչնամ։ Եւ դիտեմ որ ինծի պէս կը մտածեն։ Ամէն մէկը պատանդ մը ձգած է Մ. Միութեան մէջ։ Շատերուն համար դառն հեղնութիւն մըն է այստեղ դալ ըսել բաներ որոնց չեն հաւատար։ Ինչ որ ըրի, ըրի բոլոր հայ– րենակիցներուս համար որոնք չեն կրցած փախչիլ, չեն կրնար բան մը ըսել, եւ պիտի տառապին։ Ը– րի բովանդակ աչխարհի համար։ Ես ինքս ալ թո– ռը եւ որդին եմ բանուորներու, եւ բանուոր եղած եմ։ Համարեալ կուսակցութեան անդամա– դրուեցայ հակառակ հօրս կամքին։ Ահա թէ ինչու ի վիճակի եմ յայտարարելու Կրեմլինի վարիչներուն թէ ժողովուրդը զրկեցին հոկտեմբերեան յեղա– փոխութեան արդիւնքէն։ Կրեմլինի վարիչները եւ իրենց դործակալները դողցան բոլոր ժողովուրդ– ներուն ազատութիւնը եւ խաղաղութիւնը։ Կ'ուզեմ ըսել աչխարհի բոլոր բանուորներուն թէ խորհր– դային վարչաձեւը իրենց թշնամին է։ Կրեմլինի մարդիկը բանուոր դասակարդին կայքներն են։ Կը հարցնեմ Ֆրանսացի համայնավարներուն,— իմ դատս ձե՞ր դատն է թէ Կրեմլինի։ Դուք Ֆրան– սացի հայրենասէրնե՞ր էք թէ ժողովուրդին թշնա– միները։ Ե. Միութեան մէջ երբ Կրեմլինի հրա– մանները կը դործադրէի, կը դողէին դիս։ Եւ ո– րովհետեւ այլեւս չդործադրեցի, դիս կը կոչեն դաւաճան, դող եւ ստահօս»։

Ցայտարարելէ վերջ թէ «որեւէ կապ չունի Մ. Նահանջներու դաղտնի ոստիկանութեան հետ», Բրավչենքօ բացատրեց թէ իրեն դէմ եղած դր– պարտութիւնները խմբադրած են խումբ մը հա– մայնավարներ, համաձայն Կրեմլինի հրահանգ– ներուն։

— «Եթէ Ե. Միութեան մէջ հրատարակէին, ոչ ոք պիտի հաւատար։ Ձեր վկաները ռուս ժողո– վուրդը չեն ներկայացներ, անոնք օրուան կարդու– սարքէն օգտուղներն են որոնք իւղոտ պատառներ կը ստանան։ Դուք չէք ճանչնար դանոնք։ Քաղա– քական Բիւրօն (Պոլիտբիւրօ) ընտրած է դանոնք»։

ԱՌԱՋԻՆ ՄԻՋԱԴԻՊԸ

Առաջին փոթորիկը պայթեցաւ երբ ակնարկ– ներ եղան Մոլիս Թորէզի դասալքութեան մասին։ Lettres Françaisesի փաստաբանը դիտել տուաւ թէ չեն կրնար հանդուրժել որ անարգուի Ֆրանսայի պետական դէմքերէն մէկը։

Ամբաստանեալներէն Քլոտ Մորկան, չաբա– թաթերթին տնօրէնը, փաստաբանելով իր թերթը, որ հիմնուած է Դիմադրական գործունէութեան առեն, յայտարարեց.

— «Ոչինչ կրնայ արդիլել մեզ ճշմարտու– թիւնը խօսելէ, ինչպէս ըրինք Դիմադրական պայ– քարին առեն։ Մենք իրաւունք ստացած ենք կա–

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԳԵՐՄԱՆԻԱՑԷն

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՏՕՆԵՐԸ ԹԹՈՒԹԿԱՐՏԻ ԳԱՂԹԱԿԱՑԱՆԻՆ ՄԷՋ

Միւնհէն, 14 Յունուար.— Մտադրած ըլլալով, այս տարի հայկական Ծնունդը անցընել բազմաթիւ ծանօթ հայրենակիցներու շրջանակին մէջ, օր առաջ ճամբայ կ'ելլեմ դէպի Շթուտ – կարտ։ Շոդեկառքը արտակարգ արագութեամբ կը սուրայ եւ մուքը չկոխած կը հասնինք Շթուտ – կարտի կայարանը։ Վակոնները դուրս կը թափին ամէն ազգէ ճամբորդներ, բեռնաւորուած պատուղի սակառներով, ուտելիքով եւ ըմպելիներով։ Անուշեղէնի եւ նուէրներու մեծ ու փոքր ծրարներով։ Ազատ չուկայի վերահաստատումով, 1949ի տարեմուտը Գերմանիոյ եւ հաւասարապէս օտարներուն համար, առատութեան եւ ազատ վայելքի շրջան մը կը բանար 1939էն ի վեր, անլուր զրկանքներու դառնութիւնը ճաշակելէն վերջ, հետեւաբար այս տարի բացառիկ չուքով, կերուխումով եւ խնդալաւառութիւններով կ'ողջունէին տօնական օրերը։

Շթուտկարտ, Գերմանիոյ դեղեցկագոյն քաղաքներէն է, պտղատու ծառերով, զալարազեղ անտառներով եւ այդիներով։ Հոս ալ չհիարարուրթիւնը մեծ թափով յառաջ կը տարուի։ Ուրախալի է որ, Հայերը լաւ անուն եւ համբաւ վաստկած են այս շրջանին մէջ, իբրեւ օրինապահ, աշխատասէր եւ ստեղծագործ ժողովուրդ։ Զնայելով իրենց անորոշ ապագային, անատոյդ վիճակին եւ տագրերի հանգամանքին, քաղաքին չուկային մէջ, շատ մը հայրենակիցներ, կրպակներ, արհեստանոցներ, մասնագիտութեանց եւ առեւտուրի վճառատուններ հաստատած են։ Բոլոր գերմանական կօշիկի վաճառատուններու ցուցափեղկերու վրայ ամխիւր կը փայլին հայ կօշկակարներու ձեռակերտ նմոյշները։ «Լակէր»ի կօշիկի արհեստանոցները գիշեր ցորեկ կը բանին։ Օրական 14—16 ժամ աշխատողներ շատ են, գործ հասցնելու համար։ Ամէն օր, մօտ 1500 զոյգ կօշիկ դուրս կ'ելլէ հայկ. կայանէն եւ մատչելի գիներով կը տրուի վաճառականներուն։ Տեղացի վաճառականներ անձամբ կուգան հայկ. կայանը, եւ հերթի կը սպասեն կօշիկ գնելու համար։ Միւնիխի չուկաներուն մէջ ալ, ցուցափեղկերու զարդ են հայ կօշկակարներու կօշիկները։ Անշուշտ պատիւ է հայութեան համար այս պարագան, իբրեւ վկայութիւն աշխատասէր ժողովուրդի, երբ ուրիշ տարագիր ազգեր՝ յաճախ հակապատկերը կը ներկայացնեն։

Երբ հանրակառքով գաղթականներին կը մօտենանք, չողշողուն լոյսերու տակ կը տեսնեմ, ճոխ զարդարանքը մուքի դրան, որուն առջեւ հայ ոստիկան պահակները, զուարթ կատակներով ներս մտնողներուն ինքնութիւնը կը ստուգեն, եւ հրամմեցէք «ախպէր ջան» ըսելով ճամբայ կը բանան։

Ներս մտնելով լակերէն՝ (տարագիրներու Հայնոցէն) հիացումով կը դիտեմ, հսկայ ծնօտածառը, չէնքին ճիշդ կեդրոնը, սիզապատճ կոթողուած հայկ. եռադոյնին մօտ, պճնազարդուած բիւրաւոր ելեկտրական լոյսերով ու բազմապիսի գեղեցկութիւններով։ Գաղթականներին հայ բնակիչները, Ս.Թման այս իրիկունը արտակարգ եռուզեռի մէջ էին։ Հարուստէն մինչեւ չեհին աղքատը անսպառ կը ծախսէր գնումներու համար, որպէսզի հայկ. Ս.Թումը, ըստ աւանդական – նահապետական օրէնքի, ճոխ եւ անպակաս ըլլար։ Հայկական փոքրիկ գիւղաքաղաք մը ներկայացնող այս լակերը, իր եկեղեցիով, դպրոցով, թատրոնով, ոստիկանատունով, դատարանով, ճաշարաններով ու չուկաներով, ցնծութեան եւ խրախճանութեան մէջ էր։ Ողջագուրումներ, շնորհաւորութիւններ, բաժակաճառեր, նուագ, երգեցողութիւն ամենուրեք։

—Քրիստոս ծնաւ եւ յայտնեցաւ, ձեզ եւ մեզ, մեծ աւետիս։ Այսպէս կը շնորհաւորեն իրար, Շուշան խաթունն ու Մարի հանըմը, լուսամուտ լուսամուտ։ այնպէս սիրալիր ձեռք սեղմումներ ուրախութեան եւ տխրութեան խառն արտասուքներով, այրերու եւ կիներու երիտասարդներու եւ երիտասարդուհիներու եւ մանուկներու միջեւ։

Տէր եւ Տիկին Զօր. Շէքէրճեան, իրենց ձեռքով նուէրները կը բաշխեն, մեր թխադէմ ու սեւաչուխ փոքրիկները՝ որոնց չատերուն ծննդավայրը եղած է, նախապէս զօրանոց եւ այժմ դերմանահայ ոտայագիրներու կեդրոն, այս յիշատակելի Գագէրը։

Տիկին Շէքէրճեան, աղնուաշուք եւ հայազգայ Ամերիկուհին, իր գլուխը հաւաքած անպէտքէն սանուհիները՝ մեղեդիներով Բիւսւսի ծնունդը կ'աւետեն, իւրաքանչիւր հայազգի սեւհագներուն՝ աղջիկ, երկրորդ խումբ մը, Դպրաց Դասի, «Մորհուրդ մեծ եւ սքանչելի»ով, տունէ տուն կը պտտի մինչեւ առաւօտ, ի վարձատրութիւն եկեղեցիի եւ վարժարանի, առատաձեռն նուէրներ ստանալով հայրենակիցներէն։

Ս. Մինուղի առտուն, Գրիգոր Մ. Վ. Շահ – լամեան հանդիսաւոր պատարագ կը մատուցանէ ի ներկայութեան խումբերամ հաւատացեալներու։ Հոգեպարար ժամերգութիւն եւ բազմաձայն արարողութիւններով կը թնդայ եկեղեցին։ Ոչ միայն Շթուտկարտէն, այլ ուրիշ քաղաքներէն հայ ժողովուրդը փութացած էր ներկայ ըլլալու։ Ջերմեռանդ հաւատացեալները, տժգուկ աչքերով եւ սրտաբուխ աղօթքներով կը պաղատէին առ Աստուած որ սա գոնէ վերջին տարին ըլլայ հայերու տարագիրի հանգամանքին եւ անատոյդ վիճակին։ Մոմերը վառած տունս, իմ չրթներէս ալ աղօթքի նոյն մրմունջները դուրս թռան։

Հայու հիւրասիրութիւնը առակի կարգ ած – ած է։ Եկեղեցիէն վերջ երբ խումբ խումբ հաւատացեալներու թափորը դուրս կ'ելլէ, իրար ճաշի հրամցնելու մրցակցութիւնն է որ կը սկսի։ Զեռքէ ձեռք կը խլուին հեռաւոր շրջաններէն եկած հայրենակիցները, հիւրասիրուելու համար։ Զիս ալ կը շրջապատեն ծանօթ բարեկամներու տասնեակ ընտանիքներ,— Մաքս, կը վշտանանք եթէ մեզի չգաս։ Վէճը եւ մրցումը կը վերսկսի։ Բոլորին ալ գոհացնելու համար, կը խոստանամ ամէն մէկուն անխտիր այցելել։

Հակառակ տարագիրի նեղ սենեակներ ըլլալուն, անթերի մաքրութիւն, գորգեր, կապերտներ, ձիւնասպիտակ սաւաններ, ձեռակերտ կարասիներ, ճոխ ու օրհնուած սեղաններ, հին նահապետական առատութեամբ, գինին եւ օղին առատ, խորովածներով, տապակած սաղերով, համադամ աղանդերներով եւ խմորեղէններով, որոնց չուրջ հաւաքուած են հայ ընտանիքները, հարսերով, թոռներով, չէն ու զուարթ։ Բաժակաճառեր, մաղթանքներ, երգեր։

Ինչ մը գլուխները տաքցուով, ամէն մէկը կը սկսի դրուագներ պատմել Ս. Մխիթեան «դրախտ»ային բարքերէն ամէնէն զուարճալին էր «եօթա դնալու» պատմութիւնը կարապետ աղային։

— « Հին հայրենադարձ մը, երեսնի իր աշխատած դրծատան տնօրէնին ներկայանալով կը բողոքէ թէ, ստացած ռոճիկը չի բաւեր ընտանիքին ապրուստին.— Տէ կորի, ինչ անեմ, էս էապէս է, «եօթա դնալու » է։ Երեւանի այս նոր լեզուն լաւ չհասկցող մեր հայրենադարձը, դուրս կ'ելլէ, եւ կը խորհի որ «եօթա դնալը», դողալ է, եւ նոյն դործատունէն իսկ կտոր մը կաշի վերցնելով, կը ծախէ եւ կ'ապրուի։ Քանի մը օր վերջը ամա – զուրս ըլլալով, գործի ընկերները կը հարցնեն,— ռոճիկդ ստացա՞ր, Կարապետ աղա։— Պէտք չու – նիմ ռոճիկէ, «եօթա դնալը» աւելի չահաբեր է,

ԿԵՂԾԻՔԻ ԱՍՊԵՏԸ — Բ.

Պ. Աբէլ (Կայէն), յաճախ կը խօսիք Դաշնակցութեան «Քրքասիրութեան», նոյնիսկ «Քրքուքեան» մասին։ Կեղծիքի մարմնացում, ո՞վ է Քրքասէրը, Դաշնակցութի՞ւնը, որ իր ամբողջ գործունէութեան ընթացքին, իրական փաստերով ապացուցած է իր դիրքը Թուրքերու հանդէպ, թէ ձեր հանապազօրեայ բոլշեւիկ կուսակցութիւնը։ Ան իր իշխանութեան առաջին օրէն — ցարդ հովանաւորած է Թուրքերը։

Ո՞վ էր, որ էնվէր – Թալէաթ դահիճներու հետ կը բանակցէր, կը խրախուսէր զանոնք Պերլինէն, Մոսկուա, Դաշնակցութի՞ւնը թէ սովետական իշխանութիւնը։

Ո՞վ էր որ 1920ին Բագուի մէջ գումարեց մահմետականներու համագումարը էնվէր եւ Նուրի փաշաներու եւ ընկերներու ամիջական գործակցութեամբ։

Ո՞վ էր որ Քէմալին օգնեց զէնքով, դրամով, դիւանագիտական սեղանիներու շուրջ, Դաշնակցութիւնը թէ Սովետական իշխանութիւնը։

Ո՞վ էր որ Մոսկուայի եւ Կարսի դաշնագրերով (1921)ի Հայաստանը ողջակէզ ըրաւ Թուրքիոյ, Դաշնակցութի՞ւնը թէ Սովետական իշխանութիւնը։

Ո՞վ էր որ 1924ին Լոզանի մէջ օգնեց Թուրքի վերազարթումին, Դաշնակցութի՞ւնը թէ Սովետները։

Ո՞վ էր, որ Թուրքերու գործը յաղողցնելու համար եւ հայկական Օճախը ջուրը ձգելու համար յայտարարեց թէ պատրաստ է Հայերը փոխադրելու կուբանի շրջանը, Դաշնակցութի՞ւնը թէ Սովետական իշխանութիւնը։

Ո՞վ էր որ յայտարարեց թէ Քրքահայ հարց դոյութիւն չունի, հայկական դատը կարգադրուած է։ Սահմաններու խնդիրը լուծուած (Ալ. Միասնիկեան) Դաշնակցութի՞ւնը թէ Սովետական իշխանութիւնը։

Ո՞վ պատուհասեց Վրաստանի Հ. Ց. Դ. կազմակերպութիւնը ճէմալ փաշայի սպանութեան առթեն, Դաշնակցութի՞ւնը թէ համայնավարները։

Ո՞վ է հայկական հարցի պահանջատէր չարուեցնակ, Սովետները թէ Դաշնակցութիւնը։ Մոս – կուան ե՞րբ լուրջ վճռած մը կատարեց, Հայկական Հարցը արծարծելու համար։

Ո՞վ էր որ Արտահան եւ Կարսը Վրաստանին կը նուիրէր։

Ո՞վ էր, որ Կարսի դաշնադրով Նախիջեւանը նուիրեց Ազրբէջանին, Ղարաբաղը, տուաւ Ազրբէջանին, հակառակ Նուրիմանովի (Ղորղրդա – յին Ազրբէջանի առաջին վարչապետ) եւ Սովետական Հայաստանի վարիչներու յայտարարութեանց թէ Ղարաբաղը Հայաստանի անբաժան մասն է։

Հապա Լոռին, Ախալքալաքը, լեռնային գանձահարկ։ Ո՞վ էր որ դրացիներուն պարգեւեց զանոնք, Դաշնակցութիւնը թէ «Հայ ժողովուրդի լաւագոյն բարեկամ» Սթալինը։

Ո՞վ էր որ Բրէստ – Լիտովսքի մէջ վաճառեց Թրքահայաստանը 1918ին։

Ո՛ր մէկու մասին խօսիլ. այնքան շատ են փաստերը։ Ո՞վ է Թրքասէր Դաշնակցութի՞ւնը թէ Ղորղրդային իշխանութիւնը։

Ի դուր կը պղտորէք ջուրերը, ձեր ցնդաբանութիւններով։ Դուք այսօր նոյն ոդիով չարունակում էք ընկեր մնալ Թուրքին։ Ի՞նչ էք ասում դուք,— նոյնը ինչ որ Թուրքերը։ Տարիներ շարունակ Թուրքը մեղադրում էր Դաշնակցութիւնը, այսօր դուք մաեւ ձեզի հետ Պ. Տօնապետեանը, Աբտակ Դարբինեանը ճիշդ նոյն բաներն էք կրկնում։ Ինչ տարբերութիւն ձեր կամ մեկ Ահմետի ու Հիւսկլինի միջեւ։

Զաւամեալ ծերուկ մը, արդէն հոգին դժոխքին յանձնած, 60 տարի վերջ խորհրդածութիւններ եւ մեկնութիւններ կուտայ։

O sancta simplicitas...

Թուրքին դիւր գալու նոյն քաութեամբ դուք եւս, անպատասխանատու դերասանուհի Ալիքսանեանի եւ ամուսայ Արտակ Դարբինեանի ձայնակցութեամբ կրկնում էք ճիշդ նոյն «փաստերը» ինչ որ Թուրքերը։

Կեղծիքի տոպրակ, չէ՞ք տեսներ Հայոց ողբերգութեան վերջին 30ամեակի դէպքերը, չէ՞ք նշմարեր քուն պատասխանատուները հայկական ողբերգութեան։ Արդէն վաստակները, հզօր են, դերի, հոգիով ստրուկ – ընդունակ են միշտ հզօրը տղջ ըլլայ մեր մէնջը որ խրատեց զիս։

Յաջորդ օրը, խաչը ջուրը նետելու աւանդական արարողութիւնը կատարուեցաւ, որու քովքեցքին մեր հայորդիները, կը պայթեցնէին պայթուցիկներ որոնք թնդանօթի պէս գոռալով կը ցնցէին ամբողջ գաղթականը։ Իսկ խաչին «քաւորութիւնը» խլելու մրցումը տեսնելու արժանի էր։

Մինչ ամբողջ ճամբարը, տօնական օրերու ցնծութեան մէջ, պահ մը մոռցած իրենց բազմատանջ անցեալը, իրենց հեռաւոր սիրելիներու վիշտն ու կարօտը, անհոգ ու ուրախ կը խայտային, ծերունազարդ հայրեր ու մայրիկներ աղի արցունք թափելով՝ կը հաշտցնէին.

— Որդեակ, ասա ինչ խաբար, մեր մեծաւորներից, դեռ որքան ժամանակ օտար հողի տակ պիտի մնանք։ Մեր պաշտպան գթասիրտ Մարիկանը ե՞րբ մեզ պիտի փոխադրէ։

Թէեւ ինքնաբաւ, պէտք է ըսենք որ, գաղթականի մեր հայրենակիցներուն վիճակը տանելի չէ։ Անտարոյդ ապագայի մղձաւանջը մէկ կողմէ, փոքրիկ սենեակներու մէջ 6—7 անձ խճողուած ապրելու տանջանքը միւս կողմէ կը ծանրացնեն իրենց վիճակը։

Կարելի չէ չյուզուիլ դիտելով սեւաչուխ օրիորդներու եւ պատանիներու աչխոյժ ու զուարթ դէմքերը։ Անոնք կրթայիկ դառնալ եւ հրաշքներ գործել ազգին համար, իսկ օտարութեան մէջ, անտարակոյս պիտի ճուլուին եւ կորսուին։

Գնահատելի են, ճամբարին կարգապահութիւնը, մաքրութիւնը, մշակոյթով, գեղարուեստով, մանուածիտութիւններով բերրի կեանքը, չնորհիւ, բանիմաց, փորձառու եւ բարեխիղճ դեկավարներու, Ազգ. կեդր. կոմիտէի նախագահին ու ընկերներուն անխոնջ աշխատանքին։ Երանի թէ մեր յետամնաց Միւնիխը՝ իր պատակուած կոմիտէով, ապազգայնացած դեկավարով, օրինակ առնէր Շթուտկարտի ճամբարէն եւ անոր առաջնորդներէն։

Շթուտկարտի գաղթականի, զուտ հայկական, տաքուկ ու հաւաքազատ մթնոլորտին մէջ, ինչ որ տխուր տպաւորութիւն կը գործէ, երիտասարդներու մեծ մասին օտարախօսութիւնն է։ Նոյնիսկ եկեղեցիին մէջ, ուր հայերէնը արարողութիւն տեղի կ'ունենայ, նոր սերունդը ռուսերէնն կը փափայ։ Այս ախտէն վարակուած է նաեւ Միւնխէնը։ Եթէ յարգելի Պ. Մարտիկեան, չփութացնէ այս գաղութին այլուր փոխադրութիւնը — տեղաւորում հայախօս շրջաններու մէջ 4 — 5 տարի վերջ, շատ ուշ պիտի ըլլայ եւ մայրենի լեզուն խօսող Հայեր մատ վրայ պիտի համրուին։

ՄԱՔՍՈՒՏ ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ՖՈՏՈՆ ԼԵՒՈՆԻ

գլուխ ԺԶ.

ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ

Վերադարձը ալ բաղդ, իշխան ըլլալ, տուն ունենալ, ամուսնանալ, ու ամէն ինչ ալ՝ Ռիշելիոյ պատճառով։ Բոլորովին ապշած էի, չէի գիտեր թէ ինչ ընեմ։ Ինչո՞ւ ինծի այսքան բարիք կ՚ընէր այդ մարդը։ Ինչո՞ւ ինծի համար այսքան կը հոգար։ Ինչո՞ւ ինծի համար այսքան կը տառապէր։ Ինչո՞ւ ինծի համար այսքան կը վտանգէր։ Ինչո՞ւ ինծի համար այսքան կը զոհէր։ Ինչո՞ւ ինծի համար այսքան կը սիրէր։

Ես ալ կը սիրէի զինք, բայց ինչպէ՞ս կրնայի ապրիլ անոր հետ, որ ինծի համար այսքան ոճիրներ գործած էր։ Ինչպէ՞ս կրնայի ապրիլ անոր հետ, որ ինծի համար այսքան արիւն թափած էր։ Ինչպէ՞ս կրնայի ապրիլ անոր հետ, որ ինծի համար այսքան մարդ սպաննած էր։ Ինչպէ՞ս կրնայի ապրիլ անոր հետ, որ ինծի համար այսքան հոգի դժոխք ղրկած էր։

Ինչպէ՞ս կրնայի ապրիլ անոր հետ, որ ինծի համար այսքան ոճիրներ գործած էր։ Ինչպէ՞ս կրնայի ապրիլ անոր հետ, որ ինծի համար այսքան արիւն թափած էր։ Ինչպէ՞ս կրնայի ապրիլ անոր հետ, որ ինծի համար այսքան մարդ սպաննած էր։ Ինչպէ՞ս կրնայի ապրիլ անոր հետ, որ ինծի համար այսքան հոգի դժոխք ղրկած էր։

Ես ալ կը սիրէի զինք, բայց

Օր. ԹԱԳՈՒՀԻ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ
ԸՆԿ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԴԱՐԱԿԻՕԶԵԱՆ
Նշանուած
Ս. ԷՋԻԷՆ 1949 Յունուար 2

տուն կատու եւ Քրավչենքօն դաւաճան կոչելու» :

Միւս ամբաստանեալը, Վուրմսէր , աւելի բուռն արտայայտուելով, «վէպ, Թիաճոյ Թերթօն» կոչեց Քրավչենքոյի գիրքը :

— «Կը յայտարարեմ, պարոնները, Թէ նոյնքան անպատասխանելի է այդ գիրքը դրած ըլլալ եւ ատորարգել, քան դրել առանց ատորարգելու : Ինչ որ նախապատերազմեան «Մաթէն»ը ըսած էր քանի տարուան մէջ, խորհրդային կարգուսարքի մասին, Քրավչենքոյի ատորարգած գիրքը կը կրկնէ իր հաշուին» :

Յետոյ քանի մը հարցումներ ուղղեց Քրավչենքոյի.— Ինչպէ՞ս կը վերջանայ «Պուպրիկին տունը» :

Քրավչենքոյի փաստաբանը դիտել տուաւ Թէ հարցումը կապ չունի դատին հետ : Քրավչենքօ նեղուելով, ձեռքը զարկաւ սեղանին եւ ըսաւ Թէ դերասանութիւն խաղալու տրամադրութիւնն չունի եւ պատասխանեց :

Վուրմսէր.— Այս հարցումը կ'ուղղեմ, որովհետեւ այդ մասին երկար խօսուած է «Ազատութիւնն ընտրելի» գիրքին մէջ : Քանի որ Պ. Քրավչենքօ չի կրնար պատասխանել, կը նշանակէ Թէ ինք եւ պատասխանեց :

Վուրմսէր.— Այս հարցումը կ'ուղղեմ, որովհետեւ այդ մասին երկար խօսուած է «Ազատութիւնն ընտրելի» գիրքին մէջ : Քանի որ Պ. Քրավչենքօ չի կրնար պատասխանել, կը նշանակէ Թէ ինք չէ գրքին հեղինակը :

Յետոյ հարցուց Թէ Քրավչենքօ կրնա՞յ յիշել Տօսթոյեվսքիի կարգ մը յեղափոխական Թատերախաղերը : Նախկին բոլշեւիկը պատասխանեց Թէ « այս հարցումը Մոսկուական է» : Ապա բուռն մրջադէպ մը տեղի ունեցաւ երկու փաստաբաններու միջեւ : Քրավչենքոյի փաստաբանը, իզաւ , առիթէն օգտուելով հարցումներ ուղղելու համար Սթալինի, դերմանեւտուս դաշնագրի, Լեհաստանի բաժանման եւն. մասին եւ դառնալով ձախակողմեան չարթաթերթերին խմբագիրներուն, յայտարարեց.

— « Դուք ամբողջ Դիմադրական ճակատը չէք ներկայացներ : Շատ մը բարեմիտներ բաժնուեցան ձեզմէ : Ժան Փոլհան ստախօս կոչեց ձեզ: Շատ երկար տեւեց պոռոտախօսութիւնը :

Դատը չարունակուեցաւ երէկ, երեքշաբթի :

ՋԱՆի ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՍՐԱՑԼԻ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ երեսփոխանական ընտրութիւններ կատարեց երէկ, կազմելու համար առաջին ազգ. ժողովը : Ֆրանսական կառավարութիւնը որոշեց փաստօրէն ճանչնալ նորա կազմ պետութիւնը, որուն հետ բանակցութիւններ պիտի վարէ, իր աւանդական իրաւունքները պաշտպանելու համար :— Անդլիա դեռ կը ձգձգէ ճանաչումը :

ԿՐԸՆՈՊԼԻ քաղաքապետական ընտրութեանց մէջ համայնավարները չահեցան 14.265 քուէ , զօր. տը Կոլի կուսակիցները՝ 10.651, Երրորդ Ուժի (ընկերվարական, ժողովրդական, արմատական) թեկնածուները՝ 12.104: Համայնավարները կ'ուզենան 15 աթոռ, Երրորդ Ուժը՝ 12, Տը Կոլի կուսակիցները՝ 10:

ՀԱՐՍԱՆԻթի (ռուժոլ) 1219 դէպքեր պատահած են Ֆրանսայի մէջ, յունուար 1ին 10: (Անցեալ տարի նոյն ժամանակաշրջանին՝ 187):

ՀՈՒՆԴԱՐԱԿԱՆ կառավարութիւնը կը հերքէ այն լուրը Թէ «կապզուրման դեղահատներ» տուած են կարդինալ Մինձենթիի, խոստովանութիւններ կորզելու համար :

ԹՈՒՐՔԻՈՑ նոր դահլիճը նոր օրէնքներ պիտի առաջարկէ, պայքարելու համար ծայրայեղ հոսանքներուն, մասնաւորապէս համայնավարներուն դէմ:

ՋԻՆԱՍՏԱՆի համայնավարները հաւանեցան բանակցիլ, հաշտութիւն կնքելու համար : Հինդ հոգինոց պատուիրակութիւն մը նշանակուած է : Իրենց բանակը հազիւ հինգ մղոն հեռու է մայրաքաղաքէն (Նանքին) : Իրենց յառաջխաղացութիւնը չէ կասած : Առջի օր եօթը նոր քաղաքներ գրաւեցին :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

1949ի «ԳՈՑԱՄԱՐՏ» ՕՐԱՑՈՑՑԸ

Շաբաթական պլոք, 22 նոր նկարներով զարդարուած : Գին 130 ֆրանք :
Կրնանք թղթատարով ուղարկել : Franco 150 ֆր. , Դիմել M. Keusseyanի 11 Place d'Aix, Marseille :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

«ՍՕՍԵԱՑ ԱՆՏԱՌ»

ԱՀԱՐՈՆ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆի ԱՆՏԻՊ քերթուած – ներուն հատորը 400 ֆրանք : Նոյն հեղինակէն.— ՄԱԳԱԶԱԹՆԵՐ (սպառելու մօտ) 700 ֆրանք, ՊՈՀԵՄԱԿԱՆՔ 500 ֆրանք : Դիմել հեղինակին. — 17 rue Damesme , Paris (13):

Imprimerie DER AGOPIAN. 17 Rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

ՌՈՄԱՆի մէջ կը տօնուի Յունուար 29ին :

Այրի Տիկին Հայկանոյշ Քէպապճեան եւ զաւակը , Տէր եւ Տիկին Յորէն Քէպապճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Մ.Կրան Քէպապճեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկ. Յովսէփ Յովսէփեան եւ զաւակը (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Պօղոս Պօղոսեան եւ զաւակները (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Ղազարեան եւ զաւակները (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Մկրտիչեան եւ զաւակները, Ազատ Յակոբեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Թոմճարապեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Մանուկ Ֆէրմանեան եւ եղբայրները (Հալէպ), սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն մահը, իրենց հօրաքրոջ եւ մօրաքրոջ՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՎԱՐԴՈՒՀԻ ԹՈՒԽՄԱՆԵԱՆԻ
(Հայնեցի)

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը, հինգշաբթի Յունուար 27, ժամը 15ին : Հաւաքուիլ, Garcheի R. Poincaréի հիւանդանոցը : Մարմինը պիտի ամփոփուի Garcheի գերեզմանատունը : Կառախումբ առնել Gare St. Lazareէն, իջնել Garche:

Մանաւանդ մահազդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայ իրը այդ ընդունիլ :

Այրի Տիկին Նուարդ Շահինեան եւ զաւակները խոր կսկիծով կը ծանուցանեն մահը իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

Պ. ԶԱՐԵՀ ՇԱՀԻՆԵԱՆի

որ կնքեց իր մահկանացուն յետ երկարատեւ հիւանդութեան Chaumontի հիւանդանոցին մէջ :

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր չորեքշաբթի 26 Յունուար, ժամը 14ին , Chaumont - en – Vexin (Oise):

Մանօթ.— Autocar թիւ 21, Porte Maillotէն ժամը 9.45ին, իջնել Chaumont en Vexin :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Հմայեակ Մխիթարեան կը փնտռէ Քեռին Արսէնը Հայաստանի Թալինի շրջանի Ղըրտկիւրման գիւղէն : Բոլորուն անունները են Եսթեր եւ Սաթենիկ, եղբայրը Միսաք , կը կարծուի որ Միացեալ Նահանգները կը գտնուի : Տեղեկացնել 13 rue des Dominicains, Marseille:

ՀԸՑ- ՐՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ
ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիրը՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Բացուած է, ինն երորդ տարեշրջանի բաժանորդագրութիւնը : Ապրուստի յարաճուն սղութեան, թուղթի եւ տպագրութեան եւ փոխադրականի ծախքերու յաւելումը նկատի առնելով նոր բաժնեգին որոշուած է 1949 Յունուարէն սկսեալ՝

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԴԱՂՈՒԹՆԵՐ 500 ֆրանք :
ԱՆԳԼԻԱ , ՔԱՆԱՏԱ, Մ- ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ, Կիպրոս, Պաղեստին, Եգիպտոս, Հնդկաստան եւ իրաք 2 տոլար :
ՄՆԱՑԵԱԼ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ համար 600 ֆրանք :

Կը խնդրուի ՀԱՑ – ՐՈՑԺի բարեկամներէն , դիւրացնել մեր գործը, գտնելով նոր բաժանորդներ, եւ ծանօթացնել մեր թերթիրենց շրջանակին :

Ո եւ է դիմում եւ առաքում կատարել վարչական հասցէով,— ԽՈՍՐՈՎ ՎՇՏՈՒՒՆի (Nercessian Khosrow) , 17 rue Damesme — Paris (13):

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

Հողը

Հրատ. Սուրիոյ եւ Լիբանանի Գրողներու Միութեան : Սքանչելի արձակ մը (պատմուածքներ Մուսա Լեռնէն), երիտասարդ գրող ԵՒ. ՊՕՑԱՃԵԱՆէ, ընտիր տպագրութեամբ : Լաւագոյն կաղանդէնքը երիտասարդներու համար :
Դիմել ՑԱՌԱՋի : Գին 400 ֆրանք :

ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ Ի ՊԱՏԻՒ ԴԱՍԱԽՕՍՆԵՐՈՒ

եւ ծնողներու, կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՓԱՐԻԶԻ մասնաճիւղին կողմէ, կիրակի 6 Փետրուար, ժամը 3—8 Sociétés Savantesի յարակից սրահին մէջ, 6 rue Danton, métro Odéon:

ԾԱԽՈՒ Է կարի Սինկէր մեքենայ մը **31 K** բոլորովին նոր : Դիմել Ցառաջի :

ԸՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հ.Ց.Դ. «Եգիպտացի» կոմիտէի ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Sociétés Savantesի G. սրահին մէջ : Օրակարգ նախորդ ժողովին շարունակութիւնը : Ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՖՐ. Կ. ՅԱՋի Շրջ. վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ իր մասնաճիւղերը այս շաբաթ ժամը 3.30ին, Տիկին Գազազեանի բնակարանը, 6 rue St. Sulpice : métro Odéon :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Կապոյտ Յաչէի ընդհ. ժողովը՝ այս տւրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ընկերուհի Տիկին Ազատի Ամիրայեանի բնակարանը :

Հ. Ց. Դ. Րաֆֆի խումբի ժողովը այս չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Café Régentի վերնայարկը, métro Cadet: Շատ կարեւոր օրակարգ :

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբին անդամական ժողովը՝ այս հինգշաբթի Sociétés Savantesի մէջ : Կարեւոր օրակարգ : Հայերէնի դասընթացք ժամը 20—21:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Վասպուրականի Հայր. Միութեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Միութեան անդամ եւ ոչ անդամ բոլոր հայրենակիցները այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Café Noailles ներքնասրահին մէջ :

Կարեւոր օրակարգեր : Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն կը համարուի :

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ջերմապէս կը խնդրուի մեր բաժանորդներէն նկատի ունենալ հետեւեալ խիստ կարեւոր պարագաները .—

1.— Թերթին տարեմտեայ բաժնեգինն է 800 ֆրանք, վեցամսեայ :

2.— Տարեկանին գինը չենք նշանակած գինեբուլայտանն փոփոխութեան պատճառով :

3.— Պակաս ղրկուած դրամարները կը հաշուենք , արժէքին համապատասխան ժամանակով , նոր տակի հիման վրայ, օրինակ 1200 կամ 600 ֆրանքը ոչ մէկը տարեկան է, ոչ ալ միւսը վեցամսեայ :

4.— Առանց մասնաւոր նամակի տպատելու բոլոր պարտք ունեցողները Թող բարեհաճին փակել իրենց հաշիւները :

5.— Հետզհետէ պիտի դադրեցնենք անվճար Թերթերը :

ՋՈՒԹԱԿի ԵՒ ԴԱՇՆԱԿի ԴԱՍԵՐ

Ծանօթ երաժիշտ Ա. ՍԻՆԱՆԵԱՆի կողմէ
Դիմել՝ 5 Villa Nicolas, Epinay sur Seine

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՑԵ՛Ր
ՍՊԱՍԵՑԷ՛Ք
ՅՈՒՆՈՒԱՐ 29ԻՆ

Երբ Հ. Մ. Ը. Մ.ը կուտայ իր տարեկան մեծ պարահանդէսը LA PLAGEի (Ex Salon Sabatier)«Les Trois Grandes Salles» կոչուած գեղեցիկ սրահներուն մէջ :

ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՐԾ

Կ'ուզուին մեծ եւ ուժով կարի մեքենաներու վրայ իրենց բնակարանին մէջ աշխատողներ : Տեւական գործ եւ լաւ վարձատրութիւն : Դիմել Պ. ԹՈՎՄԱՍԵԱՆի, (Sud Est Récuperation) , 2 Chemins de la Promenade , Lyon (R.):

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆի ԱՆՏԻՐ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԵԱՆՑ

մասին տեղեկութիւն մը հրատարակած էինք Յունուար 14ին, իրաւագէտ Պ. Ս. Ափզարի խնդրանքով : Ի պատասխան մեզի ուղղուած հարցումներու, կը յայտարարենք Թէ ի վիճակի չենք ոեւէ լուսաբանութիւն հաղորդելու կամ պատասխանատուութիւն ստանձնելու : Դիմել ուղղակի վաստատական.— Dr. S. H. Apcar, Counsellor in Law ,The New Citizen Bank Bldg. Parsee Bazar Street, Fort. BOM – BAY (India):

ՄԱՐՍԷՅԼՑԻՆԵՐՈՒՆ
ՎԱՐՁՔԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ

Տանտէրներ եւ վարձակալներ, ձեր չէնքերուն վարձքին մասնագիտական քննութեան համար դիմեցէք՝

J. AKINIANի Ing. E. I. M.
Ingenieur - Conseil – Expert
74 Rue Marengo, Marseille
ժամը 17—19

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վեցամսեայ 800 ֆր., Արտ. 10 տոլ. կամ 3 աճգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 27 Janvier 1949 Հինգշաբթի 27 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N° 5755—Նոր շրջան Թիւ 1166 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՒԵԱՆ ԳԻՆ 6 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՅՍ Է՛Ջն ԱԼ ՓԱԿՈՒԵՑԱՒ

Շուտով գարուն մըն ալ կը թեւակոխենք : Բայց, ոչ մէկ նախանշան՝ հայկ. գարնանացանի մը: Ոչ մէկ յուսատու հեռանկար :

Հայկական Դատը անորոշութեան մատնուած է երկար տեւնի համար :

Նոյն Դաշնակիցներուն ջախջախիչ յաղթանակը ոչ իսկ ածու մը պարգեւեց մեզի: Դրացիներ – րուն բաշխուած հողերն անդամ համարուեցան խաղաղութեան եւ ապահովութեան գին: Փըր – կա՞նք: Նոյնիսկ այս ափերուն վրայ:

Գետերով հայկական արիւն հոսեցաւ պատե – րազմի բոլոր ճակատներուն վրայ: Առնուազն հա – րիւր հազար մեռեալ, վիրաւոր կամ հաշմանդամ:

Իսկ մեր բաժինը իբրեւ «հաւասար» ան – դամ Ա. Միութեան, անոր ստացած անհաշուելի հողային եւ նիւթական ւարքին, անսպառ հա – տուցումներէն.—

Շքեղաշուք տիտղոսներ: Քանի մը տասնեակ հազար չքաւորներ: Սթալինի խարդախ ժպիտը եւ խարուսիկ դռնքացէք մը: Ներքա՛ղք:

Եւ ահաւասիկ այդ մասին ալ չեն խօսիր այլ եւս: Ոչ Մոսկուան եւ Երեւանը, ոչ ալ իրենց ու – ղեկիցները :

Այս է՛Ջն ալ փակուեցաւ :

Որ եւ է վաւերական տեղեկութիւն չունենա – լով, կը զգուշանանք վճռական յայտարարութիւն – ներէ :

Բայց եւ այնպէս, դժուար է պատրանքներ անուցանել, երբ աչքի առջեւ ունինք անցեալ տար – ուան փորձը: Եւ մանաւանդ կարգ մը վերդիվիչ երեւոյթներ :

Երկու տարի առաջ, 1947ին խոստացած էին փոխադրել 70.000 տարագիրներ, որոնց 7000ը Ֆը – րանսայէն: Կէսը հազիւ կրցան տանիլ :

Անցեալ տարի Յունիս 25ին միայն 1022 հոգի փոխադրեցին Յունաստանէն, իսկ Օգոստ. 22ին 1020 հոգի՝ Եգիպտոսէն (երկրորդ կարաւանը որ յետաձգուած էր քոլէրայի պատճառով) :

Հազար հոգի ալ պուլկարահայ գաղութին խոստացած էին:

Ներեցէք իրենց ունեցած–չունեցածը ծախե – ցին: Քանի մը անդամ ալ բեռ կապեցին, աւետա – բեր յայտարարութեանց վրայ, ամբողջ տարուան ընթացքին :

Եւ առաւ մը ամէն բան ջուրն ինկաւ, կրկ – նապէս թշուառացնելով, մոխիրի վրայ նստեցնե – լով ամբողջ ընտանիքներ :

Այս բոլորին մէջ ամէնէն եղերական պատկերը կը ներկայացնեն Իրանի 15—20.000 հայ գիւղա – ցիները:

Դեռ անցեալ չաբթու էր որ Բարեգործականի կեդր. վարչութիւնը կը հաղորդէր թէ 5000 տո – լար եւս ղրկած է Թէհրան, այս դժբախտներուն «վերջին մասին տեղաւորման գործը աւարտելու համար»: Եւ կ'աւելցնէր.

— « Մեր Միութիւնը ասկէ առաջ 46.000 տո – լար յատկացուցած էր բազմահազար իրանահայ հայրենակիցներու հոգատարութեան եւ նոյն երկ – րին մէջ վերահաստատման գործին» :

Զեղչելով հանդերձ կամքէ անկախ դժուա – րութիւնները , այս կամ այն երկրին մէջ, անդին կը մնայ ապիկարութեան, անհեռատեսութեան , խարէութեան , չարաշահութեան եւ զեղծումնե – րու բեռ մը, որ երբեք չի կրնար պարակուիլ:

Եւ այժմ չարաշուք լռութիւն :

Կղպուած են ամէնէն չոայլարան բերաններէրը : Անոնք որ տէր–տիրական դարձեր էին Հայրենա – դարձի չարժումին, իրենց կռնակը տուած դանա – զան «լիազօր»ներու, այժմ կծկուած են իրենց պատեանին մէջ:

Այս տեսակէտէն եզական է Ֆրանսահայ Ներ – գաղթի կեդր. Կոմիտէին բռնած դիրքը :

Ոչ որեւէ նոր աւետիս, ոչ ալ, մանաւանդ , տարրական լուսաբանութիւն մը՝ 27 միլիոն Ֆր.ի հաշիւնեղու մասին :

Անշուշտ օր մը կը բացուի ամբողջ վարագոյ – րը, «լուսաւորելով» իւրաքանչիւրին դերը, — Բարեգործակա՞ն, կեդր. Կոմիտէ, Ներգաղթի լիա – զօր եւայլն :

Կը մնայ վերդովիչ հարցականը,— Հայրենա – դարձը պատահմո՞ւնք էր, միջնադա՞ր , թէ հիմ – նական ծրագիր :

Շ.

ԱՋԱ՛Տ ԵՒ ԱՆԿԱԽ ...

Հայը· պատուիրակութեան դիւանչին կը խնդ – րեն ծանուցանել թէ Ամենայն Հայոց կաթողիկո – սը հետեւեալ հեռագիրը ուղղած է Արտաւազդ արքեպիսկոպոսի.—

«Ամանորի եւ Աստուածայայտնութեան տօ – ներուն առթիւ չնորհաւորութիւններս ձեզ եւ Հայ – բապետական օրհնութիւնս մեր սիրեցեալ հօտին» :

★ Ծնունդի տօնին առթիւ, ռատիօ–Երեւան պատկերազարդ տեսութիւն մը պարզած է, չորեք – շաբթի , հայկական Ծնունդի խրճան գի – շերը, ինչպէս կը պատմեն Սուրիա – Լիբանանի թերթերը: Քանի մը հատուածներ՝ Պէյրութի « Ազդակ »էն.

— « Այսօր կապիտալիստական երկիրները ինչ որ մտացածին երեւոյթ եղող Քրիստոսի մը ծնունդը կ'ուզեն չահագործել, որպէս զի նք ծառա – յեցնելու իրենց չահերուն: Մարդկութեան եւ մա – նաւանդ աշխատաւոր բազմութիւններու կեղեքիչ կլիմակականները չեն մոռնար չպարտած ու այլան – դակ հաղուստներով քեմ դալու ևքարոզելուստուի եւ խաբեբայութեան մատացածին երեւոյթներ, ո – րոնք տեղի ունեցած են 2000 տարիներ առաջ : Գիտական եւ պատմական ոչ մէկ ճշմարտութեան հիմք, ապացուցանելու գոյութիւնը այս մտացա – ծին Հրէային, որ կոչուած է Աստուծոյ որդին: Ե – թէ այդպէս եղած է, հապա թէ ինչո՞ւ Աստուած թոյլ տուաւ որպէսզի խաչուի ամենանենգ ձեւով: Ձենք հաւատար, ու բոլորովին այլաբանական ե – րեւոյթ է Ցարութիւնը, որը կ'ուզեն տալ այս մտացածին մարդուն: Եկեղեցիներ ու տաճարներ կը կանգնեն, ծծելու համար տառապող մարդկու – թեան արդար աշխատանքը, չմոռնալով ծառայել նաեւ կապիտալիստական երկիրներու քաղաքական չահերուն» : Եւայլն:

Մոսկուայի տնտեսական ճակատը Արեւմուտքի դէմ

Ա. Միութիւնը եւ արբանեակ հինգ պետու – թիւնները յունուար 25ին պաշտօնապէս ծանուցին թէ իրենք ալ տնտեսական վերակազմութեան ծը – րագիր մը կազմած են, իբրեւ պատասխան Մար – շըլի ծրագրին :

Ձեկոյցը, որ միաժամանակ հաղորդուեցաւ արեւելեան Եւրոպայի մայրաքաղաքներուն մէջ , կ'ըսէ թէ Ա. Միութիւնը, Լեհաստան, Չեխոսլո – վաքիա, Հունգարիա, Ռումանիա եւ Պուլկարիա Խորհուրդ մը կազմած են տնտեսական փոխա – դարձ օգնութեան համար, քանի որ արեւմուտքը պայքար կը մղէ իրենց դէմ: Այս Խորհուրդը « տնտեսական փորձառութիւններ պիտի փոխա – նակէ եւ փոխադարձաբար պիտի տրամադրէ մասնագիտական օգնութիւն, հում նիւթեր, ու – տեստ, մեքենաներ եւն.»:

Իրազեկներ դիտել կուտան թէ ապեւելեան այս նոր միութիւնը,— « Մոլոթովի ծրագիր »— պիտի կազմէ տնտեսական կոմինֆորմ մը : Խորհուրդը հիմնուած է Մոսկուայի մէջ, գաղտնի ժողովի մը ընթացքին, երկու շաբթ առաջ:

Ինչպէս կ'երեւայ, Եուկոսլաւիան դուրս ձգ – ուած է այս վեցանդամ ճակատէն, քանի որ Թիթօ եւ իր գործակիցները բանադրուեցան իբրեւ «հա – կայեղափոխական»: Կարծողներ կան թէ վեց հա – մայնավար դաշնակիցները աւելի խիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնեն, տնտեսապէս պաշարելով Եու – կոսլաւիան: Ա. Միութիւնը եւ Լեհաստան վեր – ջերս որոշեցին կրճատել իրենց առեւտրական դրութիւնները այդ երկրին հետ, առաջինը 7/8, երկրորդը 2/3 համեմատութեամբ: Չեխերը եւ Հունգարիները տակաւին չեն հաղորդած իրենց որոշումը : (Չեխոսլավաքիա մեծ քանակութեամբ հում նիւթ՝ երկաթ, հանածոյ, կապար եւն. կը ստանար Եուկոսլաւիայէն, Հունգարիա՝ նոյնպէս : Ա. Միութենէն վերջ, Թիթօյի երկիրը իր երկրորդ լաւագոյն յաճախորդն էր) :

ՍՐԵՒՄՈՒՏՔՆ ԱԼ՝ ԻՐ ԿԱՐԳԻՆ

Պ. Պէվին, Անգլիոյ արտաքին նախարարը , չատ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ Գչ. օր, Ջերմա – պէս պաշտպանելով Արեւմտեան Միութեան ծրա – գիրը: Բացատրեց թէ վճռած է առաջ, վերջնական եւ յաւէրժական հիման մը վրայ դնել եւրո – պական Միութիւնը, պաշտօնը ձգելէ առաջ:«Կ'ու – զեմ գործնական կազմակերպութիւն մը եւրոպայի

Շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ

Քրավչենկոյի դաւը

ՆՈՐԻՆ ՅՈՒԶՈՒՄՆԱԼԻՑ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐ

Երեքշաբթի օր չարունակուեցաւ Քրավչեն – քոյի բացած դատը՝ հետզհետէ աւելի տաքնալով: Այս անդամ լսուեցան Lettres Françaises-ի ներկայա – ցուցած վկաները: Քրավչենքօ աւելի քան չորս ժամ պայքարեցաւ անոնց դէմ, պնդելով իր ըրքով կատարած մերկացումներուն վաւերականութեան վրայ: Մանաւանդ կատղած էր երկու վկանե – րու դէմ, Ֆէռնան Կոնիէ, համայնավար երես – փոխան եւ նախկին նախարար, եւ Փիէռ Քուր – թատ, խմբագիր «Իւմանիթէ»ի :

Նիստը բացուած առեն, Քրավչենքոյի փաս – տաբանը հարցուց ամբաստանեալ Քլոտ Մորկանի թէ ե՞րբ եւ ի՞նչպէս իմացաւ իր հրաւիրած խոր – հրդային վկաներուն գոյութիւնը, անունները եւ հասցէները :

— Շատ պարզ է, պատասխանեց չաբթա – թերթին խմբագիրը: Ա. Միութիւնը փակ երկիր մը չէ: (Երիտասարդ կին մը խնդացած ըլլալով, նախագահը կարգի հրաւիրեց զայն): Ա. Միու – թեան մէջ թղթատար կայ, հեռագիր եւ հեռա – ձայն կայ, եւ ես չատ մը խորհրդային գրողներ կը ճանչնամ:

— Բայց ի՞նչպէս իմացաք այդ անունները : ե՞րբ անճնապէս տեղեկացաք անոնց տալիք վկա – յութեանց:

ՎԿԱՆ.— Ձեմ դիտեր թէ ճիշդ ու ճիշդ ինչ պիտի ըսեն· բայց դիտեմ որ Քրավչենքոյի դէմ պիտի խօսին :

Փաստաբանը կրկնեց իր հարցումները, նեղը դնելով վկան, որ յանկարծ հարցուց·

— Քրավչենքօ ո՞րկէ դաւ այնքան թուղթ, մէկ անդամէն հարիւր հազար օրինակ տպելու համար իր դիրքէն, երբ Ֆրանսացի գրագէտները թուղթ չունին :

Այստեղ մէջամտեց Քրավչենքոյի փաստաբա – նը, Իշաո.

— Ներողութիւն, Տիկին Էլսա Թրիոլէ (հա – մայնավար) անգամ մը կը պատմէր թէ համայ – նավար հեղինակներու դիրքերը չեն ծախուիր: Թերեւս ասոր համար է որ թուղթ չունին :

Առաջին վկան էր Պ. Մարթէն Շոֆիէ, նա – խագահ գրողներու ընկերակցութեան եւ աչխա – տակից Lettres Françaises-ի, որ կ'աճապարէր, ո – րովհետեւ Հունգարիա պիտի երթար, կարդինալ Մինձենթիի թղթածրարը քննելու համար: Վկան պարզապէս յայտարարեց թէ այդ չաբաթաթեր – թը «անկարող է զրպարտութիւնները կատարելու»: Մինեանոյն առեն խոստովանեցաւ թէ չատ մը աչ – խատակիցներ որոշած են բաժնուիլ:

Երկրորդ վկան, Կոընիէ, որ կը պարծենայ իբրեւ «հացթուխ – բանուոր», ձեռքին տակ ունէր Քրավչենքոյի դիրքը, «Ազատութիւնն ընտրեցի» , եւ երկուքուկէս ժամ ընթերցումներ կատարեց , ապացուցանելու համար թէ ան չէ հեղինակը: Դիրքը կը բաղկանայ 620 էջերէ ,դեռ մէկ երրորդն անդամ չէր վերջացուցած: Այս առթիւ հարցուց թէ Քրավչենքօ ի՞նչպէս կը յիշէ կարդ մը խօսակ – ցութիւններ, երբ հազիւ ութ տարեկան էր: Ք – րավչենքօ տեղն ու տեղօք պատմեց ամէն բան , սկսելով իր հօրը ձերբակալութենէն:

Վկան, որ երեք չաբաթ Ռուսաստան դտնուած է, 1933ին, կ'ուզէր համոզել թէ աւելի լաւ կը ճանչնայ Ա. Միութիւնը քան Քրավչենքօն : Այս առթիւ փորձեց մեղմացնել ծանօթ «մաքրագոր – ծումները», բայց Քրավչենքօ բացագանչեց .

— Այդ բոլորը ինծի համար կը ներկայացնեն ջարդուփշուր ակռաներ, ծեծ ու փէտ, ղրկանք – ներ, անքուն գիշերներ ...

ՎԿԱՆ.— Ամբողջ ռուս ժողովուրդը համա – ձայն է մաքրագործումներուն :

ՔՐԱՎՉԵՆՔՕ.— Այո, յեղափոխութեան ախոյ – եան կը համարէին Պուխարինը մինչեւ այն օրը որ Քաղաքական Բիւրօն զայն խարանեց իբրեւ լրիւրչ վամբիր մը :

Վկան բաւ թէ Ա. Միութիւնն էրոր փրկեց աչխարհը:

ՔՐԱՎՉԵՆՔՕ.— Ռուս ժողովուրդն էր որ չահեցաւ պատերազմը իր աչխատանքով, արիւ – նով, արցունքով, տառապանքներով, հայրենասի – րութեամբ եւ զոհաբերութեամբ: Վրան բաց առած մըն է ըսել թէ խորհրդային կարգուսարքն էր որ չահեցուց պատերազմը :

Այս տեղ երկու կողմի փաստաբանները բուռն

մէջ ուր դադրինք անդլիացի եւ Ֆրանսացի, իտա – լացի կամ պելժիացի ըլլալէ , այլ ըլլանք Եւրոպա – ցի, վարելու համար եւրոպական քաղաքականու – թիւն մը աչխարհի նոր կացութեան համեմատ » :

ԿԵՂԾԻՔԻ ԱՍՊԵՏԸ

(Գ. եւ վերջին մաս)

Հայրենասէր Աբէլ, Ստալինեան սահմանա–դրութեան յօդուած 17ը թոյլ կուտայ, որ իւրա–քանչիւր դաշնակից հանրապետութիւն ազատօրէն հեռանայ Խորհրդային Միութենէն: Դուք, անկեղծ եւ պարկե՛շտ ամենապէս, կը հաւատա՞ք ատոր, Հայաստանը կրնա՞յ մէկ օր հեռանալ Խ. Միութե–նէն եւ եթէ հեռանայ, ի՞նչ դիրք կը բռնէ Մոս–կուան: (Բարեհաճեցէք կարդալ նաեւ այդ յօդ–ուածին 14րդը եւ պատասխան ստացած կ'ըլլաք Հայաստանի «ազատ եւ անկախ» ըլլալու մասին, քիչ մը բան եւս սորված կ'ըլլաք):

Կեղծիք չէ՞ այդ կէտը Ստալինեան սահմանա–դրութեան մէջ եւ դուք, որ ամէն վայրկեան ճըշ–մարտութիւն կը փնտռէք, չէ՞ք տեսներ կեղծիք հոն: Ինչո՞ւ երբեք փորձ չըրիք բողոքելու:

Քա՛ջ Աբէլ, չարունակ կը խօսիք անդլիա–կան, մանաւանդ ամերիկեան աշխարհակալու–թեան մասին, սակայն ինչո՞ւ երբեք չէք խօսիր Սովետներու մասին: Եթէ անկեղծ եւ պարկեշտ մարդ էք, ըսէք. Խ. Միութեան ո՞ր հանրապե–տութիւնը կամովին միացաւ Սովետներուն, Ուք–րայնա՞ն, Հիւսիսային Կովկա՞սը, Ազրբէյջա՞նը, Վրաստա՞նը, Հայաստա՞նը եւ ուրիշ հանրապե–տութիւններ: Կամ Լիթուանիա՞ն, Էսթոնիա՞ն, Լեթոնիան իրենց յօժար կամքո՞վ միացան Մոս–կուային: Անշուշտ լուր ունիք որ սովետական կարմիր բանակը զինու զօրութեամբ միացուց այդ երկիրները Մոսկուային: Վերջին պատերազմի ժամանակ իրենց ազատ կամքո՞վ էր որ Խ. Միու–թեան «հովանաւորութիւնը» ընդունեցին Ռումա–նիան, Պուլկարիան, Հունգարիան, Եուկոսլա–ւիան, Ալպանիան, Չեխոսլովաքիան: Գիտէք ան–շուշտ, Սովետները իրենց «ազահութեան» հա–մար (ինչ զարմանալի երեւոյթ, աշխարհի մէկ վեցերորդին տիրացած, հսկայ բանակով վա՛խ ունի Ֆինլանտային կամ ուրիշ նմանօրինակ երկիր–ներէ) կը տեսնեն նոր երկիրներ «հովանաւորել»: Դուք, վարպետ քարոզիչ սուտի եւ կեղծիքի, աշ–խարհակալութիւն չէ՞ք տեսներ ատոր մէջ: Ան–շուշտ կարդացած էք Մեծն Պետրոսի կտակը: Կարմիրները նոյն կտակին ժառանգորդները չե՞ն: Ինչո՞ւ մէկ օր փորձ չըրիք այդ մասին խօսելու:

Դուք որ այնքան կը սիրէք Հայաստանը — ի հարկէ սովետական —, երբեք չմտածեցի՞ք անոր ներքին սահմաններու ընդարձակման մասին: Անշուշտ գիտէք, որ Խ. Հայաստանի անբաժանելի կարգ մը հողամասերը, մեծ մասով հոն հայ բը–նակչութեամբ, զաւուած են մայր երկրէն եւ կը–ուած Վրաստանին կամ Ազրբէյջանին: Ինչո՞ւ մէկ օր փորձ չըրիք այդ անիրաւութեանց դէմ խօսե–լու: Դուք որ ճշմարտութիւնը կը սիրէք, դուք որ «Հայաստանասէր» էք, ինչո՞ւ օր մը բողոքի ձայն չբարձրացուցիք:

Հարցում մը եւս.— Եթէ պատահի որ Սովե–տական վարչաձեւը փոխուի եւ մէկ ուրիշ Ռու–սաստան, բսենք ժողովրդավար, տիրէ Հայաս–տանին եւ հայկական ուրիշ հոսանք մը, դուք նո–րէն «Հայաստանասիրութենէն» պիտի խօսի՞ք: Չեմ հաւատար, ձեր ընկերները ամէն տեղ, նոյն–պէս Հայաստանի մէջ դաւեցին իրենց կառավա–րութեան, եւ ծառայեցին միայն համայնավարու–թեան: Կը վախնամ, ինչպէս անցեալի մէջ, նոյն–պէս ապագային «պուրժուական», «ֆաշական», «չովինիստ» եւ այլ ածականներով հրապարակ իջնէք եւ ձեր «Հայաստանասիրութիւնը» ցնդի օ–ճառի պղպջակի պէս:

«Անհատական ձեռնարկի» խմբագիր, դուք որ օրն ի բուն «մատնութիւններ» կը վերապրիք Դաշ–նակցութեան, ի՞նչպէս կը մոռնաք ձեր նախորդ եւ ներկայ թերթերուն մատնութիւնները: Ո՛րքան դղրդելի փաստեր «Ժողովուրդի» մէջ: Եւ ուրիշ կերպ չէր կրնար ըլլալ: Համայնավար կուսակցու–թիւնը ուռճացեր է մատնութեան վրայ: Լենին ին–քը կ'աղաղակէր թէ «իւրաքանչիւր համայնավար կամ ուղեկից կամ մատնիչ պէտք ըլլայ, այդ պատիւ է իրեն համար: Դաշնակցու–թեան բարոյականը բոլորովին տարբեր է: Հա–մայնավարը միջոցներու մէջ խտրութիւն չի դներ իր նպատակին հասնելու համար, այդ դուք չատ լաւ գիտէք, Աբէլ «աղբար»եւ սակայն երբեք փորձ չըրիք դիմակազերծ ընելու այդ ստորին արա–մադրները: « Նմանն զնմանն սիրէ»:

Գիտեմ, պատէ –պատ պիտի զարնուիք, պիտի խուսափիք պատասխանելէ, սակայն թող հանրու–թիւնը դատէ ձեզ եւ Դաշնակցութիւնը:

ՀԱՑԱՏԱՆՑԻ

ՕՐԱԿԱՆ ՎԵՑ ՖՐԱՆՔՈՎ, ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ 800 ՖՐԱՆՔՈՎ, ՏԱՐԵԿԱՆ 1500 ՖՐԱՆՔՈՎ ՊԻՏԻ ԿԱՐԴԱՑ ՏԱՍԸ ՀԱՏՈՐ ԳԻՐՔ, ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐԸ 30 ՖՐԱԿՆՈՑ: ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԽ ՑԱՒԱՋԻՆ:

Նոյի Տապանը գտնուա՞ծ է

72 լեզուներով 7842 այլազան պատմութեանց նիւթ ծառայելէ վերջ, Նոյի Տապանը այսօր վերս–տին ի պատուի է միջազգային կեանքին մէջ: «Լսօչիէթէա Փրէս»ի Անգարայի թղթակցին հա–մաձայն, Արարատ լերան վրայ գտնուած են Նոյի Տապանի հետքերը: Չնորհիւ բացառաբար տաք ամառի մը, որ հալեցուց դարերով քարացած սա–ռը, տապանին բեկորները մէկտեղ ելած են:

Երկար տարիներ ի վեր ճամբորդներ կ'ըսէին թէ լերան վրայ կը տեսնուէին բաներ մը որոնք տունի կամ նաւու կը նմանէին:

Անցեալ Սեպտեմբերին Փիւրտ ազարակապան մը, Մէհմէտ Բաշիտ, երբ լերան գագաթին, (5165 մեթր) երկու երրորդը հասած էր, աչքին կը զար–նէ բան մը զոր մինչեւ այն տեղ երբեք տեսած չէր, թէեւ բազմաթիւ անգամներ բարձրացած էր լեռը: Երբ դիւղացին բարձրացաւ լեռնակի մը վը–րայ, նաւու ցուկի նման բան մը տեսաւ, հողէն դուրս ցցուած: Նաւուն առջեւի մասը բոլորովին մէկտեղ ելած էր, մինչդեռ ետեւի կողմը կարծրա–ցած հողին մէջ կը խրէր, սակայն չրջադիծը նա–ւու մը երեւոյթը ունէր: Ցուկը բնակարանի մը մեծութիւնը ունէր:

Աստուածաչունչին, նաւը որուն մէջ Նոյ եւ իր ընկերները Ջրհեղեղէն կը փախչէին, երեք կա–մրջակ ունէր, 150 մեթր երկայնութեամբ, 25 մե–թր լայնութեամբ եւ 15 մեթր բարձրութեամբ:

Եւ քանի որ այս մեկուսացած չրջանին որեւ Թրքական, ռուսական եւ իրանեան սահմանագիու–խը — լուսանկարչականգործիք գոյութիւն չունի, ոչ մէկը կրցած է լուսանկարել եւ հետախոյզներու խումբ մը Անգարայէն հոն մեկնած է բացառիկ վաւերագիրներ բերելու այս զարմանալի գիւտին առթիւ:

★ Ամերիկայի ուսուցչապետներէն Ֆէսէն – տըն, 1923ին ուսումնասիրութեամբ մը կը բա – յատրէր թէ չատ մեծ եւ լայնածաւալ Ջրհեղեղ մը ողողած է Ճունաստանէն մինչեւ Մոնկոլիա: Այս ազգերը իր եւեւ թողած է մէկ կողմէ Սեւ Ծովը, միւս կողմէ Կասպից եւ Արալ ծովերը, որոնք տա–կաւին երկու դար Քրիստոսէ առաջ միացած էին, հետեւաբար ջրհեղեղը առասպել չէր եւ Արարատ լեռը այդ դօտիին մէջն է: Երկրորդ գիրքը «Հա–յաստան եւ Մերձաւոր Արեւելք» դրուած Ֆրիտ–հօֆ Նանսէնի կողմէ, կ'ըսէ թէ Տապանը իջաւ Ա–րարատի վրայ, ուր տակաւին վերջերս, կը տես–նուէր:

Անգլիացի մը, որ հնդկական ընկերութեան մը կը պատկանէր, եւ ժթ. դարուն կ'ապրէր Պաղ – տատ, ըսած է թէ Հիւսէյին Աղան, իրեն ըսած է թէ այցելած է Նոյի Տապանը: 1883ին Թրքական յանձնախումբ մը սահին մէջ նաւ մը գտած է: Քանի մը տարի վերջ Մալապարի կրօնական մը բարձրացած է Արարատի գագաթը եւ զարմացած տեսնելով հսկայական փայտէ շինութիւն մը՝ ո–րուն մեծութիւնը Աստուածաշունչին տուած չա–փերը ունէր:

Շիքակոյի 1893ի ցուցահանդէսին աղբիւրը ե–ղաւ այս ցուցմունքը: Իսկ Քալիֆորնիոյ մէջ չհաւատացին այս կրօնաւորին եւ յիմարանոցի մը մէջ փակեցին զայն:

Ռուսական յեղափոխութենէն քիչ առաջ օդա – նաւորդ մը նշմարեց կապոյտ լիճի նման բանի մը մէջ նաւ մը: Ցարը երբ իմացաւ հետախոյզներ ղրկեց: Անոնք ամիս մը ուսումնասիրեցին տապա–նը, լուսանկարեցին, չափեցին, փայտը նոճիի կը նմանէր եւ տեսակ մը չնարակով ծածկուած, երեք յարկ ունէր: Այս վաւերագիրը որ յեղափոխութե–նէն քիչ առաջ հասած էր Պալատ, հաւանօրէն բը–նաջնջուեցաւ:

Վերջին պատերազմին աւստրալիացի օդանա–ւորդներ լուսանկարեցին տապանը: Թերեւս կարե–լի ըլլայ չուտով դարձեալ լուսանկարել:

« Նուաճ է Պլան» չաբաթաթերթին մէջ դըր–ուած է բարձրաւանդակի մը վրայ ծաղկաւէտ բնութեան մը ծոցը, հայկական հին վանքի մը նկարը, որուն տակ գրուած է թէ այս «հին վան–քէն քանի մը քիլոմեթր անդին կը գտնուի Նոյի Տապանը:

Ֆ.

Ուսուցուրեան տուրքին ափսոսականներն

ԽՄԲ.— Թուրք լրագրող մը, Գանտէմիր, որ ռազմաւորութեան տուրքին առթիւ ափսոսուած Հայերու, Յոյներու եւ Հրեաներու առաջին կա–րաւանին ընկերացած էր (1943 Յունուար), հե–տեւեալ տպաւորութիւնները կը հրատարակէ Պոլսոյ «Ռըփուբլիք» հանդէսին մէջ (7րդ թիւ).—

Անկասկած, լրագրական կեանքիս անմոռա–նալի կարեւոր դէպքերէն մին է ունեւորու–թեան տուրքի դատապարտեալներուն հետ դէպի Աչգալէ կատարած ճամբորդութիւնս:

Որովհետեւ լրագրողի պարտականութիւնս այստեղ դիս ճիշդ այդ դատապարտեալներուն պէս ապրելու, նոյնիսկ անոնց նման աշխատելու պար–տադրեց, հակառակ անոր որ, ոչ մէկ տուրք չտուած մէկու մը պէս ստիպուեցայ կուրծք տալ բոլոր այդ զրկանքներուն եւ տառապանքներուն:

Բայց խոստովանիմ որ այս նիւթական տա – ռապանքին քով, բունիսկ բարոյապէս կը տառա–պէի:

Առաւօտեան դէմ Աչգալէ հասանք: Երբ իջանք կայարանը որ ծածկուած էր մինչեւ մէջքը հասնող ձիւնով, քարիւղի լամբարի մը մոմոյ ցոլքէն տար–բեր կենդանի ոչինչ կար:

Կարաւանին սպասող երկու ոստիկան զինուոր–ները վստահ ըլլալով որ, այս ժամուն սոյն կայա–րանը, մանաւանդ նման քաղքենիի տարազով ու–րիշ ոչ ոք պիտի իջնէր, զիս ալ կարաւանին չբաժ–նեցին հակառակ բոլոր առարկութիւններուս: Ձիւներուն մէջ մխրճուելով ելլելով ասան հա – սանք:

Առաւօտուն, դատապարտեալները կառավա – րական բժիշկին քննութեան բովէն անցնելէ վերջ, «քամիոն»ները դրուելով 15 քիլ. անդին, Քօփ լե–րան ստորոտը Բրնաքարան ղրկուեցան:

Ամտեղ Արզրում–Տրապիզոն թրանշիթ ճամ–բուն վրայ Քիւչիւք գիւղին համդիպակաց կողմը ամառնային սրճարան մը կար: Լեցուեցանք գետ–նայարկի սրճարանը որ ծածկուած է, լերկ հողով: Ամէն ոք միատեղ բերած մարդ մոմեր դոյքերը վերնայարկի երեք փոքր սենեակները կուտակեց:

17 հոգի էինք: Բայց հակառակ նախապէս տ–ուած որոշումին բնակութեան ոչ մէկ պատրաս–տութիւն տեսնուած էր:

Կարաւանին մաս կազմողներուն, Իսթանպու–լէ մեկնումի պահուն ըսուած էր.

— Ամտեղ ամէն ինչ պատրաստ է...:

Եւ չէր պատճառած որ միատեղ բարձի, վեր–մակի նման բաներ տանին: Մինչ այն երեք լերկ սենեակներուն մէջ բազմոց մը անգամ չկար: Մերձակայ գիւղէն ապահովուած բարձեր ու վեր–մակները պատառոտուն եւ կեղտոտ էին:

Ճաշ եւայլն ալ չէր պատրաստուած: կարա–ւանին մաս կազմողները, որոնց մէջեւ 55 — 60 տարեկան ծերասնիներ ալ կը գտնուէին, աքսորի առաջին գառնութիւնը հոս կրեցին:

Մասնաւորաբար ահարկու թախիծով մը հա–մակուած, ակնթարթի մը մէջ փուլ եկաւ փաս – տաբան կաթ Ֆրանքօ որ վարժուած էր բարօրու–թեան մէջ ապրելու, հիւանդութեանը բերումով ստիպուած էր «բէժիմ» պահել, տէր էր բազմա–թիւ արժէքաւոր երկասիրութեանց, օր տեսած եւ Սարաճօղլու Շիւքրիւի պէս օրուան մեծերուն ու–սուցչութիւն ըրած էր:

Կարաւանին ամէնէն երիտասարդներէն Հանա – նէլ ալ կեանքին առաջին ցնցումը կրելուն առթած շմորումին տակ, ակնթարթի մը մէջ կարծես ծերացած էր: Անոնց միջեւ զուարթ երեւալ ու – զողներ ալ կային:

Բայց կը զգայի որ թախիծ մը կը պատէր էութիւնս, երբմութը կոխելէ վերջ, փոքր քա – մուխի լամբարին աղօտ ցոլքերուն տակ, ծխապատ եւ ցուրտ սրճարանէն բարձրացայ վերի սենեակ–ները, իրարու յարակից անկողիններուն վրայ եր–կարելու համար:

Ինքնիրենս կը հարցնէի.— Արդեօք իրապէ՞ս բոլորն ալ յանցաւոր են: Արդեօք դրամ ունին եւ կը յամառի՞ն չտալ: Անիրաւութեան մը ենթար–կուած չըլլան: Մեղք չէ՞, եթէ իրենց կարողու–թենէն զերիվեր գումար մը ուղուած է եւ ոչ ոքի կրցած են հասկընել որ ի վիճակի չեն տալու:

Ժամ մը վերջ խշտեակներուն վրայ կծկտելով պահկողներուն մօտեցայ, մեղմիւ եւ թեթեւօրէն վերցուցի իրենց վերմակները: Տեսայ հետքերը արցունքներու որոնք իրենցաչքերունքովէն հոսած էին այտերուն վրայ:

Այդ գիշեր գիւղին վարժարանին մէջ ինծի յատկացուած սենեակին անկողինը պահեցայ ա–ռանց զգեստներս հանելու: Կեանքիս մէջ առաջին անգամ ըլլալով կօշիկներով, նոյնիսկ «չօսօն» – ներով վերմակին տակ կը մտնէի: Կոնակիս հաստ վերարկուին, վզիս բուրդէ վզոցին, գլխուս գը–տակին եւ ոտքերուս «չօսոն»ներուն վրայ բուրդէ գօտիներ փաթթուած էին ձալ ձալ եւ վրաս ալ ե–րեք վերմակ կար... բայց հակառակ ասոր, կը դողդողայի:

Անդին բամպակէ վերմակի մը տակ պահկող–ները խորհեցայ:

Առտուան ժամը 7ին արթնցուցին: Դեռ նոր լուսնալ սկսած էր: Վազեցի: Անոնց պահկած տե–ղը գացի:

Բոլորն ալ արթնցած էին: Նեղլիկ եւ միակ ճե–մապահին առջեւ կարգի կը սպասէին: Եթէ մէկը քիչ մը ուշ մնար, դուրսը վտիտասուն կը փրթէր:

Ջուրերը քարիւղի թիթեղներուն մէջ սառած էին: Անհնար էր ձեռք ու դէմք լուալ:

Ոստիկան զինուորը կ'ուռճապարէր, ըսելով.

— Շուտպեցէք, գործի սկսելու ժամը եկաւ: Վերջապէս ճամբայ ելանք.

15—20 վայրկեան սահելով քալելէ վերջ, կանգ

ՓՈՐՁՈՒ ԼԵՌՈՒԿ

ԳԼՈՒԽ Ձ.

ՍՈՒՐԳԻՒՆ

Նոյնպէս Մրթատէր իր ճամբուն ելաւ, տակաւին չգիտնալով թէ ո՛ւր պիտի գտնէ իր հաշիւները մաքրելու համար։ Ան ուզեց նախ Ալեքսանդրիա երթալ, ուրկէ Եւրոպա կրնար նաւով մեկնիլ։ Ապա որոշեց Մրթատէր

վէճի մը բռնուեցան: Վկան դատաճան կոչած էր Քրավչենքօն: Ան վերջինն ալ իր կարգին «ստախօս եւ դատաճան» կոչեց զայն: Նախագահը հազիւ կրցաւ հանդարտեցնել :

ՖՐԱՆՍՈՒԱԻ ՄԸ ԿԱՊՏԱԿԻ «ԻՄԱՆԻԹԷ »Ի ԽՄԲԱԳԻՐԸ

Քրավչենքօ մանաւանդ դրդռուեցաւ, երբ կաթոլիկ վկայ մը, Փիէռ Տէպուէ, աշխատակից «Թէմուանեաժ Քրէթիէն» շաբաթաթերթին, ըսաւ թէ դրքին մէջ յիշուած Էլիանան Քրավչենքոյի սիրուհին է: Ան վերջինը ոտքի ցատկելով, պոռաց.

— Չէ՞ք ամչնար: Ան կինը իմ բարեկամս է, հիւր էր, ես կը յարգեմ անոր յիշատակը: Ինչպիսի իշխանութիւնը սպիտակ էր որ լրտեսութիւն կատարէ իմ վրաս:

Վկայութեան կանչուած էր նաեւ Պ. Քուռ – Թատ, «Իմանիթէ»ի խմբագիրը: Քրավչենքօ ան քան կատղած էր որ, վրան խոյացաւ, բայց իր վաստարանը ուժէն բռնեց: Ցետոյ բարապան մը դրին քովը:

Համամտաւոր խմբագիրը յայտարարեց. — Կրնաք ձեր ուղածին պէս պոռալ, հոգս չէ, որով – հետեւ ռուսերէն չեմ հասկնար :

★ *Նիստէն վերջը, միջադէպ մը եւս պատահեցաւ, երբ Ֆրանսական թերթի մը աշխատակիցը, Օր. Իռէն Ալթման, ապտակ մը իջեցուց Պ. Քուռթատի երեսին: Ձդրուեցաւ թէ ապտակը որ եւ է կապ չունէր դատավարութեան հետ: Պ. Քուռթատ խստօրէն քննադատած ըլլալով նախկին համամտաւոր Franc - Tireur օրաթերթին անօրէնը, Օր. Իռէն հօրը վշխժը կը լուծէր, մանաւանդ որ ան պատսպարած էր «Իմանիթէ»ի խմբագիրը, դերմանական գրաւման առեն:*

★ *Կաթոլիկ շաբաթաթերթին խմբագրութիւնը անմիջապէս յայտարարեց թէ կը մերժէ որեւէ պատասխանատուութիւն իր աշխատակիցին վկայութեան մասին :*

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵԳԻՊՏՈՍ ԵՒ ԻՍՐԱՑԻԼ համաձայնութիւն մը կնքեցին, կռիւները դադրեցնելու եւ տեւական դիմադրական հաստատելու համար:— Իսրայէլի Ա. երեսփ. ժողովին 120 անդամներուն ընտրութիւնը վերջացաւ Գչ. օր :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի զինուորական խորհուրդը լայն լիազօրութիւններ ստացաւ, ընկերային, մնտեսական թէ ռազմական, յաջողութեամբ վերջացնելու համար քաղաքացիական պատերազմը :

ՍԱԿԱՐԱՆ (Գչ).— Սթերլին 1062 (ազատ շուկայ 1375), տոլար 318.20 (ա. չ. 466), Զուիցերիական ֆրանք 79.80 (116): Նափոլէոն 5550, սթերլին 6675, 20նոց տոլար 26.100:

ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԵՑԱՒ, Փարիզի մէջ, արբայ Ալլէշ, որ ամբաստանուած էր թէ պատճառ եղած է 35 հայրենասէրներու մահուան, իրրեւ լրտես կէսթափոյի: «Անմեղ եմ», կ'աղաղակէր մինչեւ վերջը: Իրեն հետ դնդակահարուեցաւ մատնիչ մը, Վերսթրաթէն, որ Գերմանիոյ յանձնած էր ուսուցչապետներ եւ ուրիշ հայրենասէրներ :

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ կը ծանուցանէ թէ՝ նոր փոխառութեան առթիւ, հարկատուները կրնան Մարտ 10ին կատարել փետրուար 10ի համար պահանջուած թերհաշիւը, առանց ենթարկուելու 10 % տուգանքի :

ՊՈԼՍՈՑ օրթոտոքս նոր պատրիարքը, Աթենագորաս պրք., որ Ամերիկա կը գտնուէր, փութիզէն անցաւ, պաշտօնատեղին երթալու համար:

ԱՆԳԼԻՈՑ գահաժառանգ իշխանուհին, Էլի – զապէթ, հարանիթէ վարակուած է քանի մը օրէ ի վեր :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ մէջ քանդուելիք 167 գործարաններէն 117ը պիտի պահուին, համաձայնութիւն գոյացած ըլլալով Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Մ. Նահանգներուն միջեւ: Ֆրանսա կ'առարկէր թէ Գերմանիոյ պողպատի տարեկան արտադրութիւնը 15.900.000 թոնի պիտի բարձրանայ, եթէ այդ գործարանները մնան, այսինքն արտօնուած քանակութենէն 5.200.000 թոն աւելի:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԵՒ ԻՏԱԼԻՈՑ համայնավարները միացեալ ճակատ կազմեցին, խաղաղութիւնը պաշտպանելու համար :

BONNETERIE
GROS, DEMI - GROS
Տ. ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ
10 Rue des Petits Carreaux, Paris (2)
Métro Sentier, հեռաձայն Cen. 36-54
Ձոխ մթերք գուլպայի «Շօսէթ»ի, ներքին ճերմակեղէններու, մանուածրարար չրջուն վաճառորդներու համար :

Imprimerie DER AGOPIAN. 17 Rue Damesme - (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

ՌՈՄԱՆի մէջ կը տօնուի Ցունուար 29ին :

×

Ֆր. կապոյտ Խաչի Փոն տ'Օգնայի մանուկներու օրը կը տօնէ այս կիրակի, կէսօրէ վերջ: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

Սահակ Կէնճեան, Մնկիկ Կէնճեան, Օր. Հռիփսիմէ Կէնճեան, Այրի Տիկին Արաքսի Թաւշանճեան (Ամերիկա) եւ զաւակները, Այրի Տիկին Մելինէ Թօսիկեան (Լիոն), Տէր եւ Տիկին Վաղարշ Պետանեան, Տէր եւ Տիկին Մարտիրոս Պետանեան եւ զաւակը (Լիոն), Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Ֆէլլահեան եւ զաւակները (Լիոն), Տէր եւ Տիկ. Սուրէն Ֆէլլահեան եւ զաւակները (Լիոն), Տէր եւ Տիկին Յոսրով Դարբինեան եւ զաւակները (Լիոն), Տէր եւ Տիկին Պօղոս Թօսիկեան եւ զաւակները (Լիոն), Այրի Տիկին Ֆասիկ Ռադըճեան (Մարսէյլ), Գեղամ Ռադըճեան եւ զաւակները (Մարսէյլ), Բժիշկ Ղուկաս Ռադըճեան եւ զաւակները (Մարսէյլ), Տէր եւ Տիկին Վահրամ Ռադըճեան եւ զաւակները (Մարսէյլ), Տիկին Էկլանթին Կուռտիկեան (Այրի Կէնճեան), Տէր եւ Տիկին Գէորգ Գալֆաեան, եղբայրները, Տէր եւ Տիկին Մարտիկ Պետանեան եւ զաւակը (Վիլֆրանշ), Պ. Ժ. Մանուէլեան սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն մահը՝ իրենց մօր, քրոջ, մօրաքրոջ, հօրաքրոջ, կեսուր մօր, կրքամօր եւ ազգականին,

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՀԱՑԿԱՆՈՑՇ ԿԷՆՃԵԱՆի

(Ծնեալ Պետանեան)

որ կնքեց իր մահկանացուն երեքշաբթի առաւօտ ժամը 9ին, 69 տարեկան հասակին, յետ կարճատեւ հիւանդութեան :

Ցուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը պիտի կատարուի այսօր, հինգշաբթի, 27 Ցունուար կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Լիոնի Հայոց մատուռին մէջ, ժամը 3ին մարմինը պիտի առնուի Rue de Reposի գերեզմանատունը :

ԽՆՋՈՑՔ ՇԱՎԻԼԻ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Շավիլի «Անդրանիկ» խումբի խնջոյք – պարահանդէսը, Նոր Տարիի եւ իր կազմութեան երրորդ տարեդարձին առթիւ, այս կիրակի ժամը 4ին մինչեւ կէս գիշեր, Շավիլի քաղաքապետարանի սրահին մէջ Rue Stalingrad , կը հրաւիրուին փարիզեան շրջանի ընկեր – ընկերուհիները եւ համակիր բարեկամները :

Սրահը տաքցուած պիտի ըլլայ:

ՆՈՒԷՐՆԵՐ.— Այրի Տիկին Հայկուհի Տաթըեան (Փարիզ) իր ողբացեալ զաւկին Պ. ԲԱՐՍԵՂի մահուան տասնըվեցին առթիւ, փոխան հոգեհանգստի 2000 ֆրանք կը նուիրէ Ալֆորվիլի Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղին յատկացնելու համար անոր որդեգրին ծախքերուն :

★ *Սէն Սաթուրնէնէն (Վոքլիւզ) Պ. Վարդերես Մինասեան հազար ֆրանք կը նուիրէ եղբայրական աղէտեալներուն: Տառնալ «Ցառաջ»էն :*

★ *Սիտի պէլ Ասպէնէն Պ. Սարգիսեան (գինուոր) 200 ֆրանք կը նուիրէ Ֆ. Կ. Խաչին Պ. Մխիթեան Բուլղարեանի եւ Օր. Գուլումճեանի ամուսնութեան առթիւ, իր չնորհաւորութիւնները յայտնելով նորապսակ ամոլին: Տառնալ «Ցառաջ»էն :*

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Հ. Ց. Դ. Վիէնի կոմիտէն իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկերներ Մովսէս եւ Վահրամ Կարապետեան եղբայրներուն, եւ բոլոր պարագաներուն իրենց հօրեղբօր՝ ընկեր Աբսէն Կարապետեանի վերաթաղման արարողութեան առթիւ:

ԹԼՑԱՍԵՂԱՆ Ի ՊԱՏԻՒ ԴԱՍԱԽՕՍՆԵՐՈՒ

եւ ծնողներու, կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՓԱՐԻԶԻ մանաճիւղին կողմէ, կիրակի 6 Փետրուար, ժամը 3—8 Sociétés Savantesի յարակից սրահին մէջ, 6 rue Danton, métro Odéon:

ԴԵՐԶԱԿՆԵՐ

ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏ ՀԱԳՈՒՍՏ ՇԻՆՈՂՆԵՐ

Մէկ անդամ այցելել կը բաւէ տեւական յաճախորդ ըլլալու: Դիմելով դերձակներու հայթայթիչ՝ Ա. ՀԱՄԱԼԵԱՆի
68, Rue Nationale , Marseille Tél.: Colbert 33–22
Պիտի գտնէք կերպաս, աստառ, թելա, կարի դերձան, կոճակ, ուսնոց (էփոլէթ) եւն., եւն.:
ՕՐԻՆԱԿԱՆ ԵՒ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ
Ապսպրանքներ կ'ընդունինք contre remboursement

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՍԻ.— Հ. Ց. Դ. Զաւարեան Էնթակոմիտէի ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Ներիմեան սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Բացակաները նկատի պիտի առնուին :

ՓԱՐԻԶԻ Հ.Ց.Դ. «Եգիպտացի» կոմիտէի ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Sociétés Savantesի G. սրահին մէջ: Օրակարգ նախորդ ժողովին չարունակութիւնը: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ Շրջ. վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ իր մասնաճիւղերը այս չաբաթ ժամը 3.30ին, Տիկին Գազազեանի բնակարանը, 6 rue St. Sulpice : métro Odéon :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Կապոյտ Խաչի ընդհ. ժողովը՝ այս տրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ընկերուհի Տիկին Ազատի Ամիրեանի բնակարանը :

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբին անդամական ժողովը՝ այս հինգշաբթի Sociétés Savantesի մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Հայերէնի դասընթացք ժամը 20—21:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Վասպուրականի Հայր. Միութեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Միութեան անդամ եւ ոչ անդամ բոլոր հայրենակիցները այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Café Noailles ներքնասրահին մէջ :

Կարեւոր օրակարգ: Ներկաներու թիւը մեծ մասնութիւն կը համարուի :

Ֆ. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ Շավիլի մասնաճիւղին ցերեկոյթ արահանդէսը փետրուար 27 կիրակի օրը : Կը խնդրուի չխաչաձեւել :

ՊԻՒԼՎԻԼԻ Հ. Ց. Դ. Ռոստոմ խումբի ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին :

ՀԱՄԱ-ԽԱՐԲԵՐԴՅԻԱԿԱՆ Միութեան Մարսէյլի ընդհ. ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, Պար տը Կլոպի սրահը :

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՑԵՐ

ՍՊԱՍԵՑԷՔ

ՑՈՒՆՈՒԱՐ 29ԻՆ

Երբ Հ. Մ. Ը. Մ.ը կուտայ իր տարեկան մեծ պարահանդէսը LA PLAGEի (Ex Salon Sabatier)«Les Trois Grandes Salles» կոչուած դեղեցիկ սրահներուն մէջ :

ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՐԾ

Կ'ուզուին մեծ եւ ուժով կարի մեքենաներու վրայ իրենց բնակարանին մէջ աշխատողներ: Տեւական գործ եւ լաւ վարձատրութիւն: Դիմել Պ. ԹՈՎՄԱՍԵԱՆի, (Sud Est Récuperation), 2 Chemins de la Promenade, Lyon (R.):

LA VUE
EST UN DES ELEMENTS
ESSENTIELS DE LA PRODUCTION
UN TRAVAIL MAL ECLAIRÉ PROVOQUE
LA FATIGUE, D'OU DIMUNITION DE LA
PRODUCTION
POUR ECLAIRER VOTRE TRAVAIL D'UNE
FAÇON RATIONNELLE, CHOISISSEZ UN
DES 25 MODÈLES DES LAMPES
ARTICULÉES
« CHARMA »

ETUDIÉS POUR LE BUREAU, L'ATELIER
ET L'USINE
AVEC DIFFERENTES FIXATIONS ,
Plusieurs milliers en service aux Usines :
FORD, PANHARD, RENAULT, S. N. C. F.
THOMSON HOUSTON, etc.
LA LAMPE «CHARMA» ORIENTABLE EN
TOUS SENS EST TRES ROBUSTE
ET INDÉREGLABLE
Modèle à partir de 1500 Frs. (tout équipé)
Demandez la notice.
En vente chez votre électricien, à défaut,
à notre magasin de gros :
18, Bld. SAINT – JACQUES – PARIS (14)
Tél.: GOB. 33–27
DIRECTION: ATELIERS CHARLES MARTIN
Département Construction électrique
99, Bld. Haussmann – PARIS (VIIIème)
Industriels ! Demandez notre Brochure
« l'Augmentation de la Production par les **Petits riens**»

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վեցամսեայ 800 ֆր., Արտ. 10 տոլ. կամ 3 ամիգ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 28 Janvier 1949 Ուրբաթ 28 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N° 5756–Նոր շրջան Թիւ 1167 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 6 ՖՐ.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

Ի ՏՂԱՑ ՏԻՈՑ..

Նոր Սերունդին փրկութեան ճակատը յարդարած ատեն, կարդ մը հիմնական մտահոգութիւններ ունեցած ենք, սկիզբէն ի վեր:

Առաջինը.— յորդորել, համոզել նորահաս եւ երիտասարդութիւնը թէ իր իսկ շահը կը պահանջէ հայկական պաշար ամբարել:

Ինչ պիտի արժէր տաղանդաւոր տղայ մը, առանց մայրենի լեզուի եւ մշակոյթի:

Երկրորդ.— Թոյլ չտալ որ թմրի ազգային հպարտութեան զգացումը, աւելի մեծ ժողովուրդի մը ծոցին մէջ, անոր համամարդկային մշակոյթին ծանրութեան տակ:

Ուրիշ խօսքով՝ փարատել նուաստութեան, տարբերութեան երկչոտ նախապաշարումը:

Երրորդ.— Ուշադրութեամբ հետեւիլ, որ պէտք նորերն ալ չվարակուին այն ախտաւոր ունակութիւններով կը թռնաւորեն մեր հանրային կեանքը:

Ցաճախ մանրած ենք այս երրորդ կէտը, բացատրելով թէ ի՛նչ ըսել կ'ուզենք:

Պարագաները կը հարկադրեն մեզ անգամ մը եւս արծարծել, ուշադրութեան յանձնել զայն:

Երկու տարիէ ի վեր, Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդը կը հրատարակէ ամսագիր մը, «Հայաստան»: Կէս առ կէս հայերէն եւ ֆրանսերէն:

Թերթը հմնուած ատեն, կեդր. կոմիտէն մանաւանդ կասկած է, որպէսզի մշնոլորտը մնայ պայծառ: Արգիլած է թռնաւոր սլաքներ, մութ խօսքեր կամ տարտղի վերագրումներ՝ տարբեկից հոսանքներու դէմ:

Գաղափարական պայքար,— անշուշտ: Բայց պարկեշտօրէն: Դուք ձեր հասկցած ճամբով, մենք մեր ճամբով:

Ի վերջոյ բոլոր ճամբաներն ալ իրար կը դիմ – մաւորեն, եթէ իրապէս կը ձգտին այս ժողովուրդին եւ իր հայրենիքին բարօրութեան:

Արդ, բաղդատեցէք «Հայաստան»ի որեւէ մէկ թիւը՝ ուրիշ երիտասարդական կազմակերպու – թեան մը օրկանին հետ, եւ ձեր հոգին պիտի խռովի:

Պիտի տեսնէք թէ ի՛նչպէս, այդ մէնէն հովանաւորներն ու խմբագիր – յօդուածագիրները տեւականօրէն Թորգ կը սրսկեն, որմէ կը ցանկան, իբրեւ թէ հայրենիքը կամ նոր գաղափարները պաշտպանելու համար:

Անմիտ եւ անհիմն վերագրումներ, քնաբեր պատմութիւններ, գրգռիչ քսութիւններ՝ բոլոր թիւերուն մէջ:

Ձիշդ այնպէս ինչպէս իրենց մեծ ու փոքր խնամակալներուն, «չէֆ»երուն պաշտօնական կամ անպաշտօն բերանները, երէկուան եւ այսօրուան թերթերը:

Եւ այս բոլորը՝ ֆրանսերէն:

Հայերէ՞ն չեն դիտեր: Այո, աշկերտները չեն դիտեր, բայց վարպետները դիտեն:

Միայն թէ, ուրի՛շ տպաւորութիւն կը գործէ ֆրանսերէնը: Formidable!

Կրթութիւնը օրօրոցէն կը սկսի, ըսած են հին մանկավարժներ եւ բանդէմներ:

«Ժաֆ»ին սոնոտուներն ու վարժապետներն ալ, տառապէս գործադրելով այս առածը, կ'ուզեն ժառանգորդները հասցնել «ի տղայ տիոց»: Հետեւողութեամբ ընդհանուր ուղեգծի մը եւ համաձայն իրենց պահակերին:

Անշուշտ օր մը պիտի դղրան: Եւ չարաչար:

Կարելի չէ սերունդ փրկել, անոր հոգին թռնաւորելով կամ ուխէն: Ամէնէն փափուկ տարիքէն: Անընդհատ զրդռելով, լաւելով զայն ուրիշ հոսանքի մը դէմ: Ստել, կեղծել, մրոտել, մատնել սորվեցնելով:

Այս գոհէիկ մարդանքները որեւէ մնաս չեն կրնար պատճառել ոչ Դաշնակցութեան, ոչ Նոր Սերունդին, ոչ ալ անոնց այս կամ այնձեռնարկին:

Բայց, սիրտ կը խառնէն, ինչպէս ճանճը: Եւ կը ծառայեն պզտպէս ջուրերը պղտորելու, երիտասարդական թէ հանրային կեանքի մէջ:

Տարրական խմաստութիւնը կը պահանջէ նոր ճեղքեր, վէրքեր, փոսեր չբանալ, մոլորեցնելով թերխաչ երիտասարդութիւն մը, որ ամէն բանէ առաջ... հայերէն սորվելու պէտք ունի:

Ինչ փոխուած պիտի ըլլայ մեր ընկերային եւ հանրային կեանքին մէջ, եթէ որդիներն ալ պիտի վերածուին չատախօս թռուբակներու: Ակքերը դոց, բերանը բաց:

Շ.

ՀՐԱՉԵԱՑ ՏԵՐՈՍԿԻ

Գոյժ մը եւս: Ինչ տերեւաթափ է այս, իրաւ եառէ...

Պրիւսէլէն հասած մահագդէ մը կ'իմանանք թէ Յունուարին 25ին մեռած է Պ. Հրաչեայ Տէրոսկի, «Ցառաջ»ի «Գիտական ասուլիս»ներուն հաւատարիմ աշխատակիցը:

Այս տողերը գրած ատեն, մանրամասնութիւնները կը պակսին մահուան պարագաներու մասին: Իր վերջին թղթակցութեամբ ողբացեալ Վրթանէս Մարտիկեանի յուղարկաւորութիւնը կը նկարագրէր, եւ մինչ «Գիտական ասուլիս»ի մը կը սպասէինք, ահա իր ալ մահուան գոյժը:

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուէր երէկ, հինգշաբթի, Անկլիքան եկեղեցին:

Մեր ողբացեալ աշխատակիցը, աւելի քան 65 տարեկան, որդին էր Պանտմայի Տէր Ոսկի քահանային, եւ երկար ատեն պաշտօնավարած է Անատօլուի երկաթուղիներու վարչութեան մէջ, Պոլիս: Այդ օրերէն կ'աշխատակցէր տեղական մամուլին, գիտական քրոնիկներով:

Պոլսոյ վերջին արտագաղթէն վերջ, ինքն ալ նետուեցաւ արտասահման, հաստատուելով Պրիւսէլի մէջ: Բնաւորութեամբ համեստ եւ բարեմոյն, սիրուած էր բոլորէն: Մօտէն կը հետեւքերքերուէր հանրային գործունէութեամբ եւ երկար ատեն եղած է քաշտուղար Պելժիոյ Գաղթ. Միութեան:

Իր «Գիտական Ասուլիս»ները միշտ կ'արտասուղուէին զանազան թերթերու մէջ: (Վերջերս կը գանգատէր որ աղբիւրը չեն յիշեր...):

Մեր խորին ցաւակցութիւնները՝ այրի Տիկին Հ. Տէր Ոսկիի, եւ զաւակներուն՝ Օր. Անդինէի, Տիկին Արաքսի եւ ընտանեկան պարագաներուն:

Անգլիա եւ Միջին Արեւելք

Անգլիոյ Երեսփ. ժողովին Դշ. օրուան նիստին մէջ, արտաքին նախարարը վճռական յայտարարութիւններ ըրաւ Պաղեստինի եւ առհասարակ Միջին Արեւելքի քաղաքականութեան մասին, ի պատասխան ընդդիմադիրներու քննադատութեանց: Ամէնէն բուռն յարձակողականը կատարած էր Զըրչիլ, բայց նախարարին բացատրութիւններէն վերջ, ժողովը վստահութիւն յայտնեց 193ի դէմ 283 ձայնով: Վիճաբանութիւնը տեւեց 7ուկէս ժամ, նեղ կացութեան մը մատնելով աշխատաւորական կառավարութիւնը:

Պ. Պեւին իր յայտարարութեան մէջ չեշտեց թէ կառավարութիւնը թիզ մը անգամ պիտի չչեղի Պաղեստինի մասին վարած քաղաքականութենէն: Իր կարծքով, եթէ նոր կռիւներ ծագին Պաղեստինի մէջ, հետեւանքը վտանգաւոր պիտի ըլլայ ամբողջ Միջին Արեւելքի համար եւ «այն ատեն չատ դժուար պիտի ըլլայ մեկուսի դիրք բռնել եւ անշարժ կենալ»:

Նախարարը, որ նեղսիրտ վիճակ մը ունէր, հաստատելով հանդերձ Իսրայէլի պետութեան դոյութիւնը, տարտամ պատասխաններ տուաւ ապագայ ճանապարհի մասին. ըսաւ թէ կը խորհրդակցին դաշնակիցներու հետ:

Զըրչիլ իր քննադատութեանց մէջ խստօրէն դատապարտեց դահլիճին քաղաքականութիւնը: Ըսաւ թէ նախարարները «մտայինանդրդութեան» կը տառապին, թէ չեն ըմբռներ կացութիւնը, թէ Պաղեստինի կռիւները հետեւանք են Պեւինի վարած քաղաքականութեան են:

ՉԻՆԱՍՏԱՆի կարմիրները Նանքին կը մտնեն այսօր–վաղը: Պատասխանելով ազգայնական կառավարութեան հաշտութեան առաջարկներուն, կարմիրները պահանջեցին իրենց անկեղծութիւնը ապացուցանել յանձնելով փախստական նախագահը՝ Զանկ Քայ Շէքը, իբրեւ պատերազմի ոճրագործ: Նոյն յանցանքով ամբաստանուած են նաեւ ներկայ նախագահը եւ վարչապետը, բայց ներում պիտի ստանան, եթէ յանձնեն ազգայնական կազմակերպութեան՝ Քուօմինթանկի վարիչները: Ազգայնական կառավարութիւնը Քանթոն կը փոխադրուի աճապարանքով:

ՊԱՂՏԱՏԻՆ կը հեռագրեն թէ խռովութիւններ ծագեցան քաղաքին մէջ, ցոյցի մը հետեւանքով:

Քրավչենքոյի դատը

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ, ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ԲԱՆԵՐ.— Ի՞ՆՉ ԵՂԱԾ ԵՆ ՄԻԼԻՈՆԱՒՈՐ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐ. — ՉՈՐՍ ՓՐԱՆՍԱՑԻ ՎԿԱՆԵՐ ԵՒՍ ԼՍՈՒԵՑԱՆ:

Չորեքշաբթի օր, դատավարութեան երրորդ օրը, լսուեցաւ չորս Ֆրանսացի վկաներ եւս, — բոլորն ալ համայնավար:

Առաջինը Դիմադրական Ճակատի հռչակաւոր պրպտիչն էր, վերջոր, հեղինակը՝ «Մովսէս Լուսաթիւրը» գործին, բաղդատաբար չափաւոր: Իր յայտարարութեան միտքն այն էր թէ՝ «Ազատութիւնն ընտրելի» գրքին հեղինակը ամենածանր պատիժներու պիտի դատապարտուէր ազատագրութենէն վերջ, եթէ զայն հրատարակած ըլլար գրամատ ատեն: Քրավչենքոյի փաստաբանը դիտել տուաւ թէ «Մովսէս Լուսաթիւրը» լոյս տեսած ատեն, խստօրէն քննադատուեցաւ Մոսկուայի մէջ, իբրեւ «թշուառական գործ Գեմմանիոյ պինակի մը: Ռորհրդային ծանօթ գրադէտը, Իլիա Էրէնպուրկ, յիշատակելի էջ մը գրեց այս մասին, հեղինակը կոչելով մէկ «սէյիտ»ը Ժոան Պոնէի եւ Ռուսոյէ Հէսի եւ դիրքը՝ անարդանք Ֆրանսացի ժողովուրդին համար»:

Այսօրեայ միջամտեց Վուրմսէր, Lettres Françaises-ի յօդուածագիրը, ապացուցանելու համար թէ համայնավար կուսակցութեան անդամներն ալ իրենց գաղափարները եւ մտքի անկախութիւնն ունին:

Փաստաբանը (Իշաւ).— Պիտի տեսնենք թէ ինչպէս համայնավար կուսակցութիւնը երեք անգամ դիրք փոխեց 48 ժամուան մէջ, 1935ի Ֆրանքեւխորհրդային դաշինքին աեն, յետոյ 1939ին, վերջապէս Կոմինֆորմը հաստատուած ատեն:

Երկրորդ վկան էր Պ. Ժան Պապի, դասախօս պատմութեան, որ դիրքբաձեռքը՝ վորձեց համոզել թէ Քրավչենքոյի կողմէ դրուած չի կրնար ըլլալ: Ըսաւ թէ Քրավչենքօ միտքը պահէք է երկու տասրեկանին լսուած խօսքեր, թէ պատմական տեսակէտով անհերեթութիւն է այս հատորը, թէ վէպ է, թերթօն է եւն.: Ցետոյ բացաւ այն էջերը ուր կը խօսուի մաքրադործումներու մասին, տասր միլիոն զոհերով: Իր կարծիքով, ծիծաղելի է այս պատմութիւնը, քանի որ Ս. Միութեան բնակչութիւնը 117 միլիոնէն (1917) բարձրացած է 190 միլիոնի (1939):

Ի՞ՆՉ ԵՂԱԾ ԵՆ ՄԻԼԻՈՆՆԵՐԸ

Պաշտպան փաստաբանը.— Փաստերով պիտի ապացուցանենք թէ միլիոնաւոր մարդիկ բանտարկուած են Ս. Միութեան մէջ:

Եւ աւելցուց թէ մանրակրկիտ հարցումներ պիտի ուղղէ 15 խորհրդային վկաներուն, որոնք պիտի դան Մոսկուայէն: (Ձախակողմեան չարաթաթերթին փաստաբանը կը յուսայ թէ այդ վկաները պիտի հասնին քանի մը օրէն):

Քրավչենքօ յառաջիկային վերապահելով ուրիշ փաստեր, յայտարարեց թէ «50 տարեկան – ներն վեր աւճնաւորութիւնները չատ հազուագիւտ են Ս. Միութեան մէջ: Քաղաք. Բիւրոյին մէջ իսկ հազիւ 8 հոգի կան 50էն վեր, այսինքն 5թալինն եւ իր խումբը: Միւսները անհետացած են:

— «Ո՞ւր են անոնք որ օդնեցին գլուխ հանել յեղափոխութիւնը եւ որոնք 50էն վեր պիտի ըլլային այսօր: Ո՞ւր են անոնք որ օդնեցին կառուցանելու երկրին տնտեսական, քաղաքական եւ դինուորական կեանքը: Ի՞նչ եղած են այն միլիոնաւոր բանուորները որ կրթուեցան բանուորական դպրոցներու մէջ: Ցաջորդով դատարանին պիտի ներկայացնեմ վիճակագրութիւններ որոնք պիտի ապացուցանեն թէ մասնագէտներու հազիւ 22 %ին հետքերը կարելի է գտնել այսօր: Ի՞նչ եղած են միւս միլիոնները: Ո՞ւր են.— Արդելարանններու մէջ, բանտերու մէջ, աքսորի մէջ: Շատերը հաշուեյարդարի ենթարկուած են:

Երրորդ վկան, երեսփոխան Լմմանուէլ Տ'Աստիէ տը լա Վիժըրի, «Լիպէռասիոն» թերթին տնօրէնը, որ ներքին գործերու նախարար եղած է Ալժէրի մէջ, զօր. տը Կոլի առաջմեայ կառավարութեան աեն, յայտարարեց թէ ձեռքակալել պիտի տար Քրավչենքօն, եթէ իմացած ըլլար իր յայտարարութիւնները: Եւ վերջացուց դատաճան հաստատելով Քրավչենքօն:

Քլէրմոն Ֆէռանի համալսարանին ռուսերէնի եւ ռուսական գրականութեան դասախօսը, Պ. Փէռիս, պատմեց թէ ի դուր փնտռած է Քրավչենքոյի գրքին ռուսերէն բնագիրը, թէ դանազան կտրօններ ստացած է Նիւ Եորքի մէջ հրատարակուած ռուսերէն թերթէ մը եւ քերականութեան, համաձայնութեան սխալներ գտած է ան.:

Ուրիշ վկայ մը, դնդ. Մարքիէ, անդամ Ֆրանսացի դերիներու յանձնաժողովին որ Մոսկուայէն ետ կանչուեցաւ անցեալ տարի, նկարագրեց գերմանական ագելարաններու մէջ գործուած սարսափները:

★ Թերթերը կը գրեն թէ դուարճալի տեսարաններ ալ պարզուեցան դատաւարութեան աեն: Ամբողջ ատեանը քրքիջներ արձակեց, երբ պրօֆ.

Ուրիշ շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ

ՄԻ ՍՏԷՔ, Պ. Պ. ՌԱՄԿԱՎԱՐՆԵՐ

Փարիզի ռամկավար չաբաթաթերթին Յունուար 22ի թիւին մէջ, հայերէն բաժնի 9 սիւնակներէն 4էն աւելին տրամադրուած էր Փարիզի Հայոց Կրօնական ընկերակցութեան Յունուար 9ի ընդհ. ժողովին: Այս փաստն ինքնին կը հաստատէ այն բացառիկ կարեւորութիւնը, զոր ռամկավար շրջանը ցոյց կուտայ Հայոց եկեղեցական գործերուն հանդէպ:

Իրենց անշահախնդրութիւնն ու անկեղծութիւնը, խնդոյ առարկայ դարձնելու հնարաւորութիւն չունենալնիք համար, եթէ «Գաղութին Խաղաղութեան համար» խմբագրականն ու անոտարագիր յօդուածը, ծայրէ ծայր լեցուած չըլլային ոչ միայն սխալ տեղեկութիւններով եւ բացատրութիւններով, այլեւ աղաղակող տուեալներով:

Չկինք նպատակ ռամկավար գրիչներէն անաչառ նկարագրութիւններ Յունուար 9ի ընդհանուր ժողովի աշխատանքներու մասին: Որովհետեւ այս մարդոց համար նախընտրելի է միշտ, գիտակցաբար սուտ – խեղ ձեւանալ ի հարկին, քան չխոստովանիլ իրենց պարտութիւնը: Իսկ երբ խօսքը Դաշնակցութեան մասին է, անոնք ամէն ճշմարտութիւն ոտքի տակ առնելով, կը նախընտրեն ստոյնանալ եւ ստել:

Այս ախտաւոր, գռեհիկ եւ հիւանդագին հոգեբանութիւնն է, որ երեւան կուգայ «Ապագայ»ի ակնարկած մասերուն մէջ:

Քանի մը օրինակներ միայն.—

« Դաշնակցութիւնը կը խանգարէ ընտրութիւնները» խորագրին տակ, ռամկավար անանուն դրչակը կը ցաւի, որ Յունուար 9ին տեղի ունեցածը ժողով չէր, այլ բռնութեան եւ «զոռալա»յութեան ձեռնարկ մը, որ անկախընթաց էր Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյն պատմութեան մէջ:

Ինչո՞ւ այս «աննախընթաց» դէպքը եւ ի՞նչ նպատակի համար: Յօդուածագիրը այդ հանելուկը ալ կը լուծէ.— «Եկեղեցւոյ մէջ այդ պարզուած տեսարանը «յատակօրէն» ցոյց տուաւ թէ « Դաշնակցութիւնը որոշած է ամէն միջոցներով ձեռք ձգել Փարիզի Հայոց եկեղեցին»:

Այսպէս ուրեմն կը պարզուի որ Դաշնակցութիւնը որոշեր է գրաւել Հայոց եկեղեցին «ամէն միջոցներով»: Եւ ասոր համար ալ «բռնութիւն եւ զոռալայութիւն», սկզբէն իսկ գործադրուած է եղեր ժողովին մէջ:

Այս պայմաններուն եւ մթնոլորտին մէջ է որ, «Ամէն անգամ որ մէկը «ողջմտութեան» խօսք մը կ'ուզէր ըսել կամ «նպատակայարմար բանաձեւ » մը ներկայացնել, կը բաւձրանար աղմուկ մը : Ծօսք առնել փորձողը կը չրջապատուէր 5—10 հոգիով եւ կը ստանար բռունցքներու տեղատարափ մը » :

Այս վերջին պարբերութեամբ ալ, ռամկավար «օրէնսդէտ» եւ «Փրանսադէտ» աշխատակիցը, այլեւս ընդհանուր ակնարկներու փոխարէն կ'ընէ յատակ մատնանշումներ :

«Ծօսք առնել փորձողը կը չրջապատուէր 5—10 հոգիով, եւ կը ստանար բռունցքի հարուածներու տեղատարափ մը » :

Եթէ ճիշդ կը հասկնանք այս տողերու իմաստը, պէտք է ընդունիլ ուրեմն, որ Յունուար 9ի ընդհանուր ժողովին խօսք առնող բոլոր ոչ–Դաշնակցականները ենթարկուած են «բռունցքի հարուածներու տեղատարափի մը »:

Եւ որովհետեւ այդ ժողովին մէջ խօսողները ընդհանրապէս եղած են ոչ – Դաշնակցականներ, (Դաշնակցական միակ խօսողն է եղած ընկեր Սէրբենկիւլեանը), որոնց կարգին նաեւ ռամկավարներ, պէտք է ընդունինք ուրեմն, որ արդէն բոլոր խօսք առնողները ծեծուած են :

Գիտէինք Ոսկերիչեան կոչեցեալ թշուառականին իրր թէ արկածը, ինչպէս նաեւ Հայոց եկեղեցւոյ մէջ, իր Տօն Քիշոտեան սպառնալիքները, որոնց մասին լուռ է ռամկավար օրկանը:

Այս անկարեւոր դէպքը մամուլի նիւթ դարձնել, այն ալ իր ներկայացուած ձեւին մէջ, կը թողունք ռամկավար օրկանին :

Մեզի համար սակայն, կը մնայ լուրջ եւ կարեւոր խնդիր մը,— սա պարագան թէ ոմանք ծեծուած են եկեղեցիի մէջ, անոր համար միայն, որ Դաշնակցական չեն եղած, եւ փորձեր են խօսք առնել:

Պաշտօնական օրկանի մը կողմէ այս կարգի տեղեկատուութիւն մը, պէտք չէ որ առանց հետեւանքի անցնի: Եւ որովհետեւ այս տեղեկութիւնը թերթին մէջ կ'երեւայ առանց ստորագրութեան, եւ առանց խմբագրական որեւէ ծանօթութեան, տրամաբանօրէն պէտք է ընդունինք որ այս օրկանը կը ստանձնէ եղած հրատարակութեան ամբողջ պատասխանատուութիւնը :

Արդ, երբ կը պնդենք թէ Կրօնական Ընկերակցութեան Յունուար 9ի ընդհանուր ժողովին մէջ, ոչ մէկ խօսող չէ ենթարկուած «բռունցքի հարուածներու տեղատարափի»ին, կը նշանակէ թէ Ռամկավար Ազատական կուսակցութեան Փարիզի

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Մոսկուա կրնա՞յ պատերազմիլ

Սկանտինաւեան տնտեսագէտներ կը կարծեն թէ Ա. Միութիւնը պիտի չուզէ պատերազմի մտնել տակաւին տասնըհինգ տարի, իրրեւ հետեւանք իր տնտեսական կացութեան :

Նոյն աղբիւրին համաձայն, գերմանական դրաւումը Ռուսստանի արժեց 8 միլիառ սթերլին: Գերմանիան հիմնովին քանդեց 32.000 ճարտարարուեստական մեծ գործարաններ եւ 25 միլիոն բնակիչներ ձգեց առանց բնակարանի: Միայն այս պարագան կառավարութեան գլխուն բացաւ վերաշինութեան հսկայական աշխատանք մը, զոր ոչ մէկ Ապեմտեան երկիր չունեցաւ:

Բայց կրեմլին միշտ ալ կ'ըմբռնէ թէ չի կրնար բան չհիլ որեւէ երկար պատերազմէ, եթէ իր արտադրութիւնը չկարենայ գոնէ մօտաւորապէս մրցիլ իր հակառակորդներուն արտադրութեան հետ :

Այս մտահոգութեամբ էր որ կազմուեցաւ ներկայ հնգամեայ ծրագիրը: Հակառակ խորհրդային քարոզութեան թէ՝ անհատական սպառումի նիւթերը աւելցած են, գլխաւոր ճիգը կեդրոնացած է պատերազմի ճարտարարուեստին վրայ, ինչպէս ճոյղ, երկաթ, ածուխ, պողպատ, քարիւղ եւ էլեկտրականութիւն :

Իրազեկներ կը հաւատան թէ կատարուած յառաջդիմութիւնը ապշեցուցիչ է եւ թէ հաւանական է որ աւելի արագ ըլլայ, երբ ճարտարարուեստը զարգանայ: Բայց Ռուսիա տակաւին շատ հեռու է Սթալինի նշանակած նպատակակէտէն որ յայտարարուեցաւ 1946 Փետրուար 9ի ձայնասփիւռ ճառով: Սպարապետը այն ատեն կ'ըսէր թէ՝ մինչ զրամատիրական երկիրները նախ թեթեւ ճարտարարուեստը կը զարգացնեն, որովհետեւ արագ արդիւնք կուտայ, Սովետական կառավարութիւնը կը կեդրոնանայ նախ ծանր ճարտարարուեստին վրայ, վասնզի անկարելի է երկրին պաշտպանութիւնը ապահովել առանց ատոր :

Իր նպատակն է տարեկան արտադրութիւնը հասցնել հետեւեալ չափերուն.—

Ձոյլ երկաթ — 50 միլիոն թոն, պողպատ — 60 միլիոն թոն, ածուխ — 500 միլիոն թոն, քարիւղ — 60 միլիոն թոն :

«Այս պայմաններուն տակ միայն կրնանք հաւատալ թէ մեր երկիրը պաշտպանուած է որեւէ պատահարի դէմ: Արտադրութեան այսպիսի ծրագիր մը երեք հնգամեակ եւ նոյնիսկ աւելին կը պահանջէ»:

Ներկայիս առաջին հնգամեայ ծրագիրը կը մտնէ իր չորրորդ տարին, եւ ժամանակը եկած է, կ'ըսեն մասնագէտներ, քննելու ռուս. արտադրութիւնը եւ տեսնելու թէ ինչքան կը համեմատի Սթալինի «նուազագոյն ապահովութեան նպատակին» եւ արեւմտեան իշխանութեանց արտադրութեան հետ :

Դժուար գործ մը, որովհետեւ Ա. Միութեան պաշտօնական վիճակագրութիւնները այս օրերս ամբողջական դատարկներ չէ որ կուտան, այլ առ հարիւր համեմատութիւններ, բաղդատելով նախորդ արտադրութեանց հետ :

Քննելով Սթալինի յիշած չորս «հիմնական անհրաժեշտութիւնները», մասնագէտներ կ'եզրակացնեն թէ Ա. Միութիւնը տակաւին շատ հեռու է իր նպատակակէտէն, եւ թէ մինչեւ իսկ եթէ Սթալին իր նպատակին համար 15 տարիէն, դարձեալ ետ կը մնայ միայն Ամերիկայի ընթացիկ արտադրութենէն:

Ա. Միութեան հանքածուխի ընթացիկ արտադրութիւնը ետ կը մնայ Բրիտանիայէն:

Հիմնուելով տրամադրելի սովետական վիճակագրութեանց վրայ, տնտեսագէտները կը կարծեն թէ անցեալ տարի Մեծն Բրիտանիոյ 197 միլիոն թոնի եւ Մ. Նահանգներու 590 միլիոն թոնի դէմ, Ա. Միութիւնը արտադրեց 180 միլիոն թոն: Ներկայ հնգամեայ ծրագրին վախճանին, Ռուսիա կը ձգտի 250 միլիոն թոն արտադրել, ինչ որ դեռ կէսն է Սթալինի «նուազագոյն ապահովութեան » չափին, 500 միլիոն թոն:

Գալով պողպատին եւ ձոյլ երկաթին, երկուքն ալ կենսական երկարատեւ պատերազմի մը համար, այդ դեմնի վրայ եւս Ա. Միութիւնը երկար ճամբայ ունի կտրելիք :

Անցեալ տարի պողպատը 19 միլիոն թոն էր, իսկ 25 միլիոն պիտի ըլլայ 1950ին, մինչ Սթալին կ'ուզէ վաթսուն միլիոն: Արդ, միայն Ամերիկայի արտադրութիւնը 79 միլիոն թոն էր անցեալ տարի :

Ձոյլ երկաթը 12 միլիոն թոն էր անցեալ տարի, 19 միլիոն հինգ հարիւր հազար պիտի ըլլայ 1950ին, իսկ Սթալին կ'ուզէ 50 միլիոն թոն :

Քարիւղը Սթալինի ամէնէն մեծ հոգն է: Սովետական ընթացիկ արտադրութիւնը 25 միլիոն հինգ հարիւր հազար թոն կը հաշուեն, որ կրնայ 10 միլիոն թոն աւելնալ 1950ին: Իսկ Սթալին անհրաժեշտ կը նկատէ վաթսուն միլիոն թոն Ա. Միութեան պաշտպանութեան համար :

Վերջերս խորհրդային լրագիրներ կը հրաւիրէին ժողովուրդը խնայել քարիւղը, թելադրելով որ գործածուին էլեկտրական կառքեր:

«Մոսկուա Նիւզ» թերթը կը ծանուցանէ նոր տեսակի էլեկտրաշարժ կառքի մը արտադրութիւնը, սուրհանդակի, հացի եւ ուրիշ ապրանքներու փոխադրութեան համար :

Ուրիշ տեսակի մտահոգութիւն կը կազմէ այն իրողութիւնը թէ Սովետական քարիւղի բոլոր աղբիւրները համախմբուած են Սեւեւ Կասպից ծովերու շուրջ, որոնք դիւրութեամբ կրնան ռմբակոծուիլ Միջին Արեւելքի որեւէ մէկ ռազմակէտէն :

Այս բոլոր հիմնական արտադրութիւններու խնդիրը նկատի ունենալով, սկանտինաւեան հեղինակաւոր մասնագէտներ կը մտածեն թէ Կրեմլինի մտադոց համար բախտ մը պիտի ըլլայ դոնէ 15տարի չունչ առնել, ամբողջացնելու համար ճարտարարուեստի ծրագրուած ծաւալումը եւ աւելի ապահով տեղեր, դէպի Ուրալ եւ հիւսիս փոխադրելու համար գայն:

Օ. Տուրեանի նուագահանդէսը

Յունուար 21ին ուրբաթ երեկոյ Սալ Կավոյի մէջ տեղի ունեցաւ Պ. Օ. Տուրեանի (Խաչատուրեան) սենֆոնիկ նուագահանդէսը, մասնակցութեամբ Օր. Ի. Պիւլպիւլեանի, Պ. Բաֆֆի Պետրոսեանի, Lamoureuxի նուագախումբով :

Յայտագիրը կը բաղկանար Մենտելսոնի Ռիւ Պլասի Ouvertureով, Պէթհովէնի 5րդ համաոնատոնով եւ Արամ Խաչատուրեանի դաշնակի քօնճերթոյով եւ իր երկու կտորներով Prologue Symphonique եւ Ode à la Patrie, Ա.ւ. Իսահակեանի քանատեղծական մէկ կտորին վրայ հեղինակուած, ընկերակցութեամբ երգհոնի, երգչախումբի եւ մեներգի :

Առաջին անգամ Պ. Տուրեան ասկէ մօտ երկու տարի առաջ տեսած էինք «Chaillot»ի սրահներուն մէջ, երբ կուտար Փարիզի մէջ իր անդրանիկ նուագահանդէսը , վարելու, Concert Colonneի նուագախումբով : Այն առենէն իսկ, երիտասարդ արուեստագէտը համակրութիւնը վաստակած էր իր ունկնդիրներուն, տպաւորութիւնը ձգելով լուրջ արուեստագէտի մը :

Նուագախումբը կը նմանի գործիքի մը եւ ղեկավարը պէտք է տիրը ըլլայ անոր, ինչպէս virtuose մը իր գործիքին: Պէտք է միշտ պահէ իր ազդեցութիւնը նուագողներուն վրայ ու կարենայ ուզած րոպէին գործադրել տալ անոնց, ինչ որ ինք կը փափաքի՝ մէկ խօսքով՝ վերածէ խումբը իրր իր արտայայտութեան միջոցը :

Պ. Տուրեան ունի այս կարողութիւնը: Խումբը միութիւն մը կը կազմէ իր ճարտին տակ ու կ'երգէ ինչպէս գործիք մ պիտի երգէ virtuoseի մը մատներուն տակ: Տէրն է անոր ու կը ղեկավարէ, կ'առաջնորդէ զայն ըստ իր զգացումներուն :

Իր տուած «Interprétation»ները միշտ պատշաճ են կտորներու ոճին (style) : Մանաւանդ բծախնդրութիւն ցոյց կուտայ երանգներուն համար : Իր հիանալի «խառնուածքին» շնորհիւ միշտակենդանի են տուած գործերը :Չի վարանիր ի հարկին ուզած արագութիւնը տալ տիրաբար: Ունի նաեւ մեծ ղեկավարներուն յատուկ ուրիշ կարողութիւն մը,— յիշողութիւնը: Գոց կը ղեկավարէ իր բոլոր répertoireը կատարեալ վստահութեամբ մը:

Կ'ուզենք սակայն դիտը զգուշացնել իր միօրինակ կերպով չափազանցուած չարժումներէն : Սպիկա յառաջ կուգայ իր զօրաւոր խառնուածքէն: Քանի այս պատճառաւ երիտասարդ արուեստագէտը կը տարուի ինքզինքը մոռնալու աստիճան եւ չանդրադառնար, եւ սակայն շատ աւելի պիտի նպաստէ իր interprétationին՝ եթէ կարենայ աւելի պաղարիւն պահել ինքզինքը ընդհանուր առումով: Իր տեւականապէս պրկուած այդ ջղային վիճակը պատճառ կը դառնայ որ նոյն վիճակին մատնուին նուագողներն ալ:

Ճպոտին խոշոր չարժումները, մանաւանդ բարձր արագ մասերուն մէջ, այն տպաւորութիւնը կը ձգեն թէ խումբը իրմէ աւելի արագ կը նուագէ, այսինքն կը վազէ: Խաչատուրեանին դաշնակի concertoին վերջին մասին մէջ ասիկա շատ զգալի եղաւ:

Վստահ ենք որ իրեն պէս հասած արուեստա–

ՓՈՓՈՒՆ ԼԵՌՆԱՅԻՆ

ՊԱՐԱԳԱ ՀԳ.

ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ

— Մարդն ես դուն, ախր ես կին բերի՝ հագուստ ու եղեգի տեսքի եւ նոյնիսկ ձիթապտղի պատառ։

— Ընդհատեց զրուցակիցս եւ ես իմ ինքնասիրութեան մէջ դպայ, որովհետեւ ես ալ ոչ մի բան գիտէի ձիթապտղի մասին։

— Իսկ ինչ է ան, հարցուցի ես ամչնալով իմ տգիտութենէս։

— Ձիթապտուղ կ՚ըսուի այն պտղին, որ ծառին վրայ կանաչ է, երբ հասունցած է՝ կը դառնայ սեւ, իսկ երբ չորցած է՝ կը դառնայ դեղին։ Ես ալ ոչ մի բան գիտէի այդ մասին։ Ինչ որ ըսաւ ինծի, ես ալ հաւատացի։

— Իսկ ինչպէ՞ս կ՚ուտուի ան։

— Ես ձեզի կ՚ըսեմ, որ ան շատ դառն է, եւ ոչ ոք կրնայ զայն ուտել։ Ան միայն կը ծառայէ իբրեւ ճրագի իւղ։

— Իսկ ինչպէ՞ս կ՚ուտուի ան։

— Ես ձեզի կ՚ըսեմ, որ ան շատ դառն է, եւ ոչ ոք կրնայ զայն ուտել։ Ան միայն կը ծառայէ իբրեւ ճրագի իւղ։

Ընկերս ինծի կը նայէր զարմացած, ինչպէս որ ես նայած էի անոր, երբ ան ինծի կը խօսէր ձիթապտղի մասին։ Ես ալ ոչ մի բան գիտէի ձիթապտղի մասին։ Ինչ որ ըսաւ ինծի, ես ալ հաւատացի

քական հարցումին՝ — ինչո՞վ ապահովեցիք ձեր ապրուստը, եթէ բաւարար եկամուտ չունեցաք: Ջանացէք որ ձեր բացատրութիւնները ընդունելի եւ արձանագրուին :

Եթէ նկատէք հակառակը, անմիջապէս ապահովագրո. նամակով, պատճէնը պահելով, դրկեցէք վերակացուին, հաղորդելով անհրաժեշտ բացատրութիւնները եւ լսարանութիւնները:— Ռ. Թ.

Պապի, ապացուցանելու համար թէ դիրքը Ամերիկացի մը դրած է, դիտել տուաւ թէ բոլոր ռուս կիները «գեղեցիկ նկարագրուած են»:

Վկայութիւնները երբեմն այնքան միօրինակ եւ տաղտկալի կը դառնային որ, Քրավչենքոյի պաշտպանը ամբաստանեալներու փաստաբանին դառնալով ըսաւ.

— Եթէ ձեր բոլոր վկաները այսպէս պիտի խօսին, այս դատը երբեք պիտի չվերջանայ:

★ Քրավչենքոյի առաջին կինը Փարիզ կը սպասուի այսօր վաղը, վկայելու համար անոր դէմ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂՈՎ

ԻՄՐԱՑԷԼի երեսփ. ընտրութեանց մէջ մե – ծամասնութիւն չհաւեցաւ ընկերվարական կու – սակցութիւնը, «Մափայ», ստանալով քուէներու 37 %ը: Միացեալ կրօնական կուսակցութիւնները չհաւեցան 13.4 %, ձախակողմեան ընկերվարականները՝ 12.4 եւն.: Համայնավարները չհաւեցան 3.5 %: Ուրեմն կացութեան տէր կը մնայ վարչապետին՝ Պէն Կիւրիոնի հոսանքը, բոլոր չափաւոր տարրերով:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ արտաքին նախարարը, Պ. Էչխոն, իր առաջին զեկուցումը տալով մամուլի ներկայացուցիչներուն, բացատրեց Ափխազահ Թրումընի «յանդուգն ծրագիրը» — զոր կ տալ աշխարհի յեռամեայ երկիրներու տնտեսութեան եւ ճարտարագործութեան: Ըսաւ թէ այս ծրագրին նպատակն է բարձրացնել բոլոր ժողովուրդներու արժանիքները եւ ազատութիւնը: Ատլանտեանի դաշինքի մասին ալ խօսելով, յայտարարեց թէ Մ. Նահանգները վճռած են դիմագրել որեւէ վնասել նախայարձակման:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ անդամակից հինգ պետութեանց արտաքին նախարարները նոր ժո – ղով մը գումարեցին երէկ Լոնտոնի մէջ, վերջնական համաձայնութեան մը յանգելու համար :

ԱԹԵՆՔԻՆ կը հեռագրեն թէ՝ կառավարական բանակը դաւեց կարեւոր բաւձունք մը Թիմֆրիստոսի մէջ (կեդր. Յունաստան), կատաղի կռիւ մը վերջ: Նոր սպարապետը՝ զօր. Փափադոս պաշտօնէ արձակեց բազմաթիւ բարձրաստիճան սպաներ :

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ կաթնաւոր հայրապետին՝ կարդինալ Մինձենթիի թղթածրարը քննելու համարփարիզէն Փէշթա պիտի երթար կաթոլիկ եբեսիոխան մը, արբայ Ալպէռ կօ, բայց վերջին պահուն մերժեց հրաւէրը, վասնզի հունգարական կառավարութիւնը չարտօներ որ խօսի ամբաստանեալին հետ, առանձին կամ ի ներկայութեան երրորդ անձի մը: Քահանան կը յուսար լսունեներէն խօսիլ կարդինալին հետ:— Հունգարական կառավարութիւնը կը յայտարարէ թէ կարդինալը բանտարկուած չէ, այլ հանդիստ կ'ապրի Փէշթայի ոստիկանական պաշտօնատան մէջ եւ չուտով պիտի դառնայ :

30.000.000 ՖՐԱՆՔԻ գոհարեղէն գողցուեցաւ Փարիզի ամէնէն փարթամ պողոտաներէն մէկուն՝ Մաուլէոնի վրայ: Գողերը ծակ մը բանալով թա – փուր յարկաբաժնի մը տանիքէն, պարպած էին յարակից վաճառատան ցուցափեղկը, երբ ամէն մարդ ճաշի գացած էր:

ՍԱԿԱՐԱՆ (Դչ).— Սթերլին 1062 (ա. չ. 1415): Տոլար 318.20 (490): Զուից. ֆրանք 79.80 (122): Նափոլէոն 5650, ոսկի սթերլին 6800, տոլար (20) 26.900 : Զոյլ ոսկի 770.000:

Ֆ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ եւ արբանեակ պետութեանց տնտեսական գործակցութեան առթիւ, «Իսմանիթէ» կը պահանջէ որ Ֆրանսա քաշուի Մարշըլի ծրագրէն եւ միանայ նոր կազմակերպութեան :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ արեւելեան շրջանին համայնավարները կ'աւետեն թէ Ֆ. Միութիւնը հաւանած է այլեւս «հաւուցում չպահանջել այն նիւթերէն որ անհրաժեշտ են աշխատաւոր բազմութեանց համար»:

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԲԼԱՒՆԵՐՈՒ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ ԱԶԳԸ ԼՈՑՍ

Վերջին նոր երգերու բլաքնէր, հայերէն եւ արեւելեան , կը գտնուին՝

ԱԼՔԱԶԻ

մօտ, 45 բիւ Սէնթ Պարպ, Մարսիլիա

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

ՌՈՄԱՆԻ մէջ կը տօնուի Յունուար 29ին :

×

Ֆր. Կապոյտ Խաչի Փոն տ'Օպնայի մասնա – ճիւղը Մանուկներու օրը կը տօնէ այս կիրակի, կէսօրէ վերջ: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ԽՆՋՈՑՔ ՇԱՎԻԼԻ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Շավիլի «Անդրանիկ» խումբի խնջոյք – պարահանդէսը, Նոր Տարիի եւ իր կազմութեան երրորդ տարեդարձին առթիւ, այս կիրակի ժամը 4ին մինչեւ կէս գիշեր, Շավիլի քաղաքապետարանի սրահին մէջ Rue Stalingrad , կը հրաւիրուին փարիզեան չրջանի ընկեր – ընկերուհիները եւ համակիր բարեկամները :

Սրահը տաքցուած պիտի ըլլայ:

ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ Ի ՊԱՏԻՒ ԴԱՍԱԽՕՍՆԵՐՈՒ

եւ ծնողներու, կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՓԱՐԻԶԻ մասնաճիւղին կողմէ, կի – րակի 6 Փետրուար, ժամը 3—8 Sociétés Savantesի յարակից սրահին մէջ, 6 rue Danton, métro Odéon:

THÉATRE DE L'AMBIGU

2ter Bld. St. Martin, Métro République եւ Strasbourg St. Denis :

ԱԴԱՄԵԱՆ Թատերասիրաց Միութիւնը փե – տրուար 11ին ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 20.30ին կը ներկայացնէ Լ. ՇԱՆԹի

«ՀԻՆ ԱՍՏՒԱԾՆԵՐԸ»

կը մասնակցի ամբողջ խումբը, բեմադրու – թեամբ ՇԱՀԱՆ ՍԱՐԵԱՆի :

երգեցիկ խումբ (ղեկ. Պ. ՄԵՍՈՒՄԵՆՑ)

Պարերգ (ղեկ. Տիկին ԹՈՐՈՍԵԱՆի):

Տոմսերը.— Գրատուն Հ. ՍԱՄՈՒԷԼ 51 rue Mr. le Prince: Գրատուն ԲԱԼՈՒԵԱՆ 43 rue Richer եւ գրատուն ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ 46 rue Richer :

Վարագոյրը կը բացուի ճիշդ նշանակուած ժամուն: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Մասնակցութեան Jacques HÉLIANի նշանաւոր նուագախումբին, ուսանողական գեղարթ ու տարօրինակ մթնոլորտի մէջ:

Կազմակերպուած ՄԱՐԻ ՆՈՒՊԱՐ ՀԱՑ ՈՒ – ՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՏԱՆ կողմէ, Շաբաթ 19 Փետրուար, ժամը 21էն մինչեւ 1, Maison Internationaleի չքեղ սրահներուն մէջ, Cité Universitaire, 19 Bld. Jourdan, Métro: Cité Universitaire, Autobus P. C. :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Տիկին Գիւրճեան եւ զա – ւակը կը յայտնեն թէ հոգեհանդստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի, պատարագէն վերջ, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, ՅԱԿՈԲ ԳԻՒՐՃԵԱՆի (ազգանագործ) մահուան քառասունքին քով առթիւ: Կը հրաւիրուին յիշատակը յարգող – ները :

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 19ԻՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ

HOTEL GEORGES V.ի գեղեցիկ սրահներուն մէջ

կազմակերպուած Կիլիկեան Հայր. Միութեան կողմէ: ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱՃԻՆ, ԸՆՏԻՐ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ եւ ՍԻՐՈՒՆ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՍԻ.— Հ. Ց. Դ. Զաւարեան ևմբակոմիտէի ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Խրիմեան սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Բացակայները նկատի պիտի առնուին :

ՓԱՐԻԶԻ Հ.Ց.Դ. «Եգիպտացի» կոմիտէի ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Sociétés Savantesի G. սրահին մէջ: Օրակարգ նախորդ ժողովին չարունակութիւնը: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՇԸՉ. վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ իր մասնաճիւղերը այս շաբաթ ժամը 3.30ին, Տիկին Գազազեանի բնակարանը, 6 rue St. Sulpice : métro Odéon:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Կապոյտ Խաչի ընդհ. ժողովը՝ այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ընկերուհի Տիկին Աղասնի Ամիրայեանի բնակարանը :

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Վասպուրականի Հայր. Միու – թեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Միութեան անդամ եւ ոչ անդամ բոլոր հայրենակիցները այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Café Noailles ներքնասրահին մէջ :

Կարեւոր օրակարգ: Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն կը համարուի :

Ֆ. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ Շավիլի մասնաճիւղին ցերեկոյթ պարահանդէսը Փետրուար 27 կիրակի օրը: Կը խնդրուի չխաչաճեւել :

ՊԻԼՎԻԼԻ Հ. Ց. Դ. Ռոստոմ խումբի ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին :

ՀԱՄԱ-ԽԱՐԲԵՐԴԻԱԿԱՆ Միութեան Մարսէյլի ընդհ. ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, Պար տը Կլոպի սրահը :

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի ժամը 3.30ին Sociétés Savantesի մէջ: Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՑԵՐ

ՍՊԱՍԵՑԷՔ

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 29ԻՆ

երբ Հ. Մ. Ը. Մ.ը կրնայ իր տարեկան մեծ պարահանդէսը LA PLAGEի (Ex Salon Sabatier) «Les Trois Grandes Salles» կոչուած դեղեցիկ սրահներուն մէջ :

ՊԱՏՐԱՍ ԳՈՐԾ

Կ'ուզուին մեծ եւ ուժով կարի մեքենաներու վրայ իրենց բնակարանին մէջ աշխատողներ: Տեւական գործ եւ լաւ վարձատրութիւն: Դիմել Պ. ԹՈՎՄԱՍԵԱՆի, (Sud Est Récuperation), 2 Chemins de la Promenade, Lyon (R.):

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ԹԱՏՐՈՆԸ ՊԵԼՃԻՈՑ ՄԷՋ

Ծանօթ դերասաններ Տիկին Ս. ՆՇԱՆԵԱՆ, ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆ եւ ԱՐՏԱՇԷՍ ԳՄԲԷԹԵԱՆ, մասնակցութեամբ Պրիւքսէլի լաւագոյն ուժերու, 13 Փետրուար կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Cours d'Angleterreի չքեղ թատրոնին մէջ 157 rue de Laeken , Bruxelles: Ա. անգամ ըլլալով կը ներկայացնէ ՍՈՓՈԿԼԷՍԻ

ԵԴԻՊՈՍ ԱՐՔԱՑ

Հոչակաւոր տռամը, 6 արար: Պատմական ճոխ հագուստներով եւ տէքօրներով: Թարգմ. եւ բեմադրութիւն ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆի:

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն մամուլը յայտագրով: Պելժահայ կազմակերպութիւններէ կը խնդրուի նկատի առնել այս թուականը :

ՍԱՄՈՒՆԻՒ նոր եւ արդիական

ՃԱՇԱՐԱՆ

Ընդարձակ սրահ, համեղ կերակուրներ

Մատչելի գիներ

Անդամ մը եթէ ճաշէք, միշտ պիտի փնտռէք հասցէն՝ 31 Rue d'Alexandrie, métro Sentier կամ Réaumur

---

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme – (13e)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՁԵՐ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԻՆ ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ ՄԻ ՄԻԱՑՆ

LE BOSPHORE *Մառխալով*

Հրուշակը — ՀԷՎԱՆ — զուտ շաքարով անարատ ԹԱՀԻՆով պատրաստուած, նաեւ LE BOSPHORE, *թահաթ լօքումը որ իր տեսակին մէջ լաւագոյնն է: Երկուքն ալ հայկական հաստատութեան մը արտադրութիւնները:* ՏՆօրինութեամբ Պ. ՍՈՒՐԷՆ ՖԷՍՃԵԱՆի

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վեցամսեայ 800 ֆր., Արտ. 10 տող. կամ 3 սգ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 29 Janvier 1949 Շաբաթ 29 ՀՈՒՆՈՒԱՐ

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N° 5757–Նոր շրջան Թիւ 1168

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 6 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԴԷՄ ԴԻՄԱՑ՝ ԱՄԷՆ ՏԵՂ

Մմօրումները, Ջամարտը եւ «Հոդեբանական» պատրաստութիւնները իրարու կը յաջորդեն Եւրոպայի սրտին վրայ: Երբեմն աղմկալի, երբեմն անձայն եւ խորհրդաւոր չարժուձեւերով:

Ահաւասիկ երկու նորութիւններ եւս, որոնք յայտարարուեցան միեւնոյն առեն:

1.— Միացեալ ճակատ Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ համայնավարներուն միջեւ:

2.— Տնտեսական փոխադարձ օգնութեան Խորհուրդ՝ Մ. Միութեան, Լեհաստանի, Չեխոսլովաքիոյ, Հունգարիոյ, Ռումանիոյ եւ Պուլկարիոյ միջեւ: (Միւս արբանեակներէն Եուկոսլաւիա բանադրուած կը մնայ 1948 Յունիսէն ի վեր, իսկ Ալպանիոյ մասնակցութիւնը ժամանակի խընդիր է):

Երկու ձեռնարկներն ալ կապ ունին միջազգային կացութեան ելեւէջներուն հետ: Եւ իրար կը լրացնեն, իրենց նորագոյն պատնէշները պաշտպանողական եւ յարձակողական ճակատի մը:

Նորէն դէմ դիմաց՝ Արեւելքն ու արեւմուտքը: Տեսակ մը ակն ընդ ական, ի նախատեսութիւն ապագայ դէպքերու:

Առաջին ձեռնարկը՝ միացեալ ճակատ Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ համայնավար կուսակցութեանց միջեւ, տեսակ մը ռազմախաղ կը համարուէր քանի մը օր առաջ: Եւ բանգէտները չատ մեծ արժէք չէին տար Մարսէլ Քաշէնի այցելութեան:

Վերջին լուրերը կը հաստատեն թէ ձեւակերպութիւններ չեն ոչ «Իւմանիթէ»ի տնօրէնին այցելութիւնը, ոչ ալ յայտարարուած գործակցութիւնը :

Հոմ երթալէ առաջ, Ֆրանսայի համայնավարներուն ծերունի առաջնորդը երբ Ազգ. ժողովի նոր նստաշրջանին բացումը կը կատարէր իբրեւ երիցագոյն անդամ, նոր ոգի մը կը մատնէր իւճառին մէջ: Աւելի ժուժկալ եւ չափաւոր :

Բողոքելով անոնց դէմ որ «անխուսափելի, ճակատագրական» կը նկատեն երրորդ աշխարհամարտը, Մարսէլ Քաշէն փառաբանեց գործակցութիւնը: Եւ մաղթեց նոր հանդիպում մը՝ Սթալինի եւ Թրումընի միջեւ:

Ցետոյ գնաց Հոմ, նոյնիսկ առաւ խօսելով: Շատ չանցած, հեռագիրը հաղորդեց միացեալ ճակատի կազմութիւնը: Ուրիշ խօսքով, չորջանային Կոմինֆորմ՝ արեւմտեան Եւրոպայի համար:

Ո՛րքան պերճախօս է այս առթիւ հրատարակուած յայտարարութիւնը, — գործակցութիւն «Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ ժողովրդական չարժումներուն միջեւ»;

Այս դաշնակցութեան չնորհիւ, «երկու երկիրներուն բանուորները պիտի կրնան աւելի լաւ կատարել իրենց պարտականութիւնը, իրրեւ ռազմիկներ միջազգային ճակատին վրայ, առաջնորդութեամբ Մ. Միութեան, սանձելու համար հարստահարութեան եւ պատերազմի ուժերը » :

Դեռ ուրիշ առաջադրութիւններ :

Այս գործակցութիւնը հաստատելով, պիտի ջանան վիժեցնել «արեւմտեան երկիրներու քաղաքական եւ զինուորական խմբակցութիւնը, որ կը ձգտի ռամկավար ժողովրդավարութեանց եւ Մ. Միութեան դէմ հանել վիրէնք »:

Այս առթիւ իրազեկներ երկու միլիոն կը հաշուեն Իտալիոյ համայնավարներուն թիւը, մէկ միլիոն ալ՝ Ֆրանսական թիւը: Թիւեր որոնց վաւերականութիւնը դժուար է ստուգել:

Քաղաքական չրջանակներու մէջ աւելի մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն միւս ձեռնարկին, — տնտեսական գործակցութիւն Մ. Միութեան եւ իր արբանեակներուն միջեւ (25 Յունուար):

«Մոլոթովի ծրագիր՝ Մարշըլի ծրագրին դէմ», կ'ըսեն չոր բերաններ:

Ամէն պարագայի մէջ, փորձ մը եւս, պրկելու համար օդակները: Տնտեսական չլամարտ՝ արեւմուտքի դէմ, ինչպէս եւ սպառնալիք մը անոնց համար որ կ'ուզեն վերագտնել իրենց ազատութիւնը:

Ահա թէ ինչպէս կ'ամրապնդեն խաղաղութիւնը :

Բարեմիտներ կան որ կը կարծեն թէ ուժերու յուցադրութիւնն ալ նուազագոյն չարիք մըն է, յարգանք ներշնչելու համար: Փոխադարձաբար:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՒՆ ԿԸ ՀԱՃԻԻ...

Փարիզի մէջ երկու հաստատութիւններ ուր – նին որոնք սովորութիւն ըրած են իրենց լուրերը, զեկուցումները եւ տեղեկագիրները թերթերուն ղրկել... Ֆրանսերէն:

Առաջինը՝ Հայ Բժշկական Միութիւնն է, երկրորդը՝ Հայ Գաղթ. Կեդր. գրասենեակը :

Ինչո՞ւ: Լեզո՞ւ չեն դիտեր թէ ժամանակ չունին:

Այդքան դժուար է հայերէն խմբագրել կամ հայերէնի վերածել այն գրութիւնները որոնք սահմանուած են հրատարակութեան:

Այդ պարագային աւելի չուտ կը հրատարակուին ղրկուած նիւթերը, իբրեւ պատրաստ ձեռագիր :

Ի վերջոյ հայ խմբագիրներուն ճիտին պարտքը չէ թարգմանել հայկական Միութեան մը, պաշտօնատան մը գրութիւնները: Մանաւանդ երբ չատ երկար են:

Տարիներ առաջ այս «ընկալեալ սովորութեան» կը հետեւէր նաեւ Նախկին Ռամկիկներու Միութիւնը : Բարեբախտաբար դարձի եկաւ, պատեհ բազմէն վերջ:

Կարծեմ տարրական պատշաճութիւնն ալ կը պահանջէ որ հայկական գրասենեակ մը հայերէն գրէ հայերէն թերթերուն կամ նոյնալեզու հաստատութեան մը:

ՎԱՀԷ

ՀՈԼԱՆՏԱԿԱՆ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ (Ինտոնեզիա) հանրապետութիւն ներկայացուցիչները աղդարարեցին թէ հրոսակային կռիւ մը պիտի պայթի ապեւելեան ձավայի մէջ, յաւաջիկայ չաբթու : Անոնց կարծիքով, հոլանտական իշխանութիւնները բոլորովին սխալած են հանրապետական բանակին ռազմական կարողութեան մասին: Նոյն աղբիւրին համաձայն, առ նուազն 300.000 զէն – ուրներ դեռ աղատ են ձավայի մէջ:— Ախական աղդերը կը պահանջեն անկախութիւն տալ այս երկրամասին:

ՓԱՐԻԶԻ ոստիկանութիւնը արգիլեց չորս հանդէսներ, «Մոմ Ֆլիրթ», «Օ՛հ», «Սանսասիօն» եւ «Թուա է Մուա», իբրեւ վնասակար հանրային բարոյականի համար: Այս կարգի քանի աւելի պարբերականներ ալ դիտելու եղան ամիս առաջ:

ՅՕՆ ՓԱՓԻՆ , Անգարայի դերմանական նախկին դեսպանը, անպարտ արձակուեցաւ հականացիական ատեանի մը կողմէ, Նիւրընպէրկի մէջ : Դատարանը ջնջելով «առաջնակարգ մեացի յանցաւոր»ի վճիռը, որուն համար ութ տարի արգելափակման դատապարտուած էր, պարզապէս երկարող ատիճանի յանցաւոր հռչակեց եւ բանտարկութիւնն ալ բաւական համարելով հրամայեց անմիջապէս ազատ արձակել: Առաջին դատավարութեան ատեն (1947 ապրիլ), գրաւեցին իր ամբողջ հարստութիւնը, բաց ի 5000 Ֆր.է, չնչեցին քուէարկելու, դրելու, խօսելու իրաւունքները: Երրորդ դատավարութիւնն էր այս Ֆոն Փափէնի համար որ 69 տարեկան է: Առաջին անդամ 1945— 46ին դատուեցաւ միջազգային ատեանի մը առջեւ, իբրեւ պատերազմի ոճրագործ, բայց դատարանը չհաստատեց այս յանցանքը:

ՀԱՆՋԱՐԱՒՈՐ ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐ այս չաբթու իրենց կերակուրները եփեցին ածուխ եւ փայտ վառելով պատշգամներու վրայ կամ փողոցներու մէջ, Հոմի կազի բանուորները գործադուլ յայտարարած ըլլալով: Եկեղեցական հոսանքն ալ կրճատուած է: Թերթերը խստօրէն կը քննադատեն կեդրոնական եւ հարաւային Իտալիոյ ելեկտրական ընկերութիւնները, որոնք ամէն օր կարգով կը կտրեն հոսանքը Հոմի զանազան թաղամասերուն մէջ, ութ ժամուան համար:

50 ԱԶԳԵՐՈՒ ներկայացուցիչները ժողով դումարեցին Ուշինկթընի մէջ, միջազգային համաձայնութիւն մը կնքելու համար ցորենի մասին: Առաջին անդամ ըլլալով կը մասնակցին նաեւ Մ. Միութիւնը եւ Արժանթին, երկու ցորենաշատ երկիրներ:

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ԱՆԱՑԻՍԻ յօրելեանի յանձնախումբը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ՝ վերջին պահուն եղած փոփոխութեան մը հետեւանքով, հանդէսը տեղի պիտի ունենայ ՄԱՐՏ 13ին, ոչ թէ 20ին:

Քրավչենոյի դատը

ԵՐԵՔ ՕՐ ԴԱՏԱՐ

Երրորդ դատավարութենէն վերջ , Փարիզի պատժական ատեանը որոշեց նիստերը յետաձգել մինչեւ երկուշաբթի , երբ պիտի լսուին Քրավչենքոյի առաջին վկաները :

Մորհրդային վկաներէն երեք հոգի դիմած են Մոսկուայի Ֆրանսական դեսպանատունը, անցագիրը ստանալու եւ Փարիզ գալու համար: Քէֆթըպըրիի «կարմիր աւազերէցը», Հիւլիըթ Ճոնսըն , որ նոյնպէս հրաւիրուած էր Ֆրանսական չարաթաթերթին կողմէ, պատասխանեց թէ չի կրնար Փարիզ գալ, բայց դրաւոր վկայութիւն մը պիտի ղրկէ:

Ինչպէս յայտնի է, անկիւքան եկեղեցւոյ այս բարձրաստիճան կղերականը այցելած է Մոսկուա եւ մասնակցած՝ էջմիածնի եկեղեցական համագումարին (1945):

Արեւմտեան ճակատի խնդիրը

Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Պելժիոյ, Հոլանտայի եւ Լիւքսէնպուրկի արտաքին նախարարները կը չարունակեն իրենց խորհրդակցութիւնները Լոնտոնի մէջ:

Քաղաքական չրջանակներու կարծիքով, առայժմ դժուար է լուծել Անգլիոյ եւ միւս պետութիւններու միջեւ տիրող տարակարծութիւնները: Այնպէս որ, այս չորրորդ եռամսեայ խորհրդաժողովին մէջ ալ վերջնական որոշումներ պիտի չտրուին:

Օրակարգի գլխաւոր խնդիրներն են.— 1.— Մառէչալ Մոնթկոմըրիի տեղեկագիրը.— 2. Սառլանեանի դաշինքը.— 3. Տնտեսական եւ ելմտական չարաբերութիւններ հինգ պետութեանց միջեւ.— 4. Եւրոպական խորհրդարան.— 5. Միջազգային խնդիրներ:

Անգլիա տակաւին համաձայն չէ եւրոպական խորհրդարանի մը դումարման: Իրազեկներու կարծիքով, եթէ կարելի չըլլայ անմիջական համաձայնութիւն մը կնքել Եւրոպայի միացման մասին, աւելի պիտի ընդլայնուին վիճաբանութիւնները, որպէսզի ուրիչ կառավարութիւններ ալ մասնակցին, եւ ի վերջոյ անդամակցին :

Գարով Սառլանեանի դաշինքին, հինգ պետութիւնները ուչադրութեամբ կը հետեւին Ուշինկթընի մէջ կատարուած աշխատանքներուն: Միանամինաւանդ պետութեանց ամէնամաձայնութիւնն ալ որոշ մտահոգութիւն կը պատճառէ:

ՍՏԱԼԱՆՏԵԱՆԻ ԴԱՇԻՆՔԸ

Արեւելեան ճակատի տնտեսական գործակցութեան առթիւ, Ուշինկթընի մէջ դիտել կուտան որ, եթէ Մոսկուա իսկապէս կ'ուզէ զարկ տալ իր եւ արբանեակներուն առեւտրական յարաբերութեանց, տրամադրած է տարեկան 500 միլիոն տոլարի վարկ մը տրամադրել, անոնց բացը դոցելու համար: Արդ, Ամերիկացիները կը կարծեն թէ դուբլին չի կրնար տանիլ այդ բեռը, բաղդատելով տոլարին հետ: Նոյն աղբիւրին համաձայն, այս նոր ձեռնարկին նպատակն է փութացնել Մարշըլի ծրագրին խորտակումը:

★ *Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը, Պ. Տին Էչիսըն, խօսելով Սառլանեանի դաշինքի մասին, հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ .*

— «Ամերիկեան ժողովուրդը անշուշտ կ'ուզէ որ Մ. Նահանգներու մեծ ուժը եւ աղդեցութիւնը ի գործ դրուին, խաղաղութեան համար: Մեր կառավարութիւնը վճռած է օգտագործել իր աղդեցութիւնը, խաղաղութեան եւ ապահովութեանհամաչխարհային ցանց մը հիւսելու համար: Մենք համոզուած ենք թէ կրնանք յաւաղծյնս նպաստել խաղաղութեան՝ միանալով միւս աղդերուն, եւ բացարձակապէս հասկնալով առաջուց՝ թէ որեւէ դինեալ յարձակում մեր աղդային ապահովութեան դէմ պիտի դիմաւորուի ջախջախիչ ուժով»:

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ կարմիրները Եանկցէ դետը անցնելու առաջին փորձը կատարեցին, Նանքինէն 51 քիլոմեթր անդին, բայց ետ մղուեցան:

ՃՍՓՈՆԻ դիկտատորը, ամերիկացի զօր. Մաք Արթըր, յայտարարեց թէ իր պաշտօնին վրայ պիտի մնայ մինչեւ որ հաշտութիւն կնքուի եւ Ճափոն իր տեղը գրաւէ ժողովրդավար ազդերուն մէջ:

ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՆ դումարման առթիւ, Շայեոյի պալատէն դողդոջած են 200 լսարան դործիքներ, քանի մը հարիւր ելեկտրական լամբարներ, երեք դրամեքենաներ, դէզ մը փաստաթուղթեր՝ Մ. Միութեան մասին, նախագահին ձեռնոցները եւն:

800.000 ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐ Ֆրանսա փոխադրելու առաջարկ մը ներկայացուց իտալական պատուիրակը, Ֆրանքօ-իտալական տնտեսական խորհրդաժողովի մը առթիւ, որ դումարուեցաւ Փարիզի մէջ: Ասոնք ազդականներն են Ֆրանսայի մէջ աշխատող իտալացի բանուորներու:

(Ուրիշներ շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ՌՈՒՄԲԸ ԵՒ Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

1945էն ի վեր, երբ աշխարհի մէջ առաջին անգամ ըլլալով հիւլէական ռումբ մը կը կործանէր ճապոնի Հիրոշիմա քաղաքը եւ մօտաւորապէս 300.000 բնակիչներէն 150 հազարը կը մահացնէր, իսկ մնացեալին վրայ ցարդ անծանօթ եւ մասամբ մահացու կենսաբանական փոփոխութիւններ կը առեղծէր, օր չանցնիր որ չխօսուի եւ չգրուի հիւլէական ռումբին շուրջ:

Աշխարհատէր մեծ պետութիւններէն Միացեալ Նահանգները են որ գտած են հիւլէ –ռումբի չինութեան կերպը: Անոր կը դաւճակցին բրիտանական համաշխարհը (commenworld), Ճլիաւորաբար Անգլիա եւ Քանատա եւ Ծրանսա: Արեւմտեան այս խմբակցութեան հակադիր կողմը Խորհրդային Միութիւնն է, որ 1945ին դեռ չունէր հիւլէական ռումբ:

Գերմանիան, ուր այս ուղղութեամբ դիտական նախափորձերը կատարուած էին, չէր յաջողած գործնականացնել հիւլէռումբի չինութիւնը: Երբ կէօպէլս իր ճառերուն մէջ նոր զէնքերու մասին կը խօսէր (Տի Նոյէ Վաֆը), ժողովուրդը չէր հաւատար: Բայց երբ Հիթլէր իր վերջին ճառերէն մէկուն մէջ կը յայտնէր թէ «այս պատերազմին վերջին օրերը սոսկալի պիտի ըլլան եւ աշխարհակործան», չատեր կը հաւատային հիւլէական ուժի գործածման: «Ժամանակը մեզի համար կ'աշխատի» նշանախօսքը որոշ ճշմարտութիւն կը պարունակէր: Բայց Միացեալ Նահանգները հում նիւթերու եւ հանգիստ աշխատելու չատ աւելի կատեւիւթիւններ ունէին քան Գերմանիան: Շնորհիւ բազմամիլիոն տոլարներու եւ միջազգային դիտանակներու փաղանգի մը գործակցութեան (Ֆէրմի, Այնչթայն, Լիւիշնթալ, Պոր, Մայթներ, Ժոլիօ Քիւրի եւայլն), Միացեալ Նահանգները աւելի առաջ գլուխ հանեցին գործը:

Արդ, Միացեալ Նահանգները եւ Խ. Միութիւնը կը մնան գլխաւոր ոսոխները այս գետնին վրայ: Այս երկուքն են որ աշխարհատիրութեան կը ձգտին եւ ամէն ոք լաւ գիտէ թէ զօրաւորը այն է որ հիւլէռումբը ունի, իրրեւ յարձակման եւ «ինքնապաշտպանութեան» զէնք:

Նկատի ունենալով հիւլէռումբին կործանարար եւ հակամարդկայնագործութիւնը՝ Միացեալ Ազգերու կազմակերպութիւնը ծրագիրներ մշակեց օրէնքէ դուրս հռչակելու համար հիւլէական ուժի գործածութիւնը պատերազմական նպատակներու համար: Այսպէս, ծերակուտական Բարուխի ծրագրով Մ. Նահանգները կը պահանջէին հիւլէական ռումբի հետ կապ ունեցող հում նիւթերը եւ ուսումնասիրութիւնները միջազգային հսկողութեան ենթարկել, փճացնել հիւլէռումբերը եւ ուսումնասիրութիւնները կատարել խաղաղասիրական նպատակներու համար:

Խ. Միութիւնը ընդունեց այս առաջարկները, սակայն հետեւեալ երկու պայմանները դրաւ. — Նախ պէտք է փճացնել արդէն չինուած հիւլէռումբերը եւ երկրորդ՝ հսկողութիւնը պէտք է ձգել իւրաքանչիւր պետութեան, «պատուոյ խօսքի»ի հիման վրայ: Մ. Նահանգները մերժեցին այս առաջարկը, ըսելով որ, իրենք իրենց զաղտնիքը կը յայտնեն եւ ռումբերը կը փճացնեն, երբ միջազգային ապահովութիւնը արդէն հաստատուած ըլլայ: Այսպէս հարցը անլոյծ մնաց ու յանձնախումբը զադրեցուց իր գործունէութիւնը:

Գլխաւոր հարցականը կը մնայ սակայն այն պատասխանի.— Խ. Միութիւնը ունի՞ հիւլէական ռումբեր: Վիշինսկի առեղծուածային նախաղահ մը գործածեց այս հարցին մասին: Ըսաւ թէ մեծ պետութիւն մը՝ Զինաստանը, յայտնեց թէ չունի հիւլէական ռումբին զաղտնիքը, բայց կան պետութիւններ որոնք չեն կրնար այդ տեսակ յայտարարութիւն ընել ... :

Արեւմտեան մամուլը չատ բան գրեց խորհրդային հիւլէական քաղաքին՝ Ատոմգրադ (Atomgrad)ի մասին: Վառ երեւակայութեան տէր եւ ապշեցուցիչ պատկերներու հերոսները են չատ անգամ լրագրողները...: Ինչ որ անուրանալի է այն է թէ Խ. Միութիւնը մեծ չափեր կը թափէ հիւլէի ուսումնասիրութեան վրայ :

Հիւլէն, միջազգային բառով՝ «ատոմ»ը, տարրերու քիմիական ամենափոքր մասնիկն է: Անոր ներքին կազմը չողարձակ (radioaktiv) մարմիններու դիւտէն ի վեր (1898) բաւական լուսաբանուած է ու այսօր թնագիտական միջոցներով կարելի է ատոմը պայթեցնել: Այս պարագային անհրեւակայելի չափով նեղուժ կ'արտաբերուի, որ չողարձակման, ջերմութեան եւ պայթումի ձեւով ի յայտ կուգայ: Այս ուժն է որ կ'օգտագործուի հիւլէական ռումբին մէջ :

Հիւլէին կորիզային այս հակազդեցութեան հում նիւթը կը կազմէ Ուրանիում մետաղը, որ բնական տարրերուն ամէնէն ծանրն է: Բայց ոչ թէ սովորական Ուրանիումն է, հիւլէական ռումբի իրաքայոդող չղթայական հակազդեցութեան համար, այլ անոր մէկ տեսակը՝ Ուրանի իզոտոպը (Uranisotop) U 235ը, որ քիմիապէս գրեթէ նոյնն է ինչպէս սովորական ուրանը, բայց իր ներքին կորիզի կազմութեամբ կը տարբերի անկէ: U235ը չէ՛ին քանակութեամբ միայն կայ սովորական Ուրանիումին մէջ եւ դժուար է գտնել զայն միւսէն: Մ. Նահանգները պատերազմի ընթացքին 14.000 քիմիագէտներ, բնագէտներ եւ ճարտարագէտներ զրաղեցուցին ռումբի պատրաստութեան, այս նիւթերը զտելու եւ ռումբին զաղտնիքը գտնելու համար:

Խ. Միութեան բնագէտներուն եւ քիմիագէտներուն անծանօթ չեն անշուշտ հիւլէական հակազդեցութեանց եւ հիւլէական ռումբին գիտական հիմերը: Բայց, յաջողա՞ծ են գտնել «Ռոլոմպոսի հաւկիթը»: Այս հարցին կարելի չէ պատասխանել, ոչ դրական, ոչ ալ բացասական կերպով:

Ռուս նշանաւոր բնագէտ մը Պետեր Կապիցա որ անգլիացի լորտ Բաթըրֆորդի աշակերտն եղած է — Բաթըրֆորդ առաջինն է որ յաջողեցաւ 1918ին տարր մը ուրիշ տարրի մը փոխակերպել — ինչպէս նաեւ Խ. Միութիւն փոխադրուած գերմանի գիտնականներ, կապուած են հիւլէի ուսումնասիրութեան գործին :

Ատոմգրադը — զաղտնի անունով իբր թէ X71 — որ ըստ ենթադրութեանց կը գտնուի Բայքալ լճին մօտերը կը համարուի այս ուսումնասիրութեանց կեդրոնը: Բայց եւ կովկասի մէջ, ինչպէս Ալագածի վրայ, կան կաճառներ, ուր կ'ուսումնասիրուին գլխաւորաբար տիեզերական ճառագայթումներու մարմինները, որոնց «Մեզոն» անունը կուտան: Այս մեզոնները մեծ արագութեամբ տիեզերքէն կ'իջնեն երկրին վրայ անհաշիւ քանակութեամբ եւ ի վիճակի են թափանցելու հիւլէներու մէջ եւ հասնելու մինչեւ անոնց կորիզին ու հաւանաբար ջախջախելու զանոնք:

Ըստ ամերիկացի մասնագէտներու, Խ. Միութիւնը հիւլէական ռումբի պայթումի փորձեր չէ կատարած ցայդ: Այս ենթադրութեան հիմը այն է որ, եթէ որեւէ տեղ հիւլէական պայթիւն տեղի ունեցած ըլլար, նորահնար ռադար գործիքները, որոնք կը գտնուին Մ. Նահանգներու, Ալասքայի եւ Եւրոպայի մէջ, արձանագրած պիտի ըլլային ցնցումները: Նկատի ունենալով փորձարկութեանց հոչընդոտները, Ամերիկացիները եկած են այն եզրակացութեան թէ Խ. Միութիւնը 1952ին հասած պիտի ըլլայ այն աստիճանին, ինչ աստիճանի վրայ որ կը գտնուէին Մ. Նահանգները 1945ին:

Ասիկա անշուշտ ենթադրութիւն մըն է միայն: Ատոմ դէմ կարելի է ըսել թէ առաջին հիւլէական ռումբն ալ միայն հաշիւներու վրայ հիմնուելով պատրաստուած էր եւ յաջողեցաւ: Իսկ 1945էն մինչեւ 1949 երկար ժամանակամիջոց մըն է փորձարկութիւններու համար: Ինչ կը վերաբերի հիւլէական ռումբի հում նիւթին՝ Ուրանիումին՝ Խ. Միութիւնը ինքը ունի հանքեր ու ասկէ զատ կ'օգտագործէ Չեխոսլովաքիոյ եւ Արեւելեան Գերմանիոյ հանքերը ամէնէն հիմնական ձեւով:

Այս բոլորէն կարելի է հետեւցնել թէ, Խ. Միութիւնը եթէ չունի նոյն հիւլէական ռումբը՝ ինչպէս Մ. Նահանգները, ի վիճակի է պատրաստելու նման ռումբեր՝ նոյն տեսական հիմերուն վրայ :

Գիտութեան հսկայաքայլ յառաջդիմութիւնը պատուհա՞ս մը պիտի ըլլայ մարդկութեան : Այդ կախում ունի «մեծ»քաղաքագէտներու հեռատեսութենէն, որոնք անճնապէս միշտ հեռու կը մնան բուն վտանգի գծէն...:

ՏԻՐԱՑՐ ՓՈՒՌԵԱՆ

Տպաւորութիւններ Նուագահանդէսէ մը

Փարիզի մէջ յաճախ ունկնդրած ենք միջազգային համբաւաւոր արուեստագէտներ, որոնք արուեստի վսեմ, ներքազգաց արտայայտութեամբ՝ խռոված ու ցնցած են մեր հոգեկան աշխարհը, աւելկոծած են մեր էութիւնը զեղարուեստի տառապանքներով եւ վայելքներով :

Բայց այս բոլոր յուզումները մնացած են միայն երաժշտութեան, արուեստի, դիւթիչ եւ քարձր հորիզոնին վրայ, եւ անոնց տաւտրութիւնը , ժամանակին հետ ժժգունած է քնականօրէն..

Այնհամենայն յուզիչ, հմայիչ էր եւ բացառապէս ոգեւորիչ, Ճունուար 21ի գիշերը, Salle Gaveauի մէջ, Նուագախումբի վարիչ եւ երգահան , Օհան Տուրեանի կազմակերպածնուագահանդէսը, մասնակցութեամբ Րաֆֆի Պետրոսեանի եւ Իրիս Պիւլպիւլեանի: Պարուրուած՝ հայրենակցական եւ եղբայրական ջերմ եւ խանդավառ մթնոլորտի մը մէջ, այս անմոռանալի նուագահանդէսը մեզի տուաւ յուզումի բացառիկ պահեր :

Հայ էին, եւ որքան սիրելի, այդ երկու երիտասարդ ստեղծագործ արուեստագէտները որոնք երաժշտութեան հուրով եւ հրայրքով մաղձնիասցած, եղբայրական անկեղծ մաքուր սիրով իրարու հակած՝ մին միւսին յաղողութեան նախանձախնդիր՝ զօրաւոր ուժ մը կը ներկայացնէին, իբրեւ – րաքանչիւրը ցայտուն ու պերճախօս, իր բացառիկ տաղանդովը:

Այնոնք մեզի փոխադրեցին մեր հայրենի աշխարհը, մեր հոգիներէն նեղս սրսկեցին, կրակի պէս վառ, ուրիշ մեծատաղանդ Հայու մը յօրինած հոյակապ եւ խռովայոյզ Concertoն, հայ ժողովրդական երգին քաղցր եւ մաեմրիկ յանկերգը օրօրեց մեզ հեշտագին եւ ամէնն Հայ, նոյնիսկ օտարացած եւ դժուարահաճ, զգաց իր էութեան մէջ, իր ցեղին, այս երեք ստեղծագործ զաւակներուն արուեստին՝ ներդործած դիւթանքը եւ զօրութիւնը: Այն հպարտօրէն եւ հիացումով հոգեկան յաղաշրջում մը ունեցաւ,աւելկոծում մը,անդրադարձում մը դէպի իր նախնիքներուն ստեղծագործատաղանդը, եւ զգաց որ ցեղի մը աւիւնը, հուրը երբեք չի մարիր, երբ հայրենասիրական չունչը, ոգին , խոհալը , լուսարձակ փարոսի մը նման կը լուսաւորեն իր՝ արուեստագէտներուն հոգւոյն խորը :

Այս գմայլելի հմայքը եւ հրաշքը ապրեցաւ բազմախուռն սրահը,ան արտայայտեց իր հոգեկան յուզումը, դոհունակութիւնը, հպարտութիւնը , դիտակցօրէն, անկեղծօրէն եւ սրտագեղ :

Լուսաւոր աստղ մըն է որ երեւան կուգայ եւրոպական բեմերու վրայ, պիտի դիտնա՞նք զնահատել զայն:

ԱՐՇԱԼՈՑՍ ԽԱՆՏԱՆԵԱՆ

ԿԸ ԽՆԴՐԱՒԻ ՄԱՏԻՏՈՎ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐ ՁՐԿԵԼ: ԳՐԵԼ ՄԷԿ ԷՋԻ ՎՐԱՑ :

Տաւրոսեան լեռներուն վրայ

ԽՄԲ.— Թարգմանուած՝ Թուրք ծանօթ գրագէտին՝ Իսմայիլ Հապիպ Սէվիւքի գիրքէն, — «Զամիեր Հայրենիք»էն: Ընթերցողները կը յիշեն անշուշտ Եփրատի մասին գրածնիերը որոնք արտատպուեցան չորս անգամով.—

★

Տաւրոսները, որոնք Անատոլուն վարչին ու քովէն կը գրկեն բազուկի մը նման, առենօք թատր հանդիսացան մեծ պատերազմներու: Երկու ծով կրակի եւ բոցի պէս խուժեցին Տաւրոսներուն վրայ, որոնք անոնց մէջ մտեր էին մկանուտ թեւի մը պէս: Որքան տեւեց այս կռիւը, ոչ ոք գիտէ: Միայն թէ ջուրը պարտուեցաւ, լեռը յաղթեց, եւ Անատոլուն փրկուեցաւ:

Լեռները ուղտերէն աւելի վրէժխնդիր են: Տաւրոսը բնաւ չի մոռնար իր երկու լպրծուն թշնամիները, մէկը արտաքին, միւսը ներքին ծով: Զէ՞ որ դուրսի ծովը միւսին օգնելու համար ջուր եւ ամպ կը ղրկէր անընդհատ: Տաւրոսը միշտ կասեցուց այդ ամպերը, ներս չառաւ եւ միւս ներքին ծով թշնամին անանուդ մնաց ու հալեցաւ եւ մաչեցաւ, Տաւրոսը այսպէս ցամքեցուց ներքին ծովը եւ յետոյ որոշեց նահանջի մատնել արտաքին թշնամին, այսինքն Միջերկրականը, ինչպէ՞ս սակայն: Լեռները ոչ միայն ոխակալ, այլեւ խելացի են: Տաւրոսը որոշեց ջուրին ջուրով յաղթել :

Իր կուրծքէն երեք գետակ կը բխէին, զանոնք արձակեց Միջերկրականի վրայ: Այդ երեք ջուրերը լուանոսկիի փայլերով ոլորուեցան եւ վազեցին թշնամիին վրայ, լերան վրէժը լուծելու համար: Պատկառելի լերան այդ երեք ժրաջան զաւակները անձանձիր աշխատեցան, եւ ճարտարութեամբ հաւաքելով Տաւրոսի հողերուն մեծաքանակ մրուրը, ծովը դատապարտեցին ընկրկումի եւ յետս կոչումի: Եւ օր մըն ալ տեսանք թէ հայրենիքը շահեր է ոսկիի պէս մաքուր հողամաս մը, Զուդուրօվան:

Տաւրոսները Անատոլուի ներսէն տարբեր կ'ելբերեւին, դուրսէն ալ տարբեր : Ցամաքի կողմէն չեն ուզեր ամբողջովին ցոյց տալ իրենց կերպարանքը, եւ կարծես խոժոռ ու բարկացած երեւոյթ մը ունին: Միւնչդեռ ծովու կողմէն եթէ նայիք, բոլորովին բարձր են եւ կարծես ոտքի կանգնած, ու ոտնակոխ օրերու պէս կամաչ հագուստ հագած են: Ինչո՞ւ արդեօք: Ովսիհետեւ ներքին Անատոլուէն կը փչէ լեռներուն վրայ հարաւային հովը, խիստ, չոր եւ կիզիչ: Միւնչդեռ ծովու կողմէն կուգայ խոնաւ, զով եւ օդոնակից հողմը, եւ կը փոխէ մթնոլորտը: Լեռը զարձնական ոգի ունի եւ մկկուն հանդիպ խնդումերես է, միւսին դէմ այ դաժան: Լաւին լաւ, զէշին՝ զէշ:

Թարսուսէն (Տարսոն) մինչեւ Ճէյհան, Տաւրոսները հորիզոնները պատեղով կը գրկեն Զուդուրօվան , եւ երբ դաշտագետնէն նայիք, չէք կրնար կշտանալ:— Այդտեղ ունին մութ ստորոտներ, կնդրոնը՝ կապոյտ լեռնաշղթայ, բարձունքը ձեփճեփմակ, իսկ զադաթները սղոցի մը ատամներուն պէս սուր եւ հատու:

Տաւրոսները այդպէս կ'երկարին մինչեւ հո –

ՓՈՓՈՒ ԼԵԿՈՒՑ

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

ՏՏԵՓԱՆԸ ԵՒ ՄԱՐԻ

Հինգ օր վերջ Տարոնի իշխանին հաստատ մէ ուրեն ի՛մանան թէ, թէկուզ ամէնքն էլ ուրիշ տեղեր, բայց թէ մի քոյր տան հետ եւ ցօղուն մը ունենան, ինչ որ ալ ըլլայ, ինչ ալ պատահի, ինչ ալ ըլլայ ամէնքն էլ ուրիշ տեղեր

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԿԻՊՐՈՍԻ հրեայ ազգաբնակիններուն առաջին կարաւանը, 1500 հոգի, Հայֆա հասաւ, փոթորկալի ճամբորդութենէ մը վերջ: Հազարաւոր Հրեաներ համախմբուած էին քարափին վրայ, ներս թափուիլը դիմաւորելու համար: Ուրիշ 9500 ազգաբնակիններ ալ պիտի փոխադրուին մօտերս: Ասոնք Պաղեստին կ'ելլթային առանց արտօնութեան, բայց Անգլիացիները կէս ճամբէն բռնելով արգելափակեցին Կիպրոսի մէջ: Մեծ մասով զինուորական տարիք ունին:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԵՒ ԻՏԱԼԻՈՑ համաձայնավարները միացեալ ճակատ կազմած են, ինչպէս հաղորդեցինք արդէն: Վերջին լուրերու համաձայն չբջնային կոմինֆորմ մը պիտի կազմուի (Համայնավար Տեղեկատու դիւան), ներդաշնակելու համար երկու պետութեանց բոլշեւիկներուն յարձակումները հիւս. Ատլանտեանի դինակցութեան դէմ: Իտալիոյ համայնավար կուսակցութեան վարչութիւնը կը յայտարարէ թէ Մարսէլ Քաչէնի այցելութեան առթիւ, անհրաժեշտ համարուեցաւ ի րական գործակցութիւն հաստատել երկու կազմակերպութեանց միջեւ:

ՍԿԱՆՏԻՆԱՒԵԱՆ ՉԻՆԱԿՈՒԹԵԱՆ մը փոր ձիքով, միայն հրաչք մը կրնայ կանխել կատարեալ պատակտումը: Այդ պարագային Նորվեկիա պիտի միանայ Հիւս. Ատլանտեանի դինակցութեան, Շուէտ չէզոքութիւն պիտի պահէ, իսկ Տանըմարքա մէջին ճամբայ մը պիտի բռնէ: Վերջին ժողով մը պիտի գումարուի յառաջիկայ շաբթու, հաշտեցնելու համար Շուէտի եւ Նորվեկիոյ տեսակէտները: Առաջին խորհրդակցութիւնը, որ տեղի ունեցաւ Քոփէնհակի մէջ, անցեալ երկուշաբթի օր, կատարեալ անելի մը յանգած էր: Անհամաձայնութեան գլխաւոր պատճառը այն է որ Շուէտ ապահովութեան միակ միջոց կը նկատէ չէզոքութիւնը, իսկ Նորվեկիա կ'ուզէ զինուորական ակնկալութիւն առնալ Մ. Նահանգներէն:

ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆ մասին լաւատես յայտարարութիւններ ըրաւ ճարտարագործութեան եւ առեւտուրի նախարարը, Պ. Լաքոսթ (ընկերվարական), ճառ մը խօսելով անգլեւամերիկեան ակումբին մէջ: Ըսաւ թէ փոխառութիւնը յատկացուած է երկրին վերաշինութեան եւ անոր յաղթութիւնը կ'ապացուցանէ ժողովուրդին վստահութիւնը ապագայի մասին: Այս առթիւ նախարարը յայտարարեց թէ արտադրութիւնը կը գերազանցէ 1938ի համեմատութիւնը, բոլոր ասպարէզներուն մէջ, հակառակ ամբողջական կամ մասնակի գործադուլներուն: Նոր յաւելումներ կը նախատեսէին յառաջիկայ ամիսներու ընթացքին, մասնաւորապէս հանքերու մէջ:— Կը կարծուի թէ Զուիցերիա 4—5 միլիառ ֆր. պիտի ծախսէ գրաւելու այս փոխառութեան:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ոստիկանութիւնը դաւադրութիւն մը երեւան հանած է Շարքիէ մահանդին մէջ (Նեղոսի ափերուն վրայ): Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, դաւադիրները ապստամբութիւն պիտի փորձէին, գրաւելով պահականոցները եւ հանրային չէնքերը: Բազմաթիւ խուզարկութիւններ եւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան դիչեր ցերեկ: Այս առթիւ ձերբակալուեցաւ Գահիրէի ոստիկանութեան վերատեսուչին ահաբեկիչը, որ սպանութիւնը կատարած էր ձեռնահոսմբեր նետելով, անցեալ դեկտեմբերին:

ՀԱՅ- ԲՈՑԻ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ
ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

1949 Յունուարէն (Ինն երորդ Տարի) սկսեալ.—
ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԴԱՂՈՒԹՆԵՐ 500 ֆրանք:
ԱՆԳԼԻԱ, ՔԱՆԱԴԱ, Մ- ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ, կիպրոս, Պաղեստին, Եգիպտոս, Հնդկաստան եւ իրաք 700 ֆրանք:
ՄՆԱՑԵԱԼ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ համար 600 ֆրանք:
Կը խնդրուի ՀԱՑ - ԲՈՑԻ բարեկամներէն, դիւրացնել մեր գործը, գտնելով նոր բաժանորդներ, եւ ծանօթացնել մեր թերթըլիրենց շրջանա կին:

Ո եւ է դիմում եւ առաքում կատարել վարչական հասցէով,— NERCESSIAN Kh. (Խոսրով Վըշտունի), 17 rue Damesme — Paris (13):

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ Ս. ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Վարդգէս խումբի կողմէ: Կը բեմադրուի Ղ. Մե լոյեանի ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ:

12 Փետրուար շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Սուրճան մ'Արքի սրահին մէջ, ինչպէս նաեւ գաւեչտ մը՝ ԵՐԿՈՒ ՇԱՑԱՑԵՂՆԵՐԸ: Սրահը տաք

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

ՌՈՄԱՆԻ մէջ կը տօնուի Յունուար 29ին:

×

Ֆր. կապոյտ Աաչի փոն տ'Օպնայի մասնաճիւղը Մանուկներու օրը կը տօնէ այս կիրակի, կէսօրէ վերջ: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ԽՆՋՈՑՔ ՇԱՎԻԼԻ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Շավիլի «Անդրանիկ» խումբի խնջոյք — պարահանդէսը, Նոր Տարիի եւ իր կազմութեան երրորդ տարեդարձին առթիւ, այս կիրակի ժամը 4ին մինչեւ կէս գիչեր, Շավիլի քաղաքապետարանի սրահին մէջ Rue Stalingrad, կը հրաւիրուին փարիզեան շրջանի ընկերներ - ընկերուհիները եւ համակիր բարեկամները:

Սրահը տաքցուած պիտի ըլլայ:

ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ Ի ՊԱՏԻՒ ԴԱՍԱԽՕՍՆԵՐՈՒ

եւ ծնողներու, կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՓԱՐԻԶԻ մասնաճիւղին կողմէ, կի րակի 6 Փետրուար, ժամը 3—8 Sociétés Savantesի յարակից սրահին մէջ, 6 rue Danton, métro Odéon:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Իսպի Ֆր. կ. Աաչը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Զոլաքեան ընտանիքին, իրենց զաւկին՝ Պ. ՄԱՆՈՒԿ ԶՈԼԱՔ ԵԱՆի կսկծալի մահուան առթիւ: Շնորհակալութիւն եւս Պ. Երուանդ Աատանալեանի որ 500 ֆր. նուիրեց մասնաճիւղին փոխան ծաղկեպսակի:

★ Սէնթ Էթիէնի Ֆ. կ. Աաչի մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Համալեաններու, իրենց մօր եւ զոքանչին Տիկին Զ. Գ.ՓԼԱՆԵԱՆի մահուան առթիւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Այրի Տիկին Ա. Պասմաճեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Ա. Ասկէտանեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Հ. Ոսկանեան եւ զաւակը եւ բոլոր պարագաները խորին շնորհակալութիւն կը յայտնեն Ֆր. կ. Աաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին, հայրենակիցներուն եւ բոլոր անոնց որոնք ամէնքը, դրաւոր եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին Պ. ՄԻՀՐԱՆ ՊԱՍՄԱՃԵԱՆի մահուան առթիւ:

ՆՈՒԻՐՆԵՐ.— Ֆր. կ. Աաչի Անկէնի մասնաճիւղին միջոցով ՏԻԿԻՆ ՀՕԺԷՆի ՃԻԶՄԷՃԵԱՆի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հազար ֆրանք կը նուիրեն Տէր եւ Տիկին Ժ. Ֆէրհատեաններ՝ Երուսաղէմի աղէտեալներուն: Ֆ. կ. Աաչի Անկէնի մասնաճիւղի վարչութիւնը եւս փոխան ծաղկեպսակի հազար ֆրանք կը նուիրէ նոյն նպատակին:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Ռաֆֆիի եղբօր դուստրը, Այրի Տիկին Աթուն Մելիք Ճակոբեան, Թաւրիզի Լիլաւա թաղէն, կը փնտռէ իր միակ դուստրը՝ Համասփիւռ Մելիք Ճակոբեանը, որ մինչեւ 1940 փարիզ կը գտնուէր: Տեղեկացնել Արտաւազդ Ալբ-ի 15 rue Jean Goujon, Paris (8):

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Պ. Աչատուր Երամեան, երկնկայի: Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի խմա ցնել հետեւեալ հասցէին.— Գրատուն «Ճառաջ», Մարսիլիա 13 rue des Dominicaines, Marseille::

ԳՈՐԾԻ ԸՆԿԵՐ ՄԸ ԿՈՒԶՈՒԻ

Ամերիկա մեկնումի պատճառով կը վաճառուի ԼՈՒՐՋ, ՊԱՏՈՒԱԽՈՐ, ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽի ՏԷՐ եւ կառք քշել գիտցող մէկը: ՀԵՌԱՁԱՅՆԵԼ ամէն օր ժամը 8էն վերջ Cen. 75-07:

ՄԵԾ ՀԱՍԵՐԳ
ԱՐՄԵՆԻԱ ԵՐԳԱՀՈՒՄԲԻ

Ղեկավարութեամբ Վ. ՍԱՐԳՍԵԱՆի

Մարսէյլ, CASA D'ITALIAի մէջ, Փետրուար 26ին, նոր ու ճոխ յայտագրով: Տոմսերը ստանալ երգիչ անդամներէն:

ԲՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՍԻ.— Հ. Ց. Դ. Զաւարեան ներթակոմիտէի ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Սրբիմեան սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Բացակաները նկատի պիտի առնուին:

ՓԱՐԻԶԻ Հ.Ց.Դ. «Եդիպատացի» կոմիտէի ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Sociétés Savantesի G. սրահին մէջ: Օրակարգ նախորդ ժողովին չարունակութիւնը: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՖՐ. Կ. ՅԱԶԻ Շրջ. վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ իր մասնաճիւղերը այս շաբաթ ժամը 3.30ին, Տիկին Գազազեանի բնակարանը, 6 rue St. Sulpice : métro Odéon:

ՄԱՐՍԷՒԼ.— Վասպուրականի Հայր. Միութեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Միութեան անդամ եւ ոչ անդամ բոլոր հայրենակիցները այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Café Noailles ներքնասրահին մէջ:

Կարեւոր օրակարգ: Ներկաներու թիւը մեծ ամութիւն կը համարուի:

Ֆ. ԿԱՊՈՑՏ ՅԱԶԻ Շավիլի մասնաճիւղին ցերեկոյթ պարահանդէսը փետրուար 27 կիրակի օրը: Կը խնդրուի չխաչաձեւել:

ՊԻԼՎԻԼԻ Հ. Ց. Դ. Ռոստոմ խումբի ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին:

ՀԱՄԱ- ՅԱՐԲԵՐԴԻԱԿԱՆ Միութեան Մարսէյլի ընդհ. ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, Պար տը Կլոպի սրահը:

Ֆ. Կ. ՅԱԶԻ Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի ժամը 3.30ին Sociétés Savantesի մէջ: Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՑԵՐ

ՍՊԱՍԵՑԷՐՔ

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 29ԻՆ

Երբ Հ. Մ. Ը. Մ.ը կուտայ իր տարեկան մեծ պարահանդէսը LA PLAGEի (Ex Salon Sabatier) «Les Trois Grandes Salles» կոչուած գեղեցիկ սրահներուն մէջ:

ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՐԾ

Կ'ուզուին մեծ եւ ուժով կարի մեքենաներու վրայ իրենց բնակարանին մէջ աշխատողներ: Տեւական գործ եւ լաւ վարձատրութիւն: Դիմել Պ. ԹՈՎՄԱՍԵԱՆի, (Sud Est Récuperation), 2 Chemins de la Promenade, Lyon (R.):

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ
ՀԻՆ
ՀԱԳՈՒՍՏ

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ
Դիմել՝
Adept Mercantile Trading Co. Inc.
162 Madison Street
NEW YORK 2. N. Y. (U. S. A.)
Հայկական ընկերութեան:
ԸՆՏՐՈՒԱԾ ԿՏՈՐՆԵՐ՝
ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐ
Հեռագիր. AMTIN. New York
Թղթակցութիւն Հայերէն եւ Ֆրանսերէն

ԵՐԿՈՒ ՀՈԳԻԷ ԲԱՂԿԱՑԱԾ ԸՆՏԱՆԻՔ ՄԸ

որ արուարձան մը կը բնակի եւ օդասուն եւ գեղեցիկ բնակարան մը ունի. կը փափաքի իրբեւ պանսիօնէր ընդունիլ ծեր կին մը կամ այր մը: Դիմել «Ճառաջ»ին, Գ. Կ. սկզբնատառերով:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme - (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՁԵՐ ՆՊԱՐԱՎԱՁԱՒԻՆ ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ ՄԻ ՄԻԱՑՆ

LE BOSPHORE Մառխպով

Հրուշակը — ՀԻԼՎԱՆ — զուտ շաքարով անարատ ԹԱՀԻՆով պատրաստուած, նաեւ LE BOSPHORE, լրահաղ լօգումը որ իր տեսակին մէջ լաւագոյնն է: Երկուքն ալ հայկական հաստատուած թեան մը արտադրութիւնները:

Տնօրինութեամբ Պ. ՍՈՒՐԷՆ ՖԷՄՃԵԱՆի

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Վեցամսեայ 800 ֆր., Արտ. 10 տոլ. կամ 3 աճգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 30 Janvier 1949 Կիրակի 30 ՀՈՒՆՈՒԱՐ

21րդ ՏԱՐԻ — 21e Année N° 5758–Նոր շրջան Թիւ 1169

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 6 ՖՐ.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԵՆՔ ՄԵՐ ԹԻՒԵՐՈՎ

Հեռաւոր լոյսերէն շլացած աչքեր, անշար – ժուքենէ բթացած միտքեր կան որոնք չեն տես – ներ, չեն ըմբռներ կարգ մը տարրական ճշմար– տութիւններ :

Ահա թէ ինչու անհրաժեշտ է լայն եւ կուռ ճակատ մը կազմել: Դիրք ճշդել: Ամէն բանէ ա– ռաջ՝ պաշտպանելու համար Հայկական Արտա – սահմանի մտաւոր վաստակը: Ինչպէս եւ տեսա – կէտներն ու տեսիլները :

« Արտասահմանեան Հայաստան »: Կամ հա– կադրութիւնը եղեւանի: Մրցում: Ազդեցութեան պայքար:

Ջարտմիտներ եւ ծանծաղամիտներ կրնան ի– րենց ուղած մեկնութիւնը տալ, միտք եւ արիւն պղտորելու համար: Ինչպէս որ կ'ընեն արդէն:

Կարճ է մեր պատասխանը եւ հատու, — Ինքնապաշտպանութիւն: Եթէ կ'ուզէք՝ ճակատ՝ արժեցնելու համար մեր հիմնական իրաւունքները եւ արդար յաւակնութիւնները: Պարկեշտօրէն : Արիաբար: Տիրաբար:

Մանաւանդ որ, «սովետական» կռապաշտու – թիւնը ճակատ յարդարած է արդէն, իր իշխանա– սաստ կարգուսարքով եւ հրու – հպատակ ակադե– միաներով, կաճառներով ու «փակուլտետ»ներով:

« Հարկս հարկաւորաց եւ պատիւս արժանա – ւորաց »:

Մեր միտքէն չանցնիր թերագնահատել այն– տեղ կատարուած աշխատանքը, կամ խանգարել անոր ընթացքը:

Շիլ, սմսեղուկ մարդանքներուն փառքն ու պարծանքը, անձեռմխելի մեհնաշորտը կը թողունք իրենց :

Մենք ոքնիլ, արտադրել, ստեղծագործել կ'ուզենք մեր սեփական թեւերով: Եւ նոյն թեւե– րով ալ պաշտպանել այն բազմակողմանի, թան – կագին ժառանգութիւնը զոր ստացած ենք մեր հայրերէն :

Մենք այդ պարտականութիւնը պիտի կատա– րենք հակառակ ներսէն եւ դուրսէն լարուած դա– ւերու: Հակառակ դաս մը իմաստակներու ճամարտակութեանց, եւ ուրիշներու անփառու – նակ դասալքութեան :

Գիտնալով հանդերձ որ, մեր դլուխները քա– րերու պիտի դարնուին եւ մեր ոտքերը պիտի մըր– կին աւազին, ցիրուցան փռուած ըլլալով եօթն անդամ եօթանասուն ցամաքներու վրայ:

Եթէ մեր համրանքը, մեղի պէս մտածողներու բազմութիւնը այնքան պակսի որ վանական Մի– բանութեան մը վերածուինք, դարձեալ ոչ մէկ նահանջ կամ դասալքութիւն:

Պիտի մնանք վերջին պահնորդները դարաւոր, ինքնուրոյն, անփոխարինելի արժէքներու ամբոց– ներուն: Աւելի քան ամուր կանդնած՝ պատնէշին վրայ : Ճակատագաց :

Ոչ թէ հատուածական մոլեռանդութենէ մըղ– ուած, այլ մեր լուսաղբիւրին վճիտ, անմահական ջուրն ալ հասեցնելու համար հայրենի ստեղծա – դործութեանց աւազանին մէջ:

Այս պառաջադրութեամբ ալ, կը հրաւիրենք մեր դաղափարակիցները, ուղեկիցները եւ տարա– դիր մշակոյթին հաւատարիմները՝ համախմբուիլ Միութեան մը շուրջը :

Պատրաստ ենք ծրագիրն ալ մշակելու :

Այդ կազմակերպութիւնը պիտի ունենայ մէկ դաւանանք :—

Թոյլ չտալ որ քաղաքական –կուսակցական խեղկատակութիւններ անտիրութեան մատնեն Հայկ. Արտասահմանի ինքնուրոյն մշակոյթը :

Պայքարիլ, որպէսզի դանազան դպիրներ, նորընծաներ եւ հոպիներ չհամարձակին մոլորե– ցնել անոր ստեղծադործութեան բնական ուղին: Կամ անոր երկունքը խաթարել կեղծ պիտակներով եւ պատուաստներով :

Անկարելին փորձել, իրապէս մտաւոր — ոչ թէ դաւանափոխական —յարաբերութիւններ հաս– տատելու համար Երեւանի հետ:

Մեղքը իրենց ճիտը, եթէ կը նախընտրեն նոր փշաթելեր հաստատել, ականջ դնելով բոշայական զառանցանքներու :

Հայրենիքին օդն ու ջուրը իրաւունք չեն տար Ռէա Մնոյի խաղեր սարքելու տարադիր բազմու – թեանց դլխուն :

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍԷՐԸ ԿԸ ՍԱՌԻ

Սրատեսութիւն մը հեռաւոր Անատո– լուէն: (Թուրքիէն թերթերն են որ կը պատմեն).

Արտակարգ ձմեռը աւերներ կը դործէ, ամիս– ներէ ի վեր: Լեռնակուտակ ձիւն : Երթեւեկը դադրած:

Զեմ գիտեր որ դիւղին մէջ, սովահար դայլեր կ'երեւան, ահուսարսափ տարածելով: Ոչխարներ կը յօշոտուին: Մարդ չի համարձակիր տունէն դուրս ելլել:

Երկու թուրք սիրահարներ — «չիֆթէ դոմ– բու» — դաշտը մնացած ըլլալով, կը հալածուին դայլերէն: Եւ հազիւ կը յաջողին ծառի մը կատա– րը ապաստանիլ:

Ցաչորդ առտու, անցորդ դիւղացիներ կը տեսնեն որ երկուքն ալ սառած են:

Աչխարհի բոլոր աղէներուն պատմութիւնը կը վկայէ թէ սէրը կրակ մըն է որ կ'այրէ կը մրկէ: Սառը, քարն անգամ կը հալեցնէ:

Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ այս երիտասարդն ու երի– տասարդուհին կը սառին, այդ կրակին մէջ:

Զար բերաններ կ'ըսեն թէ երկուքն ալ սեր ուտելով դրազած էին:

Ձիւղ ինչպէս մեր սովետապաշտ «Հայաստա– նագէր»ները:

Եթէ դայլը մօտենայ կամ արջը մօտէն տես– նեն, անոնք ալ խոյս պիտի տան լեղապատառ:

Եւ որովհետեւ վարժուած չեն բարձրանալու, — ծառն ի վեր մագլցելու — պիտի տղան – սո– զոսկին դէպի վար, դետնափոր նկուղ մը:

Ցաչորդ օրը պիտի տեսնէք որ թմրած են, ե– թէ ոչ սառած:

Սերը կրնա՞յ դիմանալ ցուրտին:

ՎԱՀԷ

«Սակարան բնակարաններու»

Ազգ. ժողովը ուրբաթ օր քննեց զանազան ա– ռաջարկները, բարեփոխելու համար վարձքերու օ– րէնքը: Թերթերը կը դրեն թէ կառավարութիւնն ալ տրամադիր կ'երեւայ որոշ ղիջումներ կատա – րելու: Այսպէս, պատրաստ է նոր հրամանագիր մը հրատարակելու մինչեւ մէկ ամիս, հետեւեալ տրամադրութիւններով.—

1.— Ընդարձակել բնակարանի նպաստի օ– րէնքը, որպէսզի աւելի շատ թիւով անճար քաղա– քացիներ օգտուին:

2.— Սահմանափակել «ռըփոիզ»ի իրաւունքը, խափանելու համար չարաշահութիւնները :

3.— Սակարան մը հաստատել բնակարաննե – րու համար: (Տանտէրները եւ վարձակալները պիտի հաւաքուին որոշ վայրի մը մէջ, քննելու համար վարձակալութեան եւ բնակարաննե րու փոխանակութեան խնդիրները): Այս սակարանին գլխաւոր դործերէն մէկը պիտի ըլլայ վերջ տալ «ռըփոիզ»ներու եւ «ձեռքի տակէ» կատարուած դործողութեանց:

4.— Տեղափոխութեան պարդեւ՝ այն վարձա– կալներուն որոնք մեծ յարկաբաժին մը կը ձգեն, փոխանակելով փոքր բնակարանի մը հետ:

5.— Արտօնել որ մեծ յարկաբաժինի մը մէջ բնակող սոսկական անձեր կարենան վարձու տալ երկու երեք սենեակներ (օրէնքը կ'արտօնէ վարձու տալ միայն մէկ սենեակ):

6.— Երեք ամիս պայմանաժամ տալ, որպէսզի վարձակալները կարենան որոշել թէ որ ձեւը կը նախընտրեն,— 33 % յաւելո՞մ թէ վարձք համա– ձայն «սրբագրեալ տարածութեան»:

7.— Նոր դասաւորում մը կատարել դաւառի այն բնակարաններուն համար որոնք չատ սուղ դնահատուած են, ինչ որ կրնայ յառաջ բերել 20 % զեղչ մը:

Ազգ. ժողովին մէջ կարծիքները կը տարբերին այս հարցերու մասին: Համայնավարները կը պա– հանջեն ջնջել օրէնքը, ընկերվարականները վե – րաքննութիւն կ'առաջարկեն, միայն 33 % յաւե – լեամ ընդունելով վեց առաջին վերջամսեայ հա– մար: Ուրիշ հոսանքներ ալ դանազան փոփոխու – թիւններ կ'առաջարկեն :

Միւս կողմէ տանտէրներն ալ կը պահանջեն անփոփոխ պահել օրէնքը...

Յունաստանի ապստամբները հաշտութիւն կ'առաջարկեն

«Ազատ Ցունաստան»ի անթելը նորէն հաշտու – թիւն առաջարկեց զօր. Մարկոսի բերնով, հինդ– շաբթի օր:

Կոչը ուղղուած էր յոյն ժողովուրդին, զին– ուժերուն, «Աթէնքի կառավարութեան բանա – կին բոլոր պարկեշտ սպաներուն եւ երկրին բոլոր պարկեշտ քաղաքական դէմքերուն»:

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, զօր. Մարկոս կ'առաջարկէ «անմիջապէս վերա – հաստատել խաղաղութիւնը», հետեւեալ պայման– ներով.—

1.— Բոլոր օտար զինուորական ուժերը եւ պատուիրակութիւնները պէտք է հեռանան Ցու – նաստանէն:

2.— Զինադադար յայտարարել անմիջապէս, պայմանաւ որ հակառակորդ բանակները մնան ի– րենց դրաւած դիրքերուն վրայ:

3.— Անխտիր ընդհանուր ներում յայտարարել անմիջապէս, բոլոր քաղաքական բանտարկեալնե– րուն համար:

4.— Վերահաստատել բոլոր քաղաքական եւ արհեստակցական ազատութիւնները, եւ իրական հաւասարութիւն ապահովել ազգային փոքր– մասնութեանց համար :

5.— Բանակցութիւններ կատարել անմիջապէս եւ կազմել կառավարութիւն մը որ ընդունելի ըլ– լայ երկու կողմերուն համար: Այս նոր կառավա– րութիւնը պիտի դործադրէ վերոյիշեալ առա – ջարկները եւ ընդհ. ընտրութիւններ պիտի կատա– րէ երկու ամիսէն, որպէսզի ժողովուրդը որոշէ թէ ինչ տեսակ վարչաձեւ եւ կառավարութիւն կ'ուզէ»:

Անթելը կը հաւաստէր թէ զօր. Մարկոսի կա– ռավարութիւնը պատրաստ է անմիջապէս բանա– գնացներ դրկելու Աթէնք, եթէ կառավարութիւնը կ'ընդունի այս առաջարկները: Այս առթիւ կը յի– շեցնէ թէ Աթէնքի կառավարութիւնը անցեալ տա– րի մերժեց հաշտութեան քանի մը առաջարկներ, «տկարութեան նշան համարելով զանոնք եւ յու– սալով պառակտել ժողովրդավար բանակը: Աս– կա յիմարութիւն մըն է Աթէնքի կառավարութեան համար, որ կը դործադրէ անդլեամերիկեան աչ– խարհակալներուն հրամանները, տանեակ հազա– րաւոր զինուորներ զոհելով եւ երկիրը թշուա – ռութեան, արիւնահեղութեան մատնելով »:

Արեւմտեան եւրոպայի հոգերը

Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Պելժիոյ, Հոլանտայի արտաքին նախարարները — Պրիւսէլի դաշինքին անդամները — վերջացուցին իրենց չորրորդ ե – ռամսեայ խորհրդաժողովը Լոնտոնի մէջ: Հրա – տարակուած տեղեկութեանց համաձայն, բաւա – կան յառաջդիմութիւն կատարուած է, հաշտեցնե– լու համար զանազան տեսակէտներ:

Ինչպէս բացատրած ենք, ժողովը երկու հիմ– նական հոդեր ունի.— 1. Եւրոպայի միութեան ծրադիր: 2.— Ատլանտեանի դաշինք: Լաւատես – եակ աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ հինդ նախարար– ները յաջողած են հարթել կարդ մը դործնական դժուարութիւններ :

Ֆրանսա, Պելժիա, Հոլանտա եւ Լիւքսէն – պուրկ միշտ կը պնդեն եւրոպական խորհրդարա– նի մը դումարման վրայ. իսկ Անգլիա վերապահ դիրք մը բռնած է: Միւս կողմէ, Ֆրանսա կը պա– հանջէ որ Իտալիան ալ անդամ ընդունուի Ատլան– տեան զինակցութեան: Անգլիա այս հարցին մէջ ալ վարանումներ կը ցուցնէ, իրեն յատուկ նկա– տումներով :

ԳԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

5 % ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆ ընթացքը չատ դոհա – ցուցիչ կը դտնէ ելմտական նախարարը, Պ. Փէչ: Իր յայտարարութեան համաձայն, միայն Փարիզի մէջ երեք օրուան միջոցին ստորագրուած դու – մարները տասանապատիկն են Ազատագրութեան փոխառութեան, որ կատարուեցաւ զօր. տը Կոլի օրով: Պուշ տիւ Ռօնի, Ժիռոնտ,Սէնի-Ֆէռիէօռի, Սէն է Լուառի եւ ուրիշ նահանգներու մէջ ալ կա– տարուած արձանագրութիւնները եօթն անդամ ա– ւելի են, բաղդատելով 1944ի հետ:

ԲԱՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԽԼՐՏՈՒՄՆԵՐԸ կը չարու – նակուին Փարիզի թէ դաւառի մէջ: Փոխառ հաս– տատութեան դործադուլը կը չարունակուի: Աչ – խատանքի Դաշնակցութիւնը կը սպառնայ ընդհ. դործադուլ յայտարարել մասնաւորապէս Ռենո– տադործական հաստատութեանց մէջ:

ՊՈԼՍՈՑ ՕՐԹՈՏՈՔՍ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ, Աթա – նակոսը արք. որ նախագահ Թրումընի մտերիմն է (նախապէս Նիւ Երքի առաջնորդն էր) եւ բարե– կամ Թուրքիոյ, հանդիսաւորապէս բազմեցաւ իր աթոռին վրայ, յունուար 27ին: Նոր պատրիարքը 62 տարեկան է եւ իւրաւունք ունի տիեզերական ժո–

(Լուծերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՄԵՐ ԽՕՍՎԱԾ ԼԵԶՈՒՆ

Կը թուի, թէ հայերէնն է մեր խօսած, մանաւանդ մեր գրած լեզուն: Բայց··· կը թուի միայն: Վաղուէ, դժբախտաբար, մենք դրեթէ դադրած ենք հայերէն խօսելէ եւ դրեթէ դադրելու վրայ ենք նաեւ հայերէն գրելէ :

Ցիսուն տարի առաջ երկու տեսակ լեզու կը խօսէինք ու կը գրէինք,— արեւելահայերէն եւ արեւմտահայերէն: Առաջինին մէջ տիրապետող էր ռուսական տարրը, երկրորդին մէջ՝ թրքական : Ցիսուն տարուան մէջ մեր լեզուն ստացաւ «բազմայարկ» բան մը: Նոր տարրեր աւելցան, օտար պատուաստը եկաւ տեղաւորուեցաւ մեր «մեծատոհմիկ»ին մէջ: Այս խաղաղ թափանցումը գրեթէ անճանաչելի դարձուց մեր խօսած լեզուն եւ գրեթէ անճանաչելի դարձնելու վրայ է նաեւ մեր գրած լեզուն:

Այս չարիքը — որովհետեւ իրական չարիք մըն է ասիկա — ոչ ընդվզում կը պատճառէ մեզի, ոչ ալ մրդուում: Կը թուի, թէ մինչեւ իսկ համակերպած ենք անոր, զայն նկատելով փոքրագոյնը բոլոր միւս չարիքներուն մէջ, որոնք մեր հանրային կեանքը կ'ալեկոծեն այսօր :

Մենք այսպէս չենք մտածեր սակայն, վաղուէ լեզուն կը նկատենք հոգեկան հայրենիք մը՝ ֆիզիքական հայրենիքին անմիջապէս կից եւ անկէ անբաժան : Այսօր լեզուով կ'օտարանանք, վաղն ալ հոգիով: Եւ ի վերջոյ անզօր կը դառնանք ոչ միայն չարիքը բառնալու, այլ գոնէ սահմանափակելու զայն: Որքան մեր լեզուն տեղայնանայ, այնքան Ամերիկայի մէջ ամերիկեան, Ֆրանսայի մէջ ֆրանսական «գոյն» ստանայ, այնքան կը տեղայնանայ, մայր խարիսխին կը հեռանայ նաեւ աղդութիւնը: Վաղուէ լեզուն աղդութեան կեանքն է, միւս կէսը ըլլալով ինչ որ կը մնայ լեզուէն դուրս: Աղդերը իրարմէ կը զանազանուին նախ իրենց լեզուով, ապա նաեւ այն ոգիով, որ չի բացատրուիր յաճախ, բայց որ կը զգացուի միշտ: Զայն կը զգայ մինչեւ իսկ յետին անուսը, որովհետեւ ոգին ուսում մը չէ, այլ կիրք մը, ղոր դարերը կը կուտակեն աղդին մէջ՝ անդը տալով ինքնուրոյնութիւն, դրօշմ եւ նկարագիր :

Բայց վտանգը այստեղ կայնդ չառներ: Ան չատ աւելի մեծ է, քան մենք կը կարծենք: Դադրելով հայերէն խօսելէ ու դրելէ, մենք կը դադրինք նաեւ հայերէն մտածելէ եւ « հայերէն » զգալէ : Այսինքն կը կորսնցնենք աղդութեան յատկանիշներուն մէջ ամէնէն ամուրը եւ ամէնէն յաւիտեանականը :

Ուիլեըմ Սարոյեանը Հայ է, բայց հայ գրականութեան չի պատկանիր: Թերեւս իր մէջ կենդանի է ցեղին ձայնը, սակայն բացակայ է ցեղային դրօշմը: Հայ գրականութեան չեն պատկանիր նաեւ Մայքըլ Արլէնը, Հանրի Թրուայեան եւ ասոնց նման ուրիշներ: ՎԱՍՆ ԶԻ ՀԱՑԵՐԷՆ ԶԵՆ ԳՐԵՐ ԵԻ ՀԱՑԵՐԷՆ ԶԵՆ ՄՏԱԾԵՐ: Հաւանաբար նաեւ «հայերէն» չեն զգար: Արդ՝ վաղը նոյն ճակատագիրը պիտի ունենան նաեւ անոնք, որ կը դադրին հայերէն խօսելէ ու հայերէն դրելէ : Եւ այսպէս, կամայ թէ ակամայ, դիտութեամբ թէ անգիտութեամբ, տերեւաթափը կը սկսի, հետզհետէ կը մերկանայ կը դօսնանայ Ծառը, որուն մենք հիմա «հայ ժողովուրդ» անունը կուտանք :

Մեր հոգեկան միասնականութեան սպառնացող այս վտանգը անմիջական չէ թերեւս, բայց ներկայ է միշտ: Մեր պարտքն է այս վտանգը ոչ միայն յիշեցնել ամէն օր ու ամէն ժամ, այլեւ հակազդել անոր, կռուիլ անոր դէմ, զայն դնել մեր մտահոգութեանց առաջին գծին վրայ: Մեր ըրածը, մեր ընել ուզածը արթնութեան հրաւէր մըն է այսօր· բայց օր մը մեր զաւակները պիտի ստիպուին ահազանգ հնչեցնել՝ բաւարար չհամարելով այլեւս արթնութեան հրաւէրը: Կը վախնանք, որ «հոգեշահ քարոզ» կը համարուին մեր այս խօսքերը: Կը վախնանք մանաւանդ, որ Սերվանդէսի հերոսին բոցավառ երեւակայութիւնը կը տեսնեն հոն, ուր տենդագրգիռ երեւակայութենէն աւելի սառն տրամաբանութիւնն է, որ կը խօսի :

Ըսինք արդէն, թէ յիսուն տարուան մէջ մեր լեզուն «բազմայարկ» բան մը դարձաւ, որովհետեւ «բազմայարկ» բան մը դարձաւ մեր ժողովուրդն ալ դպրոցներուն մէջ: Առաջ համախումբ կ'ապրէինք երկու երկիրներու մէջ, հիմա կ'ապրինք աշխարհի հինգ չափազասներու բոլոր ծայրակէտերուն վրայ: Նկատել պէտք է, որ տաք, նոյնիսկ բարեխառն հովեր չեն փչեր այդ ծայրակէտերէն, այլ պաղ, սիպերիական սառն քամիներ, որոնք կը սրբեն կը տանին ինչ որ մնացած է մեր մէջ իբրեւ ցեղային ջերմութիւն: Կեդրոնախոյս մեր նկարագիրը կը լրացնէ ինչ որ պակաս կը ձգէ համատարած ցրուումը: Կը տեսնենք արդէն նախանշանները վաղուան աղէտին, որ սրարշաւ կը մօտենայ, դրեթէ հասած է արդէն մեր դուռերուն: Ցոռետեսութիւն չէ ասիկա, այլ— իրատեսութիւն: Մենք մեզի կը ներենք այս յանդուգնութիւնը—իրատեսութեան յանդգնութիւնը — որովհետեւ , կրկնենք անդամ մըն ալ, նախանշանները այլեւս միայն տեսանելի չեն, այլեւ չօշափելի: Թուրքիոյ ծայրագաւառներուն մէջ ապրող մեր ափ մը խլեակները հալելու վրայ են արդէն: Պոլսոյ եւ մօտակայ վայրերուն մէջ չատեր իրենց անունը կը փոխեն: Ականօղլու, Քոչօղլու, Բունարպաշը, Հօշպայար, Էօղէչլիք, Պոտուրման , Կիւլպէյլըք, Թէրթէմիզ, Սարըպապա, Օրթաճը, Գապարաճը, Մէչքիչէր եւն. Հայու անուններ են: Վաղը այս նոյն մարդիկը պիտի փոխեն իրենց լեզուն ալ (եթէ արդէն փոխած չեն) եւ ընդմիշտ պիտի կտրուին մայր խարիսխէն:

Հեռաւոր Աւստրալիոյ մէջ, ինչպէս գրուեցաւ վերջերս, բոլոր Ցովհաննէսները սկսած են դառնալ Ճոն, իսկ բոլոր Ցակոբները՝ Ճէք: Հիմա չատ աւելի սուռուր են Հարրիները, Ճէքսմանները ու Ուիլեըմները Ամերիկայի մէջ , քան Ցարութիւնները ու Գրիգորները: Նոյնն է պարագան նաեւ Ֆրանսայի մէջ: Այսօր իսկ հայերը ստիպուած են թարգմանով խօսիլ իրենց զաւակներուն հետ : Ու կրնաք հետեւցնել, թէ ի՞նչպիսի ըլլան մեր թոռները երկու սերունդ վերջ: Մեր թերթե՞րը , մեր եկեղեցի՞ները պիտի հակազդեն այս ինքնուրացումին, որ համայնակուլ յորձանքի մը ձեւը կ'առնէ հետզհետէ: Բայց տեսանք արդէն, թէ ի՞նչպէս կ'ըմբռնեն իրենց դերն ու կոչումը ա նոնք, որ կոչուած են մեր հոգեւոր հովիւները ըլլալու: Ու գիտենք մօտաւորապէս, թէ ինչ է մեր թերթերուն լեզուն այսօր: Պոլսահայ լրագրու թիւնը դրեթէ անճանաչելի դարձած է: Քանի մը օր առաջ Պոլսոյ հայ թերթերէն մէկը հետեւեալ ձեւով կը սկսէր ներկայացնել ոճիր-արկածային դէպք մը· — « Թեփէպաշըի մէջ Ռից քոքսէյլի սալօնին մէջ աշխատող Սէվիմ եւ Լինտա անունով երկու պառի արուեստագիտուհիներ ···»: Մնացածը կարեւորչէ: Կարեւորը — լեզուի աղճատումըն է եւ «հոգեւոր» այն անունդը մահաւանդ, որով կ'ուզեն կերակրել մեր օրհնեալ ժողովուրդը: Ամերիկահայ թերթ մը, իր կարգին, հետեւեալ ձեւով հրատարակած է զոյդ մը ծանուցում — ներ· «Կ'ուզուին սղէյըրներ եւ Ֆլորի աղջիկներ, տեւական գործ, լաւ փէյ»: «Կ'ուզուին չըրդ փրէս ափրէնթիսներ կամ Ֆինիչըրներ »:

Այս խառնաձին լեզուն խօսելով ու գրելով մենք ոչ թէ կը մօտենանք մեր ժողովուրդին, այլ կը հեռանանք անկէ: Մնաց որ ժողովուրդին հասկնալի ըլլալ ուզելու այս դիւրին ձեւը մեր նախընտրածը չէ: Մեր մեծ նահատակներէն Գրիգոր Զօհրապ մէմատաբար կը գրէր ասկէ աւելի քան յիսուն տարի առաջ· «Այն ժամանակներէն ի վեր, որ լեզուի պէս բան մը միայն ունէինք, մեր լրագրութեան յարատեւ ջանքը եղած է այդ բանըկատարեալ լեզուի մը վերածել»: Իրմէ քսան տարի աւելի առաջ, ուրիշ Գրիգոր մը՝ Օտեան, նոյնքան բարձրաժէք իրեւ մտաւորական , որքան միւսը, կը գրէր իր կարգին·— « Այն օրերուն՝ Ազգը վար չուէթեան պէս բան մը ունէր, լեզուի պէս բան մը ու դպրոցի պէս բան մը : Սոքա (Պալեան եւ Ռուսինեան· «Ց·») ձեռնարկին կերպարանել այս եւ րեք բաները, որ երեք էական պայմաններն են ազգային յառաջդիմութեան :Այս ձեռնարկութենէն ծնած Սահմանադրութիւնը, ուղղախօսութիւնը եւ 1854ի ուսումնական խորհուրդը »:

Մենք հիմա այս «լեզուի պէս բան»ը բերած հասցուցած ենք քօքթէյլի սալօնի, սղէյըրի, Ֆլորի աղջիկի եւ չըրդ փրէս ափրէնթիսի աստիճանին: Աստուած լուսաւորէ երկու Գրիգորներուն հոգին···

Ե՞րբ արդեօք հայերէն կըխօսէինք ու կը գրէինք, 1954ի՞ն թէ 1949ին:

(Խմբագրական՝ «ՑՈՒՍԱՒԵՐ»ի)

ՄԵԾՆ ՄԽԻԹԱՐ

(Մահուան երկրորդ 200ամեակին առթիւ)

Հրդեհն հոգիին ուզեց որ ըլլայ
Ջահ մը վերամբարձ՝
Ճաւարին դիմաց ·
Ուզեց հին դանձերն ցեղին հրնօրհայ ,
Նոր լոյսով ջեղուն
Բաչխել ամէնուն :
Այլ դաճաճ միտքեր, կիրքով անոպայ,
Մեռնիլն ուխտեցին
Ոսկի երազին :

★

Եւ հալածական, նժդեհ աբեղայ ,
Տեսիլն իրացուց ափերուն վերայ
Օտար ջուրերուն :
Շէնցաւ տըւայտուն
Կղզին ուրուկի՝
Որ Հայը ծաղկի :
Եւ Մըխիթարի փարոսը հրսկայ
Դարերէ ի վեր անշէջ է ահա՛:

ԲԱՔԴԻՆ ԳԱՎԼՃՔ

ՔԱՐԹԻԷ ԼԱԹԷՆ

(ՎԵՐԱԿՈՉՈՒՄ ՔԱՌՈՐԴ ԴԱՐՈՒ ՀԱՑ ԿԵԱՆՔԻ)

Լոյսի թագաւորութիւն մը պերճ ոստանին մէջ, որուն տարածութիւնը չանցնիր ՄԱԿի իշխանապետութեան սահմանները, բայց անհուն է իր համայքը միջազգային բազմութիւններու աչքին :

Ամէն ազգէ դիւորսիկներ չափած են իր մայթերը, մերթ գլխիկոր, մերթ ալ զուարթ եւ խըրոխտապանծ: Կեդտացիներու տրան Սիթէէն՝ հոս բարձրացած է Պարոյր Հայկազն,— մեր կիկերոնը: Դեռ ուրիշներ անցած են այս յորդալոյս պողոտաներէն, ինչպէս Պալեաններ , Օտեաններ , Հայկունիներ, Սէվվիչէնցներ , Ռուսինեաններ , Նարպէյներ, Նալբանդեաններ , Սիամանթօներ , Արփիարներ , Ս · Պարթեւեաններ եւայլն:

Ինչ աւելի պերճախօս քան «Հիւսիսափայլ»ի ազատատենչ հիմնադրին մօրուքը որ կ'ելներէր իր երկար եւ հիւծած դէմքը: Գրոց-բրոցներու այս խարուսիկ մազափնջիկը՝ լատիներէնին չափ կեանական համալսարաններուն մէջ, մինչեւ հիմա մաս կը կազմէ Քարթիէ Լաթէնի պաճուճանքին ու կ'երաշխաւորէ դասական ուսմունքներու արտաչքութիւնը:

Պատերազմէն ասդին հեռացած եմ այս համբիչ թաղէն,բայց ամէն անգամ երբ մայրաքաղաքին հիւսիս-արեւելքէն կ'իջնեմ այստեղ, կը վերյիշեմ թէ՝ մտադրած էի փարիզ ապրած բովանդակ չորքսնիս երբեք չբաժնուիլ Քարթիէ Լաթէնէն : Հին յանկերգի մը պէս, միշտ ալ գլուխս վհատութեամբ կը բախի այս անկարելի իղձին···

Իրապէս, լոյսի այս թագաւորութեան մէջէն, կարծես տարբեր հով մը կը փչէ : Հնամեայ Լիւթեսիոյ ափերէն, թարմ չունչ մը կը կ'արտածուի, յեղակարծօրէն կը թրթռացնէ ուռնդերդ, ու բովանդակ էութիւնդ կը պարուրէ տրամադրուչ չերմութեամբ: Գրքի եւ արուեստի համ՞յքն է արդեօք, վերջապէս այն բոլոր թանկագին բաներուն, որոնք դոյութեան նպատակը կը կազմեն մտքի մարդուն: Ինչո՞ւ չէ: Բոլորն ալ իրենց դոյնը, բոյրն ու հրապոյրն ունին այդ լուսապայծառ մթնոլորտին մէջ:

Ես գիս հոն կը զգամ իմ անդաստանիս մէջ: կ'անցնիմ հպարտ ու խանդավառ, գրեթէ դիւոյի պէս, այդ հոյաչէն պողոտաներէն , ուր ամէն քայլափոխին հազար ու մէկ յոյզեր կ'ալեկոծեն գիս:

Սէն Միշէլ (Ս · Միքայէլ) , ուրկէ կ'առնէ պողոտան իր անունը, անսասան կը հսկէ աւազանին վերեւ, վիշապին գլխին վրայ չողարձակ իր ահեղ սուրով: Նման հեթանոս աստուածներուն, ան իր հովանին տարածած է մարմնչող զանգուածներուն վրայ, հպարտօրէն դիտած անոնց յաղթանակը : Ազատութեան ճանապարհին վրայ, պոհեր ալ ինկած են, քաջարի սուրբին աչքին տակ, մայրաքաղաքին բոլոր թաղերուն մէջ: Բարեպաշտ ձեռքեր հոն ալ թարմ ծաղիկներով մեծարած են «զինուորեալ մանկանց» յիշատակարանները, որոնք կը կրեն իրենց անունը, տարիքը եւ մահուան թուականը:

Ռասլին փողոցը, ուշադրութեան ազժանի իր լռգանքի հասատատութեամբ, իր կարգին տեսած է փեթլուրայիանկումը: Աղաղաւէտ փողոցի մուտքին՝ ժամադրած Շվարցպարը զինդակահար սպանած էր ուքրէն զօրավարը, որ կ'ամբաստանուէր իրրեւ կազմակերպիչը հրէական ջարդերու :

Մեռեալներու կամխքներով, մարդակազմական դիքերով եւ բժշկական դործիքներով բեռնաւոր Հիւպոկրատի փողոցէն վեր, ահա «Թրխնոմ Փալաս»ը ,ուր հանդչած է Ջաւէն պատրիարք իր հիւանդ օրերուն: Պոլսոյ դժբախտ աթոռակալը մեկնեցաւ փարիզէն, յուսախաբ եւ ընկճուած , բայց վոխան քաղցրալուր ձայնին՝ կեանքը չահելով ···

Ո՞վ չի ճանչնար Monsieur le Prince *փողոցը: Գաղթի առաջին շրջանին հոն բարախած է հայ մտաւորական կեանքին զարկերակը: «Այնի» ճաշարանը,— որ իր «Հոկար»ով այժմ ալժերիական նուագին եւ պորտապարի փառաբանութեան նը ւիրուած է,— նախապէս հայ ամուրի զանգուածներուն որկորը գոհացուցած է: Իսկ «Ֆլորիան»՝ իր համչերակը, ոչ միայն հացիւ, այլեւ բանիւ կերակրած է մեր մտքի հեղոսները:*

«Ցարդպողը»՝ մերթ համերաշխ, մերթ ալ յուզմնալից մթնոլորտի մէջ, հոն գումարած է իր դրական ասուլիսները: Ցետպատերազմեան մտքի ծիլերը, արձակ համարձակ այնտեղ կը ցուցադրէին իրենց ուրացումները, յաւակնութիւնները եւ իրեարմէթ ոգին:

(1) ԱՐԱՄ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

«ԾԱՒԱՋ»Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ

Տրէ վանուկ մը խնդացի է

Օր չկար որ թագաւորին դուռը չզարնէին.

— Թագաւոր, ապրած կենաս, ճար մը, միու–ճար տղաս գոհ զնաց անտէր հրէշին, հիմա կար–դը մերն է, փրկէ դուն մեր հոգիները:

— Օգնութի՛ւն, արքայդ մեծ, գազանը հուր ու կրակ թափեց մեր գլխուն, ու մեր տարուան մը ապրուստը այրեց – մրրկեց, մոխիրի վրայ նստե–ցուց. սովահար պիտի մեռնինք:

— Ո՛վ մեծդ իշխան ամենազօր, բազուկդ մեր գլխին տարածէ, ոչ մէկ ապահով անկիւն մնաց այլեւս, պատուհասը կը հալածէ մեզ:

— Եկէ՛ք. եկէ՛ք, վիշապը տարաւ մեր գիւղի դեղանի Դուստրան եւ այժմ պահուած է մօտակայ քարայրին մէջ գազանակալ: Աչխարհի վերջն է թագաւո՛ր...:

Այն առեն միայն, հզօր լինքնակալը՝ լրջօրէն սկսաւ մտածել դադրելով իր հոգիին եւ մանաւանդ իր թագաժառանգ իշխանուհի աղջկան վրայ, ո–րովհետեւ չատ կը սիրէր իր պատահատոր Գեղա–նոյշը:

Արքան երկար օրեր ընկղմած էր խոր միտքե–րու ծովին մէջ, մինչեւ որ օր մըն ալ գլխի թագը դէպի ծոծրակը հրելով, իր երեք ոսկի խնճորները օդին մէջ նետեց ու վիճակ ձգեց իր որդուոյմներէն մին ընտրելու համար: Այսպէս, երբ եղրակացու–թեան մը հասաւ՝ կանչեց իր Դրան իշխանը եւ ըսաւ.

— Ես չատ բան կրնամ ընել: Ես եթէ թքնեմ՝ իմ թուքէս բազմաթիւ վիշապներ նոյնիսկ կը թունաւորուին ու կը սատկին: Ես եթէ մռնչեմ, երկրին մէջ յղութիւնը կը ցամքի: Կը ցամքին նոյնիսկ ջուրերը իրենց խորունկ ակերէն:

Կը խօսէր թագակիրը զայրոյթով եւ յուզ–ուած ու երբեմն կանգ կ'առնէր, իր աղամանդա–կուռ թագը դէպի ծոծրակը հրելու համար, որով–հետեւ չատ խոշոր էր իր ժառանգած այդ թագը եւ նեղացուցիչ իր պճլիկ գլխուն համար: Ու ներքին անծանօթ խռովքով մը կը չարունակէր իր բոցավառ խօսքերը.

— Ես եթէ մատս բարձրացնեմ՝ ամէն ինչ կը քարանայ, մանուկներու ձայնն իսկ իրենց փորը կ'իյնայ ու կը համրանան յաւիտեան:

— Այդ վիշապ – պատուհասն ինչ բան է ինձ համար: Ես հզօրներու հզօրն եմ ու պատուհաս – ներու պատուհասը, բայց ես թագաւոր եմ ու կը յարգեմ կարգը: Ինծի չի յիմնար Վիշապին դէմ կռո–ւիլ երթալ, մատս անոր մոխիրներուն դպցնել, իսկ: Երկրիս մէջ կան իշխաններ ու քաջեր, զօ–րավարներ ու հերոսներ, ինչպէս արեւին չուրջ կան անհամար աստղեր: Ես իրենց ամենազօրեղ պետը՝ կը հրամայեմ, — Սպասնել փորձանքը:

Եւ, ով որ կատարէ հրամանս՝ պիտի արժա–նանայ չատ մը փառքերու: Իրենը պիտի ըլլան.— Հարիւր չէն, հազարաւոր չինականներով: Իրեն պիտի տամ զինարանիս մէջ անգործութենէ ճանճ–րացած՝ թանկագին զէնքերը: Ինք պիտի ըլլայ գա–հիս պաշտպան իշխանը եւ Գեղանոյշս պիտի ըլլայ իր հարսը:

ՊՈՒՏՄ ՇԻՇԱՂ

ԳԱԶԱՆՆԵՐՈՒ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ...

Համ: Ատ ինչ չլսուած բան: «Գազան» եւ «կրօնք»: Եւ ընկերակցութի՛ւն... կատակն ալ սահման ունի, աղբեր Յան:

— Կատա՞կ: Լուրջ եւ իրական եւ դրական ... Զկարդացի՞ր: Հառաջդիմական ուղիով՝ «Աղ–մուկ Փարիզէն» լրագրին մէջ է կոխուած: Եւ ինչ դարմանալու բան կայ: Ոչ միայն մատղիկը այլեւ կենդանիներն իսկ կարելի է հառաջդիմական – ցնել: Քրիստոնեայ դարձնել ...

— Ուրի՞մն: «Գազաններու կրօնական ընկե–րակցութի՛ւն»ն ալ այդ աղանդին կ ըլլատակի՞ն:

— Հրամմեր էք: Եւ որոնց կրօնական ընդհ. ժողովը տեղի ունեցած է Փարիզի Հայոց եկեղե–ցիին մէջ՝ ըստ «Աղմուկ Փարիզէն» լրագրին:

— Զարմանալի բան: Հաւատալս չի դար: Դուք հո՞ն էիք: Տեսա՞ք:

— Հո՛ն էի եւ սակայն գազանի նման բան չտե–սայ հո՛ն: Գազանները ճանչնալու համար՝ անոնց մէջ ապրած կամ անոնց հետ ընտելացած ըլլալու է, դո՞ւնէ: Ես միայն կարդացի վերոյիշեալ «Աղէ–թա»յին մէջ, որ Փարիզի Հայոց ժամուն, ընդհ. ժողովին ներկայ են եղած «ԱՂՈՒԿԻՍ ԽՈՐԱ–ՄԱՆԿ ՆԱԳՈՒԱԾՔՆԵՐՈՎ, ԲՈՐԵՆԻՒ ԱԿՆԱՐԿ – ՆԵՐՈՎ: ՎԱՁՐԻ ԿԱՏՈՒԻ ԱՁՔԵՐՈՎ, ԳԱՄԲՌԻ ՍՊԱՌՆԱԿԱՆ ԱԿՌԱՆԵՐՈՎ, ԱՆԴԼԻ ԳԻՇԱՏԻՉ ՄԱԳԻԼՆԵՐՈՎ: ԳԱՁԼԻ ՏԻՐԱՁԱՁՆ ՈՐՈՁՆԵ – ՐՈՎ, ՍՈՂՈՒՆԻ ՆԵՆԳԱՄԻՏ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐՈՎ, կենդա ...

— Կարճ կապէ: Առիւծ, արջ եւ վագր չկո՞ն:

— Կ'երեւայ առիւծն ու վագրը քրիստոնէու–թիւն ընդունած չեն, իսկ արջը չէ յիշուած, դի–ւանագիտական նուրբ նկատումներով, կամ հա – ռաջդիմական աղանդին պատկանելուն եւ քաղա – քացիական իրաւունք ստացած ըլլալով թերեւս...

— Աղթար, ինչ է սա հառաջդիմական ըսածդ:

— Պիտակ մը, որ երբ փակցնես Համիտ Սուլ–թանին, կամ ճարպուտած «պուրժուայի» ճակտին՝ «պրոլետար» կը դառնան: Թուրքը «եղբայր» կո–չող Հայուն կամ Ընտիրիոս ճգնաւորին որ փակ–ցնես՝ հառաջդիմականի դասին կ'պատճանագրուին պայմանով որ լորճնաշուրթն հայհոյեն Դաշնակ – ներուն ...

— Զարմանալի՛ բան: Ուրի՞մն ...

— ԵԹԷ կը փութաքիս «Ճառաջդիմական» պի–տակին արժանանալ՝ բերանդ հայհոյարան կը դարձնես բղաւելու Դաշնակներուդմ: Այն առեն, դուրս կը մնաս «դաղան» պիտակուելու վտանգէն: Եւ եթէ Հայաստանն ալ ամբողջութեան Թուրքին նուիրես՝ կը կոչուիս «հառաջդիմական»: Նոյնիսկ զերհառաջդիմական ...

Կ. ՊԵՏՈՒՇ

Լուեց Թագաւորը: Ներքնասենեակին մէջ արեւ չտեսած Գեղանոյշի հոգին սկսաւ դողալ անձկու–թեամբ:

Եւ մունետիկները բարձրաղաղակ՝ արքային հրամանները ղօղանջեցին երկրին մէկ ծայրէն միւսը փող ու թմբուկ զարնելով. եւ դողահար սիրտեր ապահովութեան թեւերու տակմտան ինչ–պէս կաքաւներ վախով ուրուրի չուքէն՝ կը մտնեն ուղտափուշերու հովանիին ծոցը: Զարհուրելի էր այդ հրամանը, որմէ կը դողային խեղճերը ու դեռ արեւ չտեսած պորտընկիկները նոյնիսկ:

Երբ մունետիկները արքայ անունը կ'արտա – սանէին, չուները սարսափով կը կաղկանձէին եւ իրենց վախէն կը հաչէին դէպի երկինք:

Հրամանը ծանրացուց ու թունաւորեց մթնո–լորտը: Ամպերը իրարու մօտեցան եւ իրենց փըս–փսուքի չարաչուք կարկուտը թափեցան երկրի վրայ, վճռացնելով նորարարողջ ցանքերն ու քող–քով հարմուկներու նմանող ծառերը: Լեռներուն վրայ կարմիր ձիւն իջաւ: Գետերը ուռեցուցին իւ–րենց կուրծքը եւ իրենց մերկապարանոց բազուկ–ները սուրերու նման պարզելով, դուրս արշաւե–ցին իրենց հունէն Գեղանոյշի սիրոյն:

Թռչունները ճնապարանքով իրենց ամուր թե–ւերով հորիզոնէ հորիզոն սուրացին հովե–րու հետ, եւ իբր մունետիկներ դացին պատգա–մելու արքային հրամանները նորանոր երկիրներ:

Երկրին վրայ իջաւ եղեամի պէս սառնութիւն եւ մանանայի հանգոյն քաղցրութիւն, երազային աբեցութեան մը մղձաւանջն ու թմբիրը տիրեց ամէնուն վրայ:

Վիշապի չհատակութեանց հետ վեհապետին հրամանը զարհուրեցուց բոլորին սիրտը, բայց քաղցր էր խոստումը:

Գեղանոյշը անմասն էր աշխարքին մէջ իրական թագաւորութիւնը անոր գեղեցկութիւնն էր: Ա–ռանց անոր պալատը գերեզման մըն էր պարզապէս:

Աղեգակը կը ծագէր երկրի վրայ, անոր աչ–քերը տեսնելու համար:

Փայլակները անոր վարսերուն ծածանումէն յառաջ կուգային:

Մարդոց ատամները հեռուէն հեռու զայն տես–նելու ըղձանքով մեռնողներու հոգիներն էին:

Բոլոր եղանակները պիտի դադրէին, եթէ հա – մոզուէին թէ գուցէ է իրենց հրապոյրներու ցուցա–դրութիւնը՝ անոր ուշադրութիւնը դրաւելու փա–փաքով:

Մայր չունէր Գեղանոյշ: Եւ արդէն ամէն ոք կը կարծէր թէ թագաւորն ալ անոր հայրը չէր կրնար ըլլալ, ինչպէս արդար ու միամիտ հոգիներ չեն կրնար հաւատալ թէ դիւները ստեղծող Աստ–ուած մը կրնայ եւ Արեւին տեղծագործը ըլլալ:

Ջուր է համոզել մանուկները թէ իրենք կը կրեն իրենց սրտին խորը ծերունի իմաստութեան կապարէ բեռը: Եւ այս երկրին բազմութիւնները յաւիտենական մանուկ՝ կը հաւատային թէ՝ Գե – ղանոյշը սա վարը հովիտին մէջ ծնած աղջիկ մըն է, ուր շրջակայ պուրակները իրենց տասնըվեց դարուններու ծաղիկները նետած էին, ու վերջն ցայգաստղը բուռ բուռ լոյսեր թափած էր անոնց վրայ. մինչ արշալոյսը իր չողերով չաղեր էր բո–լորը ու յանկարծ Լրանոյշներ, պարիկներ, իրենց թեւերուն վրայ առած Գեղանոյշը պալատ տարած էին ծնած տիւ եւ գիշերուան դիրկընդխառնու – մէն:

(Մնացեալը յաջորդով)

Ե. ՎՇՏՈՒՆԻ

«ԾԱՒԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (83)

ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԻ

ԳԼՈՒԽ ԺԷ.

ՍՏԵՓԱՆԷ ԵՒ ՄԼԵՀ

Իր աջ կողմէն բեհեզներով եւ ծիրանիներով զարդարուած, իշխանական պսակ ի գլուխ, ճեր–մակ ձիու մը վրայ առնարար հեծած կուզար Եւ–փիմէ, եւ երկուքին քովէն երկու երիտասարդներ ոսկեփայլ սաղաւարտներով եւ արծաթապատ վա–հաններով ճոխացած նժոյգներու վրայ կը չահա–տակէին, Ասոնք էին Մլեհ եւ Ստեփանէ, որ ի–րենց եղբօր յաջող գալուստը լսելով, Հալէպի Ա–միրային ընծաներով եւ հինգ հարիւր չափ հե – ծելազօրքերով կուգային ուրախութեամբ իրենց եղբօրը դարձը վայելելու, որ Կիլիկիոյ դռները կը բանար յաղթապէս, այնչափ տարուան օտարին ծառայութենէն վերջ:

Այս երկու երիտասարդներն ալ իրենց եղբօր կը նմանէին կերպարանքով եւ քաջութեամբ, եւ իրօք առիւծի կորիւններ էին. ամէն աչք գիրենք տեսնելուն միայն կրնար վկայել թէ մեծ պատե–բազմական զօրութիւն մը կը հանէր Թորոսի:

Թէպէտ Թորոսի հեռատես աչքերը մէկէն կշ–ռեցին գիրենք, օգուտի եւ վնասի բաժինը նչմա – րեցին վայրկեանին, բայց դարձեալ միւտ անթա–փանցելի՝ եղբայրական սրտով եւ սիրով գրկեց՝ ընդունելեաւ գիրենք բոլոր բանակին առջեւ, ներ–կայացուց իր սիրասուն կնոջ՝ որ անկեղծ սրտով իբր եղբայր ընդունեց գիրենք, ամէն սիրտ ուրա–խութեամբ լեցուեցաւ եւ անոնց գալուստը տօնե–ցին:

Եւ որովհետեւ ժամանակ էր ելլելու Մամես–տիայէն Անարզաբա, բանակը արդէն ելած էր եւ հարաստանները քիչ մը հանգչելէն վերջ՝ ելան նոյնպէս բանակին հետեւէն:

Երկար տարիներու պարագանները այս ճամ – բորդութեան մէջ կը պատմուէին, ծնողքներու կողուատ՝ դժբախտ եւ ուրախ օրեր՝ արկածներ կը միշատակուէին:

Նոյն միջոցին Կոստանդին եւ Բարկէն զրահա–ւորներ որ քովէ քով կը ձիավարէին, իրարու աչք մը նետեցին, Բարկէնի սպարտական բնութիւնը դոհ եղաւ ակնարկէն, բայց Կոստանդին ըսաւ.

— Կը յիշե՞ս, Բարկէն, Կոնստանդնուպոլսո, մեր տեսութիւնը եւ քեզի ինչ որ պատմեցի, տը–ղաքներուն համար, ըսաւ. Հիմա ես կը վախնամ թէ Իշխանին գլխուն ասոնք մէյմէկ փուչէ պսակ ըլլան... Ստեփանէ անվնաս թերեւս՝ բայց պղտի–կը Ասուած հեռու ընէ:

Իրաւ Բարկէն, առջի ձայելուդ ասոնք եղբայր են կերպարանքով, բայց նայէ դիտէ Մլեհին աչ–քերուն մէջ բան մը կայ՝ որ մարդուս սիրտը կը ճմլէ եւ կը քստմնեցնէ: Պատասխան չես տար:

— Եղբայր, ինչ ըսեմ, քիչ մը կամաց խօսէ:

— Դուն ալ լաւ մարդ ես, եղբայր, բերանդ չբացուիր՝ բացուի ալ խրատ տալու համար մէկուն կը բացուի:

— Դու ալ լաւ մարդ ես, քաջ մարդ ես, ինծի պէս վաթսունը կը դտնես քանի մը տարիէն, բայց բերանդ չարունակ կը բացուի՝ միշտ դանգատի համար:

—Հա խօ՞սք էր ըսածդ, թէ որ միշտ դանգա–տի համար կը բացուի իմ բերանը, քանի ամիս է մէկտեղ ենք, ո՞վ օր մը Թորոսի համար բան մը խօսք մը լսեց բերնէս:

— Ես:

— Դէ ե՞րբ, ըսէ նայիմ:

— Թէ որ կամաց խօսիս, չպոռաս, կիրք չել–նես, կը զրուցեմ, ըսաւ Բարկէն ծիծաղելով՝ եւ ձայնը աւելի ցածցնելով:

— Լաւ մտիկ ըրէ: Համբրոնի առջեւ՝ այն դի–շերը մի՞տքդ է, երբ Իշխանիկը մարդիկը կապեց, դու կ'ուզէիր մեռցնել ...

— Ես ինչ ըսի...

— Էհ, թէ որ իմ ըսածս ատամկ արդիւնս, ես խօսք մը չունիմ:

— Կը լռեմ, ըսէ,

— Անկից առաջ երկայն լերան ճամբան բռնեց տուաւ Իշխանը, դուն ալ դանգատողներուն առա–ջևինն էիր..

Էհ, համբերէ լմնցուցի: Ամուսայ բերդին առ ջեւ հասար չի հասար՝ «այս բերդը կ'առնուի» ձայնը ձգողը տղոց առջեւ՝ դու էիր, միտքդ կու–գա՞յ: Իշխանը ասոնք գիտէ, բայց ես լաւ գինքը կը ճանչնամ չխօսիր, չմոռնար, եւ մարդկանց գործը միշտ բարի կ'ուզէ մեկնիլ:

ԾԵՐՆԵՁ

ղովի հրաւիրելու 200 միլիոն օրթոտոքս հաւա – տացեալները ներկայացուցիչները :

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐԸ դրամահաւաքներ պիտի ենթարկուին այսուհետեւ, համաձայն Ազգ. ժողովի որոշման: Գանգատներ եղած էին թէ ոճիր – արկածներու դրդուիչ պատմութիւնները կը թուլնաւորեն մանուկներու միտքը: Տրուած որոշումով, ներածուած պատկերները եւ կտրօնները 25 %էն աւելի տեղ պիտի չբռնեն: Մնացեալ 75 %ը պիտի վերապահուի ֆրանսացի հեղինակներու եւ արուեստագէտներու :

ՊԱՂԵՍՏԻՆի մասին եգիպտոսի եւ Իսրայէլի միջեւ կատարուած բանակցութիւնները նոյնպէս դժուարութեանց հանդիպած են եւ ՄԱԿԻ միջնորդը կարելին կը փորձէ, որպէսզի չվիժին: Երկու կողմերն ալ կը պնդեն իրենց պահանջներուն վրայ, սահմաններու եւ ուրիշ խնդիրներու մասին: Եգիպտոսի վարչապետը յայտարարեց թէ պատասխանատուն իրենք պիտի չըլլան, եթէ բանակցութիւնները ձախողին : Այս առթիւ հերքեց այն լուրերը թէ Անգլիա զէնք ճարած է Եգիպտոսի, բայց հաստատեց թէ արեւելեան Եւրոպայի երկիրները, մասնաւորապէս Չեխոսլովաքիա մեծ ծաքանակ ռազմականպիտոյք ղրկած են Իսրայէլի: — Նախագահ Թրումըն առաջարկեց 16 միլիոն տոլարի վարկ մը բանալ Պաղեստինի փախստականներուն համար :

ԳԱԼՂՆի ԽՈՐՀՐԴԱԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐ կը կատարուին Քարլովարիի մէջ (Քարլսպատ, Պոհեմիա), մասնակցութեամբ արեւելեան Եւրոպայի համայնավարներուն, որոնց գլուխը կը գտնուի Պ. Վիշինսքի: Այս լուրը, որ հաղորդուած էփրակայէն, կ'աւելցնէ թէ Վիշինսքիի ժամանումը դադրեցաւ արեւելեան Եւրոպայի տնտեսական գործակցութեան Մորհուրդին կազմութեան :

ՉԻՆԱՍՏԱՆի ազգայնական կառավարութիւնը կը խոստովանի թէ 200.000 կարմիր զինուորներ Նանքինի վրայ կը քալեն երեք ուղղութեամբ : Նոյն աղբիւրին համաձայն 300.000 կառավարական զինուորներ կը գտնուին Նանքին –Շանկայ չրջանին մէջ: Միւս կողմէ փորձեր կը կատարուին, հաշտութիւն կնքելու համար:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ արեւմտեան սահմանները ճշդելու համար ժողով մը պիտի գումարուի Փարիզի մէջ, մասնակցութեամբ վեց պետութեանց: Պել – ժիա, Հոլանտա եւ Լիւքսէնպուրգ որոշ փոփոխութիւններ կ'առաջարկեն, իսկ Ֆրանսայի հա – մար կ'ըսեն թէ պիտի պահանջէ Ռէյնլի նահանգը, Հոլենտոսի վրայ (Սթրազպուրգի դիմաց):

ՍԱԿՍԱՐԱՆ (ԵՇ.).— Սթերլին 1062 (1425), տոլար 318.40 (495), դուից. ֆրանք 79.85 (122): Նափոլէոն 5725, ոսկի սթերլին 7000, ամերիկեան տոլար (20) 28.100: Ջոյլ ոսկի 790.000:— Թղթադրամի չրջաբերութիւնը 13ուկէս միլիառ ֆրանք պակաս եղած է Յունուար 20ին :

Թեֆի համեմատութիւնը պիտի աւելնայ հացին մէջ, փետրուար 1էն սկսեալ : կարգ մը թերթեր դիտել կուտան թէ խոզերը կը մերժեն թեփ ուտել, ուստի այս միջոցը դատ են, մթերքը սպառելու համար: Նոյն աղբիւրին համաձայն 65 ֆրանքէոց զինին ալ 75 ֆրանքի պիտի ծախուի:

»ՄԱՀԸ ՅԵՏԱՁԳԵԼՈՒ» համար գործիք մը հնարած է ֆրանսացի դիմանականը, Փարիզիմէջ:

Մ. ՆԱՀԱՆԴՆԵՐՈՒ դաշտի ոստիկանութիւնը ձերբակալեց համայնավար լրտես մը, Սէմ Քար, նախկին քարտուղար Քանատայի համայնավար կուսակցութեան, որ կը հետապնդուէր երեք տարիէ ի վեր:— Ամերիկայի օդանաւային նախկին հրամանատարը, զոր. Իքըը, յայտարարեց թէ Ս. Մուրթիւնը «ամէնէն մեծ եւ ամէնէն զօրաւոր լրտեսական ցանցը ունի Մ. Նահանգներուն մէջ:— «Հակամերիկեան գործունէութեան» խորհրդարանական յանձնախումբը յայտարարեց թէ համայնավար կոսակցութեան առաջին նպատակն է «լրտեսութիւն եւ դաւաճանութիւն Մ.Նահանգներուն դէմ» :

ՀԱՅ- ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ
ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

1949 Յունուարէն (Իններորդ Տարի) սկսեալ.—

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԴԱՂՈՒԹՆԵՐ 500 ֆրանք:

ԱՆԴԼԻԱ, ԲԱՆԱՏԱ, Մ- ՆԱՀԱՆԴՆԵՐ, Կիպրոս, Պաղեստին, Եգիպտոս, Հնդկաստան եւ Իրաք 700 ֆրանք:

ՄՆԱՑԵԱԼ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ համար 600 ֆրանք:

Կը խնդրուի ՀԱՅ – ԲՈՑԺի բարեկամներէն, դիւրացնել մեր գործը, գտնելով նոր բաժանորդներ, եւ ծանօթացնել մեր թերթիկին չրջանակին :

Ո եւ է դիմում եւ առաքում կատարել վարչատան հասցէով,— NERCESSIAN Kh. (Խոսրով Վըրժուն), 17 rue Damesme — Paris (13):

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 Rue Damesme – (13)
La Gérant : A. NERCESSIAN

Հ Ց. Դ. ՏՈՒՆ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

Բացումը պիտի կատարուի այս չաբաթ իրի – կուն, 5 փետրուար :

Ներկայ պիտի ըլլայ ընկեր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԽՆՋՈՑՔ ՇԱՎԻԼԻ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Շավիլի «Անդրանիկ» խումբի խնջոյք – պարահանդէսը, Նոր Տարիի եւ իր կազմութեան երրորդ տարեգարձին առթիւ, այս կիրակի ժամը 4ն մինչեւ կէս գիշեր, Շավիլի քաղաքապետարանի սրահին մէջ Rue Stalingrad , *կը հրաւիրուին փարիզեան չրջանի ընկեր – ընկերուհիները եւ համակիր բարեկամները :*

Սրահը տաքցուած պիտի ըլլայ:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Հ. Ց. Դ. Էսթինի կոմիտէն իր խոր վշտակցութիւնները կը յայտնէ Սահակ եւ Խնկիկ Կէնճեան եղբայրներուն ու ընտանեկան բոլոր պարագաներուն իրենց սիրելի մօր ու աղգականին՝ ԱՃՐԻ ՏԻԿԻՆ ՀԱՑԿԱՆՈՑՇ կէն – ձեանի դառն մահուան առթիւ:

ՄԵԾ ՀԱՍԵՐԳ ԱՐՄԵՆԻԱ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻ

Ղեկավարութեամբ Վ. ՍԱՐԳՍԵԱՆի

Մարսէյլ, CASA D'ITALIAի մէջ, փետրուար 26ին, նոր ու ճոխ յայտագրով: Տոմսերը ստանալ երգիչ անդամներէն :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ.— Manuel de Langue Arménienne (Arménien Occidental Moderne): *Հեղինակ՝* Frédéric Feydit: 342 *մեծադիր էջ, ընտիր տպագրութեամբ: Հայերէն բացատրութիւններով, եւ պատմական դիտելիքներով: Տպ. Տէր Ցակոբեան,* Librairie C. Klincksieck, 11 rue de Lille, Paris:

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Շուտով ապահովագրութեան յաւելում պիտի ունենանք, եթէ արդէն իսկ չէ եղած: Ձեր չահը կը պահանջէ այս չարիքէն խուսափելու համար , դիմել՝

Գ. Կրօնիկ Ալեանի

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ – ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ
107 Bld. Magenta Paris (10), Métro Gare du Nord
Հեռաձայն TRU. 02–20

ՄԱՐՍԷՑԼԵՑԻՆԵՐՈՒՆ
ՎԱՐՁԻՔԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՆՈՒԹԻՒՆ

Տանտէրներ եւ վարձակալներ, ձեր չէնքերուն վարձքին մասնագիտական քննութեան համար դիմեցէք՝

J. AKINIAN, Ing. E. I. M.
Ingenieur - Conseil – Expert
74 Rue Marengo, Marseille *Ժամը* 17—19

ՍԱՄՈՒՆԻ ևոտ եւ արդիական

ՃԱՇԱՐԱՆ
Ընդարձակ սրահ, համեղ կերակուրներ
Մատչելի գիներ
Անդամ մը եթէ ճաշէք, միշտ պիտի վերադառնաք հասցէն՝ 31 Rue d'Alexandre, métro Sentier կամ Réaumur

BONNETERIE
GROS, DEMI - GROS
Տ. ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ
10 Rue des Petits Carreaux, Paris (2)
Métro Sentier, *Հեռաձայն* Cen. 36-54

Ճոխ մթերք գուլպայի «Ճօսէթ»ի, ներքին ճերմակեղէններու, մասնաւորաբար չրջուն վառնոդներու համար :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Պէլվիլի Հ. Ց. Դ. Ռոստոմ խումբի ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին :

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Վասպուրականի Հայր. Միութեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Միութեան անդամ եւ ոչ անդամ բոլոր հայրենակիցները այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Café Noailles *ներքնասրահին մէջ :*

Կարեւոր օրակարգեր: Ներկաներու թիւը մեծ մասնակցութիւն կը համարուի :

ՀԱՄԱ- ՅԱՐԲԵՐԴՑԻԱԿԱՆ Միութեան Մարսէյլի ընդհ. ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, Պար տը Կլոպի սրահը :

Ֆ. Կ. ՅԱՅի Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի ժամը 3.30ին Société Savantes *մէջ: Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:*

ԵՐԿՈՒ ՀՈԳԻԷ ԲԱՂԿԱՑԱԾ ԸՆՏԱՆԻՔ ՄԸ որ արուարձան մը կը բնակի եւ օդասուն եւ գեղեցիկ բնակարան մը ունի. կը փափաքի իբրեւ փանսիոներ ընդունիլ ծեր կին մը կամ այր մը: Դիմել «Ցառաջ»ին, Դ. Կ. սկզբնատառերով :

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ԹԱՏՐՈՆԸ ՊԵԼՃԻՈՑ ՄԷՋ

Ծանօթ դերասաններէ Տիկին Ս. ՆՇԱՆԵԱՆ, ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆ եւ ԱՐՏԱՇԷՍ ԳՄԲԷԹԵԱՆ, մասնակցութեամբ Պրիւքսէլի լաւագոյն ուժերու, 13 Փետրուար կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Cours d'Angleterre*ի չքեղ թատրոնին մէջ* 157 rue de Laeken , Bruxelles: *Ա. անգամ ըլլալով կը ներկայացնէ ՍՈՓՈԿԼԷՍԻ*

ԵԴԻՊՈՍ ԱՐՔԱՅ

Հռչակաւոր տուամբ, 6 արարք: Պատմական ճոխ հագուստներով եւ տեքօրներով: Թարգմ. եւ բեմադրութիւն ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆի:

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն մանաւանդ յայտագրով: Պելճահայ կազմակերպութիւններէն կը խնդրուի նկատի առնել այս թուականը :

ԹԼՓԱՍԵՂԱՆ Ի ՊԱՏԻՒ ԴԱՍԱԽՕՍՆԵՐՈՒ

եւ ծնողներու, կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴի ՓԱՐԻԶի մասնաճիւղին կողմէ, կիրակի 6 Փետրուար, ժամը 3—8 Sociétés Savantes*ի յարակից սրահին մէջ, 6 rue Danton, métro Odéon:*

ՀԱՑԵՐԸ իրաւունքով համբաւը ունին աւանդապաշտ ըլլալու, մանաւանդ իրենց անդիզէնին տեսակէտով: Հայերուն Ֆրանսա գալէն ի վեր, ասոնց կարդ մը մասնագիտական անդիզէնները ընդհատացան եւ Ֆրանսացիներէ ալ իւրացուեցան: Այսպէս է «ՇԻՐԱԿ Օ'Լի»ն, որ իր խնկաւէտ յատկութիւնները կը քաղէ տաք արեւին տակ հասունցած խաղողէն: Իայց Հայերու նախասիրութիւնները պէտք չէ որ անտեսել տան այն աղուոր բաները զոր Ֆրանսացի փոփկակերներ կը ճաշակեն երկար տարիներէ ի վեր: Առանց կարդին է մասնաւորաբար «ՌՈՄ»ը, այս երկնաւուշ քմպելի, որ մշակնչենական արեւի երկիրէն կը ներածուի, եւ որ չաքարեղէգի թորումէն ստացուելով, հեչառհամ խմիչք մը ըլլալուն չափ ԱԶԴԵՑԻԿ ԱՒՏԱՐԳԵԼԻՔ մըն է՝ «կոխիւ»ի եւ ցուրտէ չատակ եկող հիւանդութիւններու դէմ, ինչպէս նաեւ կարկամակնկերը եւ անուշեղէնները բուրմնաւէտող մը: Ա.խտուն կամ տաք ըմպելիներու մէջ, խմեցէք «ՌՈՄ»: Իայց բոլոր «Ռոմ»երը չունին չունին անհրաժեշտ ամէն յատկութիւնները լաւ արդիւնք մը ստանալու համար: կը յանձնարարենք վերտեւ 48°«ՌՈՄ ՄԻԱՄԻ»ն, որ իր ամենաբարձր աստիճանին կը միացնէ չատ ախորժելի բոյրը:

ՃԱՇԱՐԱՆ
AU CHAPON FIN ՍԱՐԵԱՆ

Արեւելեան եւ ֆրանսական ընտիր կերակուրներ, Ամերիկեան պառ, Մարսէյլի նշանաւորթանքսէյէն 50 մեթր հեռու միայն :
Հեռ. C. 02-43 18 Marché des Capucins

ՁԵՐ ՆՊԱՐԱՎԱՁԱՒԱՆԸՆ ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ ՄԻ ՄԻԱՑՆ

LE BOSPHORE *Մատյոով*

Հրուշակը — ՀԷՎԱՆ — գուտ չաքարով անարատ ԹԱՀԻՆով պատրաստուած, նաեւ LE BOSPHORE, *քահաթ լօքումը որ իր տեսակին մէջ լաւագոյնն է: երկուքն ալ հայկական հաստատութեան մը արտադրութիւնները:* *Տնօրինութեամբ Պ. ՍՈՒՐԷՆ ՅԷՄՃԵՃԵԱՆի*